

Strategia Integrată de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării

- versiune august 2016 -

Acest document a fost elaborat de Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice cu expertiză externă din partea Băncii Mondiale, contractată în cadrul proiectului „Strategie integrată de dezvoltare durabilă a Deltei Dunării și implementarea acesteia printr-o Investiție Teritorială Integrată”, finanțat din Programul Operațional Asistență Tehnică. Proiectul a fost implementat în perioada iunie 2013 – noiembrie 2015 și a avut o valoare totală de 13,1 milioane lei din care 85 % contribuție FEDR.

Principalele documente de fundamentare și proiectul de strategie au fost prezentate în perioada 2014-2015 în cadrul unor evenimente organizate la nivel local și central și analizate de către *Grupul interinstitucional pentru elaborarea Strategiei integrate de dezvoltare durabilă a Deltei Dunării*, constituit din reprezentanți ai instituțiilor relevante pentru acest demers strategic.

CUPRINS

Contents

Rezumat executiv	viii
I. Contextul elaborării Strategiei	2
I.1 Contextul	2
I.2 Coordonarea cu politicile, strategiile și documentele de la nivelul UE și de la nivel național	6
I.3 Metodologie	19
II. Fundamentele strategiei	20
II.1 Analiza-diagnostic.....	20
II.2 Viziunea pentru regiunea Deltei Dunării.....	26
II.3 Evaluarea nevoilor	27
Pilonul I: Protejarea mediului și resurselor naturale.....	27
Pilonul II: Îmbunătățirea economiei.....	38
Pilonul III: Îmbunătățirea conectivității	46
Pilonul IV: Asigurarea serviciilor publice	55
Pilonul V: Promovarea eficienței, accesibilității și sustenabilității	74
III. Strategia	83
III.1 Principalele teme și direcții	83
III.2 Dimensiunea teritorială.....	94
Pilonul I: Protejarea mediului și resurselor naturale.....	99
Biodiversitatea și managementul ecosistemului.....	99
Eficiența energetică	109
Schimbările climatice	112
Managementul riscului în caz de dezastre	115
Pilonul II: Îmbunătățirea economiei.....	120
Turismul	120
Pescuitul și acvacultura.....	128
Agricultura și dezvoltarea rurală	133

Pilonul III: Îmbunătățirea conectivității	141
Transportul	141
Tehnologia informației și comunicațiilor	150
Pilonul IV: Asigurarea serviciilor publice	154
Alimentarea cu apă, canalizarea și managementul integrat al apei.....	154
Managementul deșeurilor	159
Sănătatea	165
Educația	171
Incluziunea și protecția socială	178
Pilonul V: Promovarea eficienței, accesibilității și sustenabilității	182
Capacitatea administrativă și managementul de program	182
III.4 Lista tipurilor de intervenții și proiecte care contribuie la implementarea Strategiei.....	190
IV: Abordare teritorială integrată și sinergie inter-sectorială.....	198
IV.1 Integrare teritorială.....	198
IV.2 Sinergie inter-sectorială	202
IV.3 Secvențialitate și prioritizare a intervențiilor prevăzute în Strategie	209
V. Investiția Teritorială Integrată Delta Dunării.....	217
Programul Operațional Infrastructură mare (POIM)	222
Programul Operațional pentru Competitivitate (POC)	239
Programul Operațional pentru Asistență Tehnică (POAT)	247
Programul Operațional Regional 2014-2020 (POR)	249
Programul Operațional pentru Capacitate Administrativă (POCA)	262
Programul Operațional pentru Capital Uman (POCU)	272
Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR)	289
Programul operațional pentru Pescuit și afaceri maritime (POPAM)	299
Corelarea proiectelor care pot contribui la implementarea Strategiei și ar putea fi finanțate în cadrul Investiției Teritoriale Integrate Delta Dunării.....	304
VI. Implementarea strategiei	319
VI.1 Instituții implicate în implementarea strategiei.....	319
VI.2 Plan de acțiune.....	323

VI.3 Susținerea proiectelor relevante pentru implementarea strategiei printr-o coordonare a ITI Delta Dunării cu alte programe de finanțare	342
VI.4 Condiții pentru asigurarea capacității instituționale a potențialilor beneficiari ai ITI Delta Dunării	344
VI.5 Metodologie de stabilire și evaluare a relevanței proiectelor	348
Stabilirea relevanței proiectelor și strategiilor locale în faza de intenție de proiect/strategie locală .	348
Evaluarea relevanței proiectelor în etapa de implementare a acestora	348
VII: Monitorizare și evaluare	352
VII. 1 Monitorizarea și evaluarea strategiei	353
VII.2 Monitorizarea implementării Investiției Teritoriale Integrate Delta Dunării.....	356
VII.3 Monitorizarea implementării la nivel de proiect	360
VII.4 Indicatori de monitorizare a obiectivelor pe sectoare prioritare	361

Abrevieri și Acronime

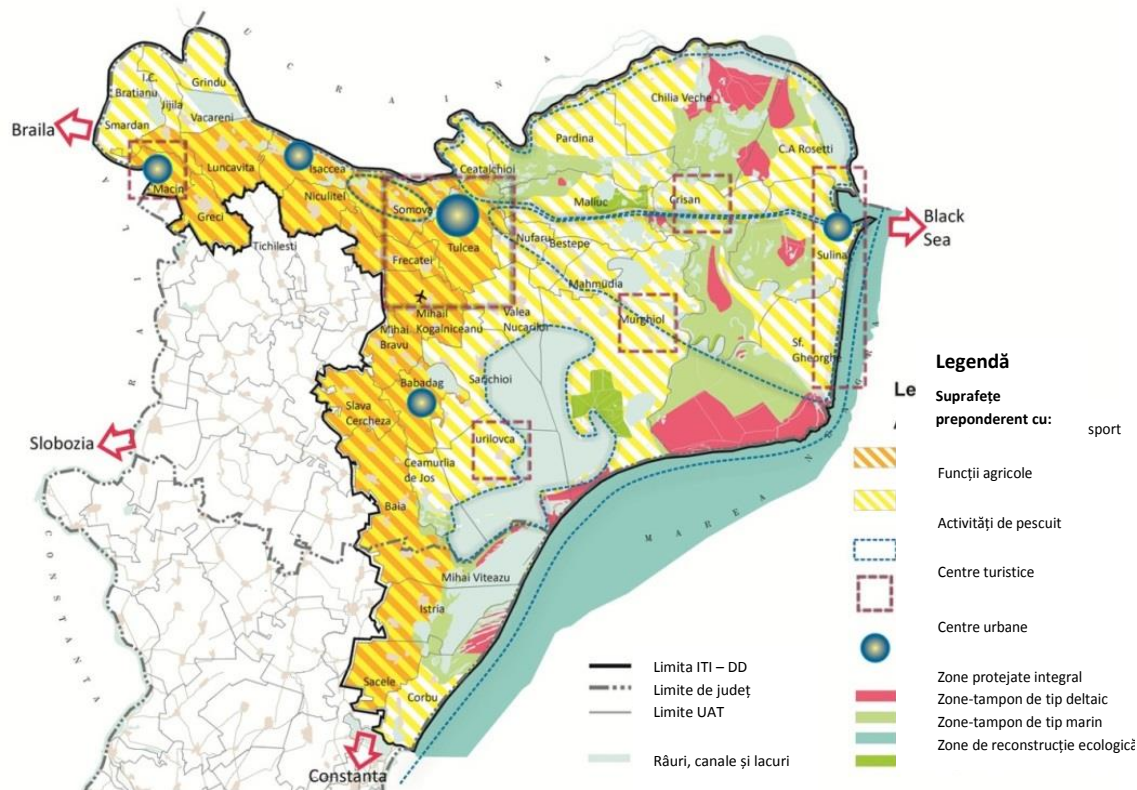
ADI	Asociație pentru Dezvoltare Intercomunitară
ADI - ITI	Asociația pentru Dezvoltare Intercomunitară – Investiția Teritorială Integrată
ADR	Agricultură și Dezvoltare Rurală
ANAR	Administrația Națională „Apele Române”
ARBDD	Administrația Rezervației Biosferei Delta Dunării
AT	Asistență Tehnică
CE	Comisia Europeană
CJT	Consiliul Județean Tulcea
DN	Drum Național
SP	Direcția de Sănătate Publică
EE	Eficiență Energetică
EFPP	Educație și Formare Profesională
EÎT	Educație și Îngrijire Timpurie
EN	Evaluarea Nevoilor
ESM	Evaluare Strategică de Mediu
FEADR	Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală
FEGA	Fondul European de Garantare Agricolă
FAG	Grupuri de Acțiune Locală pentru Pescuit
GS	Gaze cu Efect de Seră
GFL	Grupuri Funcționale de Lucru
IMM	Întreprinderi Mici și Mijlocii
INHA	Institutul Național de Hidrologie și Gospodărire a Apelor
ISU	Inspectoratul pentru Situații de Urgență
ITI	Investiție Teritorială Integrată
ÎPV	Învățare pe tot Parcursul Vieții
MADR	Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale
MDRAP	Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice
M&E	Monitorizare și Evaluare
MFE	Ministerul Ondurilor Europene
MMAP	Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor
MRD	Managementul Riscurilor în caz de Dezastre
O&M	Operare și Mentenanță
OMD	Organizație de Management al Destinației
PAC	Politica Agricolă Comună
PNDR	Programul Național de Dezvoltare Rurală
PO	Program Operațional
POAT	Programul Operațional Asistență Tehnică
POCA	Programul Operațional Capacitate Administrativă
POCU	Programul Operațional Capital Uman
POIM	Programul Operațional Infrastructură Mare
POPAM	Programul Operațional pentru Pescuit și Afaceri Maritime

POR	Programul Operațional Regional
PPP	Partenerit Public-Privat
PT	Proiect Tehnic
RBDD	Rezervația Biosferei Delta Dunării
RLSC	Recomandări locale privind schimbările climatice
SAU	Suprafață Agricolă Utilizată
SC	Schimbări Climatice
SIDD(DD)	Strategia Integrată de Dezvoltare Durabilă (a Deltei Dunării)
SF	Studiu de Fezabilitate
SIG	Sistem(e) Informatic(e) Geografic(e)
SIIMD	Sistem Informațional Integrat de Management în ca de Dezastru
SIMA	Sistem Integrat de Management al Apelor
SMURD	Serviciul Mobil de Urgență, Reanimare și Descarcerare
STA	Stație de Tratare a Apei
TIC	Tehnologia Informației și Comunicațiilor
TRACE	Instrument de Evaluare Rapidă a Energiei Orașului
TVA	Taxă pe Valoare Adăugată
UE	Uniunea Europeană
UIP	Unități de Implementare a Proiectelor
UNESCO	Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură

Rezumat executiv

Strategia asigură echilibrul între protejarea patrimoniului natural unic al Rezervației Biosferei Deltei Dunării (RBDD) și dezvoltarea socio-economică venind în întâmpinarea aspirațiilor locuitorilor zonei prin îmbunătățirea condițiilor de viață, crearea unor oportunități economice mai bune și o valorificare adecvată a patrimoniului natural și cultural.

Figura 1: Structura actuală de funcționare a regiunii Delta Dunării

Strategia a fost dezvoltată în baza unei analize tehnice sistematice și a unui proces participativ. În anul 2013, Guvernul României - prin intermediul Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice (MDRAP) - a solicitat Băncii Mondiale furnizarea serviciilor de asistență tehnică, în vederea elaborării unei strategii pentru Delta Dunării și pentru zonele limitrofe ale acesteia (Regiunea Delta Dunării)¹, cu orizont 2030, precum și în vederea realizării unui plan de acțiune și identificare a modalităților pentru

¹ **Delta Dunării (DD)** este zona la care se face referire ca: **Rezervația Biosferei Deltei Dunării (RBDD)**. Aceasta acoperă: (i) **centrul Deltei** (zona cuprinsă între brațele Sf. Gheorghe și Chilia ale fluviului Dunărea); (ii) complexul lagunar Razim-Sinoe – Babadag, cu zonele limitrofe; și (iii) zona de-a lungul fluviului Dunărea, la vest de orașul Tulcea, spre Galați. **Zona de studiu** – denumită Regiunea Deltei Dunării – acoperă **RBDD și zonele sale limitrofe**; zona de studiu cuprinde municipiul Tulcea, patru orașe (Babadag, Isaccea, Măcin și Sulina) și treizeci și două de comune (numărul total de comune din județul Tulcea este de 46). Patru comune (Corbu, Istria, Mihai Viteazu și Săcele) care fac parte din unitatea administrativ-teritorială a județului Constanța, toate cele patru fiind limitrofe complexului lagunar Razim-Sinoe. A se vedea Anexa I pentru hărți.

implementarea unei astfel de strategii². Dezvoltarea strategiei a început cu **Raportul de Diagnostic** ce a inclus consultări inițiale, în vederea analizării situației actuale, a oportunităților și constrângerilor. Raportul a relevat dubla provocare privind protecția mediului și îmbunătățirea mijloacelor de trai din regiune.

Zona de studiu

Populația (Recensământ 2011)

Județ Tulcea 201 500

Zona de studiu (Zona Delta Dunării) 184 000 locuitori

Din care în centrul deltei : 10 700 **locuitori**, în zona învecinată: 173 300 locuitori

În zona de studiu:

Orașul Tulcea 73 700 locuitori

4 orașe (Babadag, Isaccea, Măcin și Sulina) 4 000 – 9 000 locuitori

29 Comune în județul Tulcea (din totalul de 46) 500 – 5 900 locuitori

Din care în centrul deltei (7 comune) 500 – 2 100 locuitori

În zonele limitrofe 1 100 – 5 900 locuitori

4 Comune în județul Constanța 2 100 – 5 700 locuitori

Suprafața

Județ Tulcea 8 499 km²

Din care

Zona de studiu 7 206,6 km²

Total Rezervația Biosferei (Delta), inclusiv zona mării 6 250 km²³

Din care în România 5 800 km²⁴

în Ucraina 450 km²

Zonele limitrofe (aproximativ 50% din zona de studiu)

Distante

Oraș Tulcea – București 267 km

Oraș Tulcea – Constanța 125 km

Oraș Tulcea – Sulina 67 km (pe apă)

Au fost definite ulterior viziunea și obiectivele strategice. Definirea viziunii pentru regiune, s-a realizat ca urmare a consultărilor suplimentare cu comunitățile locale și autorități, precum și cu reprezentanți ai unităților guvernamentale și a altor actori și ONG-uri. Atelierele consultative au avut loc în opt localități din regiune, la care au participat, în total, peste 300 de participanți din comunele și/sau orașele din întreaga regiune. Acestea au fost urmate de alte două ateliere de lucru similare organizate în București, unul cu participarea tinerilor care au părăsit Delta, pentru aș urma studiile sau pentru găsirea unui loc de muncă și unul cu reprezentanții tehnici ai Comisiei inter-instituționale înființată pentru efectuarea studiului. S-a acordat o atenție specială creării unui echilibru în ceea ce privește abordarea viziunii „de jos în sus” și „de sus în jos”. De asemenea, în procesul de elaborare al viziunii și al obiectivelor strategice,

² Echipa Băncii Mondiale a dezvoltat propunerea de strategie în strânsă colaborare cu toate părțile interesate, care a fost discutată în continuare cu MDRAP și celelalte instituții relevante și a fost revizuită pe baza observațiilor primite. Această versiune finală este planificată a fi supusă spre aprobare prin Hotărâre de Guvern..

³ Din care Județul Tulcea (87,73 %); Județul Constanța (12.13 %); Județul Galați (0,14 %).

⁴ 2,5 % din suprafața României.

și ulterior în elaborarea documentului strategic, au fost luate în considerare prevederile Acordului de Parteneriat cu România 2014 – 2020, respectiv cele ce vizează două aspecte majore precum faptul că *“România va folosi cu prioritate instrumentul ITI în Rezervația Biosferei Delta Dunării (un teritoriu unic cu caracteristici foarte specifice: populație rară și izolată, specializare și vulnerabilitate economică, acces nesatisfăcător la servicii etc.); elaborarea strategiei integrate pentru această zonă a început cu ajutorul Băncii Mondiale și al autorităților locale competente; strategia va fi implementată printr-un plan de acțiune elaborat tot cu ajutorul Băncii Mondiale, ce va include intervențiile propuse și mecanismele de implementare, cu utilizarea tuturor fondurilor ESI 256 (FEDR, FSE, FC, FEADR, FEPAM)”* și de asemenea că *fondurile ESI vor juca un rol important în obținerea rezultatelor propuse de strategia integrată pentru regiunea Deltei Dunării și de la programele operaționale pentru perioada 2014-2020. Contribuția fiecărui program, tipurile de proiecte și alocările finale vor fi stabilite odată ce strategia pentru Delta Dunării a fost finalizată.”*

Viziunea pentru regiunea Delta Dunării (2030) a fost definită astfel: O zonă atractivă – cu biodiversitate valoroasă și mediu de afaceri dinamic, cu activități economice la nivel mic/mediu atât în domeniile tradiționale cât și în cele moderne – unde oamenii trăiesc în armonie cu natura, integrând activități economice în sectoarele turism, agricultură și pescuit, cu sprijin adecvat asigurat de către centrele urbane furnizoare de servicii. Aceasta a derivat din următoarele viziuni definite pentru cele două sub-zone ale regiunii - rezervația biosferei și zonele limitrofe - datorită caracteristicilor diferite ale acestora.

Viziunea pentru Delta Dunării (zona Biosferei Delta Dunării): O „deltă vie” (o zonă unde oamenii trăiesc și muncesc), cu echilibru între mediu și comunitate; cu o economie locală durabilă și sănătoasă – bazată, în principal, pe natură și turism cultural; cu un proces de planificare bazată pe incluziune (localnici, autorități, mediu de afaceri). **Viziunea pentru zonele limitrofe:** o agricultură și un mediu de afaceri vibrante, cu rețea de centre urbane de furnizare de servicii și cu un sector turistic integrat în atracțiile zonei și ale Deltei.

Din viziunea acceptată rezultă două obiective strategice:

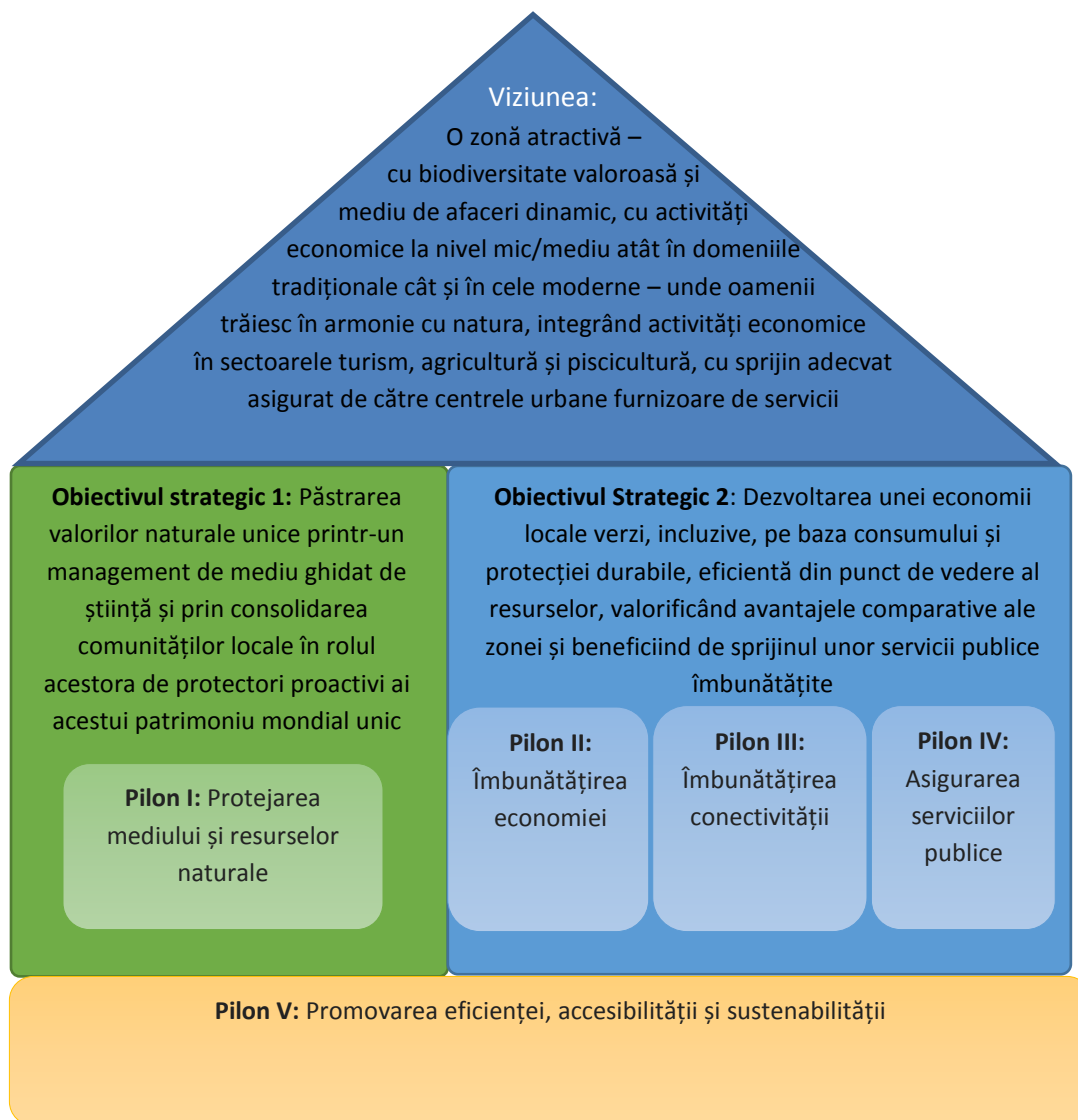
(1) Păstrarea valorilor naturale unice printr-un management de mediu ghidat de știință și prin consolidarea comunităților locale în rolul acestora de protectori proactivi ai acestui patrimoniu mondial unic; și

(2) Dezvoltarea unei economii locale verzi, incluzive, pe baza consumului și protecției durabile, eficientă din punct de vedere al resurselor, valorificând avantajele comparative ale zonei și beneficiind de sprijinul unor servicii publice îmbunătățite.

Viziunea și obiectivele strategice au oferit direcțiile orientative pentru elaborarea prezentei Strategii, fundamentată pe abordarea holistică a evaluării nevoilor pe fiecare sector în parte, care au definit nevoile legate de investițiile materiale, de politici publice și de reglementare, de dezvoltarea instituțională și asistență tehnică.

Strategia este structurată pe cinci piloni, care au reieșit din obiectivele strategice. Aceștia corespund celor cinci piloni⁵ sub care au fost grupate analizele sectoriale rezultate din evaluările anterioare ale nevoilor. Exemple de intervenții prioritare recomandate în urma studiilor sunt indicate mai jos, în cadrul fiecărui pilon.

Figura 2: Viziunea motivează obiectivele strategice, care poate fi organizată în cinci piloni

⁵ Un al cincilea pilon, „Promovarea eficienței, accesibilității și sustenabilității”, este transversal și a fost adoptat ca unul dintre principiile directoare privind dezvoltarea strategiei.

Pilonul I: Protejarea mediului și resurselor naturale. Principalul avantaj comparativ pe care îl deține această regiune este reprezentat de bogăția mediului natural. Chiar dacă impune constrângeri anumitor activități economice în Rezervația Biosferei Delta Dunării aceasta oferă și oportunități semnificative de a aduce un plus de prosperitate regiunii, prin generarea de venit bazat cât mai mult posibil pe utilizarea sustenabilă a resurselor naturale, a rezervelor naturale vii și pe conservarea tradițiilor culturale locale. Refacerea mediului natural și îmbunătățirea gestionării bunurilor de mediu, reprezintă un pas important. Pe termen lung, durabilitatea va depinde de modul în care localnicii joacă un rol activ de protectori și administratori ai bunurilor culturale și de mediu din Deltă, în parteneriat cu Administrația Rezervației Biosferei Delta Dunării (ARBDD). Reducerea amenințării unui consum nesustenabil de resurse, inclusiv pescuit, trebuie să se bazeze pe soluții ce au la bază cooperarea între diferiți actori și care pot oferi stimulente localnicilor de a proteja bunurile locale. Acest lucru înseamnă, în general, oferirea unui drept de a utiliza resursele zonei ("ownership rights"), împreună cu responsabilitate și responsabilizare⁶. Toate activitățile promovate în regiunea Delta Dunării trebuie să fie în armonie cu direcțiile orientative care vor fi stabilite în evaluarea strategică de mediu și în regulamentul de guvernare al rezervației biosferei și rezolvarea amenințărilor provocate de schimbările climatice în mod proactiv.

Exemple de intervenții: modelarea hidrologică; decolmatare; refacerea sistemului hidrologic al Deltei Dunării, restaurarea ecologică; refacerea zonelor de reproducere naturală și a rutelor de migrație ale peștilor, dragare; protecția împotriva inundațiilor; semnalizare; inițiative legate de eficiența energetică; măsuri de monitorizare și consolidare instituțională.

Pilonul II: Îmbunătățirea economiei. Bogăția și diversitatea culturală și de mediu ale regiunii aduc oportunități economice industriei turismului, implicit dezvoltării mediului de afaceri și co-beneficii pentru pescuitul și acvacultura locale, agricultura și dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii, mici ateliere de meșteșugărit. Printr-o gamă mai diversificată de atracții și programe pentru petrecerea timpului în natură, nu numai că va crește numărul de turiști, dar va crește și durata șederii acestora, ceea ce va genera venituri populației locale, atât din cadrul Rezervației Biosferei (în special în centrul Deltei), cât și în orașele și comunele învecinate. Conservarea bunurilor mobile și imobile ale patrimoniului cultural al regiunii - tradițiile, arta, gastronomia locală, siturile și evenimentele culturale - pot aduce un plus de valoare poziționării distincte a zonei, ca și destinație de călătorie, și brandului produselor locale. Eforturi speciale sunt necesare pentru integrarea, în continuare, a grupurilor minoritare în societate și pentru păstrarea patrimoniului cultural al acestora. Pentru a aborda constrângerile legate de capacitate de plată este necesară generarea de oportunități economice și locuri de muncă, cu sprijin variind de la dezvoltarea abilităților și instruire la locul de muncă, la scheme de granturi mici pentru microîntreprinderi, inclusiv pentru unități mici agricole și de procesare a peștelui, care să sprijine turismul. Serviciile de consiliere vor ghida consolidarea și modernizarea fermelor, și vor pregăti proprietarii hotelurilor și pensiunilor mici pentru practicarea unui turism de calitate. Pot fi acordate stimulente pentru afaceri mici pilot, care includ un cadru de evaluare adecvat care să permită învățarea și replicarea.

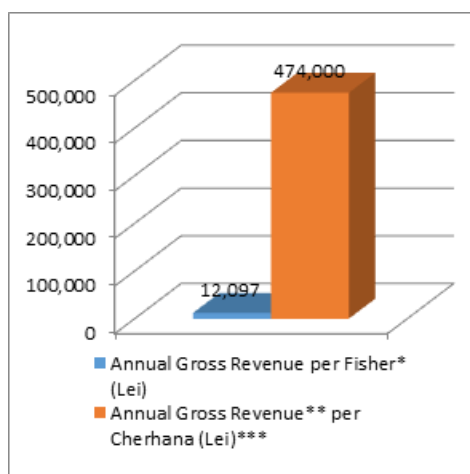
⁶ Asigurarea unui drept de utilizare a resurselor ("ownership rights") localnicilor trebuie să fie însoțită de structuri instituționale care să ofere oportunități și mecanisme de participare a acestora la luarea de decizii care au efect asupra lor. Acest lucru se va aplica suplimentar față de managementul mediului.

Exemple de intervenții: infrastructură conexă care susține dezvoltarea turismului; reabilitarea arhitecturală și creșterea calității spațiilor publice din localitățile din centrul Deltei; granturi mici; formare turistică; organizarea managementului destinației; infrastructura rurală; susținerea modernizării infrastructurii în agricultură; susținerea acvaculturii și a pescuitului comercial, a activității și infrastructurii de pescuit de agrement; procesare la scară mică a peștelui (conservare, afumare); susținerea dezvoltării de afaceri în domenii non-agricole (ex. turism, produse de artizanat/meșteșuguri, energii regenerabile), crearea, promovarea și susținerea unui brand pentru turism și produsele locale din Delta Dunării.

Figura 3: Creșterea estimată a numărului de locuri de muncă în industriile turismului bazat pe natură și pescuit recreativ se așteaptă să ajungă la 42%, în varianta optimistă.

Figura 4: Venit brut anual estimat pe pescar și cherhana în Delta Dunării.

Sursă: Estimarea Băncii Mondiale s-a format în urma cercetărilor efectuate în teren în zona de studiu, precum și din datele din recensământul din 2011, EuroStat și din studii independente.

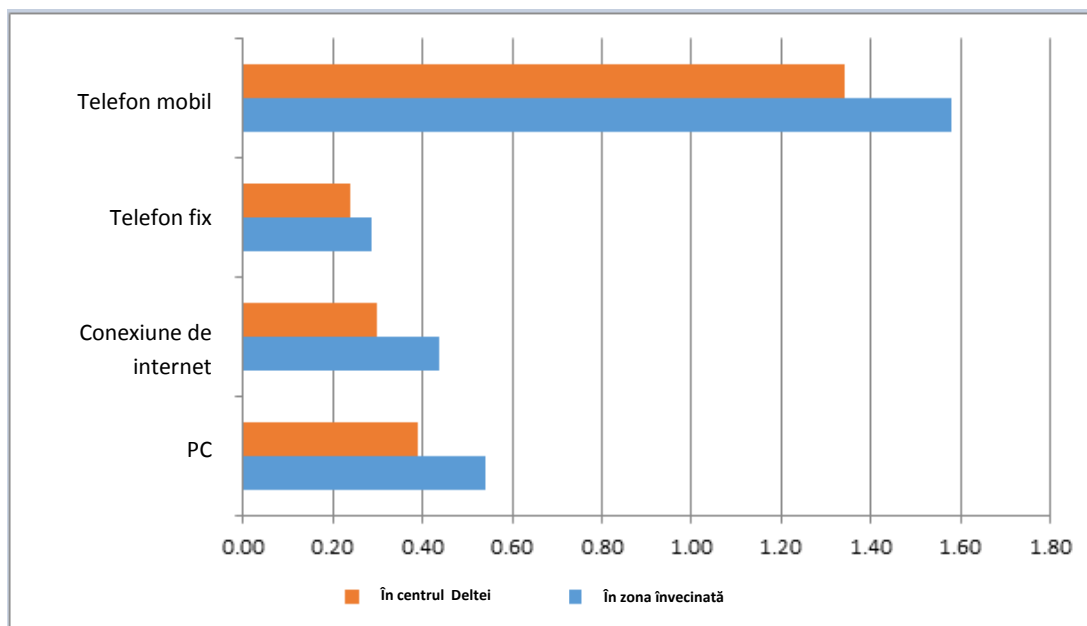
Notă: s-a presupus aproximativ jumătate din estimarea de 10.000 tone, totalul capturilor reieșit din pescuit sportiv/recreativ și familial. * 1488 Licențe; ** minus valoarea la prima vânzare; *** 50 Cherhanale.

Sursă: estimarea Băncii Mondiale în urma cercetării în teren.

Pilonul III: Îmbunătățirea conectivității. O conectivitate îmbunătățită pentru a spori circulația oamenilor, a bunurilor și a informațiilor va diminua decalajul dintre orașe și spațiile izolate și între regiunile slab dezvoltate și cele dezvoltate (de ex. Constanța, unul dintre poli de creștere ai țării), precum și în cadrul regiunii (de ex. între centrul Deltei și zonele limitrofe și între localitățile din centrul Deltei). O infrastructură TIC îmbunătățită și o circulație mai rapidă, vor sprijini dezvoltarea turismului. Se vor îmbunătăți, de asemenea, oportunitățile de afaceri prin conectarea vânzătorilor cu piețele și crearea de oportunități pentru oferirea de servicii inovatoare în sectoarele sănătate și educație.

Exemple de intervenții: plan de mobilitate pentru teritoriul Rezervației Biosferei Delta Dunării, măsuri pentru asigurarea unei mobilități între localitățile din Delta Dunării, încurajarea utilizării transportului electric în interiorul localităților din Delta Dunării .

Figura 5: În timp ce nivelul de pătrundere a telefoanelor mobile este destul de ridicat, accesul la internet și deținerea de calculatoare au niveluri scăzute.

Sursa: Banca Mondială, Sondaj realizat în rândul gospodăriilor din zona de studiu

Pilonul IV: Asigurarea serviciilor publice Accesul la serviciile urbane de bază (apă, canalizare, colectarea deșeurilor), la clinici medicale, la educație și servicii sociale în regiune este diferențiat, la fel ca și calitatea serviciilor mai sus amintite. Îmbunătățirea acestor servicii și soluționarea decalajelor dintre acestea, vor susține dezvoltarea turismului, iar îmbunătățirea serviciilor, parțial prin folosirea TIC, va fi esențială pentru îmbunătățirea serviciilor de sănătate și a mobilității sociale. Serviciile de bază trebuie să fie furnizate la cele mai mici costuri, ceea ce va impune abordări inovatoare. În privința sănătății, acestea vor însemna bazarea pe prevenirea bolii prin vizitele medicilor la domiciliu (caravană medicală), furnizarea serviciilor medicale și consultații prin TIC. În privința educației, consolidarea școlilor, acolo unde este cazul, cu opțiuni de transport fracționat și cu clase virtuale pentru zonele izolate. În privința apei și a apelor uzate, acestea implică tehnologii accesibile, ușor de întreținut și necostisitoare, pentru care există solicitare certă și voința de a plăti. Pe măsură ce reglementările privind recuperarea costurilor respectă din ce în ce mai mult principiile economiei de piață, trebuie să fie instituite mecanisme de siguranță socială corespunzătoare pentru a proteja segmentele defavorizate ale populației. Din punct de vedere al incluziunii sociale se vor avea în vedere intervenții integrate care să rezolve problemele legate de educație, sănătate, asistență socială, locuire și ocupare, în special pentru zonele defavorizate, cu pondere ridicată a populației rome.

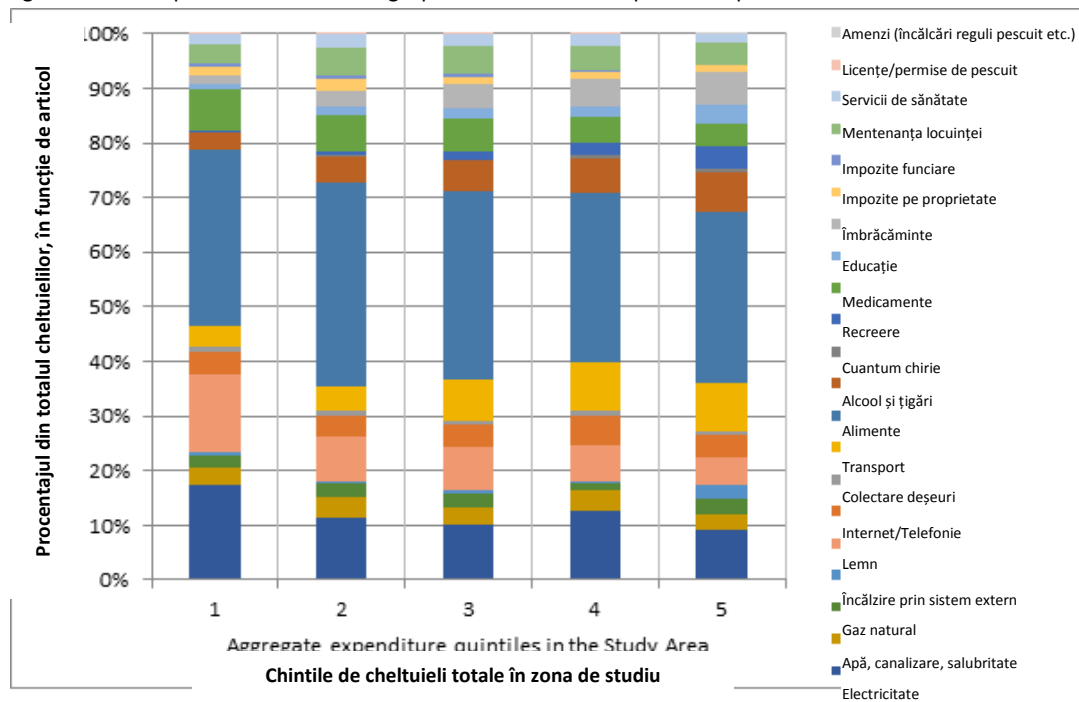
Exemple de intervenții: realizarea și reabilitarea sistemelor de alimentare cu apă; colectarea și epurarea apelor uzate, la costuri mici; îmbunătățirea sistemului de management al deșeurilor, cu susținerea separării/selectării deșeurilor, inclusiv cu soluții adaptate pentru localitățile din centrul Deltei, îmbunătățirea gradului de acces și a capacității de răspuns în sectorul sănătății; telemedicina; susținerea educației pe tot parcursul vieții, crearea legăturilor între școlile vocaționale și piețele de muncă și între educația timpurie și îngrijirea preșcolară; învățământul la distanță; asigurarea accesului categoriilor defavorizate ale populației la servicii de educație, sănătate, locuințe și locuri de muncă; dezvoltarea de

întreprinderi sociale, crearea unor locuri de muncă durabile și de calitate și sprijinirea mobilității lucrătorilor, promovarea incluziunii sociale, combaterea sărăciei și a oricărei forme de discriminare. asigurarea de locuințe și stimulente pentru specialiști.

Pilon V: Promovarea eficienței, accesibilității și sustenabilității. Un factor esențial care ar ajuta la dezvoltarea zonei de studiu îl reprezintă abilitarea autorităților locale de a dezvolta și de a supraveghea furnizarea de servicii publice. Alternativele la autoritățile locale (concesiuni, instituții externe etc.) sunt mai puțin responsabile față de beneficiarii acestor investiții. Dacă nici gospodăriile, nici autoritățile locale nu pot susține nivelul serviciilor locale din zonă, trebuie să se ofere ajutoare financiare venite prin intermediul unor subvenții specifice de la guvernul central sau va fi nevoie ca serviciile să fie ajustate la un nivel accesibil. Nu doar capacitatea autorităților locale, dar și capacitatea tuturor instituțiilor de a administra tipul și nivelul proiectelor avute în vedere necesită consolidare. Resursele bugetare limitate și provocările de a menține personalul în locuri izolate (de ex. în sectoarele sănătate și educație) constituie un stres suplimentar pentru sistemele administrative. Nevoia de coordonare eficientă a intervențiilor va reprezenta o solicitare administrativă suplimentară din partea instituțiilor beneficiare și se propune înființarea unor organizații noi (de ex. o organizație de management a destinației în sectorul turism). Va trebui administrat un program comprehensiv pentru ceea ce înseamnă construirea capacității și a asistenței tehnice, care să vină în sprijinul funcțiilor, stimulentele și responsabilităților viitoare.

Exemple de intervenții: Asistență tehnică pentru îmbunătățirea capacității administrative, asistență tehnică pentru managementul programului, crearea subvențiilor pe gospodării și a unui sistem de subvenții care să susțină dezvoltarea activităților economice locale și atragerea forței de muncă specializate, dezvoltarea serviciilor online.

Figura 6: O mare parte din venitul unei gospodării este cheltuită pe servicii publice

Sursa: Sondaj în rândul gospodăriilor din zona de studiu, Banca Mondială, 2014

Strategia va fi cea care va ghida integrarea teritorială pentru regiunea Delta Dunării. Cei cinci piloni strategici demonstrează complementaritate. Potențialul turistic va rămâne nevalorificat dacă serviciile urbane (apă, canalizare și colectarea deșeurilor) și infrastructura turistică nu vor fi îmbunătățite. Servicii precum sănătatea și educația se vor baza tot mai mult pe instrumente de comunicare virtuală (TIC). Vor apărea mai multe beneficii pentru turism, dacă infrastructura pentru agrement, atracțiile turistice, pescuitul recreativ, pescaturismul, acvacultura, agricultura ecologică, etc. vor fi dezvoltate. Întrucât bunurile culturale și naturale reprezintă atracția-cheie a regiunii, refacerea, protecția și îmbunătățirea acestora, reprezintă o prioritate de maximă importanță. Dincolo de integrarea și sinergiile dintre sectoare, prin procesele de planificare, pornind de la o bază cât mai extinsă, legăturile dintre investițiile materiale, schimbările de politici publice și de reglementare, dezvoltarea instituțională și asistența tehnică îmbunătățesc beneficiile și susțin patrimoniul. Strategia definește tipul-cheie de intervenții / proiecte în cadrul fiecărui sector și, în acest mod, se completează și se pun în valoare ca parte din programul de dezvoltare teritorială. Proiectele sunt, de asemenea, legate de resursele financiare alocate de guvern prin instrumente ITI, precum și din alte surse de finanțare. Întrucât nivelul de dezvoltare propus va solicita eforturi fără precedent și abilitate de a se reinventa din partea localnicilor și a autorităților locale, este necesară asigurarea de asistență tehnică deosebită.

În dezvoltarea propunerilor s-a avut în vedere realizarea unui echilibru, având ca obiectiv încurajarea dezvoltării economice fără a avea un impact negativ asupra mediului, în special în RBDD. De exemplu, crearea de facilități în turism, pescuit și transport naval prin dragare și alte lucrări, în același timp cu menținerea biodiversității în zona umedă; îmbunătățirea accesului pentru populația din deltă prin reabilitarea drumurilor existente și nu prin construirea altora noi; căutarea de soluții accesibile pentru serviciile de apă și canalizare pentru locuitori, împreună cu cele privind capacitatea financiară a autorităților locale de a le opera și întreține; susținerea activităților de pescuit comercial, dar și diversificarea activităților de pescuit de agrement și o atenție aparte în privința sprijinului acordat restaurării patrimoniului cultural și natural, a infrastructurii generale și a facilităților aferente, în concordanță cu natura, resursele și tradițiile locale. O serie de constrângeri viitoare se va raporta la fondurile de investiții disponibile în raport cu planurile de acțiune ce vor fi elaborate.

Viziunea și strategia, ce au ca termen țintă anul 2030, oferă un cadru pentru propunerea ITI și Planul de Acțiuni pentru implementare până în anul 2020⁷ - dar nu toate nevoile definite pot fi rezolvate până în 2020.

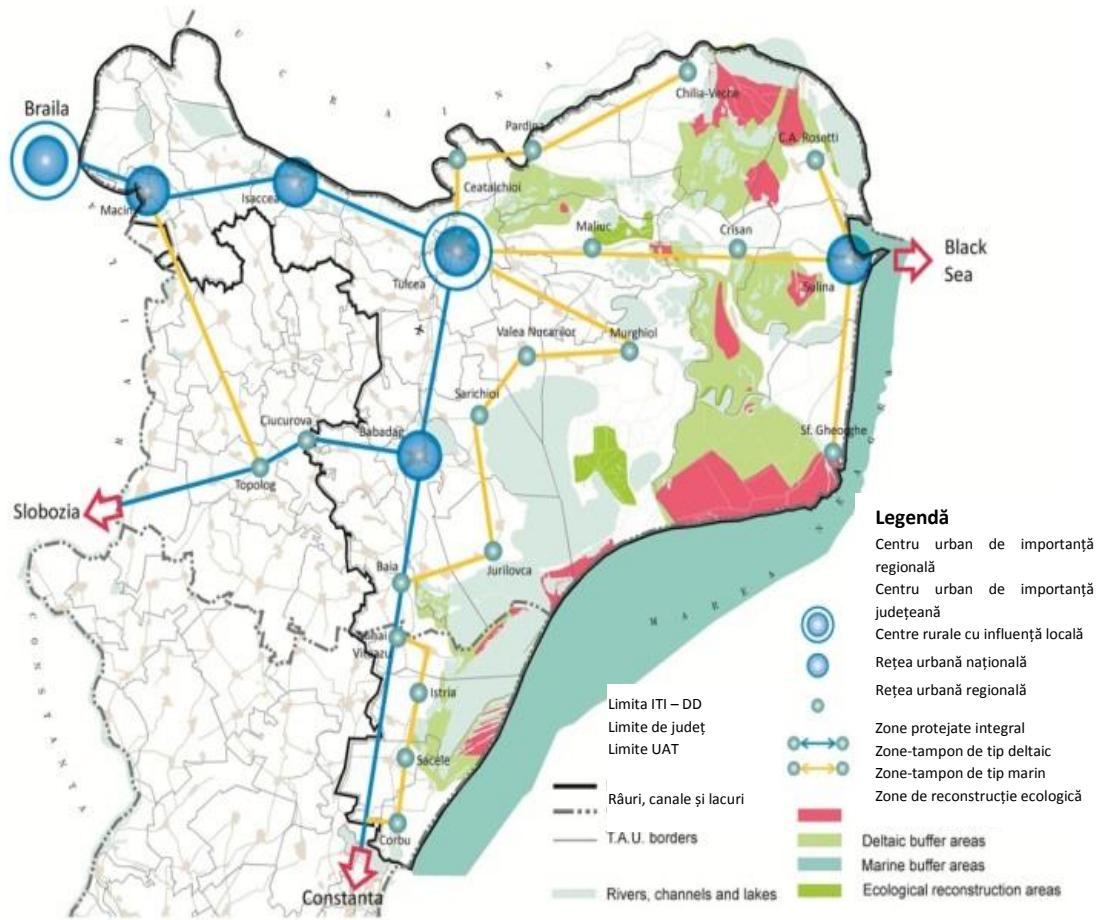
În timp ce viziunea definită și strategia conturată au ca orizont 2030, acesta va fi folosit, inițial, ca rezultat pentru un program propus de investiții incluse în ITI Delta Dunării pentru orizontul de timp 2020 și un plan de acțiuni și mai amplu până în 2030.

---

⁷ Posibil până în 2022, dacă CE va acorda o extindere de timp similară celei acordate în perioada anterioară de programare.

Figura 7: Perspectivă policentrică asupra regiunii Delta Dunării

I. Contextul elaborării Strategiei

I.1 Contextul

În 2012, Guvernul României și-a propus elaborarea unei strategii pentru Delta Dunării și zona învecinată. Principalul obiectiv propus a fost de a trasa cadrul pentru o dezvoltare planificată și sensibilă din punct de vedere al mediului în regiunea Delta Dunării, o zonă deosebită a României, care se confruntă cu o serie de provocări din punct de vedere economic.

Această strategie va contribui la protejarea și dezvoltarea durabilă a Deltei Dunării, o regiune de însemnătate globală în materie de conservare. Delta este caracterizată de o biodiversitate extraordinară și aduce servicii importante mediului înconjurător.

Delta Dunării este cea de-a doua deltă ca mărime și cea mai bine conservată din Europa, dispunând de o impresionantă diversitate a habitatelor și a formelor de viață (faună sălbatică) pe care le găzduiește. Delta Dunării este inclusă în Lista Patrimoniului Mondial Cultural și Natural UNESCO.

Rezervația Biosferei Delta Dunării împreună cu Rezervația Biosferei Dunărea din Ucraina a fost inclusă în rețeaua internațională a rezervațiilor biosferei.

Rezervația Biosferei Delta Dunării cuprinde delta propriu-zisă (2.540 kmp pe teritoriul României), Complexul Lacustru Razim-Sinoe, apele marine până la izobata de 20 m, albia Dunării între Cotul Pisicii și Isaccea și lunca inundabilă a Dunării între Isaccea și Tulcea, cu o suprafață totală de peste 5.000 kmp.

Rețeaua „Natura 2000” din cadrul Deltei cuprinde:

- situl SPA Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoe (ROSPA0031), care găzduiește peste 250 de specii de păsări protejate, dintre care 97 cuprinse în Anexa 1 a Directivei 79/409/CEE, 151 cuprinse în Anexa Convenției asupra speciilor migratoare de la Bonn și 17 specii periclitare la nivel global;
- situl SPA Marea Neagră (ROSPA0076) – este de asemenea un habitat atractiv pentru multe specii de păsări migratoare, sedentare și de pasaj, fiind un culoar de migrație important pentru efectivele din nordul Europei;
- situl SCI Delta Dunării (ROSCI0065) – dispune de un ecosistem deltaic unic în context european și chiar mondial, prin diversitatea de biotipuri și resurse, influențate de apele Dunării și aluviunile depuse de aceasta.

Zona vizată de strategie

Rezervația Biosferei Deltei Dunării (RBDD) acoperă: (i) **centrul Deltei** (zona cuprinsă între brațele Sf. Gheorghe și Chilia ale fluviului Dunărea); (ii) complexul lagunar Razim-Sinoe – Babadag, cu zonele limitrofe; și (iii) zona de-a lungul fluviului Dunărea, la vest de municipiul Tulcea, spre Galați.

Zona vizată de Strategie – denumită Regiunea Deltei Dunării – acoperă RBDD și **zonele sale limitrofe**; Regiunea Deltei Dunării cuprinde municipiul Tulcea, patru orașe (Babadag, Isaccea, Măcin și Sulina), 29 comune din județul Tulcea (numărul total de comune din județul Tulcea este de 46) și 4 comune (Corbu, Istria, Mihai Viteazu și Săcele) din județul Constanța.

Zona RBDD este prezentată în figura 8. Aceasta este situată într-un perimetru alcătuit din mai multe zone:

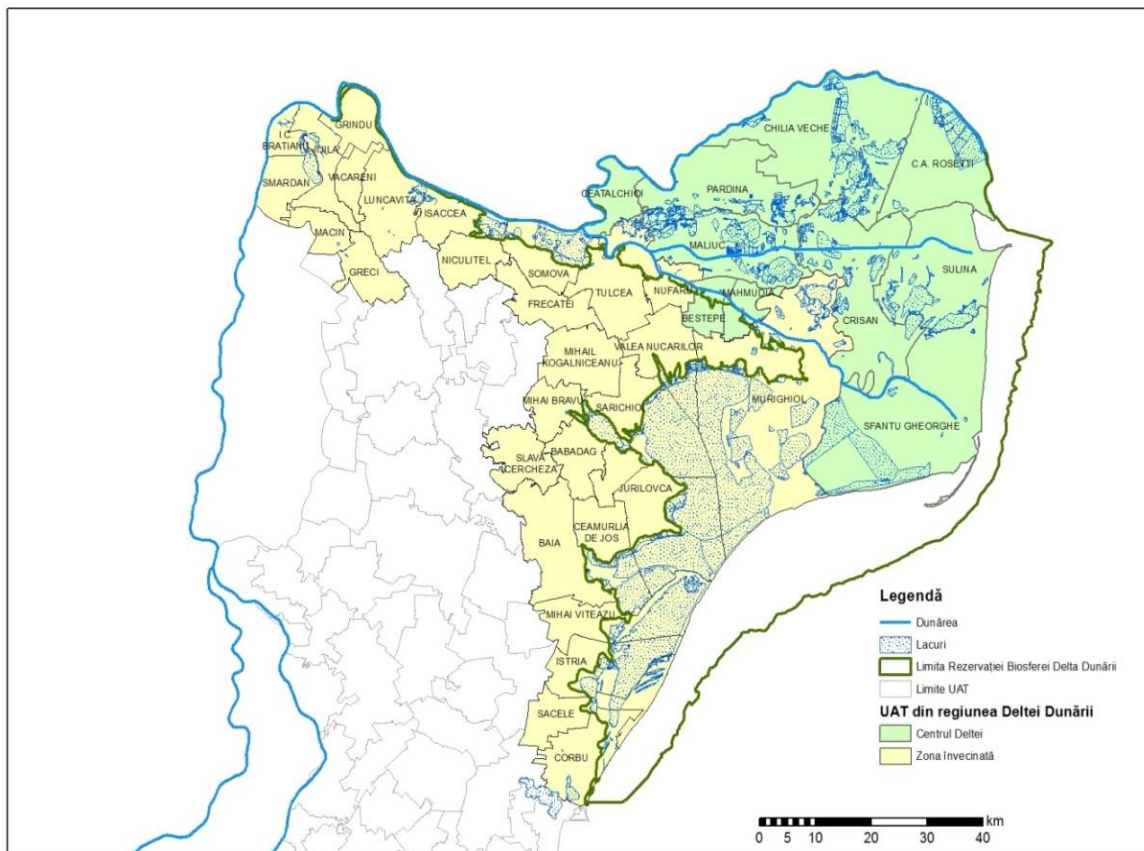
- 1 **Centrul Deltei:** Delta dintre brațele (canalele) Chilia și Sfântu Gheorghe
- 2 **Zona din sud,** incluzând lacurile/lagunele, de exemplu L. Razim, L. Sinoe și L. Babadag
- 3 **Zona de-a lungul Dunării,** în amonte de orașul Tulcea către Galați

Figura 8: Harta Rezervației Biosferei Delta Dunării (RBDD)

Zona 1, denumită „centrul Deltei” (cu verde) și **zonele 2 și 3** (inclusiv municipiul Tulcea) sunt denumite împreună „zona învecinată Deltei(cu galben)”.

Figura 9: Zona strategiei

Regiunea Deltei Dunării, în accepțiunea prezentei strategii, se referă strict la teritoriul situat în România, acoperind exclusiv doar partea română a Deltei Dunării, și cuprinde următoarele unități administrativ-teritoriale:

- a. **centrul Deltei**, care cuprinde unitățile administrativ-teritoriale al căror teritoriu se află integral în Rezervația Biosferei Delta Dunării, respectiv comunele Ceatalchioi, Pardina, Chilia Veche, C.A. Rosetti, Crișan, Maliuc, Sfântu Gheorghe și orașul Sulina. Teritoriul acestor unități administrativ-teritoriale se află integral sau preponderent în Delta Dunării propriu-zisă, între brațele Dunării;
- b. **unități administrativ-teritoriale aflate parțial pe teritoriul Rezervației Biosferei Delta Dunării**: municipiul Tulcea, orașul Isaccea, orașul Babadag și comunele Murighiol, Mahmudia, Beștepe, Nufăru, Somova, Niculițel, Luncavița, Grindu, Valea Nucarilor, Sarichioi, Jurilovca, Ceamurlia de Jos, Mihai Bravu, Baia (județul Tulcea) și Mihai Viteazu, Istria, Săcele și Corbu (județul Constanța);
- c. **unități administrativ-teritoriale aflate în vecinătatea teritoriului Rezervației Biosferei Delta Dunării**, incluse pentru a asigura coeziunea teritorială și coerența unor intervenții strategice: orașul Măcin și comunele I.C. Brătianu, Smârdan, Jijila, Văcăreni, Greci, Frecăței, Mihail Kogălniceanu, Slava Cercheză.

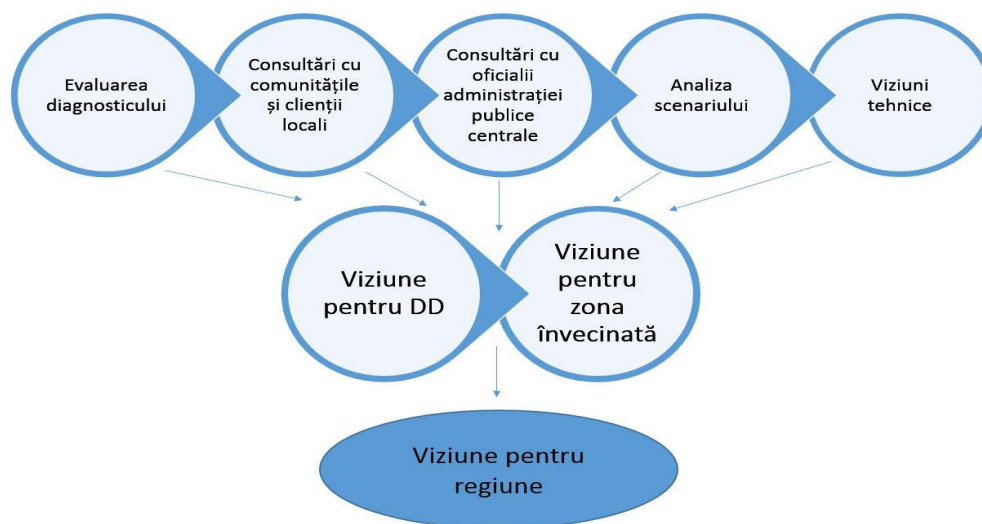
Cea mai semnificativă caracteristică fizică și ecologică a RBDD este marea întindere de zone umede, inclusiv mlaștină cu apă dulce, lacuri și iazuri, cursuri de apă și canale. Doar 9% din suprafață este permanent deasupra apei. Viața pentru cei 10.000 de locuitori din centrul Deltei este o provocare, iar accesul la serviciile sociale și economice de bază este limitat. Transportul pe apă este de multe ori singura opțiune pentru a călători către destinații din centrul Deltei. Zona are de asemenea acces mai limitat la serviciile de bază, cum ar fi apă curentă și canalizare, decât zonele rurale învecinate. Serviciile de sănătate și educație sunt și ele afectate de inaccesibilitate și de scăderea populației. Delta Dunării se remarcă și prin diversitatea etno-culturală (români, ruși-lipoveni, ucraineni, romi, greci, turci, bulgari etc.), prin meseriile tradiționale practicate și prin vechimea locuirii teritoriului.

S-a realizat un diagnostic amănunțit al situației existente în ceea ce privește accesul la serviciile de bază, oportunitățile de creare de locuri de muncă și creștere economică, precum și obstacolele din calea dezvoltării. Analiza diagnostic a fost completată cu informații ce au provenit din consultările publice, care au fost organizate cu participarea localnicilor și a factorilor interesați pentru definirea viziunii acestora despre modul în care ar trebui să arate regiunea Deltei Dunării în viitor. Aspectele discutate în cadrul întâlnirilor au fost sintetizate într-o declarație de viziune. În cadrul Raportului de Evaluare a Nevoilor au fost identificate modificările necesare pentru a atinge obiectivele strategice identificate și pentru a transforma viziunea în realitate.

Strategia de față reprezintă pasul următor în procesul de planificare a intervențiilor ce vor avea loc în zona Deltei Dunării, prezentând principalele direcții de dezvoltare (obiective, măsuri și tipuri de intervenții). Prin procesul de evaluare a nevoilor s-au identificat măsurile și intervențiile necesare atingerii obiectivelor strategice generale, precum și a celor sectoriale. Strategia identifică pentru fiecare sector în parte zonele prioritare de intervenție și proiectele cheie recomandate, rezultate din analiză pe baza criteriilor următoare: impact preconizat asupra obiectivelor strategice, întindere geografică, grad de pregătire și sustenabilitate financiară și administrativă. Strategia propune

corelarea acestora cu resursele financiare alocate prin instrumentul ITI. Strategia este construită în jurul Viziunii, care funcționează ca reper și care a fost formulată în urma unui proces de consultare extins

Figura 10: Procesul de elaborare a viziunii de dezvoltare

Viziunea pentru Delta Dunării (zona Rezervației Biosferei):

O „deltă vie” (o zonă unde oamenii trăiesc și muncesc), cu echilibru între mediu și comunitate; cu o economie locală durabilă și sănătoasă – bazată, în principal, pe natură și turism cultural; cu un proces de planificare bazată pe incluziune (localnici, autorități, mediu de afaceri).

Viziune pentru Zonele Limitrofe:

O zonă vibrantă, cu o agricultură modernă și mici afaceri, cu o rețea de centre urbane de furnizare de servicii și cu un sector de turism integrat în tot ceea ce înseamnă atracții locale și deltă.

Împreună, acestea formează Viziunea regiunii Delta Dunării (2030):

O zonă atractivă – cu biodiversitate valoroasă și mediu de afaceri dinamic, cu activități economice la nivel mic/mediu atât în domeniile tradiționale cât și în cele moderne – unde oamenii trăiesc în armonie cu natura, integrând activități economice în sectoarele turism, agricultură și piscicultură, cu sprijin adecvat asigurat de către centrele urbane furnizoare de servicii.

I.2 Coordonarea cu politicile, strategiile și documentele de la nivelul UE și de la nivel național

Coordonarea cu politicile, strategiile și documentele UE

La nivel UE, cooperarea teritorială și fluxurile de tehnologie, activele și capitalul reprezintă aspecte fundamentale de dezvoltare și constituie factorii cheie pentru sprijinirea unei dezvoltării durabile. Articolul 3 din Tratatul de la Lisabona (2009) evidențiază faptul că UE promovează coeziunea economică, socială și teritorială, ca răspuns la provocările ce vizează globalizarea, schimbările climatice și demografice, siguranța și energia. Obiectivele UE definite în **Strategia Europa 2020 pentru o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii** pot fi atinse dacă este luată în considerare dimensiunea teritorială a strategiei, întrucât oportunitățile de dezvoltare pot varia de la o regiune la alta.

Țintele Strategiei Europa 2020 pe care și le-a asumat și România și la care trebuie să contribuie, conform Programului Național de Reformă, sunt:

- rata de ocupare a populației cu vârsta cuprinsă între 20 și 64 de ani de 75% (RO 70%);
- nivelul investițiilor în cercetare și dezvoltare de 3% din PIB-ul Uniunii Europene (RO 2%);
- obiectivul 20/20/20 în materie de energie și schimbări climatice:
  - emisiile de gaze cu efect de seră cu 20% sub nivelul înregistrat în 1990
  - 20% din energia produsă să provină din surse regenerabile (RO 24%);
  - creșterea cu 20% a eficienței energetice;
- rata de părăsire timpurie a școlii sub 10% (RO 11,3%)
- ponderea tinerilor cu vârsta între 30-34 ani, absolvenți ai unei forme de învățământ terțiar, de cel puțin 40% (RO 26,7%)
- scăderea numărului de persoane expuse sărăciei cu 20 de milioane (RO 580.000).

În cadrul acestei strategii au fost propuse ca instrumente de lucru 7 inițiative:

- *„O Uniune a inovării”* are în vedere reorientarea cercetării, dezvoltării și a politicii de inovare către provocările majore, reducând în același timp distanța dintre știință și lansarea pe piață, astfel încât invențiile să fie transformate în produse. Această inițiativă își propune să îmbunătățească condițiile-cadru și accesul la finanțările pentru cercetare și inovare, astfel încât să se garanteze posibilitatea transformării ideilor inovatoare în produse și servicii care creează creștere economică și locuri de muncă;
- *„Tineret în acțiune”* are în vedere creșterea calității și atractivității internaționale a sistemului european de învățământ superior, prin promovarea mobilității studenților și a tinerilor profesioniști. Ca acțiune concretă, posturile vacante în toate statele membre ar trebui să fie mai accesibile la nivelul întregii Europe, iar calificările profesionale și experiența să fie recunoscute în mod corespunzător. Astfel, se va consolida performanța sistemelor de educație și se va facilita intrarea tinerilor pe piața muncii;
- *„O agendă digitală pentru Europa”* are în vedere asigurarea unor avantaje economice și sociale durabile printr-o piață unică digitală bazată pe internet ultra-rapid; toți europenii trebuie să aibă acces la internet de mare viteză până în 2013. Astfel, accentul se pune pe accelerarea dezvoltării serviciilor de internet de mare viteză și valorificarea beneficiilor pe care le oferă gospodăriilor și întreprinderilor o piață digitală unică;

- *„O Europă eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor”* are în vedere sprijinirea tranziției către o economie care utilizează eficient resursele, cu emisii reduse de carbon. Europa trebuie să își mențină „obiectivele 20/20/20” în ceea ce privește producția și consumul de energie și eficiența energetică. Inițiativa permite decuplarea creșterii economice de utilizarea resurselor, pentru a sprijini trecerea la o economie cu emisii scăzute de carbon, pentru a crește utilizarea surselor regenerabile de energie, pentru a moderniza sectorul transporturilor și a promova eficiența energetică;
- *„O politică industrială adaptată erei globalizării”* are în vedere sprijinirea competitivității bazei industriale a UE în lumea de după criză, prin promovarea spiritului antreprenorial și dezvoltarea de noi competențe. Astfel, se va înregistra o îmbunătățire a mediului de afaceri, în special pentru IMM-uri, va fi sprijinită dezvoltarea unei baze industriale solide și durabile, în măsură să facă față concurenței la nivel mondial și se vor crea milioane de noi locuri de muncă;
- *„O agendă pentru noi competențe și noi locuri de muncă”* are în vedere crearea condițiilor de modernizare a piețelor forței de muncă și oferirea unei autonomii mai mari cetățenilor, prin dezvoltarea competențelor acestora pe tot parcursul vieții în vederea creșterii ratei de participare pe piața muncii și a unei mai bune corelări a cererii și a ofertei în materie de forță de muncă, inclusiv prin mobilitatea profesională. Scopul acestei inițiative este creșterea gradului de ocupare a forței de muncă și asigurarea durabilității modelelor sociale europene, în condițiile ieșirii la pensie a „generației baby-boom”;
- *„Platforma europeană de combatere a sărăciei”* pentru a garanta coeziunea economică, socială și teritorială, astfel încât beneficiile creșterii economice și locurile de muncă să fie distribuite echitabil, iar persoanelor care se confruntă cu sărăcia și excluziunea socială să li se acorde posibilitatea de a duce o viață demnă și de a juca un rol activ în societate.

Formularea strategiei pentru regiunea Delta Dunării este subscrisă principiilor și priorităților politicilor UE, care creează cadrul necesar unei politici teritoriale regionale ce are ca scop dezvoltarea durabilă a acestei regiunii. Următoarele documente reprezintă contextul UE pentru crearea Strategiei Integrate de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării (SIDD).

Agenda Teritorială 2020 – Spre o Europă inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii, compusă din regiuni diverse evidențiază ca scop comun coeziunea teritorială pentru o dezvoltare mai armonioasă și echilibrată. Conform Tratatului privind Funcționarea Uniunii Europene (art. 174 și 175), toate politicile și acțiunile Uniunii ar trebui să contribuie la coeziunea economică, socială și teritorială. De aceea, cei responsabili cu elaborarea și implementarea politicilor sectoriale ar trebui să ia în considerare principiile și obiectivele Agendei Teritoriale. Coerența politicilor naționale și ale UE este de maximă importanță pentru teritorii în diferite moduri. Majoritatea politicilor au impact teritorial semnificativ, influențând oportunitățile de dezvoltare a teritoriilor în moduri diferite. Coordonarea diferitelor politici sectoriale în scopul optimizării impactului teritorial și maximizării coerenței, poate crește în mod semnificativ succesul acestora și poate ajuta la evitarea, la toate nivelurile teritoriale, a efectelor negative ce reies din politicile discordante. Aceasta a constituit ținta de dezvoltare a acestei Strategii. Echilibrul între sustenabilitate, competitivitate și coeziune socială poate fi realizat printr-o astfel de dezvoltare teritorială integrată.

Investind în viitorul Europei – Al cincilea raport pe tema coeziunii economice, sociale și teritoriale (noiembrie 2010): Al 5-lea Raport de Coeziune este primul adoptat sub Tratatul de la Lisabona, care a adăugat coeziunea teritorială celor două scopuri de coeziune economică și socială. Raportul: (i) analizează dimensiunea teritorială a accesului la servicii; (ii) acordă mai multă importanță schimbărilor climatice și mediului și (iii) analizează modul în care poate fi măsurat impactul teritorial asupra politicilor. Politica de Coeziune reprezintă principalul instrument al UE ce urmărește dezvoltarea armonioasă pe teritoriul Uniunii. Aceasta se bazează pe o viziune de ansamblu, care nu cuprinde doar dezvoltarea economică a regiunilor mai puțin dezvoltate și sprijinirea grupurilor sociale vulnerabile, ci și durabilitatea mediului și respectarea trăsăturilor teritoriale și culturale ale diferitor părți din cadrul UE. Așa cum s-a menționat și în revizuirea bugetară a UE, următoarele aspecte necesită, cu precădere, să înregistreze progres: concentrarea resurselor pe obiectivele și țintele stabilite în Strategia Europa 2020; angajarea Statelor Membre în a implementa reformele necesare pentru ca politicile să fie eficiente; și îmbunătățirea eficienței politicii, cu accent sporit pe rezultate. Legătura explicită între Politica de Coeziune și Strategia Europa 2020 oferă oportunitatea: (a) de a ajuta regiunile mai sărace ale UE să ajungă din urmă regiunile mai dezvoltate; (b) de a facilita coordonarea între politicile UE; (c) transformarea Politicii de Coeziune într-un facilitator de prim rang al creșterii economice – inclusiv în termeni cantitativi – în întreaga UE, în timp ce adresează provocări sociale, precum îmbătrânirea populației și schimbările climatice.

SDDI, construită pe cinci piloni, adresează în mod egal probleme de protejare a mediului și nevoi socio-economice – furnizarea de servicii de bază, oportunități de creare de locuri de muncă, conectivitate și accesibilitate. Strategia răspunde politicii de coeziune și, de asemenea, ține cont de prioritățile Strategiei UE pentru Regiunea mai largă a Dunării.

Al 6-lea Raport asupra Coeziunii Economice, Sociale și Teritoriale a fost publicat în iulie 2014. Acest raport indică faptul că Politica de Coeziune a Uniunii Europene este pe cale să își îndeplinească obiectivele de creștere stabilite prin Strategia Europa 2020 la nivelul creării de locuri de muncă și reducerii disparităților în toată Europa. Privind înspre perioada 2014-2020, raportul prezintă modul în care investițiile se vor concentra pe sectoare cheie precum eficiența energetică și schimbările climatice, ocuparea forței de muncă și incluziunea socială. Spre beneficiul cetățenilor, IMM-urile vor primi o mare parte din aceste investiții. Raportul analizează starea de coeziune din cadrul UE și scoate în evidență provocările de care se lovesc autoritățile naționale, regionale și locale în procesul de depășire a efectelor crizei economice. În mod particular, acesta relevă faptul că Politica de Coeziune a atenuat declinul dramatic al investițiilor publice, injectând resurse investiționale în Statele Membre, creând astfel o stabilitate financiară vitală care permite atragerea capitalului privat. În perioada 2014-2020, fonduri în valoare 38 de miliarde de euro din cadrul Politicii de Coeziune vor fi alocate pentru a susține trecerea către o economie mai ecologică prin investiții în eficientizarea energiei și în resursele regenerabile. Aproximativ 33 de miliarde de euro vor fi alocați pentru a crește nivelul de competitivitate al IMM-urilor europene.

Strategia UE pentru regiunea Dunării (SUERD) și Planul de Acțiune aferent (prezentate de Comisia Europeană în decembrie 2010, aprobate de Consiliul UE Afaceri Generale în aprilie 2011 și andosate de Consiliul European în iunie 2011) definesc direcțiile dezvoltării la nivel macroregional. Cele patru obiective majore ale SUERD (cărora le corespund domenii specifice de acțiune, grupate în 11 arii prioritare) sunt: interconectarea (îmbunătățirea mobilității și a multimodalității; Încurajarea energiilor durabile; Promovarea culturii și a turismului, a contactelor directe între oameni), protejarea mediului (Restaurarea și întreținerea calității apelor; Gestionarea riscurilor de mediu;

Conservarea biodiversității, a peisajelor și a calității aerului și solurilor), creșterea prosperității (Dezvoltarea societății bazate pe cunoaștere prin cercetare, educație și tehnologii ale informației; Sprijinirea competitivității întreprinderilor, inclusiv dezvoltarea clusterelor; Investiția în oameni și capacități) și consolidarea (Ameliorarea capacității instituționale și a cooperării; Conlucrarea în vederea promovării securității și pentru soluționarea problemelor legate de criminalitatea organizată și de infracțiunile grave). Obiectivele majore și prioritățile sunt, de asemenea, reflectate în această strategie de dezvoltare a regiunii Delta Dunării.

Programul Transnațional Dunărea 2014-2020 - Acest program sprijină integrarea politicilor la nivelul regiunii Dunării și în domenii specifice, conform Regulamentului privind Dispozițiile Comune (RDC) / Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR), în relație cu Strategia UE pentru Regiunea Dunării (SUERD). „Integrarea politicilor” care este avută în vedere se află sub nivelul UE (presupune evitarea duplicării eforturilor de integrare a politicilor de la nivel UE, ca de ex. TEN-T în sectorul transport), dar peste nivelul național în domeniul respectiv. Proiectele transnaționale ar trebui să influențeze politicile naționale/ regionale/ locale. Pentru a ajunge la un nivel superior de integrare teritorială a zonei eterogene a Dunării, programul abordează provocări comune și nevoi în legătură cu care se așteaptă ca această cooperare transnațională să dea cele mai bune rezultate (dezvoltarea și implementarea de cadre de politici publice, instrumente, servicii și investiții-pilot concrete). Se vizează complementarități puternice cu SUERD. Prioritățile sunt legate de creșterea calității politicilor și a implementării acestora, îmbunătățind cadrele instituționale de cooperare și oferind soluții prin investiții concrete și acțiuni-pilot.

Următoarele documente sprijină obiectivele de creștere a mobilității în zonă și folosesc cel mai bine rețelele fluviale și maritime:

Cartea albă „Foaie de parcurs pentru un spațiu european unic al transporturilor – Către un sistem de transport competitiv și eficient din punctul de vedere al resurselor (EC, 2011). Pornind de la lecțiile învățate, foaia de parcurs are o abordare globală asupra dezvoltărilor din sectorul de transport, luând în considerare viitoarele provocări și inițiative de politici ce trebuie adresate. Viziunea Comisiei în domeniul transporturilor este prezentată împreună cu principalele măsuri în vederea obținerii unei transformări a sistemului european de transport. Una dintre inițiative se concentrează pe Spațiul European de Transport Maritim fără Bariere, care urmează să fie dezvoltat într-o „Centură Albastră” a mobilității maritime libere înăuntrul și în jurul Europei, în baza căreia transportul pe apă să fie folosit la potențialul maxim.

Politica Maritimă Integrată a CE – Creșterea Albastră: Strategia privind „creșterea albastră” este o strategie pe termen lung, ce sprijină creșterea durabilă în sectoarele marin și maritim în ansamblu. Mările și oceanele reprezintă vectori pentru economia europeană și au un mare potențial de inovație și creștere. Această politică reprezintă contribuția maritimă la atingerea scopului Strategiei de creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii a Europei 2020.

Inițiativa Conectarea Europei are scopul de a accelera investițiile pe termen lung în drumuri, căi ferate, rețele energetice, conducte și rețele de mare viteză în bandă largă.

- Îmbunătățirea legăturilor de transport – investiții în proiecte de infrastructură menite să faciliteze transportul de mărfuri și călători, în special între vestul și estul Europei. Investițiile se vor axa pe moduri de transport ecologice și durabile.
- Conectarea rețelelor energetice – realizarea de conexiuni între țările UE, care să faciliteze furnizarea energiei – atât a celei tradiționale, cât și a celei provenind din surse regenerabile.

- Sprijinirea rețelelor digitale de mare viteză – crearea de rețele în bandă largă și furnizarea de servicii digitale paneuropene. Se vor acorda subvenții pentru crearea infrastructurii necesare în vederea introducerii serviciilor de identificare digitală, precum și a serviciilor electronice în domeniul achizițiilor publice, sănătății, justiției și operațiunilor vamale. Banii vor fi utilizați pentru a asigura conectarea și interoperabilitatea serviciilor naționale.

Dezvoltarea spațială a regiunii Delta Dunării se bazează pe următoarele documente UE de planificare generală pentru dezvoltare teritorială urbană și rurală, gândite să asigure un proces democratic și o dezvoltare echilibrată și durabilă:

Carta europeană a amenajării regionale/spațiale a teritoriului – Carta Torremolinos (adoptată pe data de 20 mai 1983 la Torremolinos, Spania). Carta susține că amenajarea regională/spațială ar trebui să fie:

- **Democratică:** condusă în așa fel încât să asigure participarea oamenilor vizați și a reprezentanților lor politici.
- **Comprehensivă:** să asigure coordonarea diverselor politici sectoriale și să le integreze într-o abordare globală.
- **Funcțională:** să țină seama de existența unei conștiințe regionale care se bazează pe valori comune, cultură, interese, trecând uneori de barierele administrative și teritoriale, dar ținând cont de aranjamentele instituționale din diferite țări.
- **Orientare pe termen lung:** să analizeze și să ia în considerare tendințele pe termen lung și dezvoltările și intervențiile în materie de fenomene economice, sociale, culturale, ecologice și de mediu.

Amenajarea regională/spațială caută, în același timp să atingă următoarele obiective fundamentale:

- **Dezvoltare socio-economică echilibrată a regiunilor**
- **Îmbunătățirea calității vieții**
- **Managementul responsabil al resurselor naturale și protejarea mediului**
- **Utilizarea rațională a pământului**

Perspectiva Europeană de Dezvoltare Spațială – Către o dezvoltare echilibrată și durabilă a teritoriului UE (aprobată în cadrul întâlnirii informale a Consiliului Miniștrilor responsabili cu amenajarea teritorială, desfășurată la Potsdam în mai 1999). Scopul acestor politici de dezvoltare spațială este acela de a lucra pentru o dezvoltare echilibrată și durabilă a teritoriului UE. În viziunea miniștrilor este important să ne asigurăm că cele trei scopuri fundamentale ale politicii europene sunt atinse în toate regiunile UE în mod egal: (1) coeziune economică și socială; (2) conservare și management al resurselor naturale și al patrimoniului cultural; și (3) o competitivitate mai echilibrată pe teritoriul Europei.

Carta de la Leipzig privind orașele europene durabile (2007). Această Cartă stabilește principii și strategii comune pentru politica de *dezvoltare urbană*, recomandând: (1) folosirea la scară mai largă a abordărilor de dezvoltare urbană integrată și (2) acordarea unei atenții speciale cartierelor defavorizate în contextul unui oraș privit ca întreg.

Ghid de observare a patrimoniului rural (CEMAT, Ljubljana, septembrie 2003): Ghidul CEMAT contribuie la implementarea Recomandărilor Miniștrilor responsabili cu stimularea dezvoltării *zonelor rurale* atât ca așezări omenești cu activități economice și recreative, cât și ca medii naturale. Documentul caută să instituie echilibrul urban-rural și să promoveze resursele lumii rurale ca factori

de dezvoltare. Este esențial ca aceste principii să fie puse în practică și să se promoveze o planificare rurală durabilă, combinând creșterea economică și protejarea bunurilor de patrimoniu inerente atât din peisajul natural, cât și din cel cultural. Documentul contribuie la atingerea scopului de dezvoltare independentă a zonelor rurale ca spații cu activități economice și recreative, dar și ca regiuni fizice și, de asemenea, oferă direcții orientative în materie de planificare regională/spațială pentru gestionarea acestui patrimoniu.

Politica agricolă comună pentru 2014-2020: PAC reprezintă o punte între așteptările cetățenilor UE privind agricultura și așteptările fermierilor din țările membre care se confruntă cu provocări economice și de mediu. Acest sector este considerat unul strategic în termeni de securitate alimentară, mediu înconjurător și creștere economică în zonele rurale. În conformitate cu direcțiile de evoluție și reforma PAC pentru perioada 2014-2020, aceasta se va concentra pe trei piloni fundamentali: ecologie și eficiență în agricultură, asigurarea unei alimentații sănătoase la prețuri accesibile și revitalizarea zonelor și comunităților rurale.

Politica de dezvoltare rurală pentru perioada 2014-2020: Politica de Dezvoltare Rurală se axează pe trei obiective strategice pe termen lung, care se realizează la Strategia Europa 2020 și la obiectivele PAC. Politica de dezvoltare rurală își propune să stimuleze competitivitatea agriculturii, să garanteze o gestionare durabilă a resurselor naturale și combaterea schimbărilor climatice și să favorizeze dezvoltarea teritorială echilibrată a economiilor și comunităților rurale, incluzând aici și crearea și menținerea locurilor de muncă. Fondurile alocate în cadrul PAC și al programelor de dezvoltare rurală ale statelor membre vor fi direcționate spre următoarele obiective: creșterea competitivității agriculturii europene la nivel global și național, conservarea diversității sistemelor de producție agricolă din țările UE și adaptarea producției agricole la noile provocări de mediu legate de schimbările climatice și protecția resurselor naturale.

Politica comună în domeniul pescuitului: această politică are scopul de a se asigura că pescuitul și acvacultura sunt sustenabile din punct de vedere ecologic, economic și social și că furnizează alimente sănătoase pentru cetățenii UE. De asemenea, își propune să susțină un sector dinamic al pescuitului și să asigure un nivel de trai decent pentru comunitățile de pescari. Totuși, se subliniază faptul că este necesar să se asigure că practicile de pescuit nu afectează capacitatea de reproducere a populațiilor de pește prin adoptarea unei abordări prudente, care recunoaște impactul activităților umane asupra tuturor componentelor ecosistemului. În domeniul acvaculturii se consideră a fi prioritară păstrarea unui sector viabil din punct de vedere economic, garantarea siguranței alimentare și bunăstării animalelor, rezolvarea problemelor de mediu și stimularea cercetării.

Politica UE în domeniul turismului își propune să mențină Europa pe primul loc în topul destinațiilor și, în același timp, să maximizeze contribuția industriei la creștere și ocupare și să promoveze cooperarea între statele membre UE, în special prin schimbul de bune practici. În cadrul Comunicării Comisiei Europene „Europa, destinația turistică nr. 1 la nivel mondial – un nou cadru politic pentru turism în Europa” au fost identificate patru acțiuni prioritare: stimularea competitivității în sectorul turismului european, promovarea dezvoltării unui turism sustenabil, responsabil și de calitate ridicată și consolidarea imaginii Europei ca ansamblu de destinații sustenabile și de înaltă calitate.

Ținând cont de statutul special al Deltei Dunării de sit UNESCO, dezvoltarea SIDD este în concordanță și cu convențiile și strategiile internaționale de mai jos, care au cerințe specifice privind protejarea și conservarea patrimoniului natural.

Strategia de la Sevilla pentru rezervații ale biosferei (1995). Acest document identifică rolul specific al rezervațiilor biosferei în dezvoltarea unei viziuni privind relația dintre conservare și dezvoltare. Oferă recomandări pentru dezvoltarea eficientă a rezervațiilor biosferei și pentru stabilirea condițiilor de funcționare corespunzătoare a Rețelei Mondiale de Rezervații ale Biosferei. Strategia include indicatori recomandați de implementare, adică o listă de acțiuni care va permite tuturor celor implicați să urmărească și să evalueze implementarea strategiei.

Convenția pentru protejarea patrimoniului mondial cultural și natural (Paris, 1972), adoptată de România prin Legea nr. 187/1990. Scopul acestei convenții este de a asigura protecția, la nivel internațional, a patrimoniului mondial cultural și natural prin stabilirea unui sistem de cooperare internațională și asistență.

Politica UE în domeniul energiei pentru perioada până în 2020 se bazează pe trei obiective fundamentale: durabilitate – subliniază preocuparea UE pentru schimbările climatice prin reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră (GES) la un nivel care să limiteze efectul de încălzire globală la doar 2°C în plus față de temperaturile din era pre-industrială; competitivitate – vizează asigurarea implementării efective a pieței interne de energie; siguranța în alimentarea cu energie – vizează reducerea vulnerabilității UE în privința importurilor de energie, a întreruperilor în alimentare, a posibilelor crize energetice și a nesiguranței privind alimentarea cu energie în viitor.

Cadrul 2030 privind politicile în domeniul energiei și schimbărilor climatice la nivelul UE vizează o țintă de reducere la nivel UE a emisiilor de gaze cu efect de seră de 40% față de nivelul din 1990; un nivel minim obligatoriu de 27% pentru ponderea energiei din surse regenerabile în totalul consumului de energie, ce urmează să fie atins prin angajamente/ contribuții corespunzătoare ale statelor membre; o țintă indicativă de 27% la nivel UE ce va fi revizuită până în 2020 în eventualitatea unui nivel crescut la 30% din 2030. Transformarea Europei într-o economie eficientă din punct de vedere energetic și cu emisii scăzute de carbon va duce și la îmbunătățirea economiei, crearea de locuri de muncă și întărirea competitivității. Strategia UE în domeniul adaptării la schimbările climatice prevede integrarea măsurilor de adaptare în politicile și programele promovate de UE. Totodată adaptarea la schimbările climatice a fost în prezent inclusă în legislația specific sectoarelor vizând administrarea apelor marine, a silviculturii și transportului, precum și în instrumentele politice aferente gospodăririi apelor interne și biodiversității.

Carta albă privind guvernarea pe mai multe niveluri se înscrie într-un demers politic proactiv pentru „Construirea Europei în parteneriat” și fixează două mari obiective strategice: favorizarea participării la procesul european și sporirea eficienței acțiunii comunitare.

Probleme în context transfrontalier

Problemele trans-frontaliere semnificative în atingerea obiectivelor comune de mediu dintre RBDD România și Rezervația Biosferei Dunării în Ucraina sunt recunoscute în mod clar de convențiile internaționale. Rezervația Biosferei Delta Dunării din România și Rezervația Biosferei Dunării din Ucraina sunt recunoscute ca „Rezervația Biosferei Transfrontaliere Delta Dunării România/Ucraina” în cadrul Programului „Om și Biosferă” al UNESCO și ca sit transfrontalier RAMSAR.

În conformitate cu acordurile internaționale semnate probleme specifice Deltei Dunării pot fi discutate în cadrul **Comisiei Mixte înființată prin Acordul între Ministerul Apelor, Pădurilor și Protecției Mediului din România, Ministerul Mediului și Amenajării Teritoriului al Republicii Moldova și Ministerul Mediului și Resurselor Naturale din Ucraina privind cooperarea în zona formată din ariile naturale protejate ale Deltei Dunării și Prutului de Jos (București, 5 iunie 2000).**

O problemă importantă o reprezintă realizarea proiectelor de navigație în Delta Dunării, în sensul în care realizarea acestor lucrări trebuie extrem de atent analizată din perspectiva impactului asupra mediului și a respectării tuturor acordurilor internaționale relevante.

Câteva proiecte de cooperare transfrontalieră au fost implementate sau sunt în curs de implementare în regiune. Primul proiect din România finanțat prin Facilitatea Globală de Mediu (FGM) a fost implementat în perioada 1995 – 2000 și a avut ca scop o și mai mare evidențiere a biodiversității în Rezervația Biosferei Delta Dunării, incluzând activități de sprijinire a cooperării transfrontaliere între autoritățile reprezentative ale celor două rezervații ale biosferei. Următoarele proiecte au fost importante: (i) identificarea obiectivelor comune de management în vederea păstrării biodiversității și pentru o dezvoltare durabilă în zona Delta Dunării România/Ucraina și în Regiunea Prutului de Jos din Republica Moldova (2001-2002); (ii) elaborarea unui program comun de monitorizare (2004-2006); (iii) catalogarea, evaluarea și remedierea surselor antropice de poluare în zona Dunării de Jos din Ucraina, România și Republica Moldova (2013-2015); (iv) „Consolidarea rețelei de arii naturale protejate pentru protecția biodiversității și dezvoltare durabilă în Delta Dunării și regiunea Prutul de Jos - PAN Nature, finanțat de Programul Operațional Comun România - Ucraina - Republica Moldova 2007-2013”. În 2004 a fost publicat un document important, denumit „Cooperare transfrontalieră în zonele naturale protejate din Delta Dunării și Prutul de Jos - Obiective de management pentru păstrarea biodiversității și dezvoltare durabilă”, finanțat de UE prin Programul de Cooperare Transfrontalieră TACIS (TSPF 0302/0044).

Coordonarea cu strategiile naționale și regionale

La nivel național, următoarele documente de planificare și strategii naționale, precum și documente specifice pentru amenajarea teritoriilor regionale și naționale, oferă cadrul general și baza pentru SDDI.

Acordul de parteneriat vizează următoarele provocări și prioritățile aferente: (1) promovarea competitivității și a dezvoltării locale, în vederea consolidării sustenabilității operatorilor economici și a îmbunătățirii atractivității regionale; (2) dezvoltarea capitalului uman prin creșterea ratei de ocupare a forței de muncă și a numărului de absolvenți din învățământul terțiar, oferind totodată soluții pentru provocările sociale severe și combaterea sărăciei, în special la nivelul comunităților defavorizate sau marginalizate ori în zonele rurale; (3) dezvoltarea infrastructurii fizice, atât în sectorul TIC, cât și în sectorul transporturilor, în vederea sporirii accesibilității regiunilor din România și a atractivității acestora pentru investitori; (4) încurajarea utilizării durabile și eficiente a resurselor naturale prin promovarea eficienței energetice, a unei economii cu emisii reduse de carbon, a protecției mediului și a adaptării la schimbările climatice; (5) consolidarea unei administrații publice moderne și profesioniste prin intermediul unei reforme sistemice, orientată către soluționarea erorilor structurale de guvernare.

Strategia de dezvoltare teritorială a României 2035. Această strategie este în lucru (la faza de consultare publică). Ea reprezintă instrumentul de implementare a sistemului de amenajare a teritoriului național – incluzând planurile de dezvoltare regională și planurile urbanistice generale – și sprijină operaționalizarea programelor de investiție sectorială până în 2035. În cadrul acesteia au fost identificate 5 obiective generale:

- Asigurarea unei integrări funcționale a teritoriului național în spațiul european prin sprijinirea interconectării eficiente a rețelelor energetice, de transporturi și bandă largă;

- Creșterea calității vieții prin dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitare și a serviciilor publice în vederea asigurării unor spații urbane și rurale de calitate, atractive și favorabile incluziunii;
- Dezvoltarea unei rețele de localități competitive și coezive prin sprijinirea specializării teritoriale și formarea zonelor urbane funcționale;
- Protejarea patrimoniului natural și construit și valorificarea elementelor de identitate teritorială;
- Creșterea capacității instituționale de gestionare a proceselor de dezvoltare teritorială.

De asemenea, au fost definite măsuri, acțiuni și exemple de proiecte pentru zone urbane, zone rurale, zone montane, zone transfrontaliere și zona costieră.

Planul de amenajare a teritoriului național (secțiunea 1: Rețeaua de Transport; secțiunea 2: Apă, secțiunea 3: Arii protejate; secțiunea 4: Rețeaua de Așezări Omenești; secțiunea 5: Zone cu Riscuri Naturale; secțiunea 8: Zone Turistice) reprezintă baza de amenajare de la care pornesc programele sectoriale strategice, ea determinând scopul și prioritățile de dezvoltare teritorială a țării în relație cu politicile UE.

Strategia națională privind schimbările climatice 2013-2020 este documentul care oferă direcțiile orientative pentru planul național de acțiune privind schimbările climatice, care are ca scop atingerea țelurilor stabilite în Strategia Europa 2020 – reducerea cu 20% a emisiilor de GES (emisii de gaze cu efect de seră), îmbunătățirea cu 20% a eficienței energetice și creșterea cu 20% a surselor de energie regenerabilă. Strategia evidențiază provocările sectoriale și recomandă adaptare corespunzătoare și politici de reducere. Această strategie va fi urmată de un plan de acțiuni și de o strategie revizuită până în 2015, dezvoltate cu asistența tehnică a Băncii Mondiale. Strategia și rezultatele disponibile au oferit un punct de plecare pentru documentul de față.

Strategia energetică a României 2007-2020 transpune Directiva 2006/32/EC privind eficiența energetică la utilizatorii finali și serviciile energetice. Strategia are componente dedicate eficienței energetice în industrie, transport, consumul public și rezidențial și energie regenerabilă. Obiectivul general al strategiei sectorului energetic îl constituie satisfacerea necesarului de energie atât din prezent, cât și pe termen mediu și lung, la un preț cât mai scăzut, adecvat unei economii moderne de piață și unui standard de viață civilizată, în condiții de calitate, siguranță în alimentare, cu respectarea principiilor dezvoltării durabile.

Master planul pentru dezvoltarea turismului național 2007-2026 (proiect al Autorității Naționale de Turism, în cooperare cu autoritățile publice centrale, autoritățile administrației publice locale, managerii de arii protejate, societatea civilă) are în vedere următoarele direcții strategice: structuri administrative, planificare și infrastructură fizică, dezvoltarea resurselor umane, îmbunătățirea produselor turistice, servicii de informare, statistici și cercetare, marketingul destinației și mediul natural.

Strategia națională de dezvoltare a ecoturismului în România are ca obiectiv general crearea condițiilor de dezvoltare a ecoturismului la nivelul ariilor protejate și în zonele din vecinătatea acestora, urmărindu-se realizarea unui produs ecoturistic competitiv pe plan național și internațional. În cadrul strategiei au fost vizate următoarele domenii: cadrul instituțional și asociativ, infrastructura turistică și amenajarea teritoriului, educație și conștientizare, dezvoltarea resurselor

umane, dezvoltarea afacerilor și dezvoltarea locală, conservarea și protejarea naturii, marketing și promovare.

Strategia sectorială în domeniul culturii și patrimoniului național pentru perioada 2014-2020 definește următoarele obiective strategice sectoriale și transversale: protejarea patrimoniului cultural național (patrimoniul imobil, patrimoniul cultural național mobil, patrimoniul cultural imaterial), susținerea și promovarea creației culturale și artistice contemporane, educație și intervenție culturală, întărirea capacității instituționale și dezvoltarea infrastructurii culturale.

Raportul Comisiei Prezidențiale pentru Patrimoniul Construit, Istoric și Siturile Naturale prezintă măsuri privind legislația, cadrul instituțional-administrativ, zonele protejate, identificarea și protejarea peisajelor culturale, patrimoniul arheologic, componentele artistice, mediul istoric și schimbările climatice și patrimoniul natural.

Planul strategic național multianual privind acvacultura se concentrează pe următoarele aspecte: simplificarea administrativă, în special pentru evaluări, studii de impact și licențe; securitatea juridică a operatorilor în sectorul acvaculturii, în ceea ce privește accesul la ape și spațiu; stabilirea unor indicatori pentru sustenabilitate ecologică, economică și socială; evaluarea altor posibile efecte transnaționale asupra statelor vecine.

Programul național de dezvoltare rurală 2014-2020. Documentul reprezintă asumarea României față de implementarea Pilonului II al UE privind Politica Agricolă Comună, reflectată în Regulamentul CE 1305/2013. PNDR oferă oportunitatea de a aborda punctele slabe identificate în analiza SWOT pe baza aplicării punctelor tari și prin folosirea oportunităților disponibile. O atenție specială ar merita să fie îndreptată către învățarea din lecțiile trecute și din progresul obținut prin implementarea PNDR anterior, când s-a pus baza utilizării durabile a terenurilor agricole și forestiere, creând astfel baza pentru menținerea patrimoniului natural și cultural și conservarea valorilor din zonele rurale. PNDR a fost dezvoltat în deplină concordanță cu principiile biodiversității și habitatelor naturale, protecției florei și faunei sălbatice, precum și în conformitate cu principiul managementului durabil al resurselor naturale.

Strategia pentru dezvoltarea sectorului agro-alimentar pe termen mediu și lung (orizontul 2020-2030). Acest document oferă o viziune pe termen lung de dezvoltare a agriculturii și zonei rurale cu scopul de a valorifica inteligent și durabil potențialul agro-alimentar și dezvoltarea economiei non-fermiere, orientată către stabilirea unui echilibru corect între dezvoltare economică și impactul asupra mediului agricol. Strategia este rezultatul unei abordări sectoriale sistematice, ținând cont de legăturile cu aspectele de economie, societate, mediu, dar și de recunoașterea nevoilor de coeziune socială, egalitate de șanse, nediscriminare și diversitate.

Strategia Națională pentru Competitivitate 2014-2020: asigură o abordare comprehensivă și orizontală în ceea ce privește politicile de dezvoltare în următoarele sectoare: competitivitate industrială și CDI, clustere, specializare inteligentă regională, IMM-uri, eco-inovare și industrii verzi, industrii creative, mediu de afaceri. Prioritățile de investiții se concentrează în acele zone în care România are avantaje competitive. Prioritățile strategice formulate în cadrul strategiei sunt: îmbunătățirea mediului de reglementare; acțiuni parteneriale între mediul public și mediul privat; factori și servicii de suport; promovarea celor 10 sectoare de viitor (turism și ecoturism, textile și

pielărie, lemn și mobilă, industrii creative, industria auto și componente, tehnologia informațiilor și comunicațiilor, procesarea alimentelor și băuturilor, sănătate și produse farmaceutice, energie și management de mediu și bioeconomie (agricultură, silvicultură, pescuit și acvacultură), biofarmaceutică și biotehnologii; pregătirea Generației 2050 și provocări societale.

Strategia națională pentru cercetare, dezvoltare tehnologică și inovare 2014-2020 pune accent pe zonele în care România și regiunile românești au avantaje competitive, specializare inteligentă, sectoare de excelență. Obiectivele generale vizează: creșterea competitivității economiei românești prin inovare; creșterea contribuției românești la progresul cunoașterii de frontieră; creșterea rolului științei în societate.

Master Planul General de Transport al României analizează obiectivele majore ale sistemului național de transport. Prin urmare, acesta constituie un instrument strategic de planificare a intervențiilor majore (proiecte și alte acțiuni), ce sunt semnificative pentru obiectivele de transport la scară națională. Sunt avute în vedere transportul rutier, feroviar, porturi și căi navigabile, aerian și multimodal.

Strategia națională privind agenda digitală pentru România. Principiul care stă la baza Strategiei naționale este crearea unui mediu competitiv, care să încurajeze și să atragă cetățenii și întreprinderile plătitoare de impozite, care, la rândul lor, să asigure o creștere durabilă pe termen lung. Cele 4 domenii de acțiune ale Agendei digitale pentru România 2014-2020 sunt: *e-Guvernare, Interoperabilitate, Securitate Cibernetică, Cloud Computing, Open Data, Big Data și Media Sociale* – pentru creșterea eficienței și reducerea costurilor din sectorul public din România prin modernizarea administrației; *TIC în Educație, Sănătate, Cultură și e-Incluziune socială* – pentru a răspunde provocărilor sociale de la un nivel sectorial și pentru a asigura faptul că investițiile TIC vor crea un impact pozitiv în context social; *e-Commerce, Cercetare, Dezvoltare și Inovare în TIC* – pentru a valorifica avantajele comparative ale României la nivel regional și sprijini creșterea economică din sectorul privat; *Broadband și Servicii de Infrastructură Digitală* – pentru a asigura incluziunea socială și a permite beneficii în toate celelalte domenii de acțiune.

Strategia națională de gestionare a deșeurilor 2014-2020 și Planul național privind managementul deșeurilor. Scopul este de a îndrepta România către o „societate a reciclării” prin: ordonarea după prioritate a eforturilor din domeniul gestionării deșeurilor în conformitate cu ierarhia deșeurilor; încurajarea prevenirii generării deșeurilor și reutilizarea pentru o mai mare eficiență a resurselor; dezvoltarea și extinderea sistemelor de colectare separată a deșeurilor în vederea promovării unei reciclări de înaltă calitate; dezvoltarea / implementarea tehnologiilor / instalațiilor de reciclare și/sau valorificarea cu randament ridicat de extragere și utilizare a materiei prime din deșeuri; susținerea recuperării energiei din deșeuri, după caz, pentru deșeurile care nu pot fi reciclate; reducerea cantităților de deșeuri eliminate prin depozitare.

Strategia de sănătate 2014-2020. Obiectivul general al strategiei este de a facilita accesul la servicii de sănătate mai bune și mai sigure, în special pentru grupurile vulnerabile, și acoperă patru piloni: infrastructura de sănătate; tehnologii ale informației în sănătate - e-sănătate; cercetare extensivă în domeniul sănătății; servicii de sănătate publică și asistență medicală.

Strategia pentru reducerea părăsirii timpurii a școlii. Măsurile stipulate în strategie au ca obiectiv promovarea și susținerea integrării / reintegrării în sistemul educațional și include de asemenea un sistem eficient pentru colectarea și analiza datelor și informațiilor privind toate aspectele sistemului educațional.

Strategia națională pentru învățarea pe tot parcursul vieții are drept obiectiv crearea cadrului strategic pentru a încuraja și crește participarea la educația pe tot parcursul vieții. Obiectivele strategice sunt creșterea participării la învățarea pe tot parcursul vieții, creșterea relevanței sistemelor de educație și formare profesională pentru piața muncii și dezvoltarea învățării pe tot parcursul vieții în strânsă colaborare cu partenerii sociali și cu părțile interesate relevante.

Strategia pentru dezvoltarea infrastructurii educaționale presupune elaborarea unei hărți privind infrastructura educațională și pregătirea profesională.

Strategia națională de reducere a sărăciei 2014-2020. Strategia are scopul de a reduce sărăcia printr-o incluziune activă pe piața muncii a persoanelor marginalizate. Această strategie va constitui principalul cadru strategic în domeniul incluziunii sociale și a reducerii sărăciei, elaborând obiectivele strategice și acțiunile prioritare până în 2020. Vor fi elaborate Planuri de Acțiune separate în domeniul incluziunii sociale, al combaterii sărăciei și în ceea ce privește serviciile sociale, protecția persoanelor vârstnice și îmbătrânirea activă, protecția copiilor și protecția persoanelor cu dizabilități.

Strategia națională pentru ocupare în Perspectiva 2020 asigură o coordonare mai bună a priorităților politicilor privind ocuparea, luând în considerare obiectivele Strategiei Europa 2020. Principalul obiectiv al strategiei este acela de a asigura un nivel durabil al ocupării în România, susținută de competitivitate economică, incluziune socială și dezvoltare durabilă. Strategia include obiective și măsuri specifice, menite să integreze pe piața muncii categoriile care se confruntă cu dificultăți în materie de ocupare (tineri, persoane vârstnice, persoane cu dizabilități, șomeri pe termen lung, romi etc.).

Strategia pentru Consolidarea Administrației Publice 2014-2020 propune ca și obiective generale: adaptarea structurii și mandatului administrației la nevoile cetățenilor și la posibilitățile reale de finanțare; implementarea unui management bazat pe performanță în administrația publică; debirocratizare și simplificare pentru cetățeni, mediu de afaceri și administrație; creșterea autonomiei locale și consolidarea capacității autorităților administrației publice locale de promovare și susținere a dezvoltării la nivel local; creșterea calității și accesului la serviciile publice.

Următoarele documente de la nivel subnațional (regional, local), relevante pentru Delta Dunării, au fost de asemenea luate în considerare:

- **Planul de dezvoltare regională a Regiunii Sud-Est pentru perioada de programare 2014-2020.** Acest plan identifică nevoile de dezvoltare ale regiunii în care este localizată Delta Dunării. În cadrul PDR sunt propuse 10 priorități de dezvoltare: dezvoltare urbană durabilă integrată; dezvoltarea infrastructurii de transport la nivel regional; îmbunătățirea competitivității economiei regionale, în contextul promovării specializării economice inteligente; îmbunătățirea calității turismului la nivel regional; conservarea și protecția mediului înconjurător; îmbunătățirea eficienței energetice și utilizarea resurselor regenerabile; îmbunătățirea calității în domeniile educație, sănătate și incluziune socială;

valorificarea superioară a resurselor din mediul rural și modernizarea economiei rurale; îmbunătățirea resurselor umane la nivelul regional, în contextul specializării regionale inteligente; promovarea cooperării transfrontaliere și interregionale.

- **Strategia și planul de acțiune cu privire la adaptarea la schimbările climatice în regiunea Delta Dunării** au fost elaborate de WWF în colaborare cu alte instituții pentru Comisia Europeană în cadrul proiectului „Climate proofing Danube Delta through integrated land and water management”. Deși acest studiu regional finanțat de către UE se concentrează în primul rând pe Moldova și Ucraina, analiza este o examinare utilă a stării transfrontaliere a Deltei Dunării și a posibilelor impacte ale efectelor climatice. Se investighează reziliența DD la impactul schimbărilor climatice și a celor socio-economice asupra sistemelor naturale. Conține recomandări de politici sectoriale îndreptate spre îmbunătățirea capacității de adaptare a bazinului Deltei Dunării și este util pentru dezvoltarea strategiei integrate și a investițiilor ITI din zona de studiu.
- **Planul de Management și Regulamentul Rezervației Biosferei „Delta Dunării”**, document care cuprinde obiective și măsuri organizate într-un program de acțiuni stabilit pentru următorii cinci ani, și care reglementează desfășurarea activităților din cadrul RBDD și din vecinătatea acestei arii protejate.
- **Planul integrat de dezvoltare urbană pentru Sulina** a identificat 4 direcții strategice de acțiune: dezvoltarea urbană, dezvoltarea resurselor umane, dezvoltarea economică și protejarea, dezvoltarea și punerea în valoare a patrimoniului natural și construit.
- **Plan de amenajare a teritoriului zonal pentru Delta Dunării (PATZ Delta Dunării, URBANPROIECT, 2008)**. Acest document este un plan ce oferă o analiză a situației actuale, a tendințelor și problemelor. Include o strategie de dezvoltare, cu viziune, obiective specifice și măsuri de dezvoltare.
- **Plan de amenajare a teritoriului zonal pentru zona costieră a Mării Negre (PATZ Zona Costieră a Marii Negre, URBANPROIECT, 2010)**. Documentul este un plan ce oferă o analiză a situației actuale, a tendințelor și problemelor. Include o strategie de dezvoltare cu viziune, obiective specifice și măsuri de dezvoltare.
- **Strategiile de dezvoltare locală 2012-2016** au fost elaborate la nivelul comunelor de pe teritoriul ITI DD în cadrul proiectului Delta Regio Plan.

Raportul „Orașe Competitive” – elaborat de Banca Mondială în anul 2013, propune o strategie pentru dezvoltarea sustenabilă și favorabilă incluziunii a României, prin promovarea principalelor motoare economice ale țării – cele mai importante centre urbane.

Raportul „Identificarea modelelor de selecție a proiectelor pentru POR 2014-2020” – elaborat de Banca Mondială în anul 2014, propune o serie de modele de selecție a proiectelor ce urmează să fie finanțate din POR 2014-2020, în vederea îmbunătățirii eficienței investițiilor sprijinite de acest program.

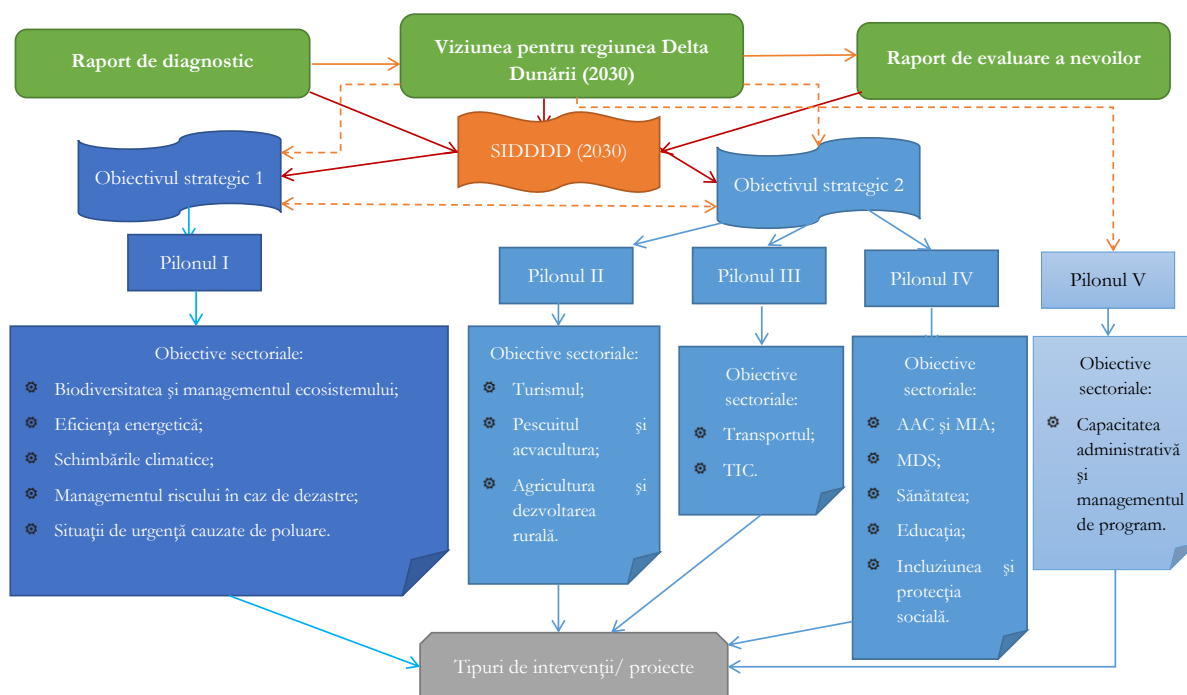
Raportul „Criterii de îmbunătățite de ordonare după prioritate a proiectelor PNDL” – elaborat de Banca Mondială în anul 2015, propune o metodologie de ordonare după prioritate a proiectelor ce urmează să fie finanțate prin PNDL pe baza unor criterii clare și riguroase, prin care să se evite suprapunerea investițiilor realizate din fonduri guvernamentale cu cele europene.

Raportul „Diagnostic și consultanță pentru politicile de sprijinire a incluziunii romilor din România” – elaborat de Banca Mondială în anul 2013, cuprinde o analiză-diagnostic riguroasă a condițiilor de

locuire, educație, sănătate și de ocupare pentru populația de etnie romă, bazată pe metode cantitative și calitative, propunând totodată un set de măsuri pentru îmbunătățirea calității vieții acestora. Strategia de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității rome pentru perioada 2015-2020 – adoptată în ianuarie 2015 – este concordantă cu documentele de bază ale UE în materie de incluziune a romilor (Cadru UE pentru strategiile naționale pentru incluziunea romilor până în 2020, recomandarea Consiliului privind măsurile eficiente de incluziune a romilor în statele membre). Strategia este însoțită de planuri de acțiune, concentrate pe fiecare domeniu major de intervenție identificat la nivel european (educație, ocupare, sănătate și locuire), la care se adaugă domenii precum serviciile sociale, cultura și combaterea discriminării.

1.3 Metodologie

Procesul de dezvoltare a strategiei a început cu Raportul de Diagnostic, ce a evidențiat oportunitățile și constrângerile pentru zona de studiu. Pasul următor l-a constituit Raportul de Viziune, care a identificat o imagine viitoare ideală asupra a ceea ce comunitatea își dorește ca zona să fie și ce potențial are aceasta să și devină astfel. În baza acestor informații au apărut obiectivele strategice. Raportul de Evaluare a Nevoilor (EN) a identificat măsuri și intervenții necesare pentru a atinge obiectivele strategice generale și obiectivele sectoriale corespunzătoare. Raportul EN prezintă nevoile de investiții materiale, de reforme de politici publice și reglementare, de dezvoltare instituțională și asistență tehnică (AT), pe fiecare subiect în parte.

II. Fundamentele strategiei

Această secțiune oferă un rezumat al documentelor de fundamentare în baza cărora a fost elaborată Strategia: Analiza Diagnostic, Viziunea și Evaluarea Nevoilor.

II.1 Analiza-diagnostic

O dublă provocare pentru dezvoltarea durabilă a Deltei Dunării este conservarea elementelor sale de patrimoniu natural și îmbunătățirea calității vieții pentru locuitorii acesteia. Delta găzduiește o biodiversitate extraordinară și aduce servicii importante mediului înconjurător. Este cea mai mare deltă naturală rămasă în Europa și una dintre cele mai mari din lume. De asemenea, este singura deltă a unui fluviu care este cuprinsă în întregime într-o rezervație a biosferei. Stabilită ca Rezervație a Biosferei UNESCO și ca sit Ramsar în 1990, Delta Dunării este unul din cele mai valoroase habitate de pe continent pentru fauna și biodiversitatea specifică deltei. Caracteristica fizică și ecologică cea mai semnificativă a deltei (RBDD) este întinderea vastă de zone umede, inclusiv mlaștină de apă dulce, lacuri și iazuri, cursuri de apă și canale. Doar 9% din zonă este permanent deasupra apei. Viața pentru populația din centrul Deltei este o provocare și accesul la serviciile sociale și economice esențiale este limitat. Transportul pe apă este adesea singura opțiune pentru a ajunge și a călători spre și dinspre destinații din centrul Deltei. Zona are, de asemenea, cel mai redus acces la servicii de bază, precum apă curentă și canalizare, în comparație cu zonele rurale învecinate. Serviciile de sănătate și educație sunt de asemenea limitate de inaccesibilitate și scăderea populației.

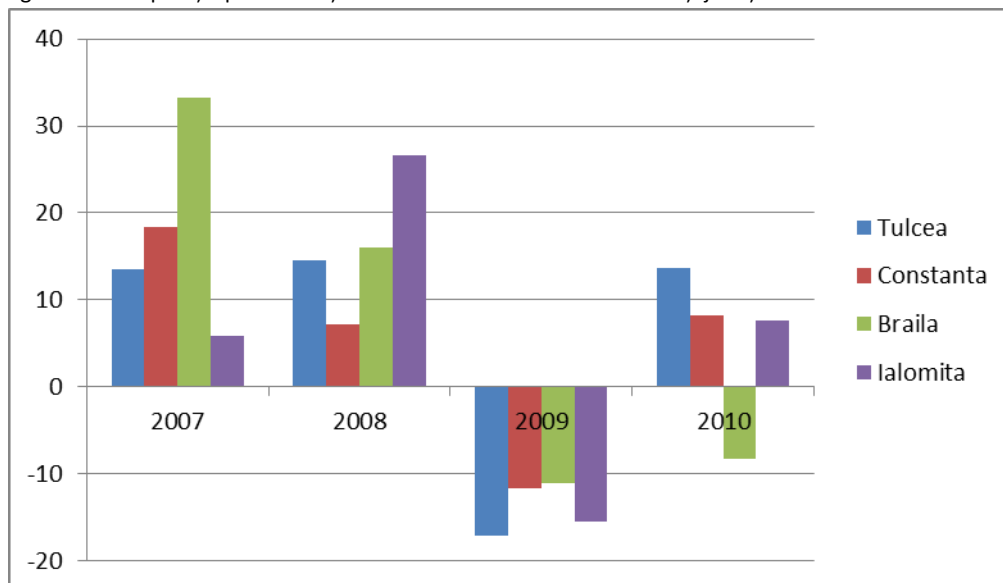
Economie: Turismul bazat pe valorificarea patrimoniului natural și cultural are potențial de dezvoltare, iar pescuitul și agricultura vor rămâne importante pentru crearea de locuri de muncă

Dezvoltarea economică durabilă presupune acces la comerț, infrastructură, forță de muncă și la câteva ramuri ale economiei de scară. Se va urmări dezvoltarea economică și prin diversificarea domeniilor în care își desfășoară activitatea mediul de afaceri din zonă. Resursele umane dezvoltate, urbanizarea puternică și conectivitatea ridicată au constituit elemente determinante de creștere în România (Raportul "Orașe Competitive" al Băncii Mondiale, 2013). Prin contrast, centrul Deltei rămâne – prin natura sa – o zonă izolată, greu accesibilă, care înregistrează un declin în rândul populației. Rata emigrării atât către alte județe, cât și în afara României este una dintre cele mai ridicate din țară și are ca rezultat declinul constant al populației de la 14.000 de locuitori în 2002 la aproximativ 11.000 în 2012. Mai mult decât atât, populația se află în proces de îmbătrânire, având o medie a vârstei de 47 de ani în zona de studiu, comparativ cu 44 de ani în restul țării. În plus, această populație scăzută este împrăștiată pe o suprafață mare, ceea ce duce la constrângeri semnificative la nivelul dezvoltării infrastructurii. Există puține locuri de muncă în sectorul oficial din centrul Deltei. În 2013, erau doar 10,9 locuri de muncă oficiale la un număr de 100 de adulți⁸ apti de muncă în zona de studiu. Județul Tulcea contribuie doar cu 0,84% la PIB-ul țării, ceea ce aproape că determină calificarea județului Tulcea ca regiune slab dezvoltată.

---

⁸ Listă Firme 2013, adulții apti de muncă au 18-62 de ani.

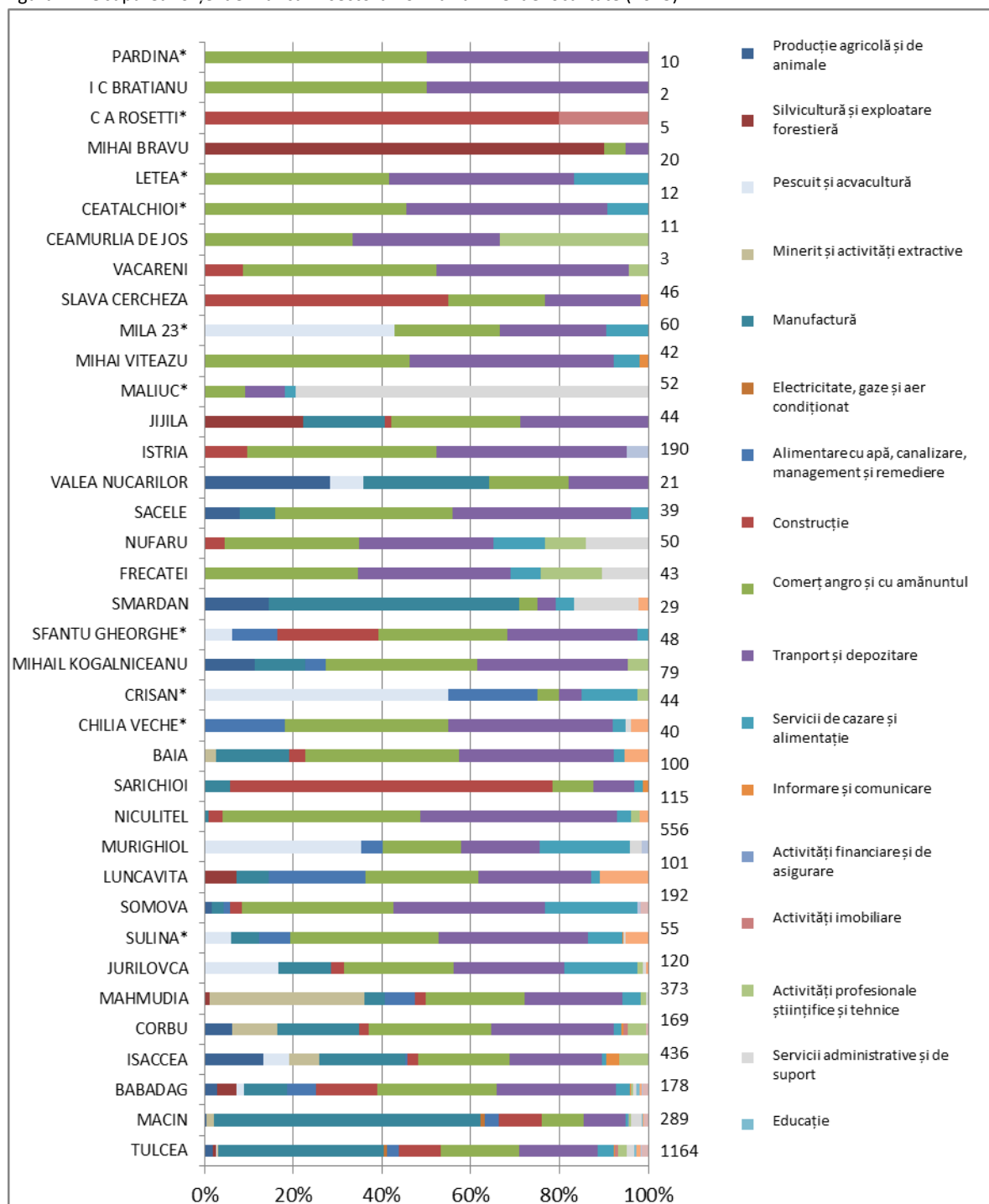
Figura 11: Comparația privind creșterea anuală a PIB-ului între Tulcea și județele învecinate

Sursa: Calcule realizate de Banca Mondială în baza unui studiului realizat de Eurostat

Turismul bazat pe capitalul natural și cultural are un potențial semnificativ de dezvoltare în Deltă, iar prioritar ar fi să se asigure că comunitățile locale vor beneficia de pe urma dezvoltării turismului. Caracterul izolat și densitatea redusă reprezintă o constrângere pentru dezvoltarea altor sectoare, însă este un atu pentru turismul bazat pe natură. În timp ce pescuitul și agricultura vor continua să rămână importante pentru ocuparea forței de muncă, aceste sectoare par să aibă un potențial de creștere destul de limitat în Deltă. Ca o industrie relativ intensivă pe partea de capital și extrem de competitivă, turismul are nevoie ca sprijinul și politicile oferite de sectorul public să facă disponibile oportunitățile și beneficiile pentru părțile locale interesate. Rolul sectorului public este de a ajuta dezvoltarea eficientă a unui turism durabil care este orientat de o viziune și direcții clare. Sectorul public poate crea, cu ajutorul unor instrumente politice și mecanisme legislative, un mediu propice, favorizând desfășurarea de activități profitabile în domeniul turismului, care să fie în concordanță cu viziunea și direcțiile strategice.

Figura 12: Ocuparea forței de muncă în sectorul formal la nivel de localitate (2013)

Sursa: Calcule realizate de Banca Mondială conform bazei de date Listă Firme

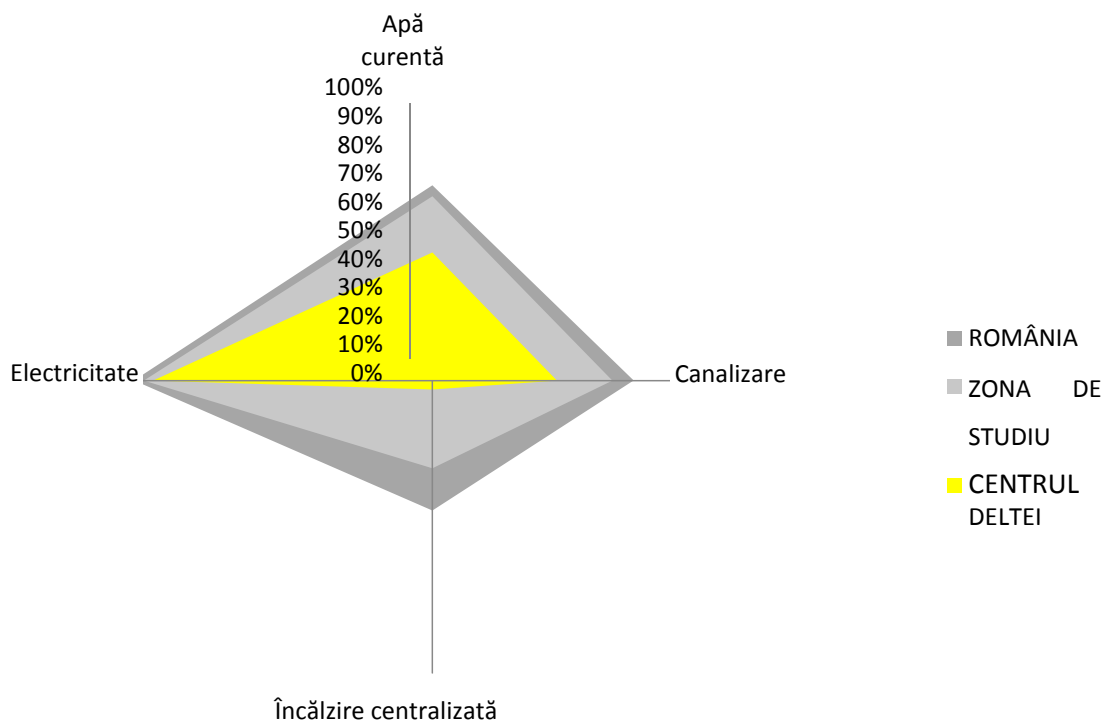
Calitatea vieții: Furnizarea serviciilor publice necesare în centrul Deltei constituie o provocare

Slaba accesibilitate a ridicat probleme semnificative la nivelul îmbunătățirii standardelor de viață ale rezidenților din centrul Deltei. Accesibilitatea către și în interiorul centrului Deltei din punctul de vedere al transportului depinde de canalele sale navigabile (616 km). Acestea prezintă potențial pentru un sistem de transport natural, însă constituie și o provocare pentru asigurarea unei accesibilități eficiente. Deși unele șosele locale pot spori accesibilitatea în unele părți ale centrului Deltei, zona rămâne dependentă de rețeaua de căi navigabile locale. În centrul Deltei există câteva

constrângeri semnificative pentru construcția de șosele atât din cauza dificultăților fizice, cât și din cauza constrângerilor ecologice și economice. Rezidenții și-au exprimat nevoia de accesibilitate la principalele servicii sociale și economice din municipiul Tulcea fără a depinde de condițiile meteorologice. Aceasta trebuie să fie pusă în balanță cu fezabilitatea financiară și ecologică a acestor evoluții. Mulți rezidenți au bărci private și există de asemenea servicii publice subvenționate, deși cu program limitat. Serviciul public de transport fluvial este disponibil pe circa jumătate din lungimea căilor navigabile pe cinci rute separate. Pentru mulți rezidenți din Deltă, acesta este singurul mijloc de transport regulat. Atunci când căile navigabile sunt înghețate, aceste servicii nu mai pot funcționa, iar în cazuri de urgențe medicale, un elicopter (existent în Municipiul Tulcea) este singurul sprijin pentru unele comunități.

Sectoarele de sănătate și educație sunt afectate de slaba accesibilitate și densitatea scăzută a populației. Îngrijirea sănătății în centrul Deltei nu este limitată doar de calitatea în general scăzută a serviciilor din România, ci și de inaccesibilitate. În județul Tulcea, un medic se ocupă în medie de 1.726 de locuitori, și deși acest număr este mai mic decât nivelul național de 1.894 de locuitori pe medic deservirea populației dispersate, în special în centrul Deltei, este dificilă. Cu mai puțini medici și o populație dispersată, rezidenții din centrul Deltei vor trebui să se bazeze în continuare pe spitalele județene și pe telemedicină. Telemedicina a fost demarată în anul 2012 cu câteva rezultate inițiale pozitive. Sectorul educației se confruntă cu probleme similare în ce privește combaterea inaccesibilității și o populație în declin a elevilor. Există proporțional mai puțini profesori atestați în Deltă (67%) față de restul județului (89%). Câteva comune și-au închis școlile din cauza numărului scăzut de elevi și a costurilor de funcționare ridicate, iar transportul la alte școli a devenit o problemă. În plus, școlile se confruntă cu lipsa canalizării, a încălzirii centrale, iar în unele situații cu lipsa apei potabile.

Figura 13: Centrul Deltei Dunării nu are același acces la serviciile publice în comparație cu zona de studiu și restul țării

Sursa: Recensământul Populației și Locuințelor din 2011

Slaba accesibilitate și constrângerile legate de densitatea scăzută sunt oglindite în sectoarele de servicii publice de bază. În ce privește acoperirea serviciilor, comunele din centrul Deltei se află într-o stare mult mai rea decât comunele din zonele adiacente. De exemplu, 62% din gospodăriile rurale din centrul Deltei au acces la apă curentă, față de 83% din gospodăriile rurale din întreaga zonă de studiu. Șapte sate din centrul Deltei nu au niciun sistem de distribuire a apei potabile, în timp ce în cinci sate, sistemul de distribuție a apei se construiește în prezent. Exceptând orașul Sulina, gestionarea apei menajere este ineficientă sau inexistentă în centrul Deltei. O îmbunătățire a gestionării apei menajere este necesară atât în centrul Deltei, cât și în zonele rurale învecinate. Sistemul curent de gestionare a deșeurilor este de asemenea inadecvat în general și în special în centrul Deltei, cu rate scăzute de reciclare și de colectare a deșeurilor, cu o frecvență redusă de ridicare și costuri foarte mari de transport al acestora către unitățile de eliminare din municipiul Tulcea.

Investițiile în furnizarea serviciilor de bază trebuie să fie însoțite de planuri și acorduri instituționale pentru recuperarea costurilor, precum și pentru operare și mentenanță. Cu fonduri europene, autoritățile locale din Tulcea își vor putea îmbunătăți semnificativ infrastructura publică, însă o problemă esențială este aceea de a se asigura că facilități noi și îmbunătățite vor fi construite și vor funcționa într-un mod durabil. De exemplu, colectarea centralizată a apelor menajere poate să nu fie întotdeauna o opțiune fezabilă; este probabil ca rezervoare septice locale în zone izolate și slab populate să reprezinte o soluție mai viabilă. Pe termen scurt, nu este realist să se anticipeze recuperarea deplină a costurilor de la beneficiari. Populația din centrul Deltei primește în prezent o subvenție de 50% pentru utilizatori de la Guvern pentru alimentarea cu apă. Există necesitatea de a realiza un echilibru între nivelul serviciului furnizat, capacitatea de plată și nivelul subvențiilor (vizate).

Protejarea mediului: O structură instituțională complexă îngreunează eforturile de conservare și dezvoltare economică durabilă

Biodiversitatea este menținută în general datorită eforturilor actuale de protejare a acesteia, dar sistemul ecologic înregistrează un declin. ARBDD își îndeplinește, în mare, obiectivele de conservare a unei biodiversități de importanță globală, în special în ceea ce privește păsările. Dar imaginea este mai puțin pozitivă atunci când vorbim despre menținerea sistemelor ecologice și a resurselor naturale. Aceste sisteme stau la baza vieții localnicilor, și au nevoie de o dezvoltare economică durabilă, de exemplu prin pescuit. Cu toate că fiabilitatea datelor de monitorizare este incertă, există un consens general că populațiile de specii de pești valoroase comercial sunt în scădere. Acesta este rezultatul reducerii habitatelor de zonă umedă, supra-exploatării și a răspândirii speciilor alohtone. Alte tendințe de mediu distrugătoare sunt sedimentarea accelerată și eutrofizarea, asociate cu dezvoltarea populațiilor de alge, fenomen care se produce în câteva din lacurile din deltă și în unele zone adiacente din Marea Neagră. Declinul mediului este cauzat de factori istorici, cum ar fi transformarea habitatelor la scară mare. Există de asemenea factori activi, cum ar fi pescuitul ilegal și construcțiile neautorizate. Se așteaptă ca presiunile legate de aceste tendințe negative să continue. Pentru a îmbunătăți condițiile ecologice este necesar să se întărească capacitatea și eficiența ARBDD și a altor actori, având în vedere atât aspecte tehnice cât și instituționale. Din punct de vedere tehnic, este nevoie de o mai bună monitorizare a datelor și de instrumente de analiză și modelare. Inițiativa instituțională ar trebui să se concentreze pe creșterea nivelului de încredere și pe colaborarea între instituțiile și actorii implicați. De asemenea, este nevoie de consolidarea unor mecanisme de identificare a soluțiilor și de negociere în vederea ajungerii la un acord.

Structura instituțională pentru administrarea teritoriului RBDD este complexă și insuficient coordonată, ceea ce ar putea împiedica eforturile de conservare. Câteva agenții naționale și locale au roluri semnificative uneori conflictuale sau suprapuse. Și mai important este faptul că din suprafața totală de 580.000 ha a RBDD, un procent de aproximativ 12,3% este deținut de Consiliul Județean Tulcea și 5% de consiliile locale. Sunt incluse aici și zonele cu poldere, care sunt concesionate unor particulari pentru activități agricole, de acvacultură sau silvicultură. Aceste roluri care se suprapun pot face dificilă acțiunea de ajungere la un consens și implementarea deciziilor de conducere, cum ar fi identificarea zonelor de reconstrucție ecologică. Chiar ARBDD are o gamă variată de responsabilități și funcții: (a) reglementare (eliberarea de autorizații de mediu); (b) administrarea terenului (pentru zonele RBDD care nu sunt sub jurisdicția județului sau a consiliului local); (c) planuri de conservare și protecție; și (d) educație ecologică. În practică, localnicii percep rolul ARBDD de a stabili și aplica restricții în ceea ce privește accesul și folosirea resurselor, fără a acorda compensații suficiente.

Managementul de succes al zonelor protejate necesită o strânsă colaborare cu actorii locali relevanți. Spre deosebire de situația din multe Rezervații ale Biosferei și alte zone protejate, ARBDD este subordonată Ministerului Mediului, Apelor și Pădurilor, iar nu unui consiliu format din mai multe părți interesate. ARBDD se bazează frecvent și pe suport financiar și politic din partea ONG-urilor de mediu și a altor organisme naționale și internaționale. Astfel, ARBDD este văzută adesea ca „agent” al grupurilor de interese externe, concentrate pe natură, insuficient interesată în nevoile comunităților locale și în creșterea calității vieții pe plan local. Din experiența internațională, a rezultat că managementul zonelor protejate are cel mai mult succes atunci când există o combinație între aplicarea legii și colaborarea cu actorii locali relevanți. Acest lucru necesită atât construirea unei relații bazate pe încredere între părți, cât și acordarea unor stimulente concrete și pozitive pentru cooperare. De obicei, aceasta înseamnă pentru actorii locali: (a) un rol semnificativ în management; și (b) un interes direct în asigurarea sustenabilității resurselor naturale.

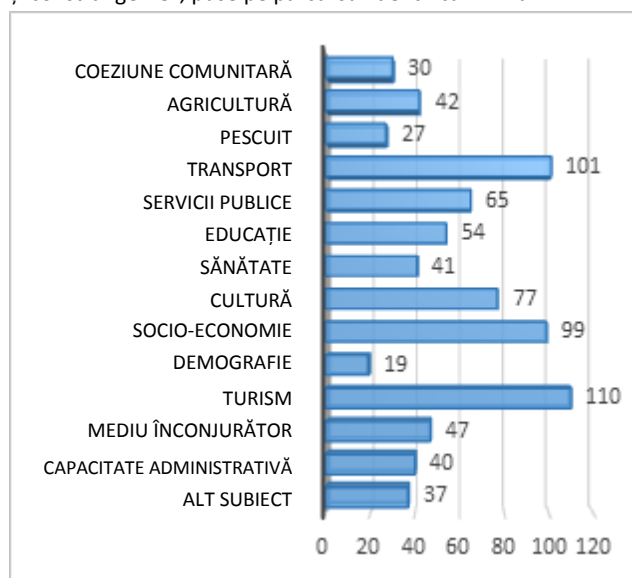
Stabilirea unui echilibru între conservare și îmbunătățirea mijloacelor de trai va fi critică. Obiectivele esențiale pentru dezvoltarea durabilă a Deltei Dunării sunt conservarea patrimoniului natural și a biodiversității și îmbunătățirea calității vieții pentru locuitorii săi. Sprijinirea dezvoltării economice durabile și a nivelului de trai al locuitorilor din Deltă întâmpină multe provocări. Locuitorii sunt reduși ca număr, răspândiți pe o suprafață mare; populația e relativ îmbătrânită (și continuă să îmbătrânească pe măsură ce tinerii continuă să plece); populația e predominant rurală, cu mijloace de trai ce depind de exploatarea directă a resurselor naturale. Analiza-diagnostic a identificat atât oportunitățile de dezvoltare, cât și posibilele amenințări.

II.2 Viziunea pentru regiunea Deltei Dunării

Declarația de viziune reprezintă unul dintre elementele necesare formării unui cadru strategic de viitor, ce oferă părților interesate o perspectivă pe termen-lung, ușor de înțeles.

Elaborarea viziunii unei comunități este procesul de dezvoltare a unui consens în ceea ce privește viitorul comunității. Declarațiile / descrierile de viziune sunt, de obicei, create în cadrul unui proces de colaborare ce implică un număr important de localnici, părți interesate și reprezentanți politici. Viziunea pentru regiunea Delta Dunării (2030) este: „O zonă atractivă – cu biodiversitate valoroasă și mediu de afaceri dinamic, cu activități economice la nivel mic/mediu atât în domeniile tradiționale cât și în cele moderne – unde oamenii trăiesc în armonie cu natura, integrând activități economice în sectoarele turism, agricultură și pescuit, cu sprijin adecvat asigurat de către centrele urbane furnizoare de servicii.”

Figura 14: Turismul și accesibilitatea au fost subiectele cele mai des menționate de către comunități în discuțiile despre posibile proiecte, în răspunsul la întrebări de genul: „Cum doriți să arate comunitatea voastră și Delta în 2030” și „care sunt oportunitățile și constrângerile”, puse pe parcursul identificării viziunii.

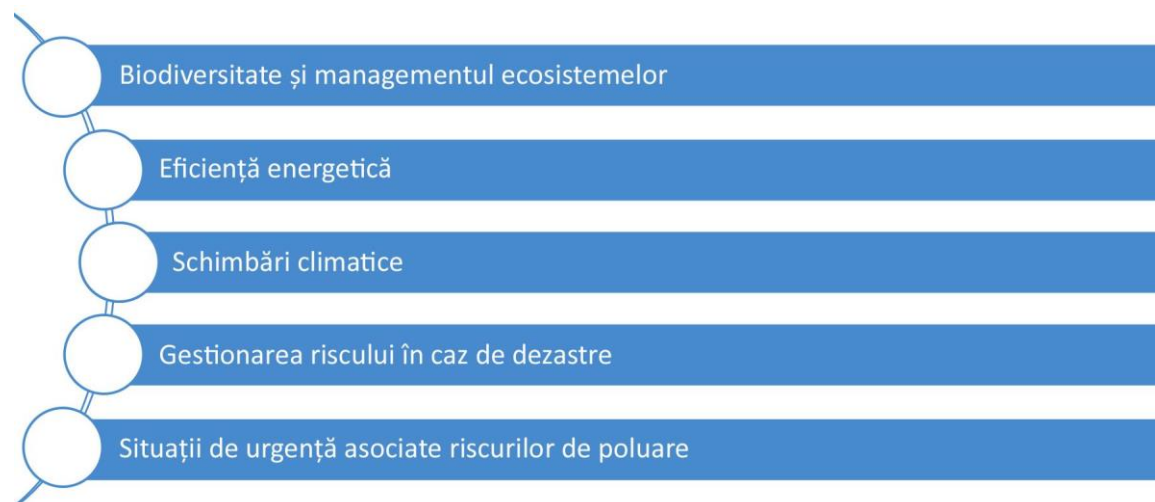
Sursa: Consultările din cadrul exercițiului de formulare a viziunii

Declarațiile de viziune, prezentate în introducere, se bazează pe o serie de 10 ateliere de lucru la care au fost consultați circa 400 de localnici și factori interesați. O varietate de grupuri de interese au fost reprezentate în cadrul atelierelor de lucru. Aproximativ 43 la sută dintre participanți au fost femei și au fost prezenți actori din principalele sectoare relevante de activitate (autorități locale, turism, pescuit, agricultură). S-a pus accent pe includerea punctelor de vedere ale populației marginalizate, cum ar fi șomerii sau casnicele. S-a acordat o importanță specială creării unui echilibru între abordările de sus în jos și de jos în sus în elaborarea declarației de viziune prin includerea reprezentanților relevanți de la nivelul guvernului, precum și a punctelor de vedere ale experților tehnici. Mai multe declarații de viziune au fost comasate într-o singură Declarație de Viziune pentru regiunea Deltei Dunării (2030), bazată pe teme comune și folosind exact cuvintele și frazele rostite de participanți. În baza Declarației de Viziune au fost creionate două obiective strategice generale: (1) conservarea elementelor unice de patrimoniu natural și a resurselor naturale printr-un management de mediu ghidat științific și implicarea comunităților locale în a deveni protectori proactivi ai acestui patrimoniu global unic; și (2) dezvoltarea unei economii locale durabile și verzi, valorificând avantajele comparative ale zonei, susținute de servicii îmbunătățite.

II.3 Evaluarea nevoilor

Această secțiune descrie cei cinci piloni în cadrul cărora au fost grupate analizele sectoriale și proiectele prioritare din evaluarea nevoilor și documentul de strategie, prezentând principalele concluzii ale rapoartelor de analiză-diagnostic și evaluarea nevoilor.

Pilonul I: Protejarea mediului și resurselor naturale

Biodiversitate și managementul ecosistemelor

Delta Dunării este una dintre cele mai mari și mai frumoase delte din Europa și din lume, remarcându-se prin diversitatea impresionantă a habitatelor și a formelor de viață pe care le găzduiește (Delta este un habitat vital pentru peste 300 de specii de păsări și 45 de specii de pești).

Chiar dacă densitatea populației în zona Deltei este de doar 3 locuitori/kmp, de 10 ori sub media județeană și de 30 de ori sub cea națională și europeană, în principal ca urmare a suprafețelor reduse neîndababile, aceasta se remarcă prin diversitatea etno-culturală (români, ruși-lipoveni, ucraineni, romi, greci, turci, bulgari etc.), prin practicarea unor meserii tradiționale și prin vechimea locuirii teritoriului.

Cele 20 de zone strict protejate din Delta Dunării acoperă peste 9% din teritoriul total și găzduiesc diferite specii de plante și animale în condiții nemodificate / puțin modificate. Rolul lor principal este de a conserva vegetația caracteristică și pe cea refugiată pentru diferite specii. Conform legislației în vigoare, activitățile economice sunt interzise în aceste zone strict protejate, în timp ce accesul este permis doar în scopuri de cercetare și de supraveghere.

Rețeaua Natura 2000 de la nivelul Deltei cuprinde:

- situl SPA Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie (ROSPA0031), care găzduiește peste 250 de specii de păsări protejate, dintre care 97 cuprinse în Anexa 1 a Directivei 79/409/CEE, 151 cuprinse în Anexa Convenției asupra speciilor migratoare de la Bonn și 17 specii periclitare la nivel global;
- situl SPA Marea Neagră (ROSPA0076) – este, de asemenea, un habitat atractiv pentru multe specii de păsări migratoare, sedentare și de pasaj, fiind un culoar de migrație important pentru efectivele din nordul Europei;
- situl SCI Delta Dunării (ROSCI0065) – dispune de un ecosistem deltaic unic în context european și chiar mondial, prin diversitatea de biotipuri și resurse, influențate de apele Dunării și aluviunile depuse de aceasta.

Principalele provocări cu privire la protecția mediului și a biodiversității în zona Deltei Dunării, care reclamă o mai bună coordonare între diferiții actori instituționali cu atribuții în domeniul conservării acestora, sunt:

- declinul unor populații de pești și reducerea per ansamblu a diversității resursei piscicole (sturioni, crap, știucă, lin, caracudă etc.), ca urmare a executării unor lucrări hidrotehnice, a lipsei lucrărilor de decolmatare a lacurilor și canalelor, a lipsei măsurilor de combatere a eutrofizării, a reducerii zonelor de reproducere naturală a peștilor, a blocării rutelor de migrație, a creșterii numărului păsărilor ihtiofage, a poluării și a braconajului. Se estimează că piața neagră absoarbe încă o parte importantă din captura de pește din Deltă, în lipsa unui sistem care să asigure controlul real și combaterea braconajului, la care se adaugă cadrul legislativ deficitar. Pe de altă parte, desemnarea siturilor Rețelei Natura 2000 pe teritoriul RBDD, impune adoptarea unor măsuri concrete privind protecția habitatelor comunitare și prioritare delimitate pe teritoriul RBDD, precum și a populațiilor unor specii din flora și fauna aflate în pericol specifice acestor habitate precum vulturul codalb, nurca europeană, pelicanul creț, gâsca cu gâtul roșu etc.;

- cele mai multe dintre pensiunile și casele de vacanță care se ridică în Delta Dunării nu au autorizație de construcție sau sunt autorizate ca locuințe, în lipsa unor norme specifice pentru regimul construcțiilor din acest areal protejat. Deși prin HG nr. 1516/2008 a fost aprobat un regulament-cadru de urbanism pentru Rezervația Biosferei Delta Dunării, acesta nu a fost implementat în totalitate la nivel local, pentru că unele comune nu au dispus de resurse pentru revizuirea în consecință a planurilor urbanistice generale și a regulamentelor locale de urbanism. În acest context, nu au putut fi impuse măsuri de protecție pentru zonele cu valoare peisagistică deteriorate. De asemenea, autoritățile de la nivel local și județean nu asigură o comunicare corespunzătoare pe de o parte pentru a susține localnicii în respectarea reglementărilor de urbanism specifice Deltei și pe de altă parte pentru a identifica și sancționa proprietarii, care ridică construcții ilegale în Deltă, unde este cazul;

- managementul insuficient și ineficient al deșeurilor – pe lângă creșterea cantității de deșeurii produse de localnici și turiști, în zona Deltei ajung prin Dunăre cantități însemnate de deșeurii produse în amonte, mai ales în perioadele cu precipitații abundente. Prin HG nr. 920/2007 s-a demarat implementarea cu fonduri de la bugetul de stat a proiectului „Sistem integrat pentru gestionarea deșeurilor din localitățile din Delta Dunării”, care presupune construcția a 4 centre de colectare, selectare și transfer, construirea de centre locale de colectare selectivă în toate localitățile, respectiv pentru colectarea de deșeurii mixte în localitățile mai importante, dotarea cu recipienti și cu echipamente de colectare. La acestea se adaugă achiziția de echipamente de transport naval a deșeurilor colectate în Deltă, în cadrul unui alt proiect finanțat din POS MEDIU 2007-2013. În prezent, sistemul de management integrat nu este complet funcțional, iar acesta nu asigură oricum colectarea deșeurilor de pe traseele turistice terestre și fluviatile și nici din zonele de campare;

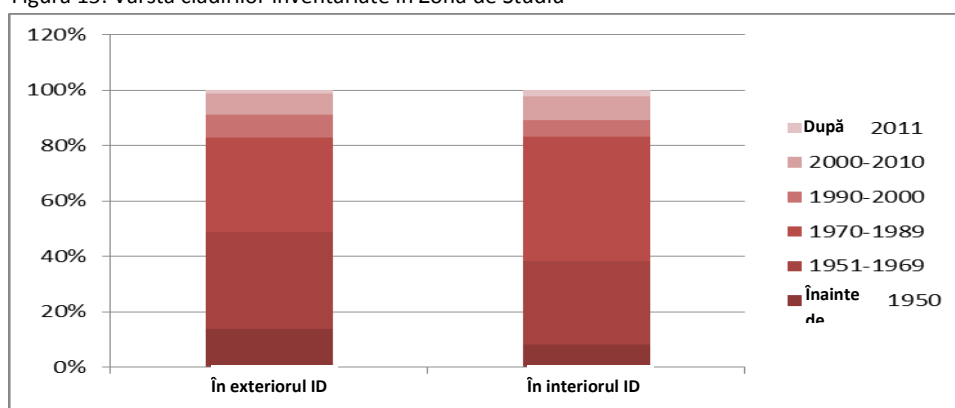
- nevoia de reconstrucție ecologică a zonelor care au fost supuse lucrărilor de amenajare și modificare a peisajului Deltei, cu precădere în perioada comunistă. Acestea au constat în exploatarea industrială a stufului, realizarea a circa 40.000 ha de exploatații piscicole (Popina, Chilia Veche, Stipoc, Dunavăț, Holbina, Periteașca, Perișor, Ceamurlia) și a circa 100.000 ha îndiguite pentru organizarea de exploatații agricole, care au fost în mare parte abandonate în ultimele două decenii. Reconstrucția naturală a acestor zone nu a fost realizată până în prezent, fie din lipsă de

fonduri, fie pentru că unele terenuri au fost concesionate de autoritățile locale și județene, în schimbul obținerii de redevențe, în pofida faptului că Planul de Management al Rezervației, elaborat în 2008, prevede măsuri de reconstrucție ecologică a 15 amenajări agricole, silvice și piscicole, unele începute încă din perioada 1994-1996.

Eficiență energetică

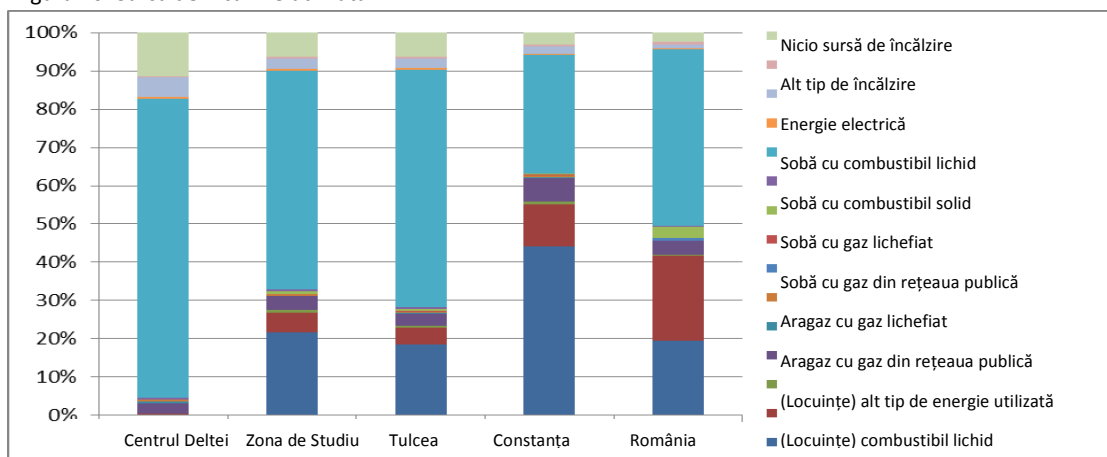
Clădirile publice și private generează peste 50% din totalul emisiilor de CO₂ din zonele urbane. Din inventarul clădirilor din Zona de Studiu, 83% din case au fost construite înainte de 1990, iar 48% au fost construite înainte chiar de 1970, fiind folosite materiale de construcție cu un grad redus de eficiență energetică, precum beton prefabricat. În plus, rezultatele finale ale recensământului din 2011 arată că numai 33% dintre clădirile din zonele urbane au făcut obiectul unui proces de reabilitare termică.

Figura 15: Vârsta clădirilor inventariate în Zona de Studiu⁹

În prezent, numai 50% dintre clădiri sunt încălzite pe baza sistemului centralizat, iar restul de clădiri folosesc unități de încălzire individuale, bazate pe gaze naturale. Totuși, aceste sisteme oferă o energie termică costisitoare (aproximativ 350 lei/gigacalorie), care trebuie subvenționată cu aproximativ 50% din prețul final de către municipalitate. Termoficarea este disponibilă pentru doar 3% din populația din Centrul Deltei și pentru 30% din Zona de Studiu. Acest serviciu este extrem de limitat în afara orașelor Tulcea și Măcin. Măcinul are doar câteva unități mici de termoficare, ce au fost modernizate în 2009, restul populației utilizând în primul rând combustibil solid (lemn) pentru încălzirea caselor și gaze naturale pentru gătit.

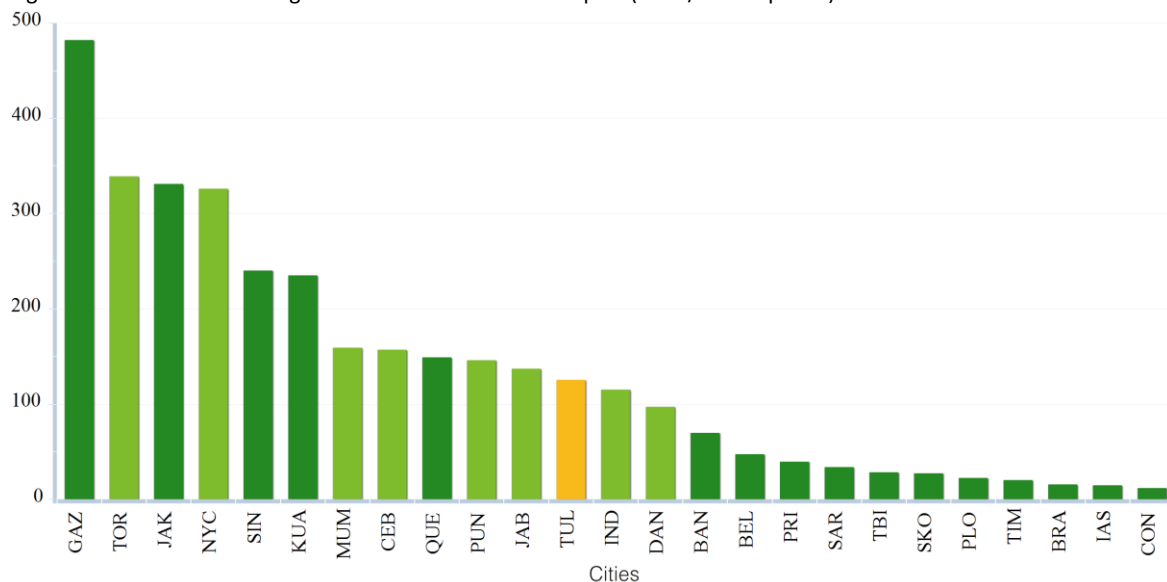
Figura 16: Sursa de încălzire utilizată

⁹ Anchetă bugetelor de familie, Grupul Băncii Mondiale.

Prin raportare la alte orașe din România, similare ca mărime și ca structură a fondului locativ (de ex. Zalău, Slatina), sectorul rezidențial generează anual circa 100.000 de tone de CO₂ la nivelul municipiului Tulcea, ca urmare a consumului de energie electrică, gaz natural, agent termic și biomasă.

Figura 17: Consumul de energie electrică în clădirile municipale (kWh / metru pătrat)

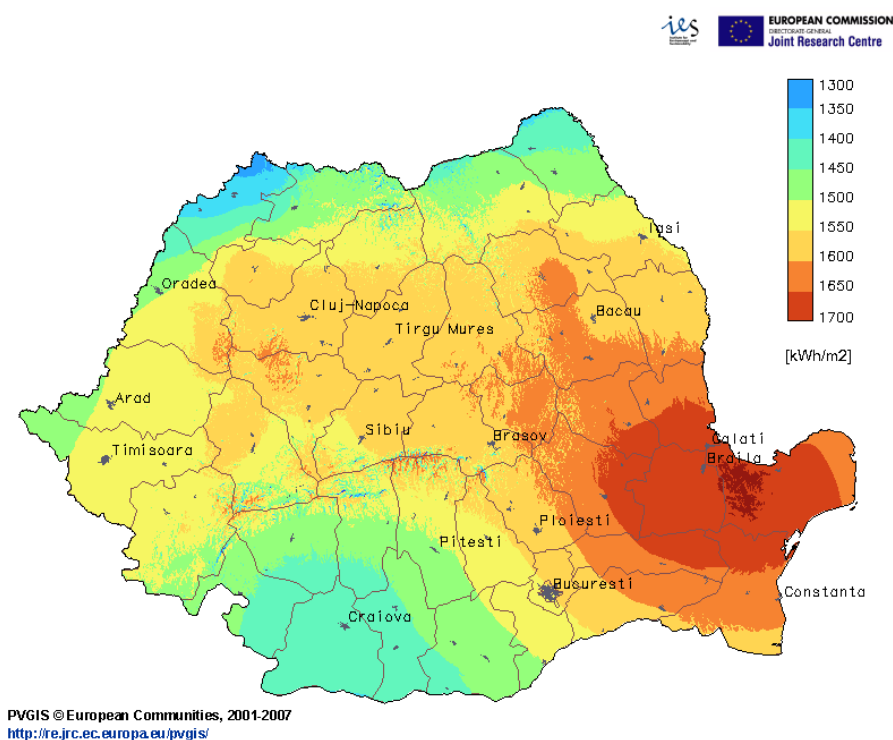
Cauzele principale ale consumului energetic ridicat sunt legate de faptul că cea mai mare parte dintre locuințele din municipiul Tulcea nu sunt reabilite termic. Astfel, la recensământul din 2011, din cele 33.409 de locuințe din oraș, doar 32,62% erau reabilite termic, 0,37% erau locuințe noi realizate din materiale termoizolante, iar 67% erau nereabilite. Pe de altă parte, doar 60,2% dintre locuințe au tâmplărie realizată de materiale termoizolante (termopan – aluminiu, PVC, fibră de sticlă, materiale mixte), iar 39,5% din lemn.

În total, la nivelul municipiului există 1.152 de blocuri de locuințe, cu un număr de 24.623 de apartamente (73,7% din fondul locativ total). Dintre acestea, 1.058 au maxim 4 etaje, 55 au între 5 și 7 etaje, 37 între 8 și 10 etaje, iar 2 au peste 10 etaje. Prin urmare, numărul apartamentelor din municipiul Tulcea care necesită lucrări de reabilitare termică poate fi estimat la circa 15.000. Blocurile de locuințe nereabilite au pierderi de energie cuprinse între 15 și 25%, în timp ce, după reabilitare, acestea scad la 5-10%. Aceeași situație cu privire la necesitățile din domeniul reabilitării termice se înregistrează și în restul teritoriului vizat de Strategie.

Teritoriul ITI Delta Dunării are un potențial însemnat pentru producerea de energie din surse regenerabile, care este valorificat într-o proporție foarte redusă în prezent. Astfel, potențialul solar din zonă este cuantificat la o iradiere orizontală globală pentru module fotovoltaice înclinate optim de peste 1.700 kWh/mp¹⁰, cu precădere în partea de vest a Zonei de Studiu (Munții Măcinului), cel mai ridicat nivel înregistrat în România. Numai 4 proiecte solare sunt în curs de implementare în zonă (Isaccea, Rândunica, Babadag, Baia), cu o capacitate totală de numai 30,7 MW.

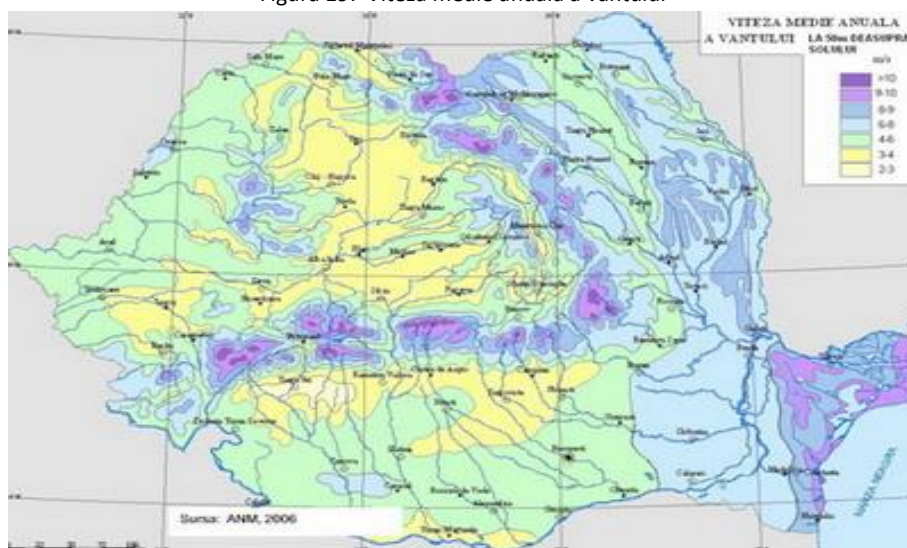
¹⁰ Comisia Europeană – PV GIS.

Figura 18: Suma anuală de iradiere globală – România

În ceea ce privește potențialul de producere a energiei eoliene, viteza medie a vântului la 50 m deasupra solului este estimată la 8-10 m/s¹¹, fiind mai intensă la nivelul zonei costiere și a zonelor mai înalte, regiunea Deltei Dunării fiind, și din această perspectivă, cea mai favorabilă pentru montarea de centrale eoliene. Potențialul energetic din biomasă este estimat, la rândul său, la 867,8 Tj, dintre care 98,2% din biomasă agricolă¹².

Figura 19: Viteza medie anuală a vântului

¹¹ Ministerul Industriilor – Studiul privind evaluarea potențialului energetic actual al surselor de energie regenerabilă în România.

¹² IINL.

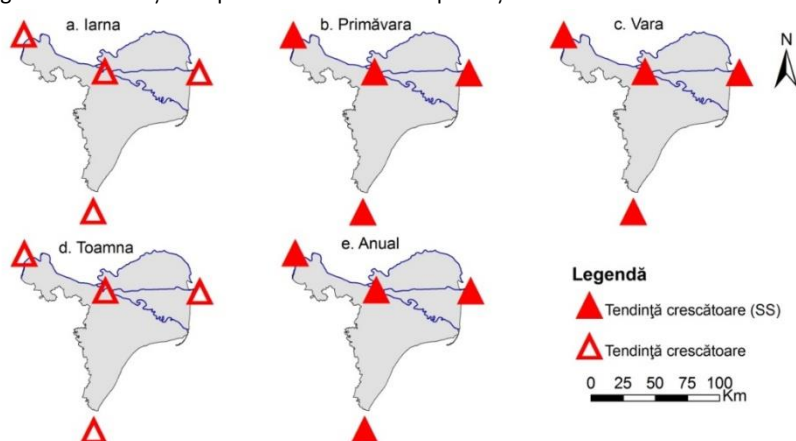
Datele transportatorului național de energie arată că acestea au o putere instalată totală de 2.292 MW¹³, dintre care 98% este asigurată de energia eoliană, care beneficiază și de cele mai favorabile condiții. În același timp, potențialul fotovoltaic, de biogaz și de biomasă este aproape complet neutilizat. Spre exemplu, doar 5 proiecte de parcuri eoliene au fost înființate în zonă. În plus, nu există inițiative de valorificare a resurselor regenerabile pentru consumul public (clădiri publice, sisteme publice de iluminat).

Schimbări climatice

Fenomenul schimbărilor climatice manifestat la nivel global are un impact direct și asupra zonei Deltei Dunării, astfel încât frecvența perioadelor de secetă alternate cu cele de precipitații abundente, au condus la variații nemaîntâlnite ale debitelor Dunării. Un impact negativ l-au avut și lucrările din perioada comunistă care au vizat îndiguirea luncii inundabile a Dunării pentru amenajarea de exploatații agricole. Doar la inundațiile din anul 2010 pagubele au atins 36 de mil. lei la nivelul județului Tulcea. Din punct de vedere istoric, inundațiile din 1970 din zona Vulturii au condus chiar la dezafectarea unui întreg sat.

Regiunea Deltei Dunării a fost expusă, în ultimii 54 de ani, unui intens proces de încălzire, detectat atât în temperaturile medii anuale și anotimpuale, cât și în temperaturile extreme¹⁴. Pentru valorile anuale și pentru anotimpurile primăvară și vară tendințele sunt statistic semnificative cu pante ce variază, în general, între 0.30 și 0.53°C/deceniu, respectiv 0.25°C/deceniu și 0.35°C/deceniu pentru mediile termice anuale, ceea ce reprezintă o rată destul de mare de creștere comparativ cu alte regiuni ale țării și ale continentului european. Deși se constată și o creștere atât a temperaturilor inferioare (minime), cât și a celor superioare (maxime), creșterea celor din urmă este mai intensă decât a minimelor, fapt ce determină și o creștere a contrastelor termice de la zi la noapte și de la vară la iarnă, materializată prin creșterea amplitudinilor termice diurne și anuale. Totodată este extrem de important faptul că în regiune a crescut durata perioadei de vegetație din punct de vedere termic cu aproape o lună în perioada analizată.

Figura 20: Tendința temperaturii medii anotimpuale și anuale în intervalul 1961-2014

Sursa: Baza de date ECA&D.

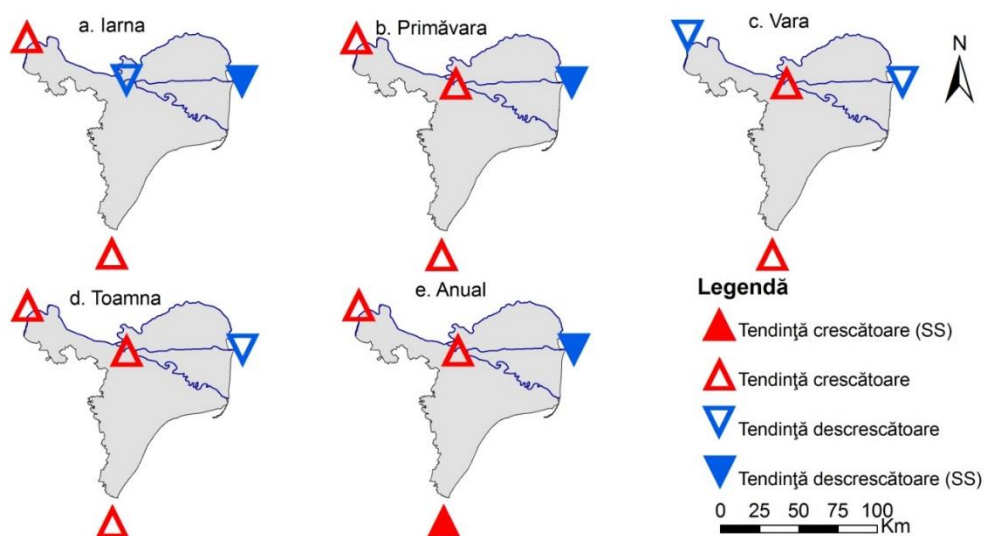
¹³ C.N.T.E.E. TRANSELECTRICA S.A.

¹⁴ Sursa datelor din această secțiune este baza de date ECA&D (European Climate Assessment and Dataset)

În ceea ce privește precipitațiile atmosferice, regiunea este cea mai aridă din țară, cu cantități medii multianuale care, în extremitatea estică, se apropie foarte mult de limita deșertificării (la Sulina, s-au înregistrat precipitații sub limita deșertului în 27 de ani, dintre care 22 după anul 1982). Din punctul de vedere al evoluției în timp, la nivel anotimpual și anual, cea mai mare parte a tendințelor detectate, majoritar în creștere, sunt statistic nesemnificative. Excepție face doar Stația Meteorologică Sulina, unde scăderea este generalizată pentru toate anotimpurile și cantitățile anuale și statistic semnificativă pentru iarnă, primăvară și cantități anuale.

Figura 21: Tendința cantităților anotimpuale și anuale de precipitații în intervalul 1961-2014

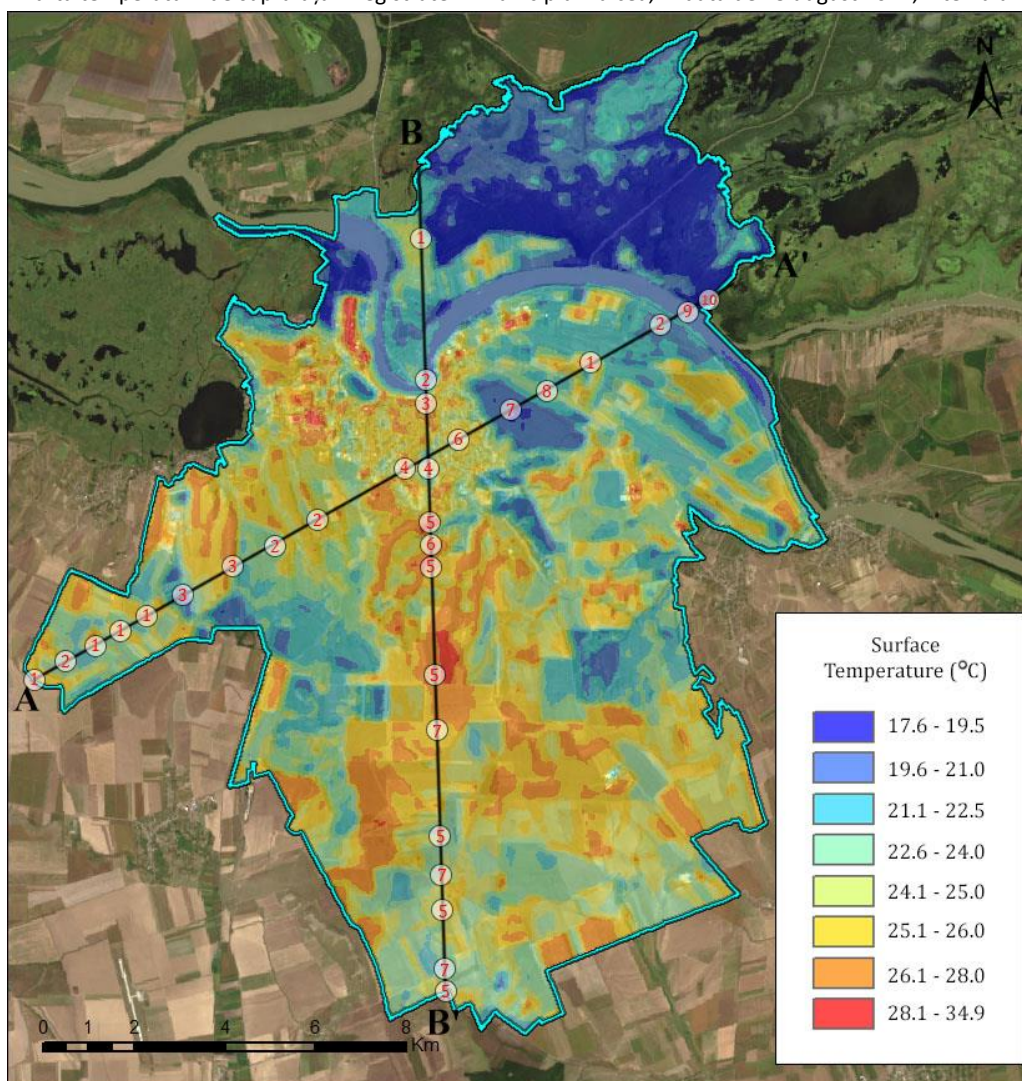

Sursa: Baza de date ECA&D.

Analiza datelor satelitare relevă existența unei insule bine delimitate de căldură urbană la nivelul municipiului Tulcea, în timp ce diferențele de temperatură dintre orașele mici (Măcin, Sulina, Isaccea, Babadag) și zonele înconjurătoare.

Pe lângă Delta Dunării, la nivelul județului Tulcea cu ajutorul hărților de hazard la inundații au fost identificate și alte zone vulnerabile, precum Babadag și Războieni-Casimcea, unde s-au și produs inundații în ultimii ani, ca urmare a ploilor torențiale și a lipsei sau stării de degradare a lucrărilor hidrotehnice.

Figura 21: Harta temperaturii de suprafață înregistrate în municipiul Tulcea, în data de 25 august 2014, intervalul orar 9-12

Sursa: imagine satelitară LANDSAT.

Gestionarea riscului în caz de dezastre

Malurile Canalului Sulina sunt afectate de traficul navelor maritime, dar și de fenomenul eroziunii naturale, ceea ce crește riscul de inundare a localităților și obiectivelor de pe malurile acestuia și conduce la un volum sporit de aluviuni deversate în Marea Neagră. Aceste vulnerabilități sunt accentuate de fenomenul schimbărilor climatice, ploile abundente din ultimii ani conducând la înregistrarea unor debite istorice ale Dunării, fragilizând ecosistemul fluviului și punând în pericol comunitățile umane din zonă.

Inspectoratul pentru Situații de Urgență "Delta" al județului Tulcea (ISU "Delta") este principala instituție cu atribuții în managementul situațiilor de urgență de la nivelul județului Tulcea și a Deltei Dunării, acesta aflându-se în subordinea Ministerului Afacerilor Interne. Zona Deltei prezintă caracteristici speciale în ceea ce privește situațiile de urgență:

- o mare parte dintre localități sunt încă expuse riscului de inundații, precum cele produse în anul

2010, care s-au soldat cu ruperea unui dig pe Brațul Chilia, sau cele afectează frecvent zona Ceatalchioi;

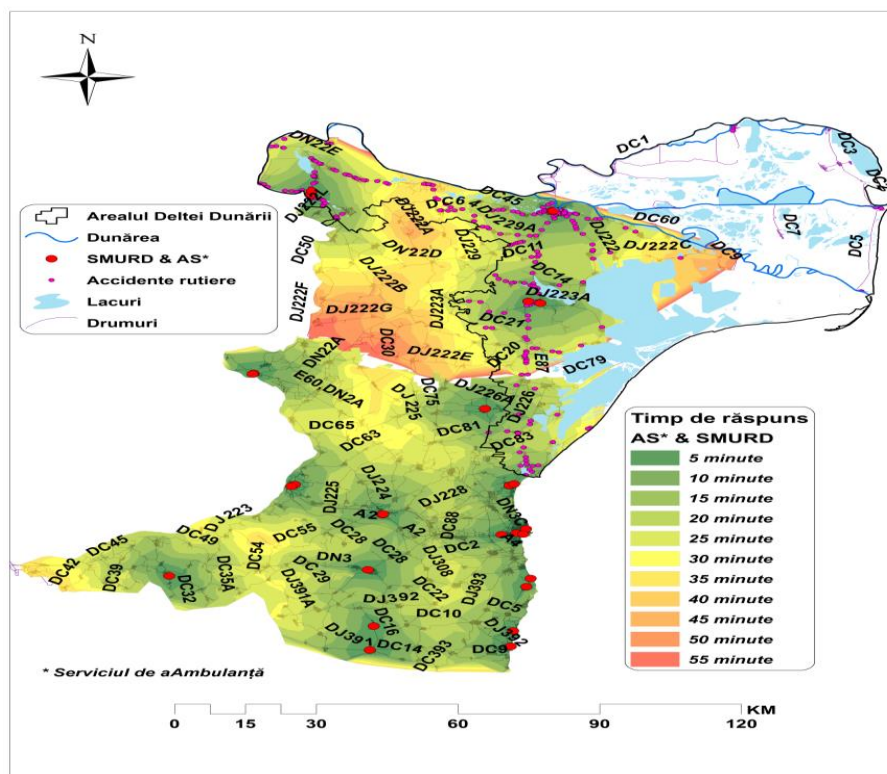
- practica incendierii vegetației de stuf de către crescătorii de animale, la care se adaugă vitezele ridicate ale vântului din zonă, conducând la riscul de incendiu în zone protejate și locuite;
- intervențiile în zonă sunt foarte dificile din cauza terenului mlăștinos și a lipsei unor ambarcațiuni rapide de intervenție;
- creșterea numărului de turiști și de unități de cazare amplifică numărul de solicitări, ca urmare a unor scufundări de ambarcațiuni, incendii, accidente de diferite tipuri

În anul 2013, conform bilanțului instituției, structurile operative ale inspectoratului au participat la 5.277 de intervenții (o medie de 14 intervenții/zi), dintre care 4.471 de intervenții SMURD, 266 pentru stingerea incendiilor, 181 de asistări de persoane, 52 de alte situații de urgență, 13 descarcerări, 13 asanări de muniție, 11 salvări de animale etc. Față de anul 2012, numărul de intervenții SMURD a crescut cu 51,9%. În total, în timpul acțiunilor de intervenție, angajații ISU au salvat 173 de persoane și bunuri în valoare de 35,8 mil. lei.

Cu toate acestea, dotarea ISU este una deficitară. Echipamentele de intervenție sunt vechi (circa 70% ar fi trebuit deja casate), unele din anii 70, și insuficiente în raport cu numărul solicitărilor. Cele mai mari probleme se înregistrează în cazul intervențiilor pe apă, cu precădere în zona Deltei Dunării, în condițiile lipsei unei ambarcațiuni fluviale rapide de intervenție PSI. Nava existentă este deservită în total de 32 de angajați și are o vechime de peste 15 ani. În acest context, durata de intervenție crește, siguranța personalului este pusă în pericol, iar costurile cu mentenanța echipamentelor sunt foarte ridicate.

Zona cea mai puțin accesibilă este cea a Deltei Dunării, unde accesul în situații de urgență se face doar cu nave de intervenție, în lipsa drumurilor de acces. Alte zone greu accesibile, unde durata de intervenție trece de 30 de minute este cea a Munților Măcin, cea de la granița județelor Constanța și Tulcea și din zona de sud-vest a Deltei (zona Murighiol).

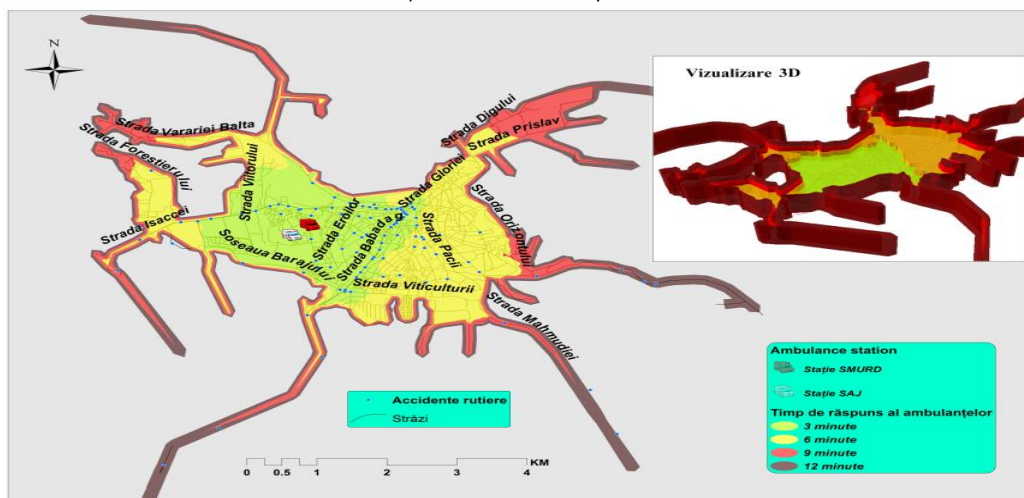
Figura 22: Timpul de răspuns al serviciilor de ambulanță și SMURD în funcție de localizarea accidentului și a bazelor de intervenție la nivelul teritoriului ITI Delta Dunării

Sursa: Planșă realizată de Banca Mondială, realizată pe baza datelor IGPR și ale Ministerului Sănătății.

La nivelul municipiului Tulcea, durata de intervenție variază între 3 și 12 minute. Totuși, accesibilitatea în zonele periferice ale orașului, unde timpul de răspuns este chiar dublu sau triplu, trebuie îmbunătățită, inclusiv prin modernizarea tramei stradale. Nu în ultimul rând, congestionarea traficului în zona centrală și pe arterele de penetrație (de ex., Babadag, Isaccea) poate crește semnificativ timpul real de răspuns, deci măsuri de fluidizare a traficului sunt necesare la nivelul respectivelor zone.

ra 23: Timpul de răspuns al serviciilor de ambulanță și SMURD în funcție de localizarea accidentului și a bazelor de intervenție la nivelul municipiului Tulcea

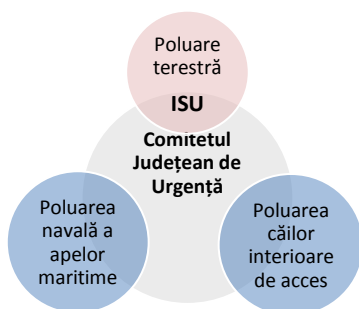

Sursa: Planșă realizată de Banca Mondială, realizată pe baza datelor IGPR și ale Ministerului Sănătății.

Pe de altă parte, spațiile existente la nivelul detașamentelor și pichetelor din județ sunt insuficiente și inadecvate pentru volumul tot mai mare de activitate al inspectoratului. Nu în ultimul rând, nu există încă un centru județean de coordonare a intervențiilor cu alte instituții cu atribuții în domeniul situațiilor de urgență (Serviciul de Ambulanță Județean, Inspectoratul de Poliție Județean etc.) și nici un centru de pregătire a populației în domeniul situațiilor de urgență, care să pună accent pe componenta de prevenție.

Situații de urgență asociate riscurilor de poluare

Județul Tulcea și teritoriul ITI din Delta Dunării au vulnerabilități specifice în cazul unor urgențe generate de poluare. O mare parte din această zonă este acoperită de apă și mlaștini, crescând astfel gradul de expunere la efectele negative ale poluării și fiind, de asemenea, mai greu accesibilă în caz de intervenție. Mai multe activități economice (fabrica de alumina, ferme de porci, minerit, transport maritim și șantiere navale, servicii de apă și ape uzate) au fost deja cartografiate ca riscuri potențiale pentru calitatea apei și a solului. În plus, având o frontieră comună cu Ucraina și Marea Neagră, teritoriul ITI este expus și riscurilor externe. Pe scurt, zona este expusă în mare măsură atât pericolelor naturale (inundații, cutremure), cât și pericolelor antropice.

Un Comitet județean pentru situații de urgență a fost deja înființat la Tulcea, în vederea asigurării mecanismului de gestiune pentru managementul integrat și profesionist al situațiilor de urgență.

Deși cadrul instituțional există, dotarea cu echipamente și componente hardware și software TIC specifice, inclusiv cele care asigură interoperabilitatea între diferiți actori, continuă să fie insuficientă și învechită, îngreunând foarte mult activitățile de management și control. De asemenea, personalul este

insuficient și trebuie format în continuare, iar infrastructura de avertizare este cu totul inadecvată.

Pilonul II: Îmbunătățirea economiei

Turism

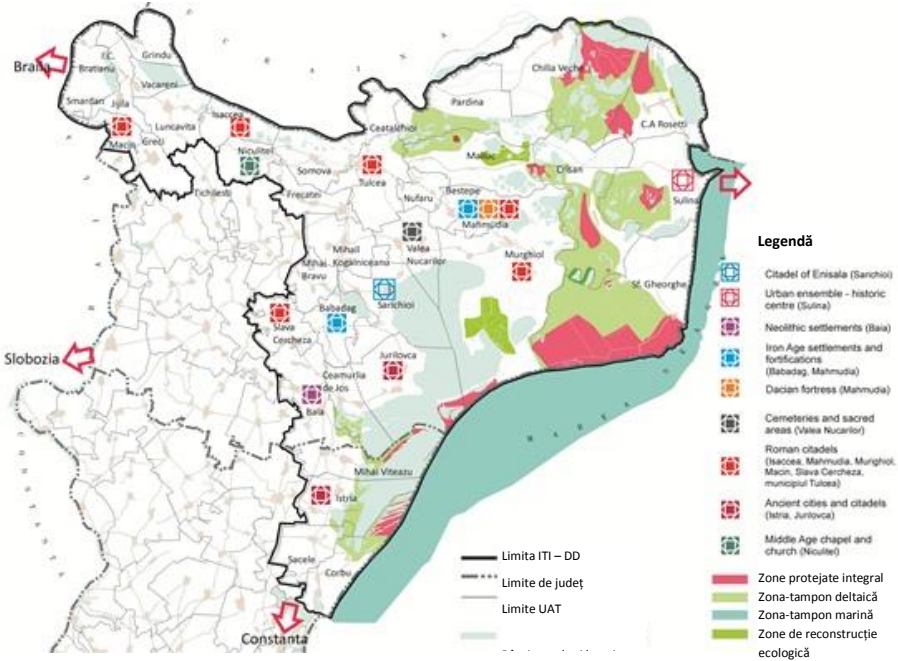
Delta Dunării este un paradis al iubitorilor faunei sălbatice (mai ales al ornitologilor), găzduind peste 300 de specii de păsări și 133 de specii de pești. Rezervația este pe locul trei în lume ca nivel de biodiversitate (peste 7.400 de specii de floră și faună), depășită doar de Marea Barieră de Corali din Australia și de Arhipelagul Galapagos din Ecuador. Având în vedere configurația morfohidrografică, asociațiile floristice și faunistice, impactul activităților antropice desfășurate în zonă, în Rezervație au fost identificate două categorii de ecosisteme: naturale parțial modificate de om și ecosisteme antropice. Au fost descrise 23 de ecosisteme naturale parțial modificate de om (ape curgătoare, ape stătătoare, ape stătătoare, salmastre, sărate, lagune, zone marine costiere, zone umede, păduri, arbuști și vegetație erbacee, zone cu vegetație puțină sau lipsită de vegetație, etc.) și 7 ecosisteme antropice (amenajări agricole, amenajări piscicole, amenajări silvice, plantații de plopi pe grinduri fluviale, așezări urbane și rurale, etc.). În perimetrul Rezervației Biosferei Delta Dunării au fost desemnate situri de importanță comunitară din Rețeaua Natura 2000, fiind identificate 29 de tipuri de habitate din bioregiunea stepică, între care 7 tipuri de habitate prioritare (lagune costiere, pajiști și mlaștini sărăturate panonice și ponto-sarmatice, dune fixate cu vegetație erbacee perenă – dune gri, tufărișuri de foioase ponto-sarmatice, pajiști panonice și vest pontice pe nisipuri, stepe ponto-sarmatice, mlaștini calcaroase cu *Cladium mariscus*) și 3 tipuri de habitate din bioregiunea pontică. Toate aceste ecosisteme și habitate fac din Delta Dunării un spațiu vital pentru o faună diversă terestră și mai ales acvatică formată din numeroase specii de păsări migratoare, pești, mamifere, etc. Amenințările la adresa acestui **patrimoniul natural unic** rămân numeroase și includ colmatarea accelerată a lacurilor și canalelor, pescuitul intensiv, vânătoarea, construcția de canale și baraje, poluarea și eutrofizarea.

Pe lângă activele sale naturale, Delta Dunării găzduiește, de asemenea, un **patrimoniul cultural, istoric și arhitectural bogat**: monumente și situri arheologice care pot fi vizitate (Histria, Argamum, Cetatea bizantină de la Enisala, situl medieval din Topraichioi, cetățile Halmyris și Noviodunum), monumente arhitectonice în Tulcea, Sulina și Babadag etc. Documentul de analiză a nevoilor de dezvoltare ale zonei ITI Delta Dunării, precum și evaluările naționale ale potențialului său turistic, identifică patrimoniul arhitectural-urbanistic ca o premisă a dezvoltării turismului cultural, complementar și în completarea turismului generat de patrimoniul natural de valoare universală.

Regiunea cuprinde 26 monumente ale naturii (23 în județul Tulcea și 3 în județul Constanța, în comunele Corbu și Istria), un număr mare de monumente istorice de interes național și 20 de unități administrative, cu concentrație mare a patrimoniului construit cu valoare culturală de interes național: municipiul Tulcea; orașele: Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina; comunele: Baia, Ceamurlia de

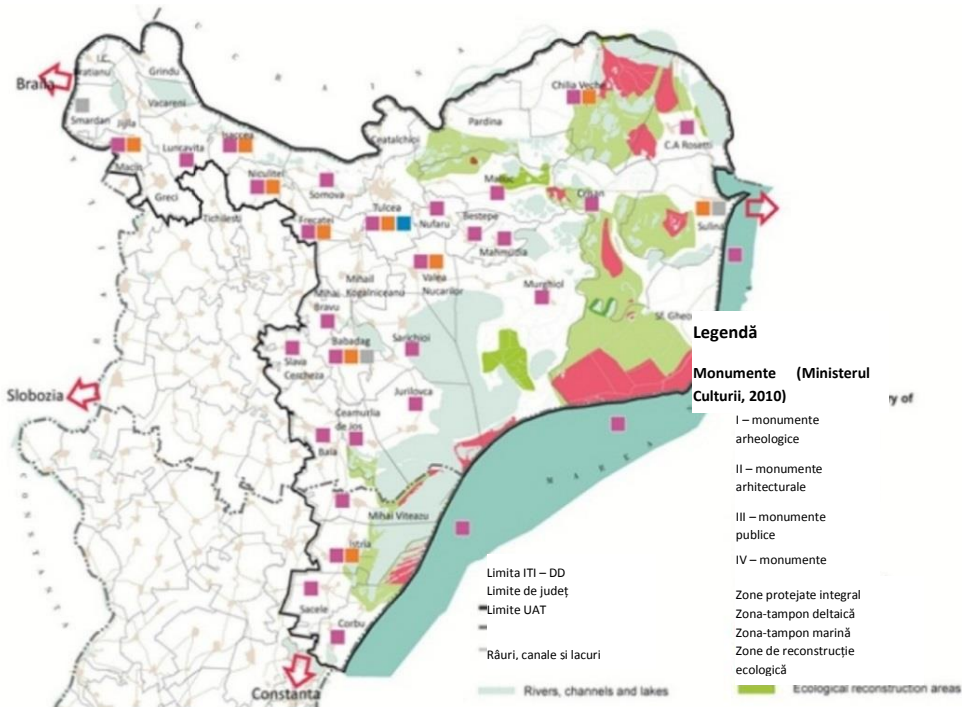
Jos, Crișan, Frecăței, Jurilovca, Mahmudia, Mihai Bravu, Mihail Kogălniceanu, Murighiol, Niculițel, Nufăru, Sarichioi, Slava Cercheza, Valea Nucarilor (în județul Tulcea) și Istria (în județul Constanța).

Figura 24: Monumente istorice de valoare națională excepțională

Sursa: Secțiunea 1, anexa III, Legea 5/2000

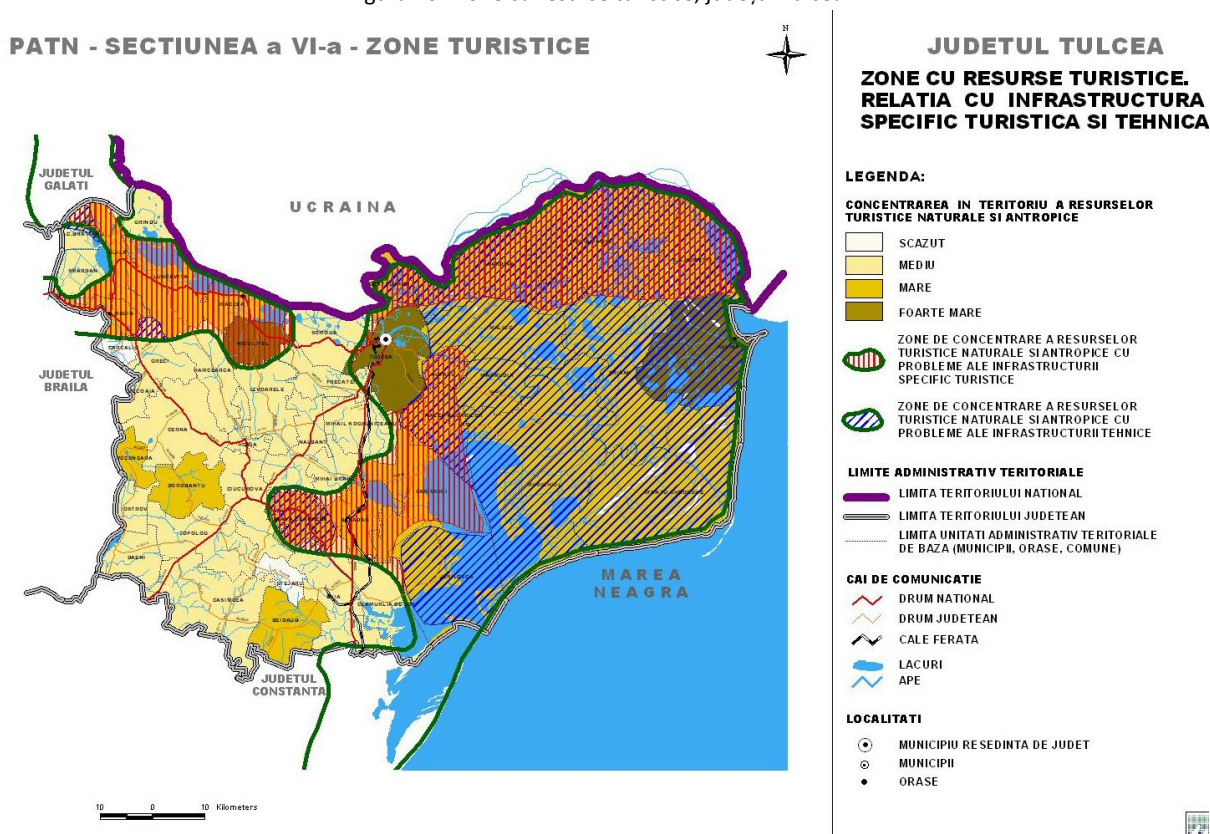
Figura 25: Localizarea monumentelor istorice de interes local în regiunea Deltei Dunării

Sursa: Secțiunea 1, anexa III, Legea 5/2000

În structura urbană a zonei ITI DD, constituită din municipiul Tulcea și orașele Babadag, Isaccea, Măcin și Sulina, acesta din urmă este înscris în PATN – *Secțiunea III - Zone protejate* (aprobată prin Legea nr. 5/2000). Această caracterizare implică, conform Notei din finalul Anexei, „fie o complexitate a valorilor culturale, fie monumente istorice izolate, de valoare națională excepțională”. De aceea, proiectele ce vizează dezvoltarea unui turism de patrimoniu vor trebui să scoată în evidență autenticitatea, să păstreze și protejeze această resursă și să dezvolte teme comune cu alte localități din teritoriul regional.

Figura 26: Zone cu resurse turistice, județul Tulcea

Sursa: PATN.

În ciuda combinației unice în lume de resurse naturale și culturale, a numeroaselor trasee turistice pe apă și terestre din ARBDD, a sezonului de 7-8 luni/an și a prețurilor competitive (o medie de doar 30-50 euro/noapte pentru cazare), Delta Dunării a atras oficial doar 69076 de turiști în 2015 (cu 5% mai mult față de 2014), dintre care 23% au fost străini. Neoficial, numărul total de turiști ar putea ajunge la 200.000, față de aproape un milion în alte delte europene (Delta del Po în Italia sau Camargue în Franța). De asemenea, numărul locurilor de cazare rămâne modest (mai puțin de 2.000 de camere disponibile), chiar dacă unii localnici și-au transformat locuințele în pensiuni, iar unii investitori chiar au construit stațiuni de lux). În acest context, sectorul turismului continuă să aibă o contribuție modestă la economiile locale, indiferent de impactul său potențial negativ asupra protecției mediului.

Antreprenorii din turismul local și agențiile internaționale de turism au identificat următoarele puncte slabe ale industriei turistice locale:

- măsuri de promovare insuficiente și incoerente, mai ales pentru piețele externe;
- lipsa unei strategii de dezvoltare a turismului și a unui manual de brand;
- lipsa unor standarde de calitate care să țină cont de specificul Deltei;
- lipsa comunicării și a coordonării eficiente între diferiții actori cu atribuții și competențe în domeniul turismului;
- lipsa serviciilor de sprijin pentru operatorii privați din domeniul turismului;
- insuficientă mobilitate între localitățile din centrul Deltei;
- infrastructura turistică și serviciile conexe pentru vizitatori slab dezvoltate;
- lipsa personalului calificat în domeniul industriei ospitalității;
- probleme importante ale zonei, care împiedică unele agenții să promoveze mai mult Delta, cum ar fi braconajul, deșeurile de la inundații, accesul limitat și proasta infrastructură a serviciilor publice etc.;
- lipsa cadrului instituțional pentru gestionarea cu succes a Deltei Dunării ca destinație.

În plus, atât Comisia Europeană, cât și unele ONG-uri și-au exprimat îngrijorarea cu privire la impactul turismului asupra ecosistemelor deltaice și peisajului.

Pescuit și acvacultură

Pescuitul rămâne principala activitate tradițională pentru locuitorii din Delta Dunării și încă reprezintă peste 15% din totalul populației ocupate.

Zona Deltei Dunării beneficiază de cele mai însemnate resurse piscicole de pe teritoriul României, dispunând de 77 de unități de acvacultură cu peste 34.000 ha¹⁵. Acestea realizează o cifră de afaceri anuală de circa 4 mil. Euro și asigură circa 350 de locuri de muncă¹⁶. Cu toate acestea, industria de procesare a peștelui este slab dezvoltată în comparație cu cea din perioada comunistă, când în municipiul Tulcea funcționa una dintre cele mai mari fabrici de conserve din Europa Centrală și de Est, cu peste 6.000 de salariați. O dată cu falimentul acesteia, activitatea de procesare a fost preluată de IMM-uri, care au accesat inclusiv fonduri europene pentru modernizarea capacităților proprii de producție. Viitorul acestei activități tradiționale în zona Deltei Dunării presupune creșterea valorii adăugate a peștelui colectat prin realizarea de investiții în componenta de procesare și prin diversificarea activităților conexe, precum pescuitul de agrement, pescaturismul etc.

Numărul de locuri de muncă create per unitate de producție în acvacultură este în medie de 1,5 ori mai mare decât în cazul pescuitului de captură (a se vedea tabelul de mai jos) și ar putea reprezenta un potențial pentru creșterea ocupării forței de muncă în Deltă la o scară comparabilă cu (sau mai mare decât) cea din turism. Acvacultura este o afacere de sector privat, desfășurată pe suprafețe concesionate aparținând județului Tulcea și este grav subcapitalizată, ceea ce reduce semnificativ capacitatea de forță de muncă din sector. Sunt necesare facilități de finanțare pentru a sprijini

---

¹⁵ ANPA.

¹⁶ Borg Design – Baza de date Listă Firme.

eficientizarea și ecologizarea infrastructurii de acvacultură și managementul producției.

Tabel 2: Producția potențială și estimată în prezent și posibile locuri de muncă în acvacultură în Delta Dunării

Indicatori	Unitate de măsură
Media productivității globale în acvacultură în prezent	3,7 tone/ha/an
Media de locuri de muncă la nivel global	0,27 locuri de muncă pe tona
Factor de înmulțire a mediei lanțului valoric la nivel global*	3
Număr total de concesiuni în acvacultură în DD	27.626 ha
Productivitate medie în acvacultură în DD	<200 kg/ha/an
Număr de locuri de muncă mediu în acvacultură în DD	<0,09 locuri de muncă per tona
Producție totală în DD	<5.525 tone
Potențial total la 3,7 t/ha	101.780 tone
Potențial total la 2,0 t/ha (atins în anumite ferme)	55.252 tone
Potențial total la 720 kg/ha (durabil în Germania)	19.891 tone
Totalul locurilor de muncă extrapolat în acvacultură în DD	505 locuri de muncă
Pierderea locurilor de muncă în producție din cauza unei acvaculturi practicate la intensitate scăzută	5.272**
Total număr de locuri de muncă pierdute în acvacultură și în lanțul valoric	15.816
TVA de 24% pe jumătate din suprafață calculat la 720 kg/ha	2.983.650 Euro
*locuri de muncă în lanțul valoric per joc de muncă în producție; ** bazat pe 720 kg/ha	

În prezent, zona se confruntă cu aspecte problematice în ceea ce privește activitățile de pescuit, și anume cu declinul populațiilor de pește și reducerea diversității resurselor de pescuit (sturioni, crap, știucă, lin, șalău etc.), ca urmare a lucrărilor hidrotehnice, a poluării și a braconajului. Pe de altă parte, costurile de producție ridicate, valoarea redusă a capturii, accesul dificil și conectivitatea scăzută în Centrul Deltei s-au adăugat la această problemă.

Regiunea Deltei Dunării oferă multe posibilități de pescuit recreativ care, dacă ar fi susținute, ar putea genera venituri semnificative, constituind în același timp o formă de utilizare durabilă a resurselor RBDD. Este necesară consolidarea productivității și a rentabilității pescuitului comercial și acvaculturii, prin sporirea valorii economice a acestor activități și prin multiplicarea posibilităților de a găsi un loc de muncă în sector. În plus, promovarea pescuitului recreativ ar aduce mai mulți turiști în regiune și ar suplimenta mijloacele de obținere de venituri pentru pescarii locali.

Pe de altă parte, procesarea locală a produselor piscicole poate constitui o alternativă pentru a îmbunătăți oferta pentru restaurantele și facilitățile turistice locale, sprijinind astfel turismul durabil de calitate și aducând beneficii suplimentare în comunitățile locale.

Este necesar să se pună accentul pe prioritățile esențiale referitoare la încurajarea pescuitului care integrează și componenta de protecție a mediului și care vizează măsuri eficiente din punctul de vedere al utilizării resurselor, inovative, competitive și bazate pe cunoaștere, stimulând punerea în aplicare a Politicii Comune a Pescuitului, sporind ocuparea forței de muncă și coeziunea teritorială, încurajând prelucrarea și comercializarea, precum și punerea în aplicare a Politicii Maritime Integrate.

Agricultură și dezvoltare rurală

La nivelul teritoriului ITI Delta Dunării existau, conform Recensământului General Agricol din 2010, un număr de aproape 30.000 de exploatații agricole, dintre care doar 1,2% au personalitate juridică, acestea reunind totuși circa 69% din totalul suprafețelor agricole (cu o suprafață medie de 453 ha)¹⁷. Restul de exploatații sunt de tip individual și au o suprafață medie de 2,4 ha, sunt lipsite de mijloace de producție mecanizate, ceea ce nu permite practicarea unei agriculturi moderne, ci doar asigurarea consumului propriu al gospodăriilor.

Zona studiată beneficiază de o suprafață acoperită de stuf de peste 250.000 ha, una dintre cele mai extinse din lume. Din aceasta, doar circa 10-20% este exploatată în scop economic, cea mai mare parte fiind exportată către țările din Europa de Vest și din bazinul Mării Mediterane, pentru realizarea de rogojini și de acoperișuri. Cantitatea de stuf exploatată în prezent este cea mai redusă din ultimele 6 decenii (circa 5.000 tone/an, recoltată din 7 stufării concesionate, din totalul celor 12 existente)¹⁸, în pofida faptului că este una dintre ocupațiile tradiționale ale locuitorilor Deltei, cauzele fiind legate de multiplele calamități (inundații, secetă) care afectează zonele stuficole, de dispariția industriei autohtone de prelucrare, precum și de declinul ocupațiilor tradiționale.

În altă ordine de idei, doar 5% din suprafața agricolă utilizată dispune de amenajări pentru irigații funcționale, deși zona Deltei este cea mai săracă în precipitații din România (sub 400 mm/an), iar perioadele îndelungate de secetă afectează negativ productivitatea agricolă.

În ceea ce privește efectivele de animale, acestea sunt însemnate și în creștere cu referire la ovine și caprine (aproape 300.000 de capete) și în scădere în ceea ce privește bovinele, porcinele și păsările. Exceptând existența unor ferme industriale de ovine și porcine, circa 90% dintre efectivele de animale se regăsesc în gospodăriile populației și asigură consumul propriu al acestora¹⁹.

Acordarea de subvenții pentru creșterea animalelor în centrul Deltei poate duce la creșterea necontrolată a efectivelor, iar în condițiile neutilizării produselor derivate în economia locală poate genera un impact negativ asupra mediului.

Conform datelor Institutului Național de Statistică, 36% din populația activă a zonei Deltei Dunării este ocupată în agricultură, silvicultură și pescuit, procentul ajungând la circa 70% în mediul rural²⁰. Deși aceste activități reprezintă ocupații tradiționale pentru zona Deltei, ponderea lor foarte ridicată în structura ocupării la nivelul teritoriului ITI indică, în fapt, un fenomen de ocupare informală (sub-ocupare), generat, pe de o parte, de practicarea pe scară largă a agriculturii de subzistență, cu mijloace rudimentare, pentru consumul propriu, iar, pe de altă parte, de slaba dezvoltare a sectorului secundar (industrial) și terțiar (de servicii). Este necesară dezvoltarea unui brand pentru produsele locale ce va contribui la creșterea valorii adăugate a acestora, prin încurajarea și susținerea procesării produselor agricole.

Rata antreprenoriatului în mediul rural este foarte scăzută (circa 15 firme/1.000 de locuitori) în comparație cu media județeană, regională și națională (30/1.000). În comunele din teritoriul ITI Delta

---

¹⁷ INS – Rezultatele definitive ale RGA 2011.

¹⁸ ARBDD.

¹⁹ INS – Rezultatele definitive ale RGA 2010.

²⁰ INS – Rezultatele definitive ale RGPL 2011.

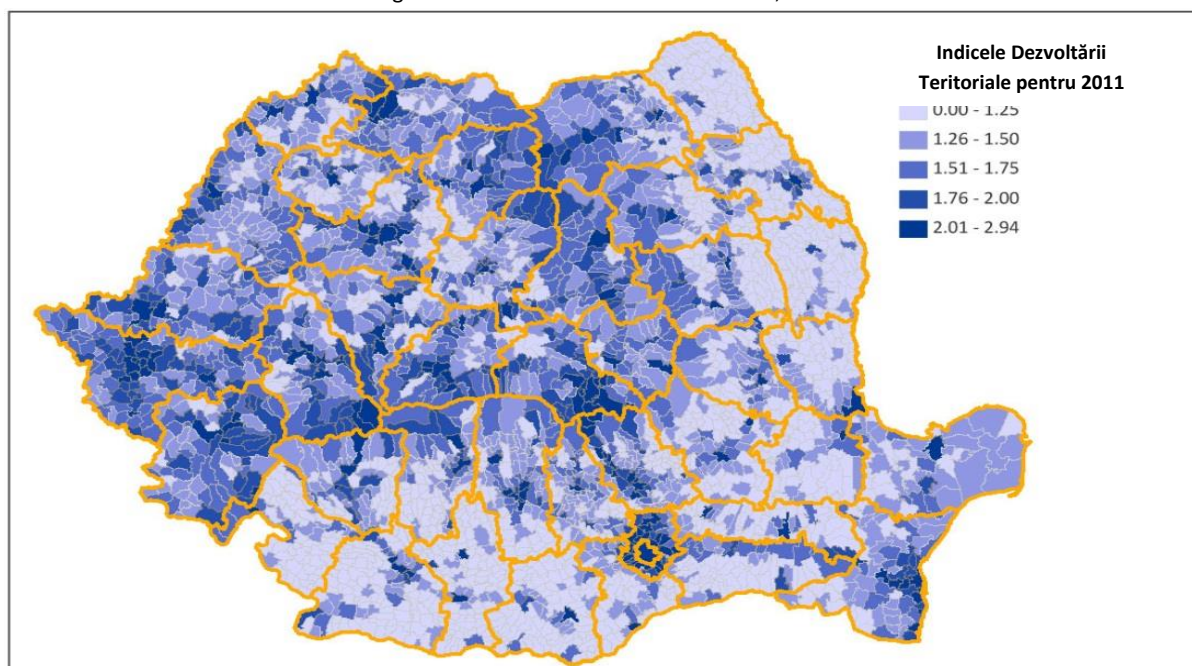
Dunării funcționează circa 2.000 de agenți economici, dintre care 90% sunt microîntreprinderi, adesea cu 1-2 salariați (afaceri de familie) și concentrate în activități cu valoare adăugată redusă (mai ales comerț cu amănuntul)²¹.

Numărul persoanelor care mai practică activitățile tradiționale (de ex. obiecte realizate din papură sau din stuf) este foarte mic, aceste ocupații fiind pe cale de dispariție, cu impact negativ atât asupra ocupării, a patrimoniului cultural imaterial local și a potențialului pentru diversificarea formelor de turism în zonă. De asemenea, numărul persoanelor care mai practică pescuitul în mod tradițional a scăzut dramatic, pe fondul modificării legislației în domeniu, dar și a migrației masive a tinerilor, care se reorientează preponderent către studii teoretice și locurile de muncă din marile orașe sau din alte țări.

Pe lângă dotarea de slabă calitate a exploatațiilor și fragmentarea bazei de aprovizionare, slaba dezvoltare a unităților de procesare a produselor agro-alimentare este un alt factor negativ, prezent în Zona de Studiu. Cu doar câteva mici unități de prelucrare a alimentelor și cu cea mai mare parte a producției agricole folosită pentru consum propriu sau vândută direct pe piață, zona are o mare nevoie atât de modernizare, cât și de crearea de noi unități de colectare, prelucrare și comercializare a produselor agricole.

Una dintre principalele cauze ale problemelor complexe cu care se confruntă agricultura locală este lipsa unor structuri asociative consolidate ale fermierilor, care să compenseze lipsa de resurse financiare, logistice și tehnice, a mijloacelor de comercializare și marketing, precum și puterea redusă de negociere cu marile lanțuri comerciale. La nivelul zonei studiate funcționează în prezent doar 5 grupuri de producători autorizate în domeniul cerealelor, plantelor oleaginoase, legumelor și produselor apicole. În altă ordine de idei, nicio structură de tip cluster nu a fost dezvoltată în sectorul agro-alimentar, deși atât agricultura, cât și industria alimentară asigură peste 50% din locurile de muncă din zonă

Figura 27: Indicele Dezvoltării Teritoriale, 2011

²¹ Borg Design – Baza de date Listă Firme.

Starea proastă a infrastructurii fizice rurale este un alt factor care împiedică dezvoltarea zonei și care menține decalajul rural-urban. Modernizarea și extinderea infrastructurii legate de alimentarea cu apă, canalizare și drumuri locale sunt, prin urmare, esențiale pentru îmbunătățirea condițiilor de trai ale comunităților rurale. În plus, o infrastructură adecvată este o condiție prealabilă pentru atragerea investițiilor și pentru creșterea atractivității zonei.

Pilonul III: Îmbunătățirea conectivității

Transport

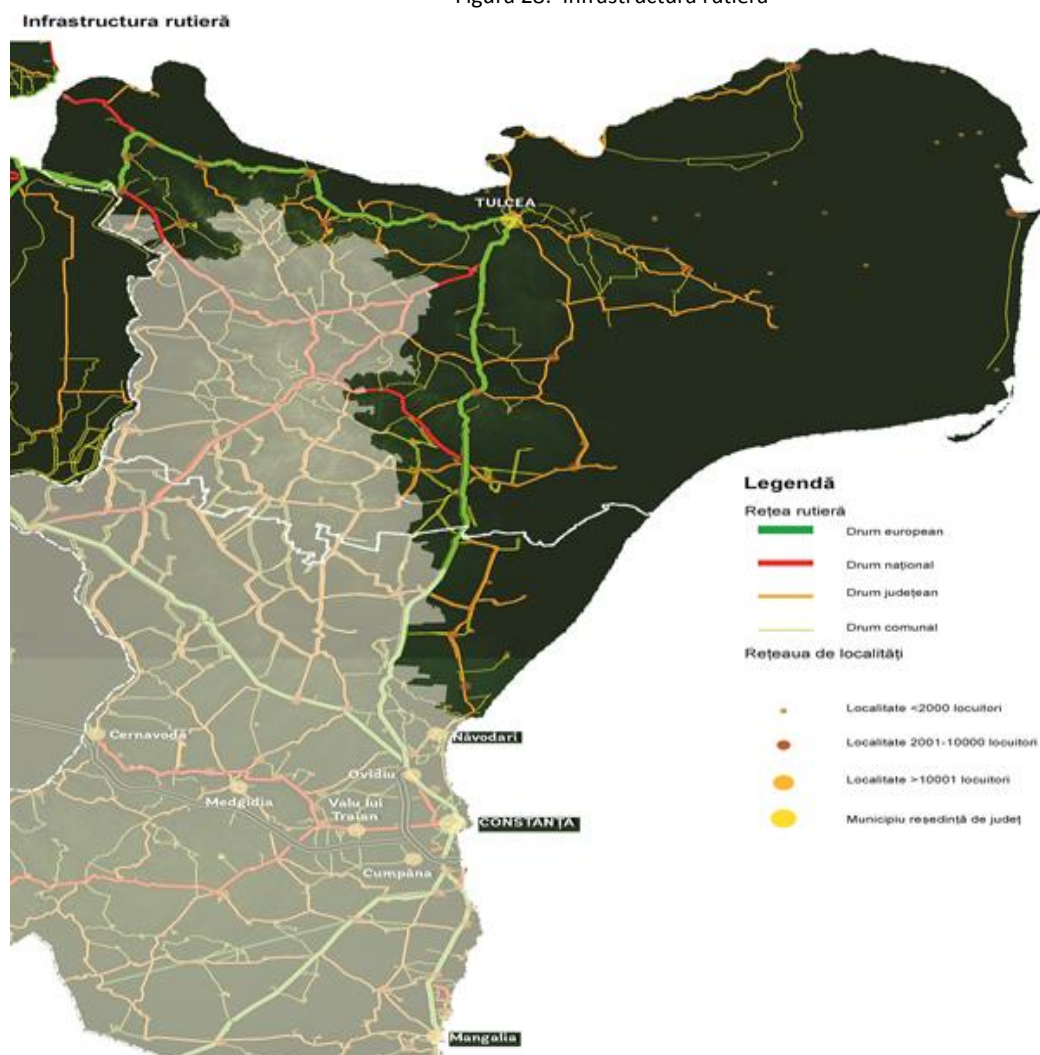
Tehnologia informației și comunicațiilor

Transport

Transport rutier

Lungimea rețelei de drumuri din județul Tulcea este de 1.331 km, dintre care 327 km sunt drumuri naționale, iar 1.004 km sunt drumuri județene și comunale. Doar 40% dintre aceste drumuri sunt modernizate.

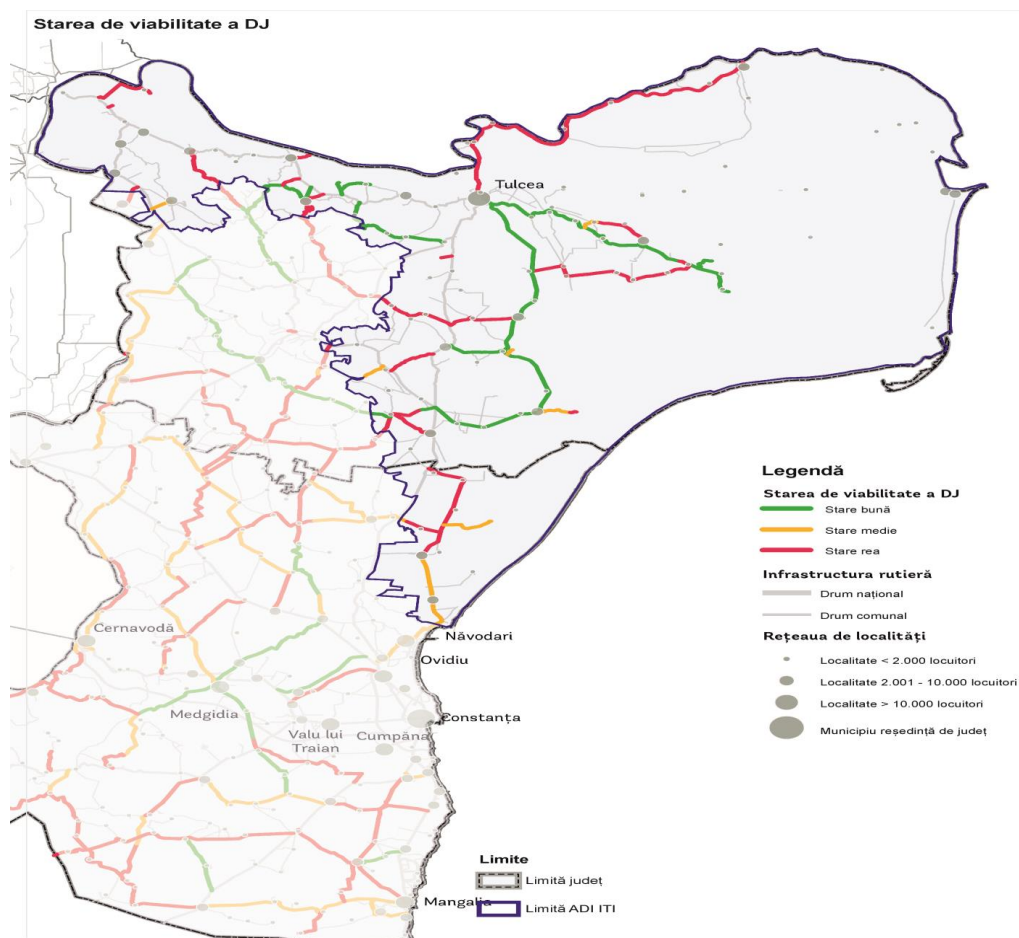
Figura 28: Infrastructura rutieră

Sursa: Ghid de investiții: Drumuri județene, Grupul Băncii Mondiale.

În Centrul Deltei, există câteva constrângeri semnificative în ceea ce privește construcția de drumuri datorită atât unor dificultăți de ordin fizic, cât și condițiilor de mediu și economice. Totuși, există o nevoie socială de a furniza un minim nivel de accesibilitate în orice anotimp în partea de nord a centrului Deltei, de la Chilia la Tulcea, de a furniza rezidenților accesul la facilitățile cele mai importante de ordin social și economic.

Figura 28: Starea drumurilor județene

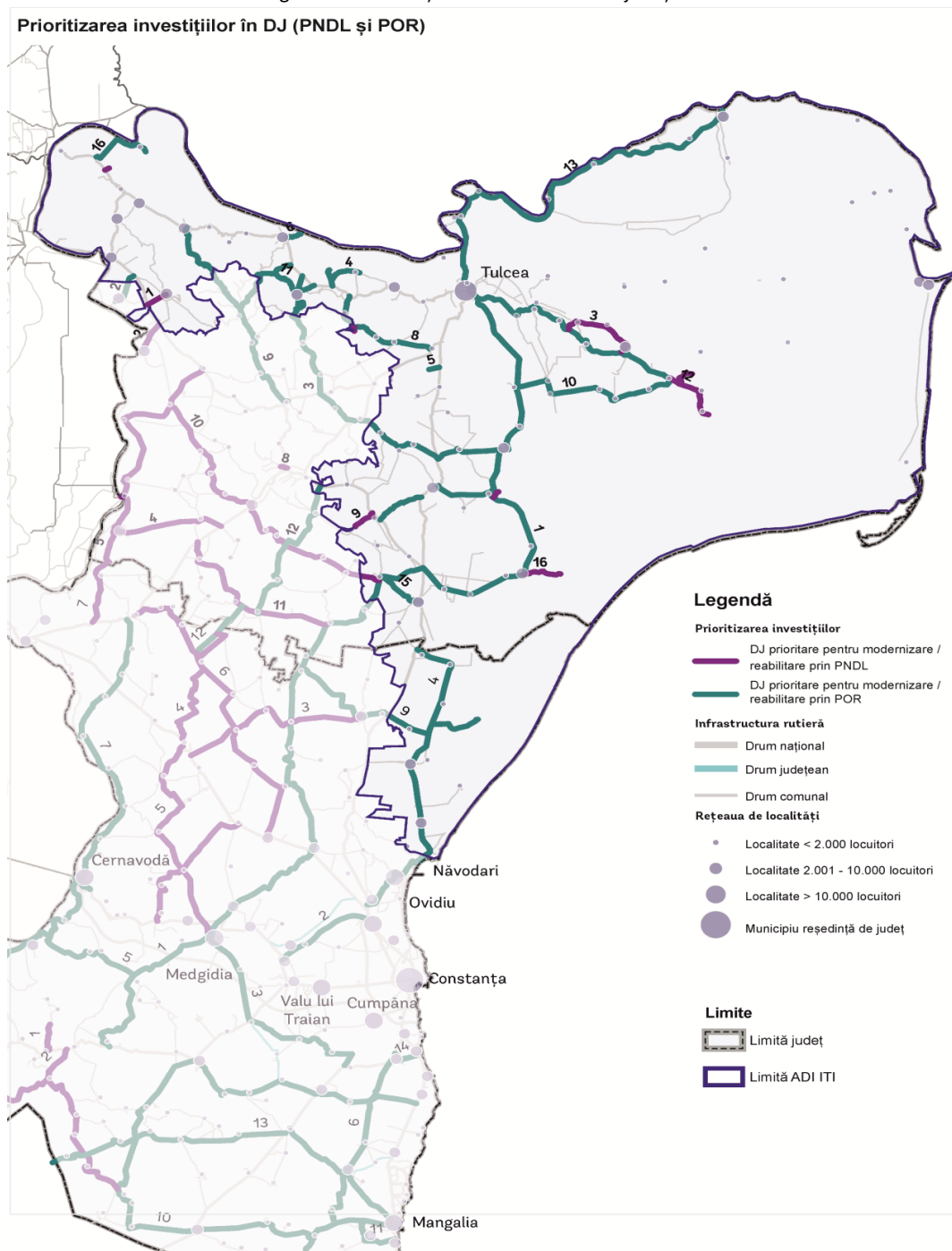
Sursa: Ghid de investiții: Drumuri județene, Grupul Băncii Mondiale.

Pentru creșterea mobilității în interiorul Deltei este necesară reabilitarea legăturilor rutiere existente între localitățile din această zonă și dezvoltarea unui număr limitat de trasee de biciclete, în condițiile integrării într-un plan de mobilitate durabilă specific Deltei Dunării, a asigurării unor standarde de calitate a lucrărilor executate și a respectării legislației de mediu și fără a avea un impact negativ asupra prezervării biodiversității.

Reabilitarea căilor de acces va contribui la revitalizarea zonei tranzitate, prin stimularea dezvoltării

turismului, care va conduce implicit și la profunde transformări ale zonei în care sunt amplasate aceste obiective turistice, în sensul scoaterii acestora din izolare, reducerea disparităților dintre mediul rural (în care se află aceste obiective turistice) și mediul urban, creșterea atractivității zonei pentru dezvoltarea turismului rural, valorificarea resurselor locale, crearea de noi locuri de muncă prin îmbunătățirea mediului de afaceri.

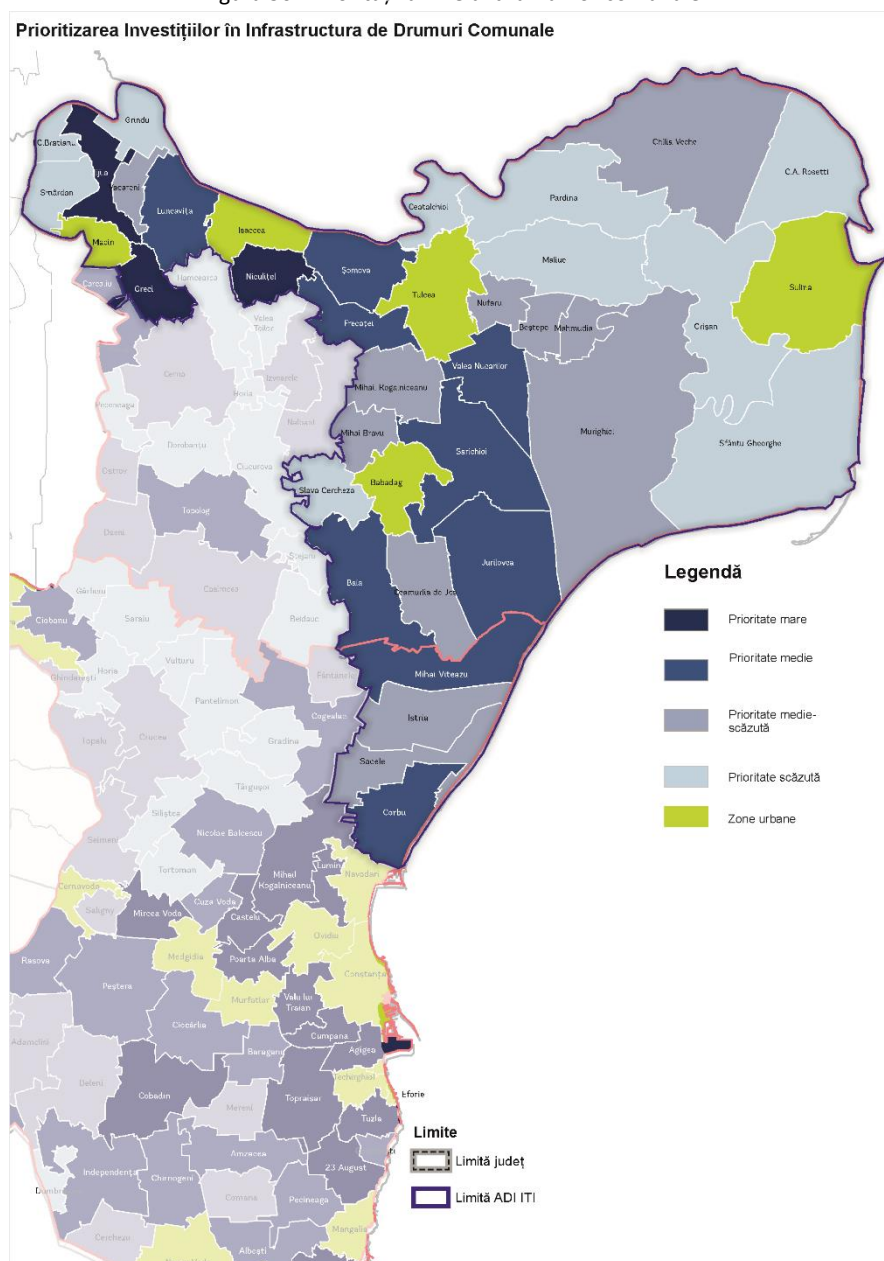
Figura 29: Priorități la nivelul drumurilor județene

Sursa: Ghid de investiții: Drumuri județene, Grupul Băncii Mondiale.

Figura 30: Priorități la nivelul drumurilor comunale

Sursa: Ghid de investiții pentru proiecte locale: Drumuri comunale și infrastructură socială, Grupul Banca Mondială.

La nivelul anului 2013, doar 64,6% din străzile orașelor de pe teritoriul ITI Delta Dunării erau modernizate²², în timp ce restul sunt încă acoperite cu pavaj sau chiar cu pământ, acestea fiind specifice mai ales cartierelor periferice, care sunt dezavantajate din diferite perspective (a accesului la infrastructură, la utilități și echipamente publice, la servicii publice de educație, sănătate, culturale și sociale, la locuri de muncă etc.). Pe lângă aspectele legate de reducerea mobilității și calitatea redusă a vieții, problemele legate de infrastructura rutieră se reflectă și într-un volum sporit de emisii de CO₂ și într-un număr mare de accidente.

²² INS – Baza de date TEMPO Online.

Transport naval

Accesul în alte zone și localități ale Deltei este posibil numai pe căile navigabile.

Canalul Sulina, parte a rețelei TEN-T fluviale centrale, este cel mai scurt și cel mai drept braț al Dunării și cea mai rapidă legătură între fluviu și Marea Neagră, mai ales în condițiile în care acesta este regularizat și canalizat, permițând accesul navelor maritime și fluvio-maritime, cu un pescaj în apă dulce de maximum 23 picioare, respectiv 7,01 m până în porturile Tulcea, Galați, Brăila, Reni, Ismail, Vâlcov, Giurgiulești. Pe sectorul maritim al Dunării se afla și portul fluvial Issacea iar pe brațele Chilia, Sfântu Gheorghe și Măcin sunt porturile Chilia Veche, Mahmudia și Măcin. Toate porturile sunt publice iar infrastructura (cheuri și teren) este domeniu public al statului administrat de Compania Națională Administrația Porturilor Dunării Maritime SA. Lungimea sa totală este de circa 63 km. Anual Canalul Sulina este tranzitat de peste 1.500 de nave de mărfuri, care transportă peste 2.5 milioane tone pe an, la care se adaugă cursele zilnice ale navelor de pasageri, care leagă municipiul Tulcea de localitățile riverane (Partizani, Maliuc, Gorgova, Crișan, Sulina), navele serviciilor de urgență (ambulanță, ISU). Practic, Canalul Sulina reprezintă singura cale de acces pentru cei 5.747 de locuitori ai Deltei de pe malurile acestuia și pentru furnizorii de mărfuri și servicii adresate acestora.

Pe de altă parte, Canalul asigură legătura dintre municipiul Tulcea, principala poartă de acces fluvial, rutier, aerian și feroviar către Delta Dunării și către cele mai importante atracții turistice (pădurea și dunele de nisip de la Caraorman, monument al naturii, obiectivele de patrimoniu din Sulina, canale, lacuri etc.) și localități de la nivelul acesteia. În unitățile de cazare din Maliuc și Crișan sunt primiți anual peste 3.200 de turiști (INS, 2013), la care se adaugă alte câteva mii de turiști neînregistrați oficial.

Principalele porturi pe Dunăre sunt cele din Galați, Brăila și Tulcea. Cele trei porturi sunt bine amplasate din punctul de vedere al nevoilor de servicii de transport atât în România, cât și în țările învecinate.

Portul Tulcea este situat pe rețeau globală TEN-T și cel mai important port din Delta Dunării. Frontul de acostare constă din cheuri mixte au o lungime de 330 m, și cheuri pereate cu lungime totală de 2.225 m. Portul este împărțit în 3 sectoare specializate astfel: Portul Industrial Tulcea, Portul Comercial Tulcea și Zona faleză Tulcea. Toate zonele sunt conectate rutier, prin străzile municipale, la rețeaua de drumuri naționale. Conexiune feroviară există doar în zonele Port Industrial și Port Comercial. Portul Industrial Tulcea are un front de acostare de 330 ml format din 2 dane - una fluvială și una maritimă unde se pot opera materii prima și o suprafață de teren portuar de 31.832 mp. Portul Comercial Tulcea are un front de acostare de 320 ml, unde se pot opera mărfuri generale, balast etc și o suprafață de teren portuar de 28.927 mp. Zona Faleză Tulcea are un front de acostare de 1.557 ml, destinat navelor care asigură transportul de pasageri și mărfuri între localitățile din Delta Dunării- transport subvenționat navelor turistice de croazieră și de agrement, precum și aprovizionării navelor cu apă și energie. În această zonă există un terminal pentru pasageri care deservește atât fluxurile naționale cât și pe cele internaționale. În port există punct vamal, o marină militară și unul dintre cele mai mari șantiere navale din România. Capacitatea operațională totală a portului este de 1,056 mil. tone/an. Principalii operatori de la nivelul portului sunt DELTANAV, NAVROM-DELTA și FRIGORIFER.

Portul Sulina, aflat în proprietatea Consiliului Local al Orașului Sulina, este amplasat pe malul drept al canalului, în zona orașului și dispune de următoarele construcții portuare: cheu vertical din beton armat în lungime de 3.340 ml; trei estacade din beton armat, având fiecare un front de acostare de 80 ml și o adâncime de acostare de -7,50 m; două estacade din beton armat cu un front de acostare de 100 ml și respectiv 200 ml, cu o adâncime de -3,50 ml; două estacade din beton armat, cu un front de acostare de 30 ml fiecare, care asigură o adâncime de acostare de - 2,50 ml; cheu pereal în lungime de 2.600 ml pentru apărarea malului, cu prelungirea cheului vertical și spre amonte de uzină de apă. Aceste construcții portuare amenajate de-a lungul falezii orașului asigură condiții pentru acostarea navelor maritime care intră și ies de pe Canalul Sulina, precum și a navelor care deservește traficul local de marfuri și pasageri. Sistemul constructiv al acestora și amplasarea lor pe faleză orașului exclude posibilitatea amenajării lor în vederea derulării traficului de tranzit.

Portul Isaccea este amplasat pe malul Dunării, în vecinătatea localității ucrainene Orlivka, în apropierea portului Izmail. Portul dispune de un front de acostare de cca 400 ml (2 dane) și teren aferent. Portul poate opera nave fluviale de orice capacitate. În prezent portul este specializat pentru operarea marfurilor vrac (produse cariera) dar prezintă potențial de dezvoltare prin realizarea unui punct de trecere frontieră RO-RO pentru deservirea tranzitului rutier cu Ucraina fiind conectat la E87. Operatorul portuar este NAVROM.

Portul Mahmudia este amplasat pe bratul Sfântu Gheorghe și dispune de capacități de acostare atât pentru nave de pasageri cât și pentru nave fluviale de transport marfuri. Portul operează marfuri vrac, în principal calcar pentru combinatul siderurgic de la Galați. În port există potențial semnificativ de dezvoltare atât a capacității de operare marfuri cât și a facilităților pentru traficul de pasageri. Portul Mahmudia este al doilea după Tulcea, din punctul de vedere al traficului de pasageri, ca punct de plecare spre Delta Dunării. Operatorul portuar este DELTANAV.

Portul Măcin este amplasat pe Canalul Măcin în apropierea punctului de conexiune cu Dunărea și în apropierea portului Brăila. Portul deservește traficul de produse de carieră din zona dar prezintă potențial de dezvoltare pentru colectarea și transportul cerealelor produse în Balta Brailei care este una din cele mai mari zone cerealiere din România.

Portul Chilia Veche este amplasat pe brațul Chilia dispune de o dană pentru operarea mărfurilor, capacități de depozitare pentru cereale și o dană pentru acostarea navelor de pasageri. Portul Chilia Veche este punct de colectare a cerealelor în Delta Dunării și are un rol important în dezvoltarea economică a comunității locale.

Principalele probleme identificate la nivelul Portului Tulcea, inclusiv în documentele de fundamentare ale Master Planului General de Transport al României, sunt:

- Infrastructura de acostare degradată, ineficientă (cheuri cu acostare indirectă) și insuficientă (infrastructura de acostare pentru navele de agrement și navele de transport ale locuitorilor din Delta Dunării, pentru navele de pescuit și transport produse piscicole)
- Obstacole în asigurarea condițiilor de navigabilitate și a siguranței deplasării navelor în port (colmatarea frontului de acostare, lipsa mijloacelor pentru dragare și pentru asigurarea serviciilor de siguranță)
- Conexiuni rutiere și feroviare la rețeaua TEN-T limitate și ineficiente

- Capacitati operationale si de depozitare limitate și ineficiente (instalatii de incarcare/descarcare nave si la teren uzate si depasite tehnologic, cu consumuri energetice mari si poluatoare, lipsa instalatiilor de manipulare si depozitare specializate, lipsa facilitatilor intermodale)
- Facilitati limitate pentru alimentarea cu energie electrica a navelor pe durata stationarii in port
- Capacitate insuficienta pentru acostarea navelor de transport pasageri, a navelor de agrement si a mijloacelor de transport naval ale locuitorilor din Delta Dunarii
- Lipsa unei dane specializate pentru deservirea navelor care transporta bunuri si marfuri pentru comunitatile din Delta Dunarii
- Insuficienta facilitatilor sigure si eficiente pentru ambarcarea /debarcarea persoanelor si lipsa cadrului reglementar in domeniu
- calitatea precară a facilitatilor pentru furnizarea serviciilor catre nave si pasageri (ex servicii pentru turisti si pasageri, platforma on-line pentru planificarea voiajului, facilitati pentru bunkerarea navelor, facilitate pentru iernaticul navelor, urcarea/coborarea ambarcatiunilor pe/depe uscat, parcare pentru autoturismele pasagerilor etc)
- lipsa unei dane specializate pentru navele de depoluare.

Reabilitarea și modernizarea portului va aduce beneficii substanțiale pentru îmbunătățirea conectivității și dezvoltarea socio-economică a municipiului Tulcea și a întregii Delte. Conform Master Planului General de Transport, realizarea acestor investiții va conduce la creșterea cantității de mărfuri transportate cu peste 300.000 tone și a numărului de pasageri cu peste 176.000 până la orizontul anului 2020, cifră care include și localnicii și turiștii care călătoresc înspre/dinspre Delta Dunării.

Principalele probleme identificate la nivel de transport naval în interiorul Deltei, cu impact major asupra tuturor activităților economice și a calității vieții din Delta Dunării sunt:

- lipsa unui sistem de transport public eficient și durabil care să deservească necesitățile comunităților locale și să spijine o serie de activități economice, precum turismul;
- lipsa unui număr suficient de nave de transport pasageri și mărfuri pentru asigurarea unui transport optim, cu curse zilnice pentru pasageri, în interiorul Deltei Dunării;
- implicare insuficientă a autorităților publice județene și locale în gestionarea sistemului de transport public naval;
- lipsa sprijinului pentru dezvoltarea unui transport alternativ cu ambarcațiuni de agrement pentru mediului privat;
- număr insuficient al facilităților de acostare pentru ambarcațiunile de agrement și transport persoane în localitățile din interiorul Deltei.

Organizarea unui sistem de transport public naval local pentru persoane, susținerea unui transport complementar privat și realizarea de facilități de acostare, în conformitate cu prevederile legale ar avea un impact semnificativ pentru dezvoltarea regiunii și a calității vieții.

Transport aerian

Aeroportul Internațional „Delta Dunării” Tulcea a fost înființat pe actualul amplasament, situat la 15 km distanță de municipiu, în anul 1973. Acesta este parte a rețelei TEN-T extinse, este clasificat cod 3C și este destinat deservirii aeronavelor de scurt și mediu curier, având un ACN maxim de 48. Rolul său a fost încă de la înființare de a deservi atât locuitorii județului Tulcea și județelor învecinate (zona sa de captare având o populație de circa 900.000 de locuitori, în condițiile în care Brăila și Galați nu dispun de aeroport), cât și turiștii interesați de Delta Dunării, în condițiile în care deplasarea cu autovehiculul sau trenul de la București durează circa 4-5 ore.

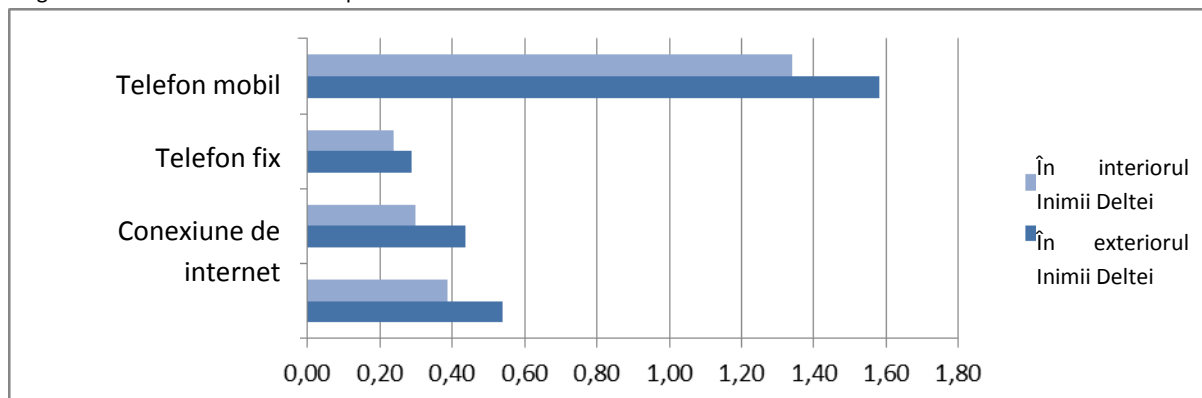
În prezent, aeroportul dispune de un terminal de sosiri, unul de plecări, de o aerogară cu o capacitate de 120 de pasageri/oră, de un salon de regrupare de 40 de locuri, de un salon VIP de 20 de locuri, de un bar, de propriul depozit de carburanți, de mijloace de navigație RFA, RFI, VOR/DME, ILS, de balizaj luminos CAT II, de o platformă de încărcare și debarcare de 170x70 m, de o cale de rulaj de 150x24 m, respectiv de o pistă betonată de 2.000x30 m cu acostament de 7,5 m. În aceste condiții, aeroportul nu poate opera zboruri ale aeronavelor A320 și B737-800 fără restricții, ceea ce nu permite atragerea unor operatori privați, precum cei de tip low-cost sau charter. În acest context, aeroportul a înregistrat doar 1.221 de pasageri în 2014, penultimul loc între cele 16 aeroporturi funcționale de la nivel național, în condițiile lipsei curselor regulate.

Pe de altă parte, prognozele de trafic realizate în cadrul Master Planului General de Transport al României indică faptul că, la orizontul anului 2020, aeroportul va înregistra 191.459 de pasageri, iar în 2025, 236.613 pasageri, dintre care 78% pe curse externe. Acesta reprezintă un vârf de 227, respectiv de 280 de pasageri pe oră, care nu poate fi procesat cu capacitatea actuală a aeroportului. De asemenea, pista trebuie extinsă și modernizată, la fel ca și căile de rulare, pentru a permite aterizarea și decolarea avioanelor de mari dimensiuni. Nu în ultimul rând, cele 4 poziții de staționare pentru aeronave vor deveni, la rândul lor, insuficiente.

Tehnologia informației și comunicațiilor

În timp ce accesul la telefonie mobilă atinge nivelul național în Zona de Studiu, accesul și folosirea calculatoarelor și a rețelei de internet în bandă largă se află sub nivelurile naționale și europene. Până la sfârșitul anului 2013, rețeaua de internet prin cablu în Zona de Studiu acoperea mai puțin de 76% din media rurală din România (în comparație cu media națională de 90% și 97% în UE). Numărul abonamentelor la internet în bandă largă, înregistrat în gospodării este mai mic de 50% în mediul rural. Folosirea internetului e foarte limitată. Mai mult de jumătate din populație nu a folosit vreodată internetul. Procentajul persoanelor care nu au competențe informatice depășește 90%, fiindu-le astfel foarte dificil să folosească TIC la serviciu pentru a învăța, a se relaxa sau a comunica.

Figura 31: Numărul mediu de dispozitive TIC în Zona de Studiu

Sursa: Sondaje în rândul gospodăriilor din Delta Dunării.

În vederea îndeplinirii obiectivelor Agendei Digitale 2020, România va trebui să investească pe segmentul noilor generații de acces, segmentul terminal al rețelelor de nouă generație, în dezvoltarea rețelelor „backbone” și „backhaul” existente, care permit conexiunile NGA ultrarapide, precum și în sprijinirea utilizării publice și private a TIC.

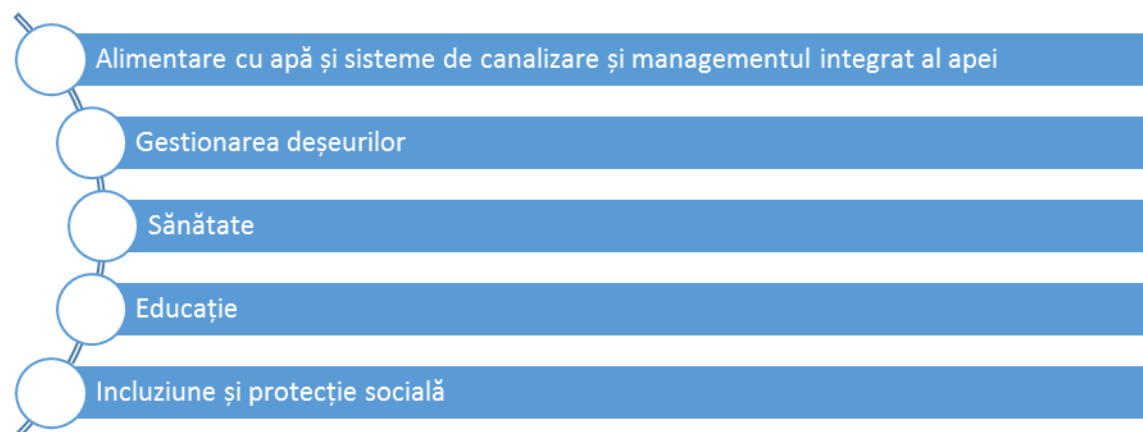
Printre zonele fără „backhaul” (pe care pot fi furnizate servicii de comunicații electronice în bandă largă la punct fix, cu viteza de transfer de minim 1 Mbps partajat pentru persoane fizice, respectiv de minim 4 Mbps partajat pentru persoane juridice), care pot fi catalogate ca zone de eșec al pieței, se numără și majoritatea localităților din ITI Delta Dunării, respectiv: Baia, Beștepe, C.A. Rosetti, Ceatalchioi, Chilia Veche, Crișan, Frecăței, Jijila, Jurilovca, Luncavița, Maliuc, Mihail Kogălniceanu, Nufăru, Pardina, Sarichioi, Smârdan, Valea Nucarilor, Văcăreni etc. În prezent, se realizează investiții prin proiectul RO-NET în localitățile Baia, Ceatalchioi, Crișan, Frecăței, Jurilovca, Maliuc, Mihai Bravu, Mihail Kogălniceanu, Sarichioi și Smârdan.

Pe de altă parte, conform Planului Național pentru Dezvoltarea NGN, gospodăriile din județul Tulcea dispun de următoarea acoperire de broadband:

- 43% pentru rețele xDSL (media națională este de 67%);
- 18% pentru VDSL (17%);
- 41% pentru FTTP (55%);
- 34% pentru HFC DOCSIS 3.0 (26%);
- 59% pentru WIMAX (57%);
- 0% pentru LTE.

După cum se poate observa, peste jumătate dintre locuitorii județului Tulcea nu dispun de acces la broadband, procentul ajungând la circa 80% în zonele rurale izolate, precum Delta Dunării, unde, din cauza densității reduse a populației (3 locuitori/kmp), investițiile operatorilor privați nu sunt rentabile. Acest lucru are efecte negative multiple, legate de accesul populației la informație și la servicii on-line, precum cele de educație, sănătate, cultură, administrație etc., cu impact direct asupra calității vieții locuitorilor.

Pilonul IV: Asigurarea serviciilor publice

Alimentare cu apă și sisteme de canalizare și managementul integrat al apei

Conform rezultatelor definitive ale Recensământului General al Populației și Locuințelor din anul 2011, doar 59% dintre locuințele din județ dispuneau de alimentare cu apă, iar 53% de canalizare, cu 10-15 puncte procentuale sub media regională (63% / 61%) și națională (67% / 65%). Dacă în mediul urban peste 80% dintre locuințe sunt conectate la rețeaua de apă și canalizare, inclusiv ca urmare a investițiilor masive realizate prin POS MEDIU 2007-2013, în mediul rural acest procent nu depășește 35%, cele mai multe comune nedispunând de sisteme centralizate. Această stare de fapt are consecințe grave asupra calității mediului și a stării de sănătate a populației.

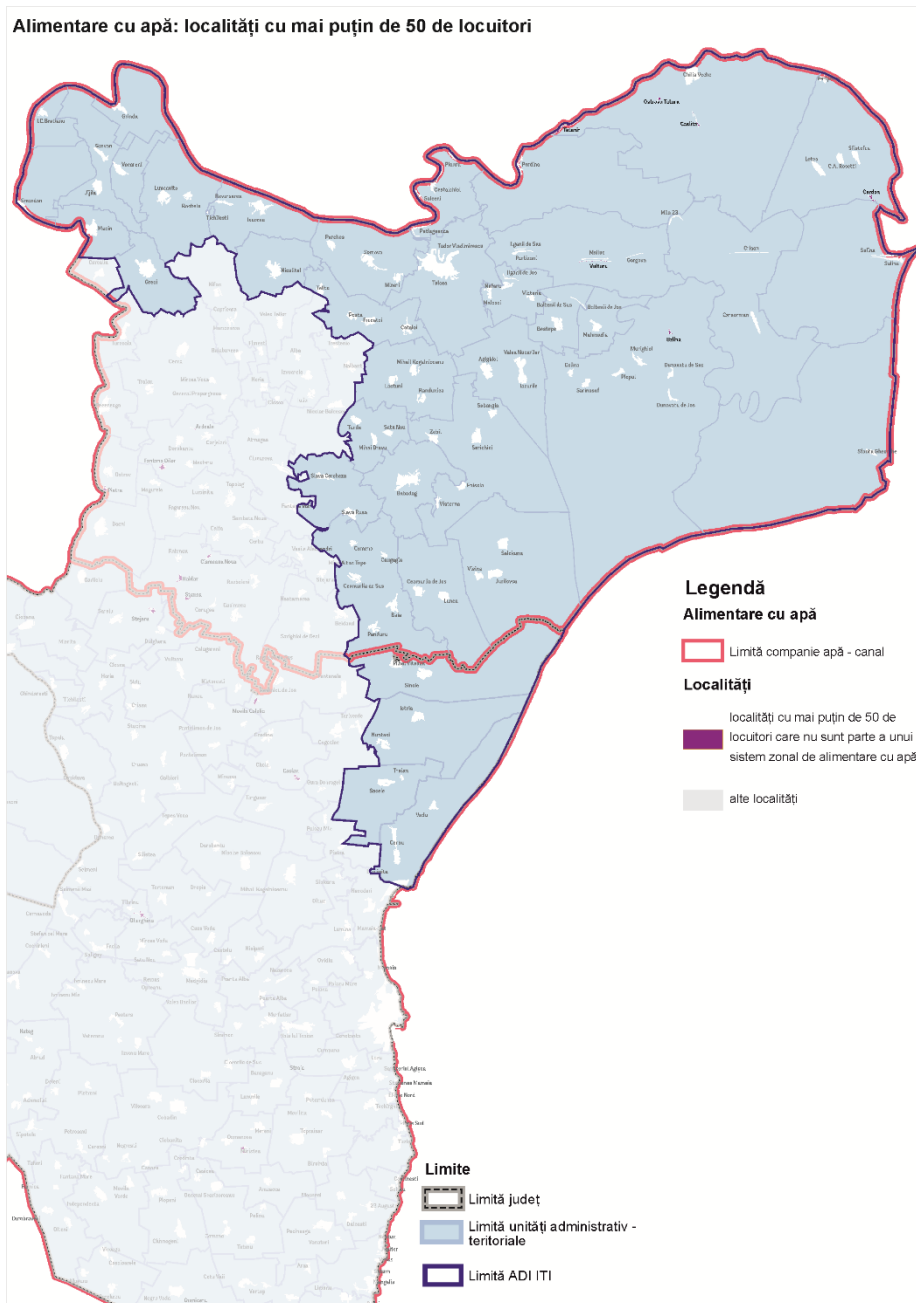
În cea mai recentă anchetă realizată la cererea Băncii Mondiale în anul 2014, rata de conectare la sisteme de alimentare cu apă a ajuns la 95% din totalul populației, cele mai importante probleme fiind raportate în comunele C.A. Rosetti și Ceatalchioi. Canalizarea este asigurată în mare parte în sate pe baza unor scheme individuale, iar conectarea la sisteme centralizate nu are relevanță în multe cazuri, din cauza densității reduse a populației.

Delta Dunării este zona cea mai deficitară din punct de vedere al accesului la apă potabilă. Apa freatică poate fi găsită la adâncimi de 2-5 m, dar din cauza naturii sedimentare a solului din Delta Dunării, apa este bogată în numeroase substanțe generate de descompunerea sedimentelor, precum sulfurile din zona Ceatalchioi, spre exemplu. În acest context, localnicii din zonele lipsite de fântâni cu apă de calitate au obiceiul de a consuma apă netratată direct din Dunăre, după fierberea prealabilă a acesteia. Această situație se înregistrează în cazul a 17% dintre locuitorii zonelor lipsite de apă curentă. În zonele lipsite de alimentare cu apă în sistem centralizat, școlile și primăriile au propriile puțuri de mare adâncime, cu o calitate variabilă a apei.

În altă ordine de idei, deversarea apelor uzate netratate sau insuficient epurate din localitățile rurale în Dunăre și alte cursuri de apă adiacente acesteia, precum și infiltrațiile din rețelele de canalizare învechite, existente la nivelul orașelor, reprezintă o amenințare la adresa calității apei fluviului și a biodiversității din zonă. În plus, municipiul Tulcea nu a beneficiat până recent de o stație de epurare, apele uzate fiind deversate direct în fluviu, dar investițiile trebuie continuate pentru ca toate apele uzate să ajungă într-un singur colector principal, care să le transporte la stația de epurare. La nivelul anului 2015, stația de epurare a municipiului funcționează la 45% din capacitatea proiectată, restul volumelor fiind deversate direct în Dunăre.

Chiar și în localitățile care dispun de rețea centralizată de alimentare cu apă și canalizare, preponderent urbane, se înregistrează probleme legate de vechimea conductelor, care conduce la pierderi în rețea, infiltrații în sol, întreruperi frecvente ale furnizării, presiune scăzută etc., la care se adaugă existența unor zone rezidențiale care nu dispun de rețele de utilități și unde proprietarii au improvizat soluții temporare pe cont propriu.

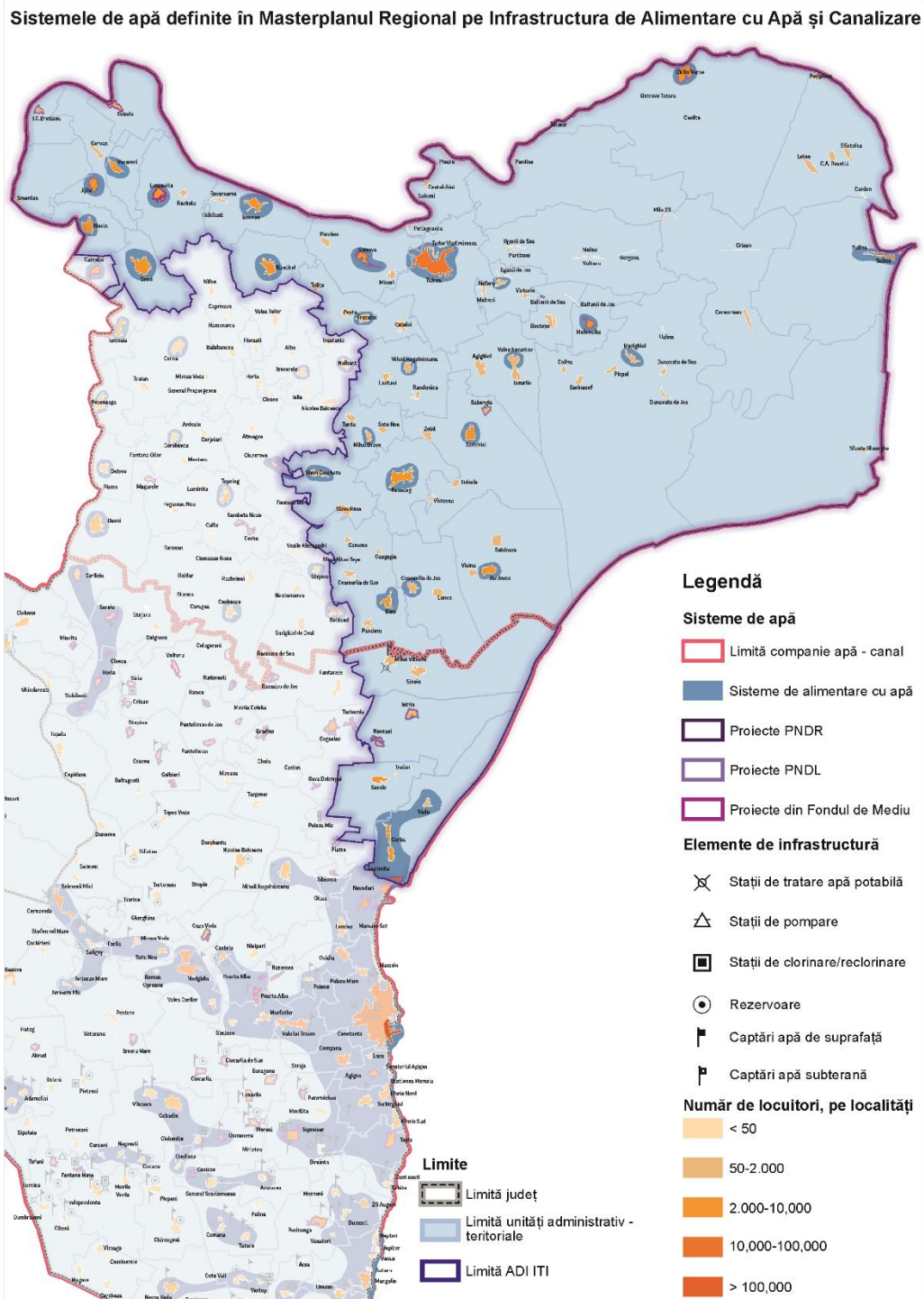
Figura 32: Alimentare cu apă: localități cu mai puțin de 50 de locuitori

Sursa: Ghid de investiții pentru proiecte de apă și de apă uzată, Grupul Banca Mondială.

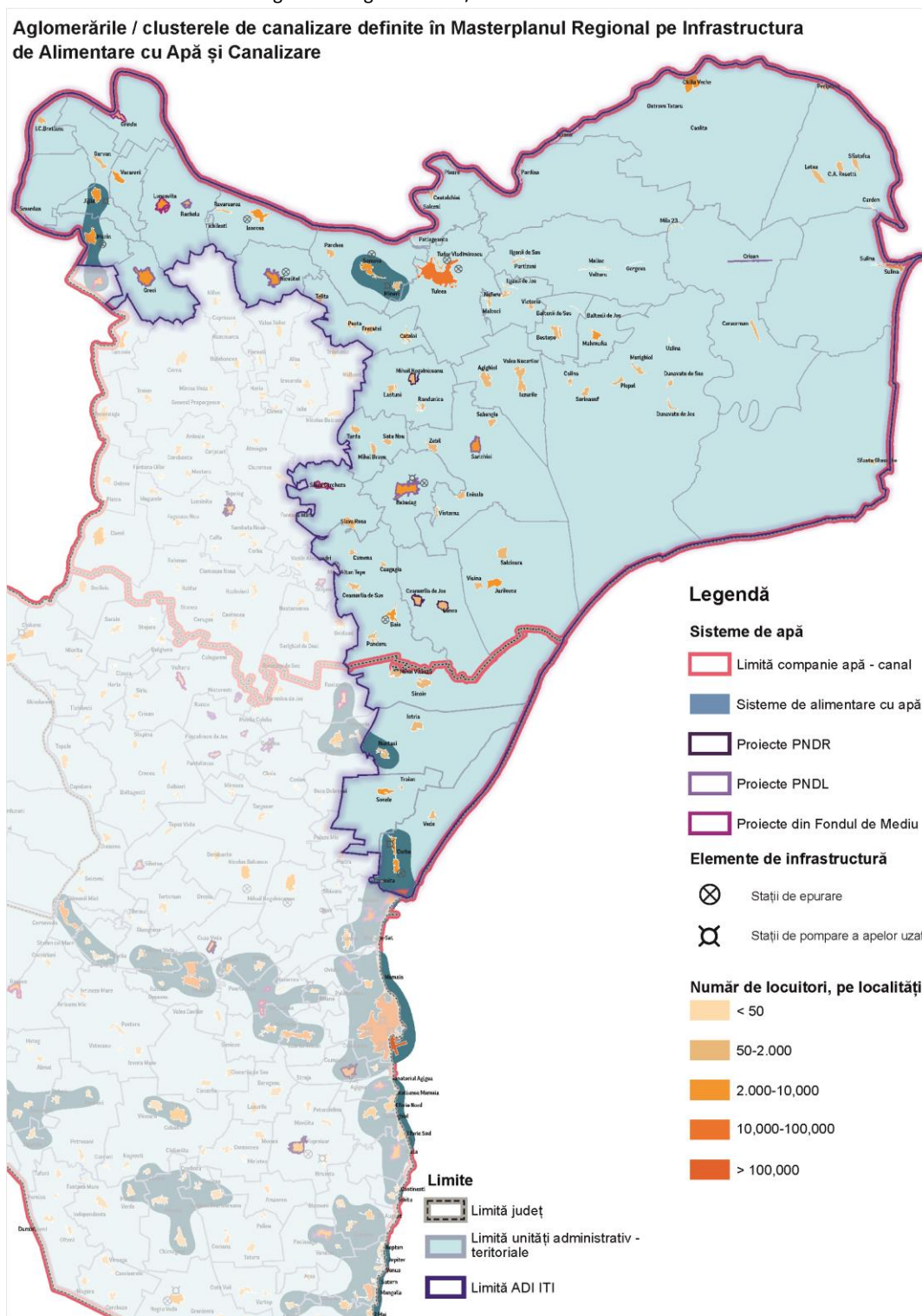

Figura 33: Sisteme de alimentare cu apă

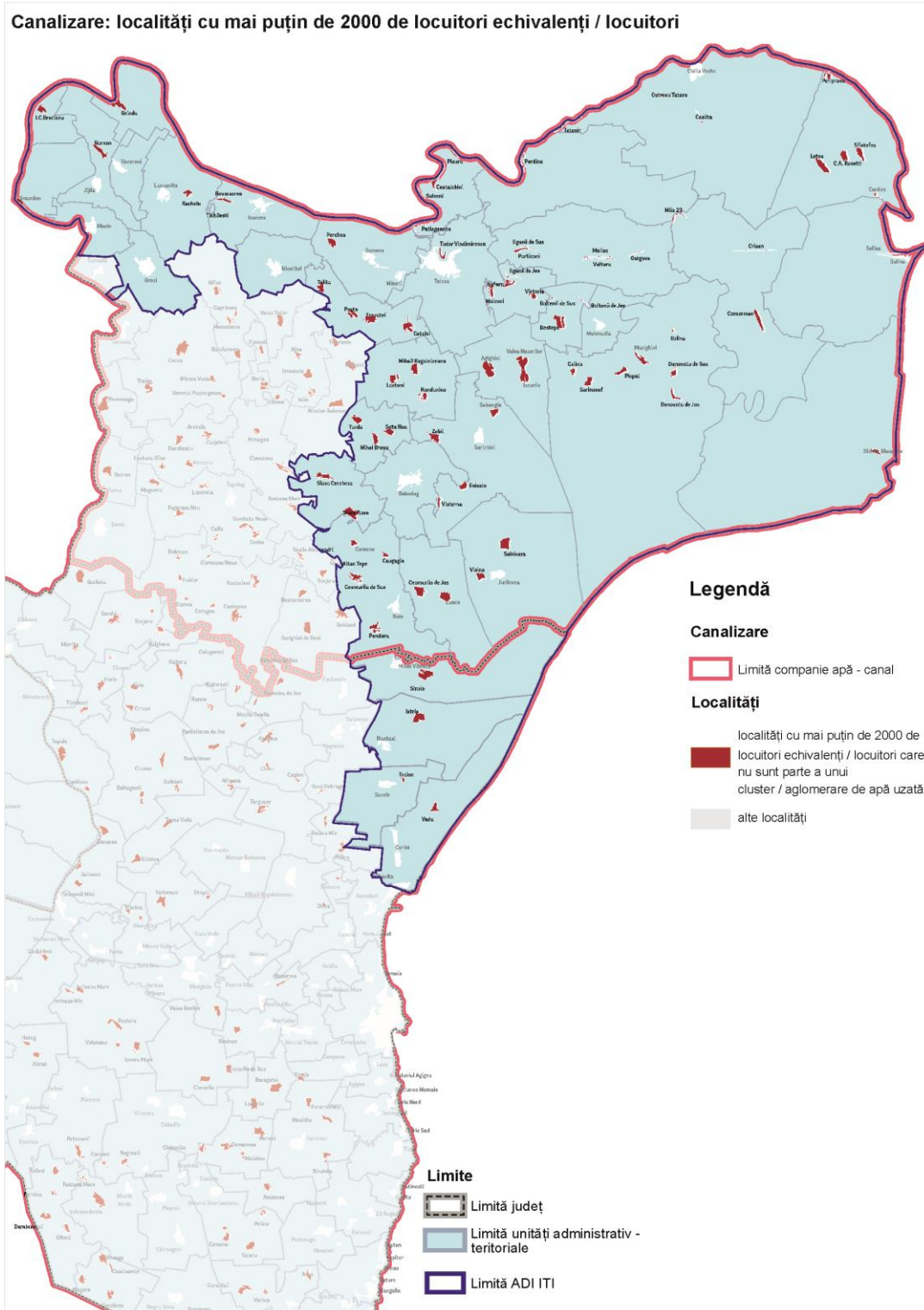
Sursa: Master Planul Regional pentru Infrastructura de alimentare cu apă și canalizare

Figura 34: Aglomerările / clusterele de canalizare

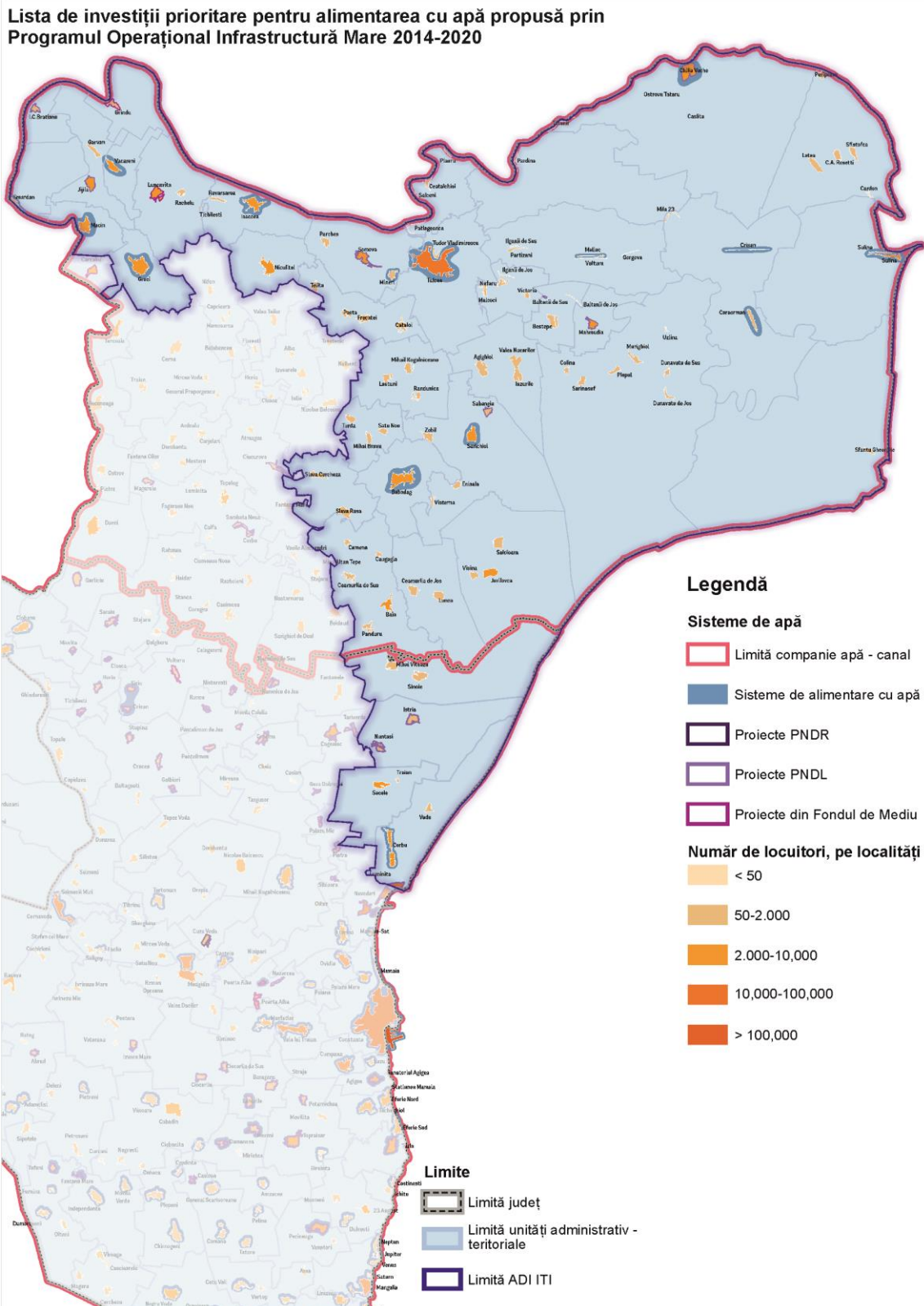
Sursa: Master Planul Regional pentru Infrastructura de alimentare cu apă și canalizare

Figura 135: Canalizare: localități cu mai puțin de 2.000 de locuitori echivalenți / locuitori

Sursa: Ghid de investiții pentru proiecte de apă și de apă uzată, Grupul Banca Mondială

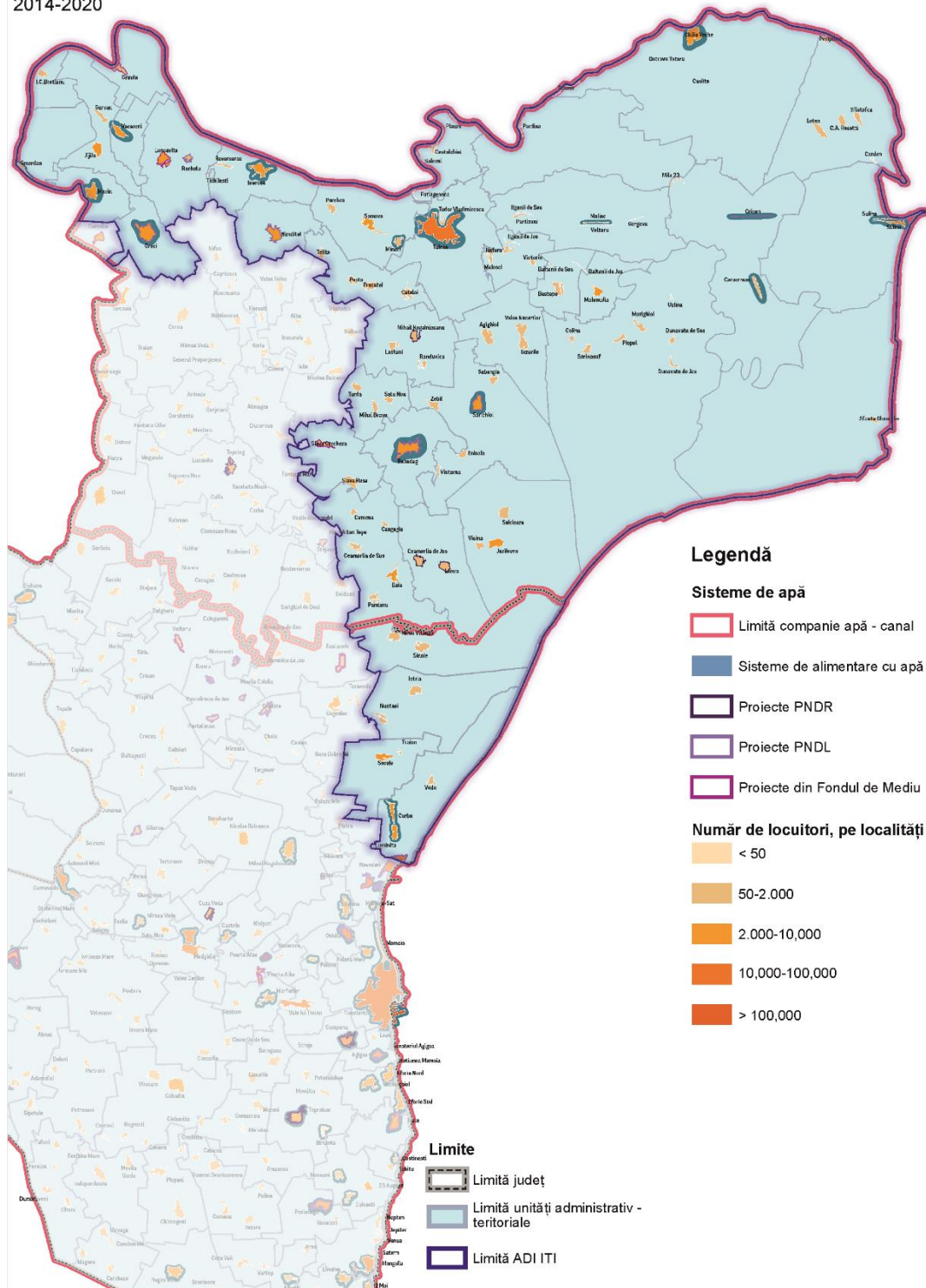
Figura 36: Investiții prioritare pentru alimentarea cu apă propuse prin POIM 2014-2020

Sursa: POIM 2014-2020

Figura 37: Investiții prioritare pentru canalizare propuse prin POIM 2014-2020

Lista de investiții prioritare pentru canalizare propusă prin Programul Operațional Infrastructură Mare 2014-2020

Sursa: POIM 2014-2020

Extinderea și reabilitarea rețelei de apă și canalizare, axate cu precădere pe aglomerările de peste 2.000 de locuitori, urbane și rurale, va aduce beneficii însemnate asupra calității vieții locuitorilor, asupra stării de sănătate a populației și asupra protecției resurselor și biodiversității Deltei Dunării. Ținând cont de specificul Deltei Dunării, sunt necesare intervenții pentru dezvoltarea infrastructurii de apă și epurare apă uzată, inclusiv pentru așezările cu o populație mai mică de 2000 de locuitori.

Gestionarea deșeurilor

La nivelul anului 2013, 76% din populația teritoriului ITI Delta Dunării beneficia de servicii de salubritate, procentul fiind mai scăzut în mediul rural (67%) decât în cel urban (87%). Operatorii economici din domeniu au colectat, în total, 41.674 de tone de deșeuri municipale din totalul celor 47.634 tone generate (grad de colectare de 87%). Dintre acestea, doar 575 tone de deșeuri (1,4% din total) au fost colectate selectiv, cele mai multe fiind cele de plastic și hârtie, în timp ce restul s-au colectat în amestec și au necesitat sortare²³.

Deșeurile biodegradabile municipale este aruncat împreună cu celelalte tipuri de deșeuri; în acest moment nu există o metodă de colectare separată a deșeurilor biodegradabile pentru a putea fi tratate și a nu fi lăsate la depozitul de deșeuri.

Atât procesul de reciclare cât și fertilizarea vor reduce semnificativ fluxul de deșeuri de eliminat atât în zona RBDD, cât și în afara acesteia. Beneficiile sunt următoarele: (i) creșterea ratei de colectare a materialelor reciclabile (se reduce astfel rata de depozitare în gropile de gunoi); (ii) se evită costurile de depozitare și transportare, incluzând reducerea poluării și economisirea resurselor de teren (datorită reducerii deșeurilor prin intermediul selectării la sursă și a reciclării); (iii) se evită exploatarea materiei brute (datorită reciclării materialelor de valoare, care au fost separate din deșeurile municipale); (iv) conștientizarea și participarea cetățenilor la procesul de separare a deșeurilor și de reciclare; (v) valoare economică a energiei (biogaz) generate prin tratarea deșeurilor alimentare; și (vi) beneficii de protecție a mediului și ecologice, incluzând rezultate privind reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră.

În ceea ce privește deșeurile provenind din construcții, producătorii de deșeuri, precum și autoritățile administrative locale au obligația să recycleze 70% din deșeurile provenite din construcții și demolări care nu prezintă pericol până în anul 2020, conform art. 11 din Directiva 2008/98/CE și în concordanță cu Legea nr. 211/2011. În prezent nu există centre de tratare sau refolosire a deșeurilor rezultate din urma construcțiilor și a demolărilor în județul Tulcea, acestea fiind lăsate la depozitul de deșeuri. De asemenea, doar o mică parte din aceste deșeuri este gestionată, restul fiind depozitate în locuri neautorizate.

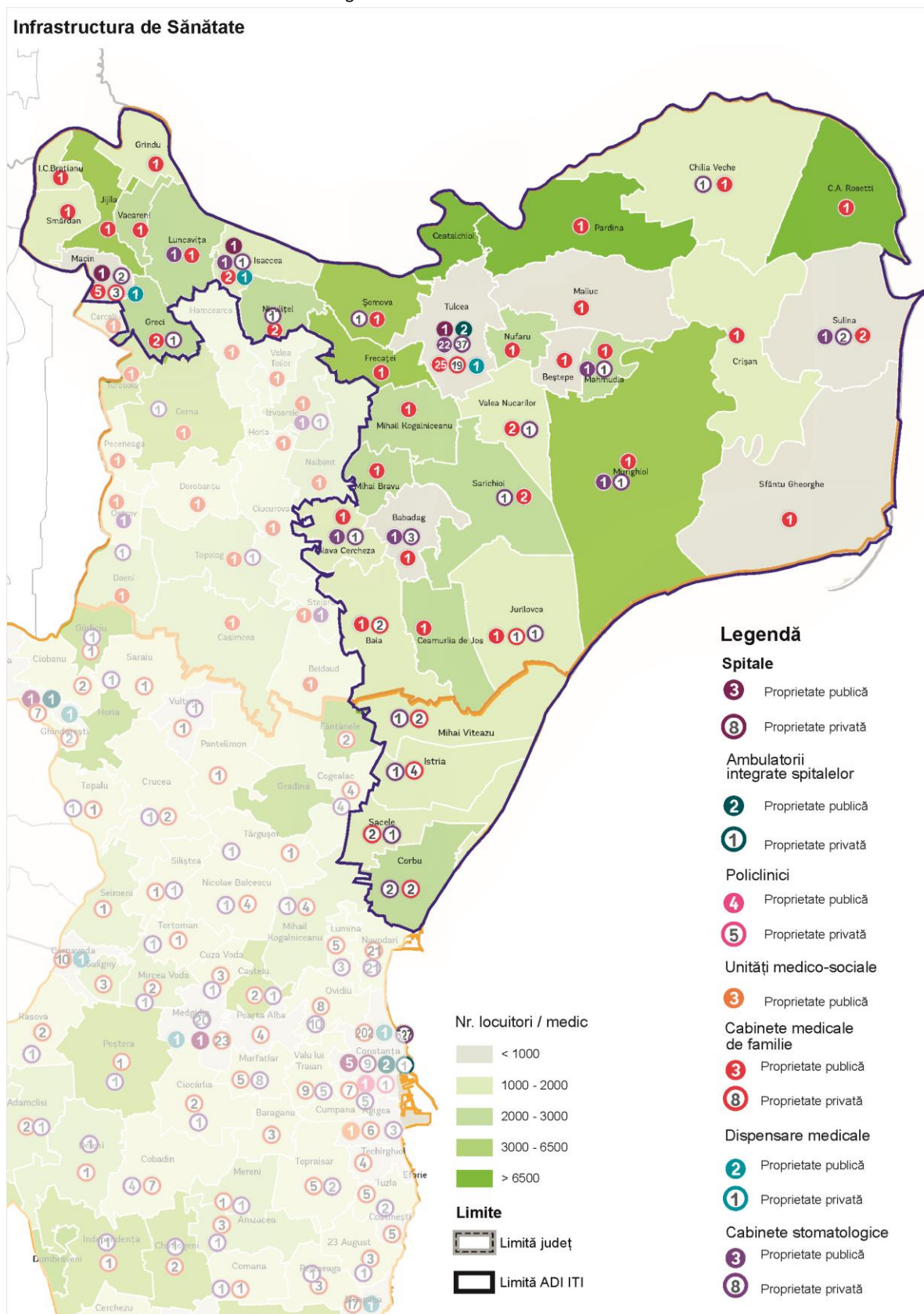
Sănătate

Există doar câțiva furnizori de asistență medicală primară în Centrul Deltei. Servicii non-stop sunt oferite doar în trei „Centre de permanență”, în timp ce în zonele izolate doar un singur medic și/sau o asistentă medicală pot asigura servicii în afara orelor de program. Nouă sate nu sunt acoperite de un medic de familie. Așa cum se poate observa din figurile de mai jos, în Centrul Deltei există doar patru medici de familie la nivel local, patru medici de familie cu jumătate de normă, care fac deplasarea din orașul Tulcea, trei asistente și șase asistenți medicali comunitari.

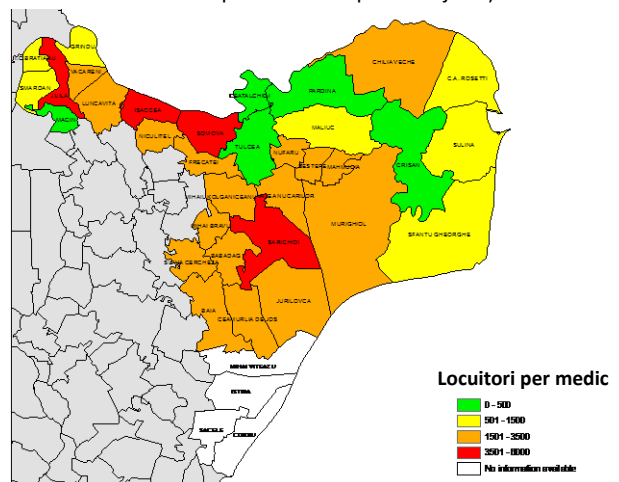
²³ APM Tulcea – Raportul anual privind starea mediului în 2014.

Figura 38: Infrastructura de sănătate

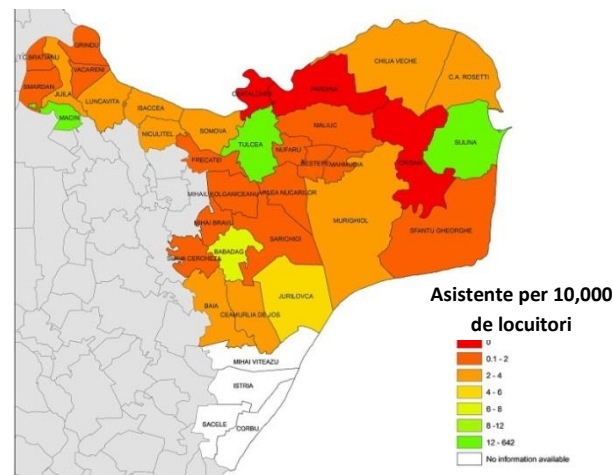
Sursa: Ghid de investiții pentru proiecte locale: Drumuri comunale și infrastructură socială, Grupul Banca Mondială

Figura 39: Deservirea populației din Centrul Deltei va continua să se bazeze pe utilizarea spitalelor județene

Sursă: Recensământ 2011 și județul Tulcea.

Figura 40: Numărul asistentelor medicale raportat la 10.000 de locuitori în Zona de Studiu

Sursă: Recensământ 2011 și județul Tulcea.

Spitalul Județean de Urgență Tulcea este cea mai mare unitate medicală din județ, deservind o populație de peste 200.000 de locuitori cu servicii complexe de asistență medicală de specialitate, preventivă, curativă, de recuperare, de îngrijire în caz de graviditate și maternitate. Acest spital a fost înființat în anul 1974 și dispune în prezent de 14 secții, 6 compartimente, o unitate de primire a urgențelor – UPU/SMURD, un centru de hemodializă, 2 farmacii, un laborator de analize medicale, unul de radiologie și imagistică medicală, un serviciu de anatomie patologică, două dispensare TBC, un serviciu de medicină legală, un centru de diabet și boli de nutriție, 6 cabinete medicale, un ambulatoriu integrat (policlinică) cu 21 de cabinete și un centru de sănătate mintală. Multe dintre aceste servicii și specialități medicale sunt unice în context județean, mai ales după închiderea recentă a spitalelor din Babadag și Sulina, singura unitate spitalicească din județ care a rămas în funcțiune, cu excepția Spitalului Județean, fiind Spitalul Orășenesc Măcin.

În prezent, Spitalul Județean de Urgență Tulcea are un număr de 735 de paturi, la care se adaugă 13 paturi pentru însoțitori și 76 de paturi de zi. Spitalul deservește anual peste 40.000 de pacienți, cu un număr de 1.226 de salariați, dintre care 184 de medici și 561 de salariați din categoria personalului medical mediu. Față de numărul de posturi normate, se constată un deficit de personal de peste 30%, pe fondul migrației cadrelor medicale către mediul privat sau către alte țări, din cauza nivelului foarte redus de salarizare și a lipsei dotărilor moderne cu echipamente și aparatură. În plus, dintre cei 184 de medici, 89 sunt rezidenți, iar o parte se află deja la vârsta de pensionare sau practică naveta din alte localități. În acest context, multe secții riscă să rămână curând fără niciun medic, ocuparea posturilor disponibile fiind dificilă.

Având în vedere necesitățile din centrul Deltei, este necesară asigurarea unei infrastructuri de sănătate adaptată nevoilor în orașul Sulina.

Calitatea precară a infrastructurii și serviciilor medicale se reflectă și în indicatorii demografici de la nivel județean: speranța de viață a populației județului era, în 2013, de doar 72,74 ani, față de 74,34 ani la nivel regional și 74,74 ani la nivel național. De asemenea, rata mortalității infantile era de 10,3 decese/1.000 de nou-născuți, peste media regională (10) și națională (8,5). În plus, ponderea populației vârstnice a crescut la nivel județean de la 17,1% în 2007, la 20,5% în 2013, iar

morbiditatea populației este în creștere, mai ales pentru afecțiuni ale sistemului circulator, digestiv și oncologice, fenomen care va continua și va pune o presiune crescândă pe infrastructura medicală de la nivel local.

Condițiile de mediu specifice din județul Tulcea, precum existența Deltei Dunării cu zone vaste acoperite de apă și mlaștini, acces redus la apă potabilă, izolare și acces dificil la servicii medicale specializate, populații mari de țânțari și păsări migratoare, obiceiul localnicilor de a bea apă nefiltrată din Dunăre și de a crește diferite animale domestice și păsări etc., influențează toate negativ morbiditatea și mortalitatea specifice prin boli digestive, diaree acută, gripă, antrax, holeră și boli legate de paraziți. În acest context, ratele morbidității pentru acest tip de boli sunt mult mai ridicate decât în alte zone din România.

Direcția Județeană De Sănătate Publică este cel mai important actor în implementarea politicilor naționale pentru sănătate publică. Instituția efectuează aproximativ 1.000 de inspecții și numeroase acțiuni de prevenție și monitorizare. Peste 4.100 de copii au fost imunizați numai în 2014.

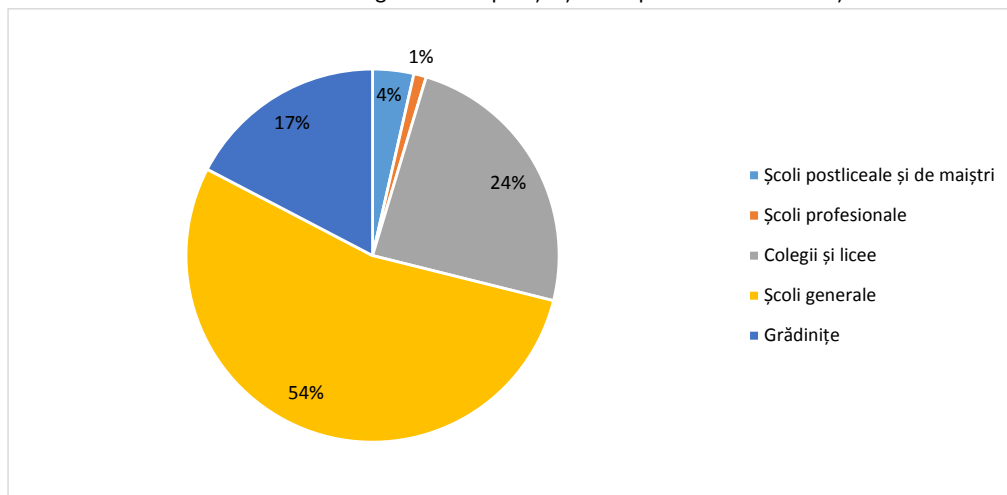
Pe de altă parte, prevenirea transmiterii bolilor transmisibile și îmbunătățirea sănătății generale necesită măsuri comune ale diferitelor instituții de la nivel județean.

Educație

Populația școlară totală era, la nivelul anului 2013, de 28.573 de persoane, în scădere cu 14,7% față de anul 2007, pe fondul scăderii drastice a ratei natalității și a migrației interne și externe.

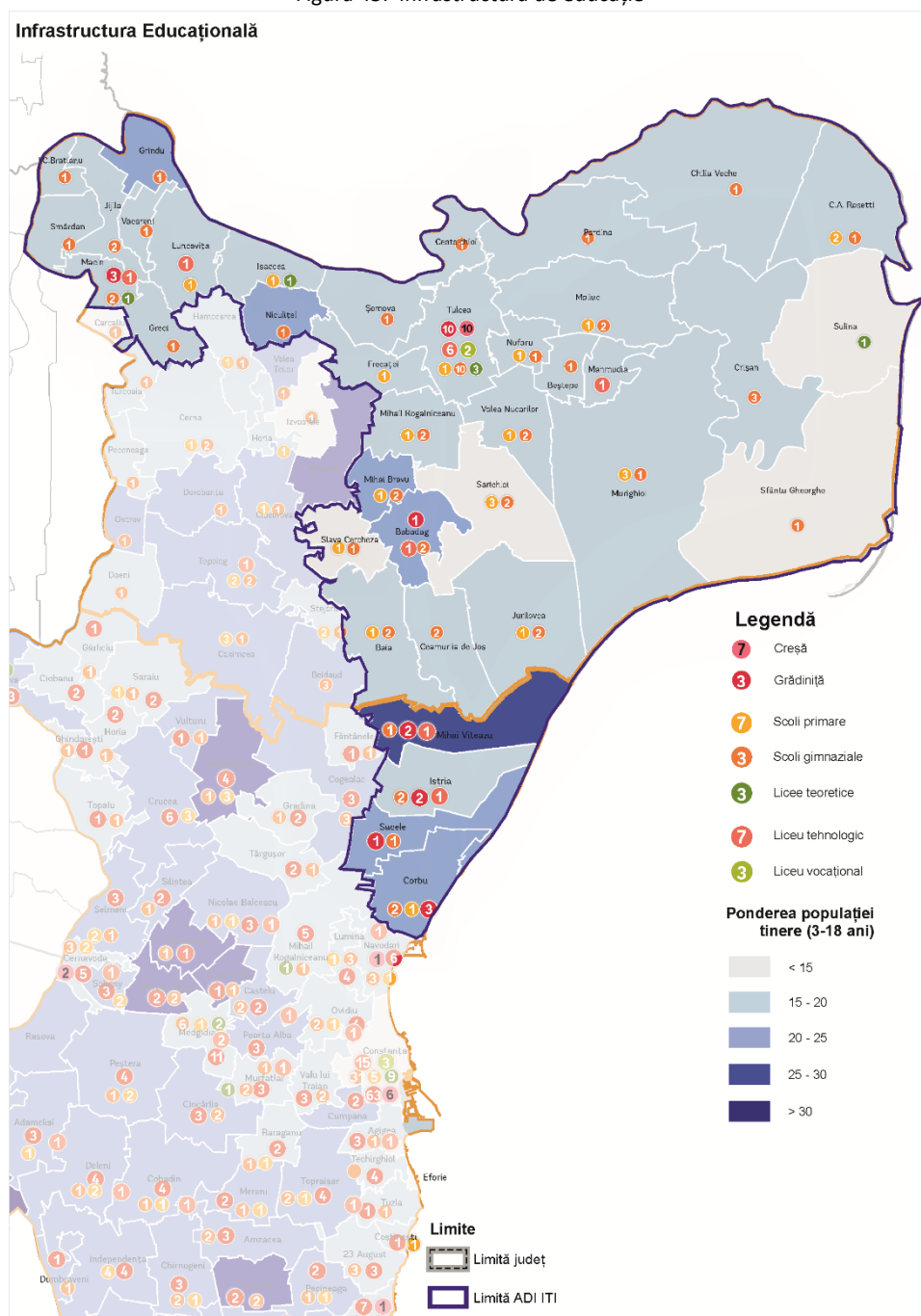
Figura 42: Populația școlară pe niveluri de educație

Singurul nivel de studii pentru care s-a înregistrat o creștere a numărului de elevi este cel postliceal și de maiștri, o alternativă pentru cei care nu au reușit să promoveze examenul de bacalaureat. Rata de promovabilitate la bacalaureat a fost, în 2014, de doar 58,8%. La nivelul liceelor tehnologice, în general, mai puțin de 20 % din elevi au promovat bacalaureatul. În ceea ce privește numărul de cadre didactice, acesta se situa, în anul 2013, la 2.000, în scădere cu 11,8% față de 2007, pe fondul scăderii numărului de elevi și a restructurării rețelei școlare.

În anul 2012, județul Tulcea a înregistrat o rată a abandonului școlar pentru învățământul liceal și profesional de 3,3%, peste media regională (3,2%) și națională (2,9%), o situație similară fiind înregistrată și în cazul învățământului primar. Cauzele abandonului școlar sunt multiple și derivă din izolarea geografică a unor localități, restructurarea rețelei de unități școlare ca urmare a scăderii dramatice a natalității, numărul mare de familii care trăiesc în sărăcie, dar și excluderea de la educație a unor grupuri vulnerabile, precum romii. Potrivit estimărilor Băncii Mondiale, riscul de sărăcie afectează circa 25% din populația județului, unul dintre cele mai ridicate niveluri din regiunea Sud-Est, după Vrancea și Galați. Printre comunitățile cu cele mai scăzute valori (sub 50) ale Indicelui Dezvoltării Umane Locale (IDUL, Banca Mondială), se numără și cele din teritoriul ITI: Chilia Veche, Beștepe, Valea Nucarilor, Crișan, Ceamurlia de Jos, Murighiol etc. Ponderea populației cu studii superioare este, pe de altă parte, cea mai redusă de la nivelul întregii regiuni, depășind 10% doar în cazul municipiului Tulcea. Rata analfabetismului încă atinge cote îngrijorătoare (de peste 5-10%) în localități precum Babadag și Chilia Veche.

Figura 43: Infrastructura de educație

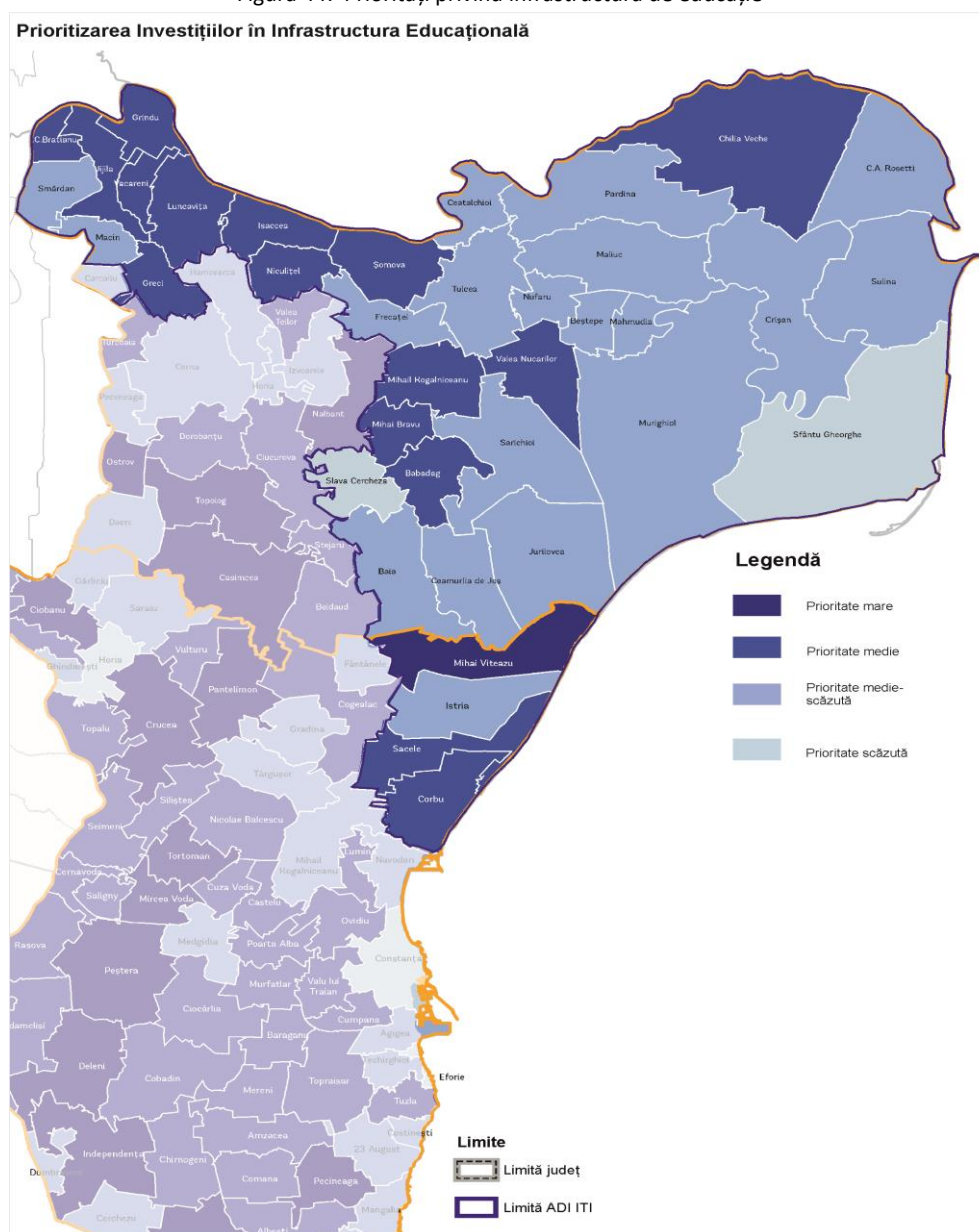
Sursa: Ghid de investiții pentru proiecte locale: Drumuri comunale și infrastructură socială, Grupul Banca Mondială

În anul 2014, dintre cele 140 de unități de învățământ din județ, 6 nu au obținut autorizația sanitară de funcționare, cauzele fiind lipsa apei, a unor grupuri sanitare corespunzătoare și starea avansată de degradare a clădirilor, în condițiile în care unele clădiri au fost ridicate în urmă cu peste 100 de ani și prezintă pericol pentru elevi și cadrele didactice. În plus, cele mai multe unități de învățământ nu dispun de sisteme de încălzire și de instalații moderne, de lucrări de reabilitare termică, de finisaje interioare și exterioare, de înlocuire a șarpantelor/acoperișurilor și de tâmplărie termoizolantă, de împrejmuiuri, de suficiente spații pentru activități educaționale, de laboratoare, ateliere școlare, cantine și săli de masă, internate, săli de sport, locuri de joacă și nici de mobilier și

Material didactic corespunzător, ceea ce afectează calitatea actului didactic. În pofida scăderii natalității, unele localități urbane se confruntă cu un deficit de locuri în grădinițe și creșe, pe fondul creșterii gradului de cuprindere a copiilor în învățământul preșcolar. Pe de altă parte, capacitatea unor grădinițe este subutilizată, acestea putând fi transformate în creșe. Nu în ultimul rând, facilitățile pentru programele after-school sunt încă precare în majoritatea localităților, deși există suficiente cereri pentru acestea.

Problemele cu care se confruntă sistemul de educație la nivel local, care afectează cu precădere localitățile din centrul Deltei, relevă o serie de particularități precum izolarea școlilor și accesul dificil în special pe apă, părăsirea timpurie a zonei de către tineri, lipsa cadrelor didactice pregătite/a personalului specializat grevate pe fondul unor proiecte ce au vizat mai mult cadrul național formal cu încercări de adaptare a soluțiilor alternative identificate ce nu au fost coerente, rezultând într-o astfel într-o lipsă de continuitate a intervențiilor.

Figura 44: Priorități privind infrastructura de educație

Sursa: Ghid de investiții pentru proiecte locale: Drumuri comunale și infrastructură socială, Grupul Banca Mondială.

Incluziune și protecție socială

Comunitățile mici și mai degrabă izolate constituie specificul ariei Deltei Dunării. Cele patru orașe din zonă fac parte dintre cele mai mici orașe din țară (sub 10.000 locuitori),²⁴ iar 19 dintre cele 33 de comune au mai puțin de 2.500 locuitori.²⁵ Cu alte cuvinte, așa cum se arată în *Strategia națională privind incluziunea socială și reducerea sărăciei în perioada 2015-2020*,²⁶ atât localitățile urbane, cât și cele rurale din Delta Dunării fac parte dintre comunitățile cele mai dezavantajate din țară cu privire la: bugetul local (dependență ridicată față de transferurile de la bugetul de stat), dotarea cu infrastructură de bază²⁷, care este deficitară, nivelul de educație a populației în vârstă de muncă, ce este relativ scăzut, și rata de ocupare a forței de muncă în sectoarele non-agricole, relativ redusă. La acestea se adaugă izolarea geografică. Nivelul de conectare a localităților la centrele urbane din regiune este foarte redus, în Deltă fiind înregistrate o serie de localități fără acces rutier, precum și localități aflate la mai mult de 60 minute față de cel mai apropiat centru urban²⁸. Astfel, la nevoile de dezvoltare în privința infrastructurii de bază (care caracterizează o parte importantă a comunităților rurale și urbane mici din România) se adaugă nevoi specifice legate, în special, de accesul și dezvoltarea serviciilor sociale, mai precis de sprijinul oferit vârstnicilor în activitatea zilnică (îngrijire la domiciliu) și acces mai bun la educație de calitate (în special la educația timpurie a copilului și învățământul primar pentru copiii mai mici) deoarece, în multe din aceste sate, școlile au fost închise sau sunt subfinanțate din cauza numărului mic de elevi.

Potrivit estimărilor Băncii Mondiale, riscul de sărăcie afectează circa 25% din populația județului Tulcea, unul dintre cele mai ridicate niveluri din regiunea Sud-Est, după Vrancea și Galați. Datele privind sărăcia monetară a gospodăriilor din Deltă arată că, în context național, locuitorii Deltei au un risc ridicat de sărăcie relativă²⁹. Ratele de sărăcie relativă sunt deosebit de ridicate în orașele Babadag și Isaccea, urmate de Sulina. Între comunele din Deltă, Mihai Viteazu, din județul Constanța, și C.A. Rosetti, Ceatalchioi și Mihai Bravu, din județul Tulcea, se află printre comunele cu cele mai mari rate de sărăcie relativă din țară. În plus, alte 13 comune au, de asemenea, rate de sărăcie peste media națională în rural. Cu alte cuvinte, în peste jumătate din comunele din Deltă, populația se confruntă cu un risc considerabil de sărăcie monetară.

Printre comunitățile cu cele mai scăzute valori (sub 50) ale Indicelui Dezvoltării Umane Locale (IDUL, Banca Mondială), se numără și cele din teritoriul ITI: Chilia Veche, Beștepe, Valea Nucarilor, Crișan, Ceamurlia de Jos, Murighiol etc.

---

²⁴ În fapt, orașul Sulina a înregistrat sub 4.000 locuitori la recensământul populației din 2011, Isaccea are în jur de 5.000, în timp ce Babadag și Măcin au circa 8-9.000 locuitori.

²⁵ Numărul de locuitori variază de la un minim de 527 de locuitori în comuna Pardina (Tulcea) până la un maxim de aproape 5.900 în Sarichioi (Tulcea).

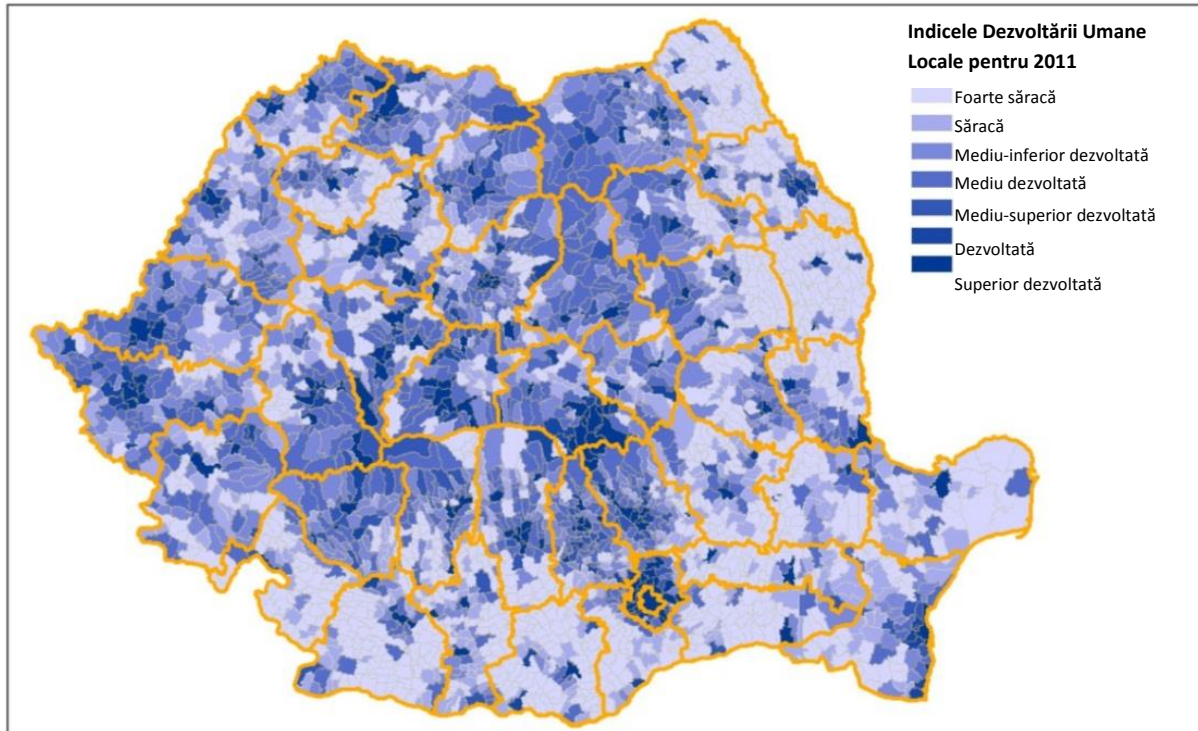
²⁶ Adoptată de Guvernul României în ședință de Guvern, în data de 27 mai 2015.

²⁷ Apă curentă prin rețeaua publică; apă caldă prin rețeaua publică; sistem de canalizare conectat la o stație publică de evacuare a apelor reziduale; curent electric; gaze naturale prin rețeaua publică.

²⁸ Maximul este înregistrat de comuna Chilia Veche, care este situată la peste 152 minute de orice centru urban.

²⁹ Persoanele cu risc de sărăcie relativă, chiar dacă au primit transferuri sociale (indicator denumit AROP – *at risk-of-poverty*), sunt persoanele din gospodării cu un venit disponibil anual mai mic de 60 de procente din venitul median, raportat la numărul de adulți echivalenți. Venitul disponibil este suma tuturor veniturilor realizate (inclusiv veniturile din protecție socială: prestații de asigurări sociale sau beneficii de asistență socială) din care se scad impozitele (pe venit sau pe proprietate) și contribuțiile sociale plătite. Acest indicator (AROP) este folosit în determinarea indicatorului cel mai general – persoanele expuse riscului de sărăcie sau excluziune socială (AROPe – *at risk-of-poverty-or-exclusion*), utilizat și pentru a măsura atingerea țintei asumate la nivelul Uniunii Europene referitoare la creșterea incluziunii sociale.

Figura 45: Indicele Dezvoltării Umane Locale

Metodologia de identificare a zonelor urbane marginalizate este cea utilizată de experții Băncii Mondiale în *Atlasul zonelor urbane marginalizate din România* (2014)³⁰. În mediul urban, sunt avute în vedere trei tipuri de zone dezavantajate din punct de vedere al unuia sau a două dintre următoarele trei criterii: (1) capital uman (adică educație, sănătate și comportament demografic), (2) ocuparea forței de muncă și (3) calitatea locuirii. În plus, zonele (sectoarele de recensământ) care cumulează dezavantaje pe toate aceste trei dimensiuni sunt considerate zone urbane marginalizate. Tabelul 3 arată cum se distribuie locuitorii orașelor din Delta Dunării în funcție de tipul zonei de rezidență (nedezavantajată, dezavantajată, marginalizată), prin comparație cu celelalte localități urbane din regiunea Sud-Est și la nivel național, mediul rural.

Tabel 3: Distribuția populației urbane din județul Tulcea în funcție de tipul zonei de rezidență

Reg.	Jud.	Municipiu/Oraș	Populație stabilă	% populație în zone nedezavantajate	% populație în zone dezavantajate pe locuire	% populație în zone dezavantajate pe ocupare	% populație în zone dezavantajate pe capital uman	% populație în zone marginalizate
RO	-	Național Urban	10.858.790	67.8	5.2	9.9	11.7	3.2
SE	-	SE Urban	1.362.011	62.42	4.22	16.38	11.13	4.19
SE	TL	TL Urban	99.581	50.33	6.86	11.84	20.56	8.58
SE	TL	Municipiul Tulcea	73.707	61.31	7.13	7.76	15.21	6.81

³⁰ Disponibil pe www.inforegio.ro. Analiza a fost realizată folosind datele colectate la recensământul din 2011, care au fost agregate la nivel de sector de recensământ. Zonele (sau sectoarele de recensământ) marginalizate au fost definite ca fiind cele dezavantajate în privința capitalului uman, ocupării formale și locuirii. În plus, studiul a identificat alte trei tipuri de zone urbane dezavantajate din punctul de vedere al unuia sau a două dintre cele trei criterii. Majoritatea populației urbane (67,8%) locuiește în zone nedezavantajate, față de 11,7% în zone dezavantajate din punct de vedere al capitalului uman, 9,9% în zone afectate de șomaj, 5,2% în zone dezavantajate pe criteriul locuirii și 2,3% în alte zone urbane.

SE	TL	Oraș Babadag	8.940	19.06	6.24	7.09	49.80	13.36
SE	TL	Oraș Isaccea	5026	2.25	0.00		49.12	26.16
SE	TL	Oraș Măcin	8.245	28.10	4.78		27.96	26.32
SE	TL	Oraș Sulina	3.663	21.65	17.09	17.96	36.17	5.92

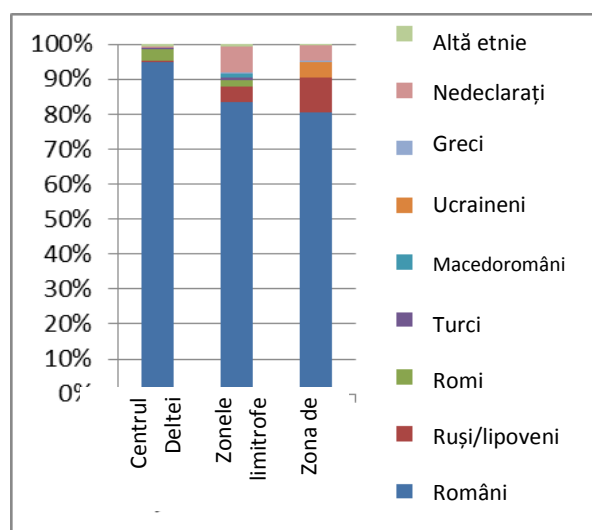
Sursa: Recensământul populației și al locuințelor 2011, calcule ale Băncii Mondiale: *Atlasul zonelor urbane marginalizate din România* (2014: 87). Sunt marcate cu gri celulele cu valori mult mai mari decât mediile la nivel național și regional.

Zonele rurale marginalizate sunt, prin definiție, sectoare de recensământ în care dezavantajele sunt combinate în toate cele trei privințe. Astfel, între comunele din Delta Dunării, doar 5 localități înregistrează o pondere a populației în zone rurale marginalizate peste zero. Însă, dintre acestea, doar în comuna Mihai Viteazu (județul Constanța) rata de marginalizare este peste media națională în mediul rural³¹. De altfel, în această comună, un număr relativ mare de locuitori s-au auto-declarat de etnie romă la recensământul din 2011, iar o parte importantă din aceștia locuiește în zona marginalizată. În celelalte 4 comune (Baia, Jurilovca, Murighiol și Slava Cercheză), zonele marginalizate sunt relativ mici, de circa 100-200 persoane, iar ponderea rezidenților din aceste zone din totalul populației indică un nivel redus de marginalizare în context național rural. Per total arie Delta Dunării, aproximativ 1% din populația rurală trăiește în zone rurale marginalizate.

Zona de Studiu se caracterizează prin grupuri mari de minorități etnice și câteva comunități de romi.

Figura 46: Zona de Studiu are o diversitate etnică mai mare decât tot restul României

Grupurile etnice minoritare constituie aproximativ 15 la sută din populația din Zona de Studiu, un procent de trei ori mai mare decât media națională. Cel mai mare grup minoritar din Zona de Studiu este reprezentat de ruși / lipoveni (aproximativ 5 la sută din populație), dar există și comunități de romi (de exemplu, în Babadag). Aproximativ 2 la sută din populația din Zona de Studiu s-a auto-identificat ca fiind de origine romă, dar acest lucru este probabil să fie o subestimare. Astfel, pentru aproximativ 8% din populația din aria de studiu nu există informație privind etnia la ultimul recensământ.

Sursa: Adaptată de autori de la INS (2013)

Datele privitoare la ocuparea forței de muncă pentru romii din Zona de Studiu sunt similare cu cele din restul României – aproximativ 25% din romii adulți s-au identificat ca angajați, în timp ce media națională a ratei de ocupare pentru romi este de aproximativ 30%.³² Procentul de participare la sistemul de educație pentru romi este jumătate din cel al populației românești din Zona de Studiu.

³¹ La nivel național rural, 6,2% din populație, 5,3% dintre gospodării și 5,2% dintre locuințe sunt situate în zone rurale marginalizate.

³² *Studiu de diagnosticare și consultanță pentru politicile de sprijinire a incluziunii romilor din România* (Banca Mondială, 2014). Zona de studiu și numerele naționale se bazează pe două seturi de date și metodologii diferite, ceea ce ar putea conduce la estimări diferite. Estimarea Zonei de Studiu se bazează pe recensământul din 2011, în timp ce rata de ocupare a romilor angajați ca medie națională este de la Banca Mondială, 2014, în urma unui sondaj regional EU-SILC (2011) și PNUD / BM (2011).

Doar 10% din romi (cu vârste cuprinse între 25 și 64 de ani) au absolvit învățământul secundar, în contrast puternic cu 58% dintre non-romii care trăiesc în apropiere.

Accesul la servicii sociale de calitate este deficitar în comunele din aria Deltei, situație similară cu cea a altor comunități rurale mici și izolate. Astfel, în anul 2014, dintre 33 de comune incluse în Zona de Studiu, doar 18 aveau o farmacie sau un punct farmaceutic. În 2 comune nu era prezent niciun medic de familie. Alți lucrători comunitari, precum mediatorii școlari, asistenții medicali comunitari (21 comune), mediatorii sanitari romi (2 comune) sau asistenții sociali erau, de asemenea, insuficienți pentru a asigura accesul populației la servicii comunitare.

În evidențele autorităților județene există un număr de peste 1.000 de copii ai căror părinți sunt plecați în străinătate, 9.700 de persoane cu dizabilități, 2.000 de persoane care beneficiază de venit minim garantat, 2.000 de beneficiari de alocație de sprijin al familiei, 5.000 de șomeri oficiali. Pe de altă parte, numărul de persoane vârstnice (peste 60 de ani) este de circa 51.000. Ponderea acestora a crescut cu peste 3 puncte procentuale doar în perioada 2007-2014.

Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Tulcea, din subordinea Consiliului Județean Tulcea, este principalul furnizor de servicii sociale de la nivel județean. De serviciile centrelor DGASPC beneficiază în prezent circa 700 de persoane instituționalizate, la care se adaugă persoanele care beneficiază de servicii de zi (non-rezidențiale). Serviciile de Asistență Socială și Sănătate ale primăriilor din localitățile Babadag, Beștepe, Chilia Veche, Crișan, Frecăței, Isaccea, Jurilovca, Luncavița, Măcin, Mahmudia, Niculițel, Nufăru, Sfântu Gheorghe, Valea Nucarilor și Văcăreni oferă servicii de identificare a nevoii sociale individuale, familiale și de grup, iar cele ale localităților Luncavița, Nufăru și Văcăreni oferă și servicii de asistență și îngrijire la domiciliu pentru persoane cu handicap.

Cu toate acestea, starea de degradare a clădirilor și dotarea deficitară a unor centre sociale fac ca oferta de servicii oferită beneficiarilor să fie relativ restrânsă (de ex. servicii de ergoterapie pentru persoanele cu dizabilități), iar confortul beneficiarilor instituționalizați să fie redus, din cauza deficitului de spații de relaxare și petrecere a timpului liber.

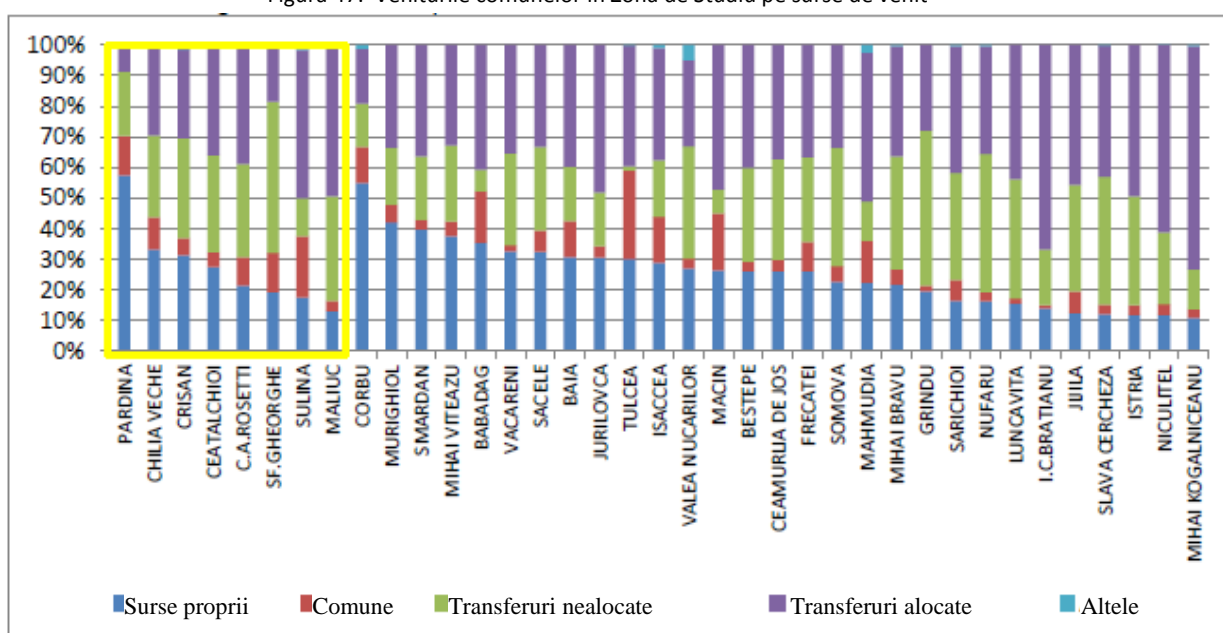
Pilonul V: Promovarea eficienței, accesibilității și sustenabilității

Capacitatea administrativă și managementul de program

În Zona de Studiu se observă variații mari în ceea ce privește sursa de venituri a comunelor. Comunele situate în județul Constanța au cote generale mai mari din venit care provin din surse proprii, cum este cazul zonelor predominant urbane, precum Sulina, Măcin, Babadag și Tulcea. Orașul Tulcea este cel mai mare beneficiar de venituri comune și Sfântu Gheorghe este comuna care primește cea mai mare cotă de transferuri nealocate.

Figura 47: Veniturile comunelor în Zona de Studiu pe surse de venit

Sursă: Calculele Băncii Mondiale pe baza datelor Administrației Publice Locale (Asociația Comunelor din România, 2012)

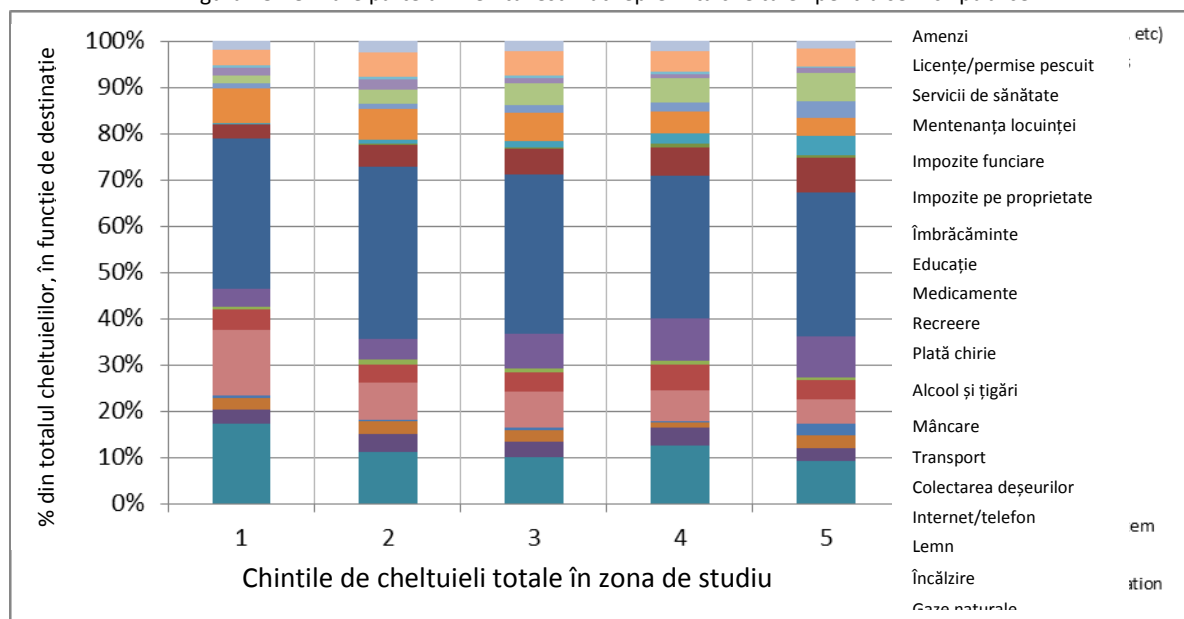
Famiile din Zona de Studiu își cheltuiesc o mare parte din venituri pe serviciile de bază, incluzând energia electrică, alimentarea cu apă, canalizarea și combustibilii pentru încălzire, cum ar fi lemnul și gazele naturale. Famiile din intervalul inferior aflate în Zona de Studiu cheltuiesc, în medie, 18 la sută din venitul lor pe energie electrică, 15 la sută pe lemn, 5 la sută pe internet sau telefon, 3 la sută pe alimentare cu apă și canalizare și 1 la sută pe servicii de colectare a deșeurilor³³. Famiile din Zona de Studiu depind mai mult de lemn ca sursă pentru încălzire și mai puțin de soluții de încălzire centralizată, ceea ce explică ponderea scăzută a acestora din cheltuielile totale. În calculul capacității de plată, procentul cheltuielilor gospodăriei pe toate serviciile³⁴ depășește în medie cu 27 la sută pragul orientativ de aproximativ 25 la sută, aplicat în măsurarea constrângerilor privind capacitatea

³³ Sondajul a fost realizat în perioada ianuarie-februarie 2014 și, prin urmare, reflectă cheltuielile de uz casnic specifice legate de încălzire în lunile de iarnă.

³⁴ Inclusiv de alimentare cu apă, canalizare, electricitate și încălzire.

de plată³⁵. Proportia cheltuielilor pentru aceste servicii este mult mai mare, în medie, cu 38 la sută, pentru gospodăriile din intervalul inferior.

Figura 48: O mare parte din venitul estimat reprezintă cheltuieli pentru servicii publice

Sursa: Sondaj în rândul gospodăriilor din Zona de Studiu, Banca Mondială, 2014

Localitățile din zona DD sunt membre ale Asociației de Dezvoltare Durabilă a Județului Tulcea (ADDJT), ADI Laguna Razim – Delta Dunării, Asociația de Dezvoltare Intercomunitară „Dezvoltarea Durabilă a Serviciilor de Apă și Canalizare din județul Tulcea”, Asociația de Dezvoltare Intercomunitară a Infrastructurii de Deșeuri Municipale din Tulcea. De asemenea, pe teritoriul DD au fost constituite 2 grupuri de acțiune locală (GAL) și un grup local de pescărie durabilă (FLAG): GAL Delta Dunării, GAL Valea Teliței, Asociația Grup Local pentru Pescărie Durabilă în Delta Dunării.

În ceea ce privește disponibilitatea serviciilor online, chiar dacă numărul cetățenilor care utilizează Internetul este în creștere, accesul acestora la servicii publice online este încă foarte limitat. În 2015, doar 5 primării furnizează facilități online pentru plata taxelor locale (Tulcea, Isaccea, Frecăței, Luncavița, Niculițel), în timp ce altele nu au nici măcar site propriu (C.A. Rosetti, Maliuc, Sfântu Gheorghe etc.). În plus, multe dintre site-urile existente nu au fost actualizate în ultimii ani și nu există un sistem integrat pentru schimbul de informații între diferitele autorități locale.

Este foarte important să se ia în considerare constrângerile privind capacitatea de plată a familiilor – atunci când se impune un tarif de utilizare – și constrângerile bugetare ale administrațiilor publice locale atunci când se identifică investiții prioritare și sumele care trebuie alocate.

Majoritatea beneficiarilor au o experiență și capacitate de implementare limitate în ceea ce privește tipul și amploarea proiectelor prevăzute în programul ITI, precum și în ceea ce privește necesitatea de a le opera și întreține ulterior. Resursele bugetare limitate și provocările în menținerea personalului în zone izolate (de exemplu, în sectorul de sănătate și educație) au pus presiune asupra

³⁵ Banca Mondială folosește repere de 10-15 la sută pentru electricitate și 3-5 procente pentru apă; OMS și IPA Energy folosesc repere de 10 la sută pentru electricitate și 20 la sută pentru încălzire; guvernul britanic sugerează o valoare de referință de 10 la sută pentru încălzire și 3 la sută pentru apă; BERD propune un punct de reper de 25 la sută pentru apă, electricitate și încălzire cumulate. A se vedea Fankhauser și Tepic (2005) pentru sinteza acestor date.

sistemelor administrative. Necesitatea unei coordonări eficiente a inițiativelor și intervențiilor va determina cereri administrative suplimentare către beneficiari, astfel că este propusă înființarea de noi organizații (de exemplu, organizații de management al destinației pentru sectorul turismului). Gestionarea unui element de patrimoniu natural, precum RBDD, necesită competențe și abilități specifice din partea ARBDD și a altor entități de mediu, din partea autorităților locale și a comunităților în general. Pe lângă nevoile de asistență tehnică definite pentru fiecare sector și legate de capacitatea administrativă generală, Asociația de Dezvoltare Intercomunitară (ADI-ITI), recent înființată, precum și beneficiarii ITI vor avea nevoie de asistență tehnică extinsă pentru a pregăti și implementa programul ITI în timp util, pentru a asigura utilizarea eficientă a resurselor economice și financiare și pentru a disemina informațiile necesare.

Tabel 4: Sinteza principalelor nevoi pentru fiecare sector

	Nevoi de investiții materiale	Nevoi de politici și de reglementare	Nevoi de dezvoltare instituțională și asistență tehnică
Pilonul I: Protejarea mediului și resurselor naturale			
Biodiversitatea și managementul ecosistemului	<ul style="list-style-type: none"> - Conservarea și reabilitarea biodiversității - Dezvoltarea de instrumente de modelare hidrologică - Realizarea de lucrări de decolmatare și alte îmbunătățiri hidrologice - Restaurarea ecologică, inclusiv reîmpădurire - Dezvoltarea de facilități de monitorizare și informare - Reducerea poluării cu deșeuri în zonele naturale - Investiții în controlul și reducerea poluării cu nitrați a apei - Refacerea zonelor de migrație și reproducere naturală a peștilor - Renaturarea amenajărilor piscicole și agricole 	<ul style="list-style-type: none"> - Revizuirea legii RBDD - Îmbunătățiri aduse altor legi - Politica îmbunătățirilor RBDD - Asigurarea participării populației locale din RBDD și a asociațiilor reprezentative/mediului de afaceri din RBDD în procesul de luare a deciziilor în cadrul ARBDD 	<ul style="list-style-type: none"> - Monitorizarea și evaluarea stării de conservare a speciilor și habitatelor - Monitorizarea și modelarea dinamicii sedimentelor - Modernizarea punctelor de informare - Organizarea de campanii de informare/conștientizare privind biodiversitatea și protejarea mediului - Înființarea Centrului Internațional de Studii Avansate pentru Sisteme Fluviu-Mare DANUBIUS-RI - Elaborarea de SF și PT pentru proiectele de refacere a habitatelor naturale afectate-Analiza funcțională a RBDD - Analiza asupra cadrului legal și instituțional care reglementează ARBDD corelat cu nevoile comunităților locale - Managementul consolidat al mediului și al localităților - Dezvoltarea capacităților de cercetare dezvoltare inovare
Eficiența energetică (EE) și schimbările climatice (SC)	<ul style="list-style-type: none"> - Investiții pentru îmbunătățirea EE în clădiri publice și private, a iluminatului public, a gospodăriilor - Îmbunătățiri EE în sectoarele de încălzire, apă, deșeuri și de transport public - Dezvoltarea unui program pentru promovarea utilizării 	<ul style="list-style-type: none"> - Dezvoltarea de politici locale EE, inclusiv în materie de stimulente - Politici de monitorizare și raportare în privința climei locale 	<ul style="list-style-type: none"> - Realizarea de audituri energetice ale clădirilor - Elaborarea de planuri de mobilitate în transport - Construirea capacității de planificare a consiliilor locale în domeniile EE și SC - Organizare evenimente de educație publică și

	<p>surselor regenerabile de energie</p> <ul style="list-style-type: none"> - Constituirea Fondului pentru schimbări climatice locale pentru rezidenți, IMM-uri - Măsuri de reducere a concentrațiilor de carbon din atmosferă și ajustare la schimbările climatice 		conștientizare
Managementul riscului în caz de dezastr	<ul style="list-style-type: none"> - Dezvoltarea infrastructurii necesare și achiziționarea de ambarcațiuni, vehicule pentru a crește eficiența intervențiilor - Lucrări de protecție împotriva inundațiilor în principal în centrul Deltei - Echipament de monitorizare a poluării- - Sprijinirea dotării cu echipamente a serviciilor locale pentru situații de urgență 	<ul style="list-style-type: none"> - Elaborarea unei metodologii de evaluare a riscurilor - Implementarea unui sistem de monitorizare a ambarcațiunilor - Studii referitoare la răspunderea de mediu și schimbul de date privind incidentele de poluare 	<ul style="list-style-type: none"> - Elaborarea unui sistem informațional integrat de management în caz de dezastru (SIIMD) - Evaluarea riscului de inundații, cutremure, eroziune costieră și incendii forestiere - Elaborarea planurilor de intervenție în caz de dezastru - Organizarea de acțiuni de educare și conștientizare la nivelul publicului
Pilonul II: Îmbunătățirea economiei			
Turismul	<ul style="list-style-type: none"> - Îmbunătățirea accesului (drumuri în jurul punctelor de atracție, semnalizare, poteci, docuri), cu prioritate a accesului pe apă și a serviciilor - Dezvoltarea infrastructurii pentru turism și restaurarea siturilor culturale - Reabilitarea, modernizarea și dezvoltarea infrastructurii de cazare și de agrement - Dezvoltarea forței de muncă (centre de formare pe: ospitalitate, ghid, agricultură, meșteșuguri, pescuit) - Crearea de puncte de atracție turistică și agrement și alte servicii conexe pentru vizitatori - Restaurarea patrimoniului cultural - Dezvoltarea de centre culturale pentru promovarea și conservarea patrimoniului imaterial - Reconversie funcțională a siturilor industriale din mediul urban și rural - Revitalizarea centrelor urbane, în principal în Sulina - Susținerea IMM-urilor din domeniul turismului, în condiții de viabilitate, calitate și durabilitate 	<ul style="list-style-type: none"> - Elaborarea de linii directoare și standarde pentru transport, destinații, facilități și servicii de ospitalitate - Asigurarea unor politici de siguranță, securitate și sănătate în sectorul turismului - Elaborarea de politici care permit și susțin dezvoltarea IMM-urilor și antreprenoriatului - Linii directoare / politici de management al destinației - Asigurarea corelării cu politicile și planurile de la nivel național - Revizuirea sistemului de colectare a impozitelor și taxelor, inclusiv a taxelor impuse de ARBDD - Revizuirea legislației privind domeniul ospitalității, ținând cont de specificul local - Facilități fiscale pentru încurajarea și dezvoltarea activităților din industria ospitalității, cu precădere pentru cele desfășurate în centrul Deltei 	<ul style="list-style-type: none"> - Dezvoltarea unui brand distinct pentru turism, produsele și serviciile conexe - Înființarea organizației de management al destinației, dezvoltarea și implementarea mecanismului de management al destinației; - Crearea și dezvoltarea unui cluster în domeniul turismului pentru Delta Dunării - Susținerea activităților de promovare turistică a regiunii; - Dezvoltarea turismului bazat pe capitalul natural și cultural; - Consolidarea rolului asociațiilor proprietarilor de infrastructuri de cazare din DD în activitățile de organizare și promovare a activităților turistice - Asigurarea colaborării instituționale (la nivel național și local) și de-a lungul sectoarelor de activitate - Dezvoltarea unui sistem pentru colectarea, analiza și diseminarea de date în vederea fundamentării politicilor și programelor publice, dar și a susținerii activităților de turism din DD - Elaborarea de direcții orientative în materie de cazare, servicii și produse turistice. - Realizarea unor analize de piață / strategii de acces pe piață

<p>Pescuit și acvacultură</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Modernizarea, reabilitarea și dotarea punctelor de debarcare și a centrelor de prima vânzare -Compensații pentru contrabalansarea efectelor datorate perioadei de prohibiție și restricțiilor impuse de autoritățile de mediu - Susținerea prin măsuri de acompaniere a reconversiei funcționalității ambarcațiunilor de pescuit -Adăposturi pescărești noi, care oferă condiții optime pentru locuire temporară și acostare - Stații de reproducere artificială -Dezvoltarea pescaturismului - Amenajare zone de pescuit recreativ-sportiv - Zonarea pescuitului - Certificarea ecologică a peștelui de captură în corelare cu crearea unui brand local de produse tradiționale din Delta Dunării 	<ul style="list-style-type: none"> - Reducerea / eliminarea TVA-ului pentru pescuitul comercial (sistem revizuit de colectare a impozitelor) - Implementarea unui plan de reformă la nivelul ARBDD în raport cu activitățile de pescuit - Consultarea de către ARBDD a asociațiilor de pescari în administrarea resurselor piscicole și a cotelor -Elaborarea unui sistem de compensații în raport cu restricțiile specifice ARBDD - Modificarea legislației pentru a permite vânzarea directă a peștelui de către pescar în teritoriul RBDD, cu respectarea normelor sanitar-veterinare, adaptate la specificul Deltei. 	<ul style="list-style-type: none"> - Modelarea hidrologiei/sedimentării - Evaluarea stocului de pește - Asigurarea și monitorizarea calității apei de acvacultură - Elaborarea de SF și PT pentru refacerea zonelor de reproducere naturală și a rutelor de migrație precum și pentru decolmatarea lacurilor și a canalelor -Studii pentru evaluarea stocurilor de pește din speciile periclitare și măsurile ce se impun pentru refacerea acestor stocuri - Creșterea valorii adăugate și a competitivității sectorului de pescuit și acvacultură, crearea de locuri de muncă, atragerea tinerilor și promovarea inovării în toate etapele lanțului de producție și aprovizionare cu produse pescărești sau de acvacultură, cu prioritate în localitățile din centrul Deltei; - Sprijinirea diversificării în cadrul sau în afara pescuitului comercial, a învățării pe tot parcursul vieții și a creării de locuri de muncă în zonele de pescuit și acvacultură; - Consolidarea rolului comunităților pescaresti în ceea ce privește dezvoltarea locală și guvernanta resurselor locale de pescuit și a activităților maritime;
<p>Agricultura și dezvoltare rurală</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Înființarea și modernizarea facilităților pentru producția/colectarea/ procesarea/comercializarea produselor agricole. - Reabilitarea infrastructurii de irigare - Diversificarea, creșterea valorii adăugate și a competitivității activităților agricole (inclusiv agricultură eco) și non-agricole (stuf, energii regenerabile, sectoare tradiționale / meșteșuguri) și sprijinirea antreprenariatului/IMM-urilor în aceste domenii - Stimularea consolidării și întărirea economiei fermelor mici - Conservarea și valorificarea patrimoniului local natural și cultural, inclusiv a tradițiilor 	<ul style="list-style-type: none"> - Concesiunea de teren către fermierii tineri - Extinderea accesului la învățământ profesional - Sisteme modernizate de control al calității agricole 	<ul style="list-style-type: none"> - Încurajarea implicării comunității locale în dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității - Sprijinirea grupurilor de producători - Servicii de consiliere și formare pentru fermieri / forța de muncă din mediul rural - Servicii de consiliere și cultura antreprenorială pentru cei care inițiază și conduc afaceri non – agricole

Pilonul III: Îmbunătățirea conectivității

<p>Transportul</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Construirea unui pod peste Dunăre între Măcin și Brăila - Îmbunătățirea condițiilor de navigație pe lacurile și canalele din RBDD - Semnalizarea lacurilor și canalelor din rezervație în scopul creșterii siguranței navigației - Îmbunătățirea și dezvoltarea conexiunilor rutiere și feroviare ale porturilor cu hinterlandul în principal cu rețeaua TEN-T - Reabilitarea drumurilor județene - Dezvoltarea infrastructurii și a facilităților pentru nave de transport pasageri, ambarcațiuni de agrement și ambarcațiuni pescărești, cu accent pe crearea facilităților de acostare pentru ambarcațiuni de agrement în localitățile din Delta Dunării - Integrarea traficului naval de mărfuri și pasageri în fluxurile logistice naționale și internaționale - Reducerea impactului transportului naval asupra mediului - Continuarea lucrărilor de modernizare a aeroportului Tulcea - Mobilitate în centrele urbane - Mobilitate între localitățile din centrul Deltei - Susținerea inițiativelor private în transporturi și logistică 	<ul style="list-style-type: none"> - Organizarea unui sistem de transport public local mai eficient și adaptat condițiilor naturale din întreaga regiune a Deltei Dunării, cu prioritate pe căile navigabile prin cooperarea între toți factorii relevanți - Regulament portuar - Regulament pentru înființarea și administrarea porturilor private 	<ul style="list-style-type: none"> - Studii de fezabilitate - Suport pentru tranzacțiile în parteneriat public – privat (TPP) - Analize și Studii de impact
<p>Tehnologia informației și a comunicațiilor (ICT)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Modernizarea/extinderea infrastructurii TIC în întreaga zonă studiată, inclusiv cu soluții adaptate specificului localităților din centrul Deltei - Achiziția de echipament pentru Punctele de Acces Public la Internet (PAPIs) - Sprijinirea investițiilor realizate de IMM în domeniul TIC - Realizarea de audio-ghiduri și alte aplicații referitoare la Delta Dunării 	<ul style="list-style-type: none"> - Politici în materie de date deschise - Dezvoltarea serviciilor locale de e-guvernare 	<ul style="list-style-type: none"> - Facilitarea utilizării tehnologiei informației și comunicațiilor - Dezvoltarea de programe de alfabetizare digitală - Crearea unui e-portal - Dezvoltarea capacităților de cercetare dezvoltare inovare

Pilonul IV: Asigurarea serviciilor publice

	<ul style="list-style-type: none"> - Extinderea / reabilitarea sistemelor de alimentare cu apă și colectare și tratare a apelor uzate (sisteme noi sau reabilite) în zona de studiu pentru a îmbunătăți calitatea și eficiența serviciilor, inclusiv pentru localitățile sub 2000 de locuitori, cu prioritate pentru cele din centrul Deltei 	<ul style="list-style-type: none"> - Revizuirea politicilor de subvenționare 	<ul style="list-style-type: none"> - Elaborarea de studii de fezabilitate (SF) și proiectare de planuri de investiții - Consolidarea capacității operatorilor - Pregătirea de contracte de servicii
Managementul deșeurilor	<ul style="list-style-type: none"> - Dezvoltarea de Sisteme de manipulare selectivă a deșeurilor - Înființarea de puncte de colectare a deșeurilor și facilități specifice de transport în zonele turistice, inclusiv pentru localitățile din centrul Deltei - Achiziția de echipament pentru colectarea deșeurilor plutitoare - Creșterea gradului de valorificare a deșeurilor colectate de la populație și agenți economici 	<ul style="list-style-type: none"> - Actualizarea programelor naționale și regionale de management al deșeurilor - Consolidarea reglementării, controlului și aplicării legii în acest sector - Crearea de politici de subvenționare 	<ul style="list-style-type: none"> - Colaborare instituțională și colaborare între orașe / comunități - Realizarea unui studiu privind sustenabilitatea financiară - Elaborarea de studii privind compoziția deșeurilor - Dezvoltarea de programe de conștientizare adresate publicului
Educația	<ul style="list-style-type: none"> - Asigurarea accesului la învățământul primar și gimnazial pentru toți - Asigurarea unui acces crescut la educație și îngrijire timpurie (EÎT) - Crearea de clase virtuale pentru zonele izolate (investiții TIC) pentru învățare la distanță - Asigurarea accesului crescut la învățământ profesional și tehnic - Crearea de facilități de cazare pentru atragerea și retenția personalului calificat 	<ul style="list-style-type: none"> - Suport pentru înscrierea și ne-abandonul EÎT - Măsuri pentru a asigura cadre didactice calificate în toate zonele - Măsuri pentru a aduce tinerii care abandonează școala devreme înapoi la școală - Stimulente pentru participarea la programe de învățare pe tot parcursul vieții 	<ul style="list-style-type: none"> - Planuri pentru acces la educație - Școala îmbunătățită, programe de „școală după școală” & consiliere a elevilor, alte programe educative pentru tineri - Parteneriate între angajatori și furnizorii de educație / formare - Sprijinirea Centrelor de Formare Continuă de la nivelul Comunității - Cursuri de prim ajutor pentru populația din Delta Dunării - Dezvoltarea și implementarea unor programe de pregătire și formare profesională - Reconvertire profesională - Educație prin sport
Sănătatea ³⁶	<ul style="list-style-type: none"> - Crearea de structuri de cazare pentru atragerea și retenția personalului calificat - Reabilitare clădiri - Achiziție echipament de laborator și IT; vehicule³⁷, ambarcațiuni pentru urgențe și adăposturi pe lângă spitale - Sprijinirea infrastructurii pentru 	<ul style="list-style-type: none"> - Revizuirea sistemului de plată a furnizorilor pentru serviciile de îngrijire primară în zonele rurale și în cele izolate - Revizuirea cadrului legislativ pentru asistență ambulatorie din cadrul spitalelor publice - Corelarea cu politica națională pentru telemedicină, 	<ul style="list-style-type: none"> - Elaborarea de studii de fezabilitate și proiecte tehnice - Îmbunătățirea capacității instituționale a Direcției de Sănătate Publică (DSP) - Crearea de laboratoare de diagnostic - Instruirea personalului de intervenție de urgență

³⁶ Revizuit din Raportul original de Evaluare a Nevoilor.

³⁷ Caravană medicală, vehicul de teren cu o capacitate mare pentru situații epidemiologice, șalupă pentru activități de supraveghere a sistemului de sănătate publică și vehicule dotate cu sistem de răcire pentru transportul de vaccinuri.

	<p>telemedicină</p> <ul style="list-style-type: none"> - Modernizarea instalațiilor sanitare în școli - Dezvoltarea de centre multifuncționale în Babadag, Sulina și Sf.- Gheorghe - Reorganizarea spațiilor și serviciilor integrate la Spitalul de Urgență din Tulcea, inclusiv asigurarea cu dotările necesare. - Reabilitarea clădirii spitalului Măcin, dotarea cu echipamente și un centru paliativ 	<p>cu standarde și protocoale-</p> <ul style="list-style-type: none"> - Acordarea de stimulente pentru personalul medical, inclusiv pentru cel care folosește sistemul de telemedicină 	<ul style="list-style-type: none"> - Dezvoltarea de abilități în managementul laboratorului de sănătate publică - Organizarea de campanii de informare / educare - Dezvoltarea serviciilor de ambulatoriu, îngrijire pe termen lung și dezvoltarea capacității paliative
<p>Incluziunea și protecția socială (nevoi preluate din Raportul privind romii, Banca Mondială, 2014</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Dezvoltarea infrastructurii instituționale pentru îngrijirea și educarea preșcolarilor (0-6 ani) în comunitățile cu pondere mare a populației de rromi - Realizarea de școli mai prietenoase pentru toți copiii - Înființarea de centre comunitare integrative și multifuncționale - Regenerare urbană a cartierelor defavorizate (intervenții integrate privind accesul populației din aceste zone la educație, sănătate, locuințe și ocupare) - Locuințe sociale și pentru tineri - Dezvoltarea de întreprinderi sociale în zonele defavorizate - Dezvoltarea abordării integrate în rezolvarea problemelor de incluziune socială în mediul urban și rural - Dezvoltarea economiei sociale 	<ul style="list-style-type: none"> - Implementarea de măsuri în sectoarele educației, sănătății, locuirii, ocupării - Granturi comunitare ca parte a intervenției educaționale - Reglementarea drepturilor de proprietate asupra locuinței (cadastru) 	<ul style="list-style-type: none"> - Implicarea părinților în parteneriate de educație pentru preșcolari - Implementarea de măsuri de educație formală și informală în afara orelor de școală - Creșterea participării populației feminine de etnie romă la toate nivelurile de învățământ - Dezvoltarea capitalului uman în rândul populației feminine de etnie romă - Campanii de informare / educare (spirit civic), inclusiv în domeniul planificării dezvoltării - Programe de integrare a tinerilor din comunitățile izolate din Delta Dunării

Pilonul V: Promovarea eficienței, accesibilității și sustenabilității

<p>Capacitate de plată la nivelul gospodăriilor</p>		<ul style="list-style-type: none"> - Dezvoltarea unor politici de subvenționare - Promovarea unui puternic sentiment de proprietate asupra proceselor și rezultatelor intervențiilor în rândul beneficiarilor 	<ul style="list-style-type: none"> - Îmbunătățirea accesibilității gospodăriilor la servicii publice
<p>Sustenabilitate</p>		<ul style="list-style-type: none"> - Formularea de politici de operare și mentenanță (O&M) 	<ul style="list-style-type: none"> - Revizuirea cerințelor, responsabilităților și capacității în materie de O&M
<p>Capacitate administrativă</p>	<p>Dezvoltarea facilităților, achiziția de vehicule, de echipamente pentru birou</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Îmbunătățirea capacității generale de management al proiectului - Întărirea capacității de coordonare între instituțiile publice cu atribuții în conservarea biodiversității și reconstrucția ecologică a Deltei Dunării - Facilitarea accesului publicului la informații și 	<ul style="list-style-type: none"> - Acordarea de asistență tehnică pentru funcțiile administrative prioritare, care include (fără a se limita la) actualizarea / completarea instrumentelor de management teritorial, precum planuri ale orașelor/satelor, baze de date ale orașelor / satelor, cadastrul și cartea funciară etc-

		servicii publice și creșterea transparenței serviciilor publice (e-administrație)	
Implementarea ITI Delta Dunării	Dezvoltarea facilităților, achiziția de vehicule, de echipament pentru birou	<ul style="list-style-type: none"> - Promovarea unui sistem eficient și eficient de implementare și monitorizare / control, inclusiv prin cooptarea în mecanismele de decizie a ARBDD și asociațiilor reprezentative din RBDD - Asigurarea promovării și accesului public larg la toate informațiile relevante cu privire la avizarea și aprobarea proiectelor care vor fi finanțate prin ITI - Oferirea de măsuri de sprijin specifice, legate de investițiile din cadrul fiecărui Program Operațional 	- Acordarea de asistență tehnică pentru potențialii beneficiari ai proiectelor finanțate prin ITI (redactarea documentelor generale și a celor tehnice, achiziții, contabilitate, evaluarea de mediu, supervizarea construcțiilor etc)

III. Strategia

III.1 Principalele teme și direcții

Această secțiune aduce în atenție pilonii și principiile strategice de dezvoltare a regiunii Delta Dunării pentru anul 2030. Strategia creează un echilibru între protejarea valorilor naturale și culturale unice ale RBDD și îndeplinirea aspirațiilor locuitorilor din regiune pentru îmbunătățirea condițiilor de viață și identificarea unor oportunități economice mai bune.

Cinci piloni

Cei cinci piloni au fost identificați în faza de evaluare a nevoilor, derivând din cele două obiective strategice de protejare a mediului și de dezvoltare economică. Ei se susțin reciproc și sunt strâns interconectați, ramificându-se descendent, dinspre obiective către intervențiile sectoriale.

⇒ **Pilonul I: Protejarea mediului și resurselor naturale**

Principalul avantaj comparativ pe care îl deține această regiune este reprezentat de către bogăția mediului înconjurător. Chiar dacă impune constrângeri anumitor activități economice (care nu pot fi promovate/desfășurate în cadrul sau în apropierea Rezervației Biosferei Delta Dunării), aceasta oferă de asemenea oportunități semnificative de a aduce un plus de prosperitate regiunii, dacă este exploatată corespunzător, prin generarea de venit bazat cât mai mult posibil pe utilizarea responsabilă a resurselor naturale vii și pe conservarea tradițiilor culturale locale. Primul pas important care trebuie făcut este restaurarea mediului natural, parțial distrus de activitățile întreprinse de om în ultimii 50 de ani și îmbunătățirea managementului acestor bunuri de mediu și a resurselor naturale. Pe termen lung, durabilitatea va depinde de oamenii locului care vor juca un rol activ de protectori și administratori ai bunurilor culturale și de mediu din deltă, în parteneriat cu ARBDD.

⇒ **Pilonul II: Îmbunătățirea economiei**

Bogăția și diversitatea naturală și culturală a regiunii oferă oportunități economice pentru dezvoltarea turismului, a pescuitului și acvaculturii, agriculturii, serviciilor și activităților non-agricole, dezvoltarea mediului de afaceri din mediul rural și urban inclusiv a ocupațiilor tradiționale specifice Deltei Dunării, cum ar fi: meșteșugăritul, realizarea de bărci, instrumente de pescuit etc. Printr-o gamă mai diversificată de atracții și programe pentru petrecerea timpului în natură, nu numai că va crește numărul de turiști, dar va crește și durata șederii acestora, ceea ce va genera venituri populației locale atât de la nivelul Rezervației Biosferei (în special în centrul Deltei), cât și din orașele și comunele învecinate.

⇒ **Pilonul III: Îmbunătățirea conectivității**

O conectivitate mai bună care asigură un flux crescut de persoane, bunuri și informații va diminua decalajul dintre orașe și locurile izolate și între regiunile nedezvoltate și cele dezvoltate (de ex. Regiunea Deltei Dunării și Constanța, unul dintre poli de creștere ai țării). De asemenea, este necesară creșterea conectivității la nivel național și internațional (prin

investiții strategice cum ar fi: pod peste Dunăre în zona Măcin, aeroport, porturi). Având în vedere particularitățile geografice ale centrului Deltei, este necesară dezvoltarea unui sistem de transport public pe apă, economic și eficient pentru localnici și turiști, adaptat specificului Deltei Dunării. O infrastructură TIC îmbunătățită și o circulație mai rapidă atât în interiorul regiunilor, cât și între acestea, va sprijini dezvoltarea turismului. Se vor îmbunătăți de asemenea oportunitățile de afaceri prin conectarea vânzătorilor cu piețele și prin crearea de oportunități pentru oferirea de servicii mai inovatoare în sectoarele sănătate și educație. Accesibilitatea către punctele de servicii esențiale, în special în rândul localităților din centrul Deltei, va fi îmbunătățită prin transportul rutier sau pe apă și prin oferirea de servicii mai bune de internet.

⇒ **Pilonul IV: Asigurarea serviciilor publice**

Accesul la serviciile publice de bază (apă, canalizare, eliminarea deșeurilor), la clinici medicale și la educație în regiune este diferențiat, la fel ca și calitatea serviciilor sus-amintite. Îmbunătățirea acestor servicii, parțial prin folosirea unor abordări inovatoare și eficiente din punct de vedere financiar pe baza TIC, va duce la ameliorarea sectorului de sănătate și a mobilității sociale. Soluționarea decalajelor majore referitoare la infrastructura ce deservește serviciile de apă și salubritate va contribui la dezvoltarea turismului.

⇒ **Pilonul V: Promovarea eficienței, accesibilității și sustenabilității**

Un factor important, care ar ajuta la dezvoltarea zonei de studiu, îl reprezintă oferirea de atribuții, competențe și sprijin autorităților publice de a dezvolta și supraveghea furnizarea de servicii publice, întrucât alegerea unor alternative precum concesiuni, instituții externe, aduce cu sine dificultatea de a trasa eficient un cadru de responsabilitate a celor ce le preiau/gestionează față de cei care se presupune că vor beneficia de aceste investiții. Dacă nici localnicii, nici autoritățile locale nu pot susține nivelul serviciilor locale din zonă, atunci trebuie să se ofere ajutoare financiare venite prin intermediul unor subvenții specifice de la guvernul central sau va fi nevoie ca serviciile să fie ajustate la un nivel accesibil. Nu doar capacitatea autorităților locale de a administra proiecte de diverse tipuri și mărimi trebuie consolidată, ci și aceea a tuturor celorlalte instituții implicate³⁸. Resursele bugetare limitate și provocările de a menține personalul în locuri izolate (ex. în sectoarele de sănătate și educație) constituie un stres suplimentar pentru sistemele administrative. Nevoia de coordonare eficientă a intervențiilor va reprezenta o solicitare administrativă suplimentară din partea instituțiilor beneficiare, de aceea se propune înființarea unor organizații noi (de ex. o organizație de management al destinației în sectorul turism). Aceste tip de decizii va trebui însă secondat de demararea unui program comprehensiv pentru ceea ce înseamnă construirea capacității administrative și în materie de asistență tehnică, care să vină în sprijinul funcțiilor, stimulentele și a responsabilităților viitoare prefigurate pentru noile organizații.

---

³⁸ Principalele instituții beneficiare ale investițiilor din fonduri UE din zona analizată sunt Consiliul Județean Tulcea, 40 de autorități locale (inclusiv orașul Tulcea și 4 alte orașe), ARBDD și alte entități ale administrației publice centrale, localizate în regiune. În plus, se estimează că vor fi beneficiari din sectorul privat.

Acești cinci piloni nu doar că oferă o orientare, dar demonstrează și complementaritate: potențialul turistic va rămâne nevalorificat corespunzător dacă nu vor fi îmbunătățite serviciile urbane (apă, canalizare și colectarea deșeurilor) și infrastructura turistică. Servicii precum sănătatea și educația vor trebui să se bazeze pe instrumente de comunicare virtuală, așa cum se practică în alte zone izolate din lume. Crescând viteza și accesul la servicii TIC, se va permite o mai bună furnizare a serviciilor medicale și de educație. Pe măsură ce se vor dezvolta mai multe puncte de atracție și servicii – de la acvacultură la pescuitul recreativ, de la agricultură organică la excursii cu ghid, vor apărea și mai multe beneficii din turism. Elementele de patrimoniu natural și cultural ale Rezervației Biosferei Delta Dunării reprezintă principalele atracții ale regiunii și vor duce la o dezvoltare durabilă – prin restaurarea, protejarea și creșterea patrimoniului – motiv pentru care acestea constituie cea mai mare prioritate.

Cinci principii strategice transversale

Pentru a obține îmbunătățirile menționate în cadrul celor cinci piloni – investiții, asistență tehnică, dezvoltarea capacității, rafinări în materie de reglementare și de politici publice – așa cum este menționat în sintezele evaluărilor sectoriale, acestea au ca reper următoarele cinci principii strategice transversale.

⇒ **Principiul A. Abilitarea localnicilor**

Protejarea bunurilor de mediu și a patrimoniului natural, cât și reducerea pericolului consumului nesustenabil de resurse, inclusiv prin pescuit, trebuie să se bazeze pe soluții de cooperare care oferă stimulente pentru comunitățile locale și care ocrotesc bunurile comune locale și mai puțin pe soluțiile de tip „comandă și control”, care au costuri ridicate și eficacitate limitată. Această soluție presupune, în termeni generali, oferirea de „drepturi de proprietate” într-o oarecare măsură, la care se adaugă responsabilitatea și responsabilizarea. Locuitorii vor fi automat responsabilizați prin oportunitatea de a obține competențe mai bine remunerate, care să îi ducă spre o utilizare a resurselor de mediu cu valoare adăugată și fără a practica un consum intensiv. Această tranziție va implica de asemenea renunțarea la obiceiul de a avea așteptări de la – sau de a se baza pe – subvenții de la guvern și dezvoltarea încrederii în sine prin valorificarea oportunităților de afaceri și alegerea de furnizori de servicii. Întrucât schimbările propuse vor presupune abilitatea fără precedent din partea locuitorilor de a porni de la zero, este necesar să se acorde asistență tehnică considerabilă, care să ușureze această tranziție și care să sprijine învățarea structurată.

⇒ **Principiul B. Instituții favorabile incluziunii sociale, responsabile și mai transparente**

Abilitarea comunităților locale și a locuitorilor trebuie să fie urmată de structuri instituționale care să ofere oportunități și mecanisme care să faciliteze implicarea oamenilor în deciziile care îi afectează. În calitate de principale organisme de conducere, ARBDD și autoritățile ce reprezintă guvernul la nivel local trebuie să dezvolte platforme mai eficiente pentru participare publică și cooperare, precum și să devină mai responsabile și transparente, cu scopul de a câștiga un mai mare respect și sprijin din partea localnicilor și a utilizatorilor de resurse. Transparența va fi, de asemenea, foarte importantă în asigurarea concurenței efective și utilizarea eficientă a instrumentelor, cum ar fi contractele de concesiune și permisele, pentru a oferi autorităților locale și locuitorilor din zonă valoarea economică maximă din utilizarea resurselor publice.

⇒ **Principiul C. Crearea de servicii accesibile din perspectiva costurilor prin creșterea eficienței**

Serviciile de bază trebuie să fie oferite la cel mai mic preț și în conformitate cu standardele cerute de legislația UE și a României. Din cauza nivelului redus al economiilor de scară din mai multe localități din zona de studiu, acest lucru va necesita, pentru unele sectoare, o abordare inovatoare pentru a avea aceleași rezultate. Pentru sănătate, aceasta implică ca bază oferirea de servicii medicale preventive prin intermediul caravelor medicale, consultațiilor bazate pe TIC, implicarea medicilor rezidenți. Pentru educație, acest lucru înseamnă consolidarea școlilor, după caz, cu opțiuni de transport corespunzător pentru a permite frecventarea lor și săli de clasă virtuale pentru localitățile izolate. Pentru apele uzate, se propun tehnologii necostisitoare, ușor de întreținut și accesibile la nivel de gospodărie sau de sat, în funcție de mărimea populației, iar pentru alimentarea cu apă se vor genera soluții colective necostisitoare pentru care există o cerere clară și disponibilitatea de a plăti. Pe scurt, ineficiențele ce se traduc în costuri ridicate – declanșate de oricare dintre alegerile făcute la nivel de tehnologie, abordare sau administrare – nu ar trebuie să fie plasate în responsabilitatea gospodăriilor sau a guvernului.

⇒ **Principiul D. Capacitate de plată prin generare de venit**

Generarea de oportunități economice și locuri de muncă reprezintă cea mai bună soluție pentru rezolvarea constrângerilor ce țin de acoperirea costurilor. Un set de măsuri de sprijin – de la dezvoltarea competențelor specifice și formarea la locul de muncă până la scheme de granturi mici pentru a înființa micro-afaceri, cum ar fi excursii ghidate, producere de gheață pentru menținerea prospețimii peștelui și alte tipuri de depozitare a alimentelor, procesarea de produse agricole sau din pește etc. – va fi conceput pentru a genera venituri în sectoarele de turism, pescuit și agricultură. Serviciile de asistență vor oferi îndrumări către decizii strategice în ceea ce privește consolidarea și modernizarea de ferme și pregătirea proprietarilor de mici hoteluri sau pensiuni care ar aduce mai mult venit. Toate activitățile generatoare de venit se vor baza pe principiile pieței, dar se pot oferi stimulente pentru mici afaceri-pilot, cu un cadru de evaluare corespunzător pentru a putea permite învățarea și replicarea. Cu cât regulile de recuperare a costurilor se vor baza mai mult pe principiile economiei de piață, va fi nevoie să se instituie plase de siguranță adecvate pentru a proteja segmentele mai sărace și dezavantajate ale populației prin asigurarea unui nivel minim decent de bunăstare. Este necesară încurajarea asocierii atât pe lanțul valoric, cât și pentru optimizarea costurilor de aprovizionare, producție, desfacere, operare și promovare a activităților economice.

⇒ **Principiul E. Integritate teritorială**

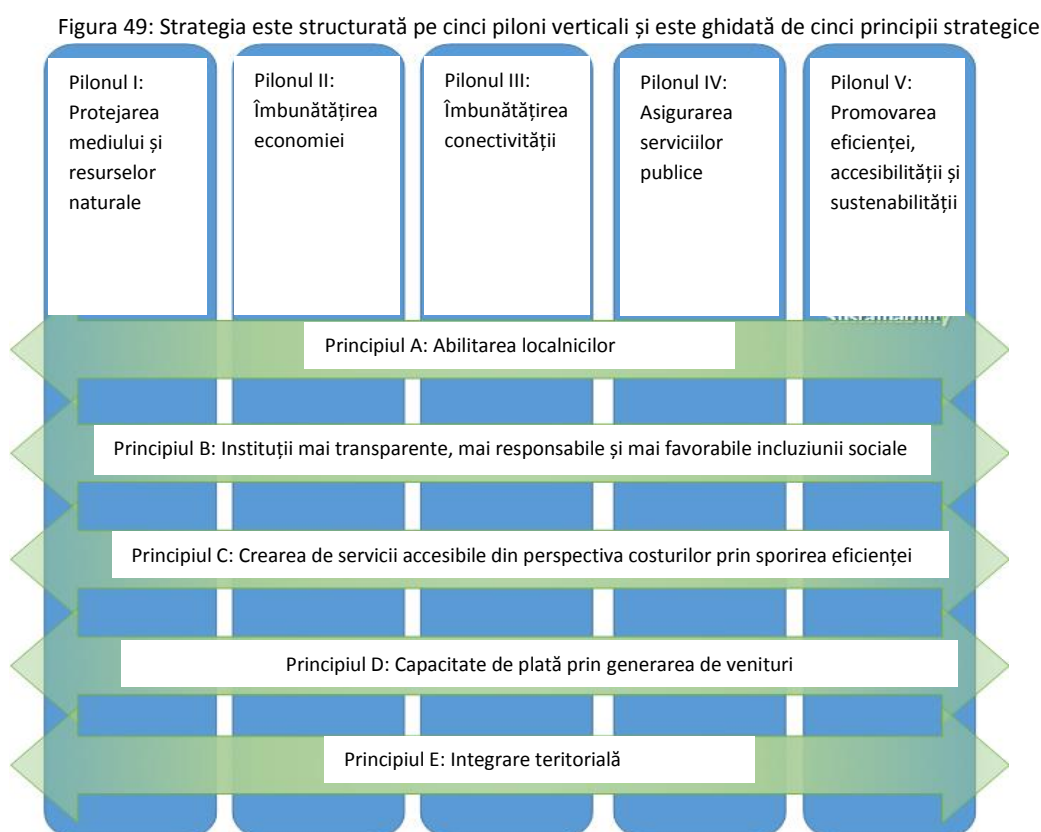
Regiunea cuprinde habitate umane și naturale, unele cu o valoare mare a ecosistemelor, care necesită protecție. Privind regiunea ca pe un teritoriu integrat, care oferă oportunități specifice, este important să se îndeplinească obiectivele de conservare fără să se compromită dezvoltarea economică sau standardele de viață. Acest lucru va pregăti zona pentru un sistem policentric și echilibrat de localități, cu funcții urbane de înaltă calitate, care va extinde serviciile către zona rurală a acestei regiuni.

În implementarea Strategiei este necesară asigurarea echilibrului și complementarității între

intervențiile care vor viza centrul Deltei și cele din zona învecinată. Pentru a asigura o dezvoltare durabilă a Deltei Dunării este necesar ca centrul Deltei să beneficieze cu prioritate de intervenții și măsuri care să asigure menținerea caracterului unic al acestui teritoriu, conservarea patrimoniului natural și cultural și creșterea calității vieții populației locale.

Aplicarea principiilor strategice transversale fiecărui pilon

Cei cinci piloni (mediu, economie, conectivitate, servicii și eficiență) structurează analiza „pe verticală”, grupând sectoarele relevante în cadrul lor. Principiile strategice, pe de altă parte, acționează „orizontal” și justifică intervențiile în cadrul tuturor pilonilor. Exemple de modalități în care sunt aplicate principiile strategice în cadrul fiecărui pilon sunt prezentate în tabelul 5. De exemplu, „Principiul Strategic A. Abilitarea localnicilor” implică faptul că în „Pilonul II. Mediu” rolul localnicilor în conducerea RBDD este consolidat, în timp ce în „Pilonul II. Economie” același principiu ar sugera dreptul de proprietate asupra resursei piscicole în locul actualului sistem de tip cherhana. În „Pilonul III. Conectivitate” localnicilor li se oferă mai multă putere printr-o mai bună legătură cu piața și acces la idei noi. În „Pilonul IV. Servicii”, locuitorii sunt consumatori informați și abilitați, în loc să fie beneficiari ai subvențiilor.

Tabel 5: Aplicarea principiilor strategice în cadrul fiecărui pilon

Cinci principii strategice	Cinci piloni				
	Pilonul I: Protejarea mediului și resurselor naturale	Pilonul II: Îmbunătățirea economiei	Pilonul III: Îmbunătățirea conectivității	Pilonul IV: Asigurarea serviciilor publice	Pilonul V: Promovarea eficienței, accesibilității și sustenabilității
Principiul A. Abilitarea localnicilor	Creșterea rolului localnicilor în planificarea și implementarea administrării RBDD și a resurselor sale naturale	Pescuit: acordarea drepturilor de pescuit și de vânzare directă a capturii pentru pescarii locali (drepturi de proprietate) în locul sistemului actual de vânzare prin intermediul centrelor de primă vânzare	TIC: o mai bună conectare a oamenilor la piețe, idei, servicii pentru a-i abilita să desfășoare activități economice	Servicii: Consumatori de servicii informați și abilitați, nu doar destinatari ai subvențiilor	Servicii: soluții accesibile și durabile, care le facilitează localnicilor accesul la servicii fără ca aceștia să se bazeze pe subvenții
Principiul B. Instituții mai transparente, mai responsabile și mai favorabile incluziunii sociale	Consolidarea rolului formal al localnicilor și al altor grupuri de actori în procesele de planificare și management ale ARBDD	Pescuit: reglementarea pescuitului prin permise eliberate în funcție de localitate și sezon, nu prin evaluarea capturii; taxele pe venit ale pescarilor să fie percepute în funcție de facturile eliberate, fără a se restricționa către cine să se facă vânzarea	Transport: reorganizarea sistemului de transport public prin adaptarea la nevoile specifice zone și implicarea crescută a comunităților locale.	Agricultură și dezvoltare rurală: proces extins de consultare locală pentru selectarea, ordonarea și implementarea proiectelor mici de infrastructură rurală	Responsabilizarea asigură premisele și dezvoltă cadrul pentru sustenabilitate financiară și administrativă
Principiul C. Crearea de servicii accesibile din perspectiva costurilor prin sporirea eficienței	Creșterea veniturilor ARBDD printr-un mecanism eficient de colectare a taxei de parc	Turism, pescuit, mediul de afaceri: creșterea capacității de administrare și operare a proprietarilor de afaceri locale	Transport: favorizarea de soluții ieftine de transport frecvent către puncte de servicii (accesibilitate)	Ape reziduale: promovarea utilizării opțiunilor tehnice ieftine, tolerante la inundații în zonele cu densitate mică a populației	Acest pilon și acest principiu au aceleași obiective
Principiul D. Capacitate de plată prin generarea de venituri	Generarea de locuri de muncă pentru protecția mediului, atât în mediul privat, cât și în cel public (curățenie, reciclarea deșeurilor etc.)	Turism, pescuit, mediul de afaceri, agricultură: facilitarea dezvoltării de întreprinderi mici și mijlocii	TIC: servicii și produse mai accesibile în mod direct prin acces la TIC și în mod indirect prin generarea de venit dintr-o mai bună conectivitate	Generarea de venit îi abilitază pe localnici să își permită servicii care, la rândul lor sunt create astfel încât să fie accesibile	O activitate economică mai intensă înseamnă venituri mai mari și, prin urmare, o mai bună sustenabilitate
Principiul E. Integrare teritorială	Consolidarea identității regionale și menținerea diversității naturale și culturale prin intervenții de conservare și dezvoltare	Turism: dezvoltarea unui portofoliu bogat în atracții turistice diferite, dar complementare în întreaga regiune (de ex. centrul Deltei vs. comunele învecinate)	Creșterea conectivității regiunii cu alte teritorii naționale, europene și internaționale	Conectarea zonelor cu o densitate a populației mai redusă la centre de furnizare de servicii și piețe. Asigurarea unui acces echilibrat la infrastructură și informații	Furnizarea apei: prin integrare teritorială, soluțiile pentru furnizarea apei sunt mai accesibile

Integrare și sinergii

Prin abordarea integrată a dezvoltării strategiei se realizează efecte sinergice semnificative. Prin planificare integrată, strategia și proiectele rezultate sunt de asemenea strâns integrate. Strategia are ca scop atingerea a două obiective strategice globale.

Fiecare obiectiv strategic se sprijină pe obiective sectoriale. Intervențiile identificate pentru fiecare sector sunt, astfel, puternic orientate spre obiectivele sectoriale și creează sinergii prin planificarea integrată. Turismul bazat pe valorificarea capitalului natural și managementul consolidat al mediului se întăresc reciproc, de exemplu prin susținerea unor activități și servicii complementare specifice Deltei: artizanat, pescaturism³⁹, gastronomie.

Se așteaptă ca integrarea la nivel spațial, funcțional și de implementare să contribuie la sinergii ridicate. De exemplu, integrarea spațială va întări legăturile dintre zonele urbane și rurale. Integrarea funcțională/sectorială este de asemenea necesară, întrucât adesea problemele sectoriale se dovedesc a necesita soluții sectoriale. Prezentul document strategic are o țintă suficient de vastă pentru a rezolva aceste probleme. Un exemplu ar fi îmbunătățirile aduse clădirilor din punct de vedere seismic, din perspectiva eficienței energetice și a aspectului fațadelor, care, realizate împreună, duc la o rentabilitate maximă a investițiilor. Planificarea implementării va asigura o ordonare corectă a intervențiilor, cum este cazul investițiilor pentru sisteme de apă și canalizare realizate în conjuncție cu reabilitarea drumurilor.

---

³⁹ Pescaturismul este o formă de turism asigurată de pescari profesioniști și furnizată cu ambarcațiunile de pescuit care presupune participarea activă a turiștilor la activitatea de pescuit.

Tabel 6: Obiectivele sectoriale definite pentru fiecare pilon în parte

Protejarea mediului și a resurselor naturale	Îmbunătățirea economiei	Îmbunătățirea conectivității	Asigurarea serviciilor publice	Promovarea eficienței, accesibilității și sustenabilității
<ol style="list-style-type: none"> 1. Biodiversitatea și managementul ecosistemelor 2. Eficiență energetică 3. Schimbări climatice 4. Managementul riscului în caz de dezastre 5. Situații de urgență cauzate de poluare 	<ol style="list-style-type: none"> 6. Turismul 7. Pescuitul și acvacultură 8. Agricultură și dezvoltare rurală 	<ol style="list-style-type: none"> 9. Transportul 10. Tehnologia informației și comunicațiilor 	<ol style="list-style-type: none"> 11. Alimentarea cu apă, canalizarea și managementul integrat al apei 12. Managementul deșeurilor 13. Sănătatea 14. Educația 15. Incluziunea și protecția socială 	<ol style="list-style-type: none"> 16. Capacitatea administrativă și managementul de program
<i>Biodiversitatea și managementul ecosistemului</i>	<i>Turism</i>	<i>Transport</i>	<i>Alimentarea cu apă, sistemele de canalizare și managementul integrat al apei</i>	<i>Capacitate administrativă și management de program</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Dezvoltarea capacității de planificare și management al biodiversității și ecosistemelor (inclusiv monitorizare) • Conservarea, protejarea și valorificarea patrimoniului natural și combaterea/reducerea impactului activităților antropice poluante • Dezvoltarea cercetării, inovării, a educației și formării în domeniul biodiversității și protecției patrimoniului natural • Sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii prietenoase cu mediul înconjurător 	<ul style="list-style-type: none"> • Dezvoltarea și promovarea Deltei Dunării ca destinație ecoturistică integrată, cu un portofoliu bogat de produse și de servicii durabile prin valorificarea patrimoniului natural și cultural • Instituirea unui mecanism de management local al destinației Delta Dunării, bazat pe caracteristicile care dau unicitate fiecărei zone din Deltă, pe implicarea activă și pe asumarea responsabilității din partea actorilor locali • Încurajarea și stimularea populației locale de a deschide afaceri turistice, care să îndeplinească standardele de calitate și sustenabilitate și care să fie viabile din punct de vedere economic 	<ul style="list-style-type: none"> • Creșterea conectivității teritoriale în vederea asigurării accesului la piețele din Tulcea, din restul României și din Uniunea Europeană; asigurarea accesului egal al întreprinderilor, cetățenilor și bunurilor în teritoriul Deltei Dunării, cu o atenție sporită acordată protejării patrimoniului natural existent • Creșterea accesibilității în centrul Deltei Dunării pentru a sprijini dezvoltarea turismului și a pescuitului, precum și mobilitatea pentru locuitorii din zonele slab populate 	<ul style="list-style-type: none"> • Furnizarea de apă potabilă pentru a respecta standardul de calitate a vieții și a îndeplini obiectivele de dezvoltare economică ținând seama de cerere, de fezabilitate financiară și de constrângerile de operare și mentenanță • Sprijinirea colectării apelor uzate în mod centralizat (în funcție de cerere, fezabilitate financiară și de constrângeri de operare și mentenanță) și renunțarea la sistemul actual de utilizare a latrinelor cu fosă, care constituie un pericol pentru sănătate în zonele predispușe la inundații • Adoptarea de metode de epurare a apelor reziduale colectate centralizat într-o manieră convențională sau mai ieftină 	<ul style="list-style-type: none"> • Asigurarea unor servicii publice eficiente și rentabile • Îmbunătățirea planificării strategice și bugetare bazate pe dovezi, la toate nivelurile de guvernare din regiunea Deltei Dunării, în vederea sprijinirii obiectivelor economice și de mediu • Intensificarea utilizării modalității participative de luare a deciziilor, în sinergie cu obiectivele de mediu și cele economice

		<ul style="list-style-type: none"> • Îmbunătățirea sănătății și protecției mediului prin reducerea emisiilor și a consumului de resurse (inclusiv energie) în sistemul de transport 		
Eficiență energetică	Pescuitul și acvacultură	TIC	Managementul deșeurilor	
<ul style="list-style-type: none"> • Creșterea eficienței energetice în zona de studiu în ceea ce privește domeniul economic, clădirile rezidențiale și publice și furnizarea serviciilor publice • Creșterea folosirii surselor regenerabile de energie în zona de studiu • Îmbunătățirea expertizei locale, a disponibilității informațiilor și a conștientizării pe tema eficienței energetice 	<ul style="list-style-type: none"> • Restabilirea echilibrului ecologic și a calității apei • Creșterea valorii economice a activităților de pescuit și acvacultură • Creșterea numărului de oportunități de angajare de calitate în sectorul pescuit 	<ul style="list-style-type: none"> • Asigurarea accesului deplin la rețeaua de internet în bandă largă • Sprijin pentru utilizarea pe scară largă a TIC în mediul privat, în mediul de afaceri și în sectorul public • Asigurarea sinergiilor cu alte sectoare pentru a promova transferul de cunoștințe, servicii și dezvoltare economică 	<ul style="list-style-type: none"> • Îmbunătățirea ratei de reciclare, astfel încât să se atingă obiectivul corespunzător al UE de 50%, la care România s-a angajat • Reducerea efectivă a nivelului de deșeuri, reutilizarea și reciclarea acestora în comunitățile locale, asigurând o gestionare eficientă și durabilă, economisirea resurselor, protecția mediului și dezvoltarea destinațiilor turistice • Gestionarea deșeurilor plutoare • Creșterea gradului de valorificare a deșeurilor colectate de la populație și agenți economici 	
Schimbări climatice	Agricultură și dezvoltare rurală		Sănătatea	
<ul style="list-style-type: none"> • Dezvoltarea unei zone receptive la problemele climatice prin integrarea lor în planurile și politicile publice locale • Promovarea dezvoltării unei economii cu emisii scăzute de carbon prin luarea unor măsuri țintite de adaptare și reducere a emisiilor GES • Dezvoltarea parteneriatelor în 	<ul style="list-style-type: none"> • Promovarea integrării producătorilor din sectorul agro-alimentar (în special produse organice) în lanțul valoric pentru a-i ajuta să beneficieze de avantajul proximității față de piețele externe și de oportunitățile turismului în zonă • Susținerea diversificării 		<ul style="list-style-type: none"> • Îmbunătățirea accesului la serviciile de asistență medicală primară (AMP), axate pe măsuri de prevenție și detectare timpurie și tratare a bolilor cronice • Sprijinirea unui control eficient al epidemiilor, avertizare rapidă și răspuns coordonat, supravegherea bolilor transmisibile și netransmisibile și monitorizarea factorilor de risc 	

<p>domeniul schimbărilor climatice și a unor instrumente de finanțare</p> <ul style="list-style-type: none"> • Conștientizarea din partea populației și a mediului de afaceri cu referire la adaptarea la schimbările climatice 	<p>activităților agricole și non-agricole pentru crearea de locuri de muncă, încurajând implicarea activă a comunităților locale</p> <ul style="list-style-type: none"> • Promovarea accesului tinerilor fermieri la terenuri pentru a permite îmbunătățirea fluxurilor de venit pentru populația locală • Conservarea, protejarea, valorificarea și promovarea patrimoniului natural și cultural, mobil și imobil, din mediul rural • Îmbunătățirea accesului populației/fermierilor locali la informarea privind posibilitățile de a obține fonduri PAC 		<ul style="list-style-type: none"> • Îmbunătățirea infrastructurii de sănătate pentru asistență medicală primară, secundară și terțiară, a nivelului de competențe al profesioniștilor din domeniul medical și utilizarea unui sistem de furnizare a serviciilor adaptat la tehnologii moderne 	
<p>Managementul riscului în caz de dezastre</p>			<p>Educația</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Reducerea vulnerabilității la toate tipurile de riscuri în același timp cu îmbunătățirea calității serviciilor de urgență, pe baza evaluării riscurilor la nivel național și județean, dezvoltarea și menținerea unei capacități de răspuns corespunzătoare • Evaluarea principalelor tipuri de riscuri și elaborarea unor hărți de risc pentru cutremur și inundații, precum și implementarea proiectelor pentru reducerea acestor riscuri • Elaborarea unui Sistem Județean 			<ul style="list-style-type: none"> • Crearea de oportunități de învățare pe tot parcursul vieții pentru dezvoltarea abilităților de muncă necesare în economia secolului 21 • Sprijinirea învățământului secundar, profesional și tehnic integrat în economia globală a cunoașterii și adaptat particularităților economiei locale • Îmbunătățirea calității sistemului educațional primar și preșcolar 	

Informațional Integrat pentru Managementul Situațiilor de Urgență ca parte a Sistemului Național Informațional privind Managementul Dezastrelor				
Situații de urgență cauzate de poluare			Incluziune și protecție socială	
<ul style="list-style-type: none"> Dezvoltarea unui sistem avansat de gestionare a informației în cazul deșeurilor periculoase care pot determina scurgeri și reprezintă o amenințare pentru DD Reducerea riscurilor de poluare și a timpului de răspuns prin elaborarea unui plan de prevenție, dotarea cu echipamente adecvate și formarea resurselor umane 			<ul style="list-style-type: none"> Reducerea disparităților legate de piața muncii și de capitalul uman prin furnizarea de servicii îmbunătățite la nivelul fiecărei dimensiuni a excluziunii și în ansamblul său (educație, sănătate, locuire, ocupare) Conservarea patrimoniului cultural al minorităților etnice din zona de studiu Îmbunătățirea rezultatelor sociale prin creșterea relevanței și a eficacității programelor de protecție socială derulate în teritoriul ITI Delta Dunării 	

III.2 Dimensiunea teritorială

Obiectivul acestui capitol este de a prezenta structura spațială a zonei de studiu (Regiunea Delta Dunării) și distribuția nevoilor de investiții în zona Deltei (RBDD) și zonele limitrofe. Secțiunea a 3-a din cadrul acestui capitol, „Sinteza priorităților sectoriale și a sinergiilor inter-sectoriale”, prezintă distribuția intervențiilor în fiecare sector, împreună cu o scurtă descriere a zonei.

Zona de studiu este reprezentată de un amestec de zone locuite, cu mari disparități demografice, socio-economice și în materie de densitate. Comunitățile sunt răspândite în interiorul Rezervației Biosferei (mai ales în centrul Deltei) și în exteriorul ei (zonele limitrofe), majoritatea zonelor având o mare valoare ecologică.

Principalele caracteristici ale zonei care au fost luate în considerare în programul de dezvoltare sunt următoarele:

- (a) Zonele urbane cu activități economice diferite (municipiul Tulcea și patru orașe);
- (b) Zone cu amplasamente periferice, izolate sau cu acces limitat spre Tulcea și alte orașe;
- (c) Zone în declin demografic (depopulare);
- (d) Zone cu activitate economică slabă (oportunități puține de angajare și risc crescut de sărăcie); și
- (e) Zone cu un patrimoniu natural unic, cu sensibilitate din punct de vedere ecologic și un potențial mare pentru dezvoltarea turistică și cercetarea biosferei.

Dezvoltarea spațială ia în considerare rolul orașelor și relația acestora cu zonele rurale și cu cele protejate. Strategia propusă și lista corespunzătoare de proiecte prioritare se concentrează pe: (a) protejarea valorii RBDD din punct de vedere ecologic; (b) competitivitatea crescută atât a zonelor construite majore (municipiul Tulcea și cele patru orașe), cât și a sectorului agricol din zonele rurale (în special zonele limitrofe); (c) legături îmbunătățite între zonele urbane; și (d) susținerea coeziunii urban – rural, prin dezvoltarea infrastructurii publice.

Structura funcțională

Regiunea Delta Dunării are o structură funcțională mixtă, cu activități economice diverse, care se desfășoară în diferite sub-zone. Profilul economic general se bazează pe activități de turism, pescuit și agricultură, aflate în strânsă legătură cu resursele naturale și pe funcțiuni mai diversificate în zonele urbane, unde se desfășoară cele mai multe dintre activitățile din sectoarele industriale și de servicii. Se pot identifica patru sub-zone (a se vedea harta de mai jos):

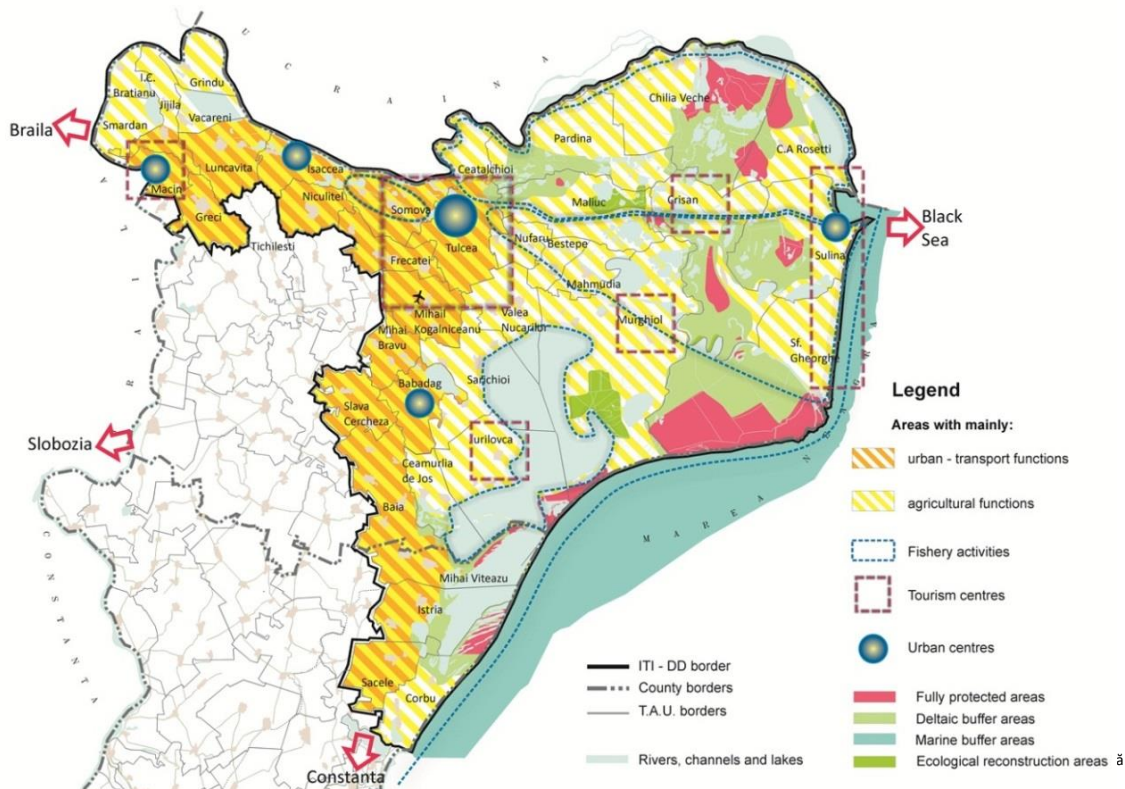
- (a) Zone cu funcții urbane semnificative – coridorul Măcin – Isaccea – Tulcea – Babadag, de-a lungul drumului național DN 22, continuând spre sud către Constanta;
- (b) Zone cu activități agricole preponderente – localizate în partea de nord a județului Tulcea (Pardina, Chilia Veche, Ceatalchioi, Maliuc, Somova, Niculițel, Frecăței, Văcăreni, Mihail Kogălniceanu, Luncavița, Grindu, Slava Cercheză, Sarichioi, Baia, Beștepe, Jurilovca, Mahmudia, Mihai Bravu, Murighiol, I.C. Brătianu, Jijila, Smârdan);
- (c) Zone cu activități preponderent de pescuit – în jurul lacului Razim, în centrul Deltei și pe litoralul Mării Negre;
- (d) Zone cu activități turistice semnificative (în special în Deltă, unde sunt oferite diverse produse turistice)⁴⁰: turism rural (Sf. Gheorghe, Crișan, Caraorman, Murighiol, Mahmudia,

---

⁴⁰ Potențial turistic semnificativ există și în alte zone; de ex.: Parcului Național Măcin, complexului lagunar, Razim-Sinoe, etc.

Chilia Veche, Periprava); turism recreațional – sport și navigație (Sulina, Crișan); turism pentru pescuit sportiv/recreativ (Lacul Razim, Caraorman, Crișan și alte comune, precum și pe Coasta Mării Negre); și turism de litoral (Sf. Gheorghe, Sulina, Perișor-Portița).

Figura 50: Structura funcțională a regiunii Delta Dunării

Zonele urbane și împrejurimile lor

Gradul de urbanizare al regiunii este foarte scăzut, luând în considerare indicatorii demografici și economici. Rețeaua de orașe se constituie dintr-un municipiu și patru orașe mici compacte, fiecare având un profil și un caracter specific. Rețeaua urbană cuprinde Tulcea⁴¹ drept punct central conectat terestru cu orașele Babadag, Isaccea și Măcin⁴², și fluvial (pe fluviul Dunărea) cu Sulina⁴³. De-a lungul coridorului Babadag – Tulcea – Măcin, se înregistrează cea mai mare densitate demografică, de aproximativ 50 locuitori/km².

Există oportunități pentru cooperare între mediul urban și cel rural pe baza economiilor specifice așezărilor umane, culturii și naturii acestora. Tulcea, Babadag, Isaccea și Măcin atrag comunele înconjurătoare, formând mici zone incipient interconectate, care mizează pe rezervele de terenuri și pe atracțiile turistice. Orașul Sulina este poarta de intrare la Marea Neagră, legătura cu orașul Tulcea realizându-se prin centrul Deltei pe canalul Sulina.

Dezvoltarea regiunii este influențată în special de rețeaua economică și socială a orașelor. Obiectivul este îmbunătățirea sistemului urban și a teritoriului înconjurător printr-o serie de măsuri. Investițiile propuse se susțin unele pe altele pentru a asigura coerența dezvoltării. Procesul anticipat de

⁴¹ Tulcea este un oraș de mărime medie cu un număr de aproximativ 90.000 de locuitori.

⁴² Orașele au între 5.000 - 10.000 de locuitori.

⁴³ Coridorul deservește o zonă cu o densitate foarte mică, sub 5 locuitori/km².

urbanizare continuă este susținut printr-o varietate de măsuri precum creșterea conectivității și mobilității în regiune și îmbunătățirea accesibilității dinspre/către Constanța și sistemul urban Galați - Brăila. Din perspectiva locuirii, vor fi abordate investițiile în servicii urbane de bază, condiții sănătoase de locuit, mediu înconjurător sigur și spații publice atractive. Pentru dezvoltarea economică a zonelor urbane, investițiile publice vor permite crearea de locuri de muncă și vor susține bugetele locale.

Zonele rurale

Regiunea Delta Dunării (zona de studiu) este formată în cea mai mare parte din zone rurale cu comune dispersate. În zonele limitrofe, accesul către și între acestea se face ușor folosind rețeaua de drumuri rutiere, în timp ce, în majoritatea cazurilor, comunele din centrul Deltei comunică prin intermediul sistemului de canale navigabile. Populația din cele mai multe comune numără între 2.500 și 3.000 de locuitori, doar patru dintre aceste comune care se află în apropierea orașelor Măcin și Babadag au mai mult de 5.000 de locuitori. În centrul Deltei, populația din comune numără între 500 și 2.000 de locuitori, răspânziți de obicei în mai multe (2- 4) sate.

Spațiul rural este complementar zonelor urbane, oferind peisaje valoroase, precum și patrimoniu natural și recreațional. În aceste zone, diversitatea și identitatea peisajului trebuie protejate, iar investițiile trebuie să aducă valoare adăugată țesutului rural existent; de exemplu, reabilitarea patrimoniului tangibil istoric și arhitectural, precum și conservarea infrastructurii ecologice. Investițiile în infrastructura publică sunt necesare pentru a îmbunătăți standardul de viață al comunităților locale și pe cel de cazare pentru turiști. Astfel de investiții vor susține economiile rurale – în special activitățile de turism, pescuit și cele agricole.

Zone naturale protejate și zonele-tampon

RBDD este localizată dispersat de-a lungul canalelor Dunării, în jurul sistemului de lacuri Razim-Sinoe și pe litoralul Mării Negre. Zona aparține domeniului public al statului și este administrată de Administrația Rezervației Biosferei Delta Dunării (ARBDD). Din suprafața totală a rezervației, doar 19% aparține administrațiilor publice locale sau proprietarilor privați. Din punct de vedere al zonării RBDD, situația este următoarea: zone protejate integral (50.904 ha), zonă-tampon marină (103.000 ha), zonă-tampon deltaică (119.996 ha) și cea destinată reconstrucției ecologice (101.695 ha). Ca sit de patrimoniu universal, RBDD necesită investiții în conservarea biodiversității și peisajelor, a ecosistemelor acvatice și terestre; monitorizarea și îmbunătățirea calității apei și managementul riscurilor.

Dezvoltarea spațială

Teritoriul prezintă două axe majore de dezvoltare. Axa de dezvoltare Nord – Sud face legătura dintre principalele zone urbane – Constanța (pol național de creștere) și Tulcea, Brăila, Galați (poli naționali de dezvoltare), asigurând conexiunea cu teritoriul național și măbind accesibilitatea dinspre coridorul TEN-T Constanța – Varna (Bulgaria). Axa de dezvoltare Est – Vest are Tulcea ca punct central și Chilia Veche, Sulina și Sfântu Gheorghe drept destinații principale din centrul Deltei, unde intervențiile trebuie realizate prudent, având în vedere patrimoniul bogat de resurse naturale.

Dezvoltarea spațială trebuie să respecte profilul unic al Regiunii Delta Dunării și să evidențieze diversitatea spațială și coerența zonelor. Planul strategic european privind resursele naturale, Directivele „Păsări” și „Habitat” ale CE, precum și măsurile privind patrimoniul cultural european, formează un cadru solid pentru protejarea zonelor deosebit de sensibile ale Deltei Dunării.

Delta (RBDD). Importanța ecologică a Deltei cere un management foarte atent. Dezvoltarea zonei va presupune inițiative și acțiuni care împreună conduc la conservarea vitalității sistemului ecologic (conservarea naturii) și crearea unor condiții sănătoase de viață și spațiu pentru desfășurarea activităților economice (în special în turism, acvacultură, pescuit și agricultură).

Zonele limitrofe. Acest spațiu combină caracteristici de locuire, de muncă și de natură. Dezvoltarea zonei ar trebui să vizeze îmbunătățirea infrastructurii, diversitatea și calitatea spațiului și condițiilor de viață, creșterea atractivității zonei și să promoveze echitatea socială. Va diferenția și consolida diversele centre de dezvoltare. În conjuncție cu îmbunătățirile la nivel de eficiență energetică, dezvoltarea urbană va include măsuri care determină creșterea atractivității spațiului construit, promovarea patrimoniului cultural și va mări oferta de teren/spații comerciale pentru noi afaceri. Dezvoltarea zonei rurale trebuie planificată pentru utilizare integrată, având în vedere avantajul oferit de varietatea de activități agricole, de peisaje și de agrement.

Rețeaua de localități. Dezvoltarea viitoare a Regiunii Delta Dunării se reflectă într-o perspectivă policentrică, care se concentrează pe oameni și activități (a se vedea harta de mai jos). Modelul prezintă trei niveluri de centre care joacă un rol important în teritoriu:

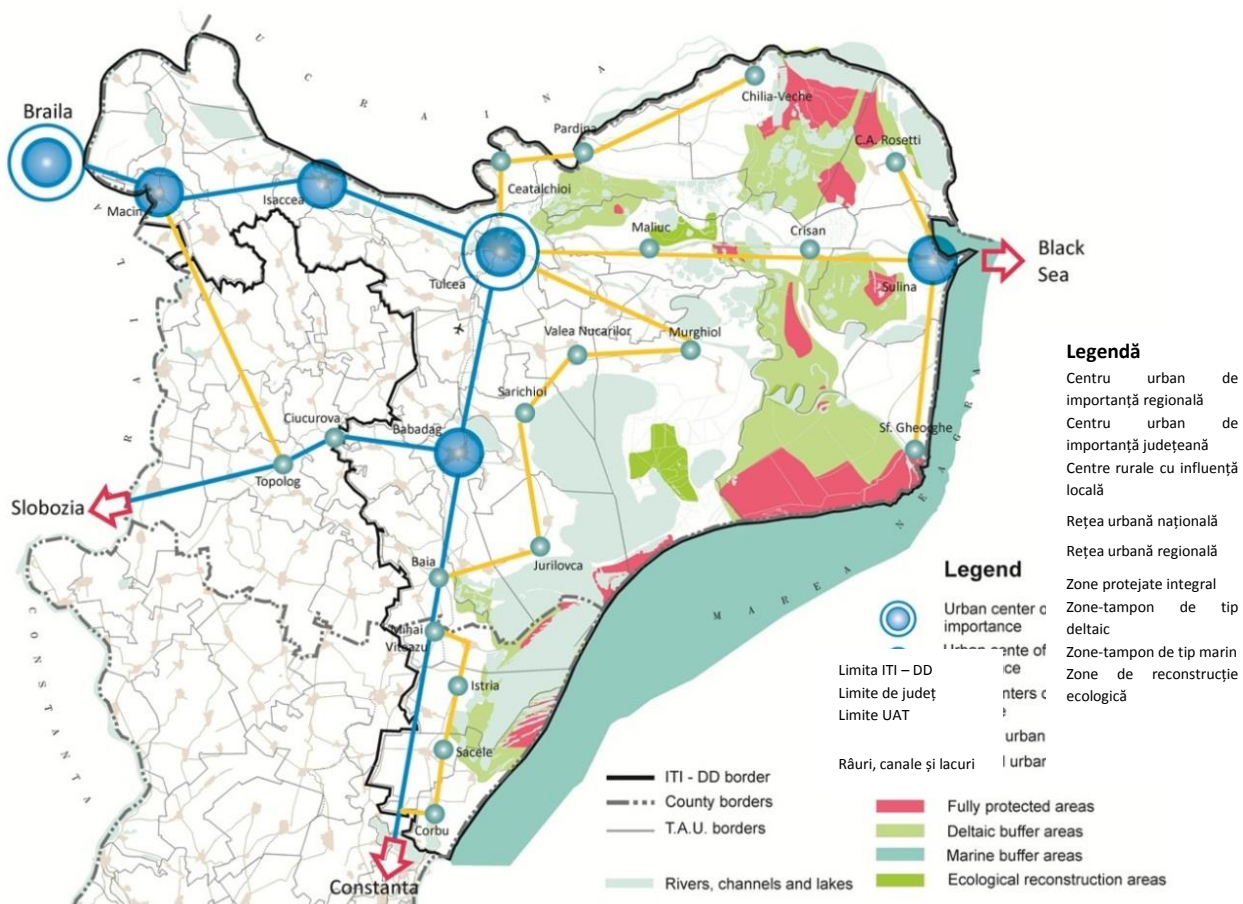
1. **Centru urbane de importanță regională** – municipiul Tulcea (având o influență metropolitană și de centru de servicii asupra localităților învecinate și jucând un rol regional foarte important datorită aeroportului, terminalelor fluviale și feroviare în ceea ce privește accesul în Regiune în scopuri turistice);
2. **Centre urbane de importanță județeană** – Babadag, Măcin, Isaccea, și Sulina (ca noduri de transport/servicii și spații pentru diverse activități economice);
3. **Centre rurale cu influență locală** – incluzând Sf. Gheorghe, C.A. Rosetti, Chilia Veche și Crișan în centrul Deltei, iar în restul teritoriului Luncavița, Murighiol, Sarichioi, Jurilovca, Baia, Mihai Viteazu, Istria, Săcele, Corbu.

Această rețea de localități prezintă perspective de dezvoltare atât la nivelul zonelor urbane, cât și la nivelul celor rurale prin îmbunătățirea legăturilor economice și sociale. Zona limitrofă trebuie pregătită pentru o mai bună integrare spațială viitoare prin conexiuni de transport corespunzătoare, care să permită operațiuni la scară regională, inclusiv în sectorul turistic.

Suținerea cu prioritate a localităților din centrul Deltei Dunării.

Având în vedere caracteristicile deosebite ale celor 8 unități administrativ-teritoriale din centrul Deltei, respectiv: includerea integrală a teritoriului administrativ în perimetrul RBDD, accesul dificil, problemele demografice și nivelul scăzut al dezvoltării economice, în implementarea Strategiei se va avea în vedere un pachet integrat de măsuri pentru fiecare localitate din această zonă. Astfel, prin proiecte vizând asigurarea infrastructurii tehnico-edilitare (rețele de alimentare cu apă, canalizare), asigurarea accesului la servicii de interes general (sănătate, educație), reabilitarea arhitecturală a locuințelor și a structurilor de primire turistică, creșterea calității spațiilor publice, creșterea accesibilității (reabilitare infrastructură portuară, locuri de acostare), gestionarea deșeurilor, proiecte privind dezvoltarea economică a localităților se asigură creșterea calității vieții locuitorilor și creșterea atractivității turistice a localităților respective.

Figura 51: Perspectivă policentrică asupra regiunii Delta Dunării

III.3 Prioritățile sectoriale și sinergii inter-sectoriale

Această secțiune descrie raționamentul intervențiilor de dezvoltare sugerate, ele fiind prezentate în funcție de pilon și sector, și însoțite de legături inter-sectoriale importante. Fiecare sinteză sectorială stabilește obiectivele sectoriale care susțin cele două obiective strategice și este urmată de justificarea intervenției și tabele cu câteva exemple de proiecte, programe sau intervenții prioritare.

Pilonul I: Protejarea mediului și resurselor naturale

Această sub-secțiune identifică nevoile pentru o administrare mai bună a bunurilor naturale în zona de studiu și a riscurilor existente, determinate de potențiale incidente de poluare, care pot avea un impact major negativ asupra ecosistemului. Administrarea și refacerea bunurilor de mediu este văzută drept o modalitate de a echilibra conservarea cu o utilizare sustenabilă și cu promovarea dezvoltării economice. De asemenea, această secțiune identifică nevoia de a promova acțiuni de reducere a concentrațiilor de carbon din atmosferă și adaptare privind schimbările climatice. Se așteaptă ca aceste acțiuni să contribuie la conservarea bunurilor publice globale (clima) și la prevenirea/atenuarea riscurilor legate de creșterea frecvenței sau dimensiunii dezastrelor naturale (în special cele legate de inundații). Îmbunătățirea eficienței energetice din centrul Deltei și în centrele urbane din zona de studiu reprezintă una dintre principalele nevoi și acțiuni reciproc avantajoase pentru reducerea concentrațiilor de carbon din atmosferă.

Biodiversitatea și managementul ecosistemului

Obiective Sectoriale

- Dezvoltarea capacității de planificare și management al biodiversității și ecosistemelor (inclusiv monitorizare)
- Conservarea, protejarea și valorificarea patrimoniului natural și combaterea/reducerea impactului activităților antropice poluante
- Dezvoltarea cercetării, inovării, a educației și formării în domeniul biodiversității și protecției patrimoniului natural
- Sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii prietenoase cu mediul înconjurător

Statutul RBDD de rezervație a biosferei presupune ca prioritățile de acțiune să se bazeze pe nevoia de a atinge un echilibru durabil între obiectivele în egală măsură importante, dar și inseparabil inter-dependente de protecție a biodiversității, a ecosistemelor naturale și a proceselor, pe de o parte, și de satisfacere a nevoilor economice și sociale și a aspirațiilor comunităților locale, pe de altă parte. Din cauza moștenirii acțiunilor din trecut, cum ar fi construcția canalelor, defrișările, pescuitul excesiv al speciilor valoroase și introducerea speciilor invazive, provocările legate de management se referă nu doar la conservarea, ci și la refacerea elementelor-cheie ale ecosistemelor și a funcțiilor acestora.

Prima prioritate în acest „sector” este aceea de a atinge gradul maxim posibil de înțelegere a ecosistemului deltaic dinamic și complex, în baza unor date exacte și actualizate, utilizate de modele predictive „de ultimă tehnologie”, în special a celor hidrologice și a celor legate de debitul de sedimente. Aceste modele sunt esențiale pentru a anticipa impactul intervențiilor asupra

sistemului în ansamblu, cum ar fi dragarea și îndepărtarea construcțiilor/refacerea canalelor, digurilor și barajelor în anumite zone, în scopuri cum ar fi menținerea sau îmbunătățirea navigației și a accesului, refacerea habitatelor acvatice și managementul inundațiilor. Managementul inundațiilor constituie un exemplu excelent de management al provocărilor, dat fiind că inundațiile sezoniere reprezintă un proces natural esențial al ecosistemului deltaic, deși inundarea anumitor zone trebuie prevenită pentru a proteja viețile localnicilor, proprietățile și infrastructura economică. Chiar dacă anumite zone trebuie să fie în continuare protejate prin infrastructură fizică, cum ar fi digurile, strategia generală a managementului inundațiilor ar trebui să se axeze pe o abordare de tip „management al terenului”, în care zonele inundabile să fie păstrate în stare naturală, sau printr-o utilizare a terenurilor care să tolereze și să ajute la preluarea apei rezultate din inundații.

La fel de importante sunt datele exacte și abordările de management efectiv pentru speciile-cheie de floră și faună, inclusiv a speciilor amenințate și aflate pe cale de dispariție, de importanță națională, regională și globală din punctul de vedere al conservării, precum și „resursele naturale vii”, valoroase și abundente în mod natural, pe care se bazează economia din zonă. Chiar dacă ARBDD are responsabilitatea principală de a planifica și implementa un management al RBDD „fundamentat științific”, acesta poate fi pus în practică prin cooperare pe termen lung și cu susținere din partea localnicilor și a utilizatorilor resurselor, care trebuie să primească în schimb informare, înțelegere, oportunități economice și stimulente adecvate pentru susținerea protecției ecologice și a biodiversității și a unui management durabil al resurselor naturale.

Prioritățile legate de managementul biodiversității și al ecosistemelor se suprapun și oferă sinergii importante în sectoare economice-cheie, cum ar fi turismul și pescuitul. Mediul natural unic al zonei, biodiversitatea și moștenirea culturală sunt recunoscute ca fiind atracțiile principale pe baza cărora o industrie a turismului modern și durabil poate fi dezvoltată. Îmbunătățirea ecosistemelor acvatice și a calității apei sunt esențiale pentru refacerea optimă a populațiilor de pește, inclusiv a speciilor de prădători mari, care reprezintă baza pentru pescuitul comercial și sportiv/recreativ și pentru acvacultură în amenajări piscicole. În acest sens, este necesară revenirea la un regim hidrologic cât mai apropiat de cel istoric, care ar permite totodată menținerea elementelor de biodiversitate. Sinergii puternice există și în sectoare cum ar fi adaptarea la schimbările climatice (de ex. managementul durabil al inundațiilor) și furnizarea serviciilor de bază.

În baza celor de mai sus, măsurile care se impun în acest domeniu cuprind: (i) sprijin financiar și tehnic pentru monitorizarea/culegerea datelor și modelarea sistemului și pentru implementarea activităților esențiale de management, după cum au fost acestea identificate – decolmatare, dragare, managementul infrastructurii (inclusiv menținerea și îndepărtarea selectivă pentru renaturarea principalelor zone umede și a zonelor defrișate) și protecție și management durabil al speciilor de importanță economică și/sau protejate; (ii) susținerea dezvoltării, managementului ecologic și al turismului durabil prin acțiuni precum marcarea granițelor zonei (de ex. pentru zonele principale cu protecție exclusivă) și îmbunătățirea serviciilor de informare a vizitatorilor; (iii) reforme instituționale, de reglementare și de politici publice, precum și dezvoltarea capacității – toate pentru a se asigura stimulente mai mari, platforme mai bune, cunoștințele și structurile instituționale necesare pentru rezidenți, pentru utilizatorii resurselor, ARBDD și autoritățile locale, astfel încât să devină parteneri mai eficienți și mai utili în ceea ce privește managementul RBDD (atât la nivel de planificare, cât și la nivel de implementare); (iv) acțiuni urgente de „management teritorial”, cum ar fi planificarea dezvoltării urbanistice locale și înscrierea la cadastru a clădirilor publice de interes

național; și (v) îmbunătățirea facilităților RBDD pentru susținerea cercetării și educației de nivel național și internațional privind ecologia și biodiversitatea deltei, conservarea și utilizarea ei durabilă.

Tabel 7: Biodiversitatea și managementul ecosistemului – Tipuri de intervenție / proiecte și justificare

Tip intervenției/ proiect	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
<p>Achiziționarea de echipamente necesare pentru intervențiile materiale pentru a restabili circulația naturală a apei și zonele cu habitate importante</p> <p><i>Intervenție I.5</i></p>	Întreg teritoriul RBDD	Bugetul de stat/ Alte surse de finanțare	Înlăturarea unor obstacole din calea circulației apei, care au fost instalate în ultimii 50 de ani, urmărindu-se apropierea actualului model de scurgere a apelor prin teritoriul RBDD, cât mai mult posibil, de modelul natural existent înaintea lucrărilor de îndiguire și desecare executate în secolul trecut, poate determina îmbunătățirea calității apei și a habitatelor naturale acvatice și terestre, iar prin scăderea turbidității și eutrofizării se poate reduce prezența speciilor invazive, precum cele de caras. Această acțiune presupune, în principal, lucrări de dragare/excavare pentru reconectarea amenajărilor/polderelor agricole, piscicole și silvice, care nu mai sunt folosite în scopul pentru care au fost amenajate (renaturare), la regimul hidrologic natural, eliminarea aluviunilor care au colmatat/închis gârle, canale și lacuri din Delta Dunării. Există câteva locuri (Sinoe-Istria-Nuntași, Razim-Sinoe, etc.) unde este evident faptul că îndepărtarea aluviunilor este necesară de urgență și trebuie inițiată sau continuată pe baza informațiilor existente. Sunt prevăzute și lucrări hidrotehnice pentru refacerea regimului salmastru din complexul lacustru Razim-Sinoe.
<p>Refacerea sistemelor ecologice și a habitatelor naturale din cadrul rețelei „Natura 2000” pentru speciile care fac obiectul preocupărilor europene legate de conservare, prin lucrări de reconstrucție ecologică în lacurile din complexele lacustre naturale,</p>	Tulcea, Sulina, Sfântu Gheorghe, Pardina, Ceatalchioi, Chilia Veche, Mahmudia, Murighiol, C.A. Rosetti, Maliuc, Crișan	POIM Axa Prioritară 4 (daca sunt cuprinse în cadrul Planului de Management al ARBDD)	Intervențiile prioritare sunt necesare pentru restaurarea ecosistemelor și habitatelor afectate precum și pentru repopularea speciilor afectate. Extinderea habitatelor acvatice pentru speciile de pești și păsări se poate realiza ușor prin refacerea mlaștinilor. Conform ARBDD, s-a observat o scădere a populațiilor acestor specii și, în consecință, programele anterioare (care au fost doar parțial implementate din cauza lipsei de fonduri) de protejare și conservare trebuie continuate și intensificate. De exemplu, investițiile necesare pentru securizarea și îmbunătățirea condițiilor de reproducere în locurile prielnice reproducerii, și pentru asigurarea protejării corespunzătoare a acestor specii; în paralel, se pot desfășura alte intervenții, precum un sistem integrat de monitorizare a întregii zone.

<p>afectate de procese de aluvionare cauzată de intervenții antropice</p> <p><i>Intervenție I.6</i> <i>Proiect 60</i></p>			
<p>Refacerea/restaurarea habitatelor naturale afectate de activitățile non-ecologice din polderele agricole, pescărești și forestiere</p> <p><i>Intervenție I.8</i> <i>Proiect 60</i></p>	<p>Întreg teritoriul RBDD</p>	<p>POIM</p> <p>Axa Prioritară 4</p> <p>(daca sunt cuprinse în cadrul Planului de Management al ARBDD)</p>	<p>Această intervenție are ca scop refacerea habitatelor naturale afectate prin îndiguiri și desecări în amenajările piscicole și agricole abandonate și care nu mai sunt folosite, în totalitate sau parțial, în scopul pentru care au fost construite (A.P. Stipoc, A.P. Murighiol, A.P. Perișor, A.P. Periteașca etc.) și implică reconectarea acestora la regimul natural de inundare, prin lucrări de dragare/excavare, pe baza soluțiilor stabilite prin studii de fezabilitate documentate și rezultatelor cercetărilor desfășurate în acest scop. Îmbunătățirea soluțiilor identificate pentru restabilirea habitatelor va îmbunătăți și calitatea și cantitatea organismelor vii care trăiesc în sau în vecinătatea acestor habitate naturale restabilite.</p>

<p>Refacerea sistemelor ecologice și a habitatelor naturale în cadrul rețelei “Natura 2000” pentru speciile care fac obiectul preocupărilor europene legate de conservare, prin lucrări de reconstrucție ecologică pentru îmbunătățirea regimului hidrologic și hidrochimic din complexele lacustre naturale din RBDD, împreună cu dezvoltarea unui sistem de monitorizare integrat performant care să acopere întreaga zonă a Rezervației Biosferei Delta Dunării (inclusiv zonele transfrontaliere), susținerea luării deciziilor pe bază de dovezi și participarea comunității</p> <p><i>Intervenții : 1.5, 1.6, 1.8, 1.40</i> <i>Proiecte: 56, 57, 58,</i></p>	<p>Întreg teritoriul RBDD</p>	<p>POIM</p> <p>Axa Prioritară 4</p> <p>(daca sunt cuprinse în cadrul Planului de Management al ARBDD)</p>	<p>Sunt necesare intervenții prioritare pentru refacerea ecosistemelor și a habitatelor afectate ca urmare a unei alimentări deficitare cu apă din fluviu, bazat pe dezvoltarea și implementarea modelului matematic hidrologic, sedimentologic și hidrochimic, precum și pentru refacerea populațiilor speciilor afectate. Extinderea habitatelor acvatice pentru pești și specii de păsări poate fi realizată destul de ușor prin optimizarea regimului hidrologic din lacurile și zonele inundabile aferente.</p> <p>Conform ARBDD, a fost observată o scădere a populațiilor acestor specii și din acest motiv programele anterioare de protecție/conservare (implementate insuficient din cauza lipsei de fonduri) trebuie continuate și intensificate. Investițiile fizice necesare sunt, de exemplu, cele pentru asigurarea și îmbunătățirea condițiilor de reproducere în locurile de reproducere și pentru asigurarea protecției adecvate a coloniilor acestor specii; în paralel cu intervențiile indirecte, precum un sistem de monitorizare integrat pentru întreaga zonă.</p>
<p>Refacerea sistemelor ecologice și a habitatelor naturale în cadrul rețelei “Natura</p>	<p>Întreg teritoriul RBDD</p>	<p>POIM</p> <p>Axa Prioritară 4</p> <p>(daca sunt cuprinse în</p>	<p>În această categorie sunt incluse intervenții considerate necesare pentru refacerea și/sau îmbunătățirea calității habitatelor naturale afectate de:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dezvoltarea excesivă a stufului care a condus la degradarea stufăriilor și la afectarea habitatelor

<p>2000” pentru speciile care fac obiectul preocupărilor europene legate de conservare, prin lucrări de igienizare a stufăriilor degradate, implementarea măsurilor pentru managementul speciilor invazive, salubritatea ecosistemelor naturale, gestionarea animalelor domestice abandonate, implementarea măsurilor pentru protecția speciilor afectate, inclusiv stație pentru monitorizarea speciilor migratoare și amenajări pentru susținerea populațiilor unor specii de floră și faună în declin sau afectate (platforme pentru cuibărit, cuiburi artificiale, centru pentru tratarea animalelor bolnave sau rănite, etc.)</p> <p><i>Intervenții: 1.6, 1.9</i> <i>Proiecte: 59, 63, 67, 68</i></p>		<p>cadru Planului de Management al ARBDD)</p>	<p>naturale specifice;</p> <ul style="list-style-type: none"> - creșterea suprafețelor ocupate de specii invazive (<i>Amorfa fruticosa, Carasius carasius, etc.</i>); - managementul deficitar al animalelor domestice abandonate în mediu natural (cabaline, bovine) care afectează habitatele naturale în special cele forestiere, precum și pentru susținerea populațiilor unor specii aflate în declin sau afectate de impactul antropic (Pelicanul creț, cormoranul pitic, nurca europeană, sturionii, etc.), exemplare de faună rănite sau afectate de diverse îmbolnăviri sau epizootii.
<p>Lucrări pentru asigurarea unei protecții eficiente și a unui</p>	<p>Întreg teritoriul RBDD</p>	<p>POIM Axa Prioritară 4</p>	<p>Primele lucrări de marcare și semnalizare în RBDD au fost făcute în prima parte a anilor 90, lucrări care s-au dovedit, în timp, insuficiente și ineficiente și este necesară, în prezent o abordare integrată a</p>

<p>management performant în RBDD prin marcarea și semnalizarea limitelor zonelor funcționale din RBDD, amenajare trasee de acces pentru vizitarea RBDD cu impact minim asupra habitatelor naturale</p> <p><i>Intervenție I.2 Proiect 65</i></p>		<p>(daca sunt cuprinse în cadrul Planului de Management al ARBDD)</p>	<p>activității de marcare și semnalizare pentru creșterea eficienței managementului RBDD, prin creșterea vizibilității acestor lucrări și prin acoperirea tuturor categoriilor de zone funcționale: zone strict protejate, zone tampon, zone de pescuit recreativ-sportiv, zone de campare și parcare, trasee de acces și vizitare, inclusiv pentru implementarea și dezvoltarea unor trasee pentru ambarcațiuni nepropulsate mecanic (lotca pescărească cu rame, canotca etc.) sau propulsate cu metode ecologice (electrică, fotovoltaică, eoliană etc.).</p> <p>Este necesară, de asemenea, dezvoltarea și îmbunătățirea infrastructurii existente: extindere sediu ARBDD, introducerea tehnologiilor ecologice pentru alimentare cu energie electrică, încălzire și producerea apei calde menajere, implementarea unui sistem de monitorizare și securizare, în special a zonelor strict protejate sau a altor zone de interes deosebit (colonii izolate, habitate protejate etc.).</p>
<p>Reîmpădurirea zonelor unde vegetația naturală a dispărut sau s-a degradat</p> <p><i>Intervenție I.10</i></p>	<p>RBDD</p> <p>De-a lungul canalelor navigabile și în câteva expoldere unde se desfășurau activități de agricultură sau pescuit</p>	<p>Bugetul de stat/ Alte surse de finatare</p>	<p>Se observă defrișarea de vegetație naturală a aproximativ 200 de km de-a lungul brațelor canalelor naturale din Delta.</p> <p>Suprafața ce trebuie împădurită de-a lungul canalelor este de aproximativ 400 de ha; iar în ceea ce privește polderele agricole și piscicole este de aproximativ 5,000 ha.</p>
<p>Dezvoltarea și implementarea unor acțiuni pentru reducerea deversării deșeurilor în zonele naturale</p> <p><i>Intervenție I.1 Proiect 65</i></p>	<p>Zona întreagă a RBDD</p>	<p>Bugetul de stat/ Alte surse de finatare</p>	<p>Ecosistemele naturale sunt afectate de cantitățile mari de deșeuri (în special cele din plastic) care sunt transportate de ape din bazinul lărgit al fluviului Dunărea (în special în timpul inundațiilor) sau care sunt generate la nivel local de rezidenți sau turiști.</p> <p>Printre măsurile care se impun se numără stabilirea unor centre de colectare, echipamente și costuri de operare pentru colectarea și distrugere lor (în mod ideal acestea ar cuprinde reciclarea de materiale care permit acest lucru, precum P.E.T.-uri).</p> <p>De asemenea, se mai pot lua în considerare și îndepărtarea reziduurilor și refacerea generală ecologică a terenului degradat sau abandonat din cauza unor activități industriale anterioare, cu accent pe acele suprafețe care se situează în apropierea zonelor protejate.</p>

<p>Investiții pentru a susține acțiunile locale de reducere a poluării cu nitrați a canalelor navigabile, rezultată din activități agricole sau de creștere a animalelor</p> <p><i>Intervenție I.11 Proiect 59</i></p>	<p>Întreg teritoriul RBDD</p>	<p>Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR)</p> <p>M4 – submăsura 4.1.(acțiuni individuale)</p> <p>Măsura 6</p> <p>6.1 & 6.3 (prin acțiuni individuale)</p> <p>Măsura 19 LEADER (acțiuni locale)</p>	<p>Prin Directiva UE privind poluarea cu nitrați România s-a obligat să facă investiții și să ia măsuri, iar acestea sunt cu mult urgentate de decizia recentă de a declara că teritoriul întreg al României dezvoltă un potențial mare de vulnerabilitate privind poluarea cu nitrați. Cele mai multe comune din afara inimii Deltei dețin populații numeroase de animale, în special la nivelul gospodăriilor și nu au luat niciun fel de măsuri pentru a împiedica poluarea solului și a apei cu dejecții animale. Primul pas ar fi să se inventarieze numărul de animale și să se definească și evalueze alte criterii pentru a identifica acele zone în care investițiile sunt critice (e.g. din cauza unui număr mare de puțuri contaminate); majoritatea fântânilor au apele poluate, cu o cantitate mare de nitrați din cauza unei gestionări defectuoase a gunoiului de grajd. În ceea ce privește centrul Deltei, se pot lua în considerare alte soluții practice de gestionare a gunoiului de grajd, adaptate condițiilor respective.</p>
<p>Dezvoltarea și implementarea unui sistem modern/eficient de monitorizare și a unui model de previzionare privind procesul de sedimentare dinamică din Delta Dunării</p> <p><i>Intervenție I.3 Proiect 61</i></p>	<p>Întreg teritoriul RBDD</p>	<p>Bugetul de stat/ Alte surse de finantare</p>	<p>În opinia noastră, această intervenție este strict necesară pentru a îmbunătăți capacitatea ARBDD și a instituțiilor conexe în executarea acțiunilor adecvate pentru decolmatarea canalelor, dragarea și gestionarea depunerilor de sedimente.</p> <p>ARBDD este un sistem hidrologic complex care unifică fluxurile de ape din canale și suprafețele inundabile. Apele aduc o încărcătură mare de sedimente, colectată din amonte fluviului Dunărea. Aceste sedimente aduc cantități importante de nutrienți ecosistemului deltei, dar, de asemenea, pot determina schimbări fizice și ecologice, precum blocarea canalelor de acces și eutrofizarea în zonele cu un flux redus de apă. Unele dintre aceste probleme, care au legătură cu depunerea sedimentelor, s-au creat ca urmare a construirii unor canale artificiale perpendicular pe direcția de deplasare a fluxului natural al apelor. Aceasta este o cerință serioasă printre localnicii din zona RBDD, și anume dragarea canalelor și lacurilor pentru a păstra zonele de acces și pescuit. De asemenea, aceasta este inclusă și în planul anual de lucru al ARBDD. Totuși, fiecare schimbare a vitezei sau direcției de deplasare a fluxurilor de apă și depunerea sedimentelor într-o anumită parte a Deltei pot determina consecințe oriunde în aval de acel loc. Astfel, este esențial ca ARBDD să dețină cele mai serioase informații și mijloace pentru a</p>

			prevesti impactul înaintea efectuării acțiunilor de dragare, construire sau distrugere a digurilor sau orice alte activități care pot schimba fluxul de apă.
<p>Asistență tehnică privind o examinare instituțională aprofundată (analiză funcțională) a ARBDD, având scopul de a îmbunătăți performanțele manageriale și cadrul legislativ care guvernează zona RBDD, precum și de a garanta populației acces direct la servicii și resurse naturale</p> <p><i>Intervenție I.4 Proiect 160</i></p>	Întreg teritoriul RBDD	POCA	<p>Cadrul instituțional privind administrarea RBDD este complex și câteodată ambiguu, cu un număr diferit de instituții naționale și locale, cu responsabilități și competențe diverse și uneori suprapuse, aflându-se fie la niveluri paralele în ierarhia administrației publice, fie în raport de subordonare unele față de altele.</p>
<p>Înființarea Centrului Internațional de Studii Avansate pentru Sisteme Fluviu-Mare DANUBIUS-RI</p> <p><i>Intervenție I.12</i></p>	Întreg teritoriul RBDD	POC Axa Prioritară 1	<p>Principalul obiectiv al DANUBIUS-RI este de a oferi infrastructura care va susține cercetarea de vârf privind procesele esențiale care influențează sistemele fluviu-deltă/estuar-mare și de a dezvolta soluții durabile pentru managementul integrat al acestor sisteme, folosind o abordare interdisciplinară și integrată, combinând cercetarea fundamentală și aplicată.</p> <p>DANUBIUS-RI va oferi astfel soluții prin care procesele de mediu, presiunile mari de acțiune, conservarea naturii, precum și tendințele sociale și economice din regiune, vor fi integrate în studii, care vor permite abordarea unor soluții de dezvoltare prietenoase pentru mediu, întrucât dezvoltarea economică va fi abordată în aceste zone, în strânsă colaborare cu factorii locali interesați (autoritățile locale, micii antreprenori, instituțiile locale de învățământ, etc.). Soluțiile oferite de DANUBIUS-RI pentru sistemul Dunăre – Delta Dunării – Marea Neagră, dar și pentru alte sisteme din Europa (Tamisa, Elba, Ebro – Llobregat,</p>

		<p>Pad – Laguna Veneției și râul Nestos – Marea Mediterană sunt celelalte zone – numite supersite-uri – în care vor fi testate asemenea soluții) vor fi servicii inovative pe care Uniunea Europeană le va putea exporta la nivel global.</p> <p>Aceasta se aliniază cu Strategia Verde a U.E. (2013) elaborată de Comisia Europeană, care contribuie la conservarea și îmbunătățirea capitalului natural și atingerea obiectivelor Strategiei Europa 2020. Este de asemenea compatibil cu toate prioritățile de pe lista Societal Challenges Horizon 2020. DANUBIUS-RI, care a fost recent acceptat pe lista infrastructurilor pan-europene de cercetare ESFRI (Forumul Strategic European de Infrastructuri de Cercetare), va pune la dispoziție o platformă, distribuită în mai multe state europene, care să faciliteze cercetarea interdisciplinară la nivel de vârf în echipe pan-europene și internaționale. DANUBIUS-RI presupune, pe lângă Nucleul Central (Hub) găzduit în Delta Dunării, și realizarea unor Noduri (facilități de cercetare, la nivel de vârf, în domeniul măsurătorilor, observațiilor, analizelor, modelării și studiilor de guvernantă), care vor fi dezvoltate în mai multe state europene, sub coordonarea unor instituții de excelență din Marea Britanie, Germania, Olanda și Italia. Vor fi integrate și sistemele de cercetare din supersite-urile mai sus menționate. România, care coordonează proiectul, va asigura și un Centru de Date. DANUBIUS-RI are și un Oficiu de Transfer Tehnologic, sub coordonarea Universității din Cork, din Irlanda.</p> <p>Dezvoltarea nucleului central și a facilităților de măsurători din Delta Dunării este prevăzută să se desfășoare în trei etape, prin fonduri UE, care vor fi accesate în etapa 1 și în fazele ulterioare, care se vor desfășura cu susținere internațională. A fost selectat un amplasament pe brațul Sf. Gheorghe, la Murighiol, datorită faptului că de aici se ajunge ușor în deltă, atât pe uscat, pe șosea, cât și pe apă, pe Fluviul Dunărea și în zona costieră. Consiliul Local Murighiol a aprobat concesionarea a zece hectare de teren pentru Hub.</p>
--	--	---

Eficiența energetică

Obiective Sectoriale

- Creșterea eficienței energetice în zona de studiu în ceea ce privește domeniul economic, clădirile rezidențiale și publice și furnizarea serviciilor publice
- Creșterea folosirii surselor regenerabile de energie în zona de studiu
- Îmbunătățirea expertizei locale, a disponibilității informațiilor și a conștientizării pe tema eficienței energetice

Acțiunea în sectorul eficienței energetice este complementară cu aproape toate intervențiile și trebuie să constituie un principiu călăuzitor în dezvoltarea locală. În ceea ce privește iluminatul public, de exemplu, utilizarea tehnologiilor de eficientizare a utilizării energiei poate reduce în mod considerabil costurile publice și poate face ca investițiile să fie mai sustenabile. Totuși, aceste tipuri de investiții sunt foarte specializate și localizate. De aceea, a fost conceput un instrument de evaluare rapidă a energiei orașului (*Tool for Rapid Assessment of City Energy – TRACE*), pentru a identifica eficiența energetică a orașului Tulcea. Perioada de timp disponibilă nu a permis ca această evaluare să fie făcută în toată zona de studiu.

După consultarea autorităților locale din Tulcea, pe baza analizelor sectoriale efectuate asupra celor șase zone de servicii publice, sectoarele care au potențialul de a face cele mai semnificative economisiri ale energiei și în care autoritățile locale dețin un grad de control însemnat sunt următoarele: sistemul centralizat de încălzire, clădirile publice, rețeaua publică de apă potabilă, transportul public și sistemul de management al deșeurilor publice.

Schimbări ale echipamentelor și practicilor folosite ar putea determina o creștere semnificativă a eficienței energetice a serviciilor publice de utilități, în timp ce s-ar oferi o calitate mai bună a acestor servicii și s-ar îmbunătăți calitatea vieții localnicilor, în special prin folosirea unei instalații eficiente de cogenerare. Stabilirea unor parametri locali de referință odată cu modernizarea clădirilor publice va juca un rol important în eforturile autorităților locale în ceea ce privește controlul și managementul performanței măsurilor implementate.

Abordarea recomandată este aceea de a stabili o serie de parametri locali de referință în materie de eficiență energetică și de a construi expertiză pe baza recomandărilor privind eficiența energetică locală (REEL) înainte de efectuarea investițiilor materiale. Este de asemenea esențial ca acestea să aibă la bază un proces transparent de învățare și dialog între autoritățile publice și sectorul privat în așa fel încât să se poată beneficia de oportunitățile economice. De exemplu, unul dintre avantajele comparative ale zonei îl constituie cantitatea mare de stuf, care în prezent nu este exploatată suficient și care ar putea fi folosită ca material de izolare în construcții sau ca biomasă, de exemplu.

Zona beneficiază de un vast sector financiar și de construcții, care ar putea fi ajutat să își îmbunătățească experiența în a construi *clădiri* cu consum de *energie* aproape egal cu *zero* și care să funcționeze chiar și drept companii de servicii energetice. Există o cerință legală de a moderniza clădirile publice pentru a atinge un standard de consum energetic zero, lucru care presupune mai mult decât izolarea termică, și anume o schimbare a practicilor și a tipurilor de energie folosite. Pe de altă parte, procesul asociat proiectelor de sprijin oferit proprietarilor pentru modernizarea caselor trebuie să devină mai flexibil și mai puțin birocratic, mai ales că statul deține doar 1,17% din clădirile din zona de studiu.

Nevoia de modernizare și tipurile de măsuri necesare trebuie să fie evaluate la nivel local, motiv pentru care, în completarea oricărei inițiative naționale, programele care vor finanța lucrările de modernizare pentru sporirea eficienței energetice și care vor încuraja folosirea surselor de energie regenerabilă în sectorul rezidențial trebuie să fie însoțite de ghiduri cu recomandări locale, studii de piață și evaluări la fața locului în vederea asigurării că toți consumatorii sunt informați înainte de a lua o decizie. Acest lucru va determina un efort suplimentar atât din partea administrațiilor locale, cât și a sectorului privat pentru a oferi suportul necesar. Mulți localnici și multe întreprinderi private au depus deja eforturile necesare pentru modernizarea clădirilor, iar aceste tipuri de eforturi trebuie încurajate prin măsuri de politici publice – de exemplu, scăderea taxelor locale pentru proprietarii care și-au reabilitat casele în zona de studiu.

Concentrarea eforturilor în sectorul de eficiență energetică are ca scop acordarea de sprijin atât sectorului public, cât și sectorului privat pentru atingerea standardelor europene de eficiență energetică, permițând totodată ca economiile locale să crească în timp ce emisiile de carbon să scadă. Investițiile propuse mai sus privind eficiența energetică atât în sectorul public, cât și în cel privat și-au găsit corespondența în perioada financiară anterioară, dar nu au existat mecanisme eficiente de implementare și procese de monitorizare a rezultatelor.

În consecință, aceste investiții presupun o bază de cunoaștere solidă și un nivel ridicat de expertiză, precum și studii de piață pentru a asigura eficiența costurilor și o cunoaștere mai largă a beneficiilor determinate de îmbunătățirea eficienței energetice. Investițiile în eficiența energetică a iluminatului public pot conduce la reducerea costurilor publice și creșterea siguranței publice, precum și a calității vieții. Mai mult decât atât, sectorul construcțiilor are un rol important în zona de studiu și aceste investiții vor determina creșterea activității companiilor locale și însușirea expertizei la nivel de eficiență energetică. Se recomandă o abordare care să aibă în centru o companie furnizoare de servicii energetice, unde reducerea emisiilor este compensată, precum și folosirea beneficiilor economiei de scară.

Investițiile crescute în folosirea energiei regenerabile pot conduce și ele la reducerea costurilor. De asemenea, pot conduce la diversificarea tipurilor de energie regenerabilă – momentan parcurile eoliene reprezintă singurele surse de energie folosite substanțial, așa cum se detaliază în Raportul de Diagnostic. Diversificarea va stimula afacerile locale și ar putea duce la inovare în utilizarea resurselor locale, precum stuful și biomasa.

Toate investițiile în eficiența energetică propuse aici au beneficii multiple: reducerea costurilor de energie la nivelul clădirilor publice și al gospodăriilor, precum și reducerea emisiilor de carbon, în timp ce economia locală poate să devină mai verde, mai eficace și bazată pe cunoaștere. În acest sens, aceasta se îndreaptă către atingerea obiectivelor Strategiei Europa 2020 de a crește cu 20% eficiența energetică și de a utiliza cu 20% mai multă energie din surse regenerabile. În același timp, aceste inițiative sunt aliniate la atingerea obiectivelor generale ale strategiei de a proteja mediul și populația Deltei Dunării.

Tabel 8: Eficiența energetică – Tipuri de intervenție / proiecte și justificare⁴⁴

Tip intervenției/proiect	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
<p>Îmbunătățirea eficienței energetice și creșterea utilizării surselor de energie regenerabilă în clădirile publice (școli, spitale, clădiri administrative etc.)</p> <p><i>Intervenții I.15, I.16</i> <i>Proiecte: 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19</i></p>	Întreg teritoriul RBDD	POR Obiectivul Tematic 4: Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de carbon în toate sectoarele Axa Prioritară 3.1.	Directiva eficienței energetice presupune ca 3% din numărul clădirilor cu peste 500 m ² să fie reabilitate în fiecare an, urmând ca limita de suprafață să descrească la 250 m ² până în 2015.
<p>Extinderea și îmbunătățirea eficienței energetice a iluminatului public</p> <p><i>Intervenție I.17</i> <i>Proiect 15</i></p>	Întreg teritoriul RBDD	POR Obiectivul Tematic 4: Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de carbon în toate sectoarele Axa Prioritară 3	
<p>Susținerea îmbunătățirii eficienței energetice în rândul gospodăriilor</p> <p><i>Intervenții I.15, I.18</i> <i>Proiect 3</i></p>	Întreg teritoriul RBDD	POR Obiectivul Tematic 4: Susținerea tranziției către o economie cu consum scăzut de carbon Axa Prioritară 3	Pentru a-și atinge obiectivele, România trebuie să reducă emisiile cu 3 kg CO ₂ / (m ² *an) ⁴⁵ . Un program foarte bine conceput de eficiență energetică poate stimula economia locală și poate reduce costurile aferente gospodăriilor din zona de studiu.
<p>Promovarea folosirii surselor de energie regenerabilă</p> <p><i>Intervenție I.15</i> <i>Proiect 83</i></p>	Întreg teritoriul RBDD	POIM Axa Prioritară 6 POR Obiectivul Tematic 4: Promovarea folosirii energiei regenerabile Axa Prioritară 3	Această măsură este prevăzută printre obiectivele Strategiei Europa 2020 și pentru diversificarea economiei locale.

⁴⁴ Intervenții ulterioare sunt sugerate în Raportul de Evaluare a Nevoilor, în recomandările studiului TRACE și în tabelul de evaluare a nevoilor și a eficienței energetice.

⁴⁵ Implementarea conceptului de „clădiri cu consum de energie aproape de zero” (nZEB) în România - către o definiție și o foaie de parcurs, 2012, Bogdan Atanasiu, BPIE.

http://bpie.eu/documents/BPIE/publications/Romania_nZEB/EN/EN_full_report.pdf.

Obiective Sectoriale

- Dezvoltarea unei zone receptive la problemele climatice prin integrarea lor în planurile și politicile publice locale.
- Promovarea dezvoltării unei economii cu emisii scăzute de carbon prin luarea unor măsuri țintite de adaptare și reducere a emisiilor GES
- Dezvoltarea parteneriatelor în domeniul schimbărilor climatice și a unor instrumente de finanțare
- Conștientizarea din partea populației și a mediului de afaceri cu referire la adaptarea la schimbările climatice

Schimbările climatice (SC) au atât un impact global, cât și unul local. Este foarte probabil ca acestea să inducă riscuri de dezastre naturale, precum inundații, secetă și incendii produse din cauze naturale, care vor amenința comunitățile locale și zona de studiu. UE și-a asumat responsabilitatea de a aborda schimbările climatice și cere ca 20% din fondurile europene alocate în perioada 2014-2020 să fie cheltuite pentru acțiuni legate de schimbările climatice, precum cele de reducere a concentrațiilor de carbon din atmosferă și adaptare la schimbările climatice. Astfel de acțiuni care abordează SC trebuie incluse și integrate în activitățile ITI din Delta Dunării. Abordarea unor activități precum reducerea emisiilor de carbon și îmbunătățirea rezistenței la schimbările climatice este în interesul comunităților locale din zona de studiu. Pe termen lung, zona de studiu își va dori să devină o societate caracterizată prin reducerea emisiilor de carbon și rezistența la schimbările climatice. Ar trebui să se numere printre primele regiuni din țară care îndeplinește obiectivele privind reducerea emisiilor GES și a consumului de energie, precum și creșterea cantității de energie din surse regenerabile, care reprezintă un angajament național în Strategia Europa 2020.

Schimbările climatice sunt un subiect multisectorial și majoritatea măsurilor de adaptare și de reducere a concentrațiilor de carbon din atmosferă vor fi specifice fiecărui sector în parte. De exemplu, măsurile de reducere a emisiilor GES aparțin sectoarelor industriale, de transport și energetic, de exemplu: eforturile de a promova eficiența energetică, așa cum se specifică în recomandările privind eficiența energetică locală (REEL), folosirea energiei regenerabile în sectoarele privat și public, investițiile în dezvoltarea sistemului de transport navigabil și în alte tehnologii de transport cu emisii scăzute de dioxid de carbon și îmbunătățirea eficienței la nivelul entităților industriale și utilităților publice. Reîmpădurirea, la rândul ei, este propusă în sectorul biodiversității. Măsurile de adaptare la SC sunt prin natura lor sectoriale și trebuie să fie integrate în activități sectoriale, precum protejarea de inundații în zonele rurale și urbane și adoptarea unor practici de pescuit și agricultură adaptabile la schimbările climatice.

Deși există diferite tipuri de măsuri sectoriale, există o nevoie generală de a îmbunătăți capacitatea locală de a planifica, finanța și implementa, dar și de a crește gradul de conștientizare a publicului din zona de studiu. Primul pas ar fi acela de a formula recomandări locale privind schimbările climatice (RLSC) pe baza unui fundament științific solid și a unor studii privind condițiile locale. Se va stabili un Parteneriat privind Schimbările Climatice (PSC) care va oferi suport prin: (1) un program de micro-împrumuturi pentru adaptarea la schimbările climatice sub direcția comunității, ce se va adresa familiilor cu venituri mici. (2) acordarea de microcredite sau scheme de împrumut pentru a

ajuta IMM-urile să achiziționeze tehnologii cu consum redus de carbon; și (3) facilitarea parteneriatelor dintre instituțiile de cercetare și companiile private. O parte din fondurile ITI este desemnată să facă parte din PSC și va fi folosită în zonele rurale și urbane, urmând a fi complementară și integrată în inițiative și investiții sectoriale relevante, propunând anumite standarde și practici. Dar PSC nu este izolat, ci este un instrument de concentrare și coordonare a eforturilor, care ține cont de politicile naționale privind schimbările climatice precum și de ansamblul priorităților locale. Investițiile recomandate în secțiunile privind agricultura sau turismul, dedicate IMM-urilor, de exemplu, ar fi putea fi considerate parte din PSC dacă este cazul. Toate investițiile PSC deservește scopurile descrise în această strategie cu beneficiul adițional de a asigura adaptarea la schimbările climatice.

Aceste eforturi vor trebui corelate cu eforturile de educare și de comunicare pentru a avea certitudinea că schimbările climatice și tehnologiile bazate pe emisii reduse de carbon vor fi integrate în gândirea locală și în planificările din cadrul sectorului public și privat de la nivel local.

Pentru a coordona și implementa eficient activitățile legate de schimbările climatice, se va crea o mică unitate responsabilă de domeniul schimbărilor climatice, cu un mandat clar, cu personal calificat și informat, capabil de cooperare inter-sectorială și care va colabora cu sectorul public și privat, ghidându-i în eforturile lor de a aborda schimbările climatice. Aceasta unitate va lucra cu experții, atunci când este necesar, pentru a dezvolta ghiduri și va funcționa posibil ca parte din administrația ITI, asigurându-se că investițiile SC sunt coordonate, administrate, monitorizate și evaluate, precum și că toți practicienii și publicul sunt bine informați asupra impactului și potențialelor beneficii ale SC. Având în vedere că metodologiile de evaluare a efectelor SC vor fi o parte din diverse investiții și că experiența este foarte limitată în zona de studiu, această unitate esențială, chiar dacă este formată doar din unul sau doi angajați.

Multe din investițiile care vor ajuta zona de studiu să fie mult mai rezistentă la schimbările climatice și care vor determina reducerea emisiilor sunt de natură sectorială și, în consecință, se impun mijloace de monitorizare pentru a se observa progresul. Gradul de informare privind pericolele și potențialul schimbărilor climatice de la nivelul sectorului public cât al celui privat este scăzut. Există o lipsă de acțiuni care să abordeze îngrijorările legate de schimbările climatice. Propunerile de finanțare iau în considerare o abordare țintită și pragmatică pentru a crește nivelul de informare locală și a impulsiona inițiative și parteneriate verzi din zona de studiu. Investițiile propuse sunt complementare investițiilor sectoriale și ținesc să se asigure de faptul că măsurile de reducere a concentrațiilor de carbon din atmosferă și adaptare la schimbările climatice sunt monitorizate atent, se bazează pe informații științifice trans-sectoriale și promovează o politică publică bine documentată și o dezvoltare durabilă, cu emisii de carbon reduse. Unitatea de schimbări climatice va asigura că aceste acțiuni climatice se vor dezvolta pentru și cu ajutorul autorităților, comunităților și întreprinderilor locale. Tipurile multiple de instrumente, care vor fi angajate vor asigura faptul că beneficiile din investițiile privind schimbările climatice vor fi împărțite și se va pune accent pe inovație. Sursele multiple de finanțare disponibile privind acest subiect pot fi cumulate pentru a determina un efort agregat de a implica comunitatea afacerilor în inovare la nivelul tehnologiilor cu emisii reduse de carbon și în adoptarea acestora și, de asemenea, pentru a asigura faptul că familiile cu venituri mici își pot reduce costurile facturilor la energie sau își pot reduce expunerea la riscurile asociate schimbărilor climatice.

Tabel 9: Schimbările climatice – Tipuri de intervenție / proiecte și justificare

Tipul intervenției /proiect	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
<p>Crearea unei platforme integrate privind SC, inclusiv a unui fond de adaptare climatică pentru comunitate, care să vizeze familiile cu venituri mici, un mecanism de micro-împrumut pentru a susține IMM-urile, și o structură de parteneriat pentru a promova colaborarea publică și privată privind acțiunile inovatoare în ceea ce privește SC.</p> <p><i>Intervenție I.19</i> <i>Proiect 115</i></p>	Întreg teritoriul RBDD	<p>POIM Axa Prioritară 6: Promovarea energiei curate și eficienței energetice în vederea susținerii unei economii cu emisii scăzute de carbon</p> <p>POR Axa Prioritară 2: Sprijinirea competitivității mediului de afaceri</p> <p>POR Axa Prioritară 5: Conservarea patrimoniului cultural</p> <p>POR Axa Prioritară 7: Diversificarea economiilor locale prin dezvoltarea durabilă a turismului</p> <p>POC Axa Prioritară 1: Cercetare, dezvoltare tehnologică și inovare (CDI) în sprijinul competitivității economice și dezvoltării</p>	<p>Deși este concepută pentru a finanța măsuri de reducere a emisiilor GES și de adaptare, această inițiativă are multe beneficii colaterale privind dezvoltarea socio-economică a zonei de studiu (construcții, comerț, industrie, etc.).</p> <p>Pot fi găsite surse pentru finanțări adiționale (de exemplu, fonduri de la BERD).</p>
<p>Crearea unei unități interdisciplinare cu un mandat clar pentru a aborda problematica schimbărilor climatice</p> <p><i>Intervenție I.20</i></p>	Întreg teritoriul RBDD	<p>POCA</p> <p>Axa Prioritară 1: Administrație publică și sistem judiciar eficiente</p>	<p>Este esențial să se asigure că investițiile privind SC sunt bine țintite și monitorizate și că solicitanții și publicul sunt bine informați.</p> <p>Se va coordona cu sectorul public și cu cel privat pentru a le ghida în adresarea schimbărilor climatice. Această unitate va lucra cu experții pentru a dezvolta ghiduri, asigurându-se ca investițiile sunt coordonate, administrate, monitorizate, evaluate, iar practicienii și publicul sunt bine informați asupra impactului și potențialelor beneficii ale SC.</p>
<p>Elaborarea unor ghiduri de bune practici cu instrucțiuni locale clare și ușoare privind implementarea politicilor de combatere a schimbărilor climatice</p> <p><i>Intervenție I.21</i> <i>Proiect 118</i></p>	Întreg teritoriul RBDD	<p>POCU</p> <p>Axa Prioritară 6: Educație și competențe</p>	<p>Ghidurile vor oferi o bază pentru inițiativele publice și private, precum și pentru finanțarea unei platforme de parteneriat privind SC. Va fi nevoie ca personalul din administrațiile locale, dar și din sectorul privat să fie calificat pentru a le folosi.</p>

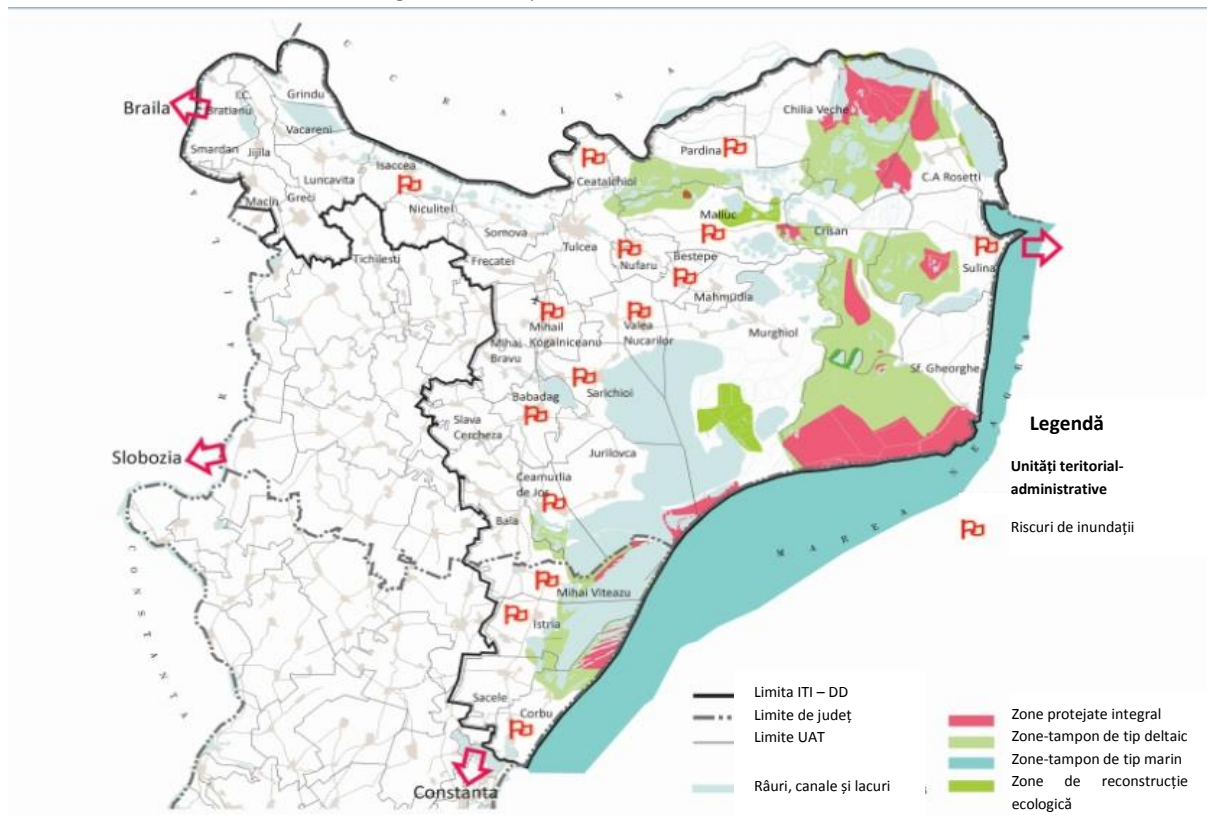
Managementul riscului în caz de dezastre

Obiective Sectoriale

- Reducerea vulnerabilității la toate tipurile de riscuri în același timp cu îmbunătățirea calității serviciilor de urgență, pe baza evaluării riscurilor la nivel național și județean, dezvoltarea și menținerea unei capacități de răspuns corespunzătoare;
- Evaluarea principalelor tipuri de riscuri și elaborarea unor hărți de risc pentru cutremur și inundații, precum și implementarea proiectelor pentru reducerea acestor riscuri;
- Elaborarea unui Sistem Județean Informațional Integrat pentru Managementul Situațiilor de Urgență ca parte a Sistemului Național Informațional privind Managementul Dezastrelor

Politica de dezvoltare, programele și investițiile în zona de studiu ar trebui să se bazeze pe evaluarea riscurilor. Măsurile în acest domeniu vizează: (1) promovarea sistemelor și planurilor de management local și național al riscurilor asociate dezastrelor, cu implicarea mai multor părți interesate și sprijinite de promovarea unui cadru legislativ eficient și de eforturi coerente de dezvoltare a capacității instituționale; și (2) abordarea integrată a pregătirii pentru dezastre la nivel de asistență și recuperare și a programelor de dezvoltare care reduc riscurile asociate dezastrelor și determină creșterea capacității de adaptare. Intervențiile vor include: (a) „investiții soft” și asistență tehnică, în mod special pentru: (i) evaluarea riscurilor privind inundațiile, cutremurele, eroziunile costiere și incendiile; (ii) elaborarea unui sistem informațional integrat de management în caz de dezastru (SIIMD) pentru zona de studiu; și (iii) planuri de intervenție în caz de dezastre, inclusiv alocarea de resurse în baza scenariilor dezastrelor folosind SIIMD; și (b) investiții în infrastructură, inclusiv în: (i) furnizarea de mașini speciale și echipamente pentru intervenții în caz de dezastre; (ii) construcția și reabilitarea centrelor specializate pentru managementul situațiilor de urgență; și (iii) infrastructură pentru prevenirea și reducerea efectelor dezastrelor naturale cauzate de cutremure și inundații

Figura 52: Situația actuală a zonelor inundabile

Tabel 10: Managementul riscurilor în caz de dezastru – Tipuri de intervenție / proiecte și justificare

Tipul intervenției /proiect	Localizare	Sursa de Finanțare	Justificare
Furnizarea unor utilaje și echipamente speciale pentru intervenții ale ISU și SMURD în situații de dezastru <i>Intervenție 1.22</i> <i>Proiect 81</i>	ISU "Delta" Tulcea	Bugetul de stat/ Alte surse de finanțare	Nivelul actual de protecție împotriva diferitelor tipuri de dezastru este neadecvat, având în vedere riscurile identificate în fiecare localitate. Criteriile de performanță stabilite de lege impun adoptarea unor măsuri pentru a îmbunătăți capacitatea de reacție a entităților implicate.
Modernizarea, reabilitarea și construirea elementelor de infrastructură ale Inspectoratului pentru Situații de Urgență "Delta" al județului Tulcea în Tulcea + Măcin + Crișan + Babadag + Topolog	ISU "Delta" Tulcea Măcin Crișan Babadag	Bugetul de stat/ Alte surse de finanțare	Principala slăbiciune a sistemului de intervenție este lipsa unor vehicule / mașini corespunzătoare și insuficiența sau lipsa centrelor de formare multidisciplinară în situații de urgență. O mare parte din flota ISU din Delta este învechită, aproximativ 75% din ea având o vechime de mai mult de 10 ani, și aproape 60% cu o vechime de peste 20 de ani. Investițiile din 2007-2013 acoperă doar 30% din nevoi. Dezvoltarea unui sistem de formare de profesioniști

Intervenție I.22, I.24, I.25 Proiect 81			pentru situații de urgență reprezintă o altă nevoie critică în zona de studiu.
Lucrări pentru prevenirea, protecția și diminuarea efectelor inundațiilor. Intervenție I.23 Proiecte: 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 82, 162, 163	Întreg teritoriul RBDD	Bugetul de stat/ Alte surse de finantare	Managementul riscurilor în caz de inundații este realizat de Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor (MMAPI), Administrația Națională centrală a „Apelor Române” (ANAR) și Institutul Național de Hidrologie și Gospodărire a Apelor (INHGA). Conform legislației naționale, evaluarea preliminară a riscului în caz de inundații (EPRI) ține de responsabilitatea MMAPI, ANAR, de Administrația Bazinală de Apă (ABA) și INHGA și se realizează în trei pași: (1) evaluarea preliminară a riscului la inundații (EPRI) (martie 2012); (2) proiectarea hărților de risc în materie de inundații (martie 2014); (3) planificarea privind managementul riscurilor în caz de inundații (martie 2016). Localitățile menționate ca având nevoie de lucrări pentru protejarea împotriva inundațiilor au fost identificate pe baza acestor activități.

Situații de urgență cauzate de poluare

Obiective Sectoriale

- Dezvoltarea unui sistem avansat de gestionare a informației în cazul deșeurilor periculoase care pot determina scurgeri și reprezintă o amenințare pentru DD
- Reducerea riscurilor de poluare și a timpului de răspuns prin elaborarea unui plan de prevenție, dotarea cu echipamente adecvate și formarea resurselor umane

Delta Dunării, văzută drept o zonă cu biodiversitate și valori naturale prețioase, trebuie să implementeze standarde ridicate de gestionare a mediului înconjurător și să fie protejată de orice dezastru generat de poluare, precum scurgerile de substanțe chimice provenite de la nave sau de la surse fixe din centrul Deltei sau din aval. Analiza situației arată că există loc pentru îmbunătățiri privind coordonarea și colaborarea între agențiile guvernamentale care pot interveni în situațiile de urgență generate de poluare, precum și privind prevenirea și accesibilitatea în anumite părți din centrul Deltei, mai ales având în vedere tendința de creștere a traficului maritim, așa cum reiese din studiul solicitat de Banca Mondială pentru zona de studiu. Deși Comitetele Județene pentru Situații de Urgență reprezintă principalul corp de coordonare locală, agențiile care preiau conducerea operațiunilor sunt diferite în funcție de localizare și de gravitatea poluării. Canalele navigabile interne sunt de multe ori dificil de monitorizat și accesat mai ales dacă se situează la distanță mare de canalele principale. Agențiile responsabile trebuie să își îmbunătățească în mod continuu nivelul de pregătire și capacitatea de intervenție, având în vedere riscurile în creștere de poluare a apei din interiorul Deltei. Unitățile de intervenție nu dețin suficiente vase echipate adecvat pentru a putea

gestiona incidentele de poluare a apei în anumite părți din centrul Deltei, iar timpii actuali de răspuns sunt estimați în prezent la 3-8 ore, ceea ce nu este corespunzător.

Drept urmare, mai multe eforturi trebuie efectuate pentru ca zona de studiu să nu fie predispusă la situații de urgență generate de poluare. Acțiunile se vor concentra pe îmbunătățirea timpilor de răspuns, coordonarea inter-instituțională și monitorizarea incidentelor de acest tip. Este nevoie să se formeze o echipă de intervenție inter-instituțională pentru situații de urgență generate de poluare pentru a se îmbunătăți coordonarea dintre diferitele instituții. Este necesar a se elabora planuri coerente și clare de prevenire și răspuns pentru situații de urgență cauzate de poluare, aplicabile corespunzător atât în zonele de teren cât și în cele de apă, atât în cazul surselor fixe de poluare, cât și în cazul celor mobile. Autoritățile locale au estimat că va fi nevoie de cel puțin două nave dotate corespunzător și de echipament pentru a îndrepta timpii de reacție către un nivel satisfăcător în centrul Deltei.

De asemenea, este nevoie de suport tehnic pentru a îmbunătăți sistemele de inventariere a substanțelor poluante, de monitorizare și de schimb de informații între agenții, precum și de coordonare și evaluare. Schimbul de informații presupune suport TIC pentru a se asigura că monitorizarea surselor potențiale de poluare de către diferitele instituții să fie centralizată într-o bază de date inter-sectorială și comună, pentru a fi accesată foarte ușor în cazul unei situații de urgență. De asemenea, este nevoie de un mecanism de schimb de date între instituții. Cunoașterea celor mai bune practici internaționale la nivelul intervențiilor în situațiile de urgență generate de poluare și la nivelul conștientizării riscurilor de către agențiile guvernamentale relevante și de către companii se vor îmbunătăți în continuare prin cursuri de pregătire și programe de conștientizare.

Tabel 11: Situații de urgență cauzate de poluare – Tipuri de intervenție / proiecte și justificare

Tip intervenției /proiect	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
Achiziționarea de echipamente pentru ca echipa de primă intervenție să aibă acces rapid în amplasamentele din centrul Deltei unde are loc incidentul de poluare <i>Intervenție I.28</i> <i>Proiect 81</i>	Întreg teritoriul RBDD	Bugetul de stat/ Alte surse de finanțare	Solicitată conform comisiei conduse de ANR și necesară pentru reducerea timpului de răspuns și pentru creșterea randamentului echipei de intervenție la locul incidentului de poluare.
Crearea și menținerea unei baze de date interinstituționale cu răspundere pentru mediu pentru schimbul de date și o mai bună coordonare între agenții <i>Intervenție I.29</i> <i>Proiecte: 115, 118</i>	Întreg teritoriul RBDD	POCA Axa Prioritară 1: Administrație publică și sistem judiciar eficiente	Necesară pentru a se asigura că există o imagine cuprinzătoare a riscului de poluare la nivel local. Instrumentul poate fi folosit și pentru a spori coordonarea inter-instituțională, pentru a contribui la creșterea gradului de sensibilizare publică și pentru a reduce costurile publice.
Planuri complete, coerente și cuprinzătoare pentru prevenirea și răspunsul la situațiile de urgență în caz de poluare care să acopere atât apa și uscatul cât și	Întreg teritoriul RBDD	POCA Axa Prioritară 1: Administrație publică și sistem judiciar eficiente	Planul va spori uniformitatea politicilor de intervenție în cazuri de urgență și va căuta metode de scădere a tuturor riscurilor de poluare. Dunărea face parte din rețeaua TEN-T. Se

sursele de poluare mobile și fixe Intervenție I.26 Proiect 81			preconizează o activitate economică crescută în zona de studiu, justificând astfel o vigență sporită.
Crearea unei echipe inter-instituționale pentru răspuns la situațiile de urgență în caz de poluare Intervenție I.27	Întreg teritoriul RBDD	POCA Axa Prioritară 1: Administrație publică și sistem judiciar eficiente	Echipa inter-instituțională va administra și întreține baza de date și planul, va lua parte la intervenții și va coordona prevenirea la nivel local a situațiilor de urgență generate de poluare sub autoritatea Comitetului local pentru situații de urgență.

Aceste propuneri de investiții sunt menite să sporească randamentul agențiilor din subordinea autorităților locale, în special a echipelor de intervenție, pentru a răspunde rapid și eficient la incidentele de poluare, de exemplu, să dezvolte un răspuns eficient în cazul de poluare, precum și un mecanism de prevenire în zona de studiu. Investițiile în achiziționarea de bărci ar reduce dependența de terți și ar ajuta la reducerea timpului de răspuns, îndeosebi în centrul Deltei, care este cel mai important bun ecologic și cel mai greu de atins de echipele de intervenție. Crearea unei echipe inter-instituționale pentru situații de urgență generate de poluare este esențială pentru funcționarea mecanismului, deoarece aceasta va asigura uniformitate și continuitate. Membrii se vor antrena împreună în centrul de urgență propus, vor duce campanii de sensibilizare și vor forma o unitate eficientă și coezivă. Formarea echipei va presupune actualizarea procedurilor inter-instituționale de cooperare, alături de o creștere a schimbului de date și de o aliniere internă din punct de vedere procedural. Baza de date propusă ar asigura faptul că toate formele de riscuri de situații de urgență generate de poluare sunt monitorizate de agențiile relevante. Aceasta ar conține totodată cele mai bune practici și informații cu privire la riscurile asociate și costurile pentru sectorul public.

Pilonul II: Îmbunătățirea economiei

Intervențiile prezentate în cadrul acestui pilon au drept scop accentuarea perspectivelor economice ale turismului, pescuitului și agriculturii și a economiei bazate pe cunoaștere. Se preconizează că îmbunătățirea serviciilor publice (pilonul 4) va îndepărta piedicile din calea dezvoltării turismului, însă acest lucru nu este de ajuns. O infrastructură specifică de turism – de infrastructura de vizitare la structuri de cazare și de agement – trebuie să fie dezvoltată pentru a atrage turiști în diferite perioade ale anului, iar promovarea atracțiilor culturale și naturale ale zonei trebuie să fie mai vizibilă și orientată către piețele-țintă. Sprijinul pentru pescuitul sportiv/recreativ, o inițiativă susținută în cadrul evaluării sectorului piscicol, se va realiza în același timp cu dezvoltarea unor activități turistice atractive. Pentru a maximiza potențialul economic al dezvoltării mediului de afaceri în DD, acesta trebuie să fie integrat în economia locală. Acest lucru este posibil numai dacă există sisteme de sprijin suficiente și relevante, care să faciliteze înființarea și dezvoltarea unor microîntreprinderi, întreprinderi mici și mijlocii și întreprinderi de turism social inovative și sustenabile, care construiesc o economie locală verde. Regiunea DD necesită un efort proactiv de a promova și încuraja antreprenoriatul în zone turistice naturale și culturale, precum și dezvoltarea întreprinderilor locale, inclusiv a celor sociale.

O componentă importantă a acestui efort potențial de a încuraja dezvoltarea întreprinderilor micro, mici și mijlocii este mediul de afaceri îmbunătățit la care se adaugă și disponibilitatea unor opțiuni de finanțare flexibile pentru antreprenorii și afaceriștii locali, întreprinderi Micro, mici și mijlocii

Turismul

Obiective Sectoriale

- Dezvoltarea și promovarea Deltei Dunării ca destinație ecoturistică integrată, cu un portofoliu bogat de produse și de servicii durabile prin valorificarea patrimoniului natural și cultural
- Instituirea unui mecanism de management local al destinației Delta Dunării, bazat pe caracteristicile care dau unicitate fiecărei zone din Deltă, pe implicarea activă și pe asumarea responsabilității din partea actorilor locali
- Încurajarea și stimularea populației locale de a deschide afaceri turistice, care să îndeplinească standardele de calitate și sustenabilitate și care să fie viabile din punct de vedere economic

Pornind de la faza de diagnostic a proiectului, s-a concluzionat că zona Deltei Dunării are un potențial semnificativ pentru dezvoltarea unui turism durabil, de calitate, bazat pe natură și cultură, acesta fiind prioritar pentru creșterea economică a Regiunii Deltei Dunării. Turismul din zonă a rămas subdezvoltat, ceea ce oferă oportunități de creștere. Luând în considerare sensibilitatea resurselor naturale și culturale – principalul capital al turismului – dezvoltarea turismului trebuie să se facă în baza unei planificări atente și a înțelegerii câștigurilor și pierderilor aferente activităților din turism. O oportunitate semnificativă este aceea că tipul de turism care se potrivește caracteristicilor regiunii corespunde celui care se află în curs de dezvoltare și care va face progrese și în viitor⁴⁶.

⁴⁶ Într-o sinteză recentă a tendințelor și statisticilor, Centrul de Călătorii Responsabile (CREST) se evidențiază că există un interes susținut, dovedit în rândul călătorilor în jurul lumii față de produsele și serviciile care protejează mediul și respectă culturile locale.

Turismul bazat pe explorarea culturii locale și pe cunoașterea naturii este asociat cu perioade prelungite de ședere, o medie mai mare a cheltuielilor și un comportament mai responsabil față de comunitățile locale și de biodiversitate⁴⁷. Potrivit unui studiu recent al Comisiei Europene și al Consiliului Europei privind impactul turismului cultural asupra IMM-urilor, acesta deține un potențial semnificativ pentru stimularea inovației și îmbunătățirea competitivității afacerilor locale și a întreprinzătorilor din zonă⁴⁸.

Rezultatele analizei-diagnostic și viziunea definită pentru zona Deltei Dunării constituie baza celor trei obiective de dezvoltare pentru sectorul turismului.

Aceste obiective au condus la identificarea unei liste de nevoi, care au fost grupate în șapte zone de intervenție:

- *Accesul și transportul*, care vizează nevoia generală de a îmbunătăți legăturile dintre Delta Dunării și restul României, precum și de a îmbunătăți mobilitatea în cadrul regiunii. În centrul Deltei măsurile se vor orienta spre dezvoltarea transportului durabil pe apă, adaptat condițiilor locale și susținerea altor opțiuni de transport durabil (de exemplu mijloace de transport electrice în interiorul localităților din Deltă).
- *Infrastructura turistică și serviciile de informare* se referă la importanța existenței unei infrastructuri fizice ușoare, care să susțină dezvoltarea unor activități precum observarea păsărilor (birdwatching), drumețiile, ciclismul, echitația și sporturile nautice, precum și explorarea patrimoniului cultural al regiunii. Serviciile de informare se referă la nevoia de a deține informații de bază pentru vizitatori, precum și programe de interpretare⁴⁹. Centrele de vizitare pot fi integrate într-un sistem unitar de interpretare a naturii și conectate tematic cu rețeaua de muzee din Tulcea și cu centrele de informare turistică. Astfel, va fi pusă în evidență „personalitatea Deltei”, prin punerea în valoare a peisajelor deosebite, elementelor de cultură autentică și a tuturor celorlalte caracteristici care dau unicitate acestui teritoriu. Infrastructura turistică și programele de informare sunt importante pentru protecția mediului și a siturilor culturale deoarece servesc ca instrumente pentru gestionarea fluxului și a tipurilor frecvente de vizitatori. De asemenea, ele reprezintă un element foarte important pentru dezvoltarea unui portofoliu atractiv de oferte turistice, esențial pentru regiunea Deltei Dunării. Pe de altă parte, infrastructura turistică de vizitare (poteci, mobilier urban, trasee pentru vizitare, piste pentru biciclete etc) trebuie să respecte specificul zonei, atât ca elemente de design, cât și ca materie primă utilizată, pentru a facilita o integrare optimă în peisaj.
- *Intervențiile în materie de cazare* sunt asociate cu îmbunătățirea calității generale a facilităților de cazare, de agrement și a facilităților conexe în concordanță cu respectarea principiilor conservării biodiversității, resurselor și a tradițiilor locale. Investițiile în facilități

---

⁴⁷ 2013 Industry Snapshot, Adventure & Trade Association.

⁴⁸ Comisia Europeană și Consiliul Europei (2012) Impactul rutelor culturale europene asupra Inovației și Competitivității Întreprinderilor Mici și Mijlocii.

⁴⁹ Interpretarea reprezintă un mod de face cunoscute atracțiile și activitățile turistice. Se bazează pe împărtășirea cunoștințelor care sunt noi pentru turist (experiență prin învățare), într-un fel care să îi atragă emoțional. Interpretarea implică producerea de materiale de informare, montarea de semnalizări, punând la dispoziție servicii de informare și cel mai important, servicii de ghid. Interpretarea eficientă presupune planificarea și conceperea programelor de interpretare și instruirea specială a ghizilor și a altor furnizori de servicii turistice.

noi de cazare sunt necesare în special în scopul dezvoltării facilităților cu impact redus asupra mediului, care vor diversifica ofertele existente. Infrastructura de cazare trebuie să răspundă cerințelor tuturor categoriilor de turiști să stimuleze comunitățile locale, susținând totodată dezvoltarea unui turism de calitate, cu menținerea specificului Deltei. În acest sens, trebuie identificate soluții atât pentru stimularea creării unor noi spații de cazare în locuințele rezidenților din centrul Deltei cât și pentru diversificarea categoriilor de structuri de primire turistică din Delta Dunării.

- *Sănătatea, siguranța și securitatea* se referă la importanța respectării standardelor/normelor internaționale pentru aceste sectoare de servicii. Acestea sunt importante pentru orice fel de destinație care se vrea competitivă pe piețele internaționale.
- *Nevoile de dezvoltare a forței de muncă* sunt clasate în două grupe majore. În primul rând, există o nevoie generală de a îmbunătăți capacitatea și calificările personalului din domeniul turismului pentru a le permite acestora să furnizeze servicii de calitate superioară. În al doilea rând este necesară îmbunătățirea managementului și a operării afacerilor pentru a le permite proprietarilor de societăți comerciale și antreprenorilor să își desfășoare mai eficient activitatea.
- *Conexiunile turismului cu alte sectoare ale economiei* pentru a genera beneficii socio-economice crescute. Turismul, ca motor al economiei Deltei Dunării, trebuie să fie mai bine integrat în economia locală și legat în mod profitabil de agricultură, pescuit, transport și alte sectoare, în special prin intermediul IMM-urilor. Există oportunități specifice economice, care dezvoltă un potențial mare de creare de locuri de muncă și de îmbunătățire a calității atracțiilor turistice în regiunea Deltei Dunării. Acestea sunt cultura și arta locală, bucătăria tradițională și meșteșugurile tradiționale.
- *Managementul destinației și accesul pe piață* sunt asociate cu gestionarea regiunii Deltei Dunării ca destinație turistică integrată. Datorită complexității sectorului și implicării mai multor parteneri, este necesară **dezvoltarea unui mecanism local de management al destinației care să implice partenerii locali în mod participativ**. O Organizație de Management al Destinației (OMD) va fi responsabilă cu managementul brandului Delta Dunării, cu poziționarea, standardizarea, organizarea destinației turistice și cu promovarea sa efectivă pe piețele internaționale, dar și susținerea și stimularea acelor produse turistice ce potențiază caracterul de unicitate al fiecărei din cele 8 zone de recreere și turism identificate de ARBDD: Crișan, Murighiol, Jurilovca, Sfântul Gheorghe-Sulina, Vadu-Corbu, Letea, Chilia și Tulcea⁵⁰. Realizarea unui brand al Deltei Dunării va ține cont de specificul de unicitate al fiecărei zone și va contribui în mare măsură la popularizarea și valorizarea produselor tradiționale din zonă.

Adoptarea măsurilor necesită timp și un set de intervenții foarte bine organizate în etape. Turismul este dependent de multiple sectoare socio-economice și implică o rețea complexă de părți interesate. Având în vedere acest lucru, eforturile de investiții și dezvoltare planificată în vederea promovării turismului din regiunea Deltei Dunării vor trebui să construiască gradual capacitatea umană și fizică locală, dar și rețele de legături economice și între diversele părți interesate. Succesul intervențiilor menționate în secțiunile referitoare la turism din acest document depinde de

---

⁵⁰ Conform Strategiei de vizitare a ARBDD și a Studiu privind evaluarea capacității de suport pentru managementul vizitatorilor în ariile naturale protejate. Studiu de caz Delta Dunării.

calendarul și succesul intervențiilor din alte sectoare, precum cel de transport (pentru îmbunătățirea accesului și accesibilității), educație (pentru dezvoltarea forței de muncă și formarea abilităților necesare), sănătate (servicii sociale și de siguranță de o calitate superioară), agricultură și pescuit (legături economice mai bune).

Aceste aspecte complexe justifică importanța unui mecanism de management al destinațiilor (MMD local). Unul dintre rolurile esențiale ale MMD este acela de a coordona relațiile cu alte entități publice, private și neguvernamentale, ce operează în domenii socio-economice importante. La nivelul design-ului instituțional și sferei funcționale de acțiune ale MMD din DD ar trebui să se ia în considerare importanța acestei funcții de coordonare.

OMD-ul va colabora cu ARBDD și cu ceilalți parteneri locali (ex. APL și ONG-uri) pentru implementarea conceptului de destinație de ecoturism. Acest demers poate fi realizat în etape pornindu-se de la centrul Deltei și extinzându-se pe măsura creșterii capacității OMD-ului de a gestiona acest proces.

Un aspect important al dezvoltării DD ca destinație turistică competitivă îl reprezintă puternicul avantaj dat de cultura și caracterul distinctiv al regiunii, care constituie premise pentru dezvoltarea unui brand Delta Dunării. Natura este clar capitalul care va sta la baza atracției DD și a portofoliului său de obiective turistice. În același timp, cultura locală distinctă este o altă particularitate care poate constitui un ingredient esențial pentru poziționarea destinației DD pe piețele internaționale. Se recomandă ca intervenția prioritară de dezvoltare a produsului DD și a portofoliului său de atracții să se concentreze pe dezvoltarea ofertelor în jurul varietății bogate de bunuri culturale imobile, precum siturile culturale, istorice și religioase, dar și în jurul patrimoniul cultural intangibil: arta și meșteșugul local (incluzând muzica, artele, suvenirurile etc.), activitățile economice tradiționale (stuful, acoperișurile din stuf etc.), bucătăria locală (nu numai felurile de mâncare din restaurant, dar și prin demonstrații de gătit, cursuri de gătit etc.), tradiții și sărbători etc.

Infrastructura de vizitare, interpretarea și dezvoltarea de produse ar trebui să contribuie la îmbunătățirea atractivității și experienței turistice referitoare la actualele locuri culturale și religioase (muzee, biserici, mănăstiri, situri și locuri istorice importante etc.), dar și la dezvoltarea altora noi.

Un alt aspect important al acestei abordări strategice, specifice dezvoltării turismului în DD, este de a-l integra în economia locală. Acest lucru este posibil doar dacă acțiuni bine țintite creează un mediu favorabil și mecanisme de susținere a întreprinderilor micro, mici și mijlocii și, în special a celor sociale⁵¹, care contribuie la formarea unei economii locale verzi. O analiză a întreprinderilor turistice din regiunea DD a identificat o serie de oportunități pentru inițiative antreprenoriale și dezvoltarea afacerilor locale existente.

În vederea susținerii activităților de turism și pentru asigurarea condițiilor de autorizare pentru serviciile de cazare, masă și agrement este necesară acordarea unor facilități fiscale specifice pentru cei care desfășoară astfel de activități în localitățile din RBDD coroborate cu măsuri de acompaniere pentru intrarea în legalitate și măsuri de control.

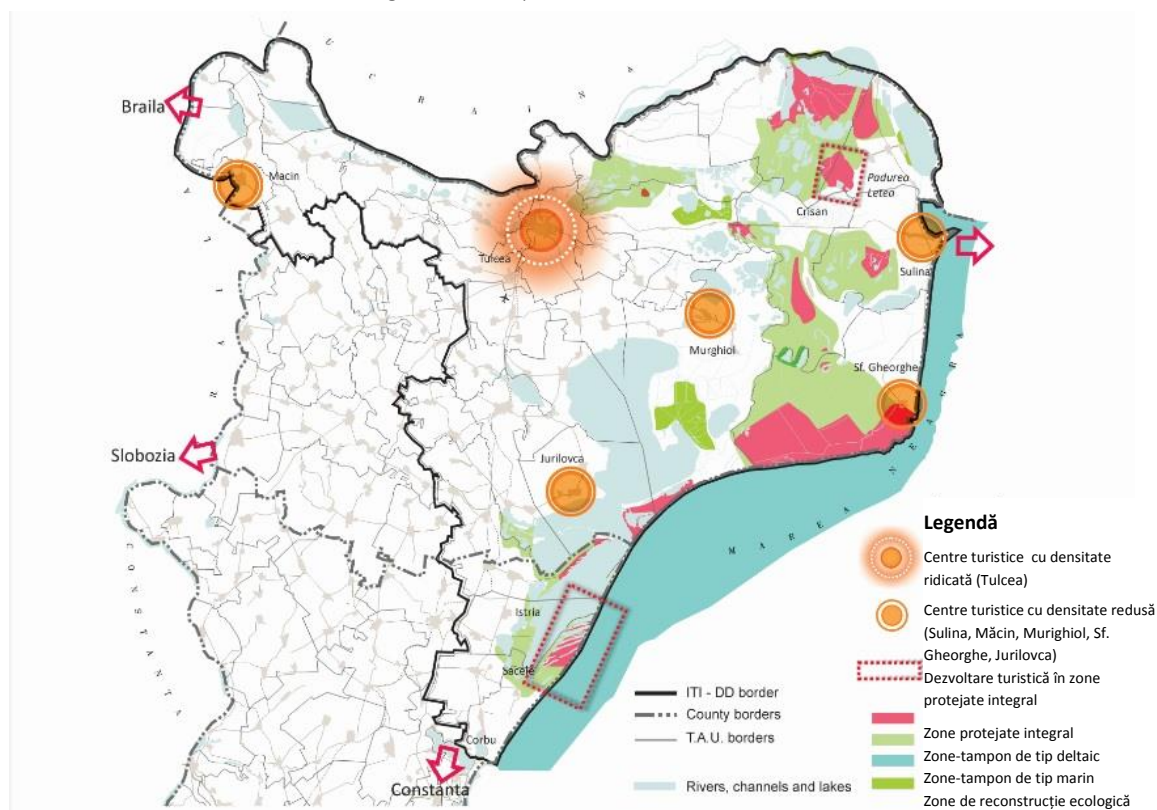
---

⁵¹ Întreprinderile sociale sunt întreprinderi comerciale, care funcționează după principiile economiei de piață și care maximizează îmbunătățirile privitoare la starea de bine a oamenilor și a mediului înconjurător, mai degrabă decât să se concentreze exclusiv pe profit monetar. Modelele de afaceri se bazează pe vânzarea de bunuri și/sau servicii prin care se rezolvă probleme sociale sau de mediu și prin care se ameliorează calitatea generală a vieții în comunitățile respective.

O altă măsură este legată de adoptarea cadrului legal necesar pentru a permite structurilor de cazare și alimentație publică din teritoriul RBDD să introducă în consum produse din gospodăriile locale și din activitatea de pescuit.

Dezvoltarea brandului Delta Dunării va asigura integrarea promovării unitare a regiunii Deltei Dunării ca destinație turistică cu creșterea valorii adăugate a produselor rezultate din economia locală, prin măsuri specifice de susținere, proceduri de asigurare a controlului calității și marketing comun.

Figura 53: Situația actuală a turismului

Tabel 12: Turismul – Tipuri de intervenție / proiecte și justificare

Tip intervenției/proiect	Localizare	Sursă de finanțare	Justificare
Dezvoltarea construirea și instalarea infrastructurii turistice Intervenție I.30 Proiecte: 1, 33	Întreg teritoriul RBDD	POR Axa Prioritară 7: Diversificarea economiilor locale prin dezvoltarea durabilă a turismului Programul Național de Dezvoltare Rurală Prioritatea 6: promovarea incluziunii sociale,	Dezvoltarea și instalarea infrastructurii turistice în Delta Dunării este de o importanță fundamentală în vederea dezvoltării în zonă a unui turism durabil, bazat pe natură și cultură. În primul rând, călătorii interesați de experiențe în natură caută să o exploreze activ prin activități precum observarea păsărilor (birdwatching), drumețiile, ciclismul, călăria, sporturile nautice etc. Aceste activități necesită rute și infrastructură corespunzătoare. În al doilea rând, rutele și traseele care ușurează deplasarea în

Tip intervenției/ proiect	Localizare	Sursă de finanțare	Justificare
		<p>reducerea nivelului de sărăcie și dezvoltarea economică în zonele rurale</p> <p>POIM Axa Prioritară 2: Dezvoltarea unui sistem de transport multimodal, de calitate, durabil și eficient</p> <p>Programe guvernamentale și alte surse de finanțare</p> <p>POR, Axa 2 Dezvoltarea unor incubatoare/acceleratoare de afaceri în sectoare principale, inovatoare IMM-uri din urban și rural</p>	<p>Întreaga regiune DD vor crește plăcerea de a vizita diferite părți ale destinației și vor încuraja vizitatorii să stea mai mult și să viziteze mai multe locuri. În al treilea rând, deplasarea nemotorizată este asociată cu un impact redus asupra biodiversității și ecosistemelor.</p> <p>Infrastructura turistică permite accesul la siturile din patrimoniul cultural și facilitează cunoașterea culturii locale.</p> <p>Dezvoltarea serviciilor de calitate superioară, a facilităților de agrement și a serviciilor conexe va determina creșterea fluxului de vizitatori în zona vizată de Strategie. La acestea se adaugă îmbunătățirea și inovarea infrastructurii de interpretare integrată a centrelor de vizitare și a structurilor conexe, a muzeelor din Tulcea și a altor centre de informare turistică.</p> <p>Infrastructura pentru vizitatori (semnalizări, poteci tematice, puncte observare (de tip birdwatching hide) pentru păsări, mobilier urban) este o componentă esențială a dezvoltării portofoliului de atracții și produse ale DD. Activitatea la nivelul companiilor din Centrul Deltei este puțin diversificată, numai câteva dintre acestea activând, pentru susținerea ramurilor agricultură și acvacultură, furnizarea de servicii logistice sau fiind implicate în comerțul cu amănuntul. Această intervenție va trebui concentrată pe dezvoltarea economiei locale către căi mai durabile care o vor face mai competitivă pe termen lung. De aici, nevoia de a concentra incubatoarele/acceleratoarele de afaceri pe sectoarele cheie și inovatoare, așa cum sunt definite de strategie, în special turismul bazat pe natură, pescuitul recreativ durabil, exploatarea stufului, agricultura organică etc.</p>
Instituționalizare a unei Organizații de Management al Destinației în Delta Dunării (OMD) corelat cu dezvoltarea brandului Delta Dunării	Sediul central al OMD poate fi în Tulcea, dar poate avea birouri în întreaga regiune.	<p>POCA Axa Prioritară 1: Administrație publică și sistem judiciar eficiente</p> <p>Axa prioritară 2: Administrație publică și sistem judiciar accesibile și transparente</p>	Instituționalizarea unei Organizații de Management al Destinației în DD (OMD) este necesară pentru coordonarea managementului regiunii ca destinație integrată de călătorie. Acest proiect ar implica dezvoltarea capacității de leadership și de management local în ceea ce privește dezvoltarea politicii din domeniul turismului, planificarea strategică a turismului și managementul destinației turistice, incluzând managementul brandului local al DD ca destinație de

Tip intervenției/ proiect	Localizare	Sursă de finanțare	Justificare
Intervenție I.31 Proiect 160			vacanță. Unul dintre rolurile importante ale OMD este acela de a planifica și implementa dezvoltarea integrată de produse și marketingul destinației. Acest lucru înseamnă că OMD DD preia conducerea privind dezvoltarea portofoliului de atracții și produse specifice regiunii pentru a se asigura că oferă numeroase oportunități de explorare și recreere în Delta Dunării și de cunoaștere a culturii și tradițiilor specifice regiunii. OMD este managerul și proprietarul brandului DD ca destinație turistică.
Elaborarea și implementarea unui program cu multiple destinații pentru dezvoltarea de produse și atracții Intervenție I.32, Proiecte: 131, 133, 134, 135	Întreg teritoriul RBDD	POR Axa Prioritară 7: Diversificarea economiilor locale prin dezvoltarea durabilă a turismului Programul Național de Dezvoltare Rurală Prioritatea 6: Promovarea incluziunii sociale, reducerea nivelului de sărăcie și dezvoltarea economică în zonele rurale POC AP 2	Caracteristica regiunii Deltei Dunării de a fi o destinație de ecoturism depinde de bogăția și particularitățile produselor și atracțiilor oferite. Un program extins la nivelul întregii destinații pentru dezvoltarea de produse și atracții naturale și culturale, care va respecta specificul recreativ și turistic, ar trebui să includă o evaluare detaliată a atracțiilor și a bunurilor existente deja, ce pot fi integrate în noi oferte turistice. Elementele de patrimoniu natural și cultural ale regiunii oferă oportunitatea realizării unei multitudini de activități și experiențe în exterior și de a se beneficia de particularitățile culturii și tradițiilor locale. În ceea ce privește dezvoltarea produselor și atracțiilor ar trebui să se pună un accent deosebit pe dezvoltarea ofertelor turistice care includ evenimente culturale locale, arte și meșteșuguri, tradiții culinare specifice, elemente de patrimoniu cultural, locuri și situri istorice. O atenție specială trebuie îndreptată către evidențierea patrimoniului cultural tangibil (situri culturale, istorice și religioase), precum și către promovarea valorilor culturale intangibile din regiune. Cu toate că dezvoltarea produselor și atracțiilor turistice este o activitate ce ține de sectorul privat, sectorul public și OMD-ul au un rol esențial în instalarea infrastructurii și în introducerea stimulentei potrivite de dezvoltare, în conformitate cu strategia și cu caracterul managementului destinației în general.
Implementarea unui mecanism de sprijin pentru un turism durabil și inovator, bazat	Întreg teritoriul RBDD	POCU: Axa Prioritară 1: Inițiativa „Locuri de muncă pentru tineri” Axa Prioritară 2:	Pentru a maximiza potențialul economic al dezvoltării unui turism durabil în DD, acesta trebuie să fie integrat în economia locală. Acest lucru este posibil numai dacă există sisteme de sprijin suficiente și relevante,

Tip intervenției/ proiect	Localizare	Sursă de finanțare	Justificare
<p>pe natură și pe cultură și pentru microîntreprinderi, întreprinderi mici și mijlocii și de turism pentru o economie locală verde⁵²</p> <p>Intervenții: I.33, I.50</p> <p>Proiecte: 1, 114</p>		<p>Îmbunătățirea situației tinerilor din categoria NEET</p> <p>Axa Prioritară 3: „Locuri de muncă pentru Toți”</p> <p>Axa Prioritară 4: Incluziunea socială și combaterea sărăciei</p> <p>Axa Prioritară 5: Educație și competențe</p> <p>POR</p> <p>Axa Prioritară 2: Sprijinirea competitivității mediului de afaceri</p> <p>POPAM</p>	<p>care să faciliteze înființarea și dezvoltarea unor microîntreprinderi, întreprinderi mici și mijlocii și întreprinderi de turism social inovative și sustenabile, care construiesc o economie locală verde. Regiunea DD necesită un efort proactiv de a promova și încuraja antreprenoriatul în zone turistice naturale și culturale, precum și dezvoltarea întreprinderilor locale, inclusiv a celor sociale. Pe lângă serviciile turistice standard (precum cele de cazare și masă), există un potențial semnificativ de dezvoltare a antreprenoriatului local și a unor afaceri noi în domeniile legate de promovarea particularităților culturii locale: cu gastronomie tradițională, arte și meșteșuguri, servicii de ghid și interpretariat. O componentă importantă a acestui efort potențial de a încuraja dezvoltarea întreprinderilor micro, mici și mijlocii este mediul de afaceri îmbunătățit la care se adaugă și disponibilitatea unor opțiuni de finanțare flexibile pentru antreprenorii și afaceriștii locali, întreprinderi Micro, mici și mijlocii</p>
<p>Implementarea unui program extins pentru înfrumusețarea așezărilor și revitalizarea centrelor urbane</p> <p>Intervenții: I.34, I.78</p> <p>Proiecte: 32, 109</p>	<p>Centrul Deltei și centrele urbane</p>	<p>POR</p> <p>Axa Prioritară 5: Îmbunătățirea mediului urban și conservarea, protecția și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural</p>	<p>Creșterea gradului de atractivitate al localităților în toată regiunea Deltei Dunării păstrând caracterul de unicitate al fiecărei zone va determina creșterea competitivității ofertelor turistice în DD și va crea un mediu favorabil antreprenorilor locali de a oferi servicii turistice.</p> <p>Programul de înfrumusețare a localităților trebuie să includă măsuri de reabilitare a clădirilor și a spațiilor publice păstrând și potențând caracterul arhitectural și urbanistic tradițional. Măsuri de reabilitare a infrastructurii turistice și de transport local pe baza de vehicule motorizate electric (în interiorul localităților) și ambarcațiuni nemotorizate pentru plimbările dintre localitățile turistice.</p>
<p>Intervenții legate de patrimoniul cultural (reabilitare, conservare etc.)</p>		<p>POR</p> <p>Axa Prioritară 5: Îmbunătățirea mediului urban și conservarea, protecția și valorificarea durabilă a</p>	<p>Documentul de analiză a nevoilor de dezvoltare ale zonei ITI Delta Dunării, precum și evaluările naționale ale potențialului său turistic, identifică patrimoniul arhitectural-urbanistic ca o premiză a dezvoltării turismului cultural, complementar și în completarea turismului</p>

⁵² Întreprinderile sociale sunt afacerile comerciale și conduse de piață care încurajează mai mult o stare de bine prin dezvoltarea oamenilor și a mediului decât să se concentreze exclusive pe obținerea profitului. Modelul lor de afaceri se bazează pe vânzarea serviciilor și/sau bunurilor în același timp rezolvând o problemă socială sau de mediu și îmbunătățirea calității vieții comunității.

Tip intervenției/ proiect	Localizare	Sursă de finanțare	Justificare
Intervenție I.36, Proiecte: 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31		patrimoniului cultural Bugetul de stat/ Alte surse de finatare	generat de patrimoniul natural de valoare universală. De aceea proiectele ce vizează dezvoltarea unui turism de patrimoniu vor trebui să scoată în evidență autenticitatea, să păstreze și protejeze această resursă și să dezvolte teme comune cu alte localități din teritoriul regional. Conservarea și valorificarea acestui patrimoniu construit reprezintă atât un demers cultural de protejare a valorilor istorice naționale și locale, cât și o modalitate de dezvoltare economică locală prin atragerea de turiști și promovarea orașului ca destinație pentru turism cultural și deltaic.
Realizarea unui Centru de excelență în sport și medicină sportivă Intervenție I.30 Proiect 39	RBDD	Programe guvernamentale și alte surse de finanțare	Realizată pe conceptul de infrastructură verde intervenția oferă posibilitatea de a dezvolta în zonă și alte activități economice conexe activitatilor sportive, echipamente și produse outdoor, facilitând dezvoltarea unei platforme de inovație și producție în timp. Delta Dunării este un loc unic în lume cu o istorie impresionantă în sportul cu vâsle. Sportivii din aceasta zonă au scris istorie la Olimpiade și campionate mondiale aducând României sute de medalii. Construcția unui Centru de excelență în sport și medicină sportivă împreună cu un Canal ecologic de canotaj și sporturi de apă și un Muzeu al Canotajului pot aduce prin introducerea lor în circuitul internațional sportiv o activitate economică cu beneficii directe pentru piața de servicii și de turism în extrasezon.

Pescuitul și acvacultura

Obiective Sectoriale

- Restabilirea echilibrului ecologic și a calității apei
- Creșterea valorii economice a activităților de pescuit și acvacultură
- Creșterea numărului de oportunități de angajare de calitate în sectorul pescuit

Productivitatea și profitabilitatea pescuitului și acvaculturii sunt în prezent sub standardele așteptate, în principal din cauza reducerii calității apei și a habitatelor. Ambele activități suferă din cauza managementului slab și a lipsei pregătirii tehnice. În cazul pescuitului, unele specii străine cum ar fi carasul, perturbă sistemul, care, la rândul lui, este supus schimbării continue de mediu. Colmatarea masivă a lacurilor crește mult turbiditatea apelor, care au un nivel ridicat de eutrofizare. Aceasta a cauzat pierderea habitatului reproductiv, mai ales în cazul unor specii de mare valoare cum ar fi știuca și șalăul, care ar fi putut controla speciile străine într-un mediu mai bun. Considerând motivele

de natură biologică și pescuitul drept principalele cauze care au condus la declinul speciilor de valoare, reproducerea naturală dirijată⁵³ poate fi justificată pentru că va determina îmbunătățirea posibilităților de dezvoltare a activităților de pescuit comercial, recreativ/sportiv, inclusiv pescaturism.

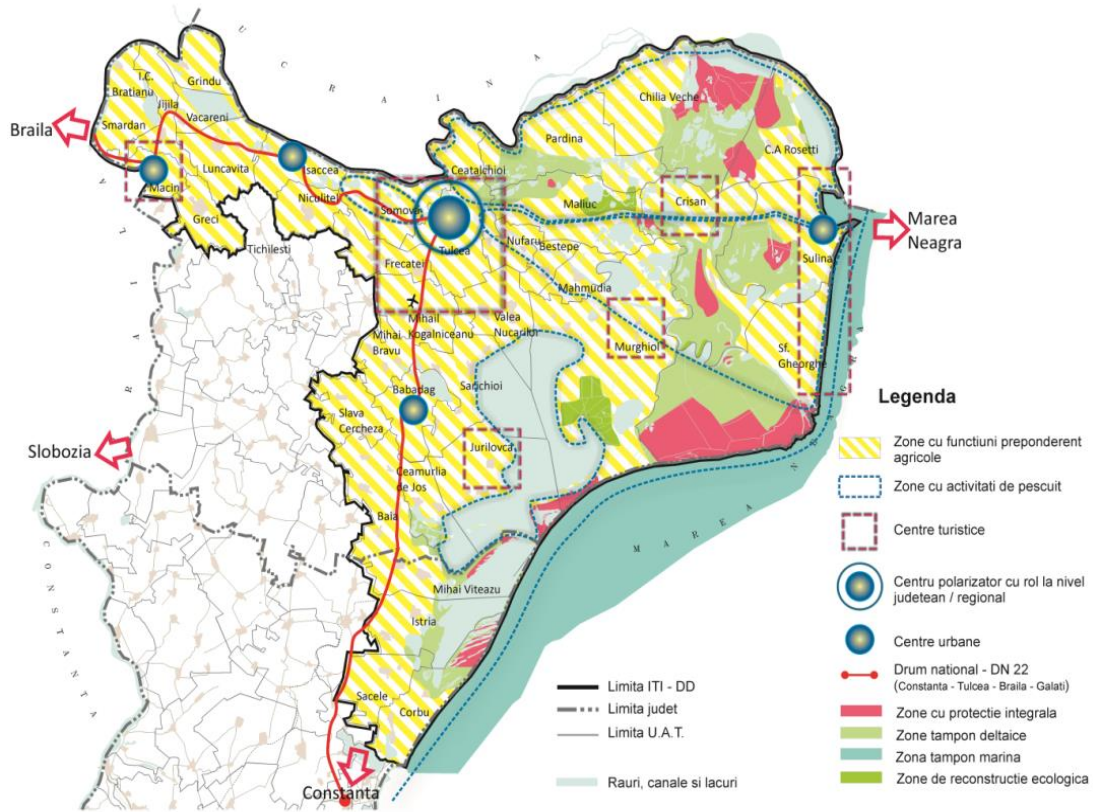
Sistemul de distribuire prin piețe de tip cherhana pare să reducă profiturile pescarilor și a dus la o disponibilitate redusă a peștelui de bună calitate pe piața locală. Percepția globală asupra acestui fapt este aceea că pescuitul comercial devine din ce în ce mai mult o meserie neatractivă, pentru că presupune o muncă grea. În sprijinul pescuitului comercial, ca activitate specifică comunității locale din Delta Dunării, pot fi stabilite o serie de subvenții pentru perioadele de inactivitate, pentru a crea un cadru de sustenabilitate și a diminua efectul restricțiilor impuse de regimul de protecție al RBDD. De asemenea, situările ecoturistice ar trebui să fie îmbunătățite pentru a oferi condiții mai bune pescarilor sportivi locali și internaționali, aceasta putând constitui o activitate complementară care aduce venituri populației locale. Adoptarea de măsuri care să permită prelucrarea peștelui la nivel de gospodărie și sat (conservarea la scară mică a peștelui și o afumare îmbunătățită) ar adăuga valoare capturii și ar îmbunătăți legătura cu turismul. Eliminarea sau scăderea TVA-ului la produsele piscicole ar putea ajuta pescarii să desfășoare această profesie dificilă în zonă pentru cel puțin câțiva ani în plus. Relocarea sau mărirea numărului de pescari presupune construirea unei infrastructuri specifice.

Este necesară revizuirea concesiunilor existente pentru a beneficia de potențialul pe care îl oferă o acvacultură profitabilă și durabilă, inclusiv prin combinarea acesteia cu pescuitul sportiv/recreativ. Aceasta necesită identificarea unor surse de finanțare dedicate modernizării și exploatării instalațiilor de acvacultură. Eliminarea taxei de acces și de pescuit ar trebui reconsiderată drept o compensație pentru dezvoltarea acvaculturii în zonă. Este importantă asigurarea că specii invazive nu vor mai pătrunde în zonele de acvacultură și că apele uzate care provin de la fermele piscicole respectă toate normele UE privind nitrații și fosfații.

---

⁵³ O astfel de asistență ar putea include cuiburi făcute de om într-un lac, unde știuca și șalăul ar putea depune ouăle în astfel „coșuri”, iar prădatul (dinspre caras etc.) va fi mai mic decât în suprafețele de depunere a icrelor care sunt mai deschise. Acest tip de asistență de reproducere este de uz comun în Ungaria (șalău) și în Finlanda (știuca și biban).

Figura 54: Situația actuală a activităților de pescuit

Tabel 13: Pescuitul și acvacultura – Tipuri de intervenție / proiecte și justificare

Tipul intervenției/proiect	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
<p>Înmulțirea habitatelor cu pește, reducerea proceselor de sedimentare și eutrofizare în majoritatea lacurilor prin instalarea unor ecluze, decolmatarea și dragarea marilor lacuri pentru a restabili adâncimea și calitatea apei</p> <p><i>Intervenții: I.40, I.41</i> <i>Proiecte: 56, 57, 58</i></p>	Lacurile Fortuna și Uzlina (în primă fază)	POIM Axa Prioritară 4 - Protecția mediului prin măsuri de conservare a biodiversității, monitorizarea calității aerului și decontaminare a siturilor poluate istoric	Îmbunătățirea ecosistemelor acvatice și a calității apei sunt esențiale pentru refacerea optimă a populațiilor de pește, inclusiv a speciilor de prădători mari, care reprezintă baza pentru pescuitul comercial și sportiv/recreativ și pentru acvacultură în amenajări piscicole.
<p>Diversificarea activităților pescarilor care practică pescuit comercial prin dezvoltarea unor activități complementare- îmbunătățirea siturilor ecoturistice pentru a satisface nevoile pescarilor sportivi - monitorizarea capturilor - promovarea și furnizarea de servicii de pregătire pentru pescaturism și pescuit recreativ/sportiv durabil - reglementarea sau eliminarea câmpării necontrolate în vederea pescuitului.</p> <p><i>Intervenții: I.42, I.45</i> <i>Proiecte: 110, 111, 112</i></p>	Zona ITI Delta Dunării	POPAM	Pescuitul recreativ, de agrement sau sportiv poate fi o activitate complementară pescuitului comercial. Conform Băncii Mondiale, potențialul economic al pescuitului recreativ este mai ridicat decât cel al pescuitului comercial, fiind mai compatibil cu ecoturismul și obiectivele de conservare a naturii specifice RBDD.
<p>Îmbunătățirea acvaculturii - studii privind concesiunile actuale pentru a stabili dacă acestea pot deveni profitabile, inclusiv prin pescuitul recreativ/sportiv - aplicarea strategiei FLAG pentru susținerea investițiilor în concesiuni pentru acvacultură - furnizarea instruirii tehnice pentru o acvacultură durabilă și procesarea peștelui în ferme pentru a câștiga valoare adăugată</p> <p><i>Intervenție I.50</i> <i>Proiect 114</i></p>	Zona ITI Delta Dunării	POPAM	Chiar dacă anumite concesiuni nu sunt viabile, acvacultura/pescuitul recreativ la scară redusă nu ar afecta în mod negativ fauna și flora sau calitatea apei.
<p>Susținerea procesării peștelui la scară mică - diversificarea procesării</p>	Teritoriul RBDD	POPAM	Există potențial de a exploata carasul, care în prezent este o specie cu valoare economică scăzută, din

Tipul intervenției/proiect	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
<p>peștelui la nivel de gospodărie și sat prin introducerea unităților de procesare prin conservare la scară mică pentru caras și îmbunătățirea sistemelor de afumare (afumătoare simple sau afumătoare electrice de mici dimensiuni), în principal pentru producerea de delicatese pentru turiști</p> <p><i>Intervenție 1.51</i> <i>Proiect 114</i></p>			<p>pesculit tradițional pentru conservarea acestuia la scară mică (cu condimente) și îmbunătățirea sistemelor locale de afumare, pentru producția locală de delicatese. Aceasta ar contribui la crearea de oferte turistice locale, mai ales în centrul Deltei. Pescuitul de caras ar trebui permis și în perioadele de prohibiție. Acest lucru presupune schimbarea legislației.</p>
<p>Adăposturi pescărești cu facilități de acostare pentru susținerea activității tradiționale de pescuit comercial</p> <p><i>Intervenție 1.42</i> <i>Proiect 111</i></p>	Centrul Deltei și Marea Neagră	POPAM	<p>Sprrijinul pentru realizarea adăposturilor pescărești va duce, pe termen lung, la o dezvoltare durabilă a zonelor de pescuit prin accesul îmbunătățit la locuri de muncă, implicarea activă a comunității locale și coeziunea teritorială sporită.</p>
<p>Stație de reproducere a speciilor de pești autohtoni pentru susținerea și refacerea populațiilor unor specii sălbatice în declin (șalău, știucă, crap sălbatic, caracudă, etc.)</p> <p><i>Intervenție 1.43</i> <i>Proiect 111</i></p>	Centrul Deltei	POPAM	
<p>Susținerea sistemului de reproducere artificială a speciilor valoroase, precum știuca și șalăul, și construirea unor debarcadere în cazul creșterii numărului de pescari</p> <ul style="list-style-type: none"> - Îmbunătățirea colectării și analizei datelor legate de pescuit - Îmbunătățirea sistemului de colectare a peștelui în Delta Dunării - Consolidarea capacității de analiză a INCDD - Îmbunătățirea activităților de cercetare și dezvoltare în cadrul institutelor de cercetare, instituțiilor publice și asociațiilor de pescari <p><i>Intervenție 1.47, 1.48</i> <i>Proiect 116, 118, 120</i></p>	Centrul Deltei și Lacul Razim	<p>PO Competitivitate Axa Prioritară 1: Cercetare, dezvoltare tehnologică și inovare (CDI) în sprijinul competitivității economice și dezvoltării afacerilor</p>	<p>CJT și ARBDD sunt de acord cu necesitatea unui sistem de reproducere artificială a speciilor valoroase, precum și cu construirea unor debarcadere.</p> <p>De asemenea, sunt de acord cu necesitatea colectării de date legate privind activitatea de pescuit și înțelegerea anumitor defecte legate de pescuitul de tip cherhana; totuși, pentru a oferi alternative credibile sunt necesare studii suplimentare.</p> <p>Eliminarea sau scăderea TVA-ului la produsele piscicole poate determina îmbunătățirea condițiilor de viață. Acest lucru este în acord cu poziția favorabilă a autorităților.</p>

Tipul intervenției/proiect	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
<p>Sprrijinirea consolidarii dezvoltarii tehnologice, inclusiv prin creșterea competitivității flotei de pescuit (marin și interior), a inovarii, inclusiv a creșterii eficienței energetice, și a transferului de cunostinte <i>Intervenție I.48, I.51</i></p>	Teritoriul RBDD	POPAM Programe guvernamentale și alte surse de finanțare	<p>Modernizarea flotei de pescuit are ca scop îmbunătățirea condițiilor de siguranță și de lucru, reducerea impactului pescuitului asupra mediului acvatic, inclusiv evitarea capturilor nedorite. Aceasta va fi făcută în principal prin selectivitate și eliminarea aruncărilor peste bord prin modernizarea echipamentelor de pescuit.</p> <p>În vederea stimulării inovării în domeniul pescuitului, trebuie sprijinite proiecte care vizează introducerea unor procese, tehnici, produse și echipamente, sisteme de gestionare și organizare noi sau substanțial îmbunătățite, inclusiv la nivelul prelucrării și al comercializării.</p>
<p>Dezvoltarea formării profesionale, de noi competente profesionale și învățarea pe tot parcursul vieții. Promovarea capitalului uman. <i>Intervenție I.51</i></p>	Teritoriul RBDD	POPAM Programe guvernamentale și alte surse de finanțare	<p>Investițiile în capitalul uman sunt esențiale pentru îmbunătățirea competitivității și a performanței economice a activităților economice și de pescuit. Sprijinirea programelor de stagii și cursuri privind practicile de pescuit durabile în special pentru tinerii care se confruntă cu dificultăți privind accesul pe piața muncii.</p>

Agricultura și dezvoltarea rurală

Obiective Sectoriale

- Promovarea integrării producătorilor din sectorul agro-alimentar (în special produse organice) în lanțul valoric pentru a-i ajuta să beneficieze de avantajul proximității față de piețele externe și de oportunitățile turismului în zonă
- Susținerea diversificării activităților agricole și non-agricole pentru crearea de locuri de muncă, încurajând implicarea activă a comunităților locale
- Promovarea accesului tinerilor fermieri la terenuri pentru a permite îmbunătățirea fluxurilor de venit pentru populația locală
- Conservarea, protejarea, valorificarea și promovarea patrimoniului natural și cultural, mobil și imobil, din mediul rural
- Îmbunătățirea accesului populației/fermierilor locali la informarea privind posibilitățile de a obține fonduri PAC

Agricultura și sectorul de dezvoltare rurală ocupă un loc foarte important în economia din România. Cu aproape 30% din populație ocupată în sectorul primar și o parte importantă a populației locuind în zonele rurale, activitățile agricole joacă un rol central în viața multor români. Similar cu situația la nivel național, agricultura a fost întotdeauna o activitate economică importantă pentru locuitorii din

zona de studiu și este de așteptat să rămână o sursă importantă de venit pentru majoritatea acestora. După cum s-a menționat în Raportul Diagnostic, agricultura și silvicultura integrează o treime din totalul forței de muncă în județul Tulcea, fiind urmate de pescuit, industrie și servicii.

Structura de producție în zona de studiu este în mare parte dominată de culturile de câmp. Din suprafața totală cultivată, mai mult de 95% este reprezentată de culturi de câmp, cea mai mare parte fiind reprezentată de cereale (67%), urmată de floarea-soarelui (21%), furaje (7%) și legume (3%). Podgoriile acoperă doar 3% din suprafața totală cultivată având drept scop principal producția de vin, în timp ce livezile sunt total absente, reducând posibilitatea de obținere a unor venituri agricole mai mari.

Productivitatea principalelor culturi din județul Tulcea este mai mică decât mediile naționale și ale UE 15. Randamentele medii la grâu în România sunt 2,8 t / ha, mai puțin de jumătate din media UE 15, în timp ce în județul Tulcea, cifra este chiar mai mică: 2,2 tone / ha. O situație similară este înregistrată pentru porumb, în cazul în care media națională reprezintă o treime din media UE 15 (3,4 tone / ha raportat la 9,5 tone / ha), în timp ce media pe Tulcea este de numai 2,9 tone / ha. Mediile sunt pentru perioada 2006-2011⁵⁴. Diferențele în randamente sunt explicate prin particularitățile inimii Deltei: calitatea scăzută a solului (nisipos, cu umiditate ridicată), precum și de condițiile climatice nefavorabile (temperaturi ridicate și precipitații reduse).

Dualitatea fermelor este o altă provocare structurală în zona de studiu și chiar mai mult în centrul Deltei. În centrul Deltei, doar 1% din totalul proprietăților au peste 100 de ha, dar cultivă 93% din totalul suprafeței agricole utilizate (SAU), în timp ce 82% din totalul proprietăților agricole cu mai puțin de 1 ha cultivă mai puțin de 2% din terenul disponibil. Divizarea dintre fermele mari și fermele mici, de subsistență este, prin urmare, mai pronunțată în centrul Deltei decât în restul județului.

Centrul Deltei se confruntă cu limitări severe în ceea ce privește productivitatea agricolă, ca o consecință a calității scăzute a resurselor de sol, a condițiilor climatice aspre și a densității scăzute a populației. Ca urmare, aceasta a fost declarată Zonă Semnificativ Defavorizată în Programul de Dezvoltare Rurală (PNDR) 2007-2013, iar fermierii au beneficiat de forme special adaptate de sprijin.

Se preconizează că agricultura va rămâne o activitate economică importantă pentru locuitorii Deltei Dunării (DD) și a zonelor limitrofe. Strategia DD-ADR trebuie să se alinieze la Strategia pe termen mediu și lung pentru dezvoltarea sectorului agro-alimentar (2020-2030) elaborată de Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale (MADR) în 2014. Mai mult, aceasta trebuie să se alinieze la obiectivul primordial al acestei strategii MADR: acela de a stabili calea de a ajunge la „o agricultură cu valoare adăugată mare, centrată pe export și adaptată la schimbările climatice, cu condiții rurale de trai mai strâns aliniată la standardele urbane”. Date fiind particularitățile zonei de studiu, din cauza cărora centrul Deltei se confruntă cu limitări severe în privința productivității agricole, dezvoltarea agriculturii și a spațiului rural trebuie să se ghideze după următoarele obiective strategice:

Promovarea integrării producătorilor din sectorul agro-alimentar în lanțul valoric pentru a-i ajuta să beneficieze de oportunitățile de relaționare cu activitățile de turism din zonă. Integrarea pe piață și în lanțul valoric sunt importante pentru majoritatea producătorilor din sectorul agro-alimentar din Regiunea Deltei Dunării. Accesul la informații și linii de creditare, precum și pătrunderea pe piață sunt împiedicate de fragmentarea ofertei, cu implicații severe asupra dezvoltării multor sub-sectoare.

---

⁵⁴ Datele statistice au fost furnizate de Direcția Județeană de Statistică și Direcția Agricolă Tulcea.

O integrare mai bună pe piață și în lanțul valoric a producătorilor din sectorul agro-alimentar poate fi realizată prin acordarea de prioritate următoarelor aspecte: (i) diversificarea recoltelor și a creșterii animalelor, prin activități ce vin în sprijinul promovării agriculturii ecologice și a unor ferme de dimensiuni mai mici, în special în zonele îndiguite, cu asigurarea de scheme de calitate; (ii) investiții pentru modernizarea fermelor și pentru dezvoltarea industriei alimentare în afara zonelor strict protejate, inclusiv încurajarea produselor organice, instituirea de mărci și certificarea produselor, în corelare cu brandul Delta Dunării; (iii) încurajarea înființării grupurilor de producători, în paralel cu (iv) dezvoltarea lanțurilor scurte de aprovizionare, în beneficiul activităților turistice, (v) promovarea unui sistem de amenajări agricole ecologice sau a unor măsuri de reconstrucție ecologică pentru exploatarea agricole de mari dimensiuni.

Suștinerea diversificării activităților agricole și non-agricole pentru crearea de locuri de muncă, încurajând implicarea activă a comunităților locale. Economia județului Tulcea depinde într-o foarte mare măsură de activitățile agricole, alte activități de producție și de comerț având un rol marginal. Din cauza lipsei oportunităților de angajare, veniturile mici rezultate din activități agricole de semi-subzistență și din lipsa unei culturi antreprenoriale, zonele rurale din regiunea Deltei Dunării se confruntă cu provocări uriașe. Sunt necesare mai multe eforturi pentru instaurarea unei medii de afaceri sănătoase, pentru a dezvolta o infrastructură de bază, pentru înființarea de unități de procesare și diversificare a activităților non-agricole, precum turismul, meșteșugurile, logistica, serviciile etc. În acest sens, se impune acordarea unei atenții strategice: (i) susținerii activităților non-agricole în zonă, inclusiv a protecției și promovării patrimoniului cultural; (ii) încurajarea inițiativelor „de jos în sus” pentru dezvoltarea locală; și (iii) îmbunătățirea accesului la infrastructură și la servicii de bază adecvate.

Promovarea accesului tinerilor fermieri la terenuri pentru a permite îmbunătățirea fluxurilor de venit pentru populația locală. Agricultură de subzistență este una obișnuită în zona de studiu. Fragmentarea terenurilor și fermelor, lipsa accesului la finanțări și investiții, nivelul precar al instruirii și informării în rândul agricultorilor și îmbătrânirea populației rurale reprezintă obstacole în calea modernizării și a creșterii competitivității în sectorul agricol. Mai mult, Regiunea Deltei Dunării este afectată de fragmentarea proprietăților private de pământ – în gospodării mici, de subzistență – iar o mare parte a terenurilor aflate în proprietate publică și aparținând Consiliului Județean (inițial ferme agricole și piscicole de stat) s-au transformat în ferme mari, comerciale. Comunitățile locale pot fi promotorul principal al unei dezvoltări durabile în zonă, întrucât acestea încearcă să identifice surse de creștere, dar au nevoie de stimulente și de un mediu favorabil pentru a acționa. Facilitarea accesului la teren public pentru tinerii agricultori/fermieri va fi un factor-cheie în acest proces. Vor fi luate în considerare: (i) eliberarea terenurilor prin acordarea de concesiuni de către Consiliul Județean Tulcea; (ii) crearea de oportunități pentru noii fermieri; și (iii) oferirea de soluții viabile pentru soluționarea problemelor fermierilor bătrâni și transferul de bunuri.

Îmbunătățirea accesului populației/fermierilor locali la informații privind posibilitățile de a obține fonduri PAC – crearea unei echipe speciale de extensie pentru Delta Dunării. Gradul redus de accesibilitate și densitatea scăzută a populației au un impact semnificativ asupra livrării serviciilor din zona de studiu și au condus la un nivel scăzut de instruire și de calificare a populației implicate în activități agricole sau alte activități. În agricultură cunoștințele și informațiile au devenit factori critici în desfășurarea unei afaceri profitabile, iar agricultorii sunt acum, mai mult decât oricând, conștienți de nevoia de a fi la curent cu informațiile, tehnologiile și dezvoltările de ultimă oră. Accesul redus la

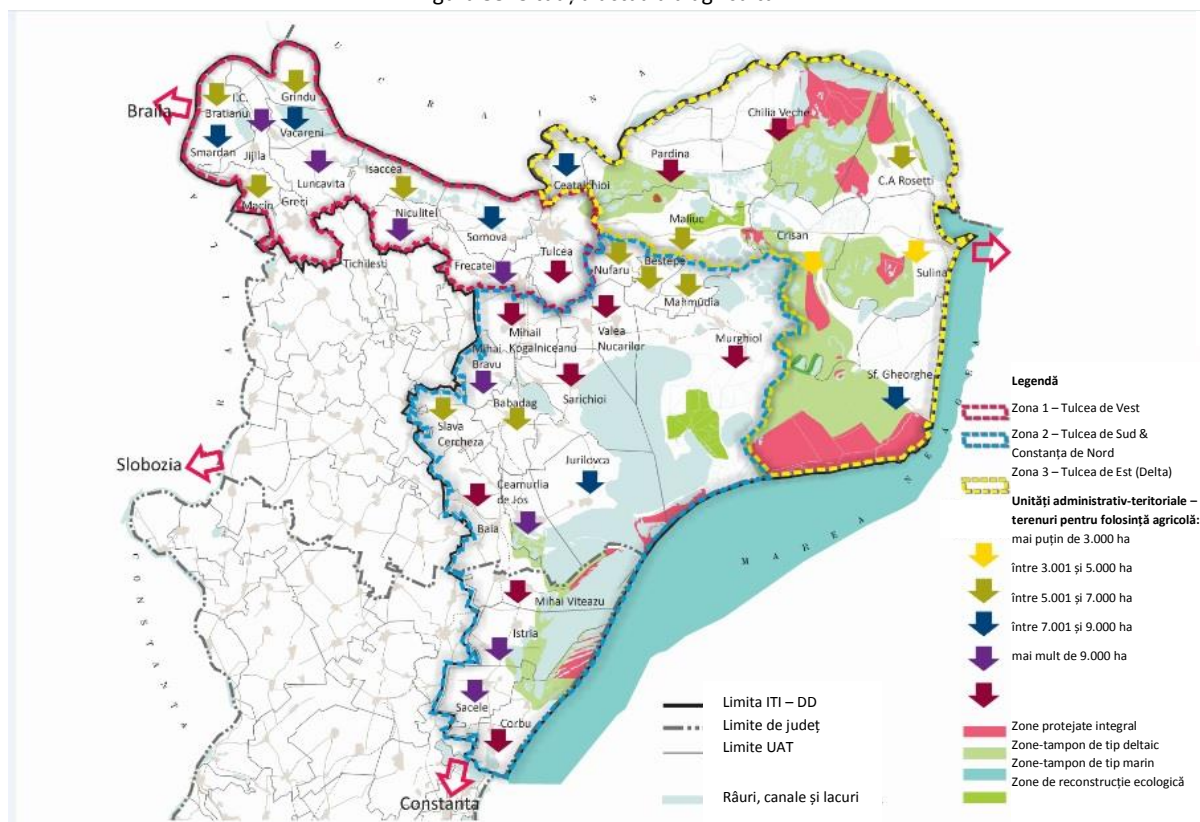
cunoștințe, inovație și rezultatele cercetărilor au avut un impact puternic asupra agricultorilor din zona de studiu, proprietățile mici fiind cele mai afectate de lipsa de resurse și rețele. Aceasta a contribuit la crearea unui decalaj general în tehnologia agriculturii moderne și a avut efecte negative asupra competitivității acestor ferme mici. Pentru a facilita accesul agricultorilor și al populației rurale la cunoaștere, consiliere și informare, va trebui să se acorde o atenție deosebită: (i) îmbunătățirii accesului la servicii de extensie și la alte rețele atât pentru agricultori, cât și pentru populația rurală (prin intermediul unei echipe de extensie speciale); (ii) extinderea accesului la instruire și formare profesională; și (iii) îmbunătățirea accesului la infrastructura TIC pentru atragerea afacerilor și a populației tinere.

Aspecte orizontale ce necesită soluționare: obiectivele strategice ADR și direcțiile de acțiune subordonate acestora vor fi greu de realizat în lipsa unei serii de instrumente de politici publice, care ar trebui să fie urmărite la nivel național. Acestea includ următoarele:

- Soluționarea deficiențelor legate de proprietățile de terenuri pentru a asigura un transfer lin al bunurilor prin intermediul unei piețe active a terenurilor
- Promovarea unui pachet social de stimulente pentru agricultorii mai în vârstă care doresc să se retragă din activitate și să elibereze terenurile (complementar la reforma terenurilor și la transferul bunurilor)
- Implementarea unui cadru fiscal predictibil în agricultură pentru stimularea viitoarelor investiții private și a încrederii în sector
- Eforturi naționale pentru formarea profesională a fermierilor și a locuitorilor din mediul rural prin reformarea sistemelor de consultanță, cercetare și inovare și prin încurajarea înscrierii fermierilor în Parteneriate Europene pentru Inovare (PEI).

Figura 55: Situația actuală a agriculturii

Tabel 14: Agricultură și dezvoltarea rurală – Tipuri intervenție / proiecte și justificare

Tip intervenției / proiect	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
A. Investiții materiale			
Modernizarea instalațiilor de colectare / procesare / comercializare a produselor agricole Intervenție 1.52 Proiect 86	Întreg teritoriul RBDD	Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) Măsura 4	Modernizarea instalațiilor de colectare și prelucrare a produselor agricole este extrem de necesară în zona de studiu, ținând cont că produsele agricole sunt fie utilizate pentru consumul propriu, fie vândute direct pe piață. Cumulul de activități de prelucrare și comercializare a produselor ar favoriza dezvoltarea economiei locale și ar crea legături puternice între producătorii din sectorul agroalimentar, operatorii de turism și consumatori.
Modernizarea infrastructurii rurale (apă, canalizare, drumuri, școli, dispensare, etc.) Intervenție 1.53 Proiecte: 89, 90, 95, 96, 97, 101	Întreg teritoriul RBDD	PNDR Măsura 7 POR/PNDL (pentru activitățile nefinanțate de PNDR)	Starea precară a infrastructurii rurale împiedică dezvoltarea zonei de studiu și menține decalajul rural-urban. Modernizarea și extinderea infrastructurii legate de alimentarea cu apă, canalizare, drumuri locale și școli sunt esențiale pentru îmbunătățirea condițiilor de trai ale comunităților rurale din Delta și împrejurimi. Infrastructura adecvată și serviciile de bază sunt, de asemenea, condiții prealabile pentru intrările de capital

Tip intervenției /proiect	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
			străin și pentru creșterea atractivității zonei.
<p>Diversificarea activităților non-agricole și incurajarea dezvoltării IMM-urilor durabile, competitive (inclusiv meșteșuguri)</p> <p><i>Intervenție 1.65, 1.69</i> <i>Proiecte: 1, 64, 92</i></p>	Toate comunele	PNDR Măsura 4 și 6 POR, axa 2	<p>Agricultura joacă un rol disproporționat în țesătura socio-economică a zonei de studiu. Cu locuri de muncă limitate în alte domenii economice, cea mai mare parte a populației din mediul rural fiind ocupată cu agricultura de subzistență și semi-subzistență, tânăra generație pleacă din Deltă în căutare de oportunități mai bune. În timp ce agricultura va rămâne una dintre cele mai importante activități în zonele rurale, diversificarea activităților non-agricole pentru a include turismul, serviciile, artizanatul, logistica etc. vor fi de cea mai mare importanță pentru furnizarea de venituri suplimentare pentru populația rurală și pentru absorbția forței de muncă dinspre activitățile agricole de subzistență.</p> <p>Se vor dezvolta intervenții ce vor conduce la creșterea competitivității economiei locale prin creșterea numărului și a rezistenței noilor IMM-uri din zonă pentru a face economia locală mai puternică. Va fi acordată prioritate celor active în sectoarele cheie identificate de strategie, cum ar fi activitățile non-agricole, precum și cele din sectorul agro-alimentar.</p>
<p>Inițierea de acțiuni de protejare, îmbunătățire și promovare a resurselor naturale și culturale</p> <p><i>Intervenție: 1.54, 1.69</i> <i>Proiecte: 102, 103, 104, 105, 106</i></p>	Întreg teritoriul RBDD	PNDR Măsura 10 POR Axa Prioritară 5	<p>Schimbările climatice și intensificarea lor constituie un risc pentru activitățile agricole în zonă și durabilitatea resurselor de apă și sol.</p> <p>Intervențiile încadrate în această axă pot acoperi costurile suplimentare și pierderile de venit înregistrate de fermieri în urma asumării angajamentelor voluntare de agro-mediu și climă.</p>
<p>Finalizarea restituirii terenurilor și înregistrarea în cartea funciară pentru consolidarea terenurilor / fermelor</p> <p><i>Intervenție 1.70</i></p>	Întreg teritoriul RBDD	POR (Programul Național de Cadastru și Înregistrare Sistematică în mediul rural)	<p>Reforma incompletă a pieței imobiliare și înregistrarea nefinalizată a proprietăților reprezintă constrângeri severe în dezvoltarea sectorului ADR în zona de studiu. În plus, aceasta afectează accesul la resurse financiare și contribuie la un climat de insecuritate.</p>
<p>Sprijin pentru activități agricole ecologice în cadrul zonelor „Natura</p>	Întreg teritoriul RBDD	PNDR Măsura 10	<p>O dezvoltare durabilă a zonelor protejate, în special a zonelor „Natura 2000”, este de cea mai mare</p>

Tip intervenției / proiect	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
2000" Intervenție 1.56 Proiecte: 84, 85, 86, 87			<p>importantă pentru Delta. Fermierii din aceste zone au nevoie de sprijin adecvat să își continue activitățile agricole în armonie cu obiectivele de protecție a mediului.</p>
Extinderea accesului la educația profesională pentru agricultură Intervenție 1.57 Proiecte: 84, 85, 86, 87	<p>Întreg teritoriul RBDD</p>	<p>PNDR Măsura 1</p> <p>POCU Axa Prioritară 6</p>	<p>Dezvoltarea capitalului uman prin intermediul educației și formării profesionale este esențială pentru dezvoltarea durabilă în zonele rurale și diversificarea ocupațională. Evoluția și specializarea sectorului agricol necesită un nivel corespunzător de pregătire tehnică și profesională economică, precum și o capacitate crescută de a accesa cunoștințe și informații, inclusiv prin acțiuni de diseminare a informației.</p>
Implementarea unui mecanism de sprijin pentru microîntreprinderi, întreprinderi mici și mijlocii Intervenție 1.65 Proiecte: 1, 92	<p>Întreg teritoriul RBDD</p>	<p>POCU Axa 1,2,3,4,5 Dezvoltarea unor incubatoare/acceleratoare de afaceri în sectoare principale, inovatoare IMM-uri din urban și rural POR, axa 2 PNDR</p>	<p>Microîntreprinderile, întreprinderile mici și mijlocii trebuie sprijinite în deschiderea/înființarea de noi afaceri generatoare de profit și dezvoltarea celor existente deja prin subvenții acordate sau oferirea de expertiză necesară pentru desfășurarea activităților.</p> <p>Activitatea la nivelul companiilor din Centrul Deltei este puțin diversificată, numai câteva dintre acestea activând, pentru susținerea ramurilor agricultură și acvacultură, furnizarea de servicii logistice sau fiind implicate în comerțul cu amănuntul. Această intervenție va trebui concentrată pe dezvoltarea economiei locale către căi mai durabile care o vor face mai competitivă pe termen lung. De aici, nevoia de a concentra incubatoarele/acceleratoarele de afaceri pe sectoarele cheie și inovatoare, așa cum sunt definite de strategie, în special turismul bazat pe natură, pescuitul recreativ durabil, exploatarea stufului, agricultura organică etc.</p>
Modernizarea sistemelor de control al calității pentru produsele agricole Intervenție 1.58	<p>Întreg teritoriul RBDD</p>	<p>PNDR Măsura 4</p>	<p>Odată cu dezvoltarea de oportunități de piață în domeniu (inclusiv prin lanțuri scurte de aprovizionare a centrelor turistice), creșterea controlului calității produselor vegetale și animaliere devine critică. Fermierii și procesatorii agricoli ar trebui să investească în dotări tehnice generate de respectarea standardelor naționale și europene impuse de legislația</p>

Tip intervenției /proiect	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
			europăna.
Managementul riscurilor la nivelul fermelor Intervenție 1.76 Proiect 86	Întreg teritoriul RBDD	PNDR Măsura 17	<p>Producția agricolă este puternic dependentă de schimbările climatice, situație care impune accesul fermierilor la fonduri specifice pentru a compensa (parțial) pierderile generate de calamități naturale sau de alte evenimente adverse și pentru a permite restaurarea bunurilor deteriorate. Sistemele de management al riscurilor ar trebui să fie în măsură să acopere pagubele provocate nu numai de evenimentele climatice adverse, dar și de dăunătorii plantelor și animalelor, de boli, precum și de incidente de mediu. Astfel de sisteme ar trebui să ofere o protecție generală a fermierilor care se confruntă cu pierderi de activitate și/sau de producție.</p>
Organizarea de evenimente de informare cu privire la finanțările locale și europene, inclusiv în materie de pregătire de proiecte Intervenții: 1.59, 1.67 Proiect 108	Întreg teritoriul RBDD	PNDR Măsura 1 POCA	<p>Îmbunătățirea gradului de conștientizare și informarea adecvată cu privire la oportunitățile de finanțare UE existente și viitoare, naționale și locale printre fermierilor , locuitori din mediul rural, autorități publice și alte părți interesate sunt nevoi de bază, în scopul accelerării capacității de absorbție.</p>
Furnizarea de consultanță și formare profesională pentru fermieri / forța de muncă din mediul rural Intervenție 1.60, 1.67 Proiecte : 91, 108	Întreg teritoriul RBDD	PNDR Măsura 1 Măsura 2 POCA	<p>Activitățile de consultanță și de formare sunt necesare pentru fermieri deoarece acestea sporesc viabilitatea economică și performanțele proprietăților și oferă acces la cele mai recente evoluții, inovații și tehnologii. Serviciile de consultanță agricolă ar sprijini micii fermieri , tinerii fermieri, alte persoane fizice care doresc să înceapă activități rurale non-agricole, grupurile de producători care doresc să dezvolte și să gestioneze procesul de implementare, precum și să elaboreze planuri de afaceri pentru dezvoltarea de ferme orientate către piață. Cu toate acestea, serviciile de consultanță ar trebui să insuflă actorilor din mediul rural practicarea unei agriculturii durabile și ecologice, în conformitate cu cerințele specifice ale zonei.</p>

Pilonul III: Îmbunătățirea conectivității

Transportul eficient al persoanelor, mărfurilor, serviciilor și al ideilor este o condiție esențială pentru a acoperi decalajul dintre o regiune slab dezvoltată și una dezvoltată. După cum s-a subliniat în cele două capitole anterioare privind infrastructura TIC și transportul, evaluarea calitativă și cantitativă a nevoilor de investiții și a constrângerilor în materie de politici publice în ambele sectoare va contribui la definirea unor măsuri pretabile să genereze oportunități nu numai pentru sectoarele de producție (pilonul 2), dar și pentru servicii de educație și sănătate mai inovatoare, pentru a le ajuta să depășească lipsa unor economii de scară sau lipsa unor alternative viabile de transport (pilonul 4).

Transportul

Obiective Sectoriale

- Creșterea conectivității teritoriale în vederea asigurării accesului la piețele din Tulcea, din restul României și din Uniunea Europeană; asigurarea accesului egal al întreprinderilor, cetățenilor și bunurilor în teritoriul Deltei Dunării, cu o atenție sporită acordată protejării patrimoniului natural existent
- Creșterea accesibilității în centrul Deltei Dunării pentru a sprijini dezvoltarea turismului și a pescuitului, precum și mobilitatea pentru locuitorii din zonele slab populate
- Îmbunătățirea sănătății și protecției mediului prin reducerea emisiilor și a consumului de resurse (inclusiv energie) în sistemul de transport

Obiectivul conectivitate necesită un sistem modern de infrastructură, care să reducă timpii de deplasare pentru oameni și timpii de transport al mărfurilor dinspre și înspre Delta. Dacă fiind disponibilitatea resursei de transport naturale pe căile navigabile, capacitatea sa de a contribui într-o măsură semnificativă la reducerea emisiilor de carbon și eficiența din punct de vedere al costurilor este esențială dezvoltarea transportului pe apă, în special în interiorul Deltei Dunării. Ținând cont de specificul regiunii, acțiunile vor avea în vedere: dezvoltarea porturilor (în principal a celui din Tulcea), reabilitarea infrastructurii de transport (inclusiv a punctelor de acostare/debarcare), protecția canalelor (în special protecția malurilor de-a lungul canalului Sulina).

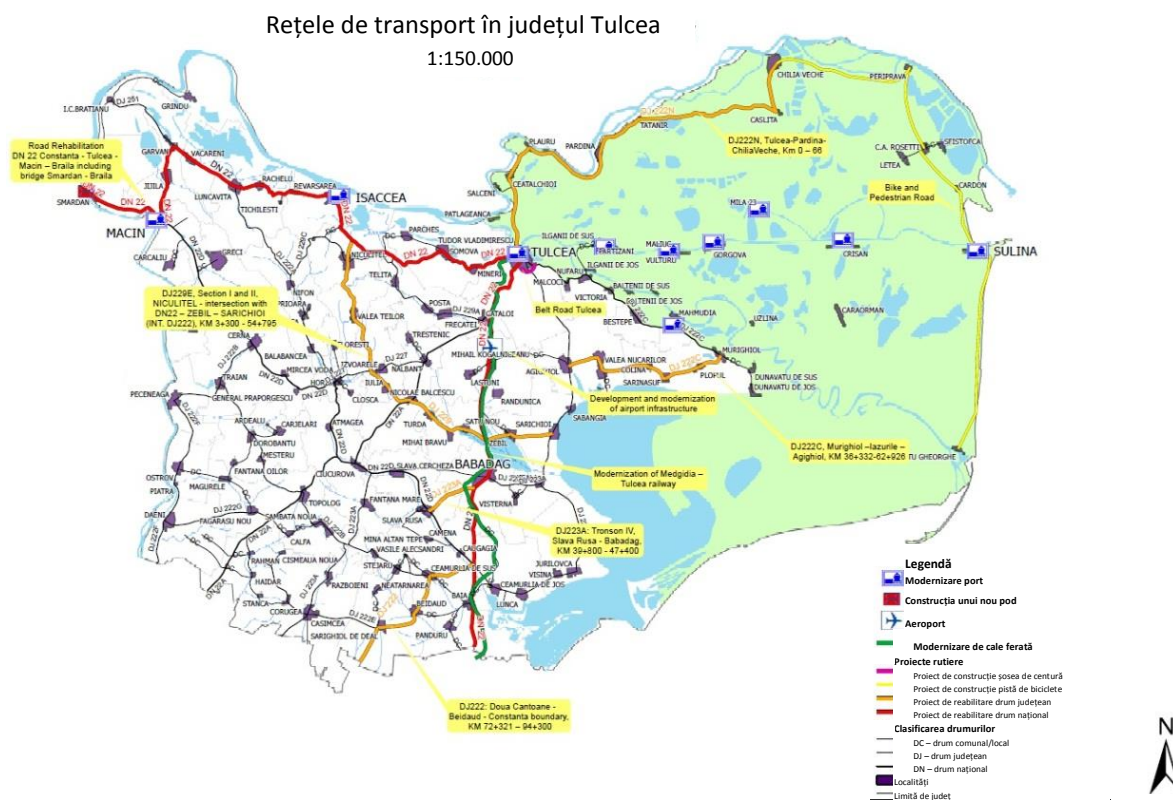
Construirea unui pod peste Dunăre între Măcin și Brăila reprezintă un alt obiectiv prioritar, întrucât în acest fel se poate crea o legătură mai bună cu sistemul urban Brăila-Galați, cu partea de nord a României, cu Republica Moldova și cu Ucraina. Strategia de transport are, de asemenea, în vedere modernizarea aeroportului, reabilitarea drumului Tulcea - Constanța, precum și o serie de alte obiective de amploare mai redusă pentru realizarea cărora implicarea autorităților publice locale reprezintă un factor cheie de succes. Toate acestea vor contribui la creșterea accesibilității Deltei Dunării la nivel național și internațional.

Obiectivele privind accesibilitatea se vor concentra pe utilizarea căilor navigabile, concomitent cu dragarea țintită a canalelor în conformitate cu cerințele impuse în sectoarele de turism și pescuit. Într-o măsură la fel de importantă, accesibilitatea va viza și servicii regulate de transport naval, de calitate și accesibil, în scopul promovării turismului și pentru a înlesni accesul comunităților locale la facilitățile economice și sociale-cheie. În prezent toate porturile necesită modernizări pentru a facilita deplasările între localitățile din Delta Dunării și conectarea acestora la rețeaua TEN-T.

Doar infrastructura în sine nu va fi suficientă pentru îmbunătățirea sistemelor de transport în Delta Dunării, impunându-se ca necesitate revizuirea cadrului legislativ privind furnizarea serviciilor de transport. Sunt necesare schimbări care să asigure o mobilitate mai mare a populației și a turiștilor și care să protejeze în același timp mediul. În acest context vor fi realizate studii de mobilitate pentru a analiza situația transportului urban în orașul Tulcea și pentru a face o evaluare a capacității și a problemelor de gestionare a traficului. Elaborarea unui Plan de mobilitate va avea ca efect îmbunătățirea accesibilității, diversificarea și utilizarea sustenabilă a mijloacelor de transport din punct de vedere social, economic și de mediu. Sectorul privat poate avea un rol cheie în operarea unor facilități de transport și portuare din Delta Dunării, iar sectorul public – de a crea un mediu permisiv pentru dezvoltarea sectorului privat.

Harta de mai jos prezintă localizarea proiectelor de transport identificate: drumuri naționale și județene, porturi, aeroporturi, căi ferate, drumuri și piste pentru biciclete.

Figura 56: Rețelele de transport din județul Tulcea

Tabel 15: Transportul – Tipuri prioritare de intervenție / proiecte și justificare

Tipul intervenției /proiect	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
<p>Modernizarea drumului național DN 22 Constanța - Tulcea - Măcin - Brăila inclusiv realizare pod peste Dunăre în zona Brăila-Măcin</p> <p><i>Intervenție 1.79</i></p> <p><i>Proiect: 43</i></p>	<p>UAT JUDEȚUL TULCEA – UAT JUDEȚUL CONSTANTA</p>	<p>POIM Axa Prioritară 2</p>	<p>La baza necesitatii construirii drumului expres analizat stă accesibilitatea redusă a Dobrogei la polii urbani care concentrează oportunitățile (locuri de muncă, unități de învățământ, medicale etc.). Datorita acestei accesibilitati reduse atat transportul rutier de marfuri cat si transportul rutier general sufera de un handicap major prin faptul ca nu exista o conectivitate cu zona de nord – est si cu zona centrala a tarii.</p> <p>Pe de altă parte, podul peste Dunare, precum si cresterea conectivitatii cu municipile Tulcea si Constanta va pune in valoare potențialul turistic deosebit al zonelor. De asemenea un pod peste Dunărea în această zonă ar contribui în mod semnificativ la îmbunătățirea conectivității dintre Estul Europei și restul continentului european.</p> <p>Traficul de turisti inregistrati in zona cercetata in ultimii ani este intr-o continua crestere, iar in dezvoltarea turismului, principala problemă identificată de actorii locali constă din accesibilitatea redusă a zonei influențată negativ de inexistenta unui pod peste Dunare, traversarea prin nordul regiunii fiind realizata cu bacuri de capacitati si program neadaptate nevoilor specifice turistilor si transportatorilor. Starea de degradare a drumurilor judetene, care nu asigură circulația în condiții de confort și siguranță a vizitatorilor, precum și tranzitarea multor localitati sunt alti factori care influenteaza negativ calitatea transportului.</p> <p>Proiectul va contribui la revitalizarea zonei tranzitate, prin stimularea dezvoltării turismului, care va conduce implicit și la profunde transformări ale zonei în care sunt amplasate aceste obiective turistice, în sensul scoaterii acesteia din izolare, reducerea disparităților dintre mediu rural (în care se află aceste obiective turistice) și mediul urban, creșterea atractivității zonei pentru dezvoltarea turismului rural,</p>

Tipul intervenției /proiect	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
			<p>valorificarea resurselor locale, crearea de noi locuri de muncă prin îmbunătățirea mediului de afaceri.</p> <p>Reabilitarea căilor de acces, care se va realiza prin implementarea proiectului, va rezolva o mare parte dintre problemele legate de mobilitate cu care se confruntă și locuitorii zonelor adiacente obiectivelor turistice menționate mai sus.</p>
<p>Modernizarea porturilor</p> <p>Intervenție 1.84</p> <p>Proiecte: 45, 46, 47, 48, 49, 50</p>	<p>Tulcea, Sulina, Măcin, Isaccea, Mahmudia și Chilia</p>	<p>POIM Axa Prioritară 2 Programe guvernamentale sau alte fonduri</p>	<p>Portul principal al Deltei Dunării este Tulcea. Există planuri de dezvoltare a acestui port în scopul îmbunătățirii conexiunilor multimodale cu hinterlandul, integrarea porturilor în fluxurile logistice de marfuri și pasageri.</p> <p>Există de asemenea potențial de dezvoltare a portului pentru activități recreative cu nave de croazieră și ambarcațiuni de agrement.</p> <p>Portul din Tulcea este principala poartă către Delta Dunării și face parte din rețeaua extinsă TEN-T.</p> <p>Pentru a asigura exploatarea eficientă a infrastructurii portuare existente și pentru dezvoltarea traficului de marfuri și pasageri, au fost identificate următoarele acțiuni :</p> <p>In portul Tulcea :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. îmbunătățirea navigabilității în Portul Tulcea prin reducerea colmatării frontului de acostare și creșterea eficienței și sustenabilității activității de asigurare a adâncimilor în port 2. modernizarea capacităților de acostare și de operare a navelor în port având în vedere integrarea portului în fluxurile logistice de marfuri și pasageri (modernizarea frontului de acostare pentru acostarea directă a navelor de transport marfuri și a celor de transport pasageri, rețehnologizarea instalațiilor de încărcare/descărcare în/din nave)

Tipul intervenției /proiect	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
			<p>3. Lucrări necesare de dragare în 2014 – 74.000 mc Portul Tulcea – Portul Central Industrial Lucrări de reparație pe cheiul râului; crearea unei dane de amarare de 320 ml la o rată de -7.00 etiaj zero în ceea ce privește lucrările tehnice ale operațiunilor generale de cargo/ vase în Tulcea.</p> <p>Portul Tulcea – Portul Central Comercial</p> <p>Reabilitarea companiei feroviare din portul comercial (operațiuni specialitate de dană a cargourilor în localitățile din Deltă). Lucrări de reparare și transformare a cheiurilor înclinate în chei verticale (-3.50 etiaj cota de lucru tehnic zero în Tulcea) pentru operațiuni generale de cargo și vase;</p> <p>Portul Tulcea – Compania Centrală de Construcții (IEAMC) Lucrări de reparare și transformare a cheiurilor înclinate în chei verticale pentru operațiuni de cargo cu containere. Dotarea cu echipament pentru transbordarea containerelor, construirea unei platforme pentru transport multimodal și reabilitarea drumurilor de acces către platforma portului, precum și conectarea la drumul de centură a județului Tulcea.</p> <p>Portul Tulcea – Interfața Râului Extinderea zonei de plimbare a orașului Tulcea prin construirea unei platforme suspendate de aprox. 100ml de piloni de-a lungul zonei împrejmuite, cu posibilitatea de creare a unor spații de staționare a vaselor de agrement.</p> <p>Lucrări de reparare și transformare a cheiurilor</p> <p>înclinate în cheiuri verticale pentru operațiuni fluviale maritime și a transporturilor subvenționate pentru localnicii din Deltă;</p> <p>Un sistem 24/7 de monitorizare video permanentă pentru securitate.</p> <p>Tulcea – Portul Marina Modernizarea portului existent pentru ambarcațiuni de</p>

Tipul intervenției /proiect	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
			<p>agrement - în partea de sud-est a portului Tulcea.</p> <p>5. dezvoltarea capacităților portuare specializate pentru cereale și marfuri vrac în portul Comercial și în portul Industrial</p> <p>6. creșterea capacității de acostare și asigurarea facilităților pentru navele de transport pasageri, navele de croazieră și de agrement, navele de pescuit cât și crearea de facilități pentru acostarea ambarcațiunilor locuitorilor din Delta Dunării</p> <p>7. asigurarea unei dane specializate pentru bunkerarea navelor</p> <p>8. asigurarea facilităților pentru acostarea și desfășurarea activității navelor specializate pentru preluarea reziduurilor și deșeurilor generate de nave și intervenție în caz de poluare accidentală a apei cu hidrocarburi</p> <p>9. îmbunătățirea conexiunilor rutiere a zonelor portuare la rețeaua orasului și la rețeaua națională</p> <p>10. reabilitarea conexiunilor feroviare în porturile Comercial și Industrial</p> <p>11. implementarea sistemelor de monitorizare și control a traficului, digitalizarea fluxurilor informaționale la nivelul comunității portuare</p> <p>In portul Isaccea :</p> <p>1.Realizarea unui punct de trecere frontieră spre Ucraina, localitatea Orlovka, pentru mijloacele de transport rutier (modernizarea frontului de acostare, asigurarea facilităților pentru servicii la teren cât și a mijloacelor de transport naval</p> <p>2. creșterea capacității de operare a marfurilor vrac</p> <p>In portul Mahmudia :</p> <p>1.Creșterea eficienței exploatarii</p>

Tipul intervenției /proiect	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
			<p>infrastructurii portuare prin modernizarea frontului de acostare și a facilitatilor pentru operarea marfurilor și pasagerilor (verticalizarea frontului de acostare, modernizarea instalațiilor portuare)</p> <p>2. Creșterea capacității de operare prin crearea de noi facilitati</p> <p>3. creșterea calitatii și diversificarea serviciilor pentru pasageri și navele de transport pasageri prin modernizarea frontului de acostare , reabilitarea infrastructurii și suprastructurii existente și crearea de noi facilitati</p> <p>In portul Chilia Veche :</p> <p>1.modernizarea danei și a facilitatilor de operare a navelor de transport marfuri</p> <p>2.modernizarea danei de acostare pentru navele de transport pasageri și asigurarea infrastructurii și suprastructurii necesare furnizării de servicii corespunzătoare și de calitate</p> <p>3.imbunătățirea conexiunilor rutiere a zonelor portuare</p> <p>In portul Macin :</p> <p>1.modernizarea danelor și a facilitatilor de operare a navelor de transport marfuri</p> <p>2.modernizarea danelor de acostare pentru navele de transport pasageri și asigurarea infrastructurii și suprastructurii necesare furnizării de servicii corespunzătoare și de calitate</p> <p>3.imbunătățirea conexiunilor rutiere a zonelor portuare</p>
<p>Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii aeroportuare</p> <p>Intervenție 1.85</p> <p>Proiect 51</p>	<p>Județul Tulcea în comuna Mihail Kogălniceanu</p>	<p>POIM Axa Prioritară 2</p>	<p>Aeroportul Tulcea înlesnește transportul rapid al persoanelor și al unei bune părți din mărfurile perisabile, ducând la creșterea comerțului și a transporturilor de tip cargo. Un aeroport cu servicii necostisitoare oferite de către operatori va crește dezvoltarea turismului în regiune. Aeroportul din Tulcea primește în acest moment un număr redus de pasageri prin servicii de charter. Aeroportul poate susține industria de croaziere pe Dunăre însă liniile aeriene sunt momentan reticente în a folosi aeroportul datorită spațiului redus de parcare și întoarcere a avioanelor.</p>
<p>Apărări de maluri pe Canalul Sulina -</p>	<p>Canalul Sulina</p>	<p>POIM Axa Prioritară 2</p>	<p>Canalul Sulina, care este menținut pentru navigația maritimă, preia aproximativ 19%</p>

Tipul intervenției /proiect	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
Etapa finală Intervenție I.87 Proiect 44			<p>din volumul de apă al Dunării. Are o lungime de 64 km, o lățime maximă de 250 m, o adâncime maximă de 18 m și o adâncime minimă de 7,32 m.</p> <p>Reabilitarea malurilor este necesară pentru a asigura condiții de navigație și protecția malurilor canalului Sulina împotriva eroziunii prin:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lucrări tehnice care să conducă la stabilizarea albiei fluviului, protecția malurilor canalului Sulina; • Optimizarea lucrărilor de dragare pentru a asigura adâncimile minime pentru navigare la deschiderea canalului în mare;
Reabilitarea drumurilor județene și sprijinirea mobilității urbane Intervenții: I.80, I.81, 82, 83, 86 Proiecte: 21, 34	Întreg teritoriul RBDD	<p>PO Regional Axa Prioritară 6 Îmbunătățirea infrastructurii rutiere de importanță regională și locală</p> <p>Surse guvernamentale și alte surse</p>	<p>Infrastructura de transport trebuie să asigure fluxul de persoane, bunuri și servicii între zone, regiuni și țări diferite, să îmbunătățească confortul și să reducă costurile. Vremea aspră duce adesea la perturbarea traficului pe drumurile de pietriș sau pământ. Asemenea drumuri sunt de multe ori singura legătură între o comunitate și serviciile de urgență.</p> <p>În centrul Deltei există câteva constrângeri majore în ceea ce privește construirea de drumuri din cauza dificultăților fizice, ecologice și economice.</p> <p>Cu toate acestea, există o nevoie socială de a crea un drum bun pentru orice tip de vreme, care să lege partea de nord a inimii Deltei Dunării din Chilia până în Tulcea, astfel încât să ofere localnicilor acces la centrele economice și sociale.</p> <p>Modernizarea drumului județean DJ229, Secțiunea I și II, Niculițel – intersecție cu DN22 – ZEBIL – Sarichioi (int. DJ222), KM 3+300 - 54+795, L = 51,495 km. Acesta va spori potențialul economic al localităților Niculițel, Valea Teilor, Alba, Izvoarele, Iulia, Nicolae Bălcescu, Turda, Mihai Bravu, Satu Nou, Zebil, și Sarichioi cu un număr de 17,313 locuitori, oferindu-le acces la rețeaua RTTE (Constanța - Tulcea - Brăila - Galați).</p> <p>Modernizarea drumului județean DJ222N, Tulcea-Pardina-Chilia Veche, Km 0 – 66 km. În comparație cu localnicii din zonele limitrofe, locuitorii din centrul Dunării nu au acces la o rețea de drumuri.</p> <p>Această reabilitare va oferi acces către serviciile de bază din Tulcea în condiții meteo nefavorabile și va duce la</p>

Tipul intervenției /proiect	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
			<p>dezvoltarea turismului în partea de nord a inimii Deltei Dunării (în comunele Chilia Veche, Pardina și Ceatalchioi), cu un număr de 3.252 locuitori, oferindu-le acces la rețeaua RTTE (Constanța - Tulcea - Brăila - Galați).</p> <p>Modernizarea drumului județean DJ226 Tronson Corbu - Săcele - Istria - Mihai Viteazu</p> <p>Modernizarea drumurilor județene (infrastructura de transport regional):</p> <ul style="list-style-type: none"> • DJ222B Tronson Baia- Ceamurlia de Sus; • DJ222 Tronson Visina- Ceamurlia de Sus; • DJ 223A Tronson Enisala – Babadag – Slava Rusă, km 54+724-38+798; • DJ 226A Tronson Cetatea Histria – DN22/Tariverde

Obiective Sectoriale

- Asigurarea accesului deplin la rețeaua de internet în bandă largă
- Sprijin pentru utilizarea pe scară largă a TIC în mediul privat, în mediul de afaceri și în sectorul public
- Asigurarea sinergiilor cu alte sectoare pentru a promova transferul de cunoștințe, servicii și dezvoltare economică

Obiectivul de dezvoltare al intervenției propuse în ceea ce privește TIC este acela de a crește beneficiile pentru cetățeni și afaceri printr-o participare accelerată în cadrul societății informaționale și în economie. Intervenția se va baza pe o abordare în trei etape, cu obiective specifice: primul, acela de a asigura conectivitatea la internet a comunităților nedeservite și îmbunătățirea accesului cetățeanului și comunității de afaceri la TIC prin Rețelele electronice ale comunităților locale (RECL), cu puncte de acces în școli, administrația publică, biblioteci publice și puncte de acces public la internet (PAPI). Cel de-al doilea, îmbunătățirea competențelor digitale și a altor competențe în vederea creșterii participării la societatea informațională. În al treilea rând, dezvoltarea și îmbunătățirea calității și beneficiilor pe care le poate aduce utilizarea TIC în școli, mediul de afaceri și administrația publică prin punerea la dispoziție a conținuturilor electronice și serviciilor cu plus de valoare, care răspund nevoilor locale. Două priorități sunt așteptate să contribuie cel mai mult, după cum urmează:

- Creșterea accesului la internetul în bandă largă/ internet ultra-rapid pentru turismul verde
- Suport TIC pentru mediul de afaceri prin intermediul unui e-portal și prin facilitarea obținerii unui grant

Nevoile legate de investițiile materiale se leagă de sporirea gradului de acces la internetul în bandă largă, inclusiv de echiparea cu PAPI-uri, mai ales în centrul Deltei. Chiar dacă există dificultăți fizice de a furniza acces la internet în bandă largă la prețuri accesibile în centrul Deltei, aceasta este zona care ar beneficia cel mai mult de pe urma extinderii accesului. Acest lucru ar putea fi realizat prin crearea Rețelelor electronice ale comunităților locale (RLEC) cu puncte multiple de acces public la internet (PAPI).

Accesul comunității de afaceri la cunoștințe poate fi facilitat prin intermediul unui e-portal și printr-o facilitate de finanțare. Un portal poate promova comerțul electronic și rețelele de afaceri, oferind IMM-urilor informații relevante și consultanță de afaceri, mijloace de afaceri, instruire, referințe etc.; o facilitate ar putea contribui la diseminarea cunoștințelor, la stabilirea de contacte pentru comercializarea de noi produse și la dezvoltarea lanțurilor de furnizare. O schemă de împrumut ar putea fi creată special pentru IMM-uri, pentru persoane care desfășoară activități independente, asociații familiale și consorții de întreprinderi, pentru accelerarea procesului de adoptare a afacerilor prin sistem electronic.

Tabel 16: Tehnologia Informației și Comunicațiilor – Tipuri de intervenție / proiecte și justificare

Tipul intervenției/proiect	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
<p>Acces crescut la conexiune prin internet/internet cu acces foarte rapid pentru turismul eco</p> <p>Intervenție I. 88, I.97</p> <p>Proiecte: 127, 128</p>	<p>Locuri Albe</p>	<p>POC Axa Prioritară 2</p> <p>(POC va finanța doar 500 de PAPI la nivel național și va viza comunitățile mai mari, în special comunitățile dezavantajate)</p>	<p>Această intervenție vine în întâmpinarea nevoilor identificate în Raportul de Evaluare a Nevoilor, secțiunea III.2.4, și sprijină toate cele trei obiective sectoriale, inclusiv îmbunătățirea accesului la informație.</p> <p>Justificare: necesitățile de investiții materiale se referă la extinderea accesului la internet, incluzând și echiparea PAPI-urilor îndeosebi în Delta. Deși există provocări fizice în oferirea de acces la internet în centrul Deltei, aceasta reprezintă totuși o zonă care ar avea multe beneficii din extinderea accesului. Aceasta ar putea fi făcută prin crearea de Rețele Electronice ale Comunităților Locale (RECL) cu multiple puncte de acces public la internet (PAPI), așa cum s-au mai creat și în alte zone din România, comparativ cu opțiunea costisitoare de a oferi fiecărei gospodării conexiune la internet.</p>
<p>Suport TIC pentru afaceri prin e-portal și scheme de finanțare</p> <p>Intervenție I. 90</p>	<p>Întreg teritoriul RBDD</p>	<p>POC Axa Prioritară 2 (Acțiunea 2.2.2 va finanța doar dezvoltarea unei infrastructuri de monitorizare pentru tranzacțiile on-line și va sprijini procedurile de certificare)</p>	<p>Intervenția vine în întâmpinarea nevoilor identificate în secțiunea III.2.7 din Raportul de Evaluare a Nevoilor și sprijină obiectivele sectoriale 2 și 3.</p> <p>Justificare: accesul mediului de afaceri la cunoaștere poate fi îmbunătățit printr-un e-portal și prin facilitarea obținerii de finanțare. Un portal poate promova e-comerțul, rețeaua de afaceri, oferind IMM-urilor informații relevante și sfaturi pentru afacerile lor, instrumente, procese de formare, referințe etc.; o modalitate de a împărtăși cunoștințe, de a stabili contacte de comercializare a produselor noi și de dezvoltare a lanțurilor de aprovizionare. Ar putea fi înființat un centru de finanțare pentru IMM-uri, liber profesioniști, asociații familiale (AF-uri) și asociații ale companiilor care să accelereze adoptarea comerțului electronic.</p>
<p>Formularea și implementarea politicilor de date deschise</p> <p>Intervenție I. 91</p> <p>Proiect 115</p>	<p>Întreg teritoriul RBDD</p>	<p>POCA Axă Prioritară 2</p>	<p>Această intervenție adresează nevoile specificate în secțiunea III.2.5 din Raportul de Evaluare a Nevoilor și contribuie la obiectivele sectoriale 2 și 3.</p> <p>Justificare: datele deschise legate de managementul de mediu și cel economic</p>

Tipul intervenției/proiect	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
			vor fi piatra de temelie pentru consolidarea participării la luarea deciziilor și va contribui la o împărțire transparentă a beneficiilor din regiunea Delta Dunării. Disponibilitatea datelor locale va permite și dezvoltarea economiei bazate pe cunoaștere.
Îmbunătățirea serviciilor de e-guvernare și a sistemelor locale de monitorizare publică Intervenție I.89 Proiect 130	Întreg teritoriul RBDD	POCA Axa Prioritară 1 și Axa Prioritară 2	<p>Această intervenție adresează nevoile specificate în secțiunea III.2.6 din Raportul de Evaluare a Nevoilor și contribuie la toate obiectivele sectoriale.</p> <p>Justificare: autoritățile publice locale au depus eforturi pentru a crește prezența pe internet, și cele mai multe dintre ele mențin un site web, deși acestea nu sunt întotdeauna actualizate, nici nu oferă, în general, un serviciu on-line. Acestea ar trebui să aplice o abordare de tip „date deschise”, să crească numărul și calitatea serviciilor de e-guvernare pe care le oferă și să fie integrate în RECL. Sistemele locale de monitorizare a datelor publice ar trebui să poată fi inter-conectate și să furnizeze informații complete.</p>
Creșterea investițiilor private în CDI și încurajarea cererii pentru CDI Intervenție I.93 Proiecte: 138, 139, 140, 141	Întreg teritoriul RBDD	POC Axa Prioritară 1	<p>Această intervenție satisface necesitățile identificate în Evaluarea nevoilor, subliniind nevoia de cercetare de calitate, concentrată.</p> <p>Încurajarea investițiilor în CDI va permite un proces decizional mai informat în toate sectoarele.</p> <p>Efortul de a spori investițiile private în CDI, precum și de a încuraja transferurile de cunoștințe dintre sectoarele privat și public alinaiază această inițiativă cu obiectivele strategice 3 și 4 ale Axei 1 a POC.</p>
Creșterea transferului de cunoștințe, tehnologie și personal cu competențe CDI prin parteneriate între mediul privat și cel de cercetare Intervenție I.94 Proiecte: 119, 121, 124, 125	Întreg teritoriul RBDD	POC Axa Prioritară 1	<p>Această intervenție satisface necesitățile identificate în multe dintre secțiunile Evaluării necesităților, de a susține obiectivul diversificării economiei locale.</p> <p>Chiar dacă există centre de cercetare cu experți calificați în regiune, o mică parte a cercetării este utilizată eficient în planificarea publică sau privată. De asemenea, cercetarea privind resursele utilizate prea puțin în prezent, precum stuful existent pe suprafețe largi, sau noi practici, ar putea duce la diversificarea economiei locale.</p> <p>Accentul pe transferul de cunoștințe, personal și competență între sectoare face</p>

Tipul intervenției/proiect	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
<p>Creșterea excelenței bazei științifice ca promotor al inovării prin dezvoltarea infrastructurii CD</p> <p><i>Intervenție 1.95</i> <i>Proiecte: 116, 118, 120, 124</i></p>	<p>Întreg teritoriul RBDD</p>	<p>POC</p> <p>Axa Prioritară 1</p>	<p>ca această intervenție să se coreleze în primul rând cu obiectivul strategic 4 al Axei 1 a POC.</p> <p>Această intervenție satisface necesitățile identificate în multe dintre secțiunile Evaluării necesităților, de a crește calitatea cercetării care se desfășoară în regiunea Deltei Dunării.</p> <p>Chiar dacă au fost făcute unele investiții în centre de CD, în regiune, infrastructura de cercetare disponibilă a rămas în urma celor mai bune practici europene și adesea duce lipsa tehnologiilor necesare pentru furnizarea cercetării de înaltă calitate.</p> <p>Această intervenție este una complexă, care va avea proiecte concentrate pe investiții fizice, precum și componente indirecte. Îmbunătățirea capacității în domeniile de specializare intelectuale și în domeniul sănătății, conform OS 1.1 al POC, și capacitatea de a participa în mod competent și consecvent la cercetarea europeană, conform OS 1.2 al POC, reprezintă scopurile finale.</p>
<p>Creșterea implicării în cercetarea la nivel european prin deblocarea potențialului de excelență în CDI, cum ar fi prin programul cadru Orizont 2020, și prin atragerea a competențelor avansate în domeniul CDI</p> <p><i>Intervenție 1.96</i> <i>Proiect 120</i></p>		<p>POC</p> <p>Axa Prioritară 1</p>	<p>Această intervenție satisface necesitățile identificate în multe dintre secțiunile Evaluării necesităților, de a crește calitatea cercetării care se desfășoară în regiunea Deltei Dunării.</p> <p>Chiar dacă au fost făcute unele investiții în centre de CD, în regiune, infrastructura de cercetare disponibilă a rămas în urma celor mai bune practici europene și adesea duce lipsa tehnologiilor necesare pentru furnizarea cercetării de înaltă calitate.</p> <p>Accentul acestei intervenții este direct pe îmbunătățirea rezultatelor și pe creșterea participării cercetătorilor din regiune la forumurile europene, conform obiectivului strategic 2 al Axei 1 a POC.</p>

Pilonul IV: Asigurarea serviciilor publice

Această subcategorie cuprinde evaluarea nevoilor următoarelor servicii de bază: alimentare cu apă și canalizare, managementul deșeurilor, învățământ, sănătate și incluziune socială. Investițiile și programele prezentate se bazează pe necesitățile evaluate, însă opțiunile tehnice specifice și alternative pentru îmbunătățirea serviciilor trebuie studiate în continuare pentru a le evalua fezabilitatea și durabilitatea.

Alimentarea cu apă, canalizarea și managementul integrat al apei

Obiective Sectoriale

- Furnizarea de apă potabilă pentru a respecta standardul de calitate a vieții și a îndeplini obiectivele de dezvoltare economică ținând seama de cerere, de fezabilitate financiară și de constrângerile de operare și mentenanță
- Sprijinirea colectării apelor uzate în mod centralizat (în funcție de cerere, fezabilitate financiară și de constrângeri de operare și mentenanță) și renunțarea la sistemul actual de utilizare a latrinelor cu fosă, care constituie un pericol pentru sănătate în zonele predispuse la inundații
- Adoptarea de metode de epurare a apelor reziduale colectate centralizat într-o manieră convențională sau mai ieftină

În interiorul zonei de studiu și mai ales în zonele rurale din centrul Deltei, discrepanțele în privința accesului la alimentarea cu apă și la canalizare sunt covârșitoare. În privința managementului integrat al apei este esențial să se ajungă la o stare chimică și ecologică bună a corpurilor de apă, pentru a proteja sănătatea oamenilor, furnizarea apei, ecosistemele naturale și biodiversitatea.

Mai sunt încă sate mici, mai ales în partea de nord-est a inimii Deltei, care nu sunt racordate la rețeaua de apă potabilă. Alimentarea cu apă este un serviciu indispensabil așezărilor umane și dezvoltării economice a acestora, cu impact major asupra sănătății, mediului, turismului, agriculturii, transportului și managementul riscurilor asociate dezastrelor.

În majoritatea localităților prevăzute cu sisteme de alimentare cu apă, starea infrastructurii și calitatea serviciilor s-au deteriorat în ultimele decenii, din cauza lipsei cronice a activităților de întreținere. Obiectivul principal este acela de a oferi acces universal la servicii în cadrul zonei de studiu și de a asigura calitatea serviciilor, în conformitate cu normele naționale și UE: racordarea individuală la rețeaua de alimentare cu apă a gospodăriilor, nivel adecvat al calității tratării apei și al epurării apelor uzate; sisteme colective de canalizare sau instalații individuale de canalizare în satele mai mici.

La nivelul proiectării infrastructurii ar trebui să se țină cont de problemele tehnice specifice zonei de studiu (densitatea populației, nivelul crescut al apei freactice, lipsa resurselor corespunzătoare de apă freatică etc.) și ar trebui să se aplice – acolo unde este necesar – soluții cu cost redus și soluții tehnice de complexitate redusă (în mod special pentru colectarea și epurarea apelor uzate). Epurarea la fața locului ar putea fi folosită pentru aglomerările mai mici, prin utilizarea de latrine ridicate sau fose septice, care să fie golite periodic. O atenție deosebită trebuie acordată utilizării sistemelor centralizate de canalizare, care au nevoie de un anumit debit de auto-curățare și sunt predispuse la înfundare în cazul în care nu este asigurat acest debit. Deși conectarea tuturor gospodăriilor la sistemele de canalizare ar putea suna tentant, trebuie avută în vedere evitarea înlocuirii poluării

difuze cauzate de latrine cu poluarea localizată, cauzată de blocarea sistemului de canalizare în mijlocul satului, de exemplu, ca urmare a lipsei debitului de auto-curățare. O soluție mai costisitoare ar putea fi repomparea conținutului de canalizație sau sistemul de transport în vid, ambele cu avantajele lor, dar cu siguranță cu costuri ridicate de întreținere, care ar putea împinge orice astfel de proiect peste pragul de suportabilitate. În cazul în care este suficient debit și încărcătură pentru un sistem convențional de canalizare centralizată, acest lucru trebuie să fie legat de o stație de epurare a apelor uzate, care ar putea folosi ca treaptă secundară un sistem de zone umede construite, beneficiind de întinderile vaste de stuf și folosind capacitățile lor de filtrare pentru tratarea încărcăturii biologice în comunitățile mici. Selecția tratamentului adecvat în ceea ce privește canalizarea dintre mai multe opțiuni – a) abordare convențională în 2 etape, b) containere modulare c) platforme construite cu lagune sau d) o îmbinare a soluțiilor de mai sus se va face în faza de fezabilitate, atunci când o analiză completă a condițiilor locale, precum și o analiză a costurilor și beneficiilor vor fi efectuate.

Tipul de tehnologie aleasă pentru tratarea apei / epurarea apelor uzate va fi decisă în etapa studiului de fezabilitate, o etapă viitoare în cadrul acestui program de investiții. Cu toate acestea, tehnologiile care vor fi folosite pentru tratarea apei / epurarea apelor uzate sunt relativ cunoscute și simple. Principala problemă în Delta Dunării este partea de transport și distribuție a apei tratate și, desigur, colectarea și transportul apei uzate la stația de epurare (acolo unde este cazul). Având în vedere nivelul pânzei freatice și gradul de împrăștiere al satelor, se vor folosi soluții adecvate pentru transportul și distribuția apei potabile tratate (cel mai probabil cu ajutorul unui turn central de apă, alimentând apoi locuitorii pe baza gravitației) și colectarea apei uzate (fie prin re-pompare sau prin canalizare în vid). În cazul în care satele au o populație foarte împrăștiată, colectarea individuală și tratarea apelor uzate *in situ* ar putea fi luate în considerare pentru o gospodărie sau pentru o grup de gospodării.

Ordonarea după prioritate a investițiilor ar trebui să ia în considerare gradul de disponibilitate de plată pentru servicii îmbunătățite, precum și potențialul economic al zonei și gradul de pregătire a viitorilor beneficiari în ceea ce privește studiile de fezabilitate / proiectele tehnice deja pregătite pentru viitoarele nevoie de investiții. Finanțarea investițiilor propuse ar putea fi acoperită de două Programe Operaționale majore ale UE: Programul Operațional Infrastructură Mare (POIM) pentru comunități cu mai mult de 2.000 de locuitori echivalenți (PE) și Programul National de Dezvoltare Rurală (PNDR) pentru comunitățile mai mici. Cum prioritatea României este de a fi în conformitate cu Directiva-cadru privind tratarea apelor urbane reziduale, însemnând epurarea obligatorie a apelor uzate în comunități mai mari de 2.000 PE, fondurile UE vor trebui direcționate cu prioritate spre aceste comunități. Finanțarea colectării și epurării canalizării din comunitățile mai mici de 2.000 PE ar putea fi realizată în mod excepțional de Programul Național de Dezvoltare Rurală sau din bugetul național prin Planul Național de Dezvoltare Locală. Dat fiind că fondurile UE sunt strict orientate spre servicii publice, nu este loc pentru implicarea sectorului privat în sectorul de apă.

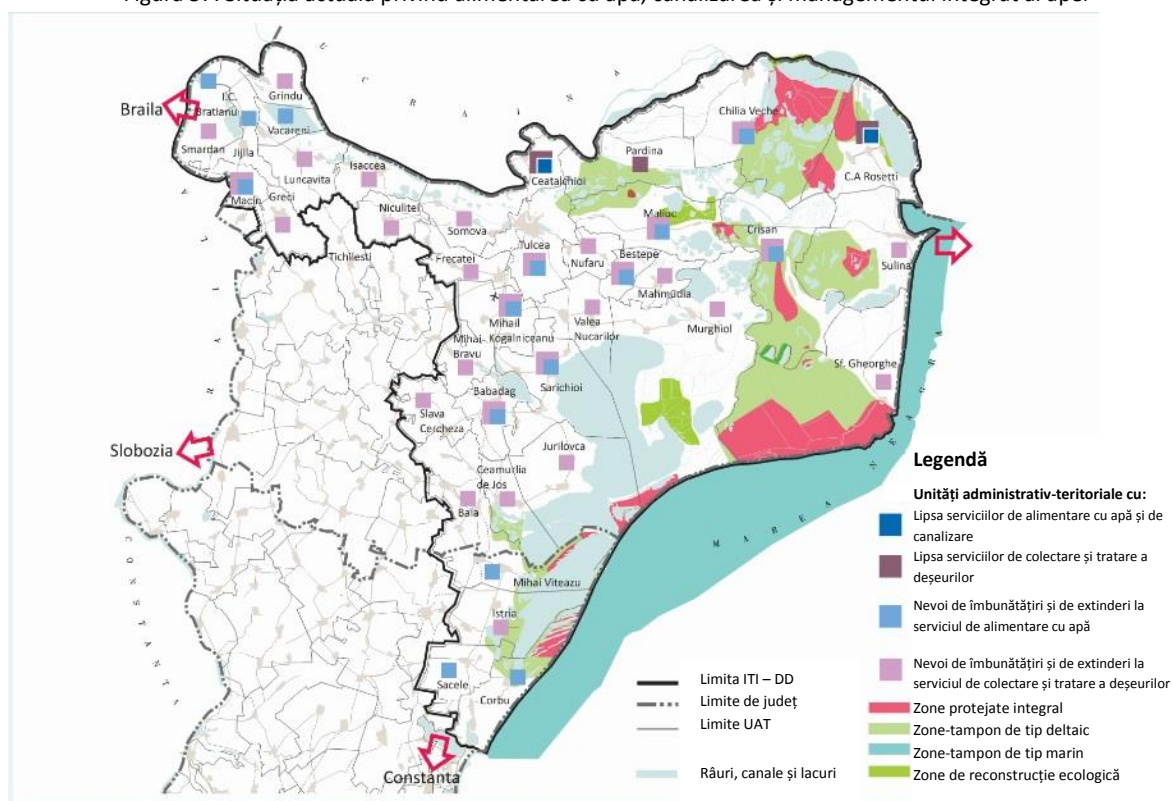
Regionalizarea serviciilor, parțial realizată în județ, ar trebui continuată, deoarece reprezintă singura posibilitate de a finaliza infrastructura necesară pentru alimentarea cu apă și canalizare și pentru furnizarea de servicii durabile de înaltă calitate în localitățile mici. Pe baza constrângerilor actuale și a provocărilor existente în satele din centrul Deltei, includerea tuturor comunelor printre membrii ADI Apă este puternic recomandată. Dincolo de investițiile materiale în rețelele de apă și canalizare sau în stații de tratare sau epurare, se anticipează că ar putea fi necesară întărirea capacității tehnice a operatorului regional de apă. Acest lucru ar putea fi realizat prin stabilirea unui serviciu de

dispeccerat, care să monitorizeze în timp real serviciul de alimentare cu apă și canalizare, permițând un proces mai rapid de luare a deciziilor. În continuare, pot fi luate în considerare îmbunătățiri ale eficienței energetice pentru sistemele de alimentare cu apă și de canalizare, precum și contorizarea completă în domeniul consumului de apă.

Factura de apă (atât pentru alimentarea cu apă, cât și pentru canalizare) este subvenționată în proporție de 50% în centrul Deltei. Deși măsura este menită să sprijine condițiile de viață ale populației sărace din zonă, această subvenție ar putea duce la risipă, întrucât apă tratată este utilizată pentru irigare, pe când sursele netratate de apă ar fi putut fi o alternativă mai eficientă. Datorită extinderii sale „teritoriale”, această subvenție acoperă și hoteluri și pensiuni turistice, care nu ar intra în mod normal în categoria pentru care subvenția a fost proiectată. Prin urmare, subvenția va fi revizuită ca parte a unei reexaminări generale a subvențiilor pentru a se asigura accesibilitatea la aceste servicii a segmentelor mai sărace ale populației.

Un aspect important, care ar putea ajuta la asigurarea serviciilor de canalizare și de alimentare cu apă la prețuri accesibile este acela de a folosi panouri fotovoltaice pentru alimentarea cu energie a stațiilor de tratare sau epurare de dimensiuni mici și medii, în scopul de a reduce consumul de energie de la rețeaua centrală. Acest lucru va avea inclusiv un efect benefic asupra creșterii rezistenței la schimbări climatice.

Figura 57: Situația actuală privind alimentarea cu apă, canalizarea și managementul integrat al apei

Tabel 17: Sistemele de alimentare cu apă și de canalizare – Tipuri intervenție / proiecte și justificare (în conformitate cu ordonarea după prioritate din cadrul PNDL)

Tip intervenției/proiect	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
<p>Extinderea și reabilitarea infrastructurii de apă și apă uzată de pe teritoriul ADI ITI Delta Dunării</p> <p><i>Intervenții: 1.98, 99</i> <i>Proiecte: 52, 95, 96,</i></p>	<p>Teritoriul ITI Delta Dunării</p>	<p>POIM Axa Prioritară 3 +PNDR Măsura 7 Fondul de Mediu și PNDL</p>	<p>În cea mai recentă anchetă realizată la solicitarea Băncii Mondiale în anul 2014, rata de conectare la sistemele de alimentare cu apă a ajuns la 95% din totalul populației, cele mai importante probleme fiind raportate în comunele C.A. Rosetti și Ceatalchioi. Canalizarea este asigurată în mare parte în sate pe baza unor sisteme individuale, iar conectarea la sistemele centralizate nu are relevanță în multe cazuri din cauza densității reduse a populației.</p> <p>Delta Dunării este zona mai deficitară din perspectiva accesului la apă potabilă. Apa freatică poate fi găsită la adâncimi de 2-5 m, dar din cauza naturii sedimentare a solului din Delta Dunării, apa este bogată în numeroase substanțe generate de descompunerea sedimentelor, precum sulfurile, în zona Ceatalchioi, spre exemplu. În acest context, localnicii din zonele lipsite de fântâni cu apă de calitate au obiceiul de a consuma apă netratată direct din Dunăre, după fierberea prealabilă a acesteia. Această situație se înregistrează în cazul a 17% dintre locuitorii zonelor lipsite de apă curentă. În zonele lipsite de alimentare cu apă în sistem centralizat, școlile și primăriile au puțuri proprii de mare adâncime, cu o calitate variabilă a apei.</p> <p>În altă ordine de idei, deversarea apelor uzate netratate sau insuficient epurate din localitățile rurale în Dunăre și în alte cursuri de apă adiacente acesteia, precum și infiltrațiile din rețelele de canalizare învechite, existente la nivelul orașelor, reprezintă o amenințare la adresa calității apei fluviului și a biodiversității din zonă. În plus, municipiul Tulcea nu a beneficiat până recent de o stație de epurare, apele uzate fiind deversate direct în fluviu; investițiile trebuie însă continuate pentru ca toate apele uzate să ajungă la singur colector principal, care să le transporte la stația de epurare. La nivelul anului 2015, stația de epurare a municipiului funcționează la 45% din capacitatea proiectată, restul volumelor fiind deversate direct în Dunăre.</p>

			<p>Chiar și în localitățile care dispun de o rețea centralizată de alimentare cu apă și canalizare, preponderent urbane, se înregistrează probleme legate de vechimea conductelor, care conduc la pierderi în rețea, infiltrații în sol, întreruperi frecvente ale furnizării, presiune scăzută etc., la care se adaugă existența unor zone rezidențiale care nu dispun de rețele de utilități și unde proprietarii și-au improvisat soluții temporare pe cont propriu.</p> <p>Proiectul de extindere și reabilitare a rețelei de apă și canalizare, axat cu precădere pe localitățile din centrul Deltei și pe aglomerările de peste 2.000 de locuitori, urbane și rurale, va aduce beneficii însemnate în privința calității vieții locuitorilor, stării de sănătate a populației și protecției resurselor și biodiversității Deltei Dunării.</p>
--	--	--	---

Nevoile populației din zona de studiu cu privire la alimentarea cu apă și la canalizare sunt numeroase, aceste subiecte regăsindu-se și în Raportul de Evaluare a Nevoilor. Acestea pot fi împărțite în următoarele domenii:

- Stații noi de tratare a apei, dotate cu rețea de transport și de distribuție pentru comunitățile care nu au apă potabilă
- Îmbunătățirea sursei de apă a echipamentului folosit în stațiile de tratare a apei pentru creșterea calității apei potabile furnizate
- Îmbunătățirea rețelei de distribuție a apei prin înlocuirea conductelor vechi în vederea reducerii scurgerilor și întreruperilor în serviciul de furnizare a apei
- Colectarea și epurarea apelor uzate pentru comunitățile mai mari de 2.000 de locuitori
- Soluții locale privind colectarea și epurarea apelor uzate în comunitățile mai mici

Analiza nevoilor arată că fiecare comunitate prezintă necesități la nivelul uneia sau a mai multora din categoriile mai sus menționate. Astfel:

- Toate comunitățile ar trebui să beneficieze de serviciul de furnizare a apei în conformitate cu standardele naționale (cu prioritate acordată finanțării stațiilor de tratare a apei și a rețelelor de distribuție a apei pentru comunitățile care nu sunt în prezent aprovizionate cu apă potabilă)
  - Stațiile existente de tratare a apei ar trebui reabilitate pentru a crește calitatea apei potabile furnizate
  - Gradul de pregătire pentru lansarea investiției (au avut prioritate comunitățile care au efectuat studii de fezabilitate în conformitate cu nevoile lor)
  - Economia locală și potențialul turistic au fost luate în considerare, dat fiind că potențialul economic / turistic sunt semne ale dezvoltării durabile
- Comunitățile pot fi clasate în două grupe : (a) comunități cu o populație mai mare de 2.000 de locuitori (pentru a fi finanțate de UE prin POIM); și (b) comunități cu o

populație mai mică de 2.000 de locuitori (pentru a fi finanțate de UE prin Programul National de Dezvoltare Rurală).

Managementul deșeurilor

Obiective Sectoriale

- Îmbunătățirea ratei de reciclare, astfel încât să se atingă obiectivul corespunzător al UE de 50%, la care România s-a angajat
- Reducerea efectivă a nivelului de deșeuri, reutilizarea și reciclarea acestora în comunitățile locale, asigurând o gestionare eficientă și durabilă, economisirea resurselor, protecția mediului și dezvoltarea destinațiilor turistice
- Gestionarea deșeurilor plutoare
- Creșterea gradului de valorificare a deșeurilor colectate de la populație și agenți economici

Având în vedere că este vorba de un centru vital al biodiversității din Europa și de o zonă recunoscută drept patrimoniu natural mondial, guvernul și comunitățile locale din zona de studiu trebuie să depună eforturi concertate în vederea prevenirii poluării și asigurării protecției mediului. În România, acoperirea incompletă cu servicii de colectare și separare a deșeurilor din gospodării, în mod special în zonele rurale, a fost semnalată de către Comisia Europeană⁵⁵. Sistemul de management al deșeurilor în zona de studiu înregistrează o rată scăzută de colectare a deșeurilor, cu precădere în satele din Delta (RBDD), cu servicii de transport al deșeurilor insuficiente și costisitoare între Tulcea și centrul Deltei și cu o rată de reciclare foarte mică. În orașul Tulcea, de exemplu, rata estimată a reciclării era de 6-7% în 2013, probabil peste media națională, dar mult sub normele UE (Germania și Olanda înregistrează o rată de reciclare mai mare de 50%). Deșeurile plutoare pe Dunăre provenind din zonele din amonte reprezintă o altă problemă în Delta Dunării și ar trebui abordate prin investiții și prin punerea în funcțiune a unor instalații adecvate de colectare și prelucrare. Mai sunt necesare multe îmbunătățiri în ceea ce privește managementul deșeurilor, pentru a avea un patrimoniu natural bine protejat și, în același timp, o dezvoltare economică locală.

Conform Planului de implementare a Directivei nr. 94/62/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 20 iulie 1998 privind ambalajele și deșeurile de ambalaje cu modificările ulterioare, România trebuie să implementeze etapizat un sistem de colectare separată / selectivă a deșeurilor de ambalaje. În prezent ne aflăm în cea de-a doua etapă care se va finaliza în anul 2017 cu extinderea acestui sistem la nivel național, excepție făcând locuințele colective, mediul rural dispersat și zonele montane (pentru sistemele de colectare selectivă perioada de implementare este 2017-2022), după care va urma cea de-a treia etapă pentru mediul rural dispersat și zonele montane.

România trebuie să respecte normele Directivei UE privind deșeurile și să îndeplinească obiectivul UE de a atinge o rată de reciclare a deșeurilor municipale de 50% până în 2020. Zona de studiu ar trebui să își stabilească ținte înalte și să se străduiască să devină un model național, promovând un management durabil al deșeurilor, prin: (i) atingerea obiectivului UE de a atinge o rată de reciclare de 50% (pe care România și-a asumat-o) și (ii) dovedirea aplicării efective a principiului 3R

⁵⁵ Comisia Europeană (2011), Roadmap for Romania, 070307/2011/606502/SER/C2.

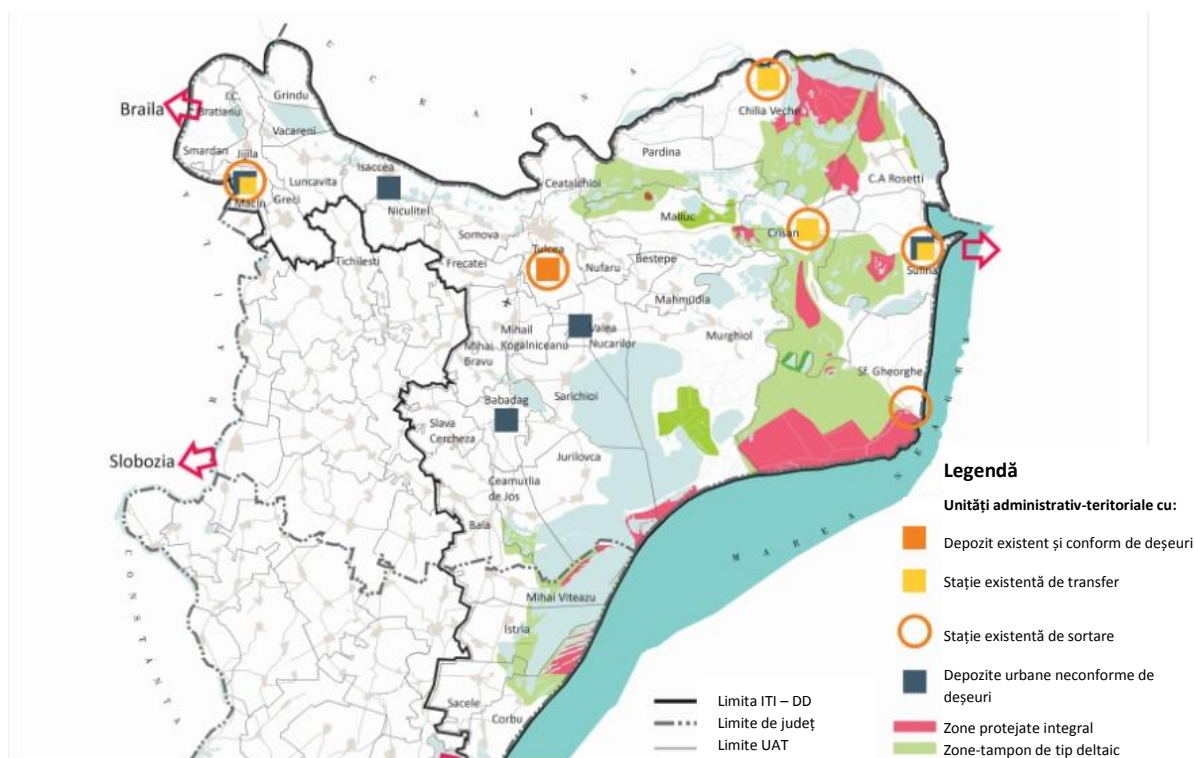
(reducerea deșeurilor, reutilizare și reciclare) în cadrul comunităților locale pentru o gestionare durabilă a deșeurilor, economisirea resurselor și protecția mediului. Un sistem funcțional de management al deșeurilor este esențial pentru a îmbunătăți gradul de colectare și separare a deșeurilor atât la sursă, cât și în mod centralizat, în toată zona de studiu. Obiectivele specifice privind deșeurile, impuse de legislația națională și UE (obligația de a realiza colectare selectivă și sortare, cel puțin pentru hârtie, metal, plastic și sticlă) nu pot fi realizate dacă în zona de studiu nu se continuă luarea de măsuri în privința consolidării sistemului de management al deșeurilor. În zonă sunt necesare: (i) îmbunătățirea ratei de colectare a deșeurilor municipale, în special în zonele rurale, prin furnizarea unor servicii adecvate și durabile de colectare și transportare a deșeurilor pentru următoarea tranșă bugetară UE; (ii) îmbunătățirea separării la sursă a deșeurilor prin creșterea gradului de conștientizare și a schimbării comportamentului localnicilor și turiștilor; (iii) minimizarea cantității de deșeuri depozitate în depozite de deșeuri, prin promovarea reciclării deșeurilor și prin alte mijloace de tratare a deșeurilor; și (iv) colectarea și eliminarea deșeurilor plutitoare din cadrul Deltei.

Administrațiile publice locale din zona de studiu s-au angajat să soluționeze problemele privind gestionarea deșeurilor și să depună toate eforturile pentru a crea un sistem integrat de management al deșeurilor. O serie de programe recente de investiții în regiune au îmbunătățit situația. Se derulează în prezent un program de investiții pentru dezvoltarea unui sistem de management integrat al deșeurilor în județul Tulcea, finanțat printr-un grant al UE de peste 20 milioane euro pe perioada 2014-2015, prin care se preconizează o îmbunătățire semnificativă a ratei de reciclare și soluționarea mai multor probleme legate de fluxul de deșeuri în județ. Se preconizează că acesta va deveni pe deplin operativ până în 2016. Cu toate acestea, până nu demult, în zona de studiu nu se depuneau eforturi semnificative de a încuraja separarea deșeurilor la sursă, la nivel de gospodărie, în: materiale reciclabile (cel puțin), deșeuri biodegradabile și alte deșeuri/gunoaie.

Vor mai fi necesare investiții materiale suplimentare pentru a reduce și mai mult depozitarea deșeurilor și pentru a asigura atingerea obiectivelor privind reciclarea deșeurilor provenite din ambalaje, chiar dacă programul de investiții în derulare prevede extinderea colectării selective a deșeurilor reciclabile de la populație, societăți comerciale și instituții atât în zonele urbane, cât și în zonele rurale.

Figura 58: Situația actuală privind managementul deșeurilor

Aceste investiții ar trebui să vizeze separarea deșeurilor la sursă și dezvoltarea infrastructurilor durabile pentru colectarea separată a deșeurilor, transferul, sortarea și transportul acestora. Aceasta presupune punerea la dispoziția gospodăriilor de saci menajeri de plastic de culori diferite sau de tomberoane mai mici sau colorate în funcție de diferite tipuri de deșeuri, precum și proiectarea și construcția de dotări suplimentare pentru gestionarea colectării selective a deșeurilor și pentru reciclarea acestora. Acestea, vor include, în mod special: (i) sisteme de management pentru preluarea deșeurilor, sortate de la gospodării; (ii) containere de compost pentru gospodăriile din mediul rural în vederea procesării gunoiului organic; (iii) echipamente/utilaje de colectare a deșeurilor plutitoare din deltă; (iv) instalații de tratare și eliminare a deșeurilor rezultate din construcții și demolări; și (v) programe educaționale și de sensibilizare privind gestionarea deșeurilor.

Tabel 17: Managementul deșeurilor – Tipuri intervenție / proiecte și justificare

Tip intervenției/proiect	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
Investiții în Sistemele de gestionare a deșeurilor pentru tratarea separată a deșeurilor (separarea deșeurilor la sursă, colectarea, modalități de sortare și transportare).	Întreg teritoriul RBDD	Bugetul de stat/ Alte surse de finanțare	Vor fi necesare investiții materiale adiționale pentru a reduce eliminarea deșeurilor și a atinge obiectivele de reciclare. Investițiile ar trebui să vizeze separarea deșeurilor la sursă, dezvoltarea procesului de colectare a deșeurilor, transferul, sortarea și metodele de transportare. Acest proces poate fi inițiat într-un program pilot în câteva dintre comunități

Tip intervenției/proiect	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
Intervenții: I.100, I.104, I.105 Proiect: 53, 54			<p>pentru o perioadă de 2-3 ani pentru ca mai apoi să fie extins în toată zona de studiu. Vor fi necesare un studiu la nivel de fezabilitate, un plan și un design atent structurate. Activități specifice includ furnizarea de saci de plastic de diverse culori pentru gospodării sau containere mai mici de diverse culori pentru separarea deșeurilor, precum și crearea, furnizarea și construirea unor centre noi de separare a deșeurilor și de reciclare.</p>
Achiziția de containere de compost pentru gospodăriile din mediul rural pentru procesarea deșeurilor organice Intervenție I.103 Proiecte: 53, 54	<p>Întreg teritoriul RBDD</p>	<p>Bugetul de stat/ Alte surse de finanțare</p>	<p>Până în 2020, România trebuie să reducă în proporție 35% deșeurile municipale biodegradabile lăsate la depozitele de deșeurii, față de ce era produs în 1995. Deșeurile municipale biodegradabile sunt aruncate în prezent împreună cu celelalte tipuri de deșeurii; în acest moment nu există o metodă separată de colectare sau tratare a deșeurilor lăsate la depozitele de deșeurii. Compostul folosit la domiciliu reprezintă o metodă eficientă de a devia deșeurile biodegradabile și poate fi efectuat cu costuri limitate pe o scală redusă, în curțile multor gospodării din zona de studiu. Este necesară asistență oferită gospodăriilor din zonele rurale, precum și entităților locale din turism și suplimentarea containerelor de compost pentru a asigura că procesul se desfășoară în fiecare gospodărie și pentru a încuraja compostul în agricultură. Toate acestea ar putea fi atinse treptat, începând cu turismul local și entitățile de afaceri și avansând către modalitățile de compost la domiciliu pentru a îngloba întreaga zonă de studiu. În timp ar putea fi create centre urbane specializate de compostarea a deșeurilor.</p>
Colectarea deșeurilor plutitoare de pe canalele fluviului Intervenție I.100 Proiecte : 53, 54	<p>Întreg teritoriul RBDD</p>	<p>Bugetul de stat/ Alte surse de finanțare</p>	<p>Deșeurile care provin din amonte reprezintă o problemă în Deltă și ar trebui abordate prin investiții în construirea și operarea unor centre adecvate de colectare și procesare. Curățarea deșeurilor plutitoare din RBDD ar trebui să făcută de către nave, folosind echipamente de colectare deșeurilor. Deșeurile colectate de către nave ar trebui duse la mal, sortate și reciclate în continuare (de exemplu, materiale plastice, lemn etc.) sau trimise la depozitul de deșeurii.</p>

Tip intervenției/proiect	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
<p>Investiții în unități și metode de tratare și eliminare a deșeurilor provenite din construcții și demolări</p> <p>Intervenție I.104</p> <p>Proiecte: 53, 54</p>	<p>Întreg teritoriul RBDD</p>	<p>Bugetul de stat/ Alte surse de finanțare</p>	<p>Producătorii de deșeuri și autoritățile din administrația publică au obligația să recicleze 70% din deșeurile care provin din construcții și demolări până în 2020, conform art. 11 din Directiva 2008/98/EC și a Legii nr. 211/2011. În acest moment nu există nici un centru de tratare sau refolosire a deșeurilor din construcții sau demolări în județul Tulcea; acestea sunt lăsate la depozite de deșeuri. În plus, doar o parte din aceste deșeuri este luată în considerare, restul fiind depozitate în zone neautorizate. Autoritățile publice trebuie să asigure la nivel județean tratarea și eliminarea deșeurilor provenite din construcții și demolări, promovând reciclarea și refolosirea.</p>
<p>Dezvoltarea de programe de educație și conștientizare la nivelul populației privind managementul deșeurilor</p> <p>Intervenție I.102</p> <p>Proiecte: 53, 54</p>	<p>Întreg teritoriul RBDD</p>	<p>POCA</p>	<p>Nu se poate realiza o practică durabilă de gestionare a deșeurilor fără schimbări de comportament în rândul localnicilor și al turiștilor în ceea ce privește separarea și reciclarea deșeurilor. Învățământul de stat (inclusiv programele de învățământ pentru copii) și sensibilizarea sunt esențiale pentru a induce schimbări comportamentale în rândul localnicilor, precum și al vizitatorilor.</p>
<p>Valorificarea deșeurilor colectate de la populație și agenți economici</p> <p>Intervenție I.105</p> <p>Proiecte: 53, 54</p>	<p>Întreg teritoriul RBDD</p>	<p>Bugetul de stat/ Alte surse de finanțare</p>	<p>Deși în ultimii ani s-au înființat noi puncte de colectare selectivă a deșeurilor de PET și materiale plastice sau de hârtie-carton (31 de IMM-uri sunt autorizate în acest sens), valorificarea materialelor reciclabile se realizează într-o foarte mică măsură. În anul 2013, s-au valorificat doar 511 tone de plastic, 204 tone de sticlă, 386 tone de hârtie-carton, 12 tone de metal, 9 tone de lemn. Una dintre cauzele acestei stări de fapt este lipsa unor unități de procesare a acestui tip de deșeuri la nivel local (IMM-urile existente se ocupă exclusiv cu colectarea, sortarea, presarea, balotarea, tocarea, mărunțirea, transportul, livrarea deșeurilor etc.), context în care operatorii de salubritate din zonă sunt nevoiți să transporte deșeurile colectate selectiv către procesatori din alte zone ale țării.</p> <p>În condițiile în care la nivel județean se află în implementare un proiect de implementare a unui sistem de management integrat al</p>

Tip intervenției/proiect	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
			deșeurilor, în valoare de peste 100 mil. lei, cofinanțat din POS MEDIU 2007-2013, care va presupune, printre altele, construcția unor noi stații de transfer și de tratare a deșeurilor, achiziționarea de vehicule de transport specializate, amenajarea de puncte de precollectare a deșeurilor reciclabile și dotarea cu recipiente, este de așteptat ca gradul de colectare selectivă să crească simțitor, ceea ce va atrage și dezvoltarea sectorului privat pe partea de valorificare a acestora.

Având în vedere că este vorba de centru vital de biodiversitate în Europa, precum și de un recunoscut patrimoniu natural universal, guvernul și comunitățile locale din zona de studiu a Deltei Dunării trebuie să întreprindă acțiuni comune de prevenire a poluării și de protejare a mediului înconjurător. Pe termen lung, studiul ar trebui să aibă aspirații înalte pentru a deveni un model național în ceea ce privește managementul deșeurilor: (i) prin atingerea obiectivului UE de reciclare în proporție de 50%, la care România s-a angajat; și (ii) prin demonstrarea aplicării efective a principiului de 3R (reducere a deșeurilor, refolosire, și reciclare) în comunitățile locale pentru susținerea gestionării deșeurilor, economisirea de resurse și protejarea mediului înconjurător. Sistemul actual are o rată de colectare redusă, cu precădere în satele din Rezervația Biosferei Deltei Dunării (RBDD), o rată scăzută de reciclare și servicii insuficiente și costisitoare de colectare și transportare a deșeurilor din centrul Deltei la depozitul de deșeuri al Municipiului Tulcea. Există loc de mai bine în ceea ce privește sistemul de management al deșeurilor din Rezervația Biosferei Deltei Dunării (RBDD) pentru a proteja corespunzător patrimoniul natural mondial și pentru dezvoltarea economică locală. Mai exact, zona trebuie să: (i) îmbunătățească semnificativ rata de colectare, cu precădere în zonele rurale, prin furnizarea de servicii de colectare și transportare eficiente în următorul ciclu bugetar; (ii) sporească separarea deșeurilor la sursă prin sensibilizare publică și schimbări ale comportamentului localnicilor și ale turiștilor; și (iii) scăderea volumului de deșeuri ajunse la depozitul de deșeuri prin promovarea reciclării acestora, precum și prin alte metode de tratare.

Obiective Sectoriale

- Îmbunătățirea accesului la serviciile de asistență medicală primară (AMP), axate pe măsuri de prevenție și detectare timpurie și tratare a bolilor cronice
- Sprijinirea unui control eficient al epidemiilor, avertizare rapidă și răspuns coordonat, supravegherea bolilor transmisibile și netransmisibile și monitorizarea factorilor de risc
- Îmbunătățirea infrastructurii de sănătate pentru asistență medicală primară, secundară și terțiară, a nivelului de competențe al profesioniștilor din domeniul medical și utilizarea unui sistem de furnizare a serviciilor adaptat la tehnologii moderne

Scopul este de a îmbunătăți rezultatele din domeniul sănătății locale pentru a crește echitatea, eficacitatea, eficiența și sustenabilitatea sistemului local de sănătate, prin obiectivele sectoriale.

Provocări care necesită o abordare specifică. Starea precară a drumurilor, lipsa mijloacelor de comunicare și transport, absența furnizorilor de servicii de sănătate în zonele îndepărtate și costurile neacoperite prin sistemele de asigurare pot împiedica accesul populației rurale la servicii de asistență medicală primară. Pentru a veni în întâmpinarea nevoilor comunităților rurale este necesar să se pună accentul pe dezvoltarea unor servicii complete de asistență primară (care ar încorpora efectiv educația pentru sănătate, servicii de prevenție, servicii curative și paliative pentru toate categoriile de vârstă, indiferent de vârstă, sex sau starea clinică), o mai mare disponibilitate a laboratoarelor și a capacității de diagnosticare la nivel local și o coordonare mai bună între spital și serviciul de urgență. Sustenabilitatea serviciilor constituie un motiv serios de îngrijorare, generat de disponibilitatea redusă a angajaților din sistemul de asistență medicală din localitățile rurale selectate, de lipsa unei infrastructuri adecvate și de lipsa stimulentei care să motiveze performanța în mod eficient și eficient. Factorii sociali, accesul la educație, condițiile de trai și dezvoltarea economică, toate acestea influențează furnizarea serviciilor de asistență medicală. Prin urmare, provocările legate de furnizarea serviciilor de asistență primară pot fi soluționate doar printr-o abordare integrată, multisectorială și susținută prin politici adecvate, la nivel local și național.

În vederea soluționării acestor constrângeri și în vederea îndreptării strategice către realizarea obiectivelor sectoriale, au fost identificate trei proiecte prioritare. Primul proiect se referă la îmbunătățirea accesului la serviciile de asistență medicală primară (AMP) prin concentrarea asupra măsurilor de prevenție, depistare precoce și tratare a bolilor cronice. Cel de-al doilea combină aceste măsuri cu investițiile materiale în infrastructura pentru serviciile medicale de asistență primară, secundară și terțiară și sistemul de furnizare a acestor servicii. Infrastructura medicală publică disponibilă pentru pacienții din Tulcea este veche și mult sub standardele moderne. Spitalul Județean de Urgență Tulcea funcționează în 4 clădiri: o clădire principală cu 20 de secții și 3 clădiri separate pentru secțiile: psihiatrie, pneumologie și TBC, boli infecțioase, respectiv dermatologie. În cadrul clădirii principale, dispunerea inadecvată a secțiilor aflate în stare precară împiedică circuitul funcțional și căile de acces la serviciile medicale pentru pacienți. Saloanele sunt slab echipate și lipsite de servicii elementare. Această situație are un impact negativ sever asupra calității serviciilor de asistență medicală prestate și nu permite să se utilizeze resursele disponibile într-un mod integrat și eficient. Este posibilă, însă, reorganizarea infrastructurii disponibile la nivel unitar și general, care să pună la dispoziție și servicii de cazare accesibile (de exemplu, pentru mame, atunci când copiii

acestora primesc îngrijiri medicale sau pentru pacienții care locuiesc în zone îndepărtate). În acest sens o oportunitate importantă de a dezvolta un astfel de adăpost se poate crea prin reorganizarea pavilionului pneumologie și TBC⁵⁶ într-un model de adăpost comunitar (tip centru social rezidențial) care să permită accesul populației din zonele rurale și izolate și să ofere servicii de cazare la prețuri accesibile (de exemplu, pentru mame în timp ce copiii lor primesc îngrijiri medicale sau pentru pacienții care locuiesc în zone izolate).

În același timp, este recomandat să se creeze condițiile necesare, prin legislație și infrastructura adecvată, pentru dezvoltarea serviciilor de ambulatoriu într-o rețea integrată cu secțiile spitalicești (volum mare servicii – costuri scăzute – calitate), care pot conduce ulterior la creșterea eficienței serviciilor prin reducerea duratei și numărului de spitalizări. Spitalul municipal Măcin necesită lucrări de reabilitare a clădirii, aparatură medicală, mobilier, precum și dezvoltarea unui centru de tratament paliativ. Spitalul are o capacitate bună, de 65 de paturi pentru internare și 20 de paturi pentru internare temporară. Serviciul ambulatoriu cu 8 secții din cadrul spitalului a fost dezvoltat prin fonduri structurale europene. Există încă suficient spațiu pentru înființarea unui centru paliativ la ultimul etaj al clădirii spitalului. Prin aceste îmbunătățiri, spitalul Măcin poate furniza servicii medicale la un nivel mai înalt.

În al treilea rând, susținerea unui control eficient al epidemiilor, monitorizarea bolilor, avertizarea timpurie și coordonarea măsurilor de răspuns sunt esențiale. Asigurarea disponibilității de informație strategică epidemiologică este esențială pentru consolidarea Direcției de Sănătate Publică. Având în vedere rolul central pe care îl joacă informațiile epidemiologice strategice în funcționarea eficientă a sistemelor de sănătate, se impune acordarea unui atenții sporite pentru dezvoltarea capacității instituționale locale pentru crearea și integrarea datelor și gestionarea acestor sisteme. Scăderea resurselor destinate sectorului de sănătate atât la nivel local, cât și la nivel național, precum și riscul geografic specific pentru apariția unor boli infecțioase (holera, virusul West Nile, febra butunoasă, gripa aviară) determină ca întărirea Direcției Publice de Sănătate să devină o prioritate. Datele ce estimează riscul de apariție a unei boli, urmărirea statisticilor vitale, evaluarea factorilor comportamentali de risc și a altor factori determinanți, monitorizarea și evaluarea impactului intervențiilor în materie de sănătate, furnizează informații care sunt vitale și care asigură faptul că investițiile în sănătate sunt eficiente în privința costurilor și că politicile guvernamentale care susțin eforturile de sănătate sunt fundamentate pe cele mai bune informații disponibile. Sunt necesare de asemenea studii și cercetări asupra factorilor de risc de la nivelul mediului, asupra expunerii și efectelor.

Anumite reglementări legislative de la nivel național trebuie să fie revizuite în scopul de a face în mod real eficient sectorul sănătății în aceste zone specifice. Pentru a asigura o planificare adecvată a resurselor umane, există o nevoie puternică de a îmbunătăți calitatea, capacitatea organizatorică și accesibilitatea medicinei de familie. Astfel de intervenții ar putea include: contracte cu medici rezidenți, salarii fixe pentru personalul medical care lucrează în zone izolate, stimulente pentru personalul medical care utilizează sistemul de telemedicină, precum și un sistem de stimulare financiară a asistenței medicale primare în zone care par neatractive pentru personalul medical. De asemenea, pentru a crea un mecanism adecvat de îmbunătățire a sistemului ambulatoriu în cadrul spitalelor, sunt recomandate intervenții legislative specifice, care să permită o mai mare flexibilitate

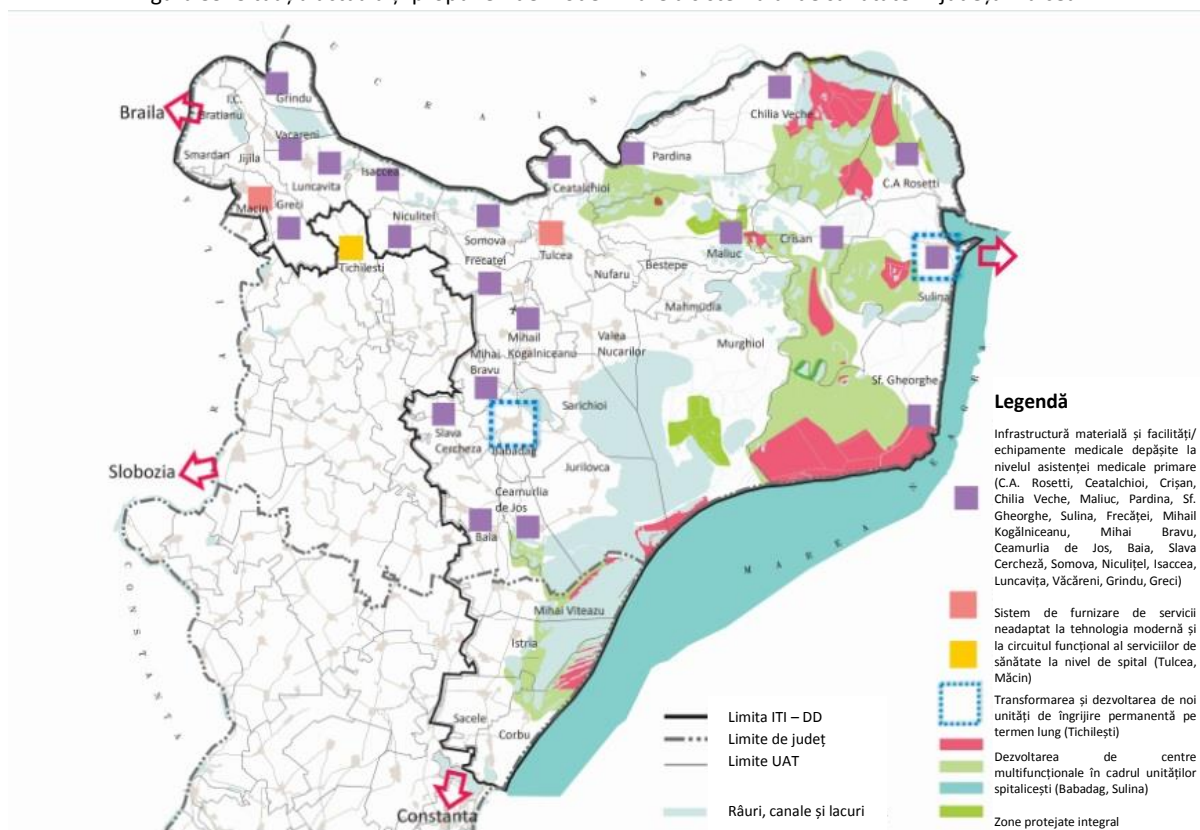
---

⁵⁶ Centrul de Tuberculoză din Spitalul de Urgență Tulcea este extrem de nepotrivit din cauza riscului ridicat de contaminare, precum și în contradicție cu scopul de a reduce ratele de spitalizare.

în contractarea serviciilor secundare.

Mai mult, sunt necesare intervenții de tipul: Îmbunătățirii capacității de supraveghere și răspuns rapid la alerta epidemiologică pentru bolile transmisibile și protejarea sănătății prin vaccinare, mai ales în grupuri vulnerabile de populație; îmbunătățirii capacității instituționale privind monitorizarea bolilor netransmisibile din teritoriul ITI DD cu scopul de a diminua ritmul de creștere a mortalității; campaniilor de informare, educare și comunicare privind mediul sănătos și igienic; acordării de instruire specifică zonei pentru personalul medical; creșterii prevalenței programelor de sănătate axate pe prevenție și depistare (screening).

Figura 59: Situația actuală și propuneri de modernizare a sistemului de sănătate în județul Tulcea

Tabel 18: Sănătatea – Tipuri intervenție / proiecte și justificare

Tipul intervenției/proiect	Localizare ⁵⁷	Sursa de finanțare	Justificare
Reabilitarea infrastructurii de sănătate și dotarea acesteia cu echipamente moderne, vehicule și bărci Intervenție I.107, I.110 Proiecte: 36, 37	Întreg teritoriul RBDD	POR Axa Prioritară 8: Dezvoltarea infrastructurii de sănătate și sociale Programe guvernamentale sau alte fonduri	- Consolidarea capacității sistemului local de supraveghere a sănătății publice, precum și de alertare precoce și de răspuns coordonat. - Pentru a asigura disponibilitatea informațiilor epidemiologice strategice critice.

⁵⁷ Zonele pentru lucrările de construcții civile propuse sunt specificate în Raportul de Evaluare a Nevoilor.

Tipul intervenției/proiect	Localizare ⁵⁷	Sursa de finanțare	Justificare
			<p>- Pregătirea și răspunsul la situații de urgență de sănătate publică, dezastre naturale și umane, detectarea și controlul focarelor de boli infecțioase, precum și boli neinfecțioase (cum ar fi evenimentele de toxicitate).</p> <p>- În conformitate cu proiectul de Strategia Națională de Sănătate, cu recomandările Băncii Mondiale din cadrul Analizei Funcționale a Sectorului de Sănătate (2011) și cu obiectivele Proiectului Băncii Mondiale de Reformă Sanitară.</p>
<p>Reabilitarea/modernizarea cabinetelor de medicină de familie și echiparea acestora, inclusiv asigurarea de locuințe pentru familiile doctorilor din localitățile Deltei Dunării și crearea unei rețele de centre comunitare integrate ce vor oferi servicii medicale, sociale și educaționale</p> <p><i>Intervenție I.112</i></p>	<p>Teritoriul ITI Delta Dunării</p> <p>Centrul Deltei (asigurare locuințe)</p>	<p>MDRAP (PNDL) POR–</p> <p>Axa Prioritară 8: Dezvoltarea infrastructurii de sănătate și sociale</p>	<p>În vederea întăririi calității serviciilor de sănătate la nivelul asistenței medicale primare.</p>
<p>Modernizare și achiziție de echipamente în vederea organizării unui bloc funcțional la Spitalul Clinic de Urgență Tulcea (inclusiv pentru departamentul ambulator), precum și pentru Spitalul Măcin</p> <p><i>Intervenție I.108</i> <i>Proiecte: 36, 37</i></p>	<p>Tulcea, Măcin</p>	<p>POR–</p> <p>Axa Prioritară 8: Dezvoltarea infrastructurii de sănătate și sociale</p> <p>Programe guvernamentale, alte finanțări externe</p>	<p>Investiții pentru a crea facilități integrate și funcționale.</p> <p>Se are în vedere și transformarea pavilionului TBC din cadrul Spitalului de Urgență Tulcea într-un centru de cazare socială (îngrijire rezidențială), pentru a oferi servicii de cazare, de exemplu, mamei în timp ce copiii lor primesc îngrijire medicală, sau pentru pacienții care locuiesc în zone izolate.</p>
<p>Crearea de centre protecție și asistență socială</p> <p><i>Intervenție I.129</i> <i>Proiect 38</i></p>	<p>Babadag Sulina Isaccea</p>	<p>POR–</p> <p>Axa Prioritară 8: Dezvoltarea infrastructurii de sănătate și sociale</p>	<p>Îmbunătățirea serviciilor necesare într-o manieră ieftină, prin utilizarea bunurilor existente.</p>

Tipul intervenției/proiect	Localizare ⁵⁷	Sursa de finanțare	Justificare
<p>Asigurarea interoperabilității sistemelor informatice medicale la nivel de asistență medicală (telemedicină și e-sănătate)</p> <p><i>Intervenție I.111</i></p>	Întreg teritoriul RBDD	POC Axa Prioritară 2: Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC) pentru o economie digitală competitivă	Crearea mijloacelor de comunicare pentru prestarea de servicii, ca și răspuns la indisponibilitatea resurselor umane în zonele izolate.
<p>Furnizarea de servicii de asistență tehnică pentru a crește rentabilitatea sectorului de guvernare / administrare mecanism de finanțare în spital pentru stimularea ambulatoriilor publice, medicilor de familie, precum și a sistemelor de telemedicină)</p> <p><i>Intervenție I.110, I.112 Proiect 36</i></p>	Ministerul Sănătății	POCA Axa Prioritară 1: Administrație publică și sistem judiciar eficiente - Axa Prioritară 2: Administrație publică și sistem judiciar accesibile și transparente POCU Axa Prioritară 4: Incluziunea socială și combaterea sărăciei	<p>- Mecanismul de finanțare în spitale trebuie să fie ajustat pentru a stimula: sistemul public de ambulatoriu, medicii de familie din zonele izolate, utilizarea telemedicinii de către personalul medical.</p> <p>- În conformitate cu proiectul de Strategie Națională de Sănătate, cu recomandările Băncii Mondiale din cadrul Analizei Funcționale a Sectorului de Sănătate (2011) și cu obiectivele Proiectului Băncii Mondiale de Reformă Sanitară.</p>
<p>Organizarea de campanii de informare, educare și comunicare cu privire la un mediu sănătos și igienic, prevenție, depistare precoce (screening), diagnostic și tratament precoce pentru principalele patologii</p> <p><i>Intervenție I.113 Proiecte: 155, 156</i></p>	Întreg teritoriul RBDD	POCA Axele Prioritare 1 și 2 POCU Axa Prioritară 4: Incluziunea socială și combaterea sărăciei	Este nevoie de cunoștințe publice mai bune cu privire la aceste subiecte. Populația din teritoriul RBDD nu beneficiază de programe de prevenție și depistare precoce și tratament.
<p>Achiziționarea de echipamente specifice pentru îmbunătățirea capacității și calității serviciilor ISU</p> <p><i>Intervenție I.22 Proiect 81</i></p>	Întreg teritoriul RBDD	Programe guvernamentale, alte finanțări	<p>Zona Deltei prezintă caracteristici speciale în ceea ce privește situațiile de urgență:</p> <p>- o mare parte din localități sunt încă expuse riscului de inundații, precum cele produse în anul 2010, când s-au soldat cu ruperea unui dig pe Brațul Chilia, sau cele care afectează frecvent zona Ceatalchioi;</p> <p>- practica incendierii vegetației de stof de către crescătorii de animale, la</p>

Tipul intervenției/proiect	Localizare ⁵⁷	Sursa de finanțare	Justificare
			<p>care se adaugă vitezele ridicate ale vântului din zonă, conducând la riscul de incendiu în zone protejate și locuite;</p> <ul style="list-style-type: none"> - intervențiile în zonă sunt foarte dificile din cauza terenului mlăștinos și a lipsei unor ambarcațiuni de intervenție rapidă; - creșterea numărului de turiști și de unități de cazare amplifică numărul de solicitări, ca urmare a unor scufundări de ambarcațiuni, incendii, accidente de tot felul. <p>Dotarea ISU este una deficitară. Echipamente de intervenție sunt vechi (circa 70% ar fi trebuit deja casate), unele fiind din anii 70 și insuficiente în raport cu numărul solicitărilor. Cele mai mari probleme se înregistrează în cazul intervențiilor pe apă, cu precădere în zona Deltei Dunării, în condițiile lipsei unei ambarcațiuni fluviale rapide de intervenție PSI. Nava existentă este deservită în total de 32 de angajați și are o vechime de peste 15 ani. În acest context, durata de intervenție crește, siguranța personalului este pusă în pericol, iar costurile cu mentenanța echipamentelor sunt foarte ridicate.</p> <p>Pe de altă parte, spațiile existente la nivelul detașamentelor și pichetelor din județ sunt insuficiente și inadecvate pentru volumul tot mai mare de activitate a inspectoratului. Nu în ultimul rând, nu există încă un centru județean de coordonare a intervenției cu alte instituții cu atribuții în domeniul situațiilor de urgență (Serviciul Județean de Ambulanță, Inspectoratul Județean de Poliție etc.) și nici un centru de pregătire a populației în domeniul situațiilor de urgență, care să pună</p>

Tipul intervenției/proiect	Localizare ⁵⁷	Sursa de finanțare	Justificare
			accent pe componenta de prevenție. Implementarea proiectului este vitală pentru dezvoltarea durabilă a zonei Deltei Dunării, în vederea reducerii riscului de pierderi materiale și de vieții omenești – localnici și turiști, precum și a afectării ecosistemului, ca urmare a unor hazarde naturale și incidente de tip antropic.
Îmbunătățirea nivelului de competențe al profesioniștilor din sectorul medical <i>Intervenție I.122</i> <i>Proiect 147</i>	Întreg teritoriul RBDD	POCU Axa Prioritară 4: Incluziunea socială și combaterea sărăciei	Îmbunătățirea calității și extinderea serviciilor de sănătate

Educația

Obiective Sectoriale

- Crearea de oportunități de învățare pe tot parcursul vieții pentru dezvoltarea abilităților de muncă necesare în economia secolului 21
- Sprijinirea învățământului secundar, profesional și tehnic integrat în economia globală a cunoașterii și adaptat particularităților economiei locale
- Îmbunătățirea calității sistemului educațional primar și preșcolar

Un obiectiv sectorial pentru regiunea Delta Dunării, în conformitate cu strategiile educaționale naționale, este obținerea unei educații de calitate accesibilă tuturor și furnizarea de competențe mai bune pentru locuitori pentru ca aceștia să sprijine o creștere inteligentă și favorabilă incluziunii locale și dezvoltării economice durabile. Mai mult decât atât, în scopul de a răspunde mai bine provocărilor demografice și migrației specifice zonei, se recomandă îmbunătățirea procesului de coordonare inter-sectorială. Rațiunea este aceea de a contribui la o creștere inteligentă în România, inclusiv prin reducerea numărului de persoane expuse riscului de șomaj, sărăcie și excluziune socială prin creșterea participării la învățarea pe tot parcursul vieții și la îmbunătățirea relevanței sistemelor de educație și formare profesională pentru piața forței de muncă.

Următoarele priorități sectoriale sunt aliniate priorităților stabilite la nivel național:

1. creșterea gradului de participare la învățarea pe tot parcursul vieții;
2. crearea unei rețele de educație și formare pentru elevii ce locuiesc în zone izolate;
3. sprijin pentru unitățile de învățământ profesional și tehnic (ÎPT);
4. creșterea accesului la servicii de îngrijire și educație timpurie;
5. reducerea părăsirii timpurii a școlii;

6. asigurarea unei performanțe mai bune în sistemul de educație pentru a răspunde nevoilor pieței muncii.

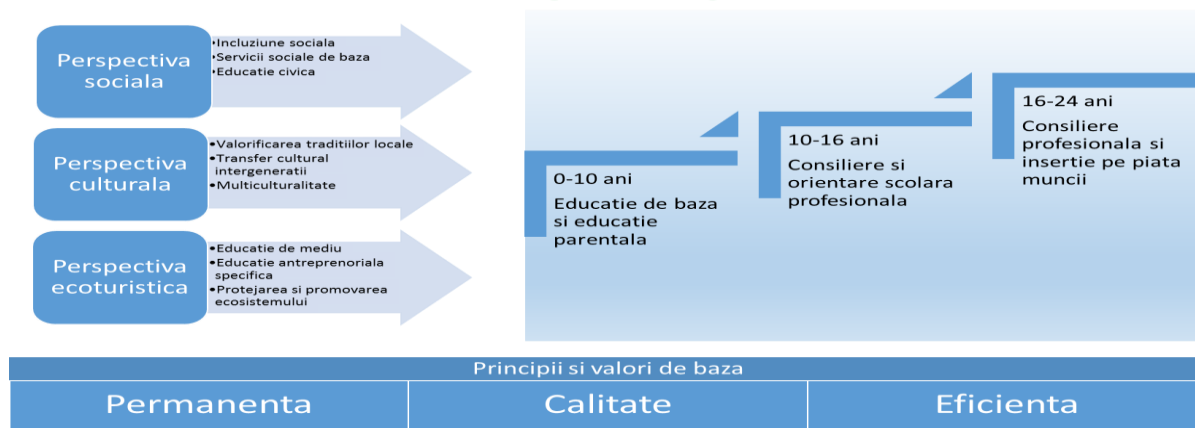
Primul obiectiv referitor la învățarea pe tot parcursul vieții este, în mod clar, o prioritate, pentru o regiune ce trece de la activități dependente de resurse naturale la activități cu valoare adăugată ridicată. Cel de al doilea obiectiv se referă la crearea unei rețele educaționale, prin care să se rezolve constrângerile educaționale legate de accesul limitat și densitatea mică a populației din centrul Deltei. Procentual sunt mai puțini profesori calificați în Deltă (67%) comparativ cu restul țării (de 89%). În anumite comune au fost închise școli din cauza numărului redus de elevi și a costurilor ridicate de funcționare, transportul spre alte școli devenind astfel o provocare. Învățământul profesional și tehnic reprezintă o prioritate națională și este relevant pentru sectoarele incluse în Strategie. Se pot îmbunătăți infrastructurile pentru îngrijirea și educația timpurie a copilului prin restructurarea infrastructurilor aferente grădinițelor, care, datorită scăderii numărului de copii, vor deveni disponibile pentru reamenajare.

Părăsirea timpurie a școlii (PTȘ) are importante implicații sociale și economice. PTȘ reprezintă un factor ce contribuie la excluderea socială involuntară mai târziu, pe parcursul vieții. Previțiunile legate de cererea de competențe la nivel european sugerează că doar 1 din 10 locuri de muncă va putea fi ocupat de un elev care nu a absolvit învățământul obligatoriu. Tinerii care renunță prematur la învățământ sunt mai predispuși la șomaj sau la obținerea de venituri mai mici ca angajați. Acestea generează costuri publice și sociale mari, cum ar fi asistența medicală, justiție și plăți pentru asigurări sociale, precum și venituri din taxe și câștiguri mai mici. Nu în ultimul rând, la nivel național și cu atât mai mult în regiunea Delta Dunării sunt esențiale legături mai solide ale învățământului cu nevoile pieței muncii.

Este necesară dezvoltarea unui model educațional specific regiunii Deltei Dunării, axat cu precădere pe localitățile din centrul Deltei, bazat pe direcții de acțiune ce pot fi susținute prin intermediul unor măsuri specifice precum:

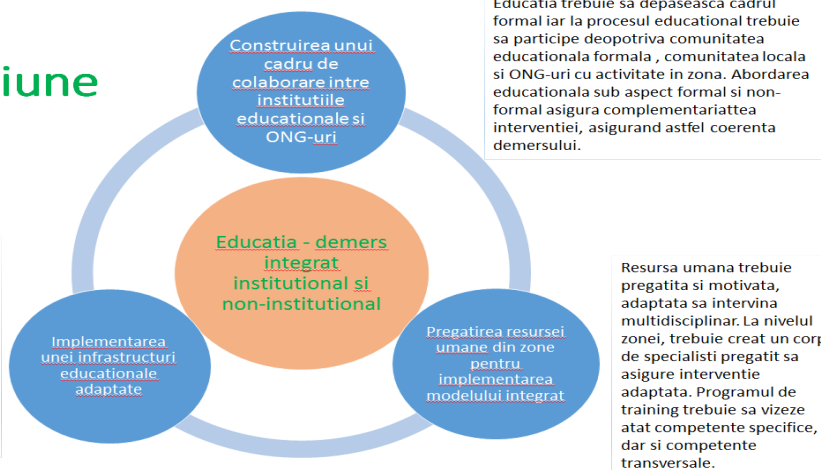
- Elaborarea unei politici de intervenție integrată în Delta Dunării și asigurarea resurselor financiare necesare utilizării serviciilor unei echipe multidisciplinare de specialiști;
- Definirea unui program de instruire al resursei umane și implementarea sa pentru un număr semnificativ de persoane din mediul educațional, comunitatea locală, ONG-uri, specialiști în problematicile Deltei și asigurarea resurselor financiare necesare contractării unui furnizor de programe de formare;
- Proiectarea și implementarea unei infrastructuri specifice zonei Deltei Dunării și asigurarea resurselor financiare necesare identificării unor soluții ce vizează implementarea de tehnologii moderne.

Model educațional specific Deltei Dunării Educație integrată în strategia Deltei Dunării

Directii de actiune

Tehnologiile informatice și comunicațiile moderne permit accesul la informație și posibilitatea comunicării și colaborării asigurând astfel accesul la serviciile de baza. Exista tehnologii care rezolva problema izolării prin facilitarea colaborării simulând prezența reală. Construirea unor astfel de telecentre în localitățile din interior și din zona periferică a Deltei facilitează utilizarea eficientă a resursei umane în procesul educațional formal și nonformal.

Tabel 19: Educația – Tipuri de intervenție / proiecte și justificare

Tip intervenției/proiect	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
<p>Asigurarea de programe de învățare continuă relevante, accesibile și stimulative în principal în turism, agricultură și pescuit sustenabile, în Centrele Comunitare de Învățare Permanentă</p> <p><i>Intervenție I.117</i> <i>Proiecte: 143, 145, 146</i></p>	Teritoriul ITI Delta Dunării	<p>POCU</p> <p>Axa Prioritară 6 – Educație și competențe</p> <p>Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR)⁵⁸</p>	<p>Această intervenție contribuie la creșterea inteligentă și favorabilă incluziunii în România prin reducerea numărului de persoane aflate în risc de șomaj, sărăcie și excludere socială, prin creșterea participării în domeniul învățării pe tot parcursul vieții și prin îmbunătățirea relevanței sistemelor de învățământ și formare profesională pentru piața muncii. Strategia ÎPV se focalizează pe grupuri dezavantajate sau slab</p>

⁵⁸ PNDR prevede sprijin pentru cursuri de scurtă durată de formare profesională în domeniul agricol și agro-alimentar (de exemplu: inițiere, instruire), vizând agricultorii, tineri fermieri, procesatori din industria agro-alimentară, agricultorii care au angajamente de agro-mediu și climatice, precum și alte subiecte în cadrul unui program de formare profesională.

Tip intervenției/proiect	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
		POR Axa Prioritară 10	<p>reprezentate (de exemplu, șomerii, persoanele care părăsesc timpuriu școala, romii și alte minorități, femeile, adulții de peste patruzeci de ani cu calificări reduse, tinerii în tranziție de la școală la piața muncii, muncitorii în vârstă, persoanele cu dizabilități), care vor fi principalii beneficiari ai acestui program.</p> <p>Pe lângă atingerea obiectivelor naționale, această intervenție vizează de asemenea să ofere sprijin în tranziția locală de la o economie bazată pe extracție la o economie bazată pe servicii. Activitățile vor include recunoașterea competențelor dobândite anterior, formare certificată și cursuri de educație și formare profesională, curriculum îmbunătățit, obținerea competențelor de viață și de competențe transversale, subvenții pentru stagiile de ucenicie și plasarea forței de muncă, programe de limbă minoritară⁵⁹.</p>
<p>Crearea unei Rețele de Educație și Formare Profesională pentru a asigura accesul la un învățământ primar și secundar de calitate</p> <p>Intervenție I.117 Proiecte: 143, 146, 147</p>	Comunități izolate sau comunități cu o populație mai mică de 2.000 de locuitori și orașul Tulcea ca centru al rețelei ⁶⁰	<p>POC Axa Prioritară 2: TIC pentru o economie digitală competitivă</p> <p>POCU Axa Prioritară 6: Educație și competențe</p> <p>POR Axa Prioritară 10: Îmbunătățirea</p>	<p>Sectorul educațional din zona de studiu, mai exact din centrul Deltei, întâmpină constrângeri legate de accesul limitat și de densitatea mică a populației. Sectorul educațional are provocări semnificative în ceea ce privește lipsa de acces și scăderea numărului de elevi. Procentual, există mai puțini profesori certificați în Deltă (în procent de 67%), comparativ cu restul țării (în procent de 89%). Mai multe comune și-au închis școlile din cauza numărului mic de elevi și a costurilor ridicate de întreținere, iar transportul către alte școli a devenit o provocare. Totodată,</p>

⁵⁹ Pentru copii, programele de limbă minoritară se desfășoară la nivel național.

⁶⁰ Faza de selecție la nivel național pentru soluții de e-learning și infrastructuri educaționale conexe este în curs de pregătire la momentul scrierii acestui document. Comunitățile specifice vor fi sugerate în propunerea ITI atunci când există claritate în ceea ce privește procesul de național.

Tip intervenției/proiect	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
		infrastructurii educaționale	elevii întâmpină dificultăți din lipsa igienei, a căldurii și, în unele zone, a apei potabile.
Modernizarea/Crearea/Extinderea/ Dotarea de unități de învățământ profesional și tehnic, care să fie relevante, atractive și favorabile incluziunii Intervenții: I.53, I.118 I.119, I.121 I.122 Proiecte: 41, 42, 101	Teritoriul ITI Delta Dunării	POCU Axa Prioritară 6: Educație și competențe POR Axa Prioritară 10: Îmbunătățirea infrastructurii educaționale Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR)	<p>Învățământul profesional și tehnic (ÎPT) constituie o prioritate națională de dezvoltare. Aceasta se adresează atât învățământului secundar (dezvoltarea tehnologică), cât și celui postliceal pentru a crea competențe și abilități care să ofere o mai bună accesibilitate la oportunitățile de angajare și constituie un punct de plecare pentru învățarea ulterioară. Este de asemenea esențial ca programele ÎPT să formeze abilitățile și cunoștințele care sunt necesare economiei locale și care să corespundă standardelor internaționale ale turismului bazat pe natură și ale pescuitului recreativ.</p> <p>La nivel național, MEN a dublat numărul de locuri disponibile în cadrul unităților ÎPT pentru anul școlar 2014-2015. Principala provocare o reprezintă asigurarea unui ÎPT de calitate și relevant, cu o legătură clară, și directă fie cu forța de muncă sau cu educația și formarea ulterioară. Se vor identifica alternative viabile pentru copiii și tinerii care iau bacalaureatul cu note foarte mici sau nu au rezultate școlare destul de bune pentru a fi acceptați în liceele pe care le preferă. Activitățile vor include servicii de consiliere, sprijin pentru parteneriatele cu companii prin stagiaturi și ucenicie, mecanisme de formare și oferirea de stimulente, punerea la dispoziție de spații pentru ateliere în școlile ÎPT.</p>
Reabilitarea și echiparea grădinițelor și creșelor Intervenții I.120, I.123	Întreg teritoriul RBDD	POCU Axa Prioritară 6: Educație și competențe	O importantă oportunitate este oferită de disponibilitatea grădinițelor pentru a fi utilizate și adaptate ca spații pentru creșă

Tip intervenției/proiect	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
Proiecte: 40, 98, 99, 100,		POR Axa Prioritară 10: Îmbunătățirea infrastructurii educaționale Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) ⁶¹	datorită scăderii ratei natalității. O prioritate națională o constituie înscrierea și finalizarea învățământului preșcolar (de la 3 la 5 ani) de către toți copiii și extinderea asigurării serviciilor de educație și îngrijire timpurie (EÎT) pentru ante-preșcolari (de la 0 la 2 ani). Studiile arată că accesul la o educație de calitate de la o vârstă fragedă facilitează dezvoltarea competențelor primare și că un EÎT de calitate crește performanța școlară și reduce riscul de PTȘ într-o etapă ulterioară. Activitățile vor include sprijin adecvat pentru înscriere și transpunerea scopurilor în EÎT, educația parentală și asigurarea disponibilității profesorilor calificați (educator, puericultor) în toate zonele geografice prin stimulente financiare pe parcursul implementării proiectului.
Dezvoltarea de programe de tip „Școală după Școală” și „A Doua Șansă” Intervenție I.121 Proiecte: 141, 142,143	Întreg teritoriul RBDD	POCU Axa Prioritară 6: Educație și competențe	Părăsirea timpurie a școlii are implicații sociale și economice importante. PTȘ este un factor care contribuie la excluderea socială involuntară ulterioară. Previziunile privind abilitățile ce vor fi cerute în viitor în Europa arată că doar 1 din 10 locuri de muncă vor fi accesibile pentru persoanele care au abandonat timpuriu școala. Tinerii care abandonează școala timpuriu vor fi, cel mai probabil, șomeri sau vor avea câștiguri modeste atunci când devin angajați. Acest lucru generează costuri sociale, scăderea veniturilor și încetinirea creșterii economiei, dar și reducerea veniturilor fiscale și creșterea costurilor pentru serviciile publice, cum ar fi sănătatea, justiția penală și alocațiile sociale. Grupurile-

⁶¹ PNDR prevede sprijin pentru înființarea și modernizarea (inclusiv echipamente) grădinițelor, dar doar a celor din afara spațiilor școlare, în mediul rural.

Tip intervenției/proiect	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
			<p>Țintă ale acestui program sunt copiii cu vârste între 11 și 17 ani, dar și adulții, mai ales cei cu o situație materială precară, care provin din zone rurale, comunități de romi sau alte comunități minoritare. Activitățile vor include îmbunătățirea condițiilor și a calității școlilor, a programelor de tip „Școală după Școală”, oferite elevilor cu risc crescut de părăsire timpurie a școlii, a programelor „A Doua Șansă”, a materialelor și pregătirii profesorilor.</p>
<p>Crearea de parteneriate între angajatori, furnizori de educație & formare și organisme de cercetare</p> <p><i>Intervenție I.122</i> <i>Proiecte: 145, 146, 147, 149</i></p>	<p>Întreg teritoriul RBDD</p>	<p>POCU Axa Prioritară 6: Educație și competențe</p>	<p>Viziunea strategică pentru învățarea continuă în România constă în oferirea de oportunități de participare deplină la viața economică, socială și civică tuturor persoanelor de-a lungul vieții lor și ajutarea acestora să își atingă potențialul personal. Este nevoie de o bună colaborare pentru creșterea accesului și îmbunătățirea calității și relevanței ÎPT. Activitățile preconizate includ coordonarea, finanțarea și reglementarea pentru depășirea constrângerilor ÎPT - informare deficitară, stimulente slabe, capacitate scăzută -, crearea de parteneriate între actorii relevanți și o schimbare de atitudine privind ÎPT. Parteneriatul dintre instituțiile de formare și agenții economici rezultă în contracte de ucenicie și aptitudini specifice locului de muncă. Măsurile necesare pentru implementarea practică și extinderea uceniei pot include, spre exemplu, stimulente financiare (cum ar fi reduceri de taxe) pentru angajatori care intră în parteneriate.</p>

Incluziunea și protecția socială

Obiective Sectoriale

- Reducerea disparităților legate de piața muncii și de capitalul uman prin furnizarea de servicii îmbunătățite la nivelul fiecărei dimensiuni a excluziunii și în ansamblul său (educație, sănătate, locuire, ocupare)
- Conservarea patrimoniului cultural al minorităților etnice din zona de studiu
- Îmbunătățirea rezultatelor sociale prin creșterea relevanței și a eficacității programelor de protecție socială derulate în teritoriul ITI Delta Dunării

Incluziunea socială este strâns legată de intervențiile în sectorul educației și cel al sănătății. A fost folosită o abordare integrată în rezolvarea problemelor specifice acestor domenii. Integrarea este reflectată în abordarea dimensiunilor multiple ale excluziunii, precum și în includerea de soluții de acces în sectoarele educației și sănătății.

Următoarele intervenții sunt luate în considerare pe baza principiilor strategice ale Strategiei:

1. Emanciparea locuitorilor: sprijin (conștientizare și informare) pentru apărarea drepturilor populației sărace și marginalizate și pentru accesul lor la resurse, sprijin pentru informare participativă și responsabilă și pentru implicarea în procese de consiliere, înlesnirea participării pe piață, sprijin pentru participarea persoanelor sărace în procesele de politici publice și de guvernare; mecanisme de soluționare a plângerilor; ÎPV pentru grupuri vulnerabile.
2. Instituții mai transparente, responsabile și orientate spre incluziune socială: activități orientate către beneficiar, combinate cu acțiuni de informare în educație, sănătate și servicii sociale.
3. Servicii mai accesibile din punctul de vedere al costurilor prin creșterea eficienței: abordarea integrată oferă servicii sociale de bază (educație, sănătate și servicii sociale) este puternic recomandată. Furnizarea serviciilor de prevenție este mai puțin costisitoare decât furnizarea serviciilor de protecție (educație, sănătate, protecție socială) și cu rezultate mai durabile pentru bunăstare.
4. Capacitate de plată prin generarea de venituri: servicii adaptate pentru creșterea șanselor de angajare mai ales pentru populația săracă și dezavantajată și pentru locuri de muncă care necesită un nivel scăzut de competențe.
5. Integrare teritorială: oferirea de subvenții pentru persoanele sărace, care locuiesc în zone izolate pentru a asigura accesul la serviciile de bază.

Intervențiile prioritare identificate pentru atingerea obiectivelor strategice, propuse în această etapă mai ales la nivelul incluziunii sociale sunt:

- Dezvoltarea infrastructurii instituționale preșcolare (0-6 ani) în comunitățile izolate din centrul Deltei și cele cu pondere mare a grupurilor vulnerabile.
- Creșterea numărului de mediatori școlari în toate școlile cu procent mare de minorități etnice și grupuri vulnerabile
- Implementarea burselor comunitare pentru intervenții educaționale
- Facilitarea reglementării drepturilor de proprietate (sistem cadastral complet)

În conformitate cu prioritățile educaționale propuse, intervențiile educaționale ce vizează comunitățile cu pondere mare de populație romă și alte grupuri vulnerabile se concentrează pe asigurarea infrastructurii necesare, dar și pe extinderea sprijinului de tip „soft”, cum ar fi mediatorii și schemele de grant. Drepturile de proprietate reprezintă o altă zonă de prioritate pentru intervenții, dat fiind impactul acestora asupra altor aspecte ale vieții populației romă și altor populații vulnerabile, precum accesul la servicii și la credite.

O identificare prealabilă a grupurilor vulnerabile este preconizată ca parte a următorilor pași în proiectul Delta Dunării. Odată ce profilul specific și nevoile acestor grupuri vulnerabile sunt mai bine înțelese, vor fi sugerate intervenții specifice pentru a face politicile naționale de protecție socială mai relevante și mai eficiente.

Tabel 20: Incluziunea și protecția socială – Tipuri intervenție / proiecte și justificare

Tip intervenției/proiect	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
<p>Dezvoltarea infrastructurii instituționale, ante-preșcolare, preșcolare (0-6 ani) în comunitățile izolate din centrul Deltei și cele cu o pondere mare de minorități etnice și alte grupuri vulnerabile</p> <p><i>Intervenție I.123</i></p> <p><i>Proiect 40</i></p>	<p>Teritoriul ITI Delta Dunării, în principal în zone cu pondere mare a grupurilor vulnerabile de pe întreg teritoriul RBDD</p>	<p>POR Axa Prioritară 10: Îmbunătățirea infrastructurii educaționale</p> <p>POCU Axa Prioritară 4: Incluziune socială și combaterea sărăciei</p>	<p>Intervenția corespunde priorităților stabilite la nivel național. Investițiile materiale vor fi combinate cu alte tipuri de suport.</p>
<p>Extinderea mediatorilor școlari în instituțiile de învățământ cu un procent mare de minorități etnice și alte grupuri vulnerabile</p> <p><i>Intervenție I.124</i></p> <p><i>Proiect 158</i></p>	<p>Zone cu pondere mare de minorități etnice și alte grupuri vulnerabile de pe întreg teritoriul RBDD</p>	<p>POCU Axa Prioritară 4: Incluziune socială și combaterea sărăciei</p>	
<p>Crearea de locuri de muncă pentru grupurile vulnerabile prin promovarea și dezvoltarea economiei sociale legată de domeniile prioritare de dezvoltare ale RBDD</p>	<p>Întreg teritoriul RBDD</p>	<p>POCU Axa Prioritară 4: Incluziune socială și combaterea sărăciei</p> <p>Axa Prioritară 3 –Locuri de</p>	<p>Intervenția urmărește creșterea numărului de oportunități de angajare calitative, în sectorul pescuit, pentru grupurile vulnerabile din cadrul teritoriului RBDD. Totodată susține diversificarea activităților agricole și non-agricole, încurajând implicarea activă a comunităților locale și integrarea socială și pe piața muncii a</p>

<p>Intervenție I.129</p> <p>Proiect 142</p>		<p>munca pentru toti</p>	<p>grupurilor vulnerabile (șomeri de lungă durată, lucrători vârstnici (55-64 ani), persoane cu dizabilități, persoane cu nivel redus de educație, cetățeni români aparținând minorității roma, persoane din mediul rural, în special ocupate în agricultura de subzistență și semi-subzistență).</p> <p>Scopul intervenției este dezvoltarea de structuri de economie socială, în vederea susținerii integrării pe piața muncii a persoanelor din grupurile vulnerabile. Dezvoltarea economiei sociale va contribui la crearea de noi locuri de muncă și la dezvoltarea serviciilor locale.</p> <p>Acțiunile vor avea drept scop asigurarea sprijinului necesar pentru înființarea întreprinderilor sociale de inserție, dar și a promovării economiei sociale. Totodată, antreprenorii în domeniul social, atât din entitățile nou înființate, cât și cei din entitățile deja existente, vor putea beneficia de activități de consiliere/mentorat, precum și de formare profesională în domeniul social.</p> <p>Intervenția va fi una integrată, realizată la nivelul întregului teritoriu și cu implicarea tuturor factorilor locali.</p>
<p>Extinderea, reabilitarea, modernizarea și dotarea infrastructurii de servicii sociale</p> <p>Intervenție I.129</p> <p>Proiecte: 35, 151, 152, 153, 154</p>	<p>Întreg teritoriul RBDD</p>	<p>POR Axa Prioritară 8: Dezvoltarea infrastructurii de sănătate și sociale POCU</p>	<p>Starea de degradare a clădirilor și dotarea deficitară a unor centre sociale fac ca oferta de servicii oferită beneficiarilor să fie relativ restrânsă (de ex. servicii de ergoterapie pentru persoanele cu dizabilități), iar confortul beneficiarilor instituționalizați să fie redus, din cauza deficitului de spații de relaxare și petrecere a timpului liber.</p>
<p>-Activități independente, antreprenariat și înființare de întreprinderi inclusiv inovatoare</p> <p>-Îmbunătățirea nivelului de cunoștințe/ competențe/ aptitudini ale angajaților</p>	<p>Teritoriul ITI Delta Dunării</p>	<p>POCU Axa Prioritară 3 –Locuri de munca pentru toti</p>	<p>Cresterea gradului de ocupare a persoanelor aflate în căutarea unui loc de munca și a șanselor de reintegrare pe piața muncii a persoanelor din grupurile dezavantajate, vulnerabile precum și a lucrătorilor care urmează să fie disponibilizați/ concediați</p>

<p>Promovarea incluziunii sociale, combaterea sărăciei și a oricărei forme de discriminare</p> <p>Intervenție I.97</p> <p>Proiecte: 136, 137</p>	<p>Teritoriul ITI Delta Dunării</p>	<p>POCU Axa Prioritară 4: Incluziune socială și combaterea sărăciei</p>	<p>Se va urmări, în principal, rezolvarea următoarelor nevoi: Integrarea socio-economică a comunităților marginalizate, roma și non-roma și a grupurilor vulnerabile; Creșterea accesului la servicii accesibile, durabile și de înaltă calitate, inclusiv asistență medicală și servicii sociale de interes general, Creșterea calității sistemului de asistență socială prin introducerea de instrumente/proceduri/mecanisme etc. și prin îmbunătățirea nivelului de competențe al profesioniștilor din sistem precum și creșterea numărului de persoane care beneficiază de servicii de asistență socială la nivelul comunității</p> <p>-Reducerea numărului de copii și tineri plasați în instituții prin furnizarea de servicii la nivelul comunității precum și creșterea numărului tinerilor care părăsesc sistemul instituționalizat (cu vârsta de până la 18 ani) pregătiți pentru a avea o viață Independentă</p> <p>Creșterea numărului de asistenți maternali și sociali la nivelul comunității</p> <p>Reducerea numărului persoanelor vârstnice și a celor cu dizabilități plasate în instituții rezidențiale, prin furnizarea de servicii sociale și medicale la nivelul comunității, inclusiv servicii pe termen</p>
---	-------------------------------------	---	---

Pilonul V: Promovarea eficienței, accesibilității și sustenabilității

Această secțiune se referă la intervențiile care vizează realizarea eficientă și sustenabilă a proiectelor și programelor sugerate în Strategie. Raportul de Evaluare a Nevoilor a stabilit că în Regiunea DD condițiile demografice și climatice limitează investițiile și serviciile caracteristice economiilor de scară și de aceea este nevoie să fie luate în calcul abordări inovative, poate prin folosirea cu eficiență a internetului (Pilonul III). Deja costul serviciilor a atins pragul posibilităților financiare în mai multe gospodării din zona de studiu și flexibilitatea fiscală a autorităților locale este de asemenea foarte redusă; de aceea împovărarea lor cu alte costuri de operare și mentenanță (O&M), care nu pot fi recuperate de la utilizator, nu este o soluție viabilă. Raportul de Evaluare a Nevoilor a argumentat de asemenea că lipsa posibilităților financiare la gospodării poate fi cel mai bine abordată prin subvenții, gestionate prin programele guvernamentale de protecție, iar în situații rare, este recomandabil să fie administrate subvenții nediferențiate pe zonă. Cea mai bună soluție pentru constrângerile legate de capacitatea de plată ar reprezenta-o creșterea numărului de oportunități generatoare de venituri (Pilonul II) pentru locuitori. Toate investițiile propuse trebuie adaptate pentru a fi relevante, accesibile ca preț și durabile pentru comunitate.

Capacitatea administrativă și managementul de program

Obiective Sectoriale

- Asigurarea unor servicii publice eficiente și rentabile
- Îmbunătățirea planificării strategice și bugetare bazate pe dovezi, la toate nivelurile de guvernare din regiunea Deltei Dunării, în vederea sprijinirii obiectivelor economice și de mediu
- Intensificarea utilizării modalității participative de luare a deciziilor, în sinergie cu obiectivele de mediu și cele economice

Având în vedere cadrul de reglementare impus de statutul de Rezervație a Biosferei și condițiile economice specifice, Regiunea Delta Dunării necesită dezvoltarea unui cadru amplu de reforme, precum și măsuri pentru întărirea capacității administrative.

Rezervația Biosferei Delta Dunării nu poate exista în afara relației de interdependență cu omul respectiv societatea, ca sistem, deoarece dezvoltarea durabilă implică o utilizare judicioasă a resurselor sistemului natural dar și o creștere a calității vieții locuitorilor din această zonă.

Luarea deciziilor în regiunea Deltei Dunării trebuie să se bazeze pe dovezi în special în ceea ce privește gestionarea elementelor de patrimoniu natural. Planificarea strategică și bugetară pentru managementul de mediu și dezvoltarea turismului este îngreunată din cauza existenței mai multor paliere de guvernare (Consiliul Județean Tulcea și Constanța, ARBDD, precum și unitățile administrației publice locale), a unor neclarități cu privire la delimitarea diferitelor atribuții, a unei deficiențe în cooperarea interinstituțională și a unei insuficiente cooperări cu societatea civilă și mediul privat. Mai mult decât atât, managementul biodiversității și resurselor de ecosistem se bazează foarte mult pe mecanismele de comandă și control, decât pe un **proces decizional mai participativ** și mai responsabil. Implicarea activă a comunităților locale în acest proces asigură pe de o parte creșterea beneficiilor pentru locuitorii Deltei Dunării, prin mecanisme de negociere, și pe de altă parte dezvoltarea unui sentiment de apartenență la un spațiu deosebit și un nivel mai ridicat de

acceptare a deciziilor luate.

Sarcinile administrative pentru întreprinderi și cetățeni sunt determinate în mare măsură de permisele ARBDD în acest domeniu. Taxele pentru accesul și utilizarea resurselor RBDD atrag, de asemenea, costuri ridicate de tranzacție sau de colectare și nu sunt optimizate. Monitorizarea și punerea în aplicare a reglementărilor ARBDD se desfășoară de asemenea cu costuri ridicate și ineficiente și ar trebui să evolueze spre o altă abordare – de împărțire a beneficiilor cu utilizatorii de resurse. Serviciile publice sunt deficitare și sunt deosebit de greu de furnizat în regiunea Deltei Dunării din motive ce țin de economiile de scară și de accesibilitate.. Serviciile publice trebuie să fie gestionate în moduri inovatoare și să utilizeze abordări TIC, în primul rând în materie de educație, sănătate și proceduri administrative. Date fiind condițiile specifice Deltei, administrațiile publice locale trebuie să fie apte să ofere toate serviciile la nivel local (avize, impozite, autorizații, alte tipuri de documente administrative), fără să implice deplasarea locuitorilor, ci folosind servicii informatizate și infrastructura de broadband în Deltă.

În acest context, un nou cadru legal adecvat situației din Deltă, realizat în colaborare cu localnicii trebuie să aibă ca scop fiscalizarea echitabilă, inclusiv prin simplificarea procedurilor contabile și a susținerii microîntreprinderilor și PFA-urilor și adaptarea normelor și a altor reglementări din diferite domenii de activitate la condițiile specifice ale Deltei Dunării.

Se va avea în vedere dezvoltarea unei structuri de tip ghișeu unic la nivelul RBDD pentru reducerea poverii administrative, eficientizarea serviciilor publice și îmbunătățirea relației dintre cetățeni, operatori economici și autoritățile publice.

Sistemul de acordare a subvențiilor trebuie să fie reformat, în vederea sprijinirii populației, creșterii atractivității pentru diverse categorii profesionale, cum ar fi medici și profesori și susținerii unor activități specifice.

Se poate avea în vedere de asemenea acordarea unor subvenții pentru diferențele de deviz în cazul lucrărilor de reabilitare a construcțiilor efectuate în conformitate cu Regulamentul cadru de urbanism pentru Rezervația Biosferei Delta Dunării.

Este necesară de asemenea soluționarea problemelor legate de regimul proprietății în localitățile din Delta Dunării și realizarea cadastrului pentru tot teritoriul RBDD.

În sprijinul comunităților locale și al mediului de afaceri, respectiv a micilor producători locali, pot fi luate măsuri de modificare a prevederilor legale cu privire la condițiile de autorizare sanitar-veterinare a structurilor de cazare precum și măsuri care privesc realizarea cadrului legal pentru a permite producătorilor/pescarilor să comercializeze direct produse locale tradiționale, către public.

De asemenea, ar fi foarte utilă dezvoltarea unui brand asumat la nivel local care să integreze resurse și produse autohtone, cu reguli clar definite, aprobate și asumate pentru a asigura aplicarea lor unitară și coerentă. Produsele locale și respectiv un brand local trebuie să se regăsească în orice intervenție din sfera turismului.

Aceste modificări trebuie făcute în mod corelat, în cadrul unui **pachet integrat de măsuri legislative** care să poată aborda comprehensiv și de o manieră adaptată Deltei Dunării probleme precum: capacitatea administrativă și financiară, reglementări de urbanism, transport local (inclusiv prin promovarea unei politici de mobilitate în zonă), brand-ul local, organisme de control din RBDD, sisteme de compensații.

Îmbunătățirea capacității administrative. Principalii beneficiari instituționali sunt Consiliul Județean Tulcea, alte aproape patruzeci (40) de autorități publice locale precum și Administrația Rezervației Biosferei Deltei Dunării (ARBDD) și alte entități guvernamentale naționale situate în zona ITI. În plus, de asistența tehnică vor beneficia și entități din sectorul privat. Majoritatea beneficiarilor au o experiență și capacitate de implementare limitate în ceea ce privește tipul și amploarea proiectelor prevăzute în programul ITI, precum și în ceea ce privește necesitatea de a le opera și întreține ulterior. Resursele bugetare limitate și provocările în menținerea personalului în zone izolate (de exemplu, în sectorul de sănătate și educație) au impus constrângeri asupra sistemelor administrative. Necesitatea unei coordonări eficiente a inițiativelor și intervențiilor va determina cereri administrative suplimentare către beneficiari, astfel că este propusă înființarea de noi organizații (de exemplu, organizațiile de management al destinației pentru sectorul turismului). Gestionarea unui element de patrimoniu natural, precum RBDD, necesită anumite competențe din partea ARBDD și a altor entități de mediu, din partea autorităților locale și a comunității locale în general.

Prin urmare, există nevoi semnificative de dezvoltare a unor instituții ale administrației eficiente, transparente și accesibile. Aceasta presupune: (a) îmbunătățirea generală a **capacității de management de proiect** atât în sectorul privat, cât și în cel public, incluzând pregătirea și implementarea proiectelor ce primesc finanțare (de exemplu, dezvoltarea de ghiduri pentru achiziții publice și de sisteme de control, crearea unei structuri de tip help-desk, recrutarea și gestionarea de personal, consultanți, competențe de documentare tehnică și economică, realizarea de parteneriate și integrarea inițiativelor finanțate ITI cu alte activități ale beneficiarilor); (b) promovarea unui **sistem eficient de implementare** (mecanisme de coordonare între beneficiari și sisteme de management și control) incluzând contractarea, managementul financiar, monitorizarea și implementarea controlului; (c) asigurarea unor **măsuri de sprijin specifice**, legate de investițiile în cadrul fiecărui program operațional (PO), în special pentru sectorul public (potrivit funcției sau potrivit mandatelor). De exemplu: a permite dezvoltarea unui mediu competitiv de afaceri (incluzând în turism) la nivel local, gestionarea educației și a altor servicii publice și a asigura angajamentul eficient al actorilor (implicați) locali în gestionarea zonelor reconstruite ecologic; (d) sporirea metodelor, strategiilor și instrumentelor pentru un **acces facil** al publicului la informații și servicii publice; și (e) contribuirea la întărirea **sentimentului de proprietate** asupra proceselor și rezultatelor intervențiilor în rândul beneficiarilor, pregătindu-i pentru O&M și viitoarele îmbunătățiri. Se anticipează că randamentul va fi consolidat prin: (i) servicii de consultanță (pentru verificări operaționale, dezvoltarea de politici și proceduri etc.); (ii) programe de învățare și instruire, cu evaluări ale impactului; (iii) structuri de reacție și dezvoltare de web-site pentru informare și dialog public; și (iv) spații pentru birouri, vehicule și echipamente. Prin măsurile prezentate mai sus se dorește asigurarea unui cadru de transparență decizională și accesul la finanțare pentru toți actorii relevanți.

Asistența tehnică (AT) pentru managementul de program. Pe lângă nevoile de asistență tehnică (AT) definite pentru fiecare sector și legate de capacitatea administrativă generală, Asociația pentru Dezvoltare Intercomunitară (ADI), precum și beneficiarii ITI vor avea nevoie de AT extinsă pentru a pregăti și implementa ITI în timp util, pentru a asigura utilizarea eficientă a resurselor economice și financiare și pentru a disemina informațiile necesare. Activitățile pentru instruirea personalului ADI, precum și a beneficiarilor locali se vor referi la pregătirea proiectelor, inclusiv a documentațiilor tehnice necesare, managementul de proiect, achizițiile publice, gestionarea contractelor, gestionarea financiară, realizarea și managementul parteneriatelor (împreună cu sectorul privat,

precum și cu organizații ale societății civile), coordonarea proiectului, monitorizarea și evaluarea proiectului. În implementarea ITI trebuie acordată o atenție sporită informării corespunzătoare a publicului și comunicării prin activități de promovare, diseminare a bunelor practici, organizarea de vizite de studii și realizarea de analize de evaluare a impactului.

A răspunde eficient la nevoile definite va constitui o provocare pentru autorități. Autoritățile locale din zona de studiu au capacitate administrativă și financiară limitată în ceea ce privește implementarea investițiilor noi și a celor de reabilitare, cât și privind activitățile de operare și mentenanță. Scăderea demografică continuă și îmbătrânirea populației în zona de studiu vor reduce veniturile fiscale și economiile de scară în furnizarea de servicii, adăugând o presiune suplimentară asupra autorităților. În plus, capacitatea locuitorilor de a plăti pentru servicii publice îmbunătățite este slabă. Acest lucru ridică întrebări privind politica viitoare de subvenționare a guvernului. Gestionarea viitoare a Deltei va depinde de asemenea de capacitatea ARBDD de a monitoriza și aplica regulamentele. Prin urmare, a fost identificată o nevoie de consolidare și de suport prin asistență tehnică, presupunând că entitatea (entitățile) este responsabilă de procesul de coordonare și colaborare cu autoritățile naționale privind implementarea programului în ansamblu.

Un demers important pentru succesul implementării Strategiei integrate de dezvoltare durabilă a Deltei Dunării este implicarea concretă a autorităților publice centrale în realizarea unor activități transversale care vizează revizuirea cadrului legal, instituțional și financiar din Delta Dunării. În acest sens, este necesară realizarea unor activități prioritare prin care se dezvoltă instrumente: înființarea organizației de management a destinației turistice Delta Dunării, realizarea planului de mobilitate privind transportul în Delta Dunării, revizuirea Regulamentului Cadru de Urbanism al RBDD.

Tabel 21: Capacitatea administrativă și managementul de program – Tipuri de intervenție / proiecte și justificare

Tipul intervenției /proiect	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
Furnizarea de Asistență Tehnică (AT) pentru îmbunătățirea capacității administrative Intervenție I.132 Proiect 161	Întreg teritoriul RBDD	POAT POCA	Principalii beneficiari instituționali sunt Consiliul Județean Tulcea, alte aproape patruzeci (40) de autorități locale (inclusiv Tulcea și patru orașe), precum și Administrația Rezervației Biosferei Deltei Dunării (ARBDD) și alte entități guvernamentale naționale, situate în zona ITI. Aceste autorități au capacitate administrativă și financiară limitată pentru a pregăti și implementa investiții noi și reabilitate și pentru a asigura în mod eficient operarea și mentenanța viitoare a acestora. Este necesară consolidarea substanțială a capacității și a sprijinului oferit prin asistență tehnică pentru o dezvoltare eficientă, transparentă și accesibilă a entităților guvernamentale. Câteva dintre funcțiile administrative includ (dar fără a se limita la) actualizarea/completarea instrumentelor de planificare teritorială, precum planuri de oraș/sat,

Tipul intervenției /proiect	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
			baza de date a orașului/satului, cadastrul și cartea funciară etc.
<p>Implementarea și dezvoltarea unui sistem de management al riscurilor în Rezervația Biosferei Delta Dunării.</p> <p>Intervenție I.135</p> <p>Proiect 161</p>	Întreg teritoriul RBDD	POCA Axa Prioritară 1 (1.1)	<p>Necesitatea unui sistem informatic dedicat managementului riscurilor este justificată nu numai de importanța RBDD la nivel național și internațional, ci și prin modul și impactul pozitiv pe care l-ar avea un astfel de sistem pentru activitate decizională a ARBDD, venind în sprijinul ARBDD cu privire la estimarea impactului, a gradului de probabilitate a fenomenelor hidro-meteorologice cu grad ridicat de risc asupra patrimoniului natural.</p> <p>Având o imagine mai clară a impactului pe care sedimentele transportate și schimbările morfologice din zonă le au asupra patrimoniului natural, ARBDD va beneficia de funcționalități extinse de analiză, agregare, afișare și prognozare a acțiunilor și măsurilor propuse conducând la eficientizarea procesului decizional.</p>
<p>Revizuirea reglementărilor privind schemele de subvenționare a gospodăriilor pentru îmbunătățirea capacității de plată a serviciilor și pentru o direcționare și utilizare mai eficiente a resurselor financiare și naturale</p> <p>Intervenție I.133</p>	Administrația centrală	POCA Axa Prioritară 1 (1.1)	<p>Politica actuală în domeniul subvențiilor este ineficientă, nu este orientată spre cei săraci și poate genera stimulente perverse privind abuzul deresurse. Jumătate (50%) din totalul facturii de utilități în centrul Deltei (inclusiv apa, electricitatea și încălzirea, dacă este cazul) este subvenționată, indiferent de venitul gospodăriei. Acest lucru a generat, de exemplu, în cazul apei, risipă sub formă de apă curentă utilizată pentru irigare, în condițiile în care sursele netratate de apă ar fi putut fi o alternativă mai eficientă din punctul de vedere al costului. Având în vedere amploarea îmbunătățirilor planificate privind serviciile din zonă, va fi esențial să se asigure că acestea pot fi menținute din plata facturilor și că aceste facturi pot fi plătite de rezidenți.</p> <p>Activități prioritare:</p> <ul style="list-style-type: none"> - analiza mecanismelor de subvenționare existente, aplicate la nivel central și județean - analiza performanței mecanismelor de subvenționare existente, vizând inclusiv eficiența (erori de includere și excludere) - analiza eficienței administrative a

Tipul intervenției /proiect	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
			<p>subvențiilor existente</p> <ul style="list-style-type: none"> - recomandarea de criterii instituționale deja testate la nivel de mijloace pentru administrarea subvențiilor - pregătirea unui studiu de fezabilitate cuprinzător, inclusiv o strategie de recuperare a costurilor pentru servicii - consultări publice cu privire la reforma tarifelor <p>Sinerghiile vor asigura sustenabilitatea financiară în materie de: (i) investiții în apă și canalizare; (ii) colectare și eliminare a deșeurilor; (iii) furnizare de energie electrică și internet; și (iv) servicii de transport.</p>
<p>Instituționalizarea unei Organizații de Management al destinației în Delta Dunării (OMD)</p> <p><i>Intervenție I.31</i></p>	<p>Sediul central al OMD poate fi în Tulcea, dar poate avea birouri în întreaga regiune</p>	<p>POCA</p>	<p>Elementele de fundamentare sunt prezentate în secțiunea II. Turismul</p>
<p>Reforme de creștere a rentabilității la nivelul administrării sectorului</p> <p><i>Intervenție I.112</i></p>	<p>Ministerul Sănătății</p>	<p>POCA Axa Prioritară 1 (1.1 și 1.2)</p>	<p>Elementele de fundamentare sunt prezentate în secțiunea IV. Sănătatea</p>
<p>Îmbunătățirea planificării strategice și bugetare bazate pe dezvoltarea de sisteme și instrumente de management, în vederea sprijinirii obiectivelor economice și de mediu</p> <p><i>Intervenție I.130</i></p>	<p>Întreg teritoriul RBDD</p>	<p>POCA Axa Prioritară 2 (2.1)</p>	<p>Acordul de parteneriat 2014-2020 a identificat printre principalele deficiențe transversale care afectează administrația publică: existența de „Sisteme de planificare strategică inadecvate în cadrul instituțiilor publice, care conduc la prioritizări deficitare”, respectiv „Capacitate instituțională slabă de coordonare a politicilor, manifestată prin mecanisme neclare de monitorizare și evaluare a politicilor implementate, axate pe reguli și proceduri, și nu pe rezultate și obținerea de performanțe”. Nu în ultimul rând, prin asigurarea accesului publicului la instrumentele de monitorizate a performanței în administrația publică, proiectul va contribui și la atingerea obiectivului specific 2.2. al POCA Creșterea</p>

Tipul intervenției /proiect	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
			<p>transparenței, eticii și integrității în cadrul autorităților și instituțiilor publice. Intervenția va fi una integrată, realizată la nivelul întregului teritoriu și cu implicarea tuturor administrațiilor publice locale.</p>
<p>Creșterea transparenței în administrația publică prin dezvoltarea abilităților și instrumentelor de comunicare din instituțiile publice</p> <p><i>Intervenție I.131</i></p>	<p>Întreg teritoriul RBDD</p>	<p>POCA Axa Prioritară 2 (2.2)</p>	<p>Pentru dezvoltarea unei administrații publice moderne, eficiente, transparente și deschise în relația cu cetățenii și mediul de afaceri, tehnologia informației și a comunicațiilor are un rol foarte important, acela de a fundamenta soluția tehnică aferentă preluării, procesării și stocării, după caz, a datelor relevante pentru problemele ridicate de cetățeni/mediu de afaceri.</p> <p>Gradul scăzut de transparență și de consultare și implicare a cetățenilor/societății civile în luarea deciziilor care îi influențează în mod direct, conduce atât la necorelarea între nevoile reale ale acestora și prioritățile administrației la un anumit moment, cât și la o imagine negativă a administrației în fața cetățenilor.</p> <p>Intervenția va fi una integrată, realizată la nivelul întregului teritoriu și cu implicarea tuturor administrațiilor publice locale.</p>
<p>Acțiuni menite să asigure coordonarea între instituțiile publice cu atribuții în conservarea biodiversității și reconstrucția ecologică a Deltei Dunării</p> <p><i>Intervenție I.135</i></p> <p><i>Proiect 160</i></p>	<p>Întreg teritoriul RBDD</p>	<p>POCA Axa Prioritară 1 POAT</p>	<p>Sistemul instituțional de administrare a Deltei Dunării este unul extrem de complex, atât pe verticală, cât și pe orizontală, prin prisma statutului special al acesteia. Cele mai multe dintre acestea, situate la diferite niveluri de guvernare, au atribuții în problematica mediului și a biodiversității. În acest context, comunicarea și coordonarea dintre diferiți actori instituționali este o mare provocare și un risc pentru protejarea patrimoniului natural al Deltei. În pofida unor măsuri de descentralizare, nivelul administrației centrale rămâne unul vital pentru administrarea Deltei, 5 ministere având responsabilități în zonă, fără însă a exista un mecanism centralizat de coordonare în problematica Dunării, care nu poate fi compensat de colaborarea de la nivel local</p>

Tipul intervenției /proiect	Localizare	Sursa de finanțare	Justificare
			<p>dintre diferitele structuri teritoriale ale acestora. De asemenea, între organizațiile administrației centrale și cele ale administrației județene / locale există mai multe falii legate de eficiență și legitimitate, acestea din urmă fiind nevoite să implementeze o serie de politici centrale, adesea fără a fi implicate în procesul de elaborare a acestora, având o capacitate administrativă extrem de redusă, în special în termeni de resurse financiare și umane. În plus, în multe cazuri, interesele diferiților actori instituționali diferă.</p>
<p>Dezvoltarea și implementarea de servicii online</p> <p>Intervenție I.97</p> <p>Proiecte: 128, 129</p>	<p>Întreg teritoriul RBDD</p>	<p>POAT</p>	<p>În prezent, aproximativ 50% din cetățenii din zona ITI DD au acces la rețeaua de internet în bandă largă (prin diferite tehnologii, precum Wimax, xDSL, FTTP etc.). Totuși, există comunități în care nu există infrastructura necesară în acest sens: Baia, Beștepe, C.A. Rosetti, Ceatalchioi, Chilia Veche, Crișan, Frecăței, Jijila, Jurilovca, Luncavița, Maliuc, Mihail Kogălniceanu, Nufăru, Pardina, Sarichioi, Smârdan, Valea Nucarilor, Văcăreni etc. Există investiții pentru extinderea infrastructurii de internet în bandă largă prin proiectul RO-NET în: Baia, Ceatalchioi, Crișan, Frecăței, Jurilovca, Maliuc, Mihai Bravu, Mihail Kogălniceanu, Sarichioi și Smârdan. De asemenea, în cadrul strategiei sunt avute în vedere investiții suplimentare pentru restul localităților în actuala perioadă de programare.</p> <p>Chiar dacă numărul cetățenilor care utilizează internetul este în creștere, accesul acestora la servicii publice online este încă foarte limitat. În 2015, doar 5 primării furnizează facilități online pentru plata taxelor locale (Tulcea, Isaccea, Frecăței, Luncavița, Niculițel), în timp ce altele nu au nici măcar site propriu (C.A. Rosetti, Maliuc, Sfântu Gheorghe etc.). În plus, multe dintre site-urile existente nu au fost actualizate în ultimii ani și nu există un sistem integrat pentru schimbul de informații între diferitele autorități locale.</p>

III.4 Lista tipurilor de intervenții și proiecte care contribuie la implementarea Strategiei

Tabel 22: Tipuri de intervenții și proiecte

Pilon	Sector	Nr. tip de intervenție/ proiect	Tipuri de intervenții/ proiecte
Pilon II	Biodiversitatea și Managementul Ecosistemului	I.1	Dezvoltarea și implementarea măsurilor pentru reducerea cantității de deșeuri din zonele naturale
		I.2	Marcarea și semnalizarea zonelor strict protejate și a zonelor tampon, a zonelor de pescuit sportiv, a canalelor și lacurilor, a zonelor de campare și parcare etc. și implementarea unui sistem de monitorizare și informare, inclusiv tehnologie, cum ar fi camere activate la mișcare, turnuri de observație etc.
		I.3	Îmbunătățirea managementului pe bază de dovezi prin dezvoltarea și implementarea unui sistem de monitorizare modern/ eficient și a unui model predictiv pentru dinamica sedimentării în Delta Dunării
		I.4	O analiză instituțională detaliată (revizuirea funcționării) a ARBDD și a reformelor administrative aferente, cu scopul de a îmbunătăți performanțele sale manageriale și cadrul legislativ care guvernează managementul zonei RBDD, pentru a permite locuitorilor să devină participanți activi în protejarea și gestionarea resurselor naturale. Măsuri de consolidare a capacității pentru comunități și ARBDD
		I.5	Lucrări pentru refacerea și optimizarea regimului hidrologic din Delta Dunării inclusiv echipamente și costuri operaționale pentru intervențiile fizice în vederea refacerii circulației naturale a apei și a zonelor cu habitate importante
		I.6	Refacerea sistemelor ecologice și a habitatului natural în cadrul rețelei Natura 2000 inclusiv în lacurile din complexele lacustre naturale, afectate de procese de aluvionare cauzată de intervenții antropice, prin lucrări de decolmatare și reconstrucție ecologică, pentru speciile care fac obiectul preocupărilor legate de conservare, împreună cu dezvoltarea unui sistem de monitorizare integrat care să acopere întreaga zonă DD (inclusiv zonele transfrontaliere), susținerea luării deciziilor pe bază de dovezi și participarea comunității
		I.7	Studii și Asistență Tehnică pentru conservarea biodiversității și refacerea ecosistemelor și a habitatelor naturale în cadrul rețelei Natura 2000 afectate de impacturile antropice
		I.8	Identificarea polderelor suplimentare, eligibile pentru refacerea ecologică. Acestea vor include studii de fezabilitate și proiecte tehnice pentru restaurarea habitatelor naturale afectate de activitățile non - ecologice din polderile agricole, pescărești și forestiere - lucrări de restaurare ecologică integrală sau parțială
		I.9	Studii de capitalizare a capitalului natural pentru stabilirea celor mai valoroase utilizărilor ale terenului și resurselor naturale în vederea unui management optim
		I.10	Reîmpădurirea suprafețelor în care vegetația forestieră naturală a dispărut sau s-a degradat
		I.11	Investiții pentru susținerea acțiunii locale de reducere a poluării cu nitrați a căilor navigabile, poluare provenită din activitățile agricole și

Pilon	Sector	Nr. tip de intervenție/proiect	Tipuri de intervenții/proiecte
			de creștere a animalelor
		I.12	Înființarea Centrului Internațional de Studii Avansate pentru Sisteme Fluviu-Mare DANUBIUS-RI
		I.13	Managementul integrat al dăunătorilor - dezvoltarea și implementarea unei strategii integrate pentru controlul țânțarilor
		I.14	Strategie integrată pentru managementul stufului
	Eficiența energetică	I.15	Promovarea utilizării surselor de energie regenerabilă. Investiții în proiecte pilot care promovează utilizarea surselor de energie regenerabilă (vânt, energie solară, pompe de căldură, biomasă, micro - hidro etc.) și a tehnologiilor nepoluante, inclusiv dezvoltarea și implementarea sistemelor de propulsie ecologice în Delta
		I.16	Îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor publice (școli, spitale, clădiri administrative etc.)
		I.17	Extinderea și îmbunătățirea eficienței energetice a iluminatului public
		I.18	Susținerea îmbunătățirii eficienței energetice a gospodăriilor
	Schimbările climatice	I.19	Crearea unei platforme de parteneriat SC, inclusiv un fond pentru adaptare climatică impulsionat de comunitate, dedicat familiilor cu venituri reduse, micro - granturi sau un mecanism de împrumut pentru susținerea IMM -urilor și o facilitate de parteneriat pentru promovarea colaborării publice - private pentru măsurile inovatoare privind schimbările climatice
		I.20	Înființarea unei unități cu mandat clar care să se adreseze problemelor legate de schimbările climatice, cu un număr mic de angajați dedicați și informați și capabilă să funcționeze trans - sectorial
		I.21	Elaborarea unor ghiduri de bune practici cu instrucțiuni locale clare și ușoare privind implementarea politicilor de combatere a schimbărilor climatice
	Managementul Riscului în caz de dezastru	I.22	Furnizarea unor utilaje și echipamente speciale pentru intervenții ale ISU și SMURD în situații de dezastru
		I.23	Lucrări pentru protecția împotriva inundațiilor în paisprezece orașe/comune
		I.24	Modernizarea, reabilitarea și construirea elementelor de infrastructură ale Inspectoratului pentru Situații de Urgență "Delta" al județului Tulcea în Tulcea + Măcin + Crișan + Babadag + Topolog
		I.25	Crearea și menținerea unei baze de date interinstituționale cu factorii de risc
	Situații de urgență cauzate de poluare	I.26	Planuri complete, coerente și cuprinzătoare pentru prevenirea și răspunsul la situațiile de urgență în caz de poluare, care să acopere atât apa și uscatul, cât și sursele de poluare mobile și fixe
		I.27	Crearea unei echipe interinstituționale pentru răspuns la situațiile de urgență în caz de poluare
		I.28	Achiziționarea de echipamente pentru ca echipa de primă intervenție să aibă acces rapid în localitățile din centrul Deltei unde are loc incidentul de poluare
		I.29	Crearea și menținerea unei baze de date interinstituționale cu răspunderea pentru mediu, pentru schimbul de date și o mai bună

Pilon	Sector	Nr. tip de intervenție/proiect	Tipuri de intervenții/proiecte
Pilon II	Turismul		coordonare între agenții
		I.30	Dezvoltarea și construirea instalarea infrastructurii turistice
		I.31	Instituționalizarea unei Organizații de management pentru destinația Delta Dunării (OMD) corelat cu dezvoltarea brandului Delta Dunării
		I.32	Elaborarea și implementarea unui program cu multiple destinații pentru dezvoltarea de produse și atracții
		I.33	Implementarea unui mecanism de sprijin pentru un turism durabil și inovator, bazat pe natură și pe cultură și pentru microîntreprinderi, întreprinderi mici și mijlocii și de turism pentru o economie locală verde
		I.34	Implementarea unui program extins pentru înfrumusețarea așezărilor și revitalizarea centrelor urbane
		I.35	Program pentru îmbunătățirea calității unităților și serviciilor de cazare
		I.36	Intervenții legate de patrimoniul cultural (reabilitare, conservare etc.)
		I.37	Dezvoltarea unui program de interpretare (învățare) a destinațiilor
		I.38	Dezvoltarea și derularea unui program pentru situații de urgență și prim ajutor pentru lucrătorii din turism și furnizorii de servicii
	I.39	Înființarea unui observator de cercetare specializat în turism	
	Pescuitul și acvacultura	I.40	Reducerea sedimentării în lacurile mari
		I.41	Dragarea lacurilor mari pentru a reface adâncimea apei
		I.42	Diversificarea activităților pescarilor care practică pescuit comercial prin dezvoltarea unor activități complementare - îmbunătățirea siturilor eco-turistice, a adaposturilor pentru a satisface nevoile pescarilor, construirea unor facilități de debarcare simple în zonele cu densitate mare a pescarilor. Promovarea și acordarea de servicii de pregătire pentru pescaturism și pescuitul recreativ/sportiv durabil.
		I.43	Susținerea reproducerii artificiale a speciilor valoroase, precum știuca, șalăul și alte specii în declin și construirea/modernizarea unor facilități de debarcare simple în zonele cu densitate mare a pescarilor.
		I.44	Îmbunătățirea habitatului peștilor
		I.45	Reglementarea sau eliminarea câmpării pentru pescuit necontrolat
		I.46	Propunerea unor stimulente fiscale, cum ar fi eliminarea taxei pentru apă
		I.47	Îmbunătățirea colectării și analizării datelor referitoare la pescărie
		I.48	Consolidarea capacității analitice a INCDD
		I.49	Îmbunătățirea activităților de cercetare și dezvoltare legate de pescărie în institute de cercetare, instituții publice și asociații ale pescarilor
I.50		Îmbunătățirea acvaculturii inclusiv prin sprijinirea mediului de afaceri	
I.51	Susținerea prelucrării peștelui pe scară redusă. Diversificarea prelucrării peștelui la nivel de gospodărie și sat prin introducerea unor unități de ambalare în conserve la scară mică (pentru caras și alte specii de pește ieftine, cum ar fi babușca și plătica) și îmbunătățirea sistemelor de afumare (afumătoare electrice mici), în		

Pilon	Sector	Nr. tip de intervenții/ proiecte	Tipuri de intervenții/ proiecte
			principal pentru producerea delicatelor pentru turiștii vizitatori
	Agricultura și Dezvoltarea Rurală	1.52	Infiintarea si modernizarea facilităților pentru productia /colectarea/ prelucrarea/ comercializarea produselor agricole
		1.53	Modernizarea infrastructurii rurale (apă, salubritate, șosele, școli etc.)
		1.54	Inițierea de acțiuni de protejare, îmbunătățire și promovare a resurselor naturale și culturale
		1.55	Finalizarea restituirii terenurilor și înregistrarea în cartea funciară pentru consolidarea terenului/ fermelor
		1.56	Sprijin pentru activități agricole ecologice în cadrul zonelor Natura 2000
		1.57	Extinderea accesului la educația profesională pentru agricultură
		1.58	Modernizarea sistemelor de control a calității pentru produsele agricole
		1.59	Organizarea de evenimente de informare cu privire la finanțările locale și europene, inclusiv proiecte de pregătire
		1.60	Furnizarea de consultanță și formare profesională pentru fermieri / forța de muncă din mediul rural
		1.61	Încurajarea agriculturii organice
		1.62	Practicarea activităților agricole de către generațiile tinere
		1.63	Modernizarea/ reabilitarea infrastructurii de irigații
		1.64	Consolidarea și modernizarea fermelor mici
		1.65	Crearea unor afaceri mici non-agricole
		1.66	Modernizarea dotărilor tehnice ale fermelor
		1.67	Inițiative de jos în sus pentru dezvoltare locală
		1.68	Împădurirea terenurilor agricole și neagricole din regiunea Deltei Dunării
		1.69	Conservarea patrimoniului și a tradițiilor locale (inclusiv a meșteșugurilor)
		1.70	Acordarea de terenuri, inclusiv prin concesiuni acordate de către Consiliul Județean Tulcea fermierilor locali pentru încurajarea activitatilor agricole si cresterea nivelului veniturilor
		1.71	Încurajarea înființării grupurilor/ organizațiilor de producători
	1.72	Stimularea creării unor lanțuri scurte de aprovizionare în beneficiul activităților de turism	
	1.73	Susținerea atribuirii de marcă/certificării produselor agricole și a comercializării acestora pe piețele internaționale	
	1.74	Acordarea de stimulente pentru menținerea activităților agricole în centrul Deltei	
	1.75	Susținerea reabilitării infrastructurii de protecție împotriva inundațiilor	
	1.76	Accesul fermierilor și a procesatorilor la instrumentele pentru managementul riscurilor	
	1.77	Modernizarea infrastructurii educaționale (în special pentru învățământul primar și secundar).	

Pilon	Sector	Nr. tip de intervenții e/ proiect	Tipuri de intervenții/ proiecte
		1.78	Implementarea unui program extins de revitalizarea localităților din Centrul Deltei prin realizarea de proiecte de reabilitare arhitecturală și creștere a calității spațiilor publice
Pilon III	Transportul	1.79	Modernizarea drumului național DN 22 Constanța - Tulcea - Măcin - Brăila inclusiv realizare pod peste Dunăre în zona Brăila-Măcin
		1.80	Sistem de transport public durabil, adaptat specificităților centrului Deltei
		1.81	Modernizarea drumului județean DJ229, sectorul I și II, Niculițel - Zebil - Sarichioi
		1.82	Modernizarea drumului județean DJ222N, Tulcea - Pardina - Chilia Veche
		1.83	Modernizarea drumului județean DJ226 Tronson DN22B - Corbu - Săcele - Istria - Mihai Viteazu
		1.84	Modernizarea și creșterea capacității operaționale a porturilor Tulcea, Sulina, Măcin, Isaccea, Mahmudia și Chilia
		1.85	Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii aeroportuare
		1.86	Modernizarea drumurilor județene (infrastructura de transport regional): <ul style="list-style-type: none"> • DJ222B Tronson Baia- Ceamurlia de Sus; • DJ222 Tronson Visina- Ceamurlia de Sus; • DJ 223A Tronson Enisala – Babadag – Slava Rusă,; • DJ 226A Tronson Cetatea Histria – DN22/Tariverde
		1.87	Reabilitarea și modernizarea Canalului Sulina
	Tehnologia informației și comunicațiilor	1.88	Internet/ internet ultrarapid pentru un turism ecologic
		1.89	Îmbunătățirea serviciilor guvernamentale electronice și a sistemelor locale de monitorizare publică
		1.90	Susținerea TIC pentru afaceri prin intermediul e-portal și acordarea de facilități
		1.91	Formularea și implementarea politicilor de date deschise
		1.92	Creșterea integrării verticale a soluțiilor de inovare din domeniul TIC în economia locală
		1.93	Creșterea investițiilor private în CDI și încurajarea cererii pentru CDI
		1.94	Creșterea transferului de cunoștințe, tehnologie și personal cu competențe CDI prin parteneriate între mediul privat și cel de cercetare
		1.95	Creșterea excelenței bazei științifice ca promotor al inovării prin dezvoltarea infrastructurii CD
		1.96	Creșterea implicării în cercetarea la nivel UE prin deblocarea potențialului de excelență în CDI, cum ar fi prin programul cadru Orizont 2020, și prin atragerea talentelor și a competențelor avansate în sistemul național CDI
			1.97

Pilon	Sector	Nr. tip de intervenții e/ proiect	Tipuri de intervenții/ proiecte
Pilon IV	Alimentarea cu apă, canalizarea și managementul integrat al apei	I.98	Proiecte în zone cu un echivalent - locuitor mai mare de 2.000
		I.99	Proiecte în zone cu un echivalent - locuitor mai mic de 2.000
	Managementul deșeurilor	I.100	Colectarea deșeurilor care plutesc din canalele fluviului
		I.101	Investiții în sisteme de management al deșeurilor pentru manevrarea deșeurilor separate (infrastructură pentru separare deșeurilor la sursă, colectare, sortare și transport)
		I.102	Program de educație publică și conștientizare cu privire la gestionarea deșeurilor
		I.103	Containere de compost pentru gospodăriile rurale în vederea procesării deșeurilor biodegradabile
		I.104	Investiții în unități pentru tratarea și eliminarea deșeurilor rezultate din construcții și demolări
		I.105	Valorificarea deșeurilor colectate de la populație și agenți economici
	Sănătatea	I.106	Consolidarea capacității de răspuns a Direcției de Sănătate Publică (DSP) prin elaborarea și implementarea unui sistem de supraveghere a sănătății mediului
		I.107	Reabilitarea/modernizarea facilităților și a echipamentelor IT
		I.108	Modernizarea, dotarea și organizarea unui circuit funcțional în cadrul Spitalului de Urgență Tulcea (inclusiv pentru ambulatoriu integrat) și pentru Spitalul Măcin
		I.109	Reabilitarea/transformarea pavilionului TBC din cadrul Spitalului de Urgență Tulcea într-un centru social (adăpost de îngrijire rezidențială).
		I.110	Crearea ambulatoriilor publice prin reabilitarea corpurilor de spital închise din Babadag și Sulina
		I.111	Asigurarea interoperabilității sistemelor informatice medicale la nivel de asistență medicală (telemedicină și e-sănătate)
		I.112	Reforme pentru creșterea rentabilității guvernantei/managementului sectorului (mecanism de finanțare în spital pentru stimularea sistemelor de ambulatoriu public, medicină de familie și telemedicină)
		I.113	Campanii de informare, educare și comunicare privind mediul sănătos și igienic
		I.114	Ambulanțe pentru îngrijiri medicale de urgență și lucrări civile de reabilitare
		I.115	Acordarea de instruire specifică zonei pentru personalul medical
I.116		Creșterea prevalenței programelor de sănătate axate pe prevenție și depistare (screening)	

Pilon	Sector	Nr. tip de intervenție/proiect	Tipuri de intervenții/proiecte
Pilon V	Educația	I. 117	Asigurarea de programe de învățare continuă relevante, accesibile și stimulante în turismul, agricultura și pescuitul sustenabile, în Centrele Comunitare de Învățare Permanentă
		I.118	Crearea unei rețele de educație și formare pentru elevii care trăiesc în zone îndepărtate sau în zone cu mai puțin de 2000 locuitori, în vederea oferirii accesului tuturor la învățământ primar și gimnazial de calitate
		I.119	Acordarea de sprijin pentru înființarea școlilor profesionale (prin construirea/modernizarea/extinderea infrastructurii) care sunt relevante, atractive și cuprinzătoare și care produc forță de muncă cu cunoștințe și competențe la standarde internaționale și cu relevanță pentru cerințele globale ale turismului bazat pe natură și ale pieței pescuitului recreativ
		I.120	Consolidarea serviciilor prestate de grădinițe și creșe prin dezvoltarea, susținerea, reabilitarea și acordarea de echipamente pentru creșterea accesului la educație și îngrijire pentru copiii preșcolari
		I.121	Aducerea înapoi la școală a elevilor care abandonează școala de timpuriu prin programe de tip școală după școală și a doua șansă
		I.122	Crearea de parteneriate între angajatori, furnizorii de educație și formare profesională și organismele de cercetare pentru a avea performanțe mai bune ale sistemului de învățământ în abordarea nevoilor pieței muncii
	Incluziunea și protecția socială	I. 123	Dezvoltarea infrastructurii instituționale pentru copiii preșcolari (0-6 ani) în comunitățile cu o pondere mare de minorități etnice și alte grupuri vulnerabile
		I.124	Extinderea programului de mediatori școlari în școlile cu un procent ridicat de minorități etnice și alte grupuri vulnerabile
		I. 125	Implementarea subvențiilor pentru comunitate pentru intervenția în educație
		I. 126	Facilitarea regularizării dreptului la proprietate
		I. 127	Subvenții acordate IMM-urilor pentru plasarea forței de muncă pentru NEET în domeniile relevante
		I. 128	Îmbunătățirea competențelor digitale în rândul minorităților etnice și a altor grupuri vulnerabile
		I. 129	Creșterea accesului și eficienței furnizării de servicii sociale inclusiv infrastructura aferentă
	Capacitatea administrativă și managementul de program	I.130	Consolidarea capacității administrative locale pentru planificarea strategică și bugetară, luarea deciziilor, managementul resurselor umane, monitorizare și evaluare
		I. 131	Identificarea, dezvoltarea și implementarea măsurilor pentru a crește transparența, incluziunea, etica și integritatea și pentru a reduce corupția din cadrul autorităților publice și al instituțiilor
		I.132	Asistență tehnică (AT) pentru managementul programelor ITI
		I. 133	Revizuirea reglementărilor pentru a îmbunătăți proiectarea subvențiilor gospodărești, în vederea ameliorării accesibilității serviciilor și o mai bună direcționare și utilizare a resurselor financiare și naturale

Pilon	Sector	Nr. tip de intervenție/ proiect	Tipuri de intervenții/ proiecte
		I. 134	Îmbunătățirea accesului și calității serviciilor furnizate de sistemul judiciar
		I. 135	Acțiuni menite să asigure coordonarea între instituțiile publice cu atribuții în conservarea biodiversității și reconstrucția ecologică a Deltei Dunării
		I. 136	Dezvoltarea și implementarea de servicii online

IV: Abordare teritorială integrată și sinergie inter-sectorială

IV.1 Integrare teritorială

Regiunea Deltei Dunării – așa cum este definită în scopul elaborării unei strategii de dezvoltare și sprijinirii finanțării ITI (vezi Anexa 1) – este un teritoriu de 4340 km pătrați (inclusiv complexul lagunar Razim) din care 87% reprezintă suprafață acoperită de apă. Regiunea are o populație totală de aproximativ 184.000 locuitori, din care 100.000 sunt în mediul urban (orașul Tulcea și patru orașe) și 84.000 în mediul rural. Populația rurală se află în 32 de comune, din care 28 sunt în județul Tulcea, inclusiv 81 de sate; și patru (4) sunt în județul Constanța, inclusiv 8 sate

Figura 60: Distribuția spațială a locuitorilor în regiunea Delta Dunării

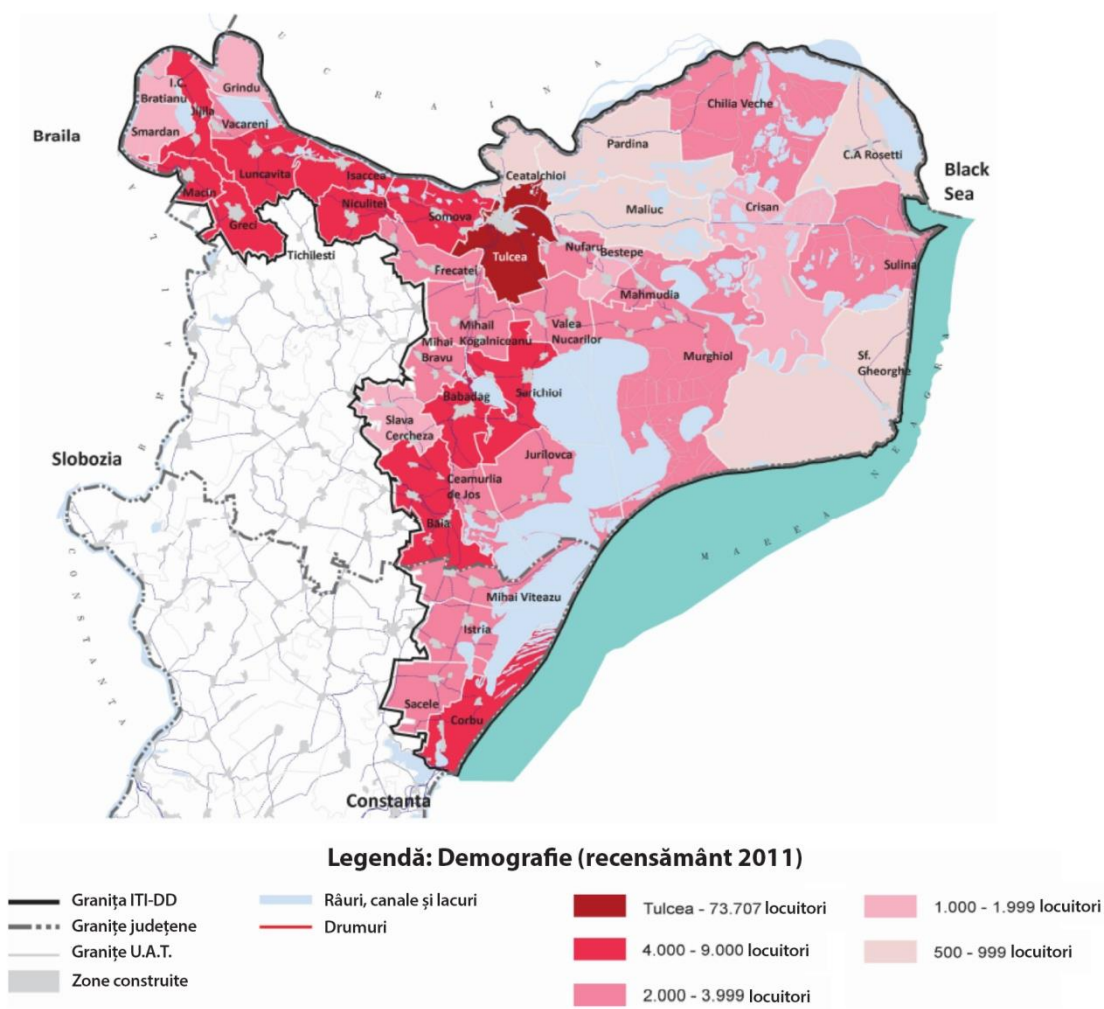
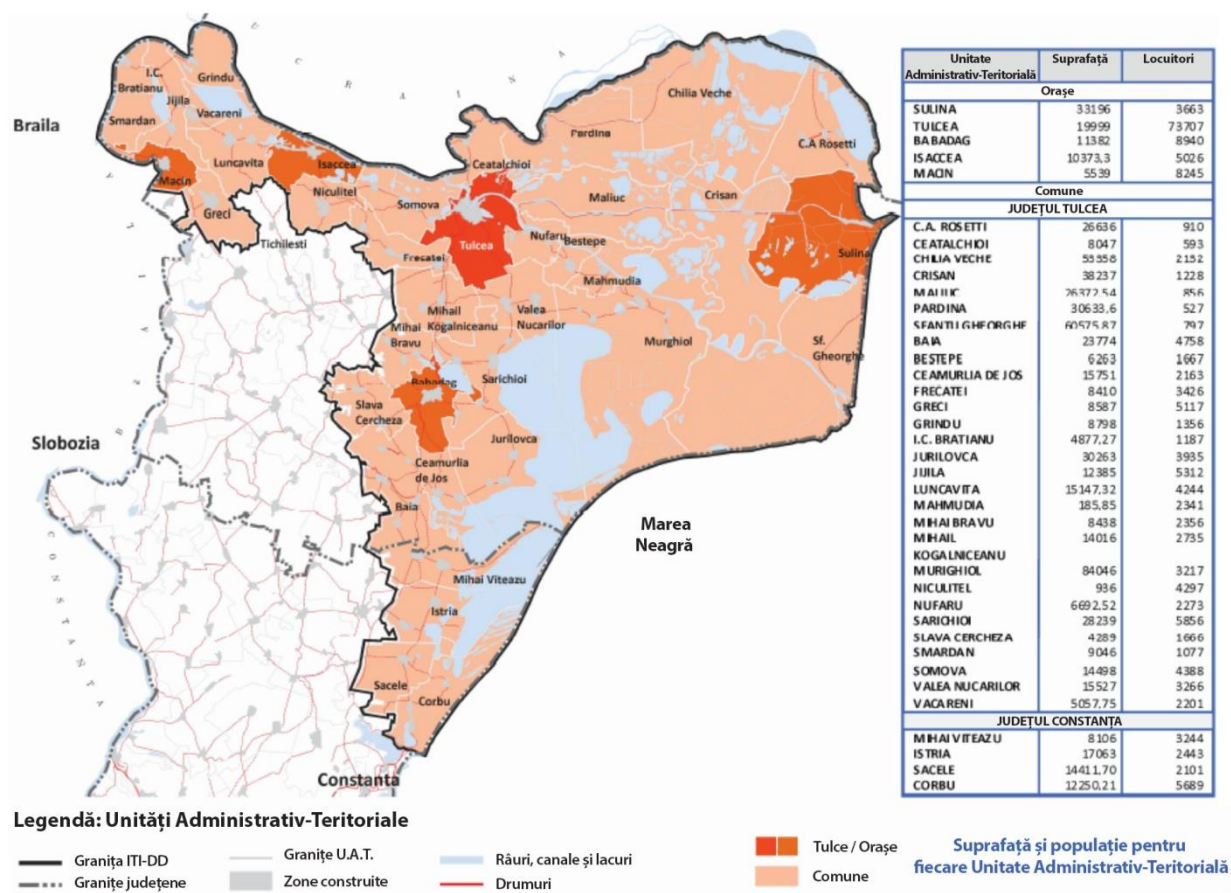

Figura 61: Distribuția spațială a Unităților Administrativ-Teritoriale (suprafețe și locuitori)

Conform cu *Strategia de dezvoltare teritorială a României-2035*, suprafața este clasificată ca unitate geografică alcătuită din lunci, iazuri, Delta Dunării și laguna Razim. Rezervația Biosferei Delta Dunării (RBDD) - Delta - este sit UNESCO și Ramsar și unul dintre cele mai valoroase habitate europene pentru fauna sălbatică și biodiversitate. Aceasta este o vastă zonă umedă, care include mlaștini, lacuri și iazuri, cursuri de apă și canale.

Regiunea Deltei Dunării este un amestec de zone locuite dispersate, în majoritate sate mici, și de suprafețe naturale cu o valoare ecologică ridicată. Ea înregistrează mari discrepanțe demografice, de densitate și socio-economice.⁶² În timp ce zonele urbane au diverse economii de servicii (orașul Tulcea și patru orașe), ariile periferice, cu acces limitat la zonele urbane, tind să se afle într-un anume declin economic și demografic (depopulare). Regiunea are un patrimoniu natural și cultural unic, cu sensibilitate de mediu și un potențial ridicat pentru cercetarea biosferei și dezvoltarea turismului. Profilul economic al regiunii este caracterizat în principal de turism, pescuit și agricultură, legate de resursele naturale, și cu funcții mai diverse în centrele urbane, cu porturi, industrie mică și sectoare de servicii.

Strategia propusă și proiectele aferente abordează rolurile și relațiile dintre oraș/orașe și zonele rurale și protejate. Acestea se axează pe: (a) protejarea valorii ecologice a RBDD; (b) dezvoltarea economică cu integrarea turismului, pescuitului, agriculturii, conservarea patrimoniului cultural, etc.

⁶² Vezi Raportul de diagnostic

(c) competitivitatea sporită a regiunii, inclusiv a zonelor construite (în special orașul Tulcea și cele patru orașe) și a sectorului agricol din zonele rurale; (d) legături îmbunătățite între zonele urbane; și (e) o mai bună coeziune urban-rural, prin dezvoltarea infrastructurilor economice, sociale și publice.

Zonele urbane și împrejurimile lor

Zonele urbane din regiunea Deltei Dunării⁶³ sunt: (i) Orașul Tulcea⁶⁴, reședință de județ; zona urbană dominantă și ieșirea principală spre Centrul Deltei; și (ii) patru orașe mici (Babadag, Isaccea și Macin⁶⁵, care comunică cu orașul Tulcea prin intermediul șoselelor; și Sulina pe coasta Mării Negre, care comunică cu orașul Tulcea prin fluviul Dunărea). Aceste zone urbane reprezintă 54% din populația totală din regiune - același indice de urbanizare ca pentru întreaga Românie.⁶⁶ Coridorul Babadag – Tulcea – Macin are cea mai mare densitate a populației, aproximativ 50 locuitori/km², în timp ce coridorul Tulcea - Sulina, de-a lungul canalului Sulina de pe fluviul Dunărea, are o densitate a populației sub 5 locuitori/km².⁶⁷

Intervențiile propuse pentru aceste zone urbane includ modernizarea porturilor, eficiența energetică atât în clădirile publice cât și în cele rezidențiale, modernizarea alimentării cu apă, a canalizării și sistemelor de tratare, și intervenții privind gestionarea deșeurilor printre alte investiții ale sectorului. În plus, investițiile pentru reînnoire urbană, cum ar fi modernizarea șoselelor/străzilor locale, a unităților sportive și a altor facilități ale comunității; îmbunătățirea spațiilor publice; măsuri de asanare; etc. Aceste intervenții vor îmbunătăți calitatea vieții, vor crea locuri de muncă și vor consolida bugetele locale în timp util. Modernizarea propusă pentru șosele, porturi și transportul naval va facilita nu doar accesul în regiune, dar și mobilitatea internă în cadrul regiunii, inclusiv pentru oraș și orașe, pentru a forma o rețea urbană consolidată.

Regiunea Deltei Dunării este în principal rurală, cu comune dispersate (alcătuite, de obicei, din două până la patru sate). În zona învecinată, acestea sunt ușor accesibile între ele prin intermediul rețelei de drumuri, în timp ce în Centrul Deltei ele comunică, în majoritatea cazurilor, doar prin căi navigabile. Populația comunelor din Centrul Deltei (nouă comune) variază de la aproximativ 500 locuitori (Pardina) la 2100 locuitori (Chilia Veche). Doar o singură comună (Chilia Veche; o singură comună) are mai mult de 2000 locuitori. Populația comunelor din zona învecinată (22 comune) variază de la aproximativ 1,200 locuitori (I.C. Brătianu) la 5900 locuitori (Sarichioi). Șapte dintre acestea au mai mult de 4000 locuitori.

Spațiul rural completează zonele urbane, cu agricultură valoroasă, peisaje, conservare naturală și facilități recreative. Pentru aceste zone, intervențiile au rolul de a proteja biodiversitatea și capitalul ecologic, diversitatea și identitatea peisajului. Alte investiții adaugă valoare cadrului rural existent, inclusiv reabilitarea bunurilor istorice și arhitecturale tangibile, iar investițiile în infrastructura rurală îmbunătățesc standardul de viață al locuitorilor și sprijină economia regională (în special turismul, pescuitul, agricultura și alte întreprinderi mici și mijlocii).

Legăturile dintre mediul urban și cel rural se vor îmbunătăți semnificativ prin implementarea Propunerii ITI. Dezvoltarea turismului va depinde nu doar de biodiversitate și conservarea mediului, ci și de progresele din pescuit, agricultură, infrastructura rurală, conservarea patrimoniului cultural și

---

⁶³ Întrucât regiunea este stabilă pentru dezvoltare strategică; vezi hărțile din această secțiune și din Anexa 1.

⁶⁴ Tulcea este reședința de județ, un oraș de mărime medie din România, cu 74.000 locuitori (2011).

⁶⁵ Aceste orașe au o populație ce variază între 3.700 și 9.000 locuitori (2011).

⁶⁶ Recensământ 2011

⁶⁷ Pentru referință, întregul județ Tulcea are o densitate de 30,4 locuitori/km²

diversificarea economiilor rurale, după cum se reflectă în proiectele propuse. Orașul Tulcea și cele patru orașe vor continua să-și consolideze serviciile pentru comunele înconjurătoare; pentru serviciile sociale (educație, sănătate, etc. inclusiv utilizarea tehnologiilor moderne TIC) și serviciile financiare și de altă natură pentru gospodării și întreprinderi. Cu o infrastructură îmbunătățită, ele vor forma importante centre "logistice" și de agrement pentru turismul bazat pe natură și cultură; în special, orașul Tulcea, în calitate de poartă spre Centrul Deltei (pe uscat, prin aer și pe apă) și Sulina de la Marea Neagră. Conectivitatea și mobilitatea crescute în regiune - prin intermediul șoselelor și al căilor navigabile - și accesibilitatea crescută spre/dinspre Constanța și Brăila/Galați, vor consolida legăturile dintre multe comune cât și dintre oraș și orașe.

RBDD este slab populată de-a lungul și între cele trei canale ale Dunării, în jurul sistemului de lacuri Razim-Sinoe și pe coasta Mării Negre.⁶⁸ Zona este în principal un teritoriu proprietate a statului, administrat de Administrația Rezervației Biosferei Delta Dunării (ARBDD). Doar 19% din teren aparține administrațiilor publice locale și proprietarilor privați. Investițiile propuse pentru conservarea biodiversității și a peisajului; protecția apelor și a uscatului; monitorizarea și îmbunătățirea calității apei; și managementul riscurilor sunt critice nu doar pentru RBDD ca și sit al Patrimoniului Mondial, ci și pentru dezvoltarea economică a întregii regiuni a Deltei Dunării - în principal dezvoltarea turismului, a pescuitului, a agriculturii și a întreprinderilor mici și mijlocii (IMM) aferente.

Teritoriul are două axe majore de dezvoltare. Axa Nord-Sud leagă Constanța (polul de creștere națională) de Tulcea, Brăila, Galați (poluri de dezvoltare națională) și comunică cu rețeaua europeană de transport TEN-T. Axa de dezvoltare Est-Vest are orașul Tulcea ca punct central și Chilia Veche, Sulina și Sfântu Gheorghe ca destinații majore din Centrul Deltei în cadrul RBDD, atracția principală a regiunii. Proiectele propuse în această Propunere ITI permit dezvoltarea spațială, cu respectarea caracterului unic al regiunii Deltei Dunării, și accentuează diversitatea spațială și coerența regiunii.⁶⁹

Se susține dezvoltarea unei rețele de localități policentrice care să fie structurată pe cele trei tipuri de centre: centre urbane de importanță regională, centre urbane de importanță județeană, c entre rurale cu influență locală.

Această rețea de așezări oferă o oportunitate pentru dezvoltarea atât a zonelor construite cât și a celor rurale, îmbunătățind legăturile economice și sociale. Zona învecinată RBDD (Delta) are potențial pentru integrare spațială ulterioară, cu legături de transport care facilitează operațiunile la nivel regional, inclusiv pentru sectorul turistic.

---

⁶⁸ Tipologia zonei include suprafețe complet protejate (50.904 ha), zone costiere tampon (103.000 ha), zone deltaice tampon (119.996 ha) și zone de reconstrucție ecologică (101.695 ha).

⁶⁹ Planul european în domeniul politicilor naturale, Directiva CE privind păsările și habitatul și acțiunile europene legate de patrimoniul cultural formează un cadru solid pentru protejarea zonelor sensibile din Deltă.

IV.2 Sinergie inter-sectorială

Strategia a fost dezvoltată printr-o abordare integrată. Un mare număr de specialiști din domeniu, internaționali și români, au conlucrat ca echipă pe tot parcursul dezvoltării documentului, asigurând o strategie integrată și un plan de acțiune. Prin identificarea simultană a nevoilor de investiții și a proiectelor aferente din sfera sectorială, au fost găsite sinergii potențiale și nevoi de coordonare în cadrul sectoarelor. Strategia pentru orizontul anului 2030 și proiectele prioritare sugerate pentru implementare până în 2020⁷⁰ sunt ‘ancorate’ în cele două obiective strategice ample ale Strategiei.⁷¹ Potențialul turistic va rămâne limitat, dacă serviciile urbane (apă, salubritate și colectarea gunoierului) și infrastructura turistică nu sunt îmbunătățite. Serviciile precum sănătatea și educația se vor baza din ce în ce mai mult pe instrumente de comunicare virtuală (TIC). Vor apărea mai multe beneficii în domeniul turismului după dezvoltarea mai multor atracții și a pescuitului recreațional, a acvaculturii, a agriculturii organice, a vizitelor conduse de ghizi etc. Deoarece valorile naturale și culturale sunt atracția principală a regiunii, reabilitarea, protejarea și îmbunătățirea acestora sunt de importanță crucială. Turismul bazat pe capitalul natural și cultură și managementul consolidat al mediului se completează reciproc și sunt susținute de trecerea spre pescuitul recreativ, în timp, și spre servicii îmbunătățite în regiune (transport, alimentare cu apă, etc.). Managementul mediului este strâns legat de inițiativele din pescuit și agricultură și de reducerea riscurilor de dezastre, inclusiv situațiile de urgență în caz de poluare. Câștigurile semnificative din eficiența energetică sunt potențial realizabile în clădirile publice tradiționale, cât și în instalațiile de apă și sanitare. Utilizarea tehnologiei informației și comunicațiilor de ultimă oră se pretează în educație (ex. învățarea de la distanță) și sănătate (ex. telemedicină), dar și pentru cercetare și dezvoltare în diferite domenii. Extinderea formării profesionale în regiune va fi aliniată cu dezvoltarea economică în evoluție, în special în turism, pescuit/acvacultură și agricultură. Rețelele consolidate de transport - pe uscat, pe apă și prin aer - și modernizarea porturilor susțin progresele din aceste sectoare economice, pe lângă îmbunătățirea accesibilității și conectivității în cadrul regiunii și în afara acesteia. Sistemele de alimentare cu apă și salubritate îmbunătățite sunt importante pentru sănătatea și calitatea vieții locuitorilor din regiune, dar și pentru dezvoltarea viitoare a turismului.

La fel de importantă este și abordarea integrată a implementării. Abordarea integrată a planificării utilizată trebuie urmată de o abordare similară a implementării strâns coordonate la nivel de proiect și de consolidarea largă a capacității administrative. Multe dintre proiectele prioritare propuse sunt strâns legate funcțional între ele. Aceasta înseamnă că oamenii care lucrează la pregătirea sau la implementarea unui proiect trebuie să țină legătura cu oamenii care lucrează la un alt proiect, pentru a avea uniformitate, obiective și abordări ale proiectelor cât mai eficiente, un impact comun maxim și pentru a preveni ineficiențele. Pentru a menționa doar câteva exemple, planificarea

---

⁷⁰ Ori anul 2022 ar putea reprezenta o prelungire cu doi ani a perioadei de programare curente obținută din partea UE, așa cum s-a întâmplat cu perioada de programare anterioară.

⁷¹ Cele două obiective strategice definite în Strategia integrată de dezvoltare durabilă a Deltei Dunării (2030) sunt:

(i) *Păstrarea valorilor naturale unice printr-un management de mediu ghidat de știință și prin consolidarea comunităților locale în rolul acestora de protectori proactivi ai acestui patrimoniu mondial unic; și (ii) Dezvoltarea unei economii locale verzi, incluzive, pe baza consumului și producției durabile, eficientă din punct de vedere al resurselor, valorificând avantajele comparative ale zonei și beneficiind de sprijinul unor servicii publice îmbunătățite.*

implementării va trebui să asigure că modelul hidrologic pentru dinamica sedimentării etc. este făcut înainte de realizarea unei dragări extinse; înfrumusețarea așezărilor în scopuri turistice trebuie strâns coordonată cu modernizarea infrastructurii rurale; și îmbunătățirile aduse sistemelor de apă și salubritate trebuie făcute prin coroborare cu reabilitările drumurilor și străzilor, după caz. În plus, atragerea vizitatorilor către o anumită destinație din regiune depinde de inițiativele multi-sectoriale reale; inclusiv, de exemplu, transport, unități de cazare modernizate, infrastructură și asistență pentru vizitatori (ex. pentru pescuit, observarea păsărilor, vizite în cadrul patrimoniului cultural, plimbări în natură etc.), refacerea sistemelor ecologice și a habitatului natural, disponibilitatea producției și produselor locale și modernizarea infrastructurii rurale. Accentul tehnic amplu al strategiei și această Propunere ITI reflectă oportunitățile respective. Pentru acele relații proiect-proiect care garantează coordonarea, “echipa de planificare sau implementare” pentru un proiect trebuie să discute problemele privind coordonarea proiectului cu “echipa de planificare sau implementare” pentru un alt proiect. Această relație și nevoie de coordonare poate fi evident mai puternică sau mai slabă de la caz la caz..

Legarea intervențiilor “majore” și “minore” amplifică beneficiile și susține investiția

Dincolo de axarea pe integrare și sinergii în cadrul sectoarelor, prin procesul de planificare amplă și complementaritatea celor cinci piloni ai strategiei, o atenție deosebită a fost acordată corelării investițiilor fizice cu modificările politicilor și reglementărilor, după caz, dar și cu nevoia de dezvoltare instituțională și asistență tehnică. Aceste intervenții se completează și se îmbunătățesc unele pe altele în cadrul acestui program integrat de dezvoltare teritorială. Programul de dezvoltare propus va necesita eforturi remarcabile pentru autoritățile din regiune. Trebuie acordată o asistență tehnică pe măsură.

Multe intervenții contribuie la integrarea spațială ulterioară în regiune și dincolo de aceasta.

Integrarea spațială va consolida legăturile: (a) dintre zonele urbane și rurale din cadrul regiunii Deltei Dunării; (b) dintre zonele urbane, adică orașul Tulcea și cele patru orașe, care formează o “rețea urbană”; și (c) și legăturile dintre regiune și județele învecinate și zonele urbane mai mari din apropiere (Constanța, Brăila și Galați). Cele patru comune incluse în municipiul Constanța au o legătură strânsă cu orașul Constanța și cu zona de litoral a acestuia (Mamaia). Integrarea spațială din cadrul regiunii DD va fi consolidată, în special, prin îmbunătățirea transporturilor, prin integrarea economică ulterioară (turism, agricultură, pescuit) și unele servicii centralizate (ex. telemedicină, învățarea la distanță, utilizarea și întreținerea sistemelor de apă și salubritate). Mai exact: (i) RBDD atrage vizitatori în întreaga regiune (destinație turistică), în timp ce zona învecinată susține RBDD prin economia sa puternică; (ii) principalele zone urbane, care funcționează ca centre de servicii importante pentru regiune, vor fi conectate în viitor; și (iii) integrarea economică indusă de turism menționată și integrarea serviciilor (unități de cazare, indicatoare, vizite îndrumate de ghizi, etc.) vor face mai puternice legăturile dintre mediul urban și cel rural. În general, se are în vedere un sistem de așezări policentric și echilibrat, chiar dacă destul de dispersat, cu funcții urbane de calitate ce extind serviciile în mediul rural. Toate zonele regiunii vor fi reprezentate într-o organizație/într-un mecanism de management al destinațiilor pentru dezvoltarea continuă a turismului

Figura 62: Distribuția spațială a intervențiilor din Pilonul I - Protejarea mediului și resurselor naturale

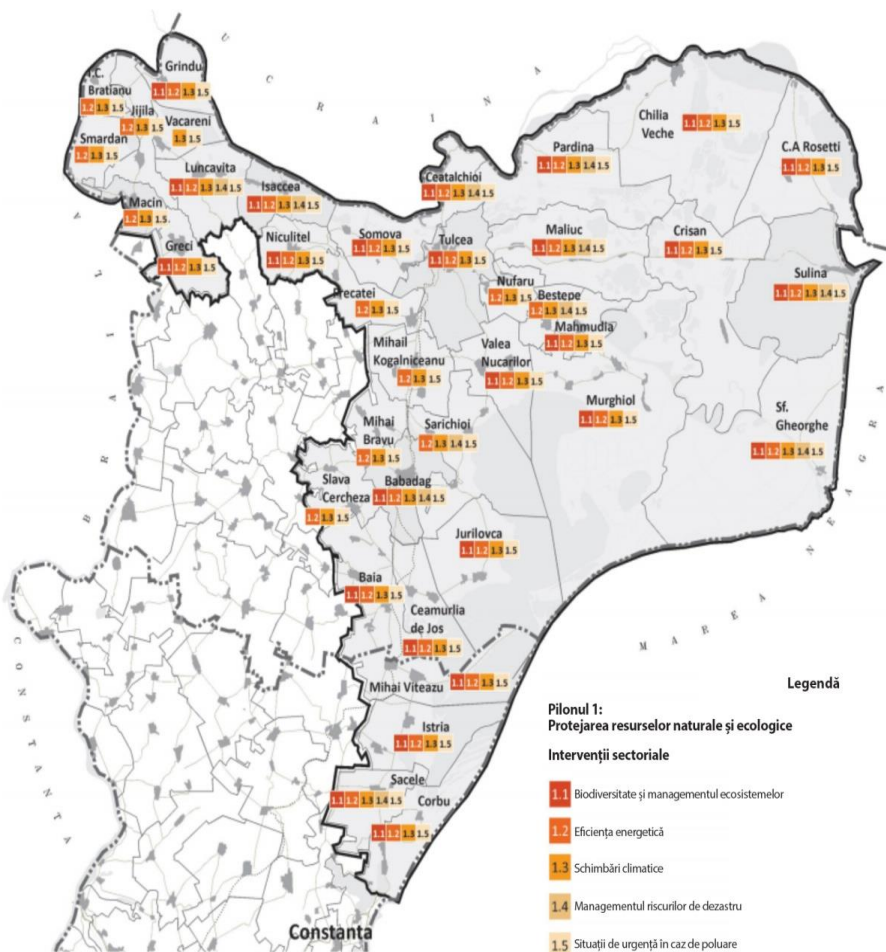

Figura 63: Distribuția spațială a intervențiilor din Pilonul II - Îmbunătățirea economiei

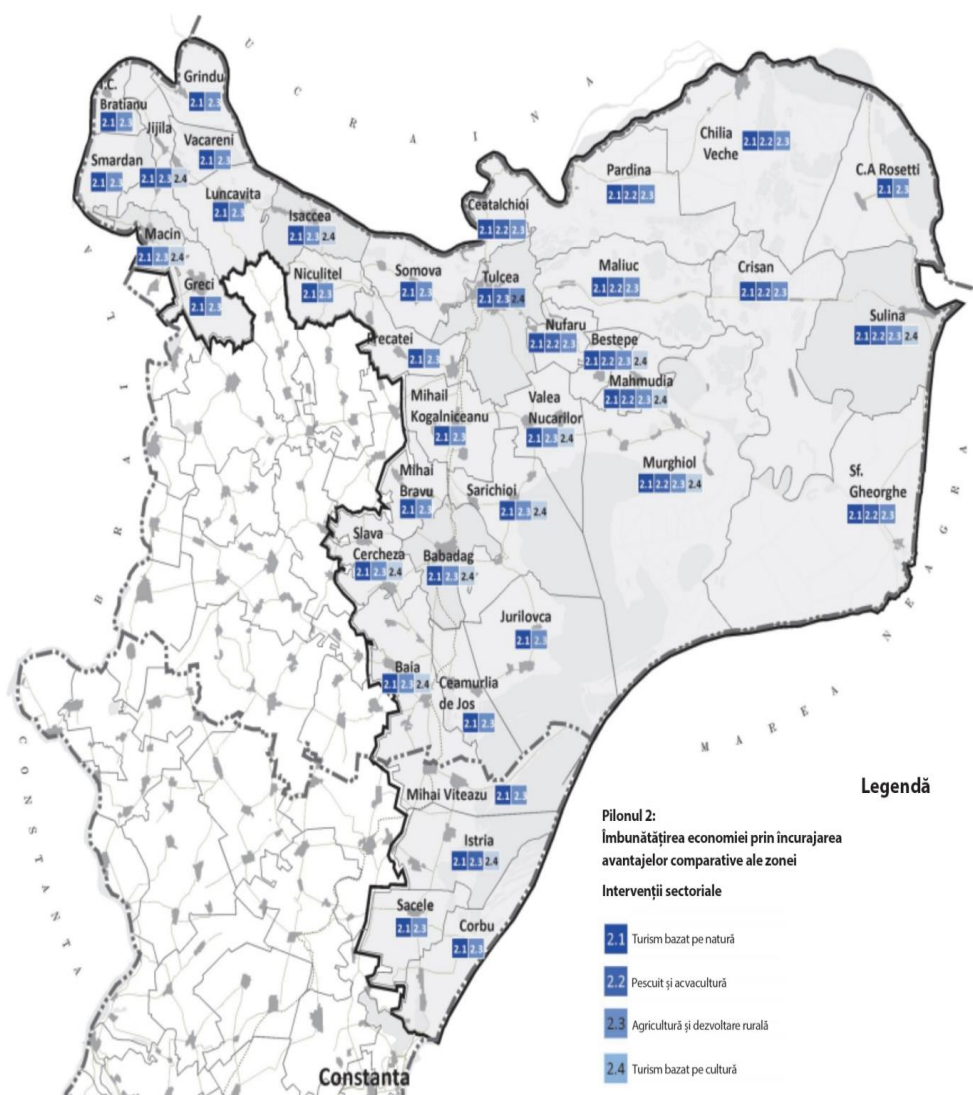

Figura 64: Distribuția spațială a intervențiilor din Pilonul III - Îmbunătățirea conectivității

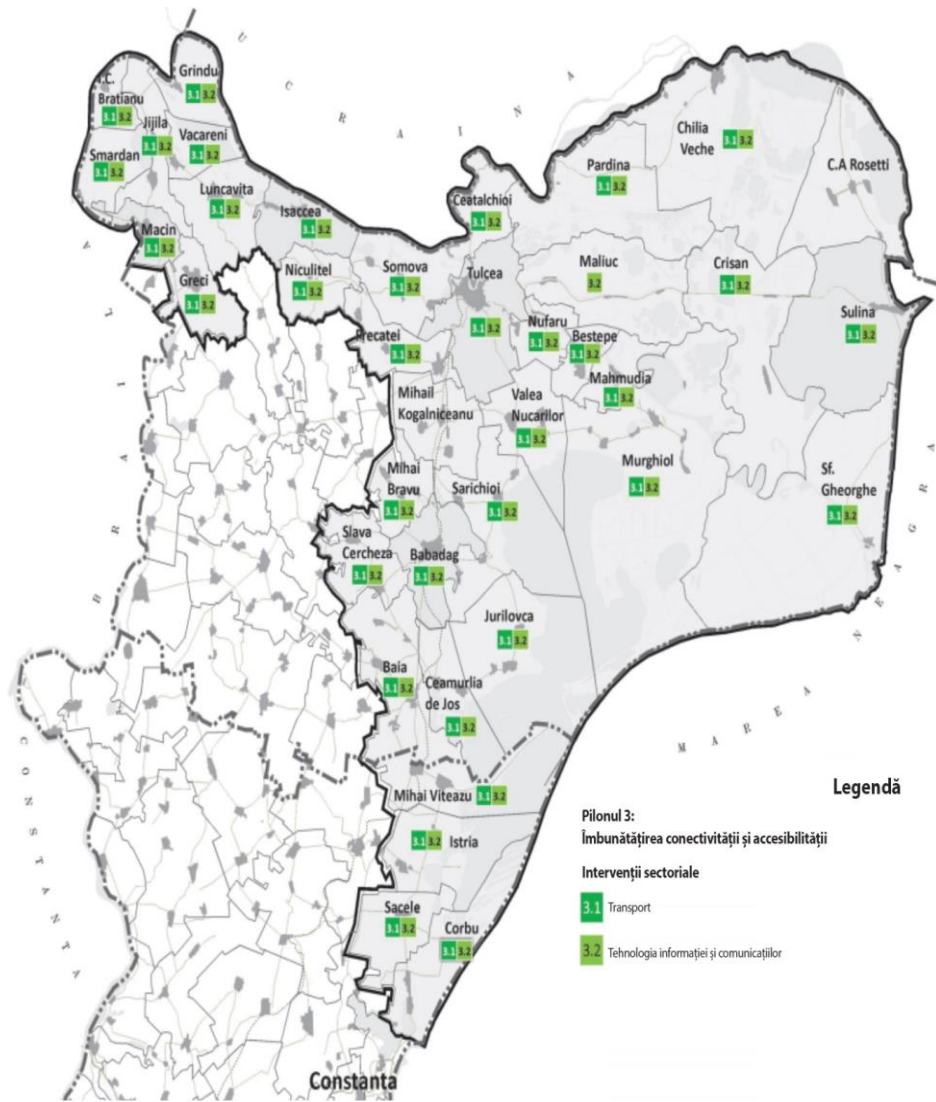
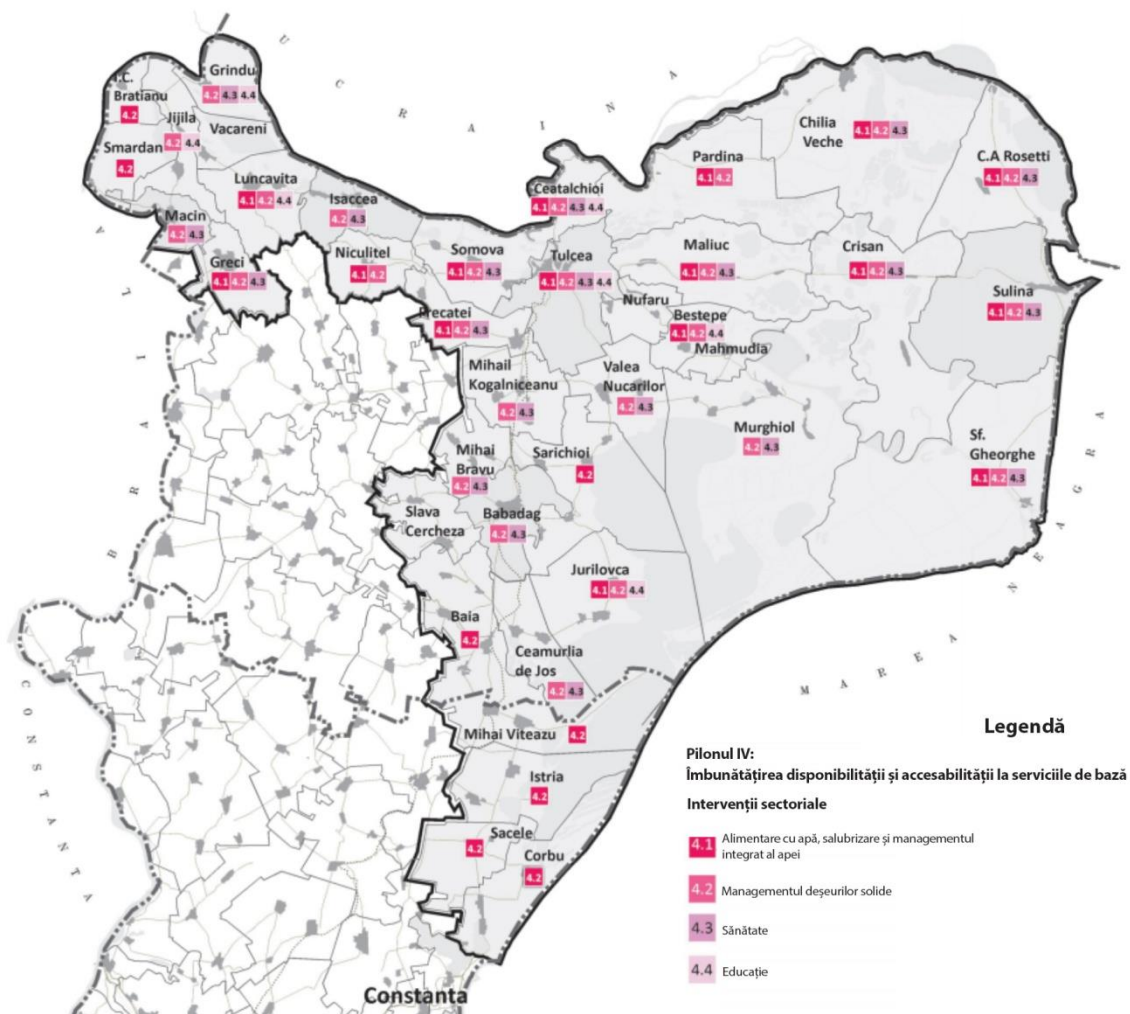

Figura 65: Distribuția spațială a intervențiilor din Pilonul IV - Asigurarea serviciilor publice

IV.3 Secvențialitate și prioritizare a intervențiilor prevăzute în Strategie

În procesul de implementare a strategiei este nevoie a se acorda prioritate implementării acelor proiecte prioritare care au o contribuție semnificativă la atingerea obiectivelor strategice sau care constituie pre-condiții necesare pentru succesul altor proiecte ulterioare.

Criteriile care trebuie avut în vedere la prioritizarea intervențiilor sunt:

Criterii	Pondere /Criteriul	
		Ponderea (%)
1. Consolidarea mediului -- impactul anticipat asupra obiectivului strategic 1		35
2. Dezvoltarea economică și serviciile îmbunătățite impactul anticipat asupra obiectivului strategic 2		35
3. Amploarea geografică, numărul beneficiarilor		10
4. Gradul de dificultate, durabilitatea financiară pe termen lung și stadiul în implementare		20
	Total	100 %

Sunt utilizate patru criterii principale. Fiecărui criteriu îi revine o pondere (totalul însumând 100). Fiecărui criteriu i se acordă un punctaj de la 1 la 10 (mic până la mare) pentru un proiect. Aceste punctaje sunt apoi înmulțite cu ponderea respectivă, iar cele cinci punctaje rezultate sunt adunate pentru a obține un punctaj total al proiectului (metodologia aferentă este prezentată în anexă).

În cazul Regiunii Delta Dunării, contribuția proiectului la cele două obiective strategice (refectate în criteriile nr. 1 și 2) este cea care stabilește, în principal, prioritatea proiectului. Acest lucru este reflectat în ponderile ridicate acordate acestor două criterii. Obiectivul principal al prioritizării este indicarea gradului de impact estimat pe care un proiect îl va avea asupra obiectivelor strategice definite în strategia pentru regiune, crearea conștientizării importanței relative a proiectelor în această privință, și, într-o oarecare măsură, îndrumarea ordinii de implementare a proiectului.

Cu privire la primul obiectiv strategic, prioritizarea categoriilor de intervenție trebuie să țină cont de importanța refacerii cadrului natural al Deltei Dunării, iar în ceea ce privește al doilea obiectiv strategic se va ține cont cu prioritate de creșterea calității vieții și a atractivității localităților din RBDD.

Prin aplicarea criteriilor de prioritizare la intervențiile propuse în cadrul strategiei rezultă trei categorii de prioritate: ridicată, medie, scăzută.

Categoria 1: Intervenții cu prioritate ridicată

Biodiversitate și managementul ecosistemelor

- Lucrări pentru refacerea și optimizarea regimului hidrologic din Delta Dunării
- Refacerea sistemelor ecologice și a habitatelor naturale prin lucrări de decolmatare și reconstrucție ecologică în lacurile din complexele lacustre naturale, afectate de procese de aluvionare cauzată de intervenții antropice
- Marcarea și semnalizarea zonelor strict protejate și a zonelor tampon, a zonelor de pescuit sportiv, a canalelor și lacurilor, a zonelor de campare și parcare etc. și implementarea unui sistem de monitorizare și informare, inclusiv tehnologie, cum ar fi camere activate la mișcare, turnuri de observație etc.
- Îmbunătățirea managementului pe bază de dovezi prin dezvoltarea și implementarea unui sistem de monitorizare modern/eficient și a unui model predictiv pentru dinamica sedimentării în Delta Dunării.
- O analiză instituțională detaliată (revizuirea funcționării) a ARBDD și a reformelor administrative aferente, cu scopul de a îmbunătăți performanțele sale manageriale și cadrul legislativ care guvernează managementul zonei RBDD, pentru a permite locuitorilor să devină participanți activi în protejarea și gestionarea resurselor naturale. Măsurile de consolidare a capacității pentru comunități și ARBDD.
- Dezvoltarea și implementarea măsurilor pentru reducerea cantității de deșeuri din zonele naturale.

Managementul riscurilor în caz de dezastre (MRD)

- Furnizarea unor utilaje și echipamente speciale pentru intervenții ale ISU și SMURD în situații de dezastru
- Lucrări pentru protecția împotriva inundațiilor în 14 orașe/comune

Turism

- Dezvoltarea și construirea, instalarea infrastructurii turistice
- Instituționalizarea unei Organizații de management pentru destinația Delta Dunării (OMD), corelat cu dezvoltarea brandului Delta Dunării
- Elaborarea și implementarea unui program cu multiple destinații pentru dezvoltarea de produse și atracții

Pescuit și acvacultură

- Dragarea lacurilor mari pentru a reface adâncimea apei
- Reducerea sedimentării în lacurile mari
- Diversificarea activităților pescarilor care practică pescuit comercial prin dezvoltarea unor activități complementare- îmbunătățirea siturilor eco-turistice pentru a satisface nevoile pescarilor. Promovarea și acordarea de servicii de pregătire pentru pescaturism și pescuitul recreativ/sportiv durabil
- Susținerea reproducerii artificiale a speciilor valoroase, precum știuca, șalăul și alte specii în declin și construirea/modernizarea unor facilități de debarcare simple în zonele cu densitate mare a pescarilor
- Construirea unor facilități de debarcare simple în zonele cu densitate mare a pescarilor

Agricultură și Dezvoltare Rurală

- Inițiative de jos în sus pentru dezvoltare locală
- Conservarea patrimoniului și a tradițiilor locale (inclusiv a meșteșugurilor)
- Încurajarea înființării grupurilor/organizațiilor de producători

- Stimularea creării unor lanțuri scurte de aprovizionare în beneficiul activităților de turism
- Susținerea atribuirii de marcă/certificării produselor agricole și a comercializării acestora pe piețele internaționale
- Implementarea unui program extins de revitalizarea localitatilor din Centrul Deltei prin realizarea de proiecte de reabilitare arhitecturală și creștere a calității spațiilor publice

Transport

- Sistem de transport public durabil, adaptat specificităților centrului Deltei
- Realizare pod peste Dunăre în zona Brăila-Măcin
- Modernizarea și creșterea capacității operaționale a portului Tulcea

Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)

- Internet/internet ultrarapid pentru un turism ecologic

Alimentare cu apă și sisteme de canalizare

- Proiecte în zone cu un echivalent-locuitor > 2000

Managementul deșeurilor

- Colectarea deșeurilor plutitoare din canalele fluviului

Sănătate

- Reforme pentru creșterea rentabilității guvernantei/managementului sectorului mecanism de finanțare în spital pentru stimularea sistemelor de ambulatoriu public, medicină de familie și telemedicină)

Incluziune și protecție socială

- Creșterea accesului și eficienței furnizării de servicii sociale inclusiv infrastructura aferenta

Capacitate administrativă și management de program

- Acțiuni menite să asigure coordonarea între instituțiile publice cu atribuții în conservarea biodiversității și reconstrucția ecologică a Deltei Dunării

Grupa 2: Intervenții cu prioritate medie

Biodiversitate și managementul ecosistemelor

- Echipamente și costuri operaționale pentru intervențiile fizice în vederea refacerii circulației naturale a apei și a zonelor cu habitate importante
- Refacerea sistemelor ecologice și a habitatului natural în cadrul rețelei „Natura 2000” pentru speciile care fac obiectul preocupărilor legate de conservare, împreună cu dezvoltarea unui sistem de monitorizare integrat care să acopere întreaga zonă DD (inclusiv zonele transfrontaliere), susținerea luării deciziilor pe bază de dovezi și participarea comunității
- Studii și asistență tehnică pentru conservarea biodiversității și refacerea ecosistemelor și a habitatelor naturale în cadrul rețelei Natura 2000 afectate de impacturile antropice
- Identificarea polderelor suplimentare, eligibile pentru refacere ecologică. Acestea vor include studii de fezabilitate și proiecte tehnice pentru restaurarea habitatelor naturale afectate de activitățile non-ecologice din polderele agricole, pescărești și forestiere - lucrări de restaurare ecologică integrală sau parțială
- Studii de capitalizare a capitalului natural pentru stabilirea celor mai valoroase utilizări ale terenului și resurselor naturale în vederea unui management optim

- Strategie integrată pentru managementul stufului
- Înființarea Centrului Internațional de Studii Avansate pentru Sisteme Fluviu-Mare DANUBIUS-RI

Eficiență energetică

- Promovarea utilizării surselor de energie regenerabilă. Investiții în proiecte pilot care promovează utilizarea surselor de energie regenerabilă (vânt, energie solară, pompe de căldură, biomasă, micro-hidro etc.) și a tehnologiilor nepoluante, inclusiv dezvoltarea și implementarea sistemelor de propulsie ecologice în Deltă
- Îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor publice (școli, spitale, clădiri administrative, etc.)

Schimbări climatice

- Crearea unei platforme de parteneriat SC, inclusiv un fond pentru adaptare climatică impulsionat de comunitate, dedicat familiilor cu venituri reduse; micro-granturi sau un mecanism de împrumut pentru susținerea IMM-urilor și o facilitare de parteneriat pentru promovarea colaborării publice-private pentru măsurile inovatoare privind schimbările climatice

Situații de urgență asociate riscurilor de poluare

- Planuri complete, coerente și cuprinzătoare pentru prevenirea și răspunsul la situațiile de urgență în caz de poluare, care să acopere atât apa și uscatul, cât și sursele de poluare mobile și fixe
- Crearea unei echipe interinstituționale pentru răspuns la situațiile de urgență în caz de poluare

Turism

- Implementarea unui mecanism de sprijin pentru un turism durabil și inovator, bazat pe natură și pe cultură și pentru microîntreprinderi, întreprinderi mici și mijlocii și de turism pentru o economie locală verde
- Implementarea unui program extins pentru înfrumusețarea așezărilor și revitalizarea centrelor urbane
- Program pentru îmbunătățirea calității unităților și serviciilor de cazare
- Intervenții legate de patrimoniul cultural (reabilitare, conservare etc.)

Pescuit și acvacultură

- Îmbunătățirea acvaculturii inclusiv prin sprijinirea mediului de afaceri
- Reglementarea sau eliminarea câmpării pentru pescuit necontrolat
- Propunerea unor stimulente fiscale, cum ar fi eliminarea taxei pentru apă
- Îmbunătățirea colectării și analizării datelor referitoare la pescării
- Consolidarea capacității analitice a INCDD
- Îmbunătățirea activităților de cercetare și dezvoltare legate de pescării în institute de cercetare, instituții publice și asociații ale pescarilor
- Îmbunătățirea habitatului peștilor

Agricultură și Dezvoltare Rurală

- Înființarea și modernizarea facilităților pentru producția /colectarea/ prelucrarea/comercializarea produselor agricole
- Modernizarea infrastructurii rurale (apă, salubritate, șosele, școli etc.)
- Încurajarea agriculturii organice
- Practicarea activităților agricole de către generațiile tinere

- Modernizarea/reabilitarea infrastructurii de irigații
- Sprijin pentru activități agricole ecologice în cadrul zonelor Natura 2000
- Modernizarea infrastructurii educaționale (în special pentru învățământul primar și secundar)
- Susținerea reabilitării infrastructurii de protecție împotriva inundațiilor
- Crearea unor afaceri mici non-agricole

Transport

- Modernizarea drumului național DN 22 Constanța – Tulcea – Măcin – Brăila
- Modernizarea drumului județean DJ 229, sectorul I și II, Niculitel – Zebil – Sarichioi
- Modernizarea drumului județean DJ 222N, Tulcea – Pardina – Chilia Veche
- Modernizarea drumului județean DJ 226: Tronson – Corbu – Săcele – Istria – Mihai Viteazu
- Modernizarea drumurilor județene (infrastructura de transport regional) : DJ 226 A Tronson Cetatea Histria – DN22/Tariverde
- Modernizarea drumurilor județene (infrastructura de transport regional): DJ 223A Tronson Enisala – Babadag – Slava Rusă
- Reabilitarea și modernizarea pe Canalul Sulina
- Modernizarea și creșterea capacității operaționale a porturilor: Isaccea, Sulina, Mahmudia
- Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii aeroportuare

Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)

- Îmbunătățirea serviciilor guvernamentale electronice și a sistemelor locale de monitorizare publică

Alimentare cu apă și sisteme de canalizare

- Proiecte în zone cu un echivalent-locuitor < 2000.

Managementul deșeurilor

- Investiții în sisteme de management al deșeurilor pentru manevrarea deșeurilor separate (infrastructură pentru separarea deșeurilor la sursă, colectare, sortare și transport)
- Program de educație publică și conștientizare cu privire la gestionarea deșeurilor

Sănătate

- Consolidarea capacității de răspuns a Direcției de Sănătate Publică (DSP) prin elaborarea și implementarea unui sistem de supraveghere a sănătății mediului
- Asigurarea interoperabilității sistemelor informatice medicale la nivel de asistență medicală (telemedicină și e-sănătate)

Educație

- Asigurarea de programe de învățare continuă relevante, accesibile și stimulante pentru turismul, agricultura și pescuitul sustenabile, în Centrele Comunitare de Învățare Permanentă
- Crearea de parteneriate între angajatori, furnizorii de educație și formare profesională și organismele de cercetare pentru a avea performanțe mai bune ale sistemului de învățământ în abordarea nevoilor pieței muncii

Capacitate administrativă și management de program

- Consolidarea capacității administrative locale pentru planificarea strategică și bugetară, luarea deciziilor, managementul resurselor umane, monitorizare și evaluare
- Identificarea, dezvoltarea și implementarea măsurilor pentru a crește transparența, incluziunea, etica și integritatea și pentru a reduce corupția din cadrul autorităților publice și al instituțiilor
- Asistență tehnică (TA) pentru managementul programelor ITI

Grupa 3: Intervenții cu prioritate scăzută

Biodiversitate și managementul ecosistemelor

- Reîmpădurirea suprafețelor în care vegetația forestieră naturală a dispărut sau s-a degradat.
- Investiții pentru susținerea acțiunii locale de reducere a poluării cu nitrați a căilor navigabile, poluare provenită din activitățile agricole și de creștere a animalelor
- Managementul integrat al dăunătorilor – dezvoltarea și implementarea unei strategii integrate pentru controlul țânțarilor

Eficiență energetică

- Extinderea și îmbunătățirea eficienței energetice a iluminatului public
- Susținerea îmbunătățirii eficienței energetice a gospodăriilor

Schimbări climatice (SC)

- Înființarea unei unități cu mandat clar care să se adreseze problemelor legate de schimbările climatice, cu un număr mic de angajați dedicați și informați și capabilă să funcționeze trans-sectorial
- Elaborarea unor ghiduri de bune practici cu instrucțiuni locale clare și ușoare privind implementarea politicilor de combatere a schimbărilor climatice

Managementul riscurilor în caz de dezastre (MRD)

- Modernizarea, reabilitarea și construirea elementelor de infrastructură ale Inspectoratului pentru Situații de Urgență "Delta" al județului Tulcea în Tulcea + Măcin + Crișan + Babadag + Topolog
- Crearea și menținerea unei baze de date interinstituționale cu factorii de risc

Situații de urgență asociate riscurilor de poluare

- Achiziționarea de echipamente pentru ca echipa de primă intervenție să aibă acces rapid în localitățile din centrul Deltei unde are loc incidentul de poluare
- Crearea și menținerea unei baze de date interinstituționale cu răspunderea pentru mediu, pentru schimbul de date și o mai bună coordonare între agenții

Turism

- Dezvoltarea unui program de interpretare (învățare) a destinațiilor
- Dezvoltarea și derularea unui program pentru situații de urgență și prim ajutor pentru lucrătorii din turism și furnizorii de servicii
- Înființarea unui observator de cercetare specializat în turism

Pescuit și acvacultură

- Susținerea prelucrării peștelui pe scară redusă. Diversificarea prelucrării peștelui la nivel de gospodărie și sat prin introducerea unor unități de ambalare în conserve la scară mică

(pentru caras și alte specii de pește ieftine, cum ar fi babușca și plătica) și îmbunătățirea sistemelor de afumare (afumătoare electrice mici), în principal pentru producerea delicatelor pentru turiștii vizitatori.

Agricultură și Dezvoltare Rurală

- Modernizarea dotărilor tehnice ale fermelor
- Împădurirea terenurilor agricole și neagricole din regiunea Deltei Dunării
- Acordarea de terenuri, inclusiv prin concesiuni acordate de către Consiliul Județean Tulcea fermierilor locali pentru încurajarea activitatilor agricole și creșterea nivelului veniturilor
- Acordarea de stimulente pentru menținerea activităților agricole în Centrul Deltei
- Accesul fermierilor și a procesatorilor la instrumentele pentru managementul riscurilor
- Inițierea de acțiuni de protejare, îmbunătățire și promovare a resurselor naturale și culturale
- Finalizarea restituirii terenurilor și înregistrarea în cartea funciară pentru consolidarea terenului/ fermelor
- Extinderea accesului la educația profesională pentru agricultură
- Modernizarea sistemelor de control a calității pentru produsele agricole
- Organizarea de evenimente de informare cu privire la finanțările locale și europene, inclusiv proiecte de pregătire
- Furnizarea de consultanță și formare profesională pentru fermieri / forța de muncă din mediul rural
- Consolidarea și modernizarea fermelor mici

Transport

- Modernizarea și creșterea capacității operaționale a porturilor Măcin și Chilia.
- Modernizarea drumurilor județene (infrastructura de transport regional):
  - DJ 222 Tronson Vișina-Ceamurlia de Sus
  - DJ 222B Tronson Baia-Ceamurlia de Sus

Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)

- Susținerea TIC pentru afaceri prin intermediul e-portal și acordarea de facilități
- Formularea și implementarea politicilor de date deschise
- Creșterea integrării verticale a soluțiilor de inovare din domeniul TIC în economia locală.
- Creșterea implicării în cercetarea la nivel UE prin deblocarea potențialului de excelență în CDI, cum ar fi prin programul cadru Orizont 2020, și prin atragerea talentelor și a competențelor avansate în sistemul național CDI.
- Dezvoltarea infrastructurii și sistemelor TIC și a competențelor digitale pentru susținerea educației, sănătății, a culturii online și a incluziunii digitale.
- Creșterea transferului de cunoștințe, tehnologie și personal cu competențe CDI prin parteneriate între mediul privat și cel de cercetare
- Creșterea investițiilor private în CDI și încurajarea cererii pentru CDI Creșterea excelenței bazei științifice ca promotor al inovării prin dezvoltarea infrastructurii CD

Managementul deșeurilor

- Containere de compost pentru gospodăriile rurale în vederea procesării deșeurilor biodegradabile
- Investiții în unități pentru tratarea și eliminarea deșeurilor rezultate din construcții și demolări
- Valorificarea deșeurilor colectate de la populație și agenți economici

Sănătate

- Reabilitarea/modernizarea facilităților și a echipamentelor IT

- Modernizarea, dotarea și organizarea unui circuit funcțional în cadrul Spitalului de Urgență Tulcea (inclusiv pentru ambulatoriul integrat) și pentru Spitalul Măcin
- Reabilitarea/transformarea pavilionului TB din cadrul Spitalului de Urgență Tulcea într-un centru social (adăpost de îngrijire rezidențială)
- Crearea ambulatoriilor publice prin reabilitarea corpurilor de spital închise din Babadag și Sulina.
- Campanii de informare, educare și comunicare privind mediul sănătos și igienic
- Ambulanțe pentru îngrijiri medicale de urgență și lucrări civile de reabilitare
- Acordarea de instruire specifică zonei pentru personalul medical
- Creșterea prevalenței programelor de sănătate axate pe prevenție și depistare (screening)

Educație

- Crearea unei rețele de educație și formare pentru elevii care trăiesc în zone îndepărtate sau în zone cu mai puțin de 2000 locuitori, în vederea oferirii accesului tuturor la învățământ primar și gimnazial de calitate
- Acordarea de sprijin pentru înființarea școlilor profesionale (prin construirea/modernizarea/extinderea infrastructurii) care sunt relevante, atractive și cuprinzătoare și care produc forță de muncă cu cunoștințe și competențe la standarde internaționale și cu relevanță pentru cerințele globale ale turismului bazat pe natură și ale pieței pescuitului recreativ
- Consolidarea serviciilor prestate de grădinițe și creșe prin dezvoltarea, susținerea, reabilitarea și acordarea de echipamente pentru creșterea accesului la educație și îngrijire pentru copiii preșcolari
- Aducerea înapoi la școală a elevilor care abandonează școala de timpuriu prin programe de tip școală după școală și a doua șansă

Incluziune și protecție socială

- Dezvoltarea infrastructurii instituționale pentru copiii preșcolari (0-6 ani) în comunitățile cu o pondere mare de minorități etnice și alte grupuri vulnerabile
- Extinderea programului de medieri școlari în școlile cu un procent ridicat de minorități etnice și alte grupuri vulnerabile
- Implementarea subvențiilor pentru comunitate pentru intervenția în educație
- Facilitarea regularizării dreptului la proprietate
- Subvenții acordate IMM-urilor pentru plasarea forței de muncă pentru NEET în domeniile relevante
- Îmbunătățirea competențelor digitale în rândul minorităților etnice și a altor grupuri vulnerabile

Capacitate administrativă și management de program

- Îmbunătățirea accesului și calității serviciilor furnizate de sistemul judiciar
- Dezvoltarea și implementarea de servicii online
- Revizuirea reglementărilor pentru a îmbunătăți proiectarea subvențiilor gospodărești, în vederea ameliorării accesibilității serviciilor, și o mai bună direcționare și utilizare a resurselor financiare și naturale

V. Investiția Teritorială Integrată Delta Dunării

Această secțiune descrie fiecare proiect/tip de intervenție prioritară propusă care este eligibilă pentru finanțare ITI. Descrierile sunt pentru fiecare Axă a PO pentru care există alocații ITI pentru regiunea Deltei Dunării. Descrierile intervențiilor/proiectelor includ solicitantul/beneficiarul, relația proiectului cu necesitățile definite anterior, o justificare pe scurt, corelația cu axa PO specifică și indicațiile privind sinergiile cu alte PO-uri.

Tabelul 24: Axele PO pentru care există alocațiile ITI pentru regiunea Deltei Dunării (2014 – 2020)

PO / Axe prioritare	Fond
Program Operațional Regional (POR)	
AP 2 - Îmbunătățirea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii	FEDR
AP 3 - Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de carbon	
AP 5 - Îmbunătățirea mediului urban și conservarea, protecția și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural	
AP 6 - Îmbunătățirea infrastructurii rutiere de importanță regională	
AP 7 - Diversificarea economiilor locale prin dezvoltare durabilă a turismului	
AP 8 - Dezvoltarea infrastructurii de sănătate și sociale	
AP 10 - Îmbunătățirea infrastructurii educaționale	
PO Capacitate administrativă	
AP 1 - Administrație publică și sistem judiciar eficiente	FSE
AP 2 - Administrație publică și sistem judiciar accesibile și transparente	
PO Infrastructură mare	
AP 2 - Dezvoltarea unui sistem de transport multimodal, de calitate, durabil și eficient	FEDR
AP 3 - Dezvoltarea infrastructurii de mediu în condiții de management eficient al resurselor	FC
AP 4 - Protecția mediului prin măsuri de conservare a biodiversității, monitorizarea calității aerului și decontaminare a siturilor poluate istoric	FEDR
AP 5 - Promovarea adaptării la schimbările climatice, prevenirea și gestionarea riscurilor	FC
AP 6 - Promovarea energiei curate și eficienței energetice în vederea susținerii unei economii cu emisii scăzute de carbon	FEDR
PO competitivitate	
AP 1 - Cercetare, dezvoltare tehnologică și inovare (CDI) în sprijinul competitivității economice și dezvoltării afacerilor	FEDR
AP 2 - Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC) pentru o economie digitală competitivă	
PO capital uman	
AP 1 - Inițiativa "Locuri de muncă pentru tineri"	FSE
AP 3 - Locuri de muncă pentru toți	
AP 4 - Incluziunea socială și combaterea sărăciei	
AP 6 - Educație și competențe	
PO asistență tehnică	
AP 1 - Întărirea capacității beneficiarilor de a pregăti și implementa proiecte finanțate din fondurile ESI și diseminarea informațiilor privind aceste fonduri	FEDR
Programul Național de Dezvoltare Rurală	
Măsura 4 - Investiții în active fizice	FEADR
Măsura 6 - Dezvoltarea fermelor și întreprinderilor	
Măsura 7 - Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale	
Măsura 10 – Agromediu și climă	
Măsura 19 - Sprijin pentru dezvoltarea locală LEADER (DLRC – Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității)	
PO Pescuit și Afaceri Maritime	
Prioritatea nr. 1 a Uniunii - Promovarea pescuitului durabil din punctul de vedere al mediului, eficient din punctul de vedere al utilizării resurselor, inovator, competitiv și bazat pe cunoaștere	FEPAM
Prioritatea nr. 2 a Uniunii - Stimularea acvaculturii durabile din punctul de vedere al mediului, eficiente din punctul de vedere al utilizării resurselor, inovatoare, competitive și bazate pe cunoaștere	
Prioritatea nr. 4 a Uniunii - Creșterea gradului de ocupare a forței de muncă și sporirea coeziunii teritoriale	
Prioritatea nr. 5 a Uniunii - Stimularea comercializării și prelucrării	

Tabelul 25: Relațiile dintre Axa PO, pilonii și sectoarele SIDD

PO	Axe prioritare	Pilonii Strategiei				
		Pilon I: Protejarea mediului și resurselor naturale	Pilon II: Îmbunătățirea economiei	Pilon III: Îmbunătățirea conectivității	Pilon IV: Asigurarea serviciilor publice	Pilon V: Promovarea eficienței, accesibilității și sustenabilității
		Biodiversitatea și managementul ecosistemelor Eficiență energetică Schimbări climatice Managementul riscului în caz de dezastre Situatiile de urgență cauzate de poluare	Turismul Pesceuit și acvacultură Agricultură și dezvoltare rurală	Transportul Tehnologia informației și comunicațiilor	Alimentare cu apă și sisteme de canalizare și managementul integrat al apei Gestionarea deșeurilor Sănătatea Educația Incluziunea și protecția socială	Capacitatea administrativă și managementul de program
POR	AP 2: Îmbunătățirea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii					
	AP 3: Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de carbon					
	AP 5: Îmbunătățirea mediului urban și conservarea, protecția și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural					
	AP 6: Îmbunătățirea infrastructurii rutiere de importanță regională					
	AP 7: Diversificarea economiilor locale prin dezvoltarea durabilă a turismului					
	AP 8: Dezvoltarea infrastructurii sanitare și sociale					
	AP 10: Îmbunătățirea infrastructurii educaționale					
POIM	AP 2 - Dezvoltarea unui sistem de transport multimodal, de calitate, durabil și eficient					
	AP 3 - Dezvoltarea infrastructurii de mediu în condiții de management eficient al resurselor					

PO	Axe prioritare	Pilonii Strategiei				
		Pilon I: Protejarea mediului și resurselor naturale	Pilon II: Îmbunătățirea economiei	Pilon III: Îmbunătățirea conectivității	Pilon IV: Asigurarea serviciilor publice	Pilon V: Promovarea eficienței, accesibilității și sustenabilității
		Biodiversitatea și managementul ecosistemelor Eficiență energetică Schimbări climatice Managementul riscului în caz de dezastre Situatiile de urgență cauzate de poluare	Turismul Pescuit și acvacultură Agricultură și dezvoltare rurală	Transportul Tehnologia informației și comunicațiilor	Alimentare cu apă și sisteme de canalizare și managementul integrat al apei Gestionarea deșeurilor Sănătatea Educația Incluziunea și protecția socială	Capacitatea administrativă și managementul de program
	AP 4 - Protecția mediului prin măsuri de conservare a biodiversității, monitorizarea calității aerului și decontaminare a siturilor poluate istoric					
	AP 5 - Promovarea adaptării la schimbările climatice, prevenirea și gestionarea riscurilor					
	AP 6 - Promovarea energiei curate și eficienței energetice în vederea susținerii unei economii cu emisii scăzute de carbon					
POCA	AP 1 - Administrație publică și sistem judiciar eficiente					
	AP 2 - Administrație publică și sistem judiciar accesibile și transparente					

PO	Axe prioritare	Pilonii Strategiei				
		Pilon I: Protejarea mediului și resurselor naturale	Pilon II: Îmbunătățirea economiei	Pilon III: Îmbunătățirea conectivității	Pilon IV: Asigurarea serviciilor publice	Pilon V: Promovarea eficienței, accesibilității și sustenabilității
		Biodiversitatea și managementul ecosistemelor Eficiență energetică Schimbări climatice Managementul riscului în caz de dezastre Situatiile de urgență cauzate de poluare	Turismul Pescuit și acvacultură Agricultură și dezvoltare rurală	Transportul Tehnologia informației și comunicațiilor	Alimentare cu apă și sisteme de canalizare și managementul integrat al apei Gestionarea deșeurilor Sănătatea Educația Incluziunea și protecția socială	Capacitatea administrativă și managementul de program
POC	AP 1 - Cercetare, dezvoltare tehnologica si inovare (CDI) in sprijinul competitivității economice si dezvoltării afacerilor					
	AP 2 - Tehnologia informației si comunicațiilor (TIC) pentru o economie digitala competitiva					
POCU	AP 1 - Inițiativa „Locuri de munca pentru tineri					
	AP 1 - Inițiativa „Locuri de munca pentru tineri (EYF)					
	AP 3 - Locuri de muncă pentru toți					
	AP 4 - Incluziunea socială și combaterea sărăciei					
	AP 6 - Educație și competențe					
POAT	AP 1 - Întărirea capacității beneficiarilor de a pregăti și implementa proiecte finanțate din FESI și diseminarea informațiilor privind aceste fonduri					

PO	Axe prioritare	Pilonii Strategiei				
		Pilon I: Protejarea mediului și resurselor naturale	Pilon II: Îmbunătățirea economiei	Pilon III: Îmbunătățirea conectivității	Pilon IV: Asigurarea serviciilor publice	Pilon V: Promovarea eficienței, accesibilității și sustenabilității
		Biodiversitatea și managementul ecosistemelor Eficiență energetică Schimbări climatice Managementul riscului în caz de dezastre Situatiile de urgență cauzate de poluare	Turismul Pescuit și acvacultură Agricultură și dezvoltare rurală	Transportul Tehnologia informației și comunicațiilor	Alimentare cu apă și sisteme de canalizare și managementul integrat al apei Gestionarea deșeurilor Sănătatea Educația Incluziunea și protecția socială	Capacitatea administrativă și managementul de program
PNDR	M 4 – Investiții în active fizice					
	M 6 – Dezvoltarea fermelor și întreprinderilor					
	M 7 – Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale					
	M10 – Agro-mediul și climă					
	M 19 – Sprijin pentru dezvoltarea locală LEADER					
POPAM	Investiții în acvacultură					
	Porturile maritime de pescuit / puncte de colectare în Sulina, Gura Portiței, Priboina, Corbu					
	Punctele de colectare din Murighiol, Jurilovca, Crișan					
	Grupuri de acțiune locală pentru pescuit (FLAG)					
	Investițiile în reconstrucție ecologică în zonele cu reproducere naturală a peștelui și a altor investiții conexe (dragare, canale, de renaturare)					

Programul Operațional Infrastructură mare (POIM)

1. Descrierea PO

Programul Operațional Infrastructură Mare (LIOP/POIM) a fost realizat pornind de la necesitățile de dezvoltare ale României identificate în Acordul de parteneriat cu UE 2014-2020. Necesitățile de finanțare stabilite prin POIM contribuie la obiectivul general al Parteneriatului de a reduce disparitățile de dezvoltare economică și socială dintre România și statele membre ale UE, abordând două dintre cele cinci probleme identificate privind dezvoltarea națională: infrastructura și resursele. Obiectivul general este de a dezvolta infrastructurile de transport, de mediu și de energie și de a preveni a riscurilor la standarde europene, pentru a genera creștere economică durabilă prin protejarea și utilizarea eficientă a resurselor naturale.

POIM va finanța intervențiile ITI în cadrul a 5 axe prioritare:

Axa Prioritară 2: Dezvoltarea unui sistem de transport multimodal, de calitate, durabil și eficient

Axa Prioritară 3: Dezvoltarea infrastructurii de mediu în condiții de management eficient al resurselor

Axa prioritară 4: Protecția mediului prin măsuri de conservare a biodiversității, monitorizarea calității aerului și decontaminare a siturilor poluate istoric

Axa Prioritară 5: Promovarea adaptării la schimbările climatice, prevenirea și gestionarea riscurilor

Axa Prioritară 6: Promovarea energiei curate și eficienței energetice în vederea susținerii unei economii cu emisii scăzute de carbon

2. Relația dintre obiectivele POIM și Strategia integrată de dezvoltare durabilă a Deltei Dunării

Există o legătură clară între obiectivul general al POIM și cele două obiective strategice generale ale Strategiei pentru Delta Dunării. Prin finanțarea programelor pentru conservarea biodiversității acesta abordează primul și cel mai important obiectiv strategic al Strategiei: *„Păstrarea valorilor naturale unice printr-un management de mediu ghidat de știință și prin consolidarea comunităților locale în rolul acestora de protectori proactivi ai acestui patrimoniu mondial unic”*. Programul include extinderea acoperirii serviciilor de apă, gestionarea deșeurilor, îmbunătățirea infrastructurii de transport zonale, aducând, de asemenea, o contribuție majoră la al doilea obiectiv strategic al Strategiei *„Dezvoltarea unei economii locale verzi, incluzive, pe baza consumului și producției durabile, eficientă din punct de vedere al resurselor, valorificând avantajele comparative ale zonei și beneficiind de sprijinul unor servicii publice îmbunătățite”*.

Conectivitatea zonei proiectului cu restul țării și nu numai va fi acoperită prin Axa prioritară 2, și anume Axa de transport, care include investiții în drumuri, porturi și aeroporturi, după cum sunt definite în Master Planul General de Transport al României, cu orizont 2030. Îmbunătățirea serviciilor de bază privind aprovizionarea cu apă, canalizarea și gestionarea deșeurilor va fi acoperită de Axa 3, cu excepția comunităților cu PE sub 2000 de locuitori; acestea nu sunt eligibile pentru a beneficia de servicii de canalizare prin acest Program Operațional. Măsurile de conservare a biodiversității vor fi finanțate prin Axa prioritară 4, în timp ce adaptarea la schimbările climatice, prevenirea și gestionarea riscurilor vor fi acoperite de Axa 5, iar cele privind promovarea energiei curate și eficienței energetice prin Axa 6.

Tabelul 26 a : Intervenții ITI DD – POIM –AXA 2

Tip de intervenție /proiect	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
<p>Modernizarea drumului național DN 22 Constanța - Tulcea - Măcin - Brăila inclusiv realizare pod peste Dunăre în zona Brăila-Măcin</p>	<p>Administratorul infrastructurii de transport rutier de interes european și național</p>	<p>R</p>	<p>Zona de studiu nu este bine conectată cu partea de nord a țării. Un pod peste Dunăre ar conecta zona Moldova direct cu Constanța.</p> <p>Un sistem eficient de transport ar conecta zona de studiu Delta Dunării cu restul României și cu țările vecine. A fost analizată situația economică și socială în județele Vrancea, Galați, Brăila, Tulcea și Constanța (Regiunea de dezvoltare Sud-Est). Obiectivul va fi de a conecta întreaga regiune cu rețelele de transport europene. Acest lucru ar asigura o dezvoltare durabilă a Zonei de studiu și valorizarea potențialului și a resurselor acesteia. Zona are multe atracții – Marea Neagră, Delta Dunării, complexul lagunar Razim, – și centre economice regionale – platforme industriale, șantiere navale, porturi și entități economice majore.</p> <p>Este o prioritate ca regiunea să fie conectată cu coridorul TEN-T Rin - Dunăre prin modernizarea drumului existent Constanța-Tulcea– Brăila –Galați, ca parte a unei rețele cuprinzătoare de drumuri. Conectarea regiunii cu rețeaua TEN-T va spori activitatea economică și va deschide drumul către Europa de Sud și Asia (Bulgaria, Turcia, Grecia etc.) și către nord-est (Ucraina, Moldova, Rusia, Belarus etc.). Modernizarea acestei căi rutiere este importantă pentru transportul corespunzător al bunurilor și persoanelor, dar și pentru transportul maritim, deoarece ar conferi mai multă importanță porturilor maritime din Constanța, Brăila, Galați, Tulcea și Sulina. Acestea fac parte din rețeaua principală și cuprinzătoare de porturi.</p> <p>Conexiunea mai bună cu zona Moldovei va îmbunătăți activitatea economică și comerțul între Tulcea și restul țării.</p>	<p>Această investiție este una dintre cele mai mari investiții în infrastructură din zonă, cu puține sau chiar nicio relație de dependență de alte PO-uri pentru succesul său. Totuși, aceasta contribuie la obiectivele/măsurile POR privind drumurile locale de interconectare, cu PNDR ca cerință pentru un marketing mai bun al produselor agricole și afectează semnificativ Planul Național de Dezvoltare Locală în sectorul său turistic</p>

Tip de intervenție /proiect	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
<p>Modernizarea și creșterea capacității operaționale a porturilor Tulcea, Sulina, Măcin, Isaccea, Mahmudia și Chilia</p>	<p>Administrații de infrastructură de transport pentru toate modurile, autoritățile publice locale, operatori de terminale intermodale</p>	<p>R, M, S</p>	<p>Modernizarea porturilor locale este necesară pentru a spori schimburile economice în zonă și pentru a îmbunătăți legăturile acestora pe mare și pe Dunăre.</p> <p>Principalul port al Deltei Dunării este la Tulcea. Există planuri de dezvoltare a acestui port în scopul îmbunătățirii conexiunilor multimodale cu hinterlandul, integrarea porturilor în fluxurile logistice de mărfuri și pasageri.</p> <p>Există, de asemenea, potențial de dezvoltare a portului pentru activități recreative cu nave de croazieră și ambarcațiuni de agrement. Portul din Tulcea este principala poartă către Delta Dunării și face parte din rețeaua extinsă TEN-T. Pentru a asigura exploatarea eficientă a infrastructurii portuare existente și pentru dezvoltarea traficului de mărfuri și pasageri, au fost identificate următoarele acțiuni :</p> <p>In portul Tulcea :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. îmbunătățirea navigabilității în Portul Tulcea prin reducerea colmatării frontului de acostare și creșterea eficienței și sustenabilității activității de asigurare a adâncimilor în port 2. modernizarea capacităților de acostare și de operare a navelor în port având în vedere integrarea portului în fluxurile logistice de mărfuri și pasageri (modernizarea frontului de acostare pentru acostarea directă a navelor de transport mărfuri și a celor de transport pasageri, rețehnologizarea instalațiilor de încărcare/descărcare în/din nave) 3. dezvoltarea capacităților portuare specializate pentru cereale și mărfuri vrac în portul Comercial și în portul Industrial 4. creșterea capacității de acostare și asigurarea facilităților pentru navele de transport pasageri, navele de croazieră și de agrement, navele de pescuit cât și crearea de facilități pentru acostarea ambarcațiunilor locuitorilor din Delta Dunării 5. asigurarea unei dane specializate pentru bunkerarea navelor 6. asigurarea facilităților pentru acostarea și desfasurarea activității navelor specializate pentru preluarea reziduurilor și deșeurilor generate de nave și intervenție în caz de poluare accidentală a apei cu hidrocarburi 	<p>Această investiție nu depinde de alte proiecte pentru succesul său. Aceasta contribuie la dezvoltarea economică a Regiunii Deltei Dunării și susține investiții în diverse.</p> <p>Sinergii cu POR și POPAM</p>

Tip de intervenție /proiect	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
			<p>7. îmbunătățirea conexiunilor rutiere a zonelor portuare la rețeaua orasului și la rețeaua națională</p> <p>8. reabilitarea conexiunilor feroviare în Portul comercial și industrial Tulcea</p> <p>9. implementarea sistemelor de monitorizare și control a traficului, digitalizarea fluxurilor informaționale la nivelul comunității portuare</p> <ul style="list-style-type: none"> - Modernizarea Portului Marina, din Tulcea. Modernizarea obiectivului existent pentru ambarcațiuni private recreative - în partea de sud-est a portului Tulcea. - Reabilitarea căii ferate din Portul Comercial (operațiuni specializate în dăna generală de mărfuri pentru localitățile din Delta). Lucrări de reparații și transformarea cheiului înclinat în chei vertical (-3,50 m) pentru operațiuni generale de transport de mărfuri cu nave fluviale; - Portul Tulcea - Dana companiei de construcții (IEAMC). Lucrări de reparații și transformarea cheiului înclinat în chei vertical pentru operațiuni de mărfuri containerizate. Dotare cu echipamente pentru containerele de transbordare, construirea unei platforme de transport multimodal și reabilitarea căii de acces la platforma portului și conectarea acesteia cu drumul de centura al județului Tulcea; - Extinderea zonei de promenadă a orașului Tulcea prin construirea unei platforme, cu posibilitatea de a crea dane pentru parcare a navelor de agrement. - Lucrări de reparații și transformarea cheiului înclinat în chei vertical pentru operațiuni navale pentru transport fluvial și maritim și pentru transport subvenționat pentru locuitorii Deltei. - Un sistem permanent de monitorizare video 24/7 pentru securitate. <p>Îmbunătățirea porturilor va asigura legături mai bune pe mare și pe Dunăre, încurajând activitatea economică mai intensă în zonă.</p> <p><u>In portul Isaccea :</u></p> <p>1. Realizarea unui punct de trecere frontieră spre Ucraina, localitatea Orlovka, pentru mijloacele de transport rutier (modernizarea frontului de acostare, asigurarea facilităților pentru servicii la teren cât și a mijloacelor de transport</p>	

Tip de intervenție /proiect	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
			<p>naval</p> <p>2. creșterea capacității de operare a marfurilor vrac</p> <p><u>In portul Mahmudia :</u></p> <p>1.Creșterea eficienței exploatarei infrastructurii portuare prin modernizarea frontului de acostare și a facilităților pentru operarea marfurilor și pasagerilor (verticalizarea frontului de acostare, modernizarea instalațiilor portuare)</p> <p>2. Creșterea capacității de operare prin crearea de noi facilități</p> <p>2. Creșterea calității și diversificarea serviciilor pentru pasageri și navele de transport pasageri prin modernizarea frontului de acostare, reabilitarea infrastructurii și suprastructurii existente și crearea de noi facilități</p> <p><u>In portul Chilia Veche :</u></p> <p>1.Modernizarea danei și a facilităților de operare a navelor de transport marfuri</p> <p>2.Modernizarea danei de acostare pentru navele de transport pasageri și asigurarea infrastructurii și suprastructurii necesare furnizării de servicii corespunzătoare și de calitate</p> <p>3. Îmbunătățirea conexiunilor rutiere a zonelor portuare</p>	
Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii aeroportuare	Administrații infrastructurii aeroportuale	M	<p>Modernizarea aeroporturilor locale este necesară pentru a crește accesibilitatea turiștilor și schimburile economice în zonă și pentru a îmbunătăți legăturile acestora cu Bucureștiul și cu alte orașe mari.</p> <p>Aeroportul Tulcea facilitează deplasarea rapidă a persoanelor și a unei mari valori de bunuri perisabile și impulsionează comerțul și transporturile navale de mărfuri. Un aeroport cu servicii low-cost oferite de operatori va facilita dezvoltarea turismului în regiune.</p> <p>Aeroportul din Tulcea are în prezent capacitate de câteva sute de pasageri, toți folosind câteva servicii charter. Aeroportul poate susține industria navelor de croazieră din Delta, dar liniile aeriene evită în prezent să utilizeze aeroportul din cauza spațiului mic de parcare și de întoarcere a aeronavelor.</p> <p>Pentru a face activitatea aeroportului mai eficientă, este necesară creșterea capacității operaționale a acestuia. În această privință, au fost avute în</p>	Dezvoltarea aeroportului se va dovedi benefică pentru investițiile în turism facilitate de PNDR sau POR.

Tip de intervenție /proiect	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
			<p>vedere următoarele:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Extinderea pistei de aterizare și decolare cu 60 m în direcția 34; • Extinderea pistei de decolare și aterizare la 45 m; • Creșterea numărului de locuri de parcare pentru aeronave prin finalizarea extinderii platformei de îmbarcare și coborâre, un proiect început în 2007 <p>Modernizarea aeroportului va asigura legături mai bune cu principalele centre economice, încurajând o activitate economică mai intensă în zonă precum și activitatea de turism.</p>	
<p>Reabilitarea și modernizarea Canalului Sulina</p>	<p>Administrația canalelor navigabile și administrația porturilor maritime și fluviale</p>	<p>M</p>	<p>Canalul Sulina este cel mai important canal pentru navigație și reabilitarea sa este necesară pentru a-l păstra la standardele necesare.</p> <p>Canalul Sulina este amenajat și întreținut pentru navigație maritimă. Transportă 19% din debitul Dunării; dintre brațele Dunării are lungimea cea mai mică (64 km), are o lățime maximă de 250 m, adâncimea maximă de 18 m și adâncimea minimă de 7,32 m.</p> <p>Reabilitarea malurilor este necesară pentru a asigura condiții de navigație și protecția malurilor canalului Sulina împotriva eroziunii prin:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lucrări tehnice pentru a obține stabilizarea albiei și protecția malurilor Canalului Sulina, - Optimizarea lucrărilor de dragare pentru a asigura adâncimile minime pentru navigație la gura mării. <p>Reabilitarea și modernizarea Canalului Sulina va asigura legături mai bune cu alte țări, alimentând creșterea schimburilor economice și a activității în zonă.</p> <ul style="list-style-type: none"> - studii/lucrări pentru adaptarea condițiilor de navigabilitate în funcție de evoluția pieței transportului maritim 	<p>Reabilitarea și modernizarea Canalului Sulina va îmbunătăți schimburile economice în zonă și investițiile în turism facilitate de PNDR sau POR.</p>

Tabelul 26 b : Intervenții ITI DD – POIM –AXA 3

Tip de intervenție /proiecte	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
<p>Extinderea și modernizarea infrastructurii de apă și apă uzată din teritoriul ITI Delta Dunării</p>	<p>Asociațiile de Dezvoltare Intercomunitară prin Operatorii Regionali pentru următoarele localități: Tulcea, Babadag, Măcin, Sulina, Isaccea, Greci, Văcăreni, Somova, Maliuc, Sarichioi, Chilia Veche, Crișan, Smârdan</p>	<p>M</p>	<p>Accesul la apă potabilă este un drept și o necesitate pentru a asigura o calitate a vieții. Salubritatea trebuie tratată cu grija cuvenită, deoarece zona este parțial RBDD.</p> <p>România nu a îndeplinit obiectivele din Tratatul de aderare privind gradul de acoperire a sistemelor de colectare a apei de uzate și a stațiilor de tratare a apelor reziduale urbane.</p> <p>În ceea ce privește aprovizionarea cu apă potabilă a populației, deși nivelul de conectare a crescut, acesta rămâne semnificativ mai mic decât media UE și necesită investiții continue. De asemenea, este necesară respectarea Directivei 98/83/CE privind calitatea apei pentru consum uman, care impune monitorizarea calității apei potabile.</p> <p>Situația este după cum urmează, conform Ministerului Mediului, Apelor și Pădurilor:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nivelul de conectare la rezervele de apă centralizate este de 56,7 % din totalul populației; • gradul de colectare a apelor reziduale în aglomerări cu peste 2.000 de locuitori echivalenți (l.e.) este 59,95 %; • gradul de tratare a apelor reziduale în aglomerări cu peste 2.000 de locuitori echivalenți este 49,89 %; <p>Acțiunile eligibile sunt proiecte integrate în infrastructura de apă și ape uzate cu următoarele tipuri de activități:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Construcție / reabilitare a rețelelor de canalizare și a stațiilor de tratare a apelor reziduale în aglomerări cu p.e. de peste 2.000 de locuitori; • Management eficient al nămolului rezultat; • Reabilitarea și construcția stațiilor de tratare a apei; • Reabilitarea și extinderea sistemelor de transport și distribuției a apei; • Dezvoltarea și îmbunătățirea infrastructurii centralizate de apă potabilă în 	<p>Îmbunătățirea sistemelor de apă și salubritate propusă este baza pentru succesul investițiilor în infrastructură medicală în comunele menționate și are conexiuni clare cu PO rural unde comunități mai mici ar putea accesa fonduri pentru tratarea apelor de canalizare prin programul LEADER.</p> <p>Îmbunătățirile sistemelor de apă și canalizare sunt, de asemenea, foarte importante pentru orice succes al oricărei investiții în turism finanțate prin POR sau PNDR</p>

Tip de intervenție /proiecte	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
			<p>zonele urbane și rurale.</p> <p>Îmbunătățirea serviciilor de apă și canalizare va crește nivelul de viață pentru locuitorii regiunii, creând condițiile pentru un efect redus al migrației către orașe, menținând o populație stabilă.</p>	
<p>Sistem de management integrat al deșeurilor in judetul Tulcea - faza a II-a</p>	<p>Asociațiile de Dezvoltare Intercomunitare prin Consiliile Județene</p>	<p>M</p>	<p>Creșterea colectării deșeurilor este necesară ca bază pentru îmbunătățirea calității vieții locuitorilor.</p> <p>Investiții fizice suplimentare vor fi necesare pentru a minimiza în continuare eliminarea deșeurilor și a realiza obiective de reciclare. Investițiile trebuie să vizeze separarea deșeurilor la sursă, dezvoltarea unităților de colectare, transfer, sortare și transport al deșeurilor. Acest proiect poate fi mai întâi pilotat în câteva comunități pe parcursul a 2-3 ani și poate fi extins treptat la întreaga zonă de studiu. Va fi nevoie de un studiu de fezabilitate, de o bună planificare și de proiectare. Activitățile specifice includ furnizarea de pungă de diferite culori pentru locuințe sau de coșuri de gunoi mai mici, colorate pentru separarea deșeurilor de diferite categorii la nivel de locuință și de proiectarea, furnizarea și construirea de unități suplimentare pentru gestionarea separării și reciclării deșeurilor.</p> <p>Această intervenție duce la reducerea împrăștiilor deșeurilor în regiune și la recuperarea materialelor sau a energiei din materialele separate.</p>	<p>Succesul investițiilor în managementul deșeurilor va depinde și de acțiunile de conștientizare a publicului întreprinse în cadrul POR, de colectarea deșeurilor animale în cadrul PNDR și va avea impact pozitiv asupra investițiilor în turism facilitate prin PNDR sau POR.</p>

Tabelul 26 c : Intervenții ITI DD – POIM –AXA 4

Tip de intervenție/ proiecte	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO- uri
Tipurile de intervenție propuse pot fi finanțate din POIM dacă sunt cuprinse în cadrul Planului de Management al ARBDD				
<p>Creșterea gradului de protecție și conservare a biodiversității și refacerea ecosistemelor degradate</p>	<p>MMA/ANP M/GNM/AP M/ANAR/AN AP/Institute de cercetare/Un iversități/ON G- uri/Custozi/A dministratori ai ariilor naturale protejate/Au torități ale administrație i publice centrale/loca le/alte structuri în coordonarea /subordonar ea autorităților centrale/loca le</p>	<p>M</p>	<p>Se preconizează că înlăturarea unora dintre obstacolele în calea circulației apei, care au fost instalate în ultimii peste 50 de ani, urmărindu-se apropierea actualului model de scurgere a apelor prin teritoriul RBDD, cât mai mult posibil, de modelul natural existent înaintea lucrărilor de îndiguire și desecare executate în secolul trecut, va îmbunătăți calitatea apei și a habitatelor naturale acvatice și terestre, prin diminuarea turbidității și eutrofizării. Aceasta implică, în principal, lucrări de dragare/excavare pentru decolmatarea unor lacuri din complexele lacustre naturale: Gorgova-Uzlina, Șontea-Fortuna, Matița-Merhei, Roșu-Puiu, afectate ca urmare a proceselor de colmatare rapidă provocate de intervenția umană în regimul de funcționare al acestora.</p> <p>Sunt necesare intervenții prioritare pentru refacerea ecosistemelor și a habitatelor afectate, precum și pentru refacerea populațiilor speciilor afectate. Extinderea habitatelor acvatice pentru pești și specii de păsări poate fi realizată destul de ușor prin restabilirea zonelor umede.</p> <p>Conform ARBDD, a fost observată o scădere a populațiilor acestor specii și din acest motiv programele anterioare de protecție/conservare (implementate insuficient din cauza lipsei de fonduri) trebuie continuate și intensificate. Investițiile fizice necesare sunt, de exemplu, cele pentru asigurarea și îmbunătățirea condițiilor de reproducere în locurile de reproducere și pentru asigurarea protecției adecvate a coloniilor acestor specii; în paralel cu intervențiile indirecte, precum un sistem de monitorizare integrat pentru întreaga zonă.</p> <p>Îmbunătățirea populației afectate de păsări și pești pentru ameliorarea statutului acestora de specii periclitate</p>	<p>Refacerea sistemelor ecologice și a habitatului natural în cadrul rețelei "Natura 2000" pentru speciile care fac obiectul preocupărilor europene legate de conservare va fi benefică pentru activități turistice specifice care vor fi finanțate prin POR, PNDR</p>

Tip de intervenție/ proiecte	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO- uri
Refacerea/restaurarea habitatelor naturale afectate de activitățile non-ecologice din polderele agricole, pescărești și forestiere	RBDD	M	<p>Această intervenție are ca scop refacerea habitatelor naturale afectate prin îndigui și desecări în amenajările piscicole și agricole abandonate și care nu mai sunt folosite, în totalitate sau parțial, în scopul pentru care au fost construite (A.P. Stipoc, A.P. Murighiol, A.P. Perișor, A.P. Periteașca, A.A. Sireasa, A.A. Pardina, etc.) și implică reconectarea acestora la regimul natural de inundare, prin lucrări de dragare/excavare, pe baza soluțiilor stabilite prin studii de fezabilitate documentate și rezultatelor cercetărilor desfășurate în acest scop.</p> <p>Îmbunătățirea soluțiilor identificate pentru restabilirea habitatelor va îmbunătăți și calitatea și cantitatea organismelor vii care trăiesc în sau în vecinătatea acestor habitate naturale restabilite.</p>	Impactul asupra biodiversității
Refacerea sistemelor ecologice și a habitatelor naturale în cadrul rețelei "Natura 2000" pentru speciile care fac obiectul preocupărilor europene legate de conservare, prin lucrări de reconstrucție ecologică pentru îmbunătățirea regimului hidrologic și hidrochimic din	RBDD	M	<p>Se preconizează că înlăturarea unora dintre obstacolele în calea circulației apei care au fost instalate în ultimii peste 50 de ani, urmărindu-se apropierea actualului model de scurgere a apelor prin teritoriul RBDD, cât mai mult posibil, de modelul natural existent înaintea lucrărilor de îndiguire și desecare executate în secolul trecut, va îmbunătăți calitatea apei și modul de alimentare cu apă a habitatelor naturale acvatice și prin diminuarea turbidității și eutrofizării. Această intervenție implică lucrări de dragare/excavare pentru îmbunătățirea regimului de scurgere a apelor pe gârlele și canalele principale, secundare și terțiare din complexele lacustre naturale: Gorgova-Uzlina, Șontea-Fortuna, Matița-Merhei, Roșu-Puiu, inclusiv pentru refacerea regimului salmastru din lacul Sinoie al complexului lacustru Razim-Sinoie și pentru restabilirea circuitului apei în polderul agricol I.C. Brătianu.</p> <p>Sunt necesare intervenții prioritare pentru refacerea ecosistemelor și a habitatelor afectate ca urmare a unei alimentări deficitare cu apă din fluviu, bazat pe dezvoltarea și implementarea modelului matematic hidrologic, sedimentologic și hidrochimic, precum și pentru refacerea populațiilor speciilor afectate. Extinderea habitatelor acvatice pentru pești și specii de păsări poate fi realizată destul de ușor prin optimizarea regimului hidrologic</p>	Refacerea sistemelor ecologice și a habitatului natural în cadrul rețelei "Natura 2000" pentru speciile care fac obiectul preocupărilor europene legate de conservare va fi benefică pentru activități turistice specifice care vor fi finanțate prin POR, PNDR

Tip de intervenție/ proiecte	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO- uri
<p>complexele lacustre naturale din RBDD, împreună cu dezvoltarea unui sistem de monitorizare integrat performant care să acopere întreaga zonă a Rezervației Biosferei Delta Dunării (inclusiv zonele transfrontaliere), susținerea luării deciziilor pe bază de dovezi și participarea comunității</p>			<p>din lacurile și zonele inundabile aferente. Conform ARBDD, a fost observată o scădere a populațiilor acestor specii și din acest motiv programele anterioare de protecție/conservare (implementate insuficient din cauza lipsei de fonduri) trebuie continuate și intensificate. Investițiile fizice necesare sunt, de exemplu, cele pentru asigurarea și îmbunătățirea condițiilor de reproducere în locurile de reproducere și pentru asigurarea protecției adecvate a coloniilor acestor specii; în paralel cu intervențiile indirecte, precum un sistem de monitorizare integrat pentru întreaga zonă.</p>	
<p>Refacerea sistemelor ecologice și a habitatelor naturale în cadrul rețelei "Natura 2000" pentru speciile care fac</p>	RBDD	M	<p>În această categorie sunt incluse intervenții considerate necesare pentru refacerea și/sau îmbunătățirea calității habitatelor naturale afectate de:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dezvoltarea excesivă a stufului care a condus la degradarea stufăriilor și la afectarea habitatelor naturale specifice; - creșterea suprafețelor ocupate de specii invazive (<i>Amorfa fruticosa</i>, <i>Carasius carasius</i>, etc.); - managementul deficitar al animalelor domestice abandonate în mediu natural (cabaline, bovine) care afectează habitatele naturale în special cele 	<p>Refacerea sistemelor ecologice și a habitatului natural în cadrul rețelei "Natura 2000" pentru speciile care fac obiectul preocupărilor</p>

Tip de intervenție/ proiecte	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO- uri
obiectul preocupărilor europene legate de conservare, prin lucrări de igienizare a stufăriilor degradate, implementarea măsurilor pentru managementul speciilor invazive, salubritatea ecosistemelor naturale, gestionarea animalelor domestice abandonate, implementarea măsurilor pentru protecția speciilor afectate, inclusiv stație pentru monitorizarea speciilor migratoare și amenajări pentru susținerea populațiilor unor			<p>forestiere, precum și pentru susținerea populațiilor unor specii aflate în declin sau afectate de impactul antropic (Pelicanul creț, cormoranul pitic, nurca europeană, sturionii etc.), exemplare de faună rănite sau afectate de diverse îmbolnăviri sau epizootii.</p>	<p>europene legate de conservare va fi benefică pentru activități turistice specifice care vor fi finanțate prin POR, PNDR</p>

Tip de intervenție/ proiecte	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO- uri
specii de floră și faună în declin sau afectate (platforme pentru cuibărit, cuiburi artificiale, centru pentru tratarea animalelor bolnave sau rănite etc.)				
Marcarea și semnalizarea zonelor strict protejate și a zonelor tampon, a zonelor de pescuit sportiv, a canalelor și lacurilor, a zonelor de campare și parcare etc. și implementarea unui sistem de monitorizare și informare, inclusiv tehnologie, cum ar fi camere activate la mișcare, turnuri de observație etc.	RBDD	R	<p>Primele lucrări de marcarea și semnalizare în RBDD au fost făcute în prima parte a anilor 90, lucrări care s-au dovedit, în timp, insuficiente și ineficiente și este necesară, în prezent o abordare integrată a activității de marcarea și semnalizare pentru creșterea eficienței managementului RBDD, prin creșterea vizibilității acestor lucrări și prin acoperirea tuturor categoriilor de zone funcționale: zone strict protejate, zone tampon, zone de pescuit recreativ-sportiv, zone de campare și parcare, trasee de acces și vizitare, inclusiv pentru implementarea și dezvoltarea unor trasee pentru ambarcațiuni tradiționale nepropulsate mecanic (cum ar fi lotca pescărească cu rame) sau propulsate cu metode ecologice (electrică, fotovoltaică, eoliană etc.).</p> <p>Este necesară, de asemenea, dezvoltarea și îmbunătățirea infrastructurii existente: extindere sediu ARBDD, introducerea tehnologiilor ecologice pentru alimentare cu energie electrică, încălzire și producerea apei calde menajere, implementarea unui sistem de monitorizare și securizare, în special a zonelor strict protejate sau a altor zone de interes deosebit (colonii izolate, habitate protejate etc.).</p>	Îmbunătățește operațiunile turistice facilitate prin POR și PNDR

Tip de intervenție/ proiecte	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO- uri
<p>Îmbunătățirea managementului pe bază de dovezi prin dezvoltarea și implementarea unui sistem de monitorizare modern/ eficient și a unui model predictiv pentru dinamica sedimentării în Delta Dunării</p>	RBDD	R	<p>Această intervenție este strict necesară pentru îmbunătățirea capacității ARBDD și a instituțiilor asociate de executare a unor acțiuni corespunzătoare pentru îndepărtarea aluviunilor din canale, dragare și gestionarea depunerii sedimentelor.</p> <p>RBDD este un sistem hidrologic complex care combină curgerea apei pe canale și în luncile inundabile. Apa transportă o mare încărcătură de sedimente colectate din întregul bazin hidrografic al fluviului Dunărea. Aceste sedimente contribuie cu substanțe nutritive importante la ecosistemul Deltei, dar pot cauza, de asemenea, modificări fizice și ecologice nedorite, cum ar fi blocarea canalelor de acces și eutrofizarea în zone cu debit de apă restricționat. Unele dintre problemele legate de depunerea sedimentelor sunt cauzate de canalele artificiale care au fost construite perpendicular pe direcția curgerii naturale a apei. Există o cerere mare în rândul locuitorilor RBDD și a utilizatorilor privind dragarea canalelor și a lacurilor pentru a menține căile de acces și zonele de pescuit. Aceasta reprezintă o mare parte din planul anual de activități al ARBDD. Totuși, orice modificare a vitezei sau a direcției de curgere a apei și a depunerii de sedimente într-o parte a Deltei poate avea efecte oriunde în aval de acel loc. Din acest motiv, este esențial ca ARBDD să aibă cele mai bune informații și instrumente posibile pentru a prevedea efectele înaintea dragărilor pe scară mare, a amplasărilor sau a îndepărtării de diguri sau a oricăror alte activități care ar modifica curgerea apei.</p> <p>Dezvoltarea și aplicarea unui model matematic complex al regimului hidrologic, sedimentologic și hidrochimic va asigura decisiv optimizarea intervențiilor necesare pentru menținerea calității habitatelor naturale.</p> <p>Necesitatea unui sistem informatic dedicat managementului riscurilor este justificată nu numai de importanța RBDD la nivel național și internațional, ci și prin modul și impactul pozitiv pe care l-ar avea un astfel de sistem pentru activitatea decizională a ARBDD, venind în sprijinul ARBDD cu privire la estimarea impactului, a gradului de probabilitate a fenomenelor hidro-</p>	

Tip de intervenție/ proiecte	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO- uri
			meteorologice cu grad ridicat de risc asupra patrimoniului natural.	
Studii și Asistență Tehnică pentru conservarea biodiversității și refacerea ecosistemelor și a habitatelor naturale în cadrul rețelei Natura 2000 afectate de impacturile antropice	RBDD	M	<p>Acțiunile pentru îmbunătățirea biodiversității în zonă trebuie să aibă o bază științifică bine structurată care va fi realizată prin studii și asistență tehnică pentru biodiversitate</p> <p>Aceasta va lua în calcul, în principal, monitorizarea și evaluarea statutului din punct de vedere al conservării al tuturor speciilor și habitatelor de importanță comunitară și va asigura o gestionare eficientă a zonelor protejate, inclusiv a siturilor „Natura 2000” și a speciilor protejate din cadrul zonei RBDD. Chiar dacă acestea sunt activități continue sub conducerea ARBDD, sfera de acoperire și calitatea acestor cercetări și studii sunt, în prezent, incerte din cauza finanțării inadecvate. Mai mult, este de dorit să se progreseze către o abordare mai transparentă, cu o participare mai mare a părților interesate, pentru a mări credibilitatea rezultatelor de monitorizare în rândul locuitorilor din zonă și al altor utilizatori ai resurselor naturale ale RBDD.</p> <p>Studiile sunt importante și pentru monitorizarea populațiilor speciilor pe pește importante din punct de vedere economic, care urmează a fi separate de cota de pescuit și pentru sistemul de taxare pentru a reduce stimulentele privind distorsionarea datelor.</p>	Legătură cu PO Pescuit privind monitorizarea peștilor în zonele protejate și în jurul acestora și cu PNDR privind utilizarea terenului din jurul zonelor strict protejate în așa fel încât să nu fie afectată biodiversitatea existentă în RBDD
Identificarea polderelor suplimentare, eligibile pentru refacerea ecologică. Acestea vor include studii de fezabilitate și	RBDD	M	<p>Acestea reprezintă o necesitate și un efort important în legătură cu toate acele zone unde vor fi efectuate lucrări de investiții și care nu au în prezent pregătite studii de fezabilitate și proiecte tehnice ulterioare sau pentru alte zone noi care vor fi identificate pentru restabilire ecologică și unde trebuie pregătite documente similare în următorii 5-10 ani.</p> <p>Toate acestea reprezintă activități importante și trebuie luate în calcul ca prioritate de finanțare.</p> <p>Studiile de fezabilitate bune pot ajuta la identificarea celor mai bune metode</p>	Impactul asupra biodiversității

Tip de intervenție/ proiecte	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO- uri
<p>proiecte tehnice pentru restaurarea habitatelor naturale afectate de activitățile non - ecologice din polderele agricole, pescărești și forestiere - lucrări de restaurare ecologică integrală sau parțială</p>			<p>de restabilire a habitatelor naturale Îmbunătățirea soluțiilor identificate pentru restabilirea habitatelor va îmbunătăți și calitatea și cantitatea creaturilor vii care trăiesc în sau în vecinătatea acestor habitate naturale restabilite.</p>	

Tabelul 26 e : Intervenții ITI DD – POIM –AXA 6

Tip de intervenție/proiect	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
<p>Promovarea folosirii surselor de energie regenerabilă</p>	<p>UAT/ Societăți comerciale</p>	<p>M</p>	<p>Această măsură este prevăzută printre obiectivele Europa 2020 (creșterea cu 20% a energiei provenite din surse regenerabile) și pentru diversificarea economiei locale. Investițiile crescute în folosirea energiei regenerabile pot conduce și ele la reducerea costurilor. De asemenea, pot conduce la diversificarea tipurilor de energie regenerabilă – momentan parcurile eoliene reprezintă singurele surse de energie folosite substanțial. Diversificarea va stimula afacerile locale și ar putea duce la inovare în utilizarea resurselor locale precum stuful și biomasa.</p>	<p>Conexiuni cu activitățile economice finanțate din PNDR și POR</p>

Programul Operațional pentru Competitivitate (POC)

1. Descrierea PO

POC are rolul de a crește competitivitatea economică a României și de a impulsiona dezvoltarea, în special privind cercetarea, dezvoltarea și inovarea (CDI), infrastructura TIC și o mai bună concepere a serviciilor. Programul este realizat pe baza ideii că investițiile în CDI și TIC vor avea un efect de multiplicare în cadrul economiei și vor conduce România mai departe către obiectivele Strategiei Europa 2020. POC va finanța intervențiile ITI în ambele sale axe prioritare:

Axa 1: Cercetare, dezvoltare tehnologică și inovare (CDI) în sprijinul competitivității economice și dezvoltării afacerilor - prin specializare inteligentă, valoare adăugată și interacțiune și convergență cu standardele și practicile de cercetare internaționale. Eforturile vor fi concentrate pe crearea unui spirit antreprenorial mai accentuat și a unui mediu de afaceri mai compact, mai inovator și mai eficient.

Axa 2: Tehnologia informației și a comunicațiilor (TIC) pentru o economie digitală competitivă - va fi concentrată pe patru aspecte: (a) e-guvernare, interoperabilitate, securitatea datelor, platforme computerizate de tip cloud și rețele sociale; (b) e-educație, e-incluziune, e-sănătate și e-cultură; (c) comerț electronic și CDI; și (d) infrastructură în bandă largă și acces la internet.

POC își are rădăcinile în legislația românească ce are la bază Strategia națională de cercetare, dezvoltare tehnică și inovare 2014-2020 și de Planul național de CDI, în Strategia națională pentru competitivitate 2014-2020, în Agenda Națională Digitală pentru România, Planul național de acces de generație viitoare și Planul național de reformă.

2. Relația dintre obiectivele POC și Strategia integrată de dezvoltare durabilă a Deltei Dunării

Regiunea Deltei Dunării trebuie să inoveze pentru a găsi moduri de dezvoltare economică, continuând în același timp să învețe și să-și protejeze mediul natural impresionant. Ca loc de valoare internațională, regiunea are deja centre de cercetare și o oarecare experiență în cooperarea academică internațională, dar vor fi necesare mai multă concentrare și mai multe resurse pentru a asigura producerea unei cercetări calitative, care poate fi pusă în aplicare. În acest scop, va fi dezvoltat un Centru Internațional de Studii Avansate pentru Sisteme Fluviu – Mare – DANUBIUS-RI. Principalul obiectiv al DANUBIUS-RI este de a oferi infrastructura de vârf care va susține cercetarea de nivel înalt privind procesele esențiale care influențează sistemele fluviu-deltă/estuar-mare și de a dezvolta soluții durabile pentru managementul integrat al acestor sisteme, folosind o abordare interdisciplinară și integrată, combinând cercetarea fundamentală și aplicată. Nucleul central al DANUBIUS-RI și facilitățile de măsurători și observații care vor trebui realizate în Delta Dunării vor duce la integrarea infrastructurii de cercetare amplasate pe teritoriul Deltei Dunării în structura DANUBIUS-RI, care este distribuită și în marile laboratoare de cercetare și inovare din Europa. Sprijinul politic venit din partea altor 10 state europene (Italia, Spania, Grecia, Germania, Irlanda, Marea Britanie, Olanda, Bulgaria, Moldova, Ungaria), precum și statutul de proiect ESFRI garantează poziția de importanță majoră internațională a nucleului de coordonare (Hub-ului) din Delta Dunării. În plus, vor fi încurajate parteneriatele cu instituțiile internaționale, precum și cu mediul de afaceri, deoarece aceste legături sunt în prezent sporadice și nu au condus la parteneriate public-private dezirabile sau la transferuri de cunoștințe eficiente și durabile. DANUBIUS-RI, ca orice alt proiect ESFRI, care presupune și dezvoltarea de aparatură de vârf, va fi cu siguranță un punct major de atracție pentru companiile specializate în high-tech.

Investițiile în domeniul TIC propuse se aliniază cu principiile și direcțiile POC și au scopul de a ajuta la crearea unui motor de creștere în regiune. Condițiile naturale și numărul mic al populației au

influențat procentul locuințelor care dețin abonamente de internet în bandă largă, care este sub 50 % pentru populația rurală. Utilizarea internetului este foarte limitată și mai mult de jumătate din persoane nu au utilizat niciodată internetul. Din acest motiv, extinderea infrastructurii în bandă largă va juca un rol important în dezvoltarea serviciilor TIC în regiune. Integrarea tehnologiei TIC într-un mod cuprinzător și inteligent în implementarea de proiecte și în furnizarea de servicii în toate sectoarele, este o parte importantă a Strategiei și sprijină prioritățile PO descrise mai sus, la nivel local.

3. Tipuri de intervenții pe Axa ITI

Tabelul 27: Intervenții ITI Delta Dunării - Programul Operațional pentru Competitivitate, Axa 1

Tip de intervenție / proiect	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și Corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
Creșterea investițiilor private în CDI și încurajarea cererii pentru CDI	Centre de CD	S	Încurajarea investițiilor în CDI va permite un proces decizional mai bine fundamentat în toate sectoarele. Efortul de a spori investițiile private în CDI, precum și de a încuraja transferurile de cunoștințe dintre sectoarele privat și public alinază această inițiativă cu obiectivele specifice 1.3 și 1.4 ale Axei 1 a POC.	Sinergii: Aceasta va oferi baza unor decizii și a unei planificări pe termen lung mai informate. Sinergii cu alte PO-uri: Va oferi baza unor decizii și a unei planificări pe termen lung mai bine fundamentate, în special pentru investițiile în infrastructură mare și în domeniul sănătății.
Creșterea transferului de cunoștințe, tehnologie și personal cu competențe CDI prin parteneriate între mediul privat și cel de cercetare	Sectorul privat și centre de CD	S	Chiar dacă există centre de cercetare cu experți calificați în regiune, o mică parte a cercetării este utilizată eficient în planificarea publică sau privată. De asemenea, cercetarea privind resursele utilizate prea puțin în prezent, precum stuful existent pe suprafețe largi, sau noi practici, ar putea duce la diversificarea economiei locale. Accentul pe transferul de cunoștințe, personal și competență între sectoare face ca această intervenție să se coreleze în primul rând cu obiectivul specific 1.4 al Axei 1 a POC.	Sinergii: Această inițiativă va furniza baza pentru o dezvoltare durabilă mai inteligentă și va ajuta la conducerea României către îndeplinirea obiectivului său Europa 2020 de investire în CDI a 1 % din produsul său intern brut, în sectorul privat. Sinergii cu alte PO-uri: Ar putea oferi o bază pentru inovare și pentru diversificarea proiectelor, în special în PO Infrastructură mare, POPAM și PNDR
Creșterea excelenței bazei științifice ca promotor al inovării prin dezvoltarea infrastructurii CD	Centre de CD	S	Chiar dacă au fost făcute unele investiții în centre de CD, în regiune, infrastructura de cercetare disponibilă a rămas în urma celor mai bune practici europene și adesea duce lipsa tehnologiilor necesare pentru furnizarea cercetării de înaltă calitate. Această intervenție este una complexă, care va avea proiecte concentrate pe investiții fizice, precum și componente indirecte. Îmbunătățirea capacității în domeniile de specializare intelectuale și în domeniul sănătății, conform OS 1.1 al POC, și capacitatea de a	Sinergii: Aceste investiții vor asigura faptul că cercetarea efectuată în regiune îndeplinește standarde mai înalte de calitate și folosește tehnici moderne. Sinergii cu alte PO-uri: Ar putea oferi o bază pentru planificare și proiecte, mai ales în cadrul POIM, POPAM și PNDR.

Tip de intervenție / proiect	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și Corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
			participa în mod competent și consecvent la cercetarea europeană, conform OS 1.2 al POC, reprezintă scopurile finale.	
Creșterea implicării în cercetarea la nivel UE prin deblocarea potențialului de excelență în CDI, cum ar fi prin programul cadru Orizont 2020, și prin atragerea talentelor și a competențelor avansate în sistemul național CDI.	Centre de CD	S	Chiar dacă au fost făcute unele investiții în centre de CD, în regiune, infrastructura de cercetare disponibilă a rămas în urma celor mai bune practici europene și adesea duce lipsa tehnologiilor necesare pentru furnizarea cercetării de înaltă calitate. Accentul acestei intervenții este direct pe îmbunătățirea rezultatelor și pe creșterea participării cercetătorilor din regiune la forumurile europene, conform obiectivului specific 1.2 al Axei 1 a POC.	<p>Sinergii: Aceste investiții vor asigura faptul că cercetarea efectuată în regiune îndeplinește standarde mai înalte de calitate și folosește tehnici moderne.</p> <p>Sinergii cu alte PO-uri: Ar putea oferi o bază pentru planificare și proiecte, mai ales în cadrul POIM, POPAM și PNDR.</p>
Înființarea Centrului Internațional de Studii Avansate pentru Sisteme Fluviu-Mare DANUBIUS-RI	RBDD	M	Principalul obiectiv al DANUBIUS-RI este de a oferi infrastructura de vârf care va susține cercetarea de nivel înalt privind procesele esențiale care influențează sistemele fluviu-deltă/estuar-mare și de a dezvolta soluții durabile pentru managementul integrat al acestor sisteme, folosind o abordare interdisciplinară și integrată, combinând cercetarea fundamentală și aplicată. DANUBIUS-RI va oferi astfel soluții prin care procesele de mediu, conservarea naturii, precum și tendințele sociale și economice din regiune, vor fi integrate în studii, care vor permite abordarea unor soluții de dezvoltare prietenoase pentru mediu, întrucât dezvoltarea economică va fi abordată în aceste zone, în strânsă colaborare cu factorii locali interesați (autoritățile locale, micii antreprenori, instituțiile locale de învățământ, etc.). Soluțiile oferite de	<p>Sinergii: Această investiție va asigura faptul că cercetarea efectuată în regiune îndeplinește standarde mai înalte de calitate și folosește tehnici moderne.</p> <p>Sinergii cu alte PO-uri: Ar putea oferi o bază pentru planificare și proiecte, mai ales în cadrul POIM, POPAM și PNDR.</p>

Tip de intervenție / proiect	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și Corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
			<p>DANUBIUS-RI pentru sistemul Dunăre – delta Dunării – Marea Neagră, dar și pentru alte sisteme din Europa (Tamisa, Elba, Ebro – Llobregat, Pad – Laguna Veneției și râul Nestos – Marea Mediterană sunt celelalte zone – numite supersite-uri – în care vor fi testate asemenea soluții) vor fi servicii inovative pe care Uniunea Europeană le va putea exporta la nivel global.</p> <p>Aceasta se aliniază cu Strategia Verde a U.E. (2013) elaborată de Comisia Europeană care contribuie la conservarea și îmbunătățirea capitalului natural și atingerea obiectivelor Europa 2020. Este de asemenea compatibil cu toate prioritățile de pe lista Societal Challenges Horizon 2020. DANUBIUS-RI, care a fost recent acceptat pe lista infrastructurilor pan-europene de cercetare ESFRI (Forumul Strategic European de Infrastructuri de Cercetare), va pune la dispoziție o platformă, distribuită în mai multe state europene, care să faciliteze cercetarea interdisciplinară la nivel de vârf în echipe pan-europene și internaționale. DANUBIUS-RI presupune, pe lângă Nucleul Central (Hub) găzduit în Delta Dunării, și realizarea unor Noduri (facilități de cercetare, la nivel de vârf, în domeniul măsurătorilor, observațiilor, analizelor, modelării și studiilor de guvernanță), care vor fi dezvoltate în mai multe state europene, sub coordonarea unor instituții de excelență din Marea Britanie, Germania, Olanda și Italia. Vor fi integrate și sistemele de cercetare din supersite-urile mai sus menționate. România, care coordonează proiectul, va asigura și un Centru de</p>	

Tip de intervenție / proiect	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și Corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
			<p>Date. DANUBIUS-RI are și un Oficiu de Transfer Tehnologic, sub coordonarea Universității din Cork, din Irlanda.</p> <p>Dezvoltarea nucleului central și a facilităților de măsurători din Delta Dunării este prevăzută să se desfășoare în trei etape, prin fonduri UE, care vor fi accesate în etapa 1 și în fazele ulterioare, care se vor desfășura cu susținere internațională. A fost selectat un amplasament pe brațul Sf. Gheorghe, la Murighiol, datorită faptului că de aici se ajunge ușor în deltă, atât pe uscat, pe șosea, cât și pe apă, pe Fluviul Dunărea și în zona costieră. Consiliul Local Murighiol a aprobat concesionarea a zece hectare de teren pentru Hub.</p>	

Tabelul 28: Intervenții ITI Delta Dunării - Programul Operațional pentru Competitivitate, Axa 2

Tip de intervenție / proiect	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și Corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
Internet/ internet ultrarapid pentru un turism ecologic	Autoritatea publică centrală cu responsabilități în domeniul TIC	R	<p>Necesitățile de investiții fizice vizează creșterea accesului la internetul de bandă largă, inclusiv echiparea punctelor de acces public la informații (PAPI), mai ales în Centrul Deltei. Este important faptul că accentul pe turismul ecologic va însemna creșterea accesului public la servicii de internet wireless, furnizând servicii și informații relevante. Efortul de a extinde și dezvolta conexiunea de bandă largă în regiune se corelează cu obiectivul specific 2.1 al Axei 2 a POC.</p>	<p>Sinergii: Accesul la internet de bandă largă va crește competențele digitale și va ajuta la crearea de oportunități pentru schimbul de cunoștințe, accesul la servicii și dezvoltarea economiei locale.</p> <p>Sinergii cu alte PO-uri: Accesul la internet de bandă largă va facilita accesul la informații și la oportunitățile oferite de proiectele din alte PO-uri.</p>
Creșterea integrării verticale a soluțiilor de inovare din domeniul TIC în	Sectorul privat	S	<p>Zona va trebui să creeze legături mai strânse cu centrele TIC pentru a dezvolta tipul și calitatea serviciilor pe care le poate furniza. Integrarea verticală a tehnologiei TIC este acum minimă și are multe aplicații potențiale pentru</p>	<p>Sinergii: Integrarea verticală a TIC va crește calitatea serviciilor furnizate.</p> <p>Sinergii cu alte PO-uri: Cele mai multe</p>

Tip de intervenție / proiect	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și Corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
economia locală			creșterea capacității întreprinzătorilor locali de a-și dezvolta afacerile și de a crea conexiuni cu experții TIC. Această intervenție va crește contribuția TIC la competitivitatea regiunii conform obiectivului obiectivului 2.2 al Axei 2 a POC.	intervenții vor fi consecvente cu investițiile făcute în cadrul POIM și PNDR.
Îmbunătățirea serviciilor guvernamentale electronice și a sistemelor locale de monitorizare publică	Sectorul public	M	Autoritățile publice locale au făcut eforturi de a crește prezența lor pe internet și cele mai multe dintre acestea au un site web, deși aceste site-uri nu sunt întotdeauna actualizate și, în general, nu oferă servicii online. Îmbunătățirea și creșterea utilizării guvernării electronice face parte dintr-un efort național, dar vor trebui adaptate cu inteligență nevoilor locale. Se corelează cu obiectivul specific 2.3 al Axei 2 a POC.	Sinergii: Serviciile de guvernare electronică vor crește calitatea serviciilor furnizate, oferind îmbunătățiri ale calității vieții pentru locuitori și pentru companii. Sinergii cu alte PO-uri: Intervențiile făcute în cadrul PO Capacitate administrativă vor trebui să se reflecte în capacitatea cetățenilor și a companiilor de a accesa informații și servicii în mod transparent și eficient.
Crearea și menținerea unei baze de date interinstituționale cu răspunderea pentru mediu, pentru schimbul de date și o mai bună coordonare între agenții	Autoritățile administrației publice centrale cu responsabilități în domeniile sănătate și TIC	S	Autoritățile publice locale și reprezentanții autorităților naționale au capacitate limitată de a comunica reciproc și compara factorii de risc pentru mediu și pentru sănătate pe care îi monitorizează. Această intervenție ar implementa soluții precum platforme de tip cloud pentru a asigura interoperabilitatea unei baze de date care ar primi, compila și marca factorii de risc din zona de studiu în timp real. De asemenea, ar putea fi disponibile informații relevante pentru public. Acest lucru ar asigura eficientizarea guvernării electronice din zona de studiu și se coordonează prioritatea de investiții 2c din POC.	Sinergie: Această intervenție creează sinergie cu obiectivul POCA pentru furnizarea de procese decizionale bazate pe dovezi
Formularea și implementarea politicilor de date deschise	Autorități ale administrației publice centrale care gestionează/coordonează servicii publice	S	Datele deschise legate de managementul de mediu și economic vor fi baza creșterii procesului participativ de luare a deciziilor și vor contribui la împărțirea transparentă a beneficiilor în regiunea Deltei Dunării. Disponibilitatea datelor locale va permite dezvoltarea unei economii bazate pe cunoaștere. Datele deschise reprezintă un efort esențial care face parte	Sinergii: Implementarea datelor deschise va atenua îngrijorările privind transparența procesului decizional la nivel local și are potențialul de a crește participarea publicului la procesul decizional. Sinergii cu alte PO-uri: Intervențiile

Tip de intervenție / proiect	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și Corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
	ce vizează cele 36 de evenimente de viață predefinite, inclusiv parteneriate între aceste institutii publice		din efortul național de a îmbunătăți guvernarea electronică și acest efort va aborda îngrijorările actuale ale populației locale privind transparența. Se corelează cu obiectivul specific 2.3 al Axei 2 a POC.	făcute în cadrul PO Capacitate administrativă vor trebui să se reflecte în capacitatea cetățenilor și a companiilor de a accesa informații și servicii în mod transparent și eficient.
Dezvoltarea infrastructurii și a sistemelor TIC și a competențelor digitale pentru susținerea educației, a sănătății, a culturii și a incluziunii digitale	Companii private	S	Infrastructura și sistemele TIC sunt subdezvoltate, iar competențele digitale sunt reduse în regiune. Această intervenție are scopul de a educa publicul și de a face serviciile online mai eficiente și mai ușor de utilizat. Ușurința traiului și îmbunătățirea calității vieții vor fi corelate cu acțiunile care vizează creșterea numărului de utilizatori ai internetului, conform OS 2.4 al Axei 2 a POC.	Sinergii: Intervențiile TIC pot susține legăturile între sectoare prin transferul de cunoștințe, precum și îmbunătățirea accesului la servicii de educație și de sănătate pentru populația locală. Sinergii cu alte PO-uri: Intervențiile făcute vor fi în sinergie cu investițiile din cadrul POR pentru revitalizarea zonelor urbane. Pentru zonele rurale există sinergie cu PNDR care consideră esențială infrastructura TIC.

Programul Operațional pentru Asistență Tehnică (POAT)

1. Descrierea PO

POAT vizează îmbunătățirea capacității de absorbție a României prin furnizarea de sprijin pentru implementarea eficientă și transparentă a fondurilor structurale europene în România, conform principiilor și regulilor de parteneriat, evaluare a programelor, comunicare, management, inclusiv management financiar, monitorizare și control. POAT va finanța intervențiile ITI într-una din cele trei axe prioritare ale sale:

Axa 1: Întărirea capacității beneficiarilor de a pregăti și implementa proiecte finanțate din Fondurile Europene Structurale și de Investiții (FESI) și diseminarea informațiilor privind aceste fonduri.

POAT își are rădăcinile în mai multe documente strategice europene, dintre care principale sunt obiectivele Europa 2020 și lecțiile învățate în timpul perioadei financiare anterioare. Se corelează, de asemenea, cu documentele programatice naționale, precum Planul național de reformă 2013-2014, precum și cu Strategia pentru consolidarea capacității administrative a României 2014-2020.

2. Relația dintre obiectivele POAT și Strategia integrată de dezvoltare durabilă a Deltei Dunării

Asistența tehnică este esențială pentru implementarea cu succes a Strategiei integrate de dezvoltare durabilă a Deltei Dunării din cauza experienței și capacității de absorbție foarte limitate. În România, absorbția fondurilor structurale a întâmpinat dificultăți semnificative în perioada de programare anterioară. Cea mai mare rată de absorbție, în mai 2015, a fost de aproximativ 60% din alocarea totală pentru POR. Autoritățile publice, mai ales din zonele rurale izolate, au făcut eforturi pentru a găsi și pregăti personal pentru aplicarea și monitorizarea proiectelor. În plus, potrivit informațiilor, foarte puține dintre proiectele implementate în sectorul privat au aparținut localnicilor și, din acest motiv, ei vor avea o experiență limitată pe care să o folosească. Pentru a ajuta la implementarea ITI, a fost creat ADI și acesta va continua să necesite asistență tehnică pentru a completa programele naționale și a asigura faptul că, în perioada 2014-2020, accentul se va pune pe ajutorul eficient acordat beneficiarilor asigurând, în același timp, transparența.

Autoritățile publice și private au solicitat în mod repetat asistență tehnică. În cadrul unor consultări largi, autoritățile locale și oamenii de afaceri au fost foarte nemulțumiți în ceea ce privește cantitatea și tipul de asistență și de informații disponibile referitor la accesarea FESI, manifestând, de asemenea, un mare interes pentru dezvoltarea de proiecte pe viitor dacă procesul devine mai accesibil. Prin urmare, este nevoie de asistență pentru a asigura faptul că ciclul proiectului la nivel local devine mult mai activ și că informațiile sunt diseminate în mod eficient. În timp ce o mare parte a efortului va trebui inițiat de ADI, experiența privind accesarea FESI va trebui să fie încurajată la scară mai largă și în toate sectoarele. Aceste obiective sectoriale reflectă cu fidelitate prioritățile POAT.

3. Tipuri de intervenții pe Axa ITI

Tabelul 29: Intervenții ITI Delta Dunării - Programul Operațional pentru Asistență Tehnică, Axa 1

Tip de intervenție/proiect	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
Asistență tehnică (AT) pentru managementul programelor ITI	ADI ITI	M	<p>Este necesară dezvoltarea semnificativă a capacității și asistenței financiare pentru entitățile responsabile de implementarea proiectului și de comunicarea cu autoritățile naționale și cu publicul.</p> <p>Asociația de Dezvoltare Intercomunitară (ADI), recent înființată, și beneficiarii ITI vor avea nevoie de asistență tehnică extensivă pentru pregătirea și implementarea de proiecte la timp și eficient, pentru a asigura utilizarea eficientă a resurselor financiare și economice și pentru a disemina informațiile aferente. Există puțină experiență disponibilă privind accesarea FESI și asistența tehnică va fi esențială pentru îmbunătățirea capacității de absorbție.</p> <p>Această intervenție va completa eforturile naționale (de ex. campaniile naționale de informare) și AT care face parte din cele mai multe proiecte finanțate de FESI. Nu numai că trebuie consolidată capacitatea solicitanților, conform OS1 al POAT, dar informațiile privind proiectele trebuie diseminate eficient pentru a dezvolta și menține credibilitatea și transparența ITI ca parte a politicii de coeziune a UE, conform OS2 al POAT.</p>	<p>Sinergii: Va asigura asistență pentru implementarea eficientă și transparentă a proiectelor FESI în DD.</p> <p>Sinergii cu alte PO-uri: Asistența tehnică va îmbunătăți implementarea tuturor celorlalte PO-uri.</p>

Programul Operațional Regional 2014-2020 (POR)

1. Descrierea PO

Programul operațional regional 2014-2020 urmărește să asigure continuitatea viziunii strategice asupra dezvoltării regionale în România, prin completarea și dezvoltarea direcțiilor și a priorităților de dezvoltare regională conținute în PND și CNSR 2007-2013 și implementate prin POR 2007-2013, precum și prin alte programe naționale.

POR propune un număr de priorități de investiții care asigură convergența cu Strategia Uniunii Europene pentru dezvoltare inteligentă, durabilă și cuprinzătoare și scopul specific al Fondului European pentru Dezvoltare Regională conform obiectivelor Tratatului, privind coeziunea economică, socială și teritorială. Programul Operațional Regional 2014-2020 urmărește să abordeze toate provocările identificate în Acordul de parteneriat conceput pentru România, abordând 9 din cele 11 obiective tematice formulate în Strategia UE 2020.

Programul Operațional Regional 2014-2020 urmărește obiectivul general, competitivitatea economică și îmbunătățirea condițiilor de viață ale comunităților locale și regionale prin sprijinirea dezvoltării afacerilor, condițiilor de infrastructură și a serviciilor; asigurarea dezvoltării durabile a regiunilor capabile de a gestiona eficient resursele; și exploatarea potențialului de inovație al acestora și de asimilare a progresului tehnologic.

POR va finanța intervențiile ITI în următoarele axe prioritare:

Axa 2. Îmbunătățirea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii

Axa 3. Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de carbon

Axa 5. Îmbunătățirea mediului urban și conservarea, protecția și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural

Axa 6. Îmbunătățirea infrastructurii rutiere de importanță regională

Axa 7. Diversificarea economiilor locale prin dezvoltarea durabilă a turismului

Axa 8. Dezvoltarea infrastructurii sanitare și sociale

Axa 10. Îmbunătățirea infrastructurii educaționale

2. Relația dintre obiectivele POR și Strategia integrată de dezvoltare durabilă a Deltei Dunării

Regiunea Deltei Dunării este o zonă care are unele dintre cele mai mici densități ale populației din România, cu servicii de bază inadecvate (educație, sănătate etc.), accesibilitate redusă, legături slabe cu piețele majore și poziție periferică, care împiedică accesul persoanelor la oportunități, dar cu un potențial turistic semnificativ. Există o dublă provocare pentru dezvoltarea durabilă a regiunii: pe de o parte este nevoie de conservarea ecologică a valorilor sale, pe de altă parte sunt necesare măsuri de îmbunătățire a calității vieții locuitorilor săi. Dată fiind diversitatea nevoilor de dezvoltare și a problemelor cu care se confruntă regiunea, este necesară promovarea unei abordări integrate și crearea posibilității de utilizare integrată a fondurilor pentru a susține dezvoltarea durabilă a regiunii, fără a periclita zonele sensibile protejate.

Delta (RBDD) este, prin natura sa, o zonă izolată, destul de inaccesibilă și o zonă cu populație în declin. În general, sistemul de transport este într-o stare precară, cu limitări atât în ceea ce privește accesibilitatea internă, cât și conectarea cu restul regiunii și al țării. Distanța mare față de

alte regiuni, o constrângere pentru alte sectoare, este totuși un avantaj pentru turismul bazat pe natură. Serviciile de sănătate sunt, de asemenea, limitate ca accesibilitate și sunt în declin. Există inegalități în ceea ce privește sănătatea și lipsă de acces la asistența medicală de calitate a grupurilor sărace și vulnerabile. La fel de important este faptul că unele dintre școlile din Delta Dunării se luptă în continuare cu lipsa unor condiții sanitare adecvate, a încălzirii corespunzătoare și a apei potabile adecvate. Este necesară îmbunătățirea eficienței energetice în clădirile de locuit și în cele publice și sistemele de transport public trebuie îmbunătățite. Activitatea economică și antreprenoriatul au un nivel redus.

Tabelul 30: Intervenții ITI Delta Dunării - POR, Axa 2

Tip de intervenție/proiect	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
Dezvoltarea unor incubatoare/acceleratoare de afaceri în în sectoare principale, inovatoare	IMM-uri	S	Principalele activități ale sectorului privat din zonă țin de comerțul cu ridicata sau cu amănuntul, de transport și depozitare și de industria prelucrătoare. Utilizând date de la nivelul companiilor, de la 5.552 de societăți comerciale private și înregistrate situate în zona de studiu, se poate constata clar că activitatea la nivelul companiilor din Centrul Deltei este mai puțin diversificată, numai câteva dintre acestea activând, pentru susținerea ramurilor agricultură și acvacultură, furnizarea de servicii logistice sau fiind implicate în comerțul cu amănuntul. Această intervenție va trebui concentrată pe dezvoltarea economiei locale către căi mai durabile care o vor face mai competitivă pe termen lung. De aici, nevoia de a concentra incubatoarele/acceleratoarele de afaceri pe sectoarele cheie și inovatoare, așa cum sunt definite de strategie, în special turismul bazat pe natură, pescuitul recreativ durabil, exploatarea stufului, agricultura organică etc. Această intervenție este orientată către creșterea numărului și a calității IMM-urilor inovatoare din zonă, în corelație cu Prioritatea de investiții 2.1 a POR.	. <u>Sinergii cu alte PO-uri:</u> Cel mai direct, în sinergie cu Axa 1 a POC.
Încurajarea dezvoltării IMM-urilor durabile, competitive	IMM-uri	S	Principalul obiectiv al acestei intervenții este de a crește competitivitatea economiei locale prin creșterea numărului și a rezistenței noilor IMM-uri din zonă pentru a face economia locală mai puternică. Va fi acordată prioritate celor active în sectoarele cheie identificate de strategie. Această intervenție este corelată cu Prioritatea de investiții 2.1 și 2.2. a POR.	<u>Sinergii cu alte PO-uri:</u> POC, POCU antreprenoriat

Tabelul 31: Intervenții ITI Delta Dunării - POR, Axa 3

Tip de intervenție /proiect	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
Îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor publice (școli, spitale, clădiri administrative etc.)	Unități administrativ-teritoriale (UAT)/ Instituții publice/ Autorități publice centrale	M	Directiva privind eficiența energetică cere ca 3 % din clădirile publice cu suprafețe de peste 250 m ² să fie reabilitate anual începând din 2015. Axa nr. 3 a POR Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii reduse de carbon Investițiile în creșterea eficienței energetice și a utilizării surselor de energie regenerabilă în clădirile publice deținute și ocupate de autoritățile locale, centrale și instituțiile publice locale.	Sub această prioritate vor fi combinate OT 4 - susținerea trecerii la reducerea dioxidului de carbon în toate sectoarele și respectiv OT 6 - conservarea și protejarea mediului și promovarea eficienței resurselor, legate de investiții.
Susținerea îmbunătățirii eficienței energetice a gospodăriilor	UAT-uri din mediul urban cu contract cu Asociațiile de proprietari	S	Sectorul rezidențial a fost determinat a fi unul dintre sectoarele cu cea mai mare nevoie de măsuri pentru reducerea concentrațiilor de carbon din atmosferă în Studiul TRACE și a fost responsabil pentru 72,7 % din consumul de electricitate în oraș în 2013. În medie, nivelul de confort în apartamentele care au fost reabilitate a crescut cu 3-5 °C. În cadrul acestei inițiative, trebuie acordată prioritate locuințelor cu venituri mici. În zona de studiu, un program bine planificat de investiții în eficiența energetică poate ajuta la stimularea economiei locale și la reducerea costurilor energetice ale familiilor. Vor fi finanțate investițiile în eficiența energetică a clădirilor rezidențiale, precum și investițiile care vizează reducerea emisiilor de CO ₂ în zonele urbane, bazate pe Planurile integrate de dezvoltare urbană.	
Extinderea și îmbunătățirea eficienței energetice a iluminatului public	UAT urban,	S	Vor fi finanțate investițiile în extinderea sistemelor de iluminat public, ca și investițiile care vizează reducerea emisiilor de CO ₂ în zonele urbane, bazate pe Planurile integrate de dezvoltare urbană.	
Elaborarea unor ghiduri de bune practici cu instrucțiuni locale clare și ușoare privind implementarea politicilor de	Autoritățile locale	S	Autoritățile locale trebuie să poată utiliza datele relevante privind schimbările climatice pe care le au pentru a alege adaptarea și măsurile locale sectoriale corespunzătoare de reducere a concentrațiilor de carbon din atmosferă, dar în	Sinergie: Instrucțiunile POCA vor fi utilizate pentru a fundamenta luarea deciziilor bazate pe dovezi.

combatere a schimbărilor climatice			<p>prezent au un nivel redus de experiență. De aceea, pe baza unui studiu climatic specific zonei studiate, corelat cu viitoarea strategie națională privind SC, trebuie elaborat un document cu Recomandări locale privind schimbările climatice (RLSC). Acest RLSC ar funcționa, în esență, ca un ghid pentru administrația locală și pentru companii în procesele de planificare ale acestora. Ar conține, de asemenea, o metodologie ușor de utilizat pentru monitorizarea efectelor GES în toate proiectele finanțate prin ITI și prin alte fonduri publice în zona de studiu. Ar putea fi adaptat și pentru utilizarea în sectorul privat. Plecând de la RLSC, un document cu Recomandări locale privind eficiența energetică (RLEE) s-ar concentra mai departe pe îmbunătățirea eficienței energetice în zona de studiu, în sectorul public și privat. Acesta ar conține recomandări privind tipurile de măsuri de eficiență energetică, care pot fi cele mai eficiente din punct de vedere al costurilor în cadrul zonei de studiu pentru diferite tipuri de consumatori, pe baza studiilor de piață și a subvențiilor relevante disponibile.</p>	
Promovarea strategiilor de reducere a emisiilor de dioxid de carbon, inclusiv promovarea planurilor de mobilitate urbana	UAT urban	M	<p>Obiectul general al proiectului este reducerea emisiilor de carbon în <u>zonele urbane</u> din teritoriul ITI Delta Dunării bazate pe planurile de mobilitate urbană durabilă.</p> <p>Obiective specifice:</p> <ul style="list-style-type: none"> • limitarea creșterii emisiilor de gaze cu efect de seră; • reducerea poluării aerului și a poluării fonice, precum și a consumului de energie; • asigurarea accesibilității la sistemul de transport public pentru toți cetățenii din localitățile urbane ale teritoriului ITI Delta Dunării; • dezvoltarea infrastructurii destinate mijloacelor de transport non-motorizate în localitățile urbane; 	<p>Sub această prioritate vor fi combinate OT 4 - susținerea trecerii la reducerea dioxidului de carbon în toate sectoarele și respectiv OT 6 - conservarea și protejarea mediului și promovarea eficienței resurselor, legate de investiții.</p>

Tabelul 32: Intervenții ITI Delta Dunării - POR, Axa 5

Tip de intervenție /proiect	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
Intervenții legate de patrimoniul cultural (reabilitare, conservare etc.)	Unități administrativ-teritoriale	M	<p>Regiunea Deltei Dunării conține un valoros patrimoniu cultural – material și imaterial – care include monumente istorice și situri arheologice, precum și o gamă de tradiții și obiceiuri populare care au fost păstrate de-a lungul timpului. Acest patrimoniu reflectă caracterul pluriethnic al teritoriului și evoluția aferentă a comunităților din regiunea Dobrogea. Această intervenție vizează protejarea acestui patrimoniu și găsirea de modalități durabile de a-l integra în oferta turistică a zonei.</p> <p>Această intervenție este orientată către creșterea calității serviciilor culturale și turistice din zonă, în corelație cu prioritatea de investiții 5.1 a POR.</p>	Sinergii cu alte PO-uri: Sub-măsurile PNDR 6.2 și 6.4
Implementarea unui program extins pentru înfrumusețarea așezărilor și revitalizarea centrelor urbane	Orașul Tulcea și cele patru orașe din regiunea DD	M	<p>Investițiile pentru reînnoire urbană, includ modernizarea șoselelor/străzilor locale, a unităților sportive și comunitare și a altor dotări comunitare; îmbunătățirea spațiilor publice și măsuri de asanare. Acoperă de asemenea dezvoltarea planurilor de amenajare a teritoriului orașelor și strategiile de dezvoltare urbană.</p> <p>Intervențiile propuse în zonele urbane prin alte axe ale PO includ modernizarea porturilor, eficiența energetică atât în clădirile publice cât și în cele rezidențiale, modernizarea alimentării cu apă, a canalizării și a sistemelor de tratare, intervenții privind gestionarea deșeurilor, printre alte investiții.</p> <p>Modernizarea propusă pentru șosele, porturi și</p>	<p>Sinergii: Intervențiile urbane de reînnoire se completează între ele, creând localități mai competitive și cu condiții mai bune de trai.</p> <p>Sinergii cu alte PO-uri: Diverse, conform cu „Intervențiile propuse prin alte Axe PO” menționate</p>

			<p>transportul naval va facilita nu doar accesul în regiune, ci și mobilitatea internă în cadrul regiunii, inclusiv pentru toate orașele, pentru a forma o rețea urbană consolidată.</p> <p>Intervențiile urbane de reînnoire vor moderniza și consolida nodurile importante ale așezărilor din regiunea Deltei Dunării – fiecare, o poartă a regiunii pentru turiști și alți vizitatori – și vor permite dezvoltarea economică continuă în regiune. Acestea vor îmbunătăți calitatea vieții locuitorilor, vor crea locuri de muncă și vor consolida finanțele publice locale în timp util.</p>	
--	--	--	---	--

Tabelul 33: Intervenții ITI Delta Dunării - POR, Axa 6

Tip de intervenție /proiect	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
a) Modernizarea drumului județean DJ229, sectorul I și II, Niculițel-Zebil-Sarichioi	Consiliul Județean Tulcea	M	Infrastructura de transport trebuie să asigure fluxul de persoane, mărfuri și servicii între diferite zone, regiuni și județe, sporind confortul și reducând costurile și pierderile de timp. Vremea nefavorabilă duce adesea la întreruperea traficului pe drumurile de pietriș și pământ. Adesea, asemenea drumuri reprezintă singura legătură între o comunitate și serviciile de urgență.	Vor exista sinergii cu POIM. Obiectivul este modernizarea infrastructurii de drumuri județene pentru a realiza legătura între ampla rețea de transport TEN-T și infrastructura de importanță națională (porturi și aeroport), în conformitate cu planul pentru dezvoltare regională.
b) Modernizarea drumului județean DJ222N, Tulcea-Pardina-Chilia Veche	Consiliul Județean Tulcea	M	În Centrul Deltei există constrângeri semnificative privind construcția de drumuri, atât din cauza dificultăților fizice, cât și a constrângerilor economice și de mediu.	Accentul este pus pe amenajarea unei rețele de drumuri județene compatibilă cu infrastructurile europene similare, pentru a sprijini dezvoltarea durabilă a regiunii Deltei Dunării.
Modernizarea drumurilor județene (infrastructura de transport regional): DJ 222B Tronson Baia-Ceamurlia de Sus	Consiliul Județean Tulcea	S	Există o nevoie socială de asigurare a unui nivel minim de accesibilitate a drumurilor pe orice vreme în partea de nord a Centrului Deltei, de la Chilia la Tulcea, pentru a le asigura locuitorilor accesul la facilități sociale și economice cheie.	
Modernizarea drumurilor județene (infrastructura de transport regional): 223A Tronson Enisala-Babadag-Slava Rusă	Consiliul Județean Tulcea	M	Modernizarea drumului județean DJ229, NICULIȚEL-intersecția cu DN22-ZEBIL-SARICHIOI Aceasta va mări	

Modernizarea drumurilor județene (infrastructura de transport regional): DJ 222 Tronson Vișina-Ceamurlia de Sus	Consiliul Județean Tulcea	S	<p>potențialul economic al localităților Niculițel, Valea Teilor, Alba, Izvoarele, Iulia, Nicolae Bălcescu, Turda, Mihai Bravu, Satu Nou, Zebil și Sarichioi, cu un total de 17.313 locuitori, asigurându-le accesul la ampla rețea de transport TEN-T (Constanța-Tulcea-Brăila-Galați).</p>	
f) Modernizarea drumului județean DJ226: Tronsonul DN22B-Corbu-Săcele-Istria-Mihai Viteazu	Consiliul Județean Constanta	M	<p>Modernizarea drumului județean DJ222N, Tulcea-Pardina-Chilia Veche, Km 0-66 km. Spre deosebire de locuitorii din Zona limitrofă, locuitorii din Centrul Deltei nu au acces la o rețea de drumuri. Această reabilitare va asigura accesul la serviciile de bază din Tulcea în condiții meteorologice dificile și va încuraja turismul în partea de nord a Centrului Deltei (în comunele Chilia Veche, Pardina și Ceatalchioi) cu un total de 3.252 locuitori, oferindu-le acces la ampla rețea de transport TEN-T (Constanța-Tulcea-Brăila-Galați).</p>	
g) Modernizarea drumurilor județene (infrastructura de transport regional): DJ 226A: Tronson Cetatea Histria- DN22/Tariverde	Consiliul Județean Constanța	M	<p>Aceste investiții vor duce la diversificarea și creșterea eficienței economice, la economisirea de energie, la crearea de condiții pentru extinderea comerțului și implicit la investiții productive. Amenajarea și îmbunătățirea de rețele de transport secundare facilitează și dezvoltarea în județ și pot contribui la creșterea competitivității întreprinderilor și a mobilității forței de muncă, și prin urmare dezvoltarea mai rapidă a regiunii Deltei.</p>	

Tabelul 34: Intervenții ITI Delta Dunării - POR, Axa 7

Tip de intervenție /proiect	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
Realizarea de rute secundare la Eurovelorut 6 pe teritoriul Judetului Tulcea (Rezervația Biosferei Delta Dunării și ariile limitrofe), cu prioritate pe traseele Chilia Veche-Sulina și Sulina – Sf. Gheorghe	Chilia Veche, Sulina, Sf. Gheorghe	R	Caracterul regiunii DD ca destinație turistică va depinde de bogăția și caracterul distinctiv ale produselor și atracțiilor pe care le oferă. Un program cu multiple destinații pentru dezvoltarea produselor și atracțiilor naturale și culturale trebuie să includă o evaluare detaliată a atracțiilor și valorilor existente, care pot fi transformate în noi oferte. Valorile naturale și culturale ale regiunii oferă oportunitatea de a dezvolta o multitudine de activități și experiențe în aer liber, precum și de a profita de caracterul distinctiv al culturii și tradițiilor locale ale regiunii DD. Dezvoltarea produselor și atracțiilor trebuie să pună un accent deosebit pe dezvoltarea ofertelor bazate pe evenimentele culturale, artele și meșteșugurile locale, bucătăria tradițională, patrimoniul cultural și siturile și locurile istorice. Trebuie să se pună un accent deosebit pe evidențierea valorilor materiale ale patrimoniului cultural din regiune (situri culturale, istorice și religioase), precum și pe patrimoniul cultural imaterial al regiunii.	Axa prioritară 7: Diversificarea economiilor locale prin dezvoltarea durabilă a turismului Amenajarea de obiective turistice și crearea/ modernizarea infrastructurii aferente de utilitate publică; Investițiile propuse trebuie să facă parte dintr-o strategie de dezvoltare locală elaborată de autoritatea locală în parteneriat cu actori privați care contribuie la exploatarea durabilă a resurselor turistice și la creșterea ocupării forței de muncă.
Elaborarea și implementarea unui program cu multiple destinații pentru dezvoltarea de produse și atracții	Consiliul Județean Tulcea, ARBDD,	R	Deși dezvoltarea de produse și atracții turistice este o activitate ce ține predominant de sectorul privat, sectorul public și OMD locală joacă un rol esențial în stabilirea cadrului și a stimulentele potrivite pentru o dezvoltare adaptată la o strategie și un caracter generale de management al destinațiilor.	
Implementarea unui program extins pentru înfrumusețarea așezărilor și revitalizarea centrelor urbane	Tulcea, Sulina, Crișan, Sf. Gheorghe, Mila 23, Chilia Veche și altele	M	Faptul de a face atât orașele, cât și satele mai primitoare și mai frumoase în întreaga regiune a Deltei Dunării va contribui la creșterea competitivității ofertei turistice din Delta Dunării și va crea un mediu favorabil în care întreprinzătorii locali să ofere servicii turistice.	
Dezvoltarea și construirea instalarea infrastructurii turistice	Unități administrativ-teritoriale	R		

Tabelul 35: Intervenții ITI Delta Dunării - POR, Axa 8

Tip de intervenție /proiecte	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
Reabilitarea/ construirea/dotarea unei rețele de centre comunitare integrate din localitățile din Delta Dunării	Unități administrativ-teritoriale	S	Intervenția vizează localitățile din teritoriul ITI Delta Dunării și va contribui la consolidarea calității serviciilor medicale, sociale și educaționale primare.	
Modernizarea, dotarea și organizarea unui circuit funcțional în cadrul Spitalului de Urgență Tulcea (inclusiv pentru ambulatoriul integrat) și pentru Spitalul Măcin	Consiliul Județean Tulcea	S	Este necesară realizarea de facilități integrate și funcționale în infrastructura de sănătate.	
Crearea ambulatoriilor publice prin reabilitarea corpurilor de spital închise din Babadag și Sulina	UAT Babadag, UAT Sulina, UAT Măcin	S	Este necesară îmbunătățirea serviciilor necesare într-un mod rentabil, prin utilizarea activelor existente.	
Înființare/modernizare/ extindere/dotare centre sociale de zi, de tip respiro, locuințe protejate, apartamente de tip familial pentru categoriile defavorizate în teritoriul ITI Delta Dunării	Furnizorii de servicii sociale acreditate, UAT, instituții publice	R	Este necesară îmbunătățirea serviciilor sociale acordate în teritoriul ITI Delta Dunării.	

Tabelul 36: Intervenții ITI Delta Dunării - POR, Axa 10

Tip de intervenție /proiect	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
Asigurarea de programe de învățare continuă relevante, accesibile și stimulative în turismul, agricultura și pescuitul sustenabile, în Centrele Comunitare de Învățare Permanentă	UAT-uri sau asociații ale acestora; ADI ITI. Pentru cele 15 localități cu centre comunitare existente, printre care: Beștepe, Ciucurova, Jijila, Luncavița, Peceneaga, Ceatalchioi, Grindu, Jurilovca, Nufăru	M	Această intervenție contribuie la creșterea inteligenței și incluzivă a României prin reducerea numărului de persoane expuse riscului de șomaj, sărăcie și excluziune socială și prin creșterea participării la învățarea pe tot parcursul vieții precum și prin sporirea relevanței sistemelor de educație și formare profesională pentru piața muncii. Strategia IPV se axează pe grupurile dezavantajate sau slab reprezentate (de ex., șomeri, persoane care au abandonat școala timpuriu, romi și alte minorități, femei, adulți cu vârsta peste 40 de ani și cu calificări reduse,	Sinergii: Această intervenție este în conformitate cu intervențiile din sectorul turistic din cadrul POR și avea sinergii pentru un sector turistic competitiv. Sinergii cu alte PO-uri: Această intervenție prevede sinergii cu măsura 6 PNDR privind stimularea dezvoltării agriculturii și a afacerilor și cu intervențiile

			<p>tineri în tranziție de la școală la locul de muncă, lucrători vârstnici, persoane cu dizabilități) care vor fi principalii beneficiari ai măsurilor incluse în aceasta.</p> <p>Activitățile vor include recunoașterea calificărilor obținute, cursuri de formare și EFP certificate, o programă îmbunătățită, dobândirea de deprinderi de viață și competențe transversale, cupoane valorice pentru stagii de formare profesională, ucenicii și plasarea forței de muncă, instruire lingvistică în limbile minorităților⁷².</p> <p>Activitățile din cadrul acestei intervenții finanțate prin această Axă includ reabilitarea, modernizarea, extinderea și dotarea centrelor comunitare, în conformitate cu Axa 10 a POR.</p>	POPAM.
<p>Crearea unei rețele de educație și formare pentru elevii care trăiesc în zone îndepărtate sau în zone cu mai puțin de 2000 locuitori, în vederea oferirii accesului tuturor la învățământ antepreșcolar, prescolar, primar și gimnazial, liceal, profesional de calitate</p>	ADI ITI sau o asociație de UAT-uri	S	<p>Reabilitarea și dotarea școlilor primare și gimnaziale pentru a funcționa ca școli-satelit și a alcătui o rețea cu școlile din Tulcea reprezintă obiectivul finanțării din cadrul acestei axe pentru această intervenție. Sectorul educației în zona de studiu, în special în Centrul Deltei, este constrâns de accesibilitatea redusă și densitatea scăzută a populației. Sectorul educației se confruntă cu provocări semnificative în ceea ce privește gestionarea inaccesibilității și a unei populații de elevi în scădere. Există proporțional mai puține cadre didactice calificate în Deltă (67%) în comparație cu restul țării (89%). Câteva comune și-au închis școlile din cauza numărului mic de elevi și costurilor mari de funcționare, iar transportul către alte școli a devenit o problemă. Mai mult, școlile se luptă cu lipsa de igienă, încălzire și, în unele cazuri, apă potabilă.</p>	<p>Sinergii: Perfecționarea capitalului uman va asigura sinergii cu toate celelalte sectoare pentru atingerea obiectivelor Strategiei. Sinergii cu alte PO-uri: Investițiile materiale de aici sunt plasate în sinergie cu investițiile nemateriale din cadrul POCU.</p>

⁷² Pentru copii, programele în limbile minorităților sunt desfășurate la nivel național.

			Activitățile finanțate în cadrul acestei axe pentru această intervenție includ reabilitarea și dotarea școlilor primare și gimnaziale pentru a funcționa ca școli-satelit și a alcătui o rețea cu școlile din Tulcea.	
Acordarea de sprijin pentru înființarea modernizarea/ dotarea școlilor profesionale care sunt relevante, atractive și cuprinzătoare și care produc forță de muncă cu cunoștințe și competențe la standarde internaționale și cu relevanță pentru cerințele globale ale turismului bazat pe natură și ale pieței pescuitului recreativ	UAT-uri	S	EFP reprezintă o prioritate națională. Dezvoltarea de EFP, educație la nivel post-secundar și secundar (rută EFP tehnologică) trebuie să asigure aptitudini și competențe pentru a căpăta un acces mai bun la oportunități de angajare și un punct de pornire solid pentru învățare ulterioară. Este, de asemenea, esențial ca programele EFP să consolideze cunoștințe și competențe care sunt necesare economiei locale și care corespund standardelor internaționale din sectoarele bazate pe natură și cultură ale turismului și pescuitului de agrement. Îmbunătățirea bazelor educaționale ale școlilor EFP este o activitate corelată cu această axă.	Sinerгии: Perfecționarea capitalului uman va asigura sinerгии cu toate celelalte sectoare pentru atingerea obiectivelor Strategiei. Sinerгии cu alte PO-uri: Investițiile materiale de aici sunt plasate în sinergie cu investițiile nemateriale din cadrul POCU.
Consolidarea serviciilor prestate de grădinițe și creșe prin dezvoltarea, susținerea, reabilitarea și acordarea de echipamente pentru creșterea accesului la educație și îngrijire pentru copiii preșcolari și antepreșcolari	UAT-uri individuale	S	Există o oportunitate importantă de a elimina o lacună privind facilitățile creșelor prin adaptarea grădinițelor existente dar foarte puțin utilizate din cauza reducerii grupelor de populație. Este o prioritate națională consolidarea și susținerea educației preșcolare (3-5 ani) și a unei extinderi rapide a furnizării de EÎCP pentru copiii cu vârstele cele mai mici (0-2 ani), asigurând accesul tuturor copiilor, în special al celor din comunitățile dezavantajate. Există dovezi care arată că accesul la educație de bună calitate de la o vârstă fragedă facilitează dezvoltarea de competențe cheie, și că o EÎCP de bună calitate sporește reușitele educaționale și reduce riscul de AST într-un stadiu ulterior. Activitățile vor	Sinerгии: Perfecționarea capitalului uman va asigura sinerгии cu toate celelalte sectoare pentru atingerea obiectivelor Strategiei. Sinerгии cu alte PO-uri: Investițiile materiale de aici sunt plasate în sinergie cu investițiile nemateriale din cadrul POCU.

			<p>include sprijinul adecvat pentru înscriere și retenție în EÎCP, pentru educația parentală și asigurarea disponibilității de cadre didactice calificate (educator puericultor) în toate zonele geografice prin intermediul stimulentei financiare.</p> <p>Îmbunătățirea bazei materiale inclusiv pentru comune cu populația sub 2000 de persoane este corelată cu axa 10 a POR.</p>	
<p>Aducerea înapoi la școală a elevilor care abandonează școala de timpuriu prin programe de tipul școală după școală și a doua șansă</p>	<p>UAT din teritoriul ITI Delta Dunării</p>	<p>S</p>	<p>Abandonul școlar timpuriu are puternice implicații sociale și economice. AST este un factor care contribuie la excluziunea socială involuntară de mai târziu. Previțiunile referitoare la viitoarea cerere de competențe din Europa sugerează că doar 1 din 10 locuri de muncă va fi accesibil unei persoane care abandonează școala de timpuriu. Există o probabilitate mai mare ca tinerii care abandonează școala de timpuriu să devină șomeri sau să câștige venituri mai mici dacă sunt angajați. Aceasta generează mari costuri publice și sociale sub forma unor venituri și a unei creșteri economice mai mici, precum și a unor venituri din taxe reduse și a unor costuri mai mari ale serviciilor publice precum asistența medicală, justiția penală și plățile de prestații sociale. Grupurile țintă ale acestui program sunt copiii cu vârsta între 11 și 17 ani, dar și adulții, în special cei din familii cu un venit scăzut, din zonele rurale și de origine romă sau din alte grupuri de minorități etnice. Activitățile vor include îmbunătățirea condițiilor și calității programelor școlare și a programelor „post-școală” oferite elevilor expuși riscului de abandon școlar, îmbunătățirea calității programelor de tip a doua șansă, a materialelor și instruirii cadrelor didactice aferente.</p>	<p>Sinergii: Perfecționarea capitalului uman va asigura sinergii cu toate celelalte sectoare pentru atingerea obiectivului dublu al Strategiei.</p> <p>Sinergii cu alte PO-uri: Investițiile materiale de aici sunt plasate în sinergie cu investițiile nemateriale din cadrul POCU.</p>

Programul Operațional pentru Capacitate Administrativă (POCA)

1. Descrierea PO

POCA promovează crearea unei administrații publice moderne, capabile să faciliteze dezvoltarea socio-economică prin intermediul unor servicii publice competitive, al investițiilor și reglementărilor de calitate, prin urmare contribuind la obiectivele Strategiei Europa 2020. POCA va finanța intervențiile ITI în 2 din cele 3 axe prioritare ale sale⁷³:

Axa 1: Administrație publică și sistem judiciar eficiente – sprijină măsurile de adaptare a structurilor, optimizare a proceselor și instruirea resurselor umane pentru elaborarea și implementarea de politici pe bază de dovezi, corelarea planificării strategice cu bugetarea programelor, simplificarea legislației și reducerea poverilor administrative, printre altele.

Axa 2: Administrație publică și sistem judiciar accesibile și transparente – sprijină managementul performanțelor autorităților și instituțiilor publice locale, transparența, etica și integritatea autorităților și instituțiilor publice, precum și îmbunătățirea accesului și calității serviciilor furnizate de sistemul judiciar, inclusiv asigurarea unei transparențe și integrități sporite.

POCA este ancorat în obiectivele generale și specifice ale Strategiei privind Consolidarea Administrației Publice 2014-2020 (SCAP), în intervenții privind condiționalitatea ex-ante a Obiectivului Tematic 11 Consolidarea capacității instituționale a autorităților publice și a părților interesate și a eficienței administrației publice (OT 11), Strategia în favoarea unei mai bune reglementări 2014-2020 și Proiectul de Strategie pentru dezvoltarea sectorului judiciar 2015-2020.

2. Relația dintre obiectivele POCA și Strategia integrată de dezvoltare durabilă a Deltei Dunării

Regiunea Deltei Dunării are mare nevoie de reforme și de dezvoltarea capacității administrative, din cauza provocărilor economice și de mediu deosebite. Procesul decizional din regiunea DD trebuie să se realizeze pe bază de dovezi, mai ales în ceea ce privește gestionarea resurselor de mediu valoroase. Îndeosebi planificarea și bugetarea strategică pentru managementul mediului și dezvoltarea turismului se confruntă cu provocări, din cauza numeroaselor niveluri de administrație (CJT, CJC, ARBDD și unități ale administrației locale) și unități teritoriale. Mai mult, managementul resurselor de biodiversitate și ecosistem se bazează foarte mult pe mecanisme de comandă și control și nu pe un proces decizional mai participativ și bazat pe responsabilitate. Sarcina administrativă pentru afaceri și cetățeni este deosebit de mare în zona RBDD, din cauza numeroaselor avize necesare. Taxele de intrare pentru utilizarea RBDD presupun, de asemenea, un cost ridicat de tranzacție al colectării și nu sunt optimizate. Monitorizarea și punerea în aplicare în ARBDD implică, de asemenea, costuri ridicate și o mare ineficiență și trebuie să evolueze spre partajarea beneficiilor cu utilizatorii de resurse (a se vedea Secțiunea III a strategiei, Pilonul I, Biodiversitatea și managementul ecosistemului). Prestația de servicii publice este insuficientă și deosebit de dificilă în regiunea DD, din cauza economiilor de scară și accesibilității, așa cum s-a menționat în Raportul de evaluare a nevoilor. Serviciile publice trebuie gestionate în moduri inovatoare și trebuie să utilizeze abordări TIC pentru educație și sănătate. Actualele subvenții la utilități trebuie și ele supuse unei reforme, așa cum se arată în Raportul de evaluare a nevoilor, secțiunea V.1.2.1. Reforme similare de reglementare sunt necesare în alte sectoare, pentru a

---

⁷³ A treia axă a POCA este „Asistența tehnică” pentru susținerea implementării structurilor și a capacității administrative necesare

răspunde nevoilor speciale ale unor zone îndepărtate și în curs de îmbătrânire precum Delta Dunării – a se vedea, de pildă Secțiunea IV a strategiei. Sănătate, pentru reformele sugerate în sectorul sănătății. Managementul resurselor umane se confruntă și el cu nevoi speciale în ceea ce privește atragerea și păstrarea talentelor, îndeosebi în sectorul sănătății și în cel al educației. Nevoia de coordonare eficientă a inițiativelor și intervențiilor ITI va impune cerințe administrative suplimentare beneficiarilor, și se propune înființarea de noi organizații (de pildă, o organizație de management al destinațiilor pentru sectorul turistic).

Prioritățile POCA sunt puternic aliniată cu obiectivele sectoriale și generale ale Strategiei Deltei Dunării, iar finanțarea POCA va fi esențială pentru sprijinirea unor entități guvernamentale eficiente, transparente și accesibile. Dezvoltarea de instituții publice eficiente, transparente și accesibile va sprijini cele două obiective ale Strategiei de încurajare a dezvoltării economice și consolidare a managementului de mediu. Pentru realizarea acestor obiective generale, intervențiile din acest sector vor viza (i) asigurarea unor servicii publice eficiente și rentabile (ii) îmbunătățirea planificării strategice și bugetare bazate pe dovezi, la toate nivelurile de guvernare din regiunea DD, în vederea sprijinirii obiectivelor economice și de mediu; (iii) intensificarea utilizării modalității participative de luare a deciziilor în sinergie cu obiectivele de mediu și economice. Aceste obiective sectoriale reflectă cu fidelitate prioritățile POCA.

3. Tipuri de intervenții pe Axa ITI

Tabelul 37: Intervenții ITI Delta Dunării - POCA, Axa 1, Obiectivul specific 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Tip de intervenție/proiect	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
Consolidarea cadrului pentru creșterea eficienței activității administrației publice și a calității serviciilor publice în regiunea Delta Dunării	MDRAP ARBDD ANT	M	<p>Cadrul instituțional pentru administrarea RBDD este complex și uneori ambiguu, cu mai multe instituții naționale și locale diferite care au responsabilități și mandate legale diverse și uneori suprapuse, unele la niveluri paralele din cadrul ierarhiei de guvernare și unele subordonate altora. În acest sens, proiectul va include măsuri ce reduc sarcina administrativă prin simplificarea legislației relevante din domeniul dar și o analiză funcțională detaliată (revizuirea funcționării) a ARBDD și a reformelor administrative aferente</p> <p>Este necesară fundamentarea unor modificări care trebuie făcute în mod corelat, în cadrul unui pachet integrat de măsuri legislative care să poată aborda comprehensiv și de o manieră adaptată Deltei Dunării probleme precum: capacitatea administrativă și financiară, reglementări de urbanism, transport local (inclusiv prin promovarea unei politici de mobilitate în zonă), brand-ul local, organisme de control din RBDD, sisteme de compensații.</p> <p>De asemenea, necesitatea unui sistem informatic dedicat managementului riscurilor este justificată nu numai de importanța RBDD la nivel național și internațional, ci și prin modul și impactul pozitiv pe care l-ar avea un astfel de sistem pentru activitate decizională a ARBDD, venind în sprijinul ARBDD cu</p>	<p>Sinergii: Această intervenție va contribui la durabilitatea tuturor investițiilor și ca atare va fi în sinergie cu toate celelalte intervenții.</p> <p>De asemenea intervenția este strâns legată de alte intervenții de consolidare a capacității ARBDD și a altor părți interesate de a administra resursele de mediu.</p> <p>Mai mult, va contribui la o mai bună gestionare a patrimoniului natural și a resurselor de mediu, precum și la conservarea diversității biologice și utilizarea durabilă a resurselor naturale regenerabile în beneficiul nemijlocit al comunităților locale.</p> <p>Sinergii cu alte PO-uri: va mări eficiența și sustenabilitatea financiară a intervențiilor din cadrul POIM, POC, POCU.</p>

		<p>privire la estimarea impactului, a gradului de probabilitate a fenomenelor hidro-meteorologice cu grad ridicat de risc asupra patrimoniului natural.</p> <p>Având o imagine mai clară a impactului pe care sedimentele transportate și schimbările morfologice din zonă le au asupra patrimoniului natural, ARBDD va beneficia de funcționalități extinse de analiză, agregare, afișare și prognozare a acțiunilor și măsurilor propuse conducând la eficientizarea procesului decizional.</p> <p>De asemenea, acest proiect ar implica dezvoltarea capacității administrative locale în ceea ce privește elaborarea de politici de turism, planificarea strategică a turismului și managementul destinațiilor turistice, incluzând managementul mărcii DD a destinației locale.</p> <p>Unul dintre rolurile importante ale OMD este și cel de a planifica și implementa dezvoltarea globală a produsului și marketingul destinației. Aceasta înseamnă că OMD DD va prelua conducerea dezvoltării portofoliului de atracții și produse al regiunii, pentru a asigura faptul că acesta oferă numeroase oportunități de a explora și beneficia de natura DD și de cultura și tradițiile autentice ale regiunii. OMD va fi, de asemenea, proprietarul și managerul mărcii destinației DD.</p> <p>Această intervenție va consolida planificarea strategică locală și furnizarea de servicii publice care va sprijini o dezvoltare coordonată a sectorului privat în turism.</p> <p>Un alt Obiectiv al acestei intervenții va fi de a furniza dovezi dacă utilizarea economică și ecologică a terenurilor asigură beneficii mai mari și poate sta în mod specific la baza deciziilor. Activitățile vor</p>	
--	--	--	--

			implica realizarea unui studiu amplu privind capitalizarea capitalului natural și consultări cu părțile interesate privind constatările acestuia.	
--	--	--	---	--

Tabelul 38: Intervenții ITI Delta Dunării - POCA, Axa 1, Obiectiv specific 1.2: Dezvoltarea și implementarea de politici și instrumente unitare și moderne de management al resurselor umane

Tip de intervenție /proiect	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinerгии cu alte PO-uri
Reforme pentru creșterea rentabilității guvernantei/managementului sectorului (mecanism de finanțare în spital pentru stimularea sistemelor de ambulatoriu public, medicină de familie și telemedicină)	Ministerul Sănătății	M	<ul style="list-style-type: none"> - Mecanismul de plată în spital trebuie să fie adaptat pentru a stimula sistemul de ambulatoriu public, medicii de familie din zonele îndepărtate și utilizarea telemedicinii de către cadrele medicale. - Introducerea și monitorizarea de stimulente financiare și nefinanciare pentru cabinetele medicale rurale și plăți de onorarii pentru servicii mai bine direcționate; - Revizuirea sistemului global de plată a furnizorilor pentru serviciile de asistență medicală primară pentru a elabora o abordare sofisticată a rambursării echitabile a furnizorilor urbani și rurali; - Ajustarea sistemelor de stimulente pentru asistența medicală primară în zonele care nu sunt atractive pentru cadrele medicale; Posibile contracte cu medicii rezidenți. <p>Această intervenție va crește rentabilitatea prin înființarea și implementarea unui sistem de plata în funcție de performanță în zonele îndepărtate, si se impune ca necesitate prioritara la nivelul zonei vizate de strategie, avand în vedere caracteristicile fizico-geografice ale zonei, respectiv gradul redus de accesibilitate și conectivitate.</p>	<p>Sinerгии: Aceasta va contribui la consolidarea managementului resurselor umane.</p> <p>Sinerгии cu alte PO-uri: cu POCU și POR în ceea ce privește îmbunătățirea serviciilor de sănătate și sprijinirea grupurilor vulnerabile prin creșterea furnizării de servicii de sănătate de către medicii generaliști.</p>

Tabel 39: Intervenții ITI Delta Dunării - POCA, Axa 2, Obiectivul specific 2.1 Introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică locală ce optimizează procesele orientate către beneficiari în concordanță cu SCAP

Tip de intervenție /proiect	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
Crearea unei platforme de parteneriat SC, inclusiv un fond pentru adaptare climatică impulsivat de comunitate, dedicat familiilor cu venituri reduse, micro - granturi sau un mecanism de împrumut pentru susținerea IMM-urilor și o facilitate de parteneriat pentru promovarea colaborării publice - private pentru măsurile inovatoare privind schimbările climatice	ADI ITI ARBDD	M	Deși este proiectată să finanțeze măsurile necesare de diminuare și adaptare la schimbările climatice, această inițiativă are numeroase beneficii secundare pentru dezvoltarea socio-economică a zonei de studiu (construcții, comerț, industrie etc.). O parte dintre activități ar putea include promovarea utilizării surselor de energie regenerabilă (vânt, energie solară, pompe de căldură, biomasă, micro-hidro etc.) și a tehnologiilor nepoluante, inclusiv dezvoltarea și implementarea sistemelor de propulsie ecologice în zona Delta Dunării. ARBDD și alte organisme publice ar trebui să coordoneze această tehnologie. Această intervenție va contribui la implementarea unei strategii locale corelate cu documente strategice naționale privind schimbările climatice.	Sinergii: Această măsură promovează eficiența climatică a tuturor celorlalte intervenții și coordonează introducerea de proiecte adaptate la climă. Accentul pe consolidarea colaborării dintre sectorul public și cel privat va contribui la o dezvoltare mai puternică a sectorului privat. Sinergii cu alte PO-uri: Această măsură va consolida capacitatea administrativă de implementare a politicilor adaptate la climă și astfel va spori eficiența climatică a tuturor celorlalte PO-uri.
Înființarea unei unități cu mandat clar care să se adreseze problemelor legate de schimbările climatice, cu un număr mic de angajați dedicați și informați și capabilă să funcționeze trans - sectorial	ADI ITI	S	Această mică unitate va lucra cu experți la elaborarea de instrucțiuni și își va desfășura activitatea ca parte a administrației ITI, asigurând faptul că investițiile cu o componentă SC sunt bine direcționate, coordonate, administrate, monitorizate și evaluate, și că practicienii și publicul larg sunt bine informați cu privire la efectele negative și potențialele beneficii ale SC. Această măsură va consolida capacitatea administrativă de implementare a politicilor adaptate la climă și astfel va contribui la sporirea eficienței climatice a tuturor celorlalte PO-uri.	Sinergii: Această măsură promovează eficiența climatică a tuturor celorlalte intervenții și coordonează introducerea de proiecte adaptate la climă. Accentul pe consolidarea colaborării dintre sectorul public și cel privat va contribui la o dezvoltare mai puternică a sectorului privat. Sinergii cu alte PO-uri: Această măsură va consolida capacitatea administrativă de implementare a politicilor adaptate la climă și astfel va spori eficiența climatică a tuturor celorlalte PO-uri.

Tip de intervenție /proiect	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
<p>Consolidarea capacității administrative locale pentru planificarea strategică și bugetară, luarea deciziilor, managementul resurselor umane, monitorizare și evaluare</p>	CJT	M	<p>Deși se așteaptă ca investițiile ITI să aducă resursele atât de necesare acestei zone cu curențe, pentru a duce standardele de trai către mediile naționale și a aduce oportunități economice, acestea vor genera și o sarcină financiară suplimentară pentru populația și administrațiile locale din zonă. De pildă, atunci când fondurile sunt utilizate pentru înființarea de noi școli, administrațiile locale vor trebui să se asigure că sunt disponibile resurse umane (cadre didactice) și financiare pentru a acoperi costul de exploatare și întreținere. Prin urmare, există nevoi importante de dezvoltare a unor entități administrative eficiente, transparente și accesibile. Acest lucru include: (a) îmbunătățirea capacității generale de management al proiectelor; (b) sprijinirea unui sistem de implementare eficace și eficient; (c) contribuirea la încurajarea unui puternic simț al responsabilității față de procesele și rezultatele intervențiilor în rândul beneficiarilor, pregătindu-i pentru EÎ aferente și pentru viitoarele îmbunătățiri continue. Activitățile vor include:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Elaborarea unei platforme de instruire interactive, de tip e-learning, prin intermediul căreia se va asigura instruirea consilierilor locali, ai reprezentanților autorităților publice locale și instituțiilor publice din cadrul teritoriului RBDD; • Furnizarea infrastructurii TIC necesare asigurării funcționalității platformei; • Evaluarea nivelului de cunoștințe și a competențelor deținute de către actualii factori locali implicați în desfășurarea procesului de legiferare locală, precum și a celor potențiali, de la nivelul întregului teritoriu; • Sesiune de instruire offline cu privire la 	<p>Sinergii: Această intervenție va asigura durabilitatea tuturor investițiilor și ca atare va fi în sinergie cu toate celelalte intervenții.</p>

Tip de intervenție /proiect	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
			<p>funcționalitatea și utilizarea platformei;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Desfășurarea procesului inițial de instruire în tehnică legislative prin intermediul platformei de instruire interactive; • Desfășurarea unui proces de monitorizare a proceselor locale de legiferare, pe o perioadă de minim 1 an, evaluarea progreselor înregistrate și identificarea soluțiilor de remediere/îmbunătățire a situației; • Desfășurarea procesului final de instruire în tehnică legislative – actualizarea/corectarea anumitor deficiențe rezultate în urma procesului de monitoring; • Elaborarea de instrumente online care să faciliteze e accesul cetățenilor la monitorizarea procesului legislativ local; • Elaborarea de instrumente care să permită evaluarea satisfacției cetățenilor cu privire la calitatea procesului de legiferare și guvernare locală. 	

Tabel 40: Intervenții ITI Delta Dunării - POCA, Axa 2, Obiectivul specific 2.2: Creșterea transparenței, eticii și integrității în cadrul autorităților și instituțiilor publice

Tip de intervenție /proiect	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
Formularea și implementarea politicilor de date deschise	Toate nivelurile de administrație ARBDD, administrație județeană, UAT, prefectură	S	Datele deschise legate de managementul de mediu și economic vor fi baza creșterii procesului participativ de luare a deciziilor și vor contribui la împărțirea transparentă a beneficiilor în regiunea Deltei Dunării. Disponibilitatea datelor locale va permite și dezvoltarea economiei bazate pe cunoaștere. Această intervenție va sprijini transparența. Ea va include acțiuni ale autorităților și instituțiilor publice de identificare a informațiilor și datelor care pot fi prezentate într-un format deschis.	Sinergii: Există sinergii cu consolidarea sectorului public în cadrul POCA 2.1 și cu intervențiile privind managementul de mediu care pun accentul pe un management bazat într-o mai mare măsură pe dovezi. Sinergii cu alte PO-uri: Această intervenție este în sinergie cu PO-urile care acționează pentru mai buna utilizare a TIC în cadrul POC.
Îmbunătățirea serviciilor guvernamentale electronice și a sistemelor locale de monitorizare publică	Toate nivelurile de administrație ARBDD, administrație județeană, UAT, prefectură	M	Autoritățile publice locale au făcut eforturi de a crește prezența lor pe internet și cele mai multe dintre acestea au un site web, deși aceste site-uri nu sunt întotdeauna actualizate și, în general, nu oferă servicii online. Acestea ar trebui să aplice o abordare de tip date deschise, să crească cantitatea și calitatea serviciilor guvernamentale electronice pe care le oferă și să fie integrate în LCeN-uri. Sistemele publice locale de monitorizare a datelor trebuie să se poată interconecta și trebuie să poată furniza informații complete. Această intervenție va sprijini transparența. Ea va include acțiuni ale autorităților și instituțiilor publice de identificare a informațiilor și datelor care pot fi prezentate într-un format deschis.	Sinergii: Există sinergii cu intervențiile de consolidare a sectorului public din cadrul POCA 2.1 și cu intervențiile privind managementul de mediu care pun accentul pe un management bazat într-o mai mare măsură pe dovezi. Sinergii cu alte PO-uri: Această intervenție este în sinergie cu PO-urile care acționează pentru mai buna utilizare a TIC în cadrul POC.
Identificarea, dezvoltarea și implementarea măsurilor pentru a crește transparența, incluziunea, etica și integritatea și pentru a reduce corupția din cadrul	Societatea civilă și toate nivelurile de administrație ARBDD, administrație județeană, UAT,	M	Elaborarea și implementarea unei strategii care să abordeze conflictele de interese, abuzul de putere și separarea funcțiilor administrative și politice la toate nivelurile administrației locale. Dezvoltarea capacității instituțiilor publice prin strânsa colaborare cu societatea civilă în domeniul prevenirii și combaterii corupției. Elaborarea și implementarea unui proces	Sinergii: Această intervenție va contribui la eficiența tuturor investițiilor și ca atare va fi în sinergie cu toate celelalte intervenții.

Tip de intervenție /proiect	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
autorităților și instituțiilor publice	prefectură		de luare a deciziilor și unui mecanism de soluționare a reclamațiilor transparente și incluzive. Această intervenție va sprijini transparența.	

Tabelul 41: Intrvenții ITI Delta Dunării - POCA, Axa 2, Obiectivul specific 2.3: Asigurarea unei transparențe și integrități sporite la nivelul sistemului judiciar în vederea îmbunătățirii accesului și a calității serviciilor furnizate la nivelul acestuia

Tip de intervenție /proiect	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și Corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
Îmbunătățirea accesului și calității serviciilor furnizate de sistemul judiciar	Toate entitățile judiciare	S	Această intervenție va viza consolidarea accesului și calității serviciilor judiciare. Activitățile vor include îmbunătățirea capacității autorităților din sistemul judiciar de a fi incluzive și de a furniza servicii de calitate grupurilor vulnerabile, precum și sporirea controlului managerial intern și a coordonării interinstituționale pentru instituțiile de aplicare a legii.	Sinergii: Această intervenție este în sinergie cu incluziunea socială prin îmbunătățirea accesului la servicii judiciare a grupurilor vulnerabile și cu managementul de mediu prin îmbunătățirea aplicării legii și a coordonării instituționale. Sinergii cu alte PO-uri: Această intervenție va consolida performanțele POCU și ale managementului de mediu (POP, POIM).

Programul Operațional pentru Capital Uman (POCU)

1. Descrierea PO

POCU vizează dezvoltarea și integrarea planificării capitalului uman în elaborarea de politici și programe publice, în scopul creșterii capitalului uman și încurajării creșterii durabile. Acesta va crește oportunitățile de ocupare a forței de muncă și de instruire, va reduce sărăcia și excluziunea socială și va implementa servicii sociale mai bune. POCA va finanța intervențiile ITI în patru din cele șapte axe prioritare ale sale:

Axa 1: Inițiativa „Locuri de muncă pentru tineri” – dedicată implementării inițiativei pentru tineret;

Axa 3: Locuri de muncă pentru toți – care va sprijini accesul la angajare;

Axa 4: Incluziunea socială și combaterea sărăciei

Axa 6: Educație și competențe – care va sprijini educația ca o a doua șansă pentru tinerii din categoria NEET (care nu sunt angajați și nu sunt cuprinși în sistemul de educație sau instruire)

POCU este ancorat în legislația națională prin: Strategia națională pentru ocuparea forței de muncă 2014-2020, Planul pentru implementarea Garanției pentru Tineret în România 2014-2020 și Strategia națională pentru învățarea pe tot parcursul vieții și altele.

2. Relația dintre obiectivele POCU și Strategia integrată de dezvoltare durabilă a Deltei Dunării Regiunea Deltei Dunării va trebui să efectueze schimbări semnificative pe piața muncii pentru a fi durabilă. În ceea ce privește ocuparea forței de muncă în regiune, agricultura și silvicultura au contribuit cu aproape o treime din totalul de locuri de muncă, urmate de acvacultură și pescuit, industrie (construcții) și servicii (turism, transporturi), fiecare generând circa 15 procente din ocuparea forței de muncă. Deși agricultura și pescuitul rămân importante, pentru a fi durabilă, zona va trebui să treacă de la o economie primară la una bazată pe servicii. Pentru a face față acestor provocări, regiunea va trebui să depună un efort proactiv pentru a acționa pe toate cele trei axe prioritare AP1, AP3 și AP6 ca să se asigure faptul că tinerii din categoria NEET dispun de modalități de a învăța și deprinde aptitudinile și competențele necesare pentru a avea un acces mai bun la oportunitățile de angajare și a avea un punct de pornire solid pentru învățarea ulterioară. Totodată, regiunea va trebui să asigure accesul la învățarea pe tot parcursul vieții și că aceasta ține cont de cerințele pieței.

Regiunea DD va trebui, de asemenea, să abordeze sărăcia și să promoveze incluziunea socială. În prezent, problema ocupării forței de muncă este extrem de urgentă în Centrul Deltei, unde în 2013 existau numai 10,9 locuri de muncă oficiale la 100 de adulți de vârstă activă, reprezentând jumătate din procentul pentru întreaga zonă de studiu. În plus, există un ridicat caracter informal, iar locurile de muncă depind puternic de sezon. Activitățile tipice aducătoare de venit aferente pescuitului sau turismului durează doar 8 sau respectiv 6 luni. De pildă, conform recensământului din 2011, în jur de 26 la sută dintre lucrătorii din Centrul Deltei s-au declarat liber-profesioniști, prin comparație cu 15 la sută în zona învecinată și 18 la sută în județul Tulcea. Peste 60% dintre locuitorii rurali sunt liber-profesioniști și lucrători familiali care colaborează în cadrul întreprinderii familiale. În plus, salariile din sectorul primar sunt sistematic mai mici decât cele din sectoarele secundare (cu 25%) și terțiare (cu 300%). Din perspectiva incluziunii sociale, diversitatea etnică a Deltei trebuie luată în considerare la identificarea priorităților și proiectelor specifice, deoarece minoritățile pot fi afectate diferit de intervenții. În Centrul Deltei, circa 10 procente dintre persoane se declară ruși sau ruși lipoveni, iar 4

procente se declară de origine ucraineană. Zona de studiu găzduiește și alte minorități etnice, precum romi și persoane de origine turcă. Circa 25% dintre romii de vârstă adultă s-au declarat angajați, în timp ce media națională a ratei de ocupare a forței de muncă pentru romi este de aproximativ 30%⁷⁴. Rata de înscriere în instituții de învățământ pentru romi este jumătate din cea a populației românești din zona de studiu. Prin urmare, politicile de incluziune socială și reducere a sărăciei vor trebui reechilibrate și aliniate la nevoile locale, conform AP 6 a POCU.

---

⁷⁴ „Consiliere privind metodele de diagnosticare și politicile pentru sprijinirea incluziunii romilor în România” (Banca Mondială, 2014). Zona de studiu și cifrele naționale au la bază două seturi de date și metodologii diferite, ceea ce ar putea determina obținerea de rezultate diferite. Cifrele privind Zona de studiu se bazează pe recensământul din 2012, în timp ce rata medie națională de ocupare a forței de muncă în rândul romilor este furnizată de Banca Mondială în 2014 și se bazează pe studiul EU-SILC (2011) și pe Ancheta regională privind romii a PNUD/Băncii Mondiale/CE (2011).

3. Tipuri de intervenții pe Axa ITI

După cum se menționează în descrierea POCU, acesta este un program operațional care va trebui să se bazeze pe pachete complexe de măsuri care cuprind axele⁷⁵ pentru a satisface nevoile personalizate ale indivizilor, precum și nevoile strategice ale pieței. Proiectele de mai jos au fost definite ținând cont de acest lucru, și prin urmare, deși descrierea tipului de intervenție este aceeași în acest document, proiectele în sine vor trebui particularizate după axa respectivă.

Tabelul 42: Intervenții ITI Delta Dunării - Programul Operațional pentru Capital Uman, Axa 1

Tip de intervenție /proiect	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinerгии cu alte PO-uri
Implementarea unui mecanism de sprijin pentru un turism durabil și inovator, bazat pe natură și pe cultură și pentru microîntreprinderi, întreprinderi mici și mijlocii și de turism pentru o economie locală verde	Entitățile relevante de educație, instruire și certificare, Agenția Județeană pentru Ocuparea Forței de Muncă (AJOFM), angajatorii și alte entități selectate	M	Această componentă va fi dedicată persoanelor din categoria NEET din regiune cu vârsta între 16 și 24 de ani înregistrate la Agenția pentru Ocuparea Forței de Muncă (AOFM), în special cele din zonele rurale sau care aparțin minorității rome. Regiunea Deltei Dunării are nevoie de un efort proactiv de promovare și încurajare a antreprenoriatului, în special în domeniul turismului bazat pe natură și cultură și în ceea ce privește dezvoltarea întreprinderilor locale, inclusiv a întreprinderilor sociale. Pe lângă turismul de bază, există un potențial semnificativ pentru antreprenoriatul local și dezvoltarea de noi afaceri în zonă legat de evidențierea culturii locale distincte a DD: bucătăria, artele și meșteșugurile tradiționale, serviciile de ghidaj și interpretariat. Această inițiativă vizează creșterea oportunităților de angajare a persoanelor din categoria NEET, în conformitate cu OS 1.1 al POCU.	Sinerгии: Această inițiativă urmărește să asigure faptul că zona se dezvoltă durabil, că turismul din regiune va deveni mai durabil și că la dispoziția populației locale vor fi puse mai multe oportunități. Sinerгии cu alte PO-uri: PO-urile Turism, Infrastructură mare și Educație sunt cele mai relevante.
Subvenții acordate IMM-urilor pentru plasarea forței de muncă pentru NEET în domeniile relevante	AJOFM, angajatori Entitățile relevante de	S	Această componentă va fi dedicată persoanelor din categoria NEET din regiune cu vârsta între 16 și 24 de ani înregistrate la Agenția pentru Ocuparea Forței de	Sinerгии: Această inițiativă urmărește să asigure faptul că zona se dezvoltă durabil și că

⁷⁵ Programul operațional din cadrul obiectivului „Investiție pentru creștere și locuri de muncă”, p. 92

Tip de intervenție /proiect	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
	educație, instruire și certificare, AJOFM și alte entități selectate		<p>Muncă (AOFM), în special cele din zonele rurale sau care aparțin minorității rome.</p> <p>Ocuparea forței de muncă raportată, ca procent din populația totală, este – potrivit recensământului din 2011 – mai mare în Centrul Deltei comparativ cu alte zone: 44 procente față de 43 procente în zona de studiu, și 38 procente atât în județul Tulcea, cât și în județul Constanța. O posibilă explicație este că persoanele angajate neoficial nu se consideră șomere. Statisticile privind ocuparea forței de muncă trebuie interpretate cu precizarea – în special aplicabilă Inimii Deltei – că locurile de muncă depind puternic de sezon, iar activitățile tipice aducătoare de venit aferente pescuitului sau turismului durează doar 8 sau respectiv 6 luni. De pildă, în jur de 26 la sută dintre lucrătorii din Centrul Deltei s-au declarat liber-profesioniști, prin comparație cu 15 la sută în zona învecinată și 18 la sută în județul Tulcea. Diversificarea tipurilor de locuri de muncă va fi, așadar, esențială pentru asigurarea unei piețe a muncii mai stabilă în zonă. Mai mult, specializarea în domenii care vor duce la o dezvoltare durabilă, așa cum sunt identificate în această strategie și în strategiile naționale, vor da actualelor persoane din categoria NEET o șansă la un viitor mai bun.</p> <p>Această inițiativă vizează creșterea oportunităților de angajare a persoanelor din categoria NEET, în conformitate cu OS 1.1 al POCU.</p>	<p>Însăși piața muncii devine mai durabilă.</p> <p>Sinergii cu alte PO-uri: Prin sprijinul acordat ocupării forței de muncă în domenii relevante, în special cele descrise în SNCDI, această intervenție va aduce beneficii IMM-urilor afectate de majoritatea PO-urilor.</p>
Extinderea accesului la educația profesională pentru agricultură	Entitățile relevante de educație, instruire și certificare	S	Această componentă va fi dedicată persoanelor din categoria NEET din regiune cu vârsta între 16 și 24 de ani înregistrate la Agenția pentru Ocuparea Forței de Muncă (AOFM), în special cele din zonele rurale sau care aparțin minorității rome.	<p>Sinergii: Această intervenție urmărește să asigure faptul că educația și instruirea din regiune corespund nevoilor pieței.</p> <p>Sinergii cu alte PO-uri: Inițiativa</p>

Tip de intervenție /proiect	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
			<p>Dezvoltarea capitalului uman prin instruire și educație profesională este esențială pentru dezvoltarea durabilă a zonelor rurale și pentru diversificarea ocupațională. Evoluția și specializarea sectorului agricol necesită un nivel adecvat de formare profesională tehnică și economică, precum și o capacitate sporită de acces la cunoștințe și informații, inclusiv prin diseminarea informațiilor.</p> <p>Această intervenție ar ajuta persoanele din categoria NEET să evalueze, certifice și valorifice competențele obținute în sistemul informal și non-formal, în conformitate cu OS 1.2 al POCU.</p>	<p>va fi în sinergie cu Măsura 7 a PNDR prin emanciparea zonelor rurale.</p>
<p>Asigurarea de programe de învățare continuă relevante, accesibile și stimulative în turismul, agricultura și pescuitul sustenabile, în Centrele Comunitare de Învățare Permanentă</p> <p><Componentă a programelor pentru persoanele din categoria NEET> incluzând intervențiile</p> <p>„Dezvoltarea unui program de interpretare (învățare) a destinațiilor”</p> <p>„Dezvoltarea și derularea unui program pentru situații de urgență și prim ajutor pentru lucrătorii din turism și furnizorii de servicii”</p>	<p>Entitățile relevante de educație, instruire și certificare</p>	<p>M</p>	<p>Această componentă va fi dedicată persoanelor din categoria NEET din regiune cu vârsta între 16 și 24 de ani înregistrate la Agenția pentru Ocuparea Forței de Muncă (AOFM), în special cele din zonele rurale sau care aparțin minorității rome.</p> <p>Această intervenție contribuie la creșterea inteligenței și incluzivă a României prin reducerea numărului de persoane expuse riscului de șomaj, sărăcie și excluziune socială, creșterea participării la învățarea pe tot parcursul vieții și sporirea relevanței sistemelor de educație și formare profesională pentru piața muncii. Strategia IPV se axează pe grupurile dezavantajate sau slab reprezentate (de ex., șomeri, persoane care au abandonat școala timpuriu, romi și alte minorități, femei, adulți cu vârsta peste 40 de ani și cu calificări reduse, tineri în tranziție de la școală la locul de muncă, lucrători vârstnici, persoane cu dizabilități). Aceștia vor fi principalii beneficiari ai acestui program. Această inițiativă va încuraja NEET să obțină competențe și certificări valoroase, în conformitate cu OS 1.2 al POCU.</p>	<p>Sinergii: Această intervenție va asigura faptul că educația și instruirea din regiune corespund nevoilor pieței.</p> <p>Sinergii cu alte PO-uri: Inițiativa va fi în sinergie cu PNDR prin revitalizarea zonelor rurale și este complementară cu acțiunile din POC privind competitivitatea și dezvoltarea afacerilor.</p>

Tabelul 43: Intervenții ITI Delta Dunării - Programul Operațional pentru Capital Uman, Axa 3

Tip de intervenție /proiect	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
<p>Subvenții acordate IMM-urilor pentru plasarea forței de muncă NEET în domeniile relevante</p>	<p>SPO, angajatori</p> <p>Entitățile relevante de educație, instruire și certificare, în parteneriat cu SPO și alte entități</p>	<p>S</p>	<p>Această componentă vizează șomerii și persoanele inactive, cu accentul pe șomerii pe termen lung, lucrătorii vârstnici (55-64), minorități, persoanele cu dizabilități sau mai puțin educate și cele din zonele rurale, în special cele care desfășoară activități agricole de subsistență.</p> <p>Această intervenție satisface necesitatea identificată în secțiunea 3.1 Educație din Evaluarea nevoilor.</p> <p>Ocuparea forței de muncă raportată, ca procent din populația totală, este – potrivit recensământului din 2011 – mai mare în Centrul Deltei comparativ cu alte zone: 44 procente față de 43 procente în zona de studiu, și 38 procente atât în județul Tulcea, cât și în județul Constanța. O posibilă explicație este că persoanele angajate neoficial nu se consideră șomere. Statisticile privind ocuparea forței de muncă trebuie interpretate cu precizarea – în special aplicabilă Inimii Deltei – că locurile de muncă depind puternic de sezon, iar activitățile tipice aducătoare de venit aferente pescuitului sau turismului durează doar 8 sau respectiv 6 luni. De pildă, în jur de 26 la sută dintre lucrătorii din Centrul Deltei s-au declarat liber-profesioniști, prin comparație cu 15 la sută în zona învecinată și 18 la sută în județul Tulcea. Diversificarea tipurilor de locuri de muncă va fi, așadar, esențială pentru asigurarea unei piețe a muncii mai stabilă în zonă. Mai mult, specializarea în domenii care vor duce la o dezvoltare durabilă, așa cum sunt identificate în această strategie și în strategiile naționale, vor da actualelor persoane din categoria NEET o șansă la un viitor mai bun.</p> <p>Această inițiativă vizează creșterea oportunităților de</p>	<p>Sinergii: Această inițiativă va asigura faptul că zona se dezvoltă durabil și că însăși piața muncii devine mai durabilă.</p> <p>Sinergii cu alte PO-uri: Prin sprijinul acordat ocupării forței de muncă în domenii relevante, în special cele descrise în SNCDI, această intervenție va aduce beneficii IMM-urilor afectate de majoritatea PO-urilor.</p>

Tip de intervenție /proiect	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
			angajare a persoanelor din categoria NEET, în conformitate cu OS 3.3 al POCU.	
Extinderea accesului la educația profesională pentru agricultură	Entitățile relevante de educație, instruire și certificare	S	<p>Această componentă vizează șomerii și persoanele inactive, cu accentul pe șomerii pe termen lung, lucrătorii vârstnici (55-64), minorități, persoanele cu dizabilități sau mai puțin educate și cele din zonele rurale, în special cele care desfășoară activități agricole de subsistență.</p> <p>Dezvoltarea capitalului uman prin instruire și educație profesională este esențială pentru dezvoltarea durabilă a zonelor rurale și pentru diversificarea ocupațională. Evoluția și specializarea sectorului agricol necesită un nivel adecvat de formare profesională tehnică și economică, precum și o capacitate sporită de acces la cunoștințe și informații.</p> <p>Această intervenție este destinată să ajute persoanele din zonele rurale, în special cele care desfășoară activități agricole de subsistență și la limita subsistenței, să-și îmbunătățească competențele, conform OS 3.6 al POCU.</p>	<p>Sinergii: Această intervenție va asigura faptul că educația și instruirea din regiune corespund nevoilor pieței.</p> <p>Sinergii cu alte PO-uri: Inițiativa va fi în sinergie cu Măsura 7 a PNDR prin emanciparea și revitalizarea zonelor rurale.</p>
Crearea de parteneriate între angajatori, furnizorii de educație și formare profesională și organismele de cercetare pentru a avea performanțe mai bune ale sistemului de învățământ în abordarea nevoilor pieței muncii	Entitățile relevante de educație, instruire și certificare, precum și SPOFM în parteneriat cu entitățile relevante	M	<p>Viziunea strategică asupra învățării pe tot parcursul vieții în România este de a oferi tuturor persoanelor, pe întreaga durată a vieții acestora, oportunitatea de a participa pe deplin la viața economică, socială și civică și de a le permite să-și exploateze potențialul personal. O mai bună colaborare este esențială pentru obținerea unui acces mai mare și a unei calități și relevanțe îmbunătățite a IPV. Activitățile avute în vedere includ coordonarea, finanțarea și reglementarea, pentru a contribui la depășirea constrângerilor privind IPV – informațiile insuficiente, stimulentele reduse și capacitatea scăzută – și a crea parteneriate eficiente între toate părțile interesate relevante și o schimbare de atitudine față de IPV. Parteneriatele dintre furnizorii</p>	<p>Sinergii: Această intervenție urmărește să asigure faptul că educația și instruirea din regiune corespund nevoilor pieței.</p> <p>Sinergii cu alte PO-uri: Există numeroase sinergii cu PO competitivitate.</p>

Tip de intervenție /proiect	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
			<p>de instruire și agenții economici includ stagiile de practică și competențele specifice postului. Măsurile necesare pentru implementarea practică și extinderea uceniciilor la locul de muncă ar putea include, de exemplu, stimulente financiare (de exemplu, prin reduceri de taxe) pentru ca angajatorii să se implice în parteneriate.</p> <p>Această componentă s-ar adresa în special șomerilor și persoanelor inactive, cu accentul pe șomerii pe termen lung, lucrătorii vârstnici (55-64), minorități, persoanele cu dizabilități sau mai puțin educate și cele din zonele rurale, în special cele care desfășoară activități agricole de subsistență.</p> <p>Această intervenție ar ajuta persoanele din categoria NEET să evalueze, certifice și valorifice competențele obținute în sistemul informal și non-formal, în conformitate cu OS 3.4 al POCU.</p>	
<p>Asigurarea de programe de învățare continuă relevante, accesibile și stimulative în principal în turism, agricultură și pescuit sustenabile, în Centrele Comunitare de Învățare Permanentă</p>	<p>Entitățile relevante de educație, instruire și certificare</p>	<p>M</p>	<p>Această intervenție contribuie la creșterea inteligentă și incluzivă a României prin reducerea numărului de persoane expuse riscului de șomaj, sărăcie și excluziune socială, creșterea participării la învățarea pe tot parcursul vieții și sporirea relevanței sistemelor de educație și formare profesională pentru piața muncii. Strategia IPV se axează pe grupurile dezavantajate sau slab reprezentate (de ex., șomeri, persoane care au abandonat școala timpuriu, romi și alte minorități, femei, adulți cu vârsta peste 40 de ani și cu calificări reduse, tineri în tranziție de la școală la locul de muncă, lucrători vârstnici, persoane cu dizabilități) care vor fi principalii beneficiari ai acestui program.</p> <p>Această componentă s-ar adresa în special șomerilor și persoanelor inactive, cu accentul pe șomerii pe termen lung, lucrătorii vârstnici (55-64), minorități, persoanele cu dizabilități sau mai puțin educate și cele din zonele</p>	<p>Sinergii: Această intervenție va asigura faptul că educația și instruirea din regiune corespund nevoilor pieței.</p> <p>Sinergii cu alte PO-uri: Inițiativa va fi în sinergie cu PNDR prin revitalizarea zonelor rurale și este complementară cu acțiunile din POC privind competitivitatea și dezvoltarea afacerilor.</p>

Tip de intervenție /proiect	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
			rurale, în special cele care desfășoară activități agricole de subsistență. Această intervenție ar ajuta persoanele din categoria NEET să evalueze, certifice și valorifice competențele obținute în sistemul informal și non-formal, în conformitate cu OS 3.4 al POCU.	

Tabelul 44 : Intervenții ITI Delta Dunării - Programul Operațional pentru Capital Uman, Axa 4

Tip de intervenție /proiect	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
Dezvoltarea infrastructurii instituționale pentru copiii preșcolari (0-6 ani) în comunitățile cu o pondere mare de minorități etnice și alte grupuri vulnerabile	Autoritățile locale și ONG-urile din zonele cu o pondere ridicată de romi și alte grupuri vulnerabile	S	Strategia Națională de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității romilor 2015-2020 indică faptul că această chestiune este considerată o prioritate națională. La nivel național, rata de înscriere în instituții de învățământ pentru romi în special este jumătate din cea a populației românești. În acest proiect, investițiile fizice vor fi combinate cu alte tipuri de sprijin. Zonele izolate din regiune conțin și alte grupuri vulnerabile, în special familiile cu venituri reduse și acces limitat la orice servicii din Centrul Deltei. Există dovezi care arată că accesul la educație de bună calitate de la o vârstă fragedă facilitează dezvoltarea de competențe cheie, și că o EÎCP de bună calitate sporește reușitele educaționale și reduce riscul de AST într-un stadiu ulterior. Activitățile vor include sprijinul adecvat pentru înscriere și retenție în EÎCP, pentru educația parentală și asigurarea disponibilității de cadre didactice calificate (educator puericultor) în toate zonele geografice prin intermediul stimulentei financiare pe durata proiectului. Această componentă s-ar axa pe creșterea accesului și participării la educația copiilor preșcolari ca parte a unei abordări integrate, în sinergie cu OS 4.1 și 4.2 ale POCU.	Sinergii: Această intervenție va îmbunătăți accesul la egalitatea de șanse în zonă și va contribui la reducerea sărăciei. Sinergii cu alte PO-uri: Investițiile din zonele rurale vor îmbunătăți prestarea serviciilor de bază, în sinergie cu Măsura 7 a PNDR. În zonele urbane, potențialul de revitalizare a comunităților dezavantajate o face să fie în sinergie cu AP9 din POR.
Extinderea programului de	Autoritățile locale	S	În Raportul privind incluziunea romilor al Băncii Mondiale,	Sinergii: Această

Tip de intervenție /proiect	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
mediatori școlari în școlile cu un procent ridicat de minorități etnice și alte grupuri vulnerabile	și ONG-urile din zonele cu o pondere ridicată de romi și alte grupuri vulnerabile		mediatorii școlari au fost identificați ca importanți pentru eliminarea diferențelor dintre școli și comunitățile române. Totuși, studiile au arătat faptul că 55 % din școlile incluse în anchetă nu dispun de un mediator școlar, incluzând școlile cu peste 50 % de copii romi. În cadrul efortului integrat de a întrerupe ciclul excluziunii sociale și al sărăciei, și al accentului său pe lucrul în cadrul comunităților, această inițiativă este în sinergie cu OS 4.1 și 4.2 ale POCU.	intervenție va îmbunătăți accesul la egalitatea de șanse. Sinergii cu alte PO-uri: În sinergie cu AP9 din POR.
Implementarea subvențiilor pentru comunitate pentru intervenția în educație	Autoritățile locale și ONG-urile din zonele cu o pondere ridicată de romi și alte grupuri vulnerabile	S	Raportul privind incluziunea romilor al Băncii Mondiale a constatat că creșterea nivelului educațional al populației române necesită măsuri intersectoriale la nivelul comunității. Prin urmare, această intervenție se axează pe furnizarea de oportunități și sprijin romilor, precum și altor grupuri vulnerabile, pentru a se integra în sistemul educațional prin intermediul unui set complex de măsuri, incluzând costurile de transport, accesul la servicii sociale și medicale, prevenția și așa mai departe. Abordarea integrată pentru transformarea educației într-o parte centrală a vieții grupurilor vulnerabile aduce această măsură în sinergie cu OS 4.1 și 4.2 ale POCU.	Sinergii: Această intervenție va îmbunătăți accesul la egalitatea de șanse în zonă și va contribui la reducerea sărăciei. Sinergii cu alte PO-uri: Investițiile din zonele rurale vor îmbunătăți prestarea serviciilor de bază, în sinergie cu Măsura 7 a PNDR. În zonele urbane, potențialul de revitalizare a comunităților dezavantajate o face să fie în sinergie cu AP9 din POR.
Îmbunătățirea competențelor digitale în rândul minorităților etnice și a altor grupuri vulnerabile	UAT-urile (unitățile administrativ-teritoriale) relevante	S	Competențele digitale și utilizarea TIC vor fi esențiale pentru creșterea din regiune. Chiar și atunci când accesul va fi îmbunătățit pentru a se limita „zonele albe” din regiune, populația locală și în special persoanele din grupurile vulnerabile trebuie să dobândească aceste competențe pentru a beneficia de mărirea accesului. Totuși, potrivit unui anchete	Sinergii: Această intervenție va îmbunătăți calitatea forței de muncă din zona de studiu și va crește accesul la

Tip de intervenție /proiect	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
			<p>În gospodăria, în prezent, în Centrul Deltei, utilizarea frecventă medie a internetului de către persoane este de 25 de procente, în timp ce în zona învecinată este de 33% (media națională este de 43%).</p> <p>Această inițiativă urmează să se axeze pe furnizarea de instruire și certificări TIC grupurilor vulnerabile, în sinergie cu OS 4.3 al POCU.</p>	<p>angajare al romilor și grupurilor vulnerabile.</p> <p>Sinergii cu alte PO-uri: Investiția POC în PAPI-uri este cel mai direct corelată cu această intervenție, deoarece ambele se axează pe comunitățile izolate, dezavantajate.</p>
Creșterea accesului și eficienței furnizării de servicii sociale inclusiv infrastructura aferenta	Autoritățile publice locale, DGASPC, ONG-uri	R	<p>Deoarece zona are constrângeri specifice privind accesul, este esențial ca accesul la serviciile sociale să fie făcut disponibil într-o mai mare măsură și să se dezvolte utilizarea eficientă a TIC în furnizarea de servicii sociale.</p> <p>Această inițiativă va fi corelată cu OS 4.6 și 4.7 ale POCU.</p>	Axa 4 POCU
Acordarea de instruire specifică zonei pentru personalul medical	ONG-uri, Direcția de Sănătate Publică	S	<p>Este important să fie instruit personalul de urgență pentru pregătirea și răspunsul la urgențe de sănătate publică, incluzând dezastrelor naturale și provocate de oameni, epidemiile de boli infecțioase și focarele neobișnuite de boli neinfecțioase (precum cazurile de toxicitate). De asemenea, există nevoia de a consolida competențe de management al laboratoarelor de sănătate publică și de a sprijini Direcția de Sănătate Publică în atingerea standardelor de laborator internaționale.</p> <p>Această inițiativă va fi corelată cu OS 4.8 al POCU.</p>	Axa 6 POCU
Creșterea prevalenței programelor de sănătate axate pe prevenție și depistare (screening)	ONG-uri, Direcția de Sănătate Publică	S	<p>Punerea unui mai mare accent pe campaniile de prevenire și informare ar îmbunătăți rezultatele privind sănătatea și calitatea vieții în general. Deoarece multe dintre instituțiile care asigurau această funcție nu o mai pot face, prevenția la nivel local va necesita consolidarea capacității. Aceasta va include caravane de prevenție și asistență medicală regulate în zonele înconjurate de ape.</p> <p>Această inițiativă va fi corelată cu OS 4.9 al POCU.</p>	

Tip de intervenție /proiect	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
<p align="center">Crearea de locuri de muncă pentru grupurile vulnerabile prin promovarea și dezvoltarea economiei sociale legată de domeniile prioritare de dezvoltare ale RBDD</p>	<p align="center">Entitățile relevante de educație, instruire și certificare, precum și AOFM în parteneriat cu entitățile relevante</p>	<p align="center">S</p>	<p>Proiectul urmărește creșterea numărului de oportunități de angajare calitative, în sectorul pescuit, pentru grupurile vulnerabile din cadrul teritoriului RBDD. Totodată susține diversificarea activităților agricole și non-agricole, încurajând implicarea activă a comunităților locale și integrarea socială și pe piața muncii a grupurilor vulnerabile. Scopul proiectului este dezvoltarea de structuri de economie socială, în vederea susținerii integrării pe piața muncii a persoanelor din grupurile vulnerabile. Dezvoltarea economiei sociale va contribui la crearea de noi locuri de muncă și la dezvoltarea serviciilor locale.</p> <p>Acțiunile vor avea drept scop asigurarea sprijinului necesar pentru înființarea întreprinderilor sociale de inserție, dar și a promovării economiei sociale. Totodată, antreprenorii în domeniul social, atât din entitățile nou înființate, cât și cei din entitățile deja existente, vor putea beneficia de activități de consiliere/mentorat, precum și de formare profesională în domeniul social.</p> <p>Intervenția va fi una integrată, realizată la nivelul întregului teritoriu și cu implicarea tuturor factorilor locali și va avea în vedere următoarele acțiuni indicative orientative:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Evaluarea activităților economice fezabile pentru dezvoltarea de structuri de economie socială; • Implementarea unei campanii integrate la nivelul întregului teritoriu pentru conștientizarea rolului și beneficiilor structurilor de economie socială pentru dezvoltarea locală, inclusiv inițiative de promovare a mărcii sociale; • Desfășurarea unei sesiuni de schimb de experiență în cadrul unor structuri de economie socială similare din străinătate (cooperative agricole, cooperative meșteșugărești); 	

Tip de intervenție /proiect	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
			<ul style="list-style-type: none"> • Înființarea de structuri de economie socială, de tip pilot sau model, care vor servi la promovarea economiei sociale la nivelul teritoriului; • Consiliere, acompaniament a persoanelor din grupurile vulnerabile și accesibilizarea locurilor de muncă în vederea desfășurării activității în cadrul întreprinderilor sociale create; • Monitorizarea funcționalității structurilor de economie socială create. 	

Tabelul 45: Intervenții ITI Delta Dunării - Programul Operațional pentru Capital Uman, Axa 6

Tip de intervenție /proiect	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
<p>Asigurarea de programe de învățare continuă relevante, accesibile și stimulative în principal în turism, agricultură și pescuit sustenabile, în Centrele Comunitare de Învățare Permanentă</p>	<p>Furnizorii de instruire certificați, inspectoratele școlare, agențiile pentru ocuparea forței de muncă, centrele de certificare private și publice, asociațiile profesionale și alte entități relevante de educație, instruire și certificare</p>	M	<p>Această intervenție contribuie la creșterea inteligentă și incluzivă a României prin reducerea numărului de persoane expuse riscului de șomaj, sărăcie și excluziune socială, creșterea participării la învățarea pe tot parcursul vieții și sporirea relevanței sistemelor de educație și formare profesională pentru piața muncii. Strategia IPV se axează pe grupurile dezavantajate sau slab reprezentate (de ex., șomeri, persoane care au abandonat școala timpuriu, romi și alte minorități, femei, adulți cu vârsta peste 40 de ani și cu calificări reduse, tineri în tranziție de la școală la locul de muncă, lucrători vârstnici, persoane cu dizabilități) care vor fi principalii beneficiari ai acestui program.</p> <p>Această componentă se axează pe NEET cu vârsta între 16 și 24 de ani care revin pentru a-și îmbunătăți educația în programe de tip a doua șansă, inclusiv programe de instruire profesională inițială.</p> <p>În efortul său de a promova angajarea durabilă, de calitate a NEET din zonă, acest proiect este în sinergie cu OS 6.1 al POCU.</p>	<p>Sinergii: Această intervenție urmărește să asigure faptul că educația și instruirea din regiune corespund nevoilor pieței.</p> <p>Sinergii cu alte PO-uri: Accentul pe agricultură determină sinergia cu M01 PNDR, iar obiectivul său general de îmbunătățire a pieței muncii o face să fie în sinergie cu acțiunile din cadrul POC privind competitivitatea și dezvoltarea afacerilor.</p>

Tip de intervenție /proiect	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
Extinderea accesului la educația profesională în agricultură	Entitățile relevante de educație, instruire și certificare	S	Dezvoltarea capitalului uman prin instruire și educație profesională este esențială pentru dezvoltarea durabilă a zonelor rurale și pentru diversificarea ocupațională. Evoluția și specializarea sectorului agricol necesită un nivel adecvat de formare profesională tehnică și economică, precum și o capacitate sporită de acces la cunoștințe și informații. Această intervenție este corelată cu OS 6.4 al POCU.	Sinergii: Această intervenție urmărește să asigure faptul că educația și instruirea din regiune corespund nevoilor pieței. Sinergii cu alte PO-uri: Inițiativa va fi în sinergie cu Măsura 7 a PNDR, deoarece va furniza un serviciu de bază în zonele rurale și va contribui potențial la o revitalizare a acestor zone.
Crearea unei rețele de educație și formare pentru elevii care trăiesc în zone îndepărtate sau în zone cu mai puțin de 2000 locuitori, în vederea oferirii accesului tuturor la învățământ primar și gimnazial de calitate	Inspectoratele școlare în colaborare cu organizațiile comunitare, UAT-urile	S	Sectorul educației în zona de studiu, în special în Centrul Deltei, este constrâns de accesibilitatea redusă și densitatea scăzută a populației. Sectorul educației se confruntă cu provocări semnificative în ceea ce privește gestionarea inaccesibilității și a unei populații de elevi în scădere. Există proporțional mai puține cadre didactice calificate în Deltă (67 procente) în comparație cu restul țării (89 procente). Câteva comune și-au închis școlile din cauza numărului mic de elevi și costurilor mari de funcționare, iar transportul către alte școli a devenit o problemă. Mai mult, școlile se luptă cu lipsa de igienă, încălzire și, în unele cazuri, apă sigură. Această componentă s-ar adresa în special persoanelor care pot abandona sau au abandonat deja școala de timpuriu, precum și celor din comunități dezavantajate socio-economic. Această intervenție ar ajuta grupul țintă să-și continue educația, în conformitate cu OS 6.1 și 6.15 ale POCU.	Sinergii: Această intervenție va crește competența forței de muncă din zonele îndepărtate ale Deltei Dunării. Sinergii cu alte PO-uri: Inițiativa va fi în sinergie cu PO competitivitate AP 2 – TIC pentru o economie digitală competitivă, precum și cu Programul Operațional Regional – AP 10 – Îmbunătățirea bazelor educaționale.
Acordarea de sprijin pentru înființarea școlilor profesionale care sunt relevante, atractive și	Furnizorii de formare profesională,	S	EFP reprezintă o prioritate națională. Dezvoltarea de EFP, educație la nivel post-secundar și secundar (rută EFP tehnologică) trebuie să asigure aptitudini și competențe	Sinergii: Această intervenție va asigura faptul că educația și instruirea din regiune

Tip de intervenție /proiect	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
cuprinzătoare și care produc forță de muncă cu cunoștințe și competențe la standarde internaționale și cu relevanță pentru cerințele globale ale turismului bazat pe natură și ale pieței pescuitului recreativ	angajatorii, camerele de comerț și industrie, sindicatele, ONG-urile, camerele de comerț, furnizorii de consiliere și alte entități relevante de educație, instruire și certificare, în parteneriat cu SPO și alte entități		<p>pentru a căpăta un acces mai bun la oportunități de angajare și un punct de pornire solid pentru învățare ulterioară. Este, de asemenea, esențial ca programele EFP să consolideze cunoștințe și competențe care sunt necesare economiei locale și care corespund standardelor internaționale din sectoarele bazate pe natură ale turismului și pescuitului de agrement.</p> <p>Această componentă s-ar adresa în special persoanelor care pot abandona sau au abandonat deja școala de timpuriu, precum și celor din comunități dezavantajate socio-economic.</p> <p>Această intervenție ar ajuta grupul țintă să dobândească competențe relevante, ceea ce ar contribui la creșterea ratei lor de angajare în diverse domenii, conform OS 6.5, 6.8, 6.10 și 6.11 ale POCU.</p>	<p>corespund nevoilor pieței.</p> <p>Sinergii cu alte PO-uri: Inițiativa este în sinergie cu Programul Operațional Regional – AP 10 – Îmbunătățirea bazelor educaționale</p>
Consolidarea serviciilor prestate de grădinițe și creșe prin dezvoltarea, susținerea, reabilitarea și acordarea de echipamente pentru creșterea accesului la educație și îngrijire pentru copiii preșcolari	Școlile, UAT-urile, ONG-urile, inspectoratele școlare	S	<p>Există o oportunitate importantă de a elimina o lacună privind facilitățile creșelor prin adaptarea grădinițelor existente dar foarte puțin utilizate din cauza reducerii grupelor de populație. Este o prioritate națională consolidarea finalizării universale a educației preșcolare (3-5 ani) și a unei extinderi rapide a furnizării de EÎCP pentru copiii cu vârstele cele mai mici (0-2 ani), asigurând accesul tuturor copiilor, în special al celor din comunitățile dezavantajate. Există dovezi care arată că accesul la educație de bună calitate de la o vârstă fragedă facilitează dezvoltarea de competențe cheie, și că o EÎCP de bună calitate sporește reușitele educaționale și reduce riscul de AST într-un stadiu ulterior. Activitățile vor include sprijinul adecvat pentru înscriere și retenție în EÎCP, pentru educația parentală și asigurarea disponibilității de cadre didactice calificate (educator puericultor) în toate zonele geografice</p>	<p>Sinergii: Această intervenție va face piața muncii mai durabilă și va oferi femeilor mai multe oportunități de a intra în forța de muncă.</p> <p>Sinergii cu alte PO-uri: Inițiativa este în sinergie cu Programul Operațional Regional – AP 10 – Îmbunătățirea bazelor educaționale, precum și cu Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR).</p>

Tip de intervenție /proiect	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
			<p>prin intermediul stimulentei financiare pe durata proiectului.</p> <p>Această componentă s-ar adresa în special persoanelor care pot abandona sau au abandonat deja școala de timpuriu, precum și celor din comunități dezavantajate socio-economic.</p> <p>Această intervenție ar contribui la creșterea participării la educația preșcolară și grădinițe inclusiv pentru minorități, conform OS 6.2 al POCU.</p>	
<p>Aducerea înapoi la școală a elevilor care abandonează școala de timpuriu prin programe de tip școală după școală și a doua șansă</p>	<p>Școlile, UAT-urile, ONG-urile, inspectoratele școlare</p>	<p>S</p>	<p>Abandonul școlar timpuriu are puternice implicații sociale și economice. AST este un factor care contribuie la excluziunea socială involuntară de mai târziu. Previțiunile referitoare la viitoarea cerere de competențe din Europa sugerează că doar 1 din 10 locuri de muncă va fi accesibil unei persoane care abandonează școala de timpuriu. Există o probabilitate mai mare ca tinerii care abandonează școala de timpuriu să devină șomeri sau să câștige venituri mai mici dacă sunt angajați. Aceasta generează mari costuri publice și sociale sub forma unor venituri și a unei creșteri economice mai mici, precum și a unor costuri mai mari ale serviciilor publice precum asistența medicală, justiția penală și plățile de prestații sociale. Grupurile țintă ale acestui program sunt copiii cu vârsta între 11 și 17 ani, dar și adulții, în special cei din familii cu un venit scăzut, din zonele rurale și de origine romă sau din alte grupuri de minorități etnice.</p> <p>Activitățile vor include îmbunătățirea condițiilor și calității programelor școlare și a programelor „post-școală” oferite elevilor expuși riscului de abandon școlar; îmbunătățirea calității programelor de tip a doua șansă; și îmbunătățirea calității materialelor și instruirii cadrelor didactice aferente.</p> <p>Această componentă s-ar adresa în special persoanelor care pot abandona sau au abandonat deja școala de timpuriu, precum și celor din comunități dezavantajate socio-</p>	<p>Sinergii: Această intervenție va face piața muncii mai durabilă și va crea mai multe oportunități de perfecționare a forței de muncă.</p> <p>Sinergii cu alte PO-uri: Nu există legături directe.</p>

Tip de intervenție /proiect	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu axa PO	Sinergii cu alte PO-uri
			<p>economic.</p> <p>Această intervenție ar ajuta grupul țintă să-și continue educația sau să revină la aceasta, în conformitate cu OS 6.1, 6.2, 6.3 și 6.4 ale POCU.</p>	
<p>Crearea de parteneriate între angajatori, furnizorii de educație și formare profesională și organismele de cercetare pentru a avea performanțe mai bune ale sistemului de învățământ în abordarea nevoilor pieței muncii</p>	<p>Angajatorii, furnizorii de educație și formare profesională, organismele de cercetare, ONG-urile</p>	<p>M</p>	<p>Viziunea strategică asupra învățării pe tot parcursul vieții în România este de a oferi tuturor persoanelor, pe întreaga durată a vieții acestora, oportunitatea de a participa pe deplin la viața economică, socială și civică și de a le permite să-și exploateze potențialul personal. O mai bună colaborare este esențială pentru obținerea unui acces mai mare și a unei calități și relevanțe îmbunătățite a IPV. Activitățile avute în vedere includ coordonarea, finanțarea și reglementarea, pentru a contribui la depășirea constrângerilor privind IPV – informațiile insuficiente, stimulentele reduse și capacitatea scăzută – și a crea parteneriate eficiente între toate părțile interesate relevante și o schimbare de atitudine față de IPV. Parteneriatele dintre furnizorii de instruire și agenții economici includ stagiile de practică și competențele specifice postului. Măsurile necesare pentru implementarea practică și extinderea ucenicilor la locul de muncă ar putea include, de exemplu, stimulente financiare (de exemplu, prin reduceri de taxe) pentru ca angajatorii să se implice în parteneriate.</p> <p>Această componentă s-ar adresa în special persoanelor care pot abandona sau au abandonat deja școala de timpuriu, precum și celor din comunități dezavantajate socio-economic.</p> <p>Această intervenție ar contribui la diversificarea ofertei educaționale și ar face-o mai adaptată la nevoile pieței, conform OS 6.8, 6.10, 6.13 și 6.16 ale POCU.</p>	<p>Sinergii: Această intervenție urmărește să asigure faptul că educația și instruirea din regiune corespund nevoilor pieței.</p> <p>Sinergii cu alte PO-uri: Potențialul acestei investiții de îmbunătățire a pieței muncii o aliniază cu AP1 a POC privind competitivitatea și dezvoltarea afacerilor.</p>

Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR)

1. Descrierea Programului

PNDR 2014-2020 reprezintă angajamentul României față de implementarea Politicii Agricole Comune a UE (Pilonul II). Acesta este un program complex care vizează să îmbunătățească competitivitatea sectorului agroalimentar românesc și să amelioreze condițiile de trai în zonele rurale prin investiții în modernizarea exploatațiilor agricole și în procesarea alimentelor, managementul durabil al resurselor naturale, diversificarea activităților economice și îmbunătățirea infrastructurii și serviciilor de bază din zonele rurale. Acesta este aliniat cu și derivă din Strategia Europa 2020 pentru creștere economică și locuri de muncă, precum și din Acordul de parteneriat al României pentru perioada 2014-2020. Intervențiile din Delta Dunării sunt eligibile pentru finanțare ITI în cadrul a cinci măsuri:

Măsura 4: Investiții în active fizice – Sprijină înființarea și modernizarea fermelor agricole și a unităților de procesare a produselor agricole prin investiții în echipamente, utilaje și clădiri, precum și investiții în accesibilitatea la exploatațiile agricole și forestiere (drumuri de acces la exploatații, infrastructură de irigații etc.)

Măsura 6: Dezvoltarea fermelor și întreprinderilor – sprijin pentru reînnoirea generațiilor de fermieri și restructurarea micilor exploatații agricole în paralel cu sprijinul pentru diversificarea activităților economice în afara agriculturii în zonele rurale.

Măsura 7: Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale – sprijin acordat pentru investiții în crearea, extinderea și aducerea de îmbunătățiri infrastructurii rurale la scară mică (drumuri locale, infrastructura apei/apelor reziduale, infrastructura educațională etc.), inclusiv în restaurarea, conservarea și accesibilitatea patrimoniului cultural imaterial de interes local.

Măsura 10: Agro-mediu și climă-sprrijinul acordat în cadrul acestei măsuri este o plată compensatorie pentru pierderile de venit și costurile suplimentare suportate de beneficiari, prima compensatorie fiind plătită anual, ca sumă fixă pe unitatea de suprafață (ha). Plățile acordate prin această măsură trebuie să încurajeze fermierii să deservească societatea ca întreg prin introducerea sau continuarea aplicării unor metode agricole compatibile cu protecția și îmbunătățirea mediului, a peisajului și caracteristicilor sale, a resurselor naturale, a solului, precum și cu menținerea diversității genetice.

Măsura 19: Sprijin pentru Dezvoltarea locală LEADER (DLRC – Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității) – sprijin pentru dezvoltarea locală în zonele rurale cu implicarea activă a părților interesate la nivel local din cadrul Grupurilor de acțiune locală.

PNDR 2014-2020 este ancorat în obiectivele pe termen lung ale Strategiei pentru sectorul agroalimentar 2020/2030 și este principalul instrument financiar care va contribui la creșterea competitivității agricole și a bunăstării rurale a României.

2. Relația dintre obiectivele PNDR și Strategia integrată de dezvoltare durabilă a Deltei Dunării

Regiunea Deltei Dunării, în special Centrul Deltei, se confruntă cu provocări deosebite privind productivitatea terenurilor și productivitatea agricolă. Mulți ani una dintre activitățile principale și

cu o contribuție importantă la economia locală, agricultura este de așteptat să continue să asigure venituri și securitate alimentară locuitorilor regiunii. Cu toate acestea, capacitatea de producție limitată, fragmentarea exploatațiilor agricole și deficiențele pieței limitează potențialul productiv al acestui important sector economic. După cum este subliniat în Raportul de evaluare a nevoilor, distanțele mari care despart localitățile din regiunea Deltei Dunării, precum și amenințarea schimbărilor climatice, fac și mai dificilă dezvoltarea de activități agricole. Pe lângă îmbunătățirile majore privind competitivitatea agricolă, regiunea Deltei Dunării necesită sprijin adecvat pentru diversificarea activităților neagricole în scopul de a furniza venituri suplimentare populației, de a absorbi surplusul de forță de muncă și de a face zonele rurale mai atractive. Dezvoltarea de mici afaceri în domenii precum turismul, serviciile, logistica și industria prelucrătoare ar trebui să fie completate de investițiile publice în infrastructura și serviciile de bază care pot oferi condiții de trai adecvate populației rurale.

Finanțarea PNDR va fi de o importanță majoră pentru dezvoltarea sectorului agroalimentar în regiunea Deltei Dunării. Principalele obiective pentru sectorul ADR din regiune sunt aliniate îndeaproape cu obiectivele PNDR privind (i) restructurarea și creșterea viabilității exploatațiilor agricole, (ii) managementul durabil al resurselor naturale și abordarea problemelor legate de schimbările climatice și (iii) diversificarea activităților economice, crearea de locuri de muncă și îmbunătățirea infrastructurii și serviciilor pentru a crește calitatea vieții în zonele rurale.

3. Tipuri de intervenții în funcție de Măsura ITI

Tabelul 46: Intervenții ITI - Programul Național de Dezvoltare Rurală, Măsura 4

Tip de intervenție /proiect	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu măsura PO	Sinergii cu alte PO-uri
<p>Înființarea și modernizarea facilităților pentru producția/colectarea/prelucarea/comercializarea produselor agricole.</p>	<p>Fermieri /Cooperative/Grupuri de producători/Întreprinderi</p>	<p>M</p>	<p>Actualele dotări ale fermelor și întreprinderilor de procesare a alimentelor sunt insuficiente și este nevoie de mai multe pentru a actualiza, moderniza și îmbunătăți bazele de colectare, bazele de producție procesare și comercializare a produselor agricole. Acest lucru are un impact semnificativ asupra numărului și varietății de produse agricole cu valoare adăugată care sunt produse în regiunea Deltei Dunării (regiunea). Este nevoie de progres pentru a atinge standardele UE (privind siguranța și trasabilitatea alimentelor), a reduce consumul de energie, actualiza echipamentele și îmbunătăți metodele de comercializare. Acesta poate include utilizarea sporită a surselor de energie regenerabilă pentru uz propriu.</p> <p>Această intervenție determină producerea și comercializarea în regiune a mai multor alimente cu valoare adăugată, ceea ce la rândul său ar aduce beneficii atât fermierilor, cât și consumatorilor. O pondere mai mare de produse finite la nivel local ar sprijini și dezvoltarea sectorului</p>	<p>Comercializarea produselor agricole în regiune va depinde de disponibilitatea unei bune infrastructuri, care necesită intervenții în cadrul PO Infrastructură mare și al PO regional. Totodată, mai multe alimente produse local în regiune se vor dovedi benefice pentru investițiile în turism facilitate fie de PNDR, fie de POR.</p>

Tip de intervenție /proiect	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu măsura PO	Sinergii cu alte PO-uri
			turistic.	
<p align="center">Modernizarea dotărilor tehnice ale fermelor</p>	<p align="center">Fermieri/Cooperative/Grupuri de producători</p>	<p align="center">S</p>	<p>Exploatațiile agricole din regiune nu sunt dotate adecvat pentru a desfășura activități agricole moderne și productive. În prezent, numeroase ferme nu dețin nivelul corespunzător de capital și tehnologie, ceea ce se reflectă în nivelul scăzut al producției. Mecanizarea de slabă calitate, facilitățile de depozitare inadecvate, lipsa de capital financiar sunt unele dintre cele mai des întâlnite provocări. Gestionarea adecvată a gunoiului de grajd pune probleme serioase nu numai crescătorilor de animale, ci și bunăstării comunităților și protecției mediului în general. Fermele mici și medii sunt printre cele mai afectate de acest fenomen. Prin urmare, este nevoie de sprijin pentru a valorifica potențialul de producție, îmbunătăți sistemele de producție, actualiza dotările fermelor și adera la standardele comunitare. Îmbunătățirile în domeniul dotărilor fermelor vor permite un mai bun acces la piețe al produselor agroalimentare, o mai bună</p>	

Tip de intervenție /proiect	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu măsura PO	Sinergii cu alte PO-uri
			rentabilitate și o mai mare competitivitate a fermelor în general.	
Modernizarea/reabilitarea infrastructurii de irigații	Fermieri /Cooperative/Grupuri de producători/Asociații sau federații ale utilizatorilor de apă	M	Un mic procent de fermieri au acces la irigații viabile din punct de vedere economic. Mai mult, competitivitatea multor exploatații agricole este afectată de fluctuațiile climatice, cu consecințe imediate asupra viabilității lor economice. Perspectivele schimbărilor climatice nu fac decât să sporească această vulnerabilitate. Modernizarea infrastructurii de irigații contribuie la îmbunătățirea randamentului și profitabilității fermelor și contribuie la diminuarea riscurilor climatice.	
Modernizarea sistemelor de control al calității pentru produsele agricole	Fermieri/Cooperative/Grupuri de producători	S	Odată cu dezvoltarea de oportunități de piață în domeniu (inclusiv prin lanțuri scurte de aprovizionare a centrelor turistice), creșterea controlului calității produselor vegetale și animaliere devine critică. Fermierii și procesatorii agricoli ar trebui să investească în dotări tehnice generate de respectarea standardelor naționale și europene impuse de legislația europeană.	

Tabelul 47: Intervenții ITI Delta Dunării - Programul Național de Dezvoltare Rurală, Măsura 6

Tip de intervenție /proiect	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu măsura PO	Sinergii cu alte PO-uri
Practicarea activităților agricole de către generațiile tinere	Categoriile de beneficiari stabiliți conform ghidurilor	M	<p>Regiunea Deltei Dunării se confruntă cu provocări semnificative ca urmare a îmbătrânirii populației. Aceasta are un efect negativ asupra economiei locale, inclusiv asupra sectorului agricol. Exploatațiile gestionate de fermierii vârstnici sunt de obicei mai puțin deschise la restructurare și modernizare, prezintă o orientare redusă către piață și sunt, în general, mai puțin competitive.</p> <p>Această intervenție va contribui la revitalizarea fermelor și a generațiilor rurale, cu consecințe pozitive pentru competitivitatea sectorului agricol și pentru economia locală în ansamblu.</p>	
Consolidarea și modernizarea fermelor mici	Fermieri/Cooperative/Grupuri de producători	S	<p>Raportul de diagnostic a indicat că numeroase ferme din Delta sunt mici, cu acces redus la capital și investiții și productivitate scăzută. Slaba dotare tehnică și fragmentarea terenurilor le face vulnerabile și expuse unei mari game de riscuri.</p> <p>Această intervenție va furniza oportunități de modernizare a micilor ferme și de consolidare a acestora în unități mai profitabile, centrate pe piață. Aceasta va contribui, de asemenea, la îmbunătățirea performanței și viabilității economice.</p>	

Tip de intervenție /proiect	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu măsura PO	Sinergii cu alte PO-uri
Crearea unor afaceri mici non-agricole	IMM-uri/Microîntreprinderi	M	Peisajul economic al regiunii Deltei Dunării este puternic dominat de activitățile agricole și de pescuit. Deși se anticipează că aceste activități vor furniza venituri pe viitor, diversificarea activităților economice va fi esențială pentru absorbția forței de muncă rurale și păstrarea generațiilor tinere în Delta. Aceasta poate include recoltarea și procesarea stufului. Această intervenție va contribui la aducerea mai multor oportunități de angajare în regiune. Aceasta se poate realiza prin crearea mai multor afaceri mici în regiune, care poate acționa ca un motor economic și contribui la diminuarea discrepanțelor sociale și economice.	Această intervenție este corelată cu sprijinul pentru crearea și dezvoltarea de activități de afaceri din cadrul POCU, POC și POR.
Diversificarea activităților non-agricole (inclusiv meșteșuguri)	Categoriile de beneficiari stabiliți conform ghidurilor(ONG-uri, IMM-uri,etc)	S	Satele din regiune sunt depozitare ale unui bogat patrimoniu cultural, natural și istoric și adăpostesc numeroase tradiții gastronomice, folclorice și etnice. Cu toate acestea, lipsa exploatării și promovării adecvate amenință însăși existența acestui patrimoniu. Această intervenție va contribui la o mai bună recunoaștere și valorificare a patrimoniului cultural și tradițiilor din regiune, cu un impact pozitiv asupra demnității și mândriei comunităților locale.	Această intervenție este corelată cu investițiile pentru protecția patrimoniului local finanțate în cadrul POR.
Încurajarea activităților agriculturii organice	Categoriile de beneficiari stabiliți conform ghidurilor (Fermieri /Cooperative/Grupuri de producători)	M	În pofida existenței unor bune resurse naturale în regiune, se anticipează că viitoarea intensificare a activităților agricole și de pescuit și schimbările climatice vor expune la riscuri durabilitatea solului și apelor. Sistemele și metodele de producție agricolă care respectă biodiversitatea naturală a regiunii și a resurselor sale sunt necesare pentru menținerea unui nivel scăzut al poluării apei și a calității bune a solului. Utilizarea de tehnologii specifice, inclusiv instalațiile adecvate de gestionare a gunoierului de grajd și practicile agriculturii organice, pot duce la îmbunătățirea resurselor naturale ale regiunii.	

Tip de intervenție /proiect	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu măsura PO	Sinergii cu alte PO-uri
<p>Împădurirea terenurilor agricole și neagricole din regiunea Deltei Dunării</p>	<p>Categoriile de beneficiari stabiliți conform ghidurilor (Fermieri/Unități administrativ-teritoriale (UAT-uri))</p>	<p>S</p>	<p>Regiunea Deltei Dunării este un complex de ecosisteme naturale și antropice (terestre și acvatice) cu o diversitate foarte mare de habitate, a căror conservare depinde de o administrare durabilă a valorilor sale naturale. Extinderea suprafețelor împădurite și amenajarea de perdele forestiere de protecție au fost identificate drept soluții potențiale și necesare pentru refacerea unor habitate terestre forestiere afectate de impactul activităților antropice (defrișări pentru îndiguiri și desecări, etc.), precum și pentru îmbunătățirea parametrilor factorilor de mediu. Aceste lucrări sunt și mai necesare în contextul schimbărilor climatice, care se anticipează că vor avea un impact negativ asupra zonelor de șes din regiune.</p> <p>Creșterea suprafețelor împădurite din regiune va aduce îmbunătățiri ale calității solului, apei și aerului și va contribui la conservarea peisajelor naturale.</p>	

Tabelul 48: Intervenții ITI Delta Dunării - Programul Național de Dezvoltare Rurală, Măsura 7

Tip de intervenție/proiect	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu măsura PO	Sinergii cu alte PO-uri
Modernizarea infrastructurii rurale (apă, drumuri, școli etc.),	<p>Comunele și asociațiile lor, conform legislației naționale în vigoare.</p> <p>ONG-uri – pentru investiții în infrastructura educațională (grădinițe) și socială (creșe și infrastructura după orele de școală).</p>	M	<p>Calitatea slabă a infrastructurii și conectivității și lipsa de servicii de bază adecvate afectează dezvoltarea economică a regiunii Deltei și menține decalaje față de alte regiuni. Actualizarea, modernizarea sau crearea de infrastructură aferentă apelor, drumurilor și alte tipuri de infrastructură sunt necesare pentru a ameliora condițiile de trai și a stimula investițiile.</p> <p>De exemplu, activitățile din domeniul educației: înființare și modernizare (inclusiv dotarea) grădinițe; înființarea și modernizare (inclusiv dotarea) de unități de învățământ secundar superior, școli tehnologice specializate pe resurse naturale și protecția mediului și școli profesionale în domeniul agriculturii;</p> <p>O infrastructură rurală îmbunătățită contribuie la crearea de condiții de trai mai bune, revitalizează economia locală și asigură accesul egal la servicii.</p>	Modernizarea infrastructurii la scară mică finanțată în cadrul PNDR are legături puternice cu investițiile în infrastructura la scară mai mare eligibile în cadrul PO Infrastructură mare și PO regional.

Tabelul 49: Intervenții ITI Delta Dunării - Programul Național de Dezvoltare Rurală, Măsura 19

Tip de intervenție/proiect	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu măsura PO	Sinergii cu alte PO-uri
Inițiative de jos în sus pentru dezvoltare locală	Grupuri de acțiune locală (GAL), incluzând autoritățile publice, ONG-uri și IMM-uri	R	<p>Implicarea comunităților locale ca fiind esențială pentru o abordare durabilă de jos în sus a dezvoltării regiunii Deltei Dunării. Inițiativele de jos în sus ale părților interesate la nivel local sunt necesare pentru sprijinirea uriașului potențial al zonei și pentru contribuirea la o dezvoltare dinamică și pe termen lung.</p> <p>Inițiativele de dezvoltare ale grupurilor de acțiune locală se pot dovedi benefice pentru economia regiunii Deltei.</p>	Sprijinul pentru implicarea activă a comunităților locale în dezvoltarea rurală în cadrul PNDR este corelat cu sprijinul furnizat de POCU, POC și POR inițiativelor de dezvoltare locală plasată în responsabilitatea

Tip de intervenție/proiect	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu măsura PO	Sinergii cu alte PO-uri
				comunității_
Încurajarea îmbunătățirii eficienței energetice și utilizarea de energie regenerabilă	Societăți private, Autorități publice, ONG-uri	M, S	<p>Inovația în producția și uzul propriu de energie regenerabilă are un potențial imens de dezvoltare rurală locală în Delta Dunării, în special dacă sunt întrebuințate resurse insuficient utilizate, precum stuful. Măsurile inovatoare de îmbunătățire a eficienței energetice a fermelor, incluzând reducerea consumului de combustibil, sunt, de asemenea, importante. În vederea aplicării măsurilor de reducere a emisiilor de dioxid de carbon un element important îl constituie eficientizarea energetică a clădirilor inclusiv a celor rezidențiale situate în localitățile din centrul Deltei.</p> <p>Inițiativele de dezvoltare locală mai durabilă și inovatoare ale grupurilor de acțiune locală se pot dovedi benefice pentru economia regiunii Deltei.</p>	Sinergie: OT4
Pachet integrat de măsuri pentru localitățile din centrul Deltei Dunării	Unități administrativ-teritoriale (UAT-uri)	R	<p>Având în vedere caracteristicile deosebite ale celor 8 unități administrativ-teritoriale din centrul Deltei, respectiv: includerea integrală a teritoriului administrativ în perimetrul RBDD, accesul dificil, problemele demografice și nivelul scăzut al dezvoltării economice, în implementarea Strategiei se va avea în vedere un pachet integrat de măsuri pentru fiecare localitate din această zonă. Astfel, intervenția vizează reabilitarea arhitecturală a locuințelor și creșterea calității spațiilor publice, creșterea accesibilității (reabilitare infrastructură portuară, locuri de acostare) asigurarea infrastructurii tehnico-edilitare la standarde europene cu soluții adaptate specificului Deltei Dunării (rețele de alimentare cu apă, canalizare), asigurarea accesului la servicii de interes general (sănătate, educație), gestionarea deșeurilor și creșterea atractivității turistice a localităților.</p>	Sinergii: PNDR Măsura 7 POR AP 3

Programul operațional pentru Pescuit și afaceri maritime (POPAM)

1. Descrierea Programului

Programul operațional pentru Pescuit și afaceri maritime (POPAM)⁷⁶ 2014-2020 promovează un sector de pescuit și acvacultură competitiv și durabil, totodată luând în considerare aspectele ce țin de dezvoltarea socială, bunăstarea economică și protecția mediului pentru zonele de pescuit. Acesta vizează creșterea productivității și valorii adăugate a sectorului, simultan cu menținerea sau crearea de locuri de muncă și promovarea unei dezvoltări teritoriale echilibrate și incluzive a zonelor de pescuit. Astfel contribuie la realizarea obiectivelor strategiei Europa 2020 privind creșterea inteligentă, durabilă și incluzivă. POPAM al României pentru perioada 2014-20 vizează realizarea de progrese în patru Priorități ale Uniunii:

Prioritatea nr. 1 a Uniunii: Promovarea pescuitului durabil din punctul de vedere al mediului, eficient din punctul de vedere al utilizării resurselor, inovator, competitiv și bazat pe cunoaștere – vizează sporirea competitivității întreprinderilor prin modernizarea infrastructurii și flotei de pescuit și promovarea dezvoltării și inovației tehnologice în sectorul pescuitului. Măsuri ITI: Limitarea impactului pescuitului asupra mediului marin și adaptarea pescuitului la protecția speciilor, Protejarea și refacerea biodiversității marine – colectarea deșeurilor, Valoare adăugată, calitatea produselor și utilizarea capturilor nedorite, Porturi de pescuit, locuri de debarcare, centre de licitații și adăposturi – investiții de îmbunătățire a infrastructurii porturilor de pescuit și a centrelor de licitații sau a locurilor de debarcare și a adăposturilor, investiții pentru îmbunătățirea siguranței pescarilor, Servicii de consiliere, Diversificare și noi forme de venituri, Inovare, Eficiența energetică și măsuri de reducere a concentrațiilor de carbon din atmosferă – Înlocuirea sau modernizarea motoarelor.

Prioritatea nr. 2 a Uniunii: Stimularea acvaculturii durabile din punctul de vedere al mediului, eficiente din punctul de vedere al utilizării resurselor, inovatoare, competitive și bazate pe cunoaștere – vizează sporirea viabilității sectorului acvaculturii prin transferul de cunoștințe și inovație, eficiența resurselor și protecția biodiversității acvatice. Măsuri ITI: Inovare, Servicii de gestionare, de înlocuire și de consiliere pentru fermele de acvacultură, Investiții productive în acvacultură, Investiții productive în acvacultură – eficiența utilizării resurselor, reducerea utilizării apei și a substanțelor chimice, recirculare sisteme de minimizare a utilizării apei, Investiții productive în acvacultură – creșterea eficienței energetice, energie regenerabilă, Conversia la sistemele de management de mediu și audit și la acvacultura ecologică, Acvacultura care furnizează servicii de mediu, Măsuri privind sănătatea și bunăstarea animalelor, Asigurarea stocurilor din acvacultură.

Prioritatea nr. 4 a Uniunii: Creșterea gradului de ocupare a forței de muncă și sporirea coeziunii teritoriale – sprijin pentru crearea de locuri de muncă și incluziune socială în domeniile pescuitului și acvaculturii, inclusiv prin promovarea înființării de afaceri în afara domeniului pescuitului. Măsuri ITI: Sprijinul pregătitor, Activitățile de cooperare.

---

⁷⁶ Această secțiune se referă la tipurile de intervenții care au fost sugerate în stadiul Strategiei și care au putut fi finanțate de POPAM 2014-20. Ea se bazează pe cea mai recentă versiune preliminară disponibilă a POPAM (martie 2015).

Prioritatea nr. 5 a Uniunii: Stimularea comercializării și prelucrării – sprijin pentru investiții în procesarea și comercializarea de produse din pește și pentru îmbunătățirea organizațiilor de comercializare pentru pescuit și acvacultură. Măsuri ITI: Măsuri de marketing, Prelucrarea produselor pescărești și de acvacultură.

POPAM este ancorat în obiectivele stabilite în Acordul de parteneriat 2014-2020 și se bazează pe Strategia Națională a României pentru sectorul pescuitului 2014-2020 și pe Planul Național Multianual pentru Acvacultură 2014-2020.

2. Relația dintre obiectivele POPAM și Strategia integrată de dezvoltare durabilă a Deltei Dunării

Similar agriculturii, activitățile de pescuit au reprezentat întotdeauna o activitate tradițională pentru locuitorii Deltei Dunării. Cu toate acestea, pescuitul ilegal, declinul speciilor de pește valoroase și pescuitul excesiv au expus această resursă importantă la riscuri. Costurile mari de producție, valoarea scăzută a capturii, accesibilitatea și conectivitatea dificilă din Centrul Deltei nu au făcut decât să agraveze această problemă. Bine dotată din punct de vedere al valorilor naturale, regiunea Deltei Dunării găzduiește numeroase oportunități de pescuit de agrement (recreativ-sportiv) care, dacă sunt valorificate, ar putea genera venituri semnificative pentru comunitățile locale.

Este nevoie să fie crescută productivitatea și profitabilitatea pescuitului comercial și a acvaculturii prin creșterea valorii economice a acestor activități și multiplicarea oportunităților de angajare din acest sector. În plus, promovarea pescuitului de agrement ar aduce mai mulți turiști în regiune și ar adăuga noi mijloace de venituri pentru pescarii locali dacă aceștia ar fi instruiți ca ghizi pentru pescuit, în timp ce prelucrarea locală a produselor din pește ar îmbunătăți aprovizionarea restaurantelor și unităților turistice locale.

Finanțarea din cadrul POPAM ar putea contribui la realizarea obiectivelor Strategiei integrate de dezvoltare durabilă a Deltei Dunării prin (i) competitivitatea sporită a agenților economici din domeniile pescuit și acvacultură, (ii) creșterea gradului de ocupare a forței de muncă în zonele de pescuit și (iii) implicarea mai activă a agenților economici din sectorul pescăresc în dezvoltarea zonelor de pescuit din regiune.

3. Tipuri de intervenții în funcție de Prioritatea ITI a Uniunii

Tabelul 50: Intervenții ITI Delta Dunării - Programul operațional Pescuit și afaceri maritime (POPAM), Prioritatea nr. 4 a Uniunii

Tip de intervenție/ proiect	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu măsura PO	Sinergii cu alte PO-uri
Diversificarea activităților pescarilor care practică pescuit comercial prin dezvoltarea unor activități complementare - îmbunătățirea siturilor ecoturistice, a adăposturilor pentru a satisface nevoile pescarilor, construirea unor facilități de debarcare simple în zonele cu densitate mare a pescarilor. Promovarea și acordarea de servicii de pregătire pentru pescaturism și pescuitul recreativ/sportiv durabil.	Categorii de beneficiari în conformitate cu ghidurile programului	R	Împreună cu agricultura, activitățile de pescuit vor continua să asigure venituri importante locuitorilor Deltei. Cu toate acestea, datorită numeroaselor valori naturale ale Deltei, pescuitul ar putea aduce venituri mai mari populației rurale dacă ar fi transformat într-o activitate de agrement în beneficiul turiștilor. Integrarea activităților de pescuit în experiența turistică de ansamblu ar atrage un număr mai mare de turiști dornici să petreacă mai mult timp și să cheltuiască mai mulți bani în Deltă, ceea ce ar determina creșterea veniturilor din activitățile turistice și ar aduce beneficii economiei locale în general. În plus, promovarea pescuitului de agrement în Deltă este compatibilă cu obiectivele de conservare naturală a acestei zone. Pentru ca acest lucru să se întâmple, vor fi necesare investiții în facilitățile turistice inclusiv facilități de campare aferente și serviciile de asistență, împreună cu inițiative de conștientizare publică vizând promovarea acestui tip de activitate în Deltă.	Diversificarea activităților din domeniul pescuitului prin promovarea activităților de pescuit de agrement este puternic corelată cu sprijinul acordat de PNDR 2014-20 pentru crearea de locuri de muncă, îmbunătățirea serviciilor de bază și diversificarea activităților neagricole din zonele rurale.
Stație de reproducere a speciilor de pești autohtoni pentru susținerea și refacerea populațiilor unor specii sălbatice în declin (șalău, știucă, crap sălbatic, caracudă, etc.).	Categorii de beneficiari în conformitate cu ghidurile programului	R	Sprijinul pentru tranziția la pescuitul de agrement va duce, pe termen lung, la o dezvoltare durabilă a zonelor de pescuit prin accesul îmbunătățit la locuri de muncă, implicarea activă a comunității locale și coeziunea teritorială sporită.	Diversificarea activităților din domeniul pescuitului prin promovarea activităților de pescuit de agrement este puternic corelată cu sprijinul acordat de PNDR 2014-2020 pentru crearea de locuri de muncă, îmbunătățirea serviciilor de bază și diversificarea activităților neagricole din zonele rurale.

Tabelul 51: Intervenții ITI Delta Dunării - Programul operațional Pescuit și afaceri maritime (POPAM), Prioritatea nr. 2 a Uniunii

Tip de intervenție /proiect	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu măsura PO	Sinergii cu alte PO-uri
<p>Îmbunătățirea acvaculturii inclusiv prin sustinerea mediului de afaceri</p>	<p>Unități de acvacultură</p>	<p>M</p>	<p>Activitățile de acvacultură nu sunt suficient de profitabile în prezent pentru locuitorii Deltei. Lipsa competențelor adecvate, proasta gestionare și accesul limitat la investiții exercită presiuni asupra viabilității economice a acestei activități. Prețurile hranei, apei și energiei electrice împiedică, de asemenea, dezvoltarea acestui sector. Siturile de acvacultură nu sunt ușor accesibile, iar concurența cu țările vecine se dovedește a fi extrem de defavorabilă.</p> <p>Activitățile de acvacultură moderne și eficiente din punct de vedere economic din Deltă au un potențial semnificativ de angajare, iar îmbunătățirile din acest domeniu ar determina creșterea numărului de locuri de muncă create în regiune.</p> <p>Modernizarea unităților de acvacultură din Deltă, diversificarea producțiilor și speciilor, precum și sporirea valorii adăugate a produselor de acvacultură pot contribui la dezvoltarea durabilă a acvaculturii.</p>	
<p>Srijinirea consolidarii dezvoltarii tehnologice, inclusiv prin creșterea competitivității flotei de pescuit (marin și interior), a inovarii, inclusiv a creșterii eficienței energetice, și a transferului de cunoștințe</p>	<p>Categoriile de beneficiari în conformitate cu ghidurile programului</p>	<p>M</p>	<p>Modernizarea flotei de pescuit are ca scop îmbunătățirea condițiilor de siguranță și de lucru, reducerea impactului pescuitului asupra mediului acvatic, inclusiv evitarea capturilor nedorite. Aceasta va fi făcută în principal prin selectivitate și prin modernizarea echipamentelor de pescuit.</p> <p>În vederea stimulării inovării în domeniul pescuitului, trebuie sprijinite proiecte care vizează introducerea unor procese, tehnici, produse și echipamente, sisteme de gestionare și organizare noi sau substanțial îmbunătățite, inclusiv la nivelul prelucrării și al comercializării.</p>	
<p>Dezvoltarea formării profesionale, de noi competențe profesionale și învățarea pe tot parcursul vieții. Promovarea capitalului uman.</p>	<p>Categoriile de beneficiari în conformitate cu ghidurile programului</p>	<p>M</p>	<p>Investitiile în capitalul uman sunt esențiale pentru îmbunătățirea competitivității și a performanței economice a activităților economice și de pescuit. Sprijinirea programelor de stagiu și cursuri privind practicile de pescuit durabile în special pentru tinerii care se confruntă cu dificultăți privind accesul pe piața muncii.</p>	

Tabelul 52: Intervenții ITI Delta Dunării - Programul operațional Pescuit și afaceri maritime (POPAM), Prioritatea nr. 5 a Uniunii

Tip de intervenție /proiect	Beneficiar	Prioritate R/M/S	Relația cu necesitățile, justificarea și corelația cu măsura PO	Sinergii cu alte PO-uri
<p>Suținerea procesării peștelui la scară mică - diversificarea procesării peștelui la nivel de gospodărie și sat prin introducerea unităților de procesare prin conservare la scară mică pentru caras și îmbunătățirea sistemelor de afumare (afumătoare simple sau afumătoare electrice de mici dimensiuni), în principal pentru producerea de delicatese pentru turiști.</p>	<p>Organizații de producători, întreprinderi private</p>	<p>S</p>	<p>În prezent, nivelul procesării peștelui în regiune este foarte limitat, majoritatea capturii fiind consumată sub formă de produs proaspăt. Există un potențial bun pentru utilizarea carasului sau a altor specii ieftine în vederea procesării pe scară mică (ex. ambalare în conserve și afumare).</p> <p>Dezvoltarea activităților de procesare a peștelui ar fi avantajoasă nu doar pentru activitățile de turism, dar acestea ar conduce la creștere economică, ar spori productivitatea pescăriilor și a societăților comerciale axate pe acvacultură și ar crea locuri de muncă pentru populația Deltei, în special pentru femei.</p> <p>Producerea și vânzarea mai multor produse finite din pește în Deltă vor maximiza veniturile locuitorilor, vor crește valoarea pescuitului și acvaculturii și vor înlocui importurile.</p>	<p>Suținerea dezvoltării procesării peștelui pe scară mică în Deltă este completată de sprijinul pentru procesare agroalimentară acordat de PNDR 2014-2020.</p>

Corelarea proiectelor care pot contribui la implementarea Strategiei și ar putea fi finanțate în cadrul Investiției Teritoriale Integrate Delta Dunării

Tabel 53: corelarea proiectelor ITI cu tipurile de intervenții prevăzute pentru implementarea strategiei

Nr. crt.	Denumire proiect	Correspondența cu tipurile de intervenții
1.	Îmbunătățirea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii	I.30, I.33, I.50, I.52 I.65, I.72, I.127
2.	Sprijinirea eficienței energetice, a gestionării inteligente a energiei și a utilizării energiei din surse regenerabile în infrastructurile publice și în sectorul locuințelor din teritoriul ADI-ITI Delta Dunării	I.15., I.16., I.18
3.	Eficientizarea energetică a clădirilor rezidențiale din municipiul Tulcea și orașele Babadag, Isaccea, Măcin și Sulina	I.15., I.18
4.	Eficientizarea energetică a unor sedii de instituții publice cum ar fi: Direcția de Sănătate Publică Tulcea, Casa de asigurări de sănătate Tulcea, sediul Inspectoratului de Poliție Județean Tulcea, sediul Inspectoratului General al Poliției Române – serviciul Poliție DD+SRI, sediul Poliției municipiului Tulcea, sediul Poliției orașului Măcin, sediul Poliției orașului Isaccea, sediul Poliției orașului Sulina, Corp de Legătură și sala de ședință Mihail Kogălniceanu ale Consiliului Județean Tulcea, Centrul Militar Județean, sediul Primăriei orașului Babadag, Biblioteca orașenească Isaccea, sediu Primărie Tulcea, clădirea Jandarmeriei Tulcea, sediul Primărie comunele: Sf. Gheorghe, Mahmudia, Chilia Veche, Maliuc, Beștepe, Niculitel, Ceamurlia de Jos, Vacareni, sala multifuncționala Isaccea.	I.15., I.16
5.	Eficientizarea energetică a imobilului situat în strada Gavrilov Corneliu, nr. 154, municipiul Tulcea	I.15., I.16
6.	Eficientizarea energetică a imobilului situat în str. Păcii nr. 38, Tulcea (fost Tribunal)	I.15., I.16
7.	Eficientizarea termică, reabilitarea și modernizarea Școlii nr. 14 Tulcea	I.15., I.16
8.	Reabilitare clădiri aferente infrastructurii de asistență socială, cum ar fi: Cămin pentru persoane vârstnice Sf.	I.15., I.16

Nr. crt.	Denumire proiect	Corespondența cu tipurile de intervenții
	Nectarie – Tulcea, Centru de întreținere și asistență socială Babadag, Centrul de servicii sociale cu funcțiuni multiple Babadag, Centru de servicii sociale pentru copilul aflat în dificultate Mahmudia, Centrul de plasament Sulina, Centrul de recuperare și reabilitare persoane cu handicap Sf. Dumitru – Zebil – Comuna Sarichioi, Centrul de servicii Laguna Partizani – Maliuc, Centru de îngrijire și asistență Tichilești – Isaccea	
9.	Reabilitare și eficientizare termică clădiri aferente infrastructurii de sănătate cum ar fi: Dispensar TBC Măcin, Spital Măcin, Spital uman Sulina, Dispensar uman Isaccea, punct sanitar Revărsarea – Isaccea, Spitalul de Boli Contagioase Tulcea, Spitalul TBC Tulcea	I.15., I.16
10.	Reabilitare și eficientizare termică instituții de învățământ cum ar fi: Colegiul Dobrogean Spiru Haret Tulcea, Liceul Teoretic Grigore Moisil Tulcea, Liceul de Artă George Georgescu Tulcea, Liceul Teoretic Ion Creangă Tulcea, Liceul Teoretic Gheorghe Munteanu Murgoci Măcin, Liceul Teoretic Jean Bart Sulina, Liceul Dimitrie Cantemir – cu excepția Școlii profesionale Babadag, Liceul Isaccea, inclusiv a sălii de sport, două școli primare Isaccea, Școala Revărsarea Isaccea, Școala Malcoci (comuna Nufăru).	I.15., I.16
11.	Eficientizare energetică a clădirii centrului de cercetare Ibida - Slava Rusă	I.15., I.16
12.	Eficientizare energetică și reabilitare punct muzeal Gospodăria țărănească conservată in situ Enisala	I.15., I.16
13.	Eficientizare termică și hidrotehnică a clădirii terminalului de pasageri al aeroportului „Delta Dunării” Tulcea	I.15., I.16
14.	Reabilitare și eficientizare termică a Penitenciarului Tulcea, secției de deținere externă Chilia Veche a Penitenciarului Tulcea și gospodăria agrozootehnică a Penitenciarului Tulcea	I.15., I.16
15.	Investiții în iluminatul public în municipiul Tulcea, orașele Babadag, Isaccea, Măcin și Sulina	I.15, I.17
16.	Eficientizarea termică a clădirii Centrului Muzeal Ecoturistic „Delta Dunării” și a a clădirii Muzeului Moruzov	I.15., I.16

Nr. crt.	Denumire proiect	Corespondența cu tipurile de intervenții
17.	Eficientizarea energetică a Bibliotecii Județene "Panait Cerna" prin instalarea de panouri fotovoltaice	I.15., I.16
18.	Reabilitarea și eficientizarea energetică a Centrului Cultural „ Jean Bart “ și a Școlii Populare de Arte și Meserii Tulcea	I.15., I.16
19.	Valorificarea patrimoniului arheologic și istoric nord-dobrogean prin eficientizarea energetică și reabilitarea Muzeului de Istorie și Arheologie	I.15., I.16
20.	Promovarea strategiilor de reducere a emisiilor de dioxid de carbon pentru toate tipurile de teritoriu, în particular zone urbane, inclusiv promovarea planurilor sustenabile de mobilitate urbană și a unor măsuri relevante pentru reducerea concentrațiilor de carbon din atmosferă pe teritoriul ITI Delta Dunării, cu prioritate pentru municipiul Tulcea, dar și pentru orașele Babadag, Isaccea, Măcin și Sulina	I.15, I.80
21.	Creșterea mobilității în teritoriul ITI Delta Dunării, pentru promovarea Deltei ca regiune turistică, protejarea și creșterea nivelului de trai al locuitorilor și dezvoltarea verde a economiei locale	I.80
22.	Punerea în valoare a patrimoniului istoric prin restaurarea și conservarea obiectivului istoric Farul Vechi Sulina, județul Tulcea	I.36, I.69
23.	Restaurarea și punerea în valoare a Cetății Histria	I.36, I.69
24.	Restaurarea și includerea în circuitul turistic a unor cetăți precum: Dinogetia – Garvăn – Jijila, Noviodunum, Proslăvița (inclusiv consolidare clădire de protecția Turn Nufăru), Cetatea medievală Enisala	I.36, I.69
25.	Restaurarea și includerea în circuitul turistic a siturilor arheologice cum ar fi: Cetatea Halmyris, Aegysus	I.36, I.69
26.	Promovarea valorilor culturale prin restaurare pentru punctul muzeal Casa Panaghia Babadag,	I.36, I.69
27.	Restaurarea și includerea în circuitul turistic a Școlii Vechi de la Măcin	I.36, I.69
28.	Restaurare și includere în circuitul turistic a clădirii Comisiei Europene a Dunării (CED), imobilele incintă ale CED, spitalului CED și cimitirului CED, biblioteca orasenească Sulina	I.36, I.69
29.	Valorificarea patrimoniului etnografic nord-dobrogean prin restaurarea și modernizarea Muzeului de Etnografie și Artă Populară Tulcea	I.36, I.69
30.	Punerea în valoare a patrimoniului arheologic prin realizarea parcului arheologic Ibida-Slava Cercheză, județul	I.36, I.69

Nr. crt.	Denumire proiect	Corespondența cu tipurile de intervenții
	Tulcea	
31.	Restaurare lăcașe de cult cum ar fi: Biserica Ortodoxă Nașterea Maicii Domnului – Telița, Biserica Ortodoxă Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril – Chilia Veche, Biserica Buna Vestire – Tulcea, Biserica Germană de la Malcoci – Nufăru, Biserica Sf. Gheorghe – Isaccea , Biserica Sf. Gheorghe – Tulcea, Manastirea Cocos	I.36, I.69
32.	Îmbunătățirea mediului urban prin revitalizarea orașelor pe teritoriul ITI Delta Dunarii prin reconversia spațiilor degradate din intravilanul municipiului Tulcea și al orașelor Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina	I.34, I.78
33.	Realizarea de rute secundare la Eurovelorut 6 pe teritoriul Judetului Tulcea (Rezervația Biosferei Delta Dunării și ariile limitrofe), cu prioritate pe traseele Chilia Veche-Sulina și Sulina – Sf. Gheorghe	I.30
34.	Modernizare infrastructura de transport regional pe traseul: <ul style="list-style-type: none"> • Enisala –Babadag - Slava Rusă • Niculițel - Sarichioi, DJ229 • Tulcea – Chilia Veche • Ceamurlia de Sus – Baia • Vișina-Ceamurlia de Sus • Corbu – Sacele – Istria - Mihai Viteazu • Cetatea Histria - DN22/ Tariverde 	I.81 I.82 I.83, I.86,
35.	Construire /modernizare/dotare centre comunitare integrate din localități precum: Babadag, Măcin, Isaccea, Sulina ,Isaccea, Sulina, Lunca, Poșta, Luncavița, Murighiol, Niculițel, Nufăru, Sarichioi, Enisala, Zebil, Slava Cercheză, Slava Rusă, Sfântu Gheorghe, Văcăreni, Săcele, Letea/Periprava, C.A. Rosetti, Ceatalchioi, Ceamurlia de Jos, Crișan, Mila 23, Telița/Cataloi, Frecăței, Greci, Sălcioara/Vișina (Jurilovca), Mahmudia, Turda, Rândunica,Mihail Kogălniceanu, Popu/Sarinasuf (Murighiol), Sfântul Gheorghe, Smârdan, Minerii, Vadu, Chilia Veche,	I.107, I.115, I.129
36.	Reabilitare/modernizare/extindere/dotare infrastructură ambulatorii din localități precum: Babadag, Măcin, Sulina	I.107, I.108, I.110, I.115
37.	Reabilitarea/modernizarea/dotarea Unității de primiri Urgențe a Spitalului de Urgență Județean Tulcea	I.107,I.108, I.115
38.	Construire/reabilitare/modernizare/dotare centre de protecție și asistență socială, cum ar fi: <ul style="list-style-type: none"> • Centru de zi pentru vârstnici Tulcea 	I.129

Nr. crt.	Denumire proiect	Corespondența cu tipurile de intervenții
	<ul style="list-style-type: none"> • Centru de zi „Pentru o zi mai bună” Isaccea • Centru de adăpostire pentru persoane defavorizate Iazurile (comuna Valea Nucarilor) • Centru social Corbul • Centru de zi pentru persoane vârstnice Jurilovca • Centru de tip Respiro pentru copii Tulcea • Complex de unitati de tip familial Isaccea • Complex de unitati de tip familial Tulcea 	
39.	Diversificarea economiilor locale, dezvoltarea durabilă a turismului prin contruirea unui canal de canotaj	I.30
40.	Construire/extindere/reabilitare/modernizare/dotare infrastructură educațională din învățământul antepreșcolar și preșcolar (grădinițe), cuprinsă în teritoriul ADI ITI Delta Dunării, cum ar fi: creșă în orașul Isaccea, centru pentru copii preșcolari – Tulcea, grădinița 12 cu program prelungit Tulcea, grădinița 3 cu program prelungit Tulcea, grădinița cu program prelungit Babadag, grădinița cu program normal Babadag, grădinița 4 cu program prelungit Măcin, grădinița Sulina, grădinița Sfântu Gheorghe,	I.120, I.123
41.	Extinderea, reabilitarea, modernizarea și dotarea infrastructurii educaționale din învățământul primar și gimnazial, cuprinsă în teritoriul ADI ITI Delta Dunării, cum ar fi: Școală gimnazială nr. 1 Măcin, Școală gimnazială Gheorghe Banea – Măcin, Școală gimnazială Sulina, Școală gimnazială Beștepe, Școală gimnazială Ceatalchioi, Școală gimnazială 1 – Chilia Veche, Școală gimnazială 3 – Chilia Veche, Școală primară Vadu (Corbu), Școală gimnazială Corbu, Școală gimnazială Frecăței, Școala nr. 6 – Grigore Antipa – Tulcea, Școala nr.10 – Alexandru Ciucurencu – Tulcea, Școală gimnazială Constantin Brâncoveanu – Babadag, Școală gimnazială Mircea cel Bătrân – Babadag, Școală gimnazială Greci, Școală Istria, Școală gimnazială Jijila, Școală gimnazială Jurilovca, Școală gimnazială Vișina (Jurilovca), Școala Sălcioara (Jurilovca), Școală gimnazială Mahmudia, Școală gimnazială Niculițel, Școală gimnazială Pardina, Școală gimnazială Zebil (Sarichioi), Școală gimnazială Sf. Gheorghe, Școală Valea Nucarilor, Școală gimnazială Isaccea, , Școală gimnazială Vacareni	I.77, I.118, I.121
42.	Extinderea, reabilitarea, modernizarea și dotarea infrastructurii educaționale din învățământul liceal, cuprinsă în teritoriul ADI ITI Delta Dunării, cum ar fi: Liceul Tehnologic Măcin, Liceul Tehnologic Henri Coandă - Tulcea, Colegiul Economic Delta Dunării – Tulcea, Grup Școlar de Industrie Alimentară – Tulcea, Liceul Dimitrie Cantemir (școală profesională) – Babadag, Liceul Tehnologic Luncavița	I. 117, I.119, I.121, I.122

Nr. crt.	Denumire proiect	Corespondența cu tipurile de intervenții
43.	Modernizarea drumului național DN 22 Constanța - Tulcea - Măcin - Brăila inclusiv realizare pod peste Dunăre în zona Brăila-Măcin	I.79
44.	Realizarea lucrărilor specifice de apărări de maluri pe canalul Sulina	I.87
45.	Reabilitarea și modernizarea infrastructurii portuare în porturile dunărene – portul Tulcea	I.84
46.	Reabilitarea și modernizarea infrastructurii portuare în porturile dunărene – portul Mahmudia	I.84
47.	Reabilitarea și modernizarea infrastructurii portuare în porturile dunărene – portul Sulina	I.84
48.	Reabilitarea și modernizarea infrastructurii portuare în porturile dunărene – portul Chilia Veche	I.84
49.	Reabilitarea și modernizarea infrastructurii portuare în porturile dunărene – portul Isaccea	I.84
50.	Reabilitarea și modernizarea infrastructurii portuare în porturile dunărene – portul Măcin	I.84
51.	Modernizarea aeroportului internațional “Delta Dunării” Tulcea	I.85
52.	Extinderea și modernizarea infrastructură de apă și apă uzată din teritoriul ITI Delta Dunării	I.98, I.99
53.	Sistem de management integrat al deșeurilor in judetul Tulcea - faza a II-a	I.100, I.101 I.102,I.103, I.104, I.105
54.	Lucrări pentru implementarea sistemului de salubritate a domeniului public de interes național din teritoriul Rezervației Biosferei Delta Dunării	I.1, I.100 I.101 I.102,I.103, I.104, I.105
55.	Revizuirea planului de management și a regulamentului RBDD	I.4
56.	Îmbunătățirea condițiilor hidrologice în habitatele naturale acvatice din RBDD pentru conservarea biodiversității și a resurselor pescărești – Complexele lacustre Șontea-Fortuna, Matița-Merhei, Somova-Parheș	I.2, I.5, I.6, I.8, I.40, I.41
57.	Îmbunătățirea condițiilor hidrologice în habitatele naturale acvatice din RBDD pentru conservarea biodiversității și a resurselor pescărești – Complexele lacustre Gorgova-Uzlina, Roșu-Puiu.	I.2, I.5, I.6, I.8, I.40, I.41

Nr. crt.	Denumire proiect	Corespondența cu tipurile de intervenții
58.	Îmbunătățirea condițiilor hidrologice în habitatele naturale acvatice din RBDD pentru conservarea biodiversității și a resurselor pescărești – Complexele lacustre Dunavăț-Dranov, Razim-Sinoie, Zona Sinoie-Istria-Nunțași, lacul Murighiol	I.2, I.5, I.6, I.8, I.40, I.41
59.	Protecția și conservarea populațiilor speciilor de faună periclitată din RBDD în context european și internațional - infrastructură de cuibărit/marcare/monitorizare satelitară pentru specii periclitată din RBDD: pelicanul creț, vulturul codalb, cormoranul pitic, gâsca cu gât roșu, nurca europeană, vidra	I.6, I.7, I.10, I.11
60.	Reconstrucție ecologică în amenajările agricole, piscicole și silvice din RBDD	I.6, I.7, I.8, I.9, I.10 I.11
61.	Sistem de monitorizare și modelare hidraulică pentru îmbunătățirea regimului hidrologic și a condițiilor de reproducere naturală a populațiilor piscicole	I.3
62.	Sistem integrat și infrastructură aferentă pentru monitorizarea principalilor parametri de stare ai mediului ai navigației și pentru securizarea zonelor strict protejate	I.4, I.5
63.	Gestionarea populațiilor de animale domestice abandonate/sălbăticită precum și amenajarea infrastructurii de gestionare, inclusiv realizarea unui centru pentru îngrijirea exemplarelor rănite sau bolnave de faună sălbatică din RBDD	I.6, I.9
64.	Stație de monitorizare a peștilor migratori, sturioni și scrumbie	I.6 , I.9
65.	Îmbunătățirea infrastructurii de semnalizare, delimitare și marcare, inclusiv a traseelor de acces, amenajarea rețelei de observatoare ornitologice în perimetrul RBDD	I.2
66.	Lucrări pentru modernizarea infrastructurii de monitorizare a ARBDD	I.2, I.6 , I.9, I.21
67.	Asigurarea unui status favorabil de conservare pentru salvarea de la extincție a populației de nurcă europeană din România – SAVE E-MINK-RO	I.6
68.	Selectarea și utilizarea unor specii de crustacee bentice ca organisme indicator de poluare în habitatele acvatice aparținând Rezervației Biosferei Delta Dunării	I.6

Nr. crt.	Denumire proiect	Corespondența cu tipurile de intervenții
69.	Lucrări de apărare împotriva inundațiilor în localități cum ar fi: orașele Babadag, Măcin și Sulina, comuna Sf. Gheorghe, localitățile Iliganii de Jos și Vulturul (Comuna Maliuc), Iliganii de Sus și Nufăru (Comuna Nufăru), Pardina, Ceatalchioi	I.23
70.	Lucrări de apărare împotriva inundațiilor în bazinul hidrografic al unor pârauri cum ar fi: Săcele, Săruri, Istria, Nuntași, Corbu	I.23
71.	Lucrări de apărare împotriva inundațiilor a amenajării agricole Sireasa și a amenajării agricole Dunavăț – Murighiol, inclusiv a localităților din incintă	I.23
72.	Lucrări amenajare a Văii Italiana – localitatea Cataloi (Frecăței)	I.23
73.	Apărare împotriva eroziunii costiere în sectorul Periboina - Portița	I.23
74.	Regularizare/calibrare: pâraul Beștepe și pâraul Greci	I.23
75.	Regularizare/reprofilare pâraul Valea Capaclia – localitatea Isaccea și sistematizarea terasamentelor rezultate prin înălțarea malurilor	I.23
76.	Lucrări de consolidare maluri lacul Razim în zona Sarichioi	I.23
77.	Punerea în siguranță a acumulării Luncavița	I.23
78.	Consolidare mal drept – Brațul Chilia pe sectorul 80 – 112 km în zonele de curbură	I.23
79.	Lucrări de consolidare și recalibrare în zona confluenței Ceatal Izmail	I.23
80.	Regularizare/profilare/reprofilare albie torent Valea Tulcii (Agighiol), precum și albiei derea Calica și derea Valea Nucarilor	I.23
81.	Realizarea unui sistem integrat pentru îmbunătățirea capacității și calității sistemului de intervenție în situații de urgență și pentru acordarea asistenței medicale de urgență și a primului ajutor calificat (dotarea ISU si SMURD cu echipamente si utilaje pentru interventii in caz de dezastre, modernizarea si extinderea infrastructurii ISU Delta in teritoriul ITI)	I.22, I.24, I.25, I.26, I.28

Nr. crt.	Denumire proiect	Corespondența cu tipurile de intervenții
82.	Reabilitarea și modernizarea stațiilor de evacuare a excesului de apă provenit din precipitații și infiltrații în incintele intravilan indiguite din Delta Dunării	I.23, I.75
83.	Centrală în cogenerare	I.15
84.	Investiții în exploatarea agricole	I.55, I.56, I.57, I.61, I.62, I.65, I.66, I.71
85.	Investiții în exploatarea pomicole	I.55, I.56, I.57, I.61, I.62, I.65, I.66, I.71,
86.	Sprijin pentru investiții în prelucrarea/comercializarea și/sau dezvoltarea de produse agricole	I.52, I.55, I.56, I.57, I.61, I.62, I.65, I.66, I.71, I.72, I.73, I.76,
87.	Investiții în procesarea/marketingul produselor din sectorul pomicol	I.55, I.56, I.57, I.61, I.62, I.65, I.66, I.71, I.72, I.73, I.76
88.	Investiții pentru dezvoltarea, modernizarea sau adaptarea infrastructurii agricole și silvice – componenta infrastructura de irigații în Sacele și Sarichioi	I.63
89.	Investiții pentru dezvoltarea, modernizarea sau adaptarea infrastructurii agricole și silvice – infrastructura de acces silvică	I.53
90.	Investiții pentru dezvoltarea, modernizarea sau adaptarea infrastructurii agricole și silvice – infrastructura de acces agricolă în comune cum ar fi: Baia, Beștepe, Ceamurlia de Jos, Ceatalchioi, Frecăței, Grindu, I.C. Brătianu, Jijila, Jurilovca, Luncavița, Mihai Bravu, Sarichioi, Slava Cercheză, Văcăreni, Valea Nucarilor (județul Tulcea), Corbu, Istria, Mihai Viteazu, Săcele (județul Constanța), precum și în orașele Măcin, Babadag, Isaccea, Sulina.	I.53
91.	Sprijin pentru instalarea tinerilor fermieri	I.60, I.62
92.	Sprijin pentru înființarea de activități neagricole în zone rurale	I.65, I.69
93.	Sprijin pentru dezvoltarea fermelor mici	I.64, I.66

Nr. crt.	Denumire proiect	Corespondența cu tipurile de intervenții
94.	Investiții în crearea și dezvoltarea de activități neagricole	I.65, I.69
95.	Înființare rețea de apă uzată și modernizare/extindere rețea alimentare cu apă în localități cum ar fi: Frecăței, Poșta, Beștepe, Jijila, Somova, Valea Nucarilor și Iazurile	I.53, I.98, I.99
96.	Extindere/modernizare rețea publică de alimentare cu apă și extindere rețea de apă uzată în localități cum ar fi: Baia, Luncavița, Mihail Kogălniceanu, Mahmudia, Murighiol, Niculițel, Greci, Sarichioi, Corbu, Mihai Viteazu, Săcele. Extindere/modernizare rețea publică de apă uzată în localitatea Jurilovca	I.53, I.98, I.99
97.	Modernizare/amenajare rețea de drumuri de interes local în localități cum ar fi: Baia, Beștepe, C.A.Rosetti, Ceamurlia de Jos, Ceatalchioi, Chilia Veche, Crișan, Frecăței, Greci, I.C. Brătianu, Jijila, Jurilovca, Luncavița, Mihail Kogălniceanu, Mahmudia, Maliuc, Mihai Bravu, Murighiol, Niculițel, Nufăru, Pardina, Sarichioi, Sfântu Gheorghe, Slava Cercheză, Somova, Văcăreni, Valea Nucarilor (județul Tulcea), Corbu, Istria, Mihai Viteazu, Săcele (județul Constanța)	I.53
98.	Construire și dotare after-school Luncavița, Săcele, Jurilovca	I.120
99.	Construire și dotare grădiniță Nufăru, grădinița Mihai Bravu, grădinița Văcăreni	I.120
100.	Reabilitare/modernizare/dotare grădinițe cum ar fi: grădinița nr. 2 Corbu, grădinița Malcoci, grădinița Jurilovca, grădinița Sălcioara, grădinița Sarichioi, grădinița Somova, grădinița Iazurile	I.120
101.	Extindere și modernizare Liceul tehnologic Simion Leonescu, Luncavița	I.53
102.	Restaurarea, conservarea și dotarea Bisericii Germane – Malcoci, Nufăru	I.54, I.69
103.	Restaurare ateliere – Mănăstirea Celic Dere Telița, Frecăței	I.54, I.69
104.	Complex meșteșugăresc „La Hogeă” – Telița, Frecăței	I.54, I.69
105.	Modernizare/ renovare moara de vant a Manastirii Saon	I.54, I.69
106.	Modernizare, renovare și dotare cămine culturale din localități cum ar fi: Baia, Crișan, Ceatalchioi, Sarichioi, Somova, Văcăreni, Valea Nucarilor, , Nufăru, Corbu, Mihai Bravu, Niculitel, Slava Cercheza, Sacele	I.54, I.69
107.	Agromediu și climă	I.21, I.56, I.61

Nr. crt.	Denumire proiect	Corespondența cu tipurile de intervenții
108.	Dezvoltarea durabilă a comunităților locale din teritoriul ITI Delta Dunării pentru GAL Razim, GAL Delta Dunării, GAL Oamenii Deltei, GAL Dobrogea de Nord și GAL din Histria-Razim-Hamangia	I.67
109.	Pachet integrat de măsuri pentru localitățile din centrul Deltei Dunării	I.78
110.	Dezvoltarea durabilă a zonei pescarești din teritoriul ITI Delta Dunării – locuri de debarcare și adăposturi	I.42
111.	Adăposturi pescărești cu facilități de acostare pentru susținerea activității de pescuit tradițional	I.42
112.	Amenajarea zonelor de pescuit recreativ sportiv, zone de campare (evaluare, stabilirea regulamentului)	I.45
113.	Întărirea și modernizarea capacității de monitorizare, control și raportare privind activitatea de pescuit și acvacultură din RBDD	I.47
114.	Promovarea acvaculturii și pescuitului durabil și a prelucrării produselor obținute din aceste activități	I.50, I.51
115.	Fundamentarea măsurilor de Adaptare la Schimbarile climatice prin Management Ecosistemic și Adaptativ în Delta Dunării (Ecosystem-based Adaptation EbA)	I.5, I.6, I.19, I.20 I.21, I.29, I.48, I.89, I.91, I.94, I.95
116.	Cercetări privind fenologia și efectivele speciilor de interes cinegetic din Rezervația Biosferei Delta Dunării (ve-natura Delta Dunării)	I.48, I.95
117.	Soluții pentru armonizarea sistemelor socio-economice cu utilizarea capitalului natural, pentru implementarea managementului participativ în R.B.D.D	I.4, I.135
118.	Sistem Integrat de Monitoring - Implementarea și menținerea sistemelor Equipment Tracking și a UAV for Site System Information.	I.5, I.6, I.21, I.29, I.48, I.95
119.	Clusterul de Turism si Dezvoltare Durabila Delta Dunarii (Danube Delta Cluster)	I.7, I.9, I.33, I.94
120.	Dezvoltarea și modernizarea Centrului de Informare Tehnologica (CIT DD) al INCDDD Tulcea	I.48, I.95, I.96

Nr. crt.	Denumire proiect	Corespondența cu tipurile de intervenții
121.	GEOS Danube Delta Cluster (Clusterul de Inovare Delta Dunării în Geomatică și Hidrologie)	I.7, I.94
122.	Elaborarea unui model de predicție prin teledetecție satelitară a răspândirii bolilor infecțioase și parazitare prin vectori biologici la populația de cabaline semisalbatice din Delta Dunării	I.106, I.116
123.	Valorificare potențialului bioenergetic al resurselor naturale vegetale	I.14, I.15
124.	Construire și dotare Centrul pentru studiul bolilor transfrontaliere, emergente și zoonozelor din zona ITI Delta Dunării	I.19, I.93, I.94, I.95
125.	Transfer de cunoștințe noi și sprijin tehnico-științific în realizarea de produse și tehnologii competitive în întreprinderile care își dezvoltă afaceri cerute de piață pe teritoriul ITI Delta Dunării	I.94
126.	Cercetări privind repartiția ornitofaunei în biocenozele din Rezervația Biosferei Delta Dunării	I.7
127.	Interconectarea cu Fibra Optică și echipamente în tehnologie WiMAX a celor 38 de UAT-uri	I.88, I.97
128.	Facilitarea persoanelor juridice/persoane fizice din ITI la serviciile de plată on-line a taxelor și impozitelor	I.97
129.	Accesul administrației publice locale la rețeaua de date Registrul Agricol Integrat	I.97
130.	Realizarea unui centru de comandă și achiziția unor drone care să transmită în timp real datele privind situația de urgență existent în zonele greu accesibile către structurile abilitate	I.89, I.97
131.	Muzee virtuale și cărți vechi din colecția ICEM	I.32, I.97
132.	Să ne cunoaștem trecutul!- digitizarea patrimoniului cultural (cărți vechi, cărți religioase, icoane, picturi, etc.)	I.97

Nr. crt.	Denumire proiect	Corespondența cu tipurile de intervenții
133.	Peisaje istorice digitale ICEM – tururi virtuale la cetățile antice și medieval, reconstituiri 3D ale cetăților din Dobrogea de Nord, prezentari 3D ale peisajelor urbane istorice prin fotografii etc	I.32, I.97
134.	Documentare privind meșteșugurile tradiționale în Dobrogea de Nord	I.32, I.97
135.	Presă veche din colecția bibliotecii Județene "Panait Cerna" Tulcea	I.32, I.97
136.	Delta educației accesibile și a incluziunii sociale	I.97
137.	Parteneriate cu întreprinderi private pentru transfer tehnologic și cercetare dezvoltare în domeniul ecologiei și protecției mediului și pentru implementarea unui sistem e-Learning	I.97
138.	Proiect pilot pentru valorificarea resursei de plante medicinale existente pe teritoriul Rezervației Biosferei Delta Dunării	I.93
139.	Valorificarea științifică și turistică a patrimoniului arheologic submers în zona costieră a Dobrogei de Nord și Delta Dunării prin crearea unui „Centru Internațional de Arheologie Subacvatică” - VALUARCH	I.7, I.93, I.97
140.	DANUBE 8000	I.7, I.93, I.97
141.	Danube Delta Rescue Research	I.7, I.93, I.97
142.	Incluziune socială adaptată ecosistemului specific Deltei Dunării	I.129
143.	Reducerea și prevenirea abandonului școlar timpuriu și promovarea accesului egal la învățământul preșcolar, primar și secundar de calitate	I.117, I.118, I.121
144.	Pregătirea persoanelor care vor desfășura activitățile specifice Centrului pentru studiul zoonozelor și bolilor emergente și pentru Centrul de îngrijire și adăpostirea exemplarelor rănite sau bolnave de faună sălbatică din RBDD	I.122
145.	Ofertă educațională și de formare profesională pentru crescătorii de ovine și caprine din regiunea Delta Dunării privind creșterea durabilității și rentabilității exploatațiilor mici și mijlocii prin proiectarea de soluții integrate de tehnologii motivate de creștere	I.57, I. 117, I.122
146.	Dezvoltarea competențelor cheie și profesionale ale elevilor din învățământul secundar din zona Deltei Dunării	I.117, I.118, I.122

Nr. crt.	Denumire proiect	Corespondența cu tipurile de intervenții
147.	Educație profesională de calitate pentru viitorul Deltei	I.118, I.122
148.	Modele alternative de dezvoltare și bune practici pentru turismul sustenabil în Rezervația Națională Delta Dunării. Crearea unui Centru Regional pentru Turism Responsabil (CERTUR)	I.31, I.37, I.117
149.	Parteneriat învățământ - cercetare – extensie în domeniul agricolhorticol pentru creșterea calității și a performanței pe piața muncii	I.122
150.	Inventarierea, evaluarea și monitorizarea pe termen scurt și mediu a factorilor de risc, presiunilor și amenințărilor în zonele cu desfașurare a activităților agricole în RBDD și reducerea influenței acestora asupra mediului prin consultanță și popularizare a agriculturii ecologice și a normelor de bune practici din agricultură	I.60
151.	Formarea personalului în managementul proceselor de dezinstituționalizare	I.129
152.	Dezvoltarea rețelei de asistenți maternali profesioniști pentru copiii cu dizabilități /asistenți personali profesioniști în municipiul Tulcea și zonele limitrofe	I.129
153.	Incluziunea socială după părăsirea instituțiilor de tip rezidențial prin facilitarea accesului la serviciile sociale integrate	I.129
154.	Construirea unei rețele de asistenți personali profesioniști în municipiul Tulcea și zonele limitrofe	I.129
155.	Îmbunătățirea capacității de supraveghere și răspuns rapid la alerta epidemiologică pentru bolile transmisibile și protejarea sănătății prin vaccinare, mai ales în grupuri vulnerabile de populație	I.106 , I.113, I.115, I.116
156.	Îmbunătățirea capacității instituționale privind monitorizarea bolilor netransmisibile din județul Tulcea cu scopul de a diminua ritmul de creștere a mortalității	I.106 , I.113, I.115, I.116

Nr. crt.	Denumire proiect	Corespondența cu tipurile de intervenții
157.	Promovarea și sprijinirea meșteșugurilor locale, precum împletituri din papură, țesătorie manuală, modelator ceramică-olărit, artă culinară în comuna Luncavița (Județul Tulcea)	I.34 ,I.36, I.54, I.69
158.	Dezvoltarea comunităților locale marginalizate cu populație de minoritate roma prin măsuri integrate pentru reducerea riscului de sărăcie prin educație, formare profesională și ocuparea și promovarea multiculturalismului - IRRIS	I.123, I.124, I.125, I.128, I.129
159.	Analiză funcțională detaliată (revizuirea funcționării) a ARBDD și a reformelor administrative aferente, cu scopul de a îmbunătăți performanțele sale manageriale și cadrul legislativ care guvernează managementul zonei RBDD.	I.135
160.	Consolidarea cadrului pentru creșterea eficienței activității administrației publice și a calitatii serviciilor publice în regiunea Delta Dunării	I.4, I.31, I.130 I.131, I.135
161.	Asistență tehnică pentru asigurarea funcționării compartimentului tehnic al asociației pentru dezvoltare intercomunitară – ITI Delta Dunării	I.132
162.	Lucrări de apărare împotriva inundațiilor a localității Patlageanca (terasamente, consolidări de dig)	I.23
163.	Lucrări de apărare împotriva inundațiilor a localității Crisan (terasamente, consolidări de dig)	I.23

Notă:

Lista proiectelor din Tabelul 53, care pot contribui la implementarea Strategiei Integrate de Dezvoltare a Deltei Dunării, a fost întocmită pe baza analizei de nevoi desfășurată în procesul de elaborare al acesteia și pe baza propunerilor transmise de instituțiile relevante consultate. Astfel, propunerile de proiecte identificate au caracter indicativ și pot suferi modificări/completări în perioada de implementare a strategiei, fiind de asemenea posibilă identificarea de proiecte noi.

Finanțarea proiectelor se va face în urma obținerii Avizului de Conformitate din parte Asociației pentru Dezvoltare Intercomunitară ITI. În funcție de sursele de finanțare identificate, se va asigura, după caz, pentru fiecare proiect, respectarea regulilor de eligibilitate/acordare de finanțare specifice fiecărui program de finanțare în parte.

VI. Implementarea strategiei

VI.1 Instituții implicate în implementarea strategiei

Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice coordonează procesul de monitorizare a implementării strategiei și îndeplinește și funcția de Autoritatea de Management (AM) pentru Programul Operațional Regional (POR), pentru Programul Operațional Capacitate Administrativă și pentru Programele Europene de Cooperare Teritorială;

Ministerul Fondurilor Europene împreună cu autoritățile de management a programelor care finanțează intervenții în ITI Delta Dunării își coordonează acțiunile, în cadrul mecanismelor instituționale și a procedurilor prevăzute în Acordul de parteneriat precum și în cadrul altor documente de programare relevante.

Acordul de parteneriat dintre Guvernul României și statele UE prevede că, pentru perioada de programare FESI 2014-20: “România va folosi cu prioritate instrumentul ITI în Rezervația Biosferei Delta Dunării (un teritoriu unic cu caracteristici foarte specifice: o populație împrăștiată și izolată, specializare economică și vulnerabilitate, precum și acces redus la servicii, etc.)”.

Coordonarea strategică a FESI 2014-20 va avea loc prin intermediul Comitetului de Coordonare pentru Managementul Acordului de Parteneriat (MPASC). Două niveluri subsecvente de coordonare, subcomitete de coordonare tematică și grupuri de lucru funcționale, vor sprijini activitățile MPASC. Grupul de lucru funcțional ITI va asigura coordonarea strânsă dintre toți partenerii implicați în implementarea ITI printr-un mecanism de coordonare instituțională. Ministerul Fondurilor Europene va acționa în calitate de punct de contact unic dintre toate părțile implicate în implementarea mecanismului ITI, printr-un secretariat permanent.

Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale este autoritatea națională responsabilă de coordonarea procesului de implementare a Politicii Agricole Comune și a Politicii Comune în domeniul Pescuitului, fiind și Autoritatea de Management pentru Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) și Programul Operațional pentru Pescuit și Afaceri Maritime (POPAM).

Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor va monitoriza în special implementarea proiectelor care contribuie la realizarea obiectivelor privind protejarea mediului.

Instituțiile de la nivel central și local și alți potențiali beneficiari din sectorul public sau privat inițiază și implementează proiecte și alte activități care contribuie la realizarea obiectivelor stabilite în cadrul strategiei și care sunt propuse pentru finanțare în cadrul ITI Delta Dunării sau în cadrul altor programe de finanțare.

Asociația de Dezvoltare Intercomunitară ITI Delta Dunării (ADI ITI DD) are în principal rol de coordonare a diferitelor intervenții care se vor finanța prin intermediul ITI Delta Dunării și de asigurare a unui sprijin tehnic pentru toți potențialii beneficiari de FESI care inițiază proiecte relevante pentru implementarea strategiei.

ADI ITI DD este înregistrată în Registrul Asociațiilor și Fundațiilor de la Tribunalul Tulcea (Nr. 3797/327/12.06.2014) ca persoană juridică de drept privat și de utilitate publică și funcționează conform prevederilor Actului său constitutiv și Statutului. Aceasta este o structură reprezentativă a autorităților locale din regiunea Deltei Dunării și acționează ca o asociație a autorităților locale,

funcționează în baza prevederii legale din Legea 215/2001 privind administrația publică locală și a Ordonanței Guvernului 26/2000 privind fundațiile și asociațiile, modificată prin Legea 246/2005.

Asociația funcționează pe baza unui Regulament de organizare și funcționare și a unui Regulament de ordine interioară. Resursele financiare ale Asociației provin din contribuțiile membrilor (cotizații de membru) și alte fonduri, cum ar fi Programul Operațional Asistență Tehnică. Membrii Asociației sunt Unitățile administrativ-teritoriale (comune, orașe, municipiul Tulcea și județele Tulcea și Constanța), reprezentate de primari și președinții Consiliilor județene.

Pentru funcționarea optimă, ADI necesită o bază materială și personal calificat cu expertiză în toate domeniile relevante pentru implementarea ITI Delta Dunării. De asemenea, este necesară constituirea unui Comitet Consultativ în care să se realizeze integrarea tuturor instituțiilor și actorilor relevanți din administrația publică, mediul de afaceri, societatea civilă și mediul academic, asigurându-se astfel transparența și abordarea participativă în toate etapele de implementare a ITI Delta Dunării. Acest Comitet Consultativ va asigura la rândul său organizarea mai multor Grupuri de Lucru, care vor acoperi domeniile de expertiză necesare în sprijinirea activității ADI ITI.

Figura 66: Responsabilitățile instituțiilor în implementarea SIDD și ITI Delta Dunării

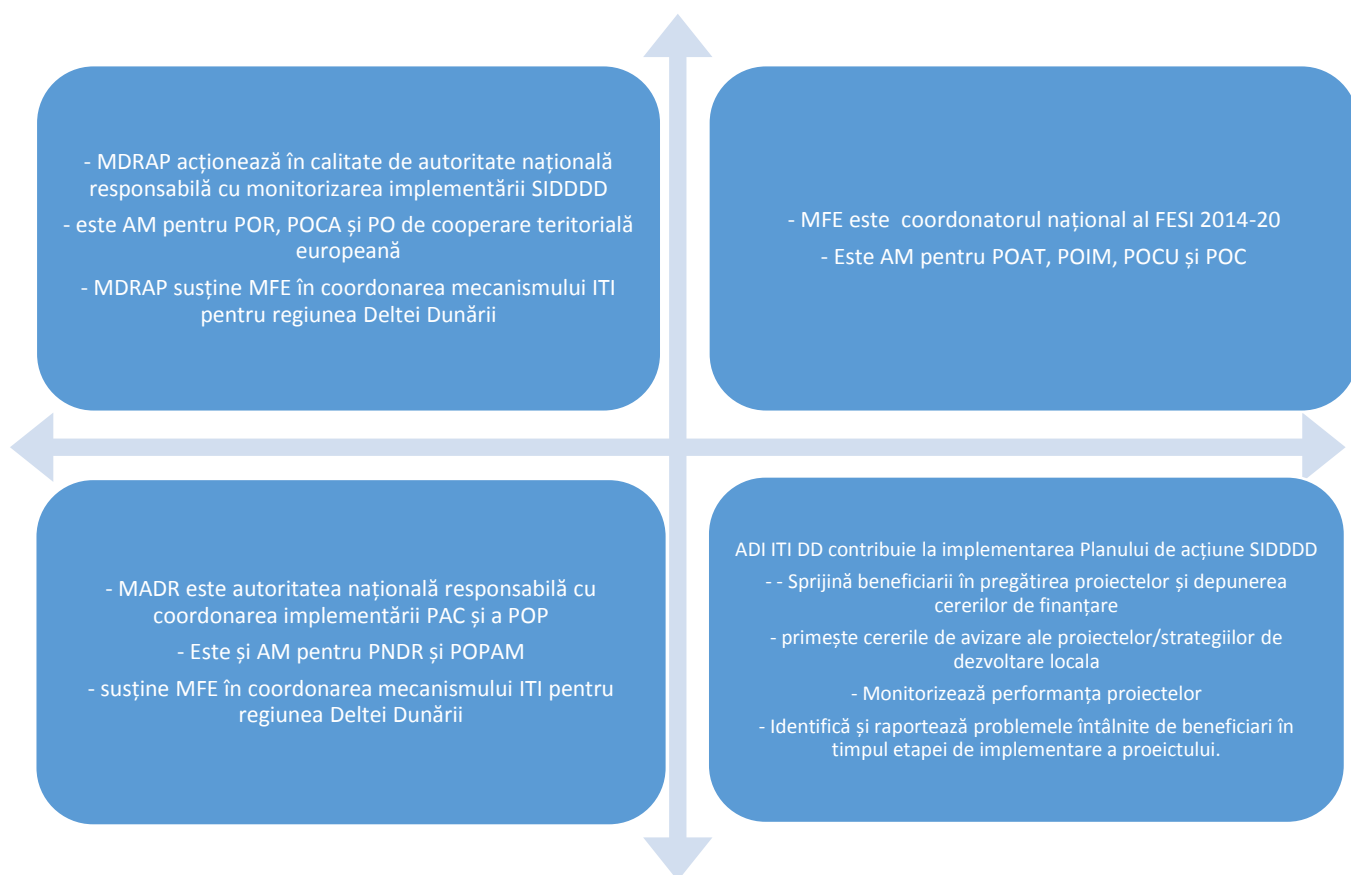
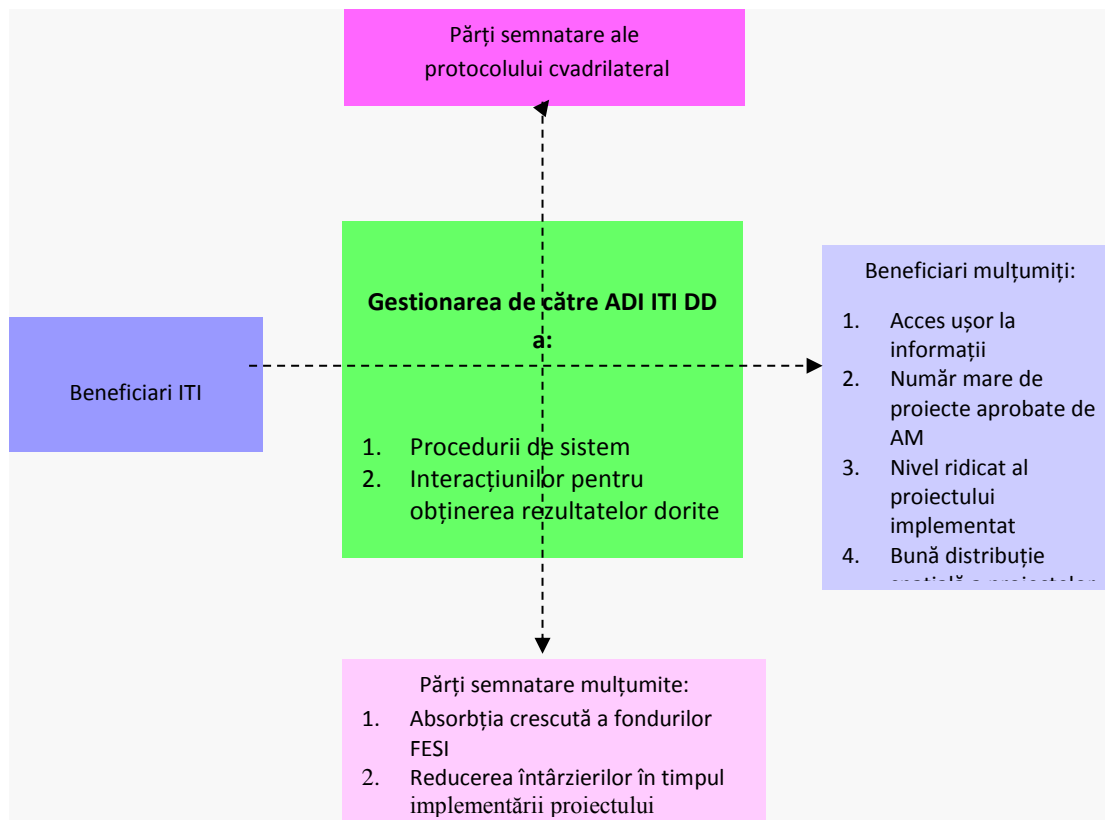
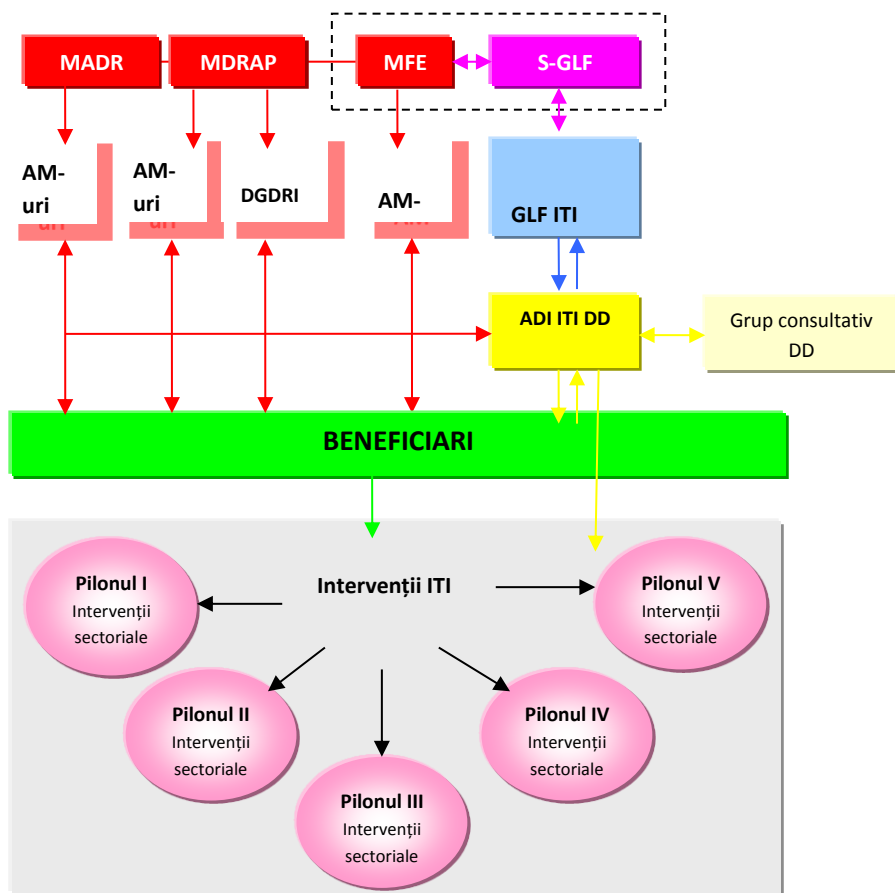

Figura 67: Mecanismele instituționale pentru implementarea intervențiilor ITI

Responsabilități ale ADI ITI Delta Dunării
Pregătirea proiectelor
<p>ADI ITI DD sprijină beneficiarii locali (autorități locale, instituții publice și private, membri și non-membri) în vederea elaborării propunerilor de proiecte, conform Planului din Strategie</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Organizează reuniuni coordonate de personalul ADI ITI DD pentru a prezenta și explica aplicanților conținutul și criteriile de eligibilitate pentru proiectele ITI, conform Ghidurilor solicitantului pentru fiecare PO ▪ Sustine dezvoltarea și consolidarea capacităților pentru implementarea mecanismului ITI prin îndrumarea personalului implicat din cadrul APL (orașe, municipii și comune) prin organizarea de grupuri de lucru ▪ Acordă sprijin în funcție de necesitățile fiecărui beneficiar în timpul formulării proiectului/perioadei de depunere a cererii de finanțare ▪ Oferă servicii de asistență beneficiarilor (informații privind documentele necesare, procedurile pentru achizițiile publice, bune practici etc.)
<p>ADI ITI DD primește Strategii de Dezvoltare Locală/fise de proiect din partea solicitanților, din sectorul public sau privat după caz, ce sunt evaluate conform procedurilor de lucru aprobate în vederea emiterii Avizului de conformitate.</p> <p>Cererile de finanțare ale proiectelor propuse a se implementa în teritoriul ITI, ale beneficiarilor publici sau privați după caz, însoțite sau nu de Avizul de conformitate, în funcție de cerințele fiecărui PO, se depun la AM/OI pentru evaluare, conform regulilor fiecărui program.</p>
<p>ADI ITI DD organizează reuniuni în etapa de formulare a proiectului pentru a asigura vizibilitatea activităților sale, menținând deschise toate canalele de comunicare aferente subiectului ITI.</p>
Implementarea proiectelor
<p>ADI DD sprijină solicitanți prin servicii de consultanță specializate în domeniul achizițiilor publice</p>
<p>ADI ITI DD monitorizează implementarea proiectului, depune rapoarte la Secretariatul grupului de lucru funcțional, la fiecare trei luni, și în Adunarea Generală ADI ITI DD, la fiecare șase luni, subliniind rezultatele, întârzierile preconizate, riscurile etc.</p> <p>Procedura de monitorizare se bazează pe planul de lucru stabilit cu beneficiarii, inclusiv reperele pentru începerea, implementarea și finalizarea lucrărilor, conform contractelor financiare dintre beneficiari și AM</p>
<p>ADI ITI face demersuri față de responsabilii cu elaborarea legislației în domeniul, turism, pescuit, transport, urbanism, agricultură, acvacultură în sensul punerii de acord a prevederilor legale în domeniile menționate cu particularitățile specifice teritoriului Deltei Dunării și este vectorul de comunicare și promovare a necesităților populației din teritoriul Deltei Dunării</p>
<p>ADI ITI comunică permanent cu GLF, Autoritățile de Management ale programelor referitor la problemele întâmpinate de beneficiarii ITI în implementarea proiectelor și susține prioritățile acestora la forurile decidente ale programelor</p>
<p>ADI ITI sprijină beneficiarii în corelarea proiectelor integrate derulate în parteneriate, a beneficiarilor care derulează mai multe proiecte finanțate prin programe diferite în sensul evitării suprapunerilor, a corelării derulării activității acestora cât mai eficient</p>
<p>ADI ITI sprijină beneficiarii în dezvoltarea capacității administrative pentru implementarea proiectelor prin sesiuni de pregătire dedicate</p>
<p>ADI ITI DD asigură vizibilitatea proiectelor prin informări publice permanente pe durata fazei de implementare</p>
<p>ADI ITI asigură evaluarea proiectelor din perspectiva relevanței față de SIDDDD, în perioada de implementare și post implementare, prin acțiuni de monitorizare</p>
<p>ADI ITI urmărește măsura în care proiectele implementate contribuie la realizarea indicatorilor din SIDDDD</p>

VI.2 Plan de acțiune

Secvențialitatea implementării pentru perioada 2016-2020

Entitățile locale de implementare – ADI ITI DD (asociația), beneficiarii (autoritățile locale și centrale) și entitățile sectorului privat – vor trebui să planifice pregătirea și implementarea detaliată a programului ITI în perioada de programare (până în 2020⁷⁷), luând în considerare, printre altele, următorii factori:

- *Dependențele critice dintre intervenții/proiecte.* De exemplu: (i) modelarea hidrologică a căilor navigabile trebuie făcută înainte de realizarea activităților de dragare și decolmatare (aceste activități pot fi începute în unele zone unde sunt clar necesare, înainte de finalizarea modelării); (ii) organizația de management al destinației (OMD) responsabilă de turism trebuie înființată înaintea planificării detaliate și implementării altor proiecte de turism conexe (de ex. acestea trebuie să stabilească locurile adecvate pentru unele infrastructuri turistice în cadrul unui context turistic global); (iii) anumite politici sau reglementări pot fi emise înainte de implementarea efectivă a unui proiect (de ex. referitor la programele de eficientizare energetică a locuințelor).
- *Coordonarea implementării concrete, pentru economie și eficiență.* De exemplu, instalarea infrastructurii subterane (ex. conducte de apă) trebuie corelată cu modernizarea străzilor sau a drumurilor; împădurirea de-a lungul căilor navigabile trebuie coordonată cu înfrumusețarea așezărilor din unele comune, etc.
- *Consultare eficientă în vederea identificării celor mai optime soluții tehnice și limitării impactului negativ asupra mediului.* În acest sens se vor realiza, după caz, consultări cu comunitatea științifică și publicul interesat. Pentru proiectele cu impact transfrontieră se va asigura parcurgerea procedurilor prevăzute de Convenția Espoo, inclusiv prin dialog proactiv cu instituțiile de profil din Ucraina.
- *Integrarea achizițiilor, pentru economie și eficiență.* Programul ITI propus include proiecte cu intervenții similare ce urmează a fi implementate în mai multe localități (comune sau orașe). În aceste cazuri, achizițiile efectuate în comun (sau parțial în comun) de către comune pot fi o abordare adecvată pentru economisirea costurilor și eficientizarea implementării. Acest lucru este astăzi limitat semnificativ prin lege la asociațiile de autorități locale, însă achizițiile comune ar trebui încercate acolo unde posibil.
- *Ordonarea după prioritate a proiectelor.* Întrucât este posibil ca proiectul cu cea mai mare prioritate să nu fie implementat primul, de exemplu din cauza unuia dintre factorii de mai sus, trebuie să se acorde o atenție deosebită acestor factori.
- *Sezonul de construcții.* Este posibil ca unele lucrări de construcții civile, instalarea echipamentelor etc. să nu poată fi realizate în orice perioadă a anului din cauza condițiilor meteo.
- *Disponibilitatea fondurilor locale.* Toate investițiile finanțate din fonduri UE presupun finanțarea de către beneficiar a unei anumite părți (fonduri de contrapartidă). Este important ca această finanțare să fie asigurată înainte de semnarea contractelor cu contractanții sau furnizorii, pentru a nu exista întârzieri la plata serviciilor prestate.⁷⁸
- *Capacitatea de pregătire și implementare.* Demararea implementării multor proiecte poate să depindă semnificativ de capacitatea de planificare detaliată a autorităților locale beneficiare (AL) și de sprijinul ADI.

Pe lângă exemplele menționate mai sus ca dependențe critice, există relații specifice de

⁷⁷ Chiar dacă se preconizează că UE ar putea acorda o prelungire după perioada 2014-2020 (până în 2023), ea nu ar trebui luată în considerare pentru programare în această etapă.

⁷⁸ Întârzierile la plată pot întrerupe lucrările, periclitând finalizarea lor la timp, și pot conduce la majorarea ofertelor de către contractanți în cadrul licitațiilor viitoare, din cauza riscului de a fi plătiți cu întârziere.

implementare, precum:

- Majoritatea proiectelor din sectorul sănătății trebuie implementate cu integrarea investițiilor concrete, a măsurilor strategice/de reglementare și a activităților de formare profesională (după cum se arată în fișa oferită în Anexa 9 ca exemplu pentru un proiect de sănătate).
- Planificarea și realizarea îmbunătățirilor legate de alimentarea cu apă și salubritate trebuie coordonate corect din perspectiva măsurilor ingineresti (și de sănătate) (a se vedea problema ITI de mai jos).
- Distribuirea, în gospodării, a containerelor de compost pentru deșeurile organice trebuie precedată de implementarea programului de educare și sensibilizare a publicului în legătură cu gestionarea deșeurilor.

Implementarea acestei strategii, respectiv a proiectelor identificate în cadrul strategiei și prevăzute a se implementa prin ITI Delta Dunării, nu exclude alte abordări de tip teritorial, precum GAL, FLAG, CLLD. Astfel, se propune continuarea măsurilor și tipurilor de intervenții propuse în cadrul pilonului II – Îmbunătățirea economiei (domeniile turism, pescuit și acvacultură și agricultură și dezvoltare rurală) și a celor propuse în cadrul pilonului IV – Asigurarea serviciilor publice, prin intermediul FLAG-ului și GAL-urilor existente, complementare intervențiilor din propunerea ITI și care vor putea fi finanțate cu precădere prin PNDR și POPAM.

Pentru implementarea adecvată a proiectelor în perioada de programare 2014-2020 acțiunile vor fi realizate în ordinea prezentată mai jos:

1) Pe termen scurt (maxim 1 an):

- aprobarea Strategiei integrate de dezvoltare durabilă a Deltei Dunării și asigurarea capacității instituționale la nivel local și central;
- promovarea și difuzarea strategiei în rândul tuturor actorilor relevanți de la nivel local, județean, regional, național și al UE;
- întocmirea documentațiilor tehnice și economice pentru fiecare proiect (stabilirea locurilor de desfășurare, soluționarea problemelor legate de dreptul de proprietate asupra terenurilor / clădirilor, elaborarea studiilor de fezabilitate și de evaluare a mediului, a planurilor de afaceri, a studiilor de amenajare a teritoriului și de urbanism etc.);
- identificarea partenerilor publici și privați adecvați pentru implementarea proiectelor strategice și instituționalizarea parteneriatelor;
- planificarea financiară multianuală pentru fiecare solicitant și partener implicat în implementarea proiectului strategic, cu scopul de a evita lipsa lichidităților și alte probleme de natură financiară;

2) Pe termen mediu (maxim 2 ani):

- pregătirea și consolidarea cadrului instituțional și asigurarea de resurse umane și logistice pentru derularea eficientă a proiectelor strategice;
- evaluarea propunerilor de proiecte, inclusiv a documentelor complementare ale proiectelor, dacă este cazul, și îmbunătățirea acestora, la cererea autorităților de finanțare (dacă este necesar);
- procedurile de contractare aferente proiectelor selectate pentru finanțare (în responsabilitatea AM);
- implementarea proiectelor în cadrul ITI Delta Dunării (derularea procedurilor de achiziții publice, lucrări publice, monitorizare și supraveghere la fața locului, management de proiect

și activități de raportare etc.);

- promovarea rezultatelor proiectelor implementate la nivel național și la nivelul UE;
- sarcini de monitorizare și evaluare intermediară, inclusiv elaborarea de rapoarte privind progresul fiecărui proiect;
- evaluarea intermediară a Strategiei integrate de dezvoltare durabilă a Deltei Dunării și revizuirea acesteia (dacă este cazul).

3) Pe termen lung (maxim 7 ani):

- finalizarea acțiunilor inițiate pe termen mediu;
- promovarea rezultatelor proiectelor finalizate;
- revizuirea Strategiei integrate de dezvoltare durabilă a Deltei Dunării pentru a răspunde nevoilor și priorităților aferente perioadei de programare 2021-2027 și viitoarelor PO.

Tabelul de mai jos prezintă un calendar de implementare pentru principalele intervenții/proiecte menționate în Strategia integrată de dezvoltare durabilă a Deltei Dunării pentru orizontul de timp 2016 – 2020. Pentru planificarea intervențiilor a fost utilizată metodologia de prioritizare prezentată în capitolul VI.5 a prezentei strategii.

Calendar	2016	2017		2018		2019		2020	
Intervenție/proiect prioritar (1 și 2 înseamnă prima/a doua jumătate a anului)	2	1	2	1	2	1	2	1	2
Protejarea mediului și resurselor naturale									
<u>Biodiversitatea și managementul ecosistemului</u>									
Lucrări pentru refacerea și optimizarea regimului hidrologic din Delta Dunării		x	x	x	x	x	x	x	x
Refacerea sistemelor ecologice și a habitatelor naturale prin lucrări de decolmatare și reconstrucție ecologică în lacurile din complexele lacustre naturale, afectate de procese de aluvionare cauzată de intervenții antropice		x	x	x	x	x	x	x	x
Dezvoltarea și implementarea măsurilor pentru reducerea cantității de deșeuri din zonele naturale		x	x	x	x	x	x	x	x
Echipamente și costuri operaționale pentru intervențiile fizice în vederea refacerii circulației naturale a apei și a zonelor cu habitate importante		x	x	x	x	x	x	x	x
Refacerea sistemelor ecologice și a habitatului natural în cadrul rețelei Natura 2000 pentru speciile care fac obiectul preocupărilor europene legate de conservare, împreună cu dezvoltarea unui sistem de monitorizare integrat care să acopere întreaga zonă DD (inclusiv zonele transfrontaliere), susținerea luării deciziilor pe bază de dovezi și participarea comunității		x	x	x	x	x	x	x	x
Reîmpădurirea suprafețelor în care vegetația forestieră naturală a dispărut sau s-a degradat				x	x	x	x	x	x
Marcarea și semnalizarea zonelor strict protejate și a zonelor tampon, a zonelor de pescuit sportiv, a canalelor și lacurilor, a zonelor de campare și parcare etc. și implementarea unui sistem de monitorizare și informare, inclusiv tehnologie, cum ar fi camere activate la mișcare, turnuri de observație etc		x	x	x	x	x	x	x	x
Investiții pentru susținerea acțiunii locale de reducere a poluării cu nitrați a căilor navigabile, poluare provenită din activitățile agricole și de creștere a animalelor		x	x	x	x	x	x	x	x

Îmbunătățirea managementului bazat pe dovezi prin elaborarea și implementarea unui sistem modern/eficient de monitorizare și a unui model predictiv privind dinamica sedimentării din Delta Dunării		x	x	x	x	x	x	x	x
Studii și Asistență Tehnică pentru conservarea biodiversității și refacerea ecosistemelor și a habitatelor naturale în cadrul rețelei Natura 2000 afectate de impacturile antropice		x	x	x	x	x	x	x	x
O analiză instituțională detaliată (revizuirea funcționării) a ARBDD și a reformelor administrative aferente, cu scopul de a îmbunătăți performanțele sale manageriale și cadrul legislativ care guvernează managementul zonei RBDD, pentru a permite locuitorilor să devină participanți activi în protejarea și gestionarea resurselor naturale. Măsuri de consolidare a capacității pentru comunități și ARBDD		x	x	x	x				
Identificarea polderelor suplimentare, eligibile pentru refacerea ecologică. Acestea vor include studii de fezabilitate și proiecte tehnice pentru restaurarea habitatelor naturale afectate de activitățile non - ecologice din polderele agricole, pescărești și forestiere - lucrări de restaurare ecologică integrală sau parțială			x	x	x	x	x	x	x
Studii de capitalizare a capitalului natural pentru stabilirea utilizărilor celor mai valoroase ale terenului și resurselor naturale în vederea unui management optim		x	x	x	x	x			
Strategie integrată pentru managementul stufului				x	x	x	x	x	x
Managementul integrat al dăunătorilor - dezvoltarea și implementarea unei strategii integrate pentru controlul țânțarilor		x	x	x	x				
Înființarea Centrului Internațional de Studii Avansate pentru Sisteme Fluviu Mare DANUBIUS RI		x	x	x	x	x	x	x	x
<u>Eficiența energetică</u>									
Îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor publice (școli, spitale, clădiri administrative etc.)		x	x	x	x	x	x	x	x
Extinderea și îmbunătățirea eficienței energetice a iluminatului public		x	x	x	x	x	x	x	x
Susținerea îmbunătățirii eficienței energetice a gospodăriilor		x	x	x	x	x	x	x	x
Promovarea surselor de energie regenerabilă. Investiții în proiecte pilot		x	x	x	x				

care promovează folosirea surselor de energie regenerabilă (energie eoliană, solară, pompe de căldură, biomasă, micro hidrocentrale etc.) și a tehnologiilor nepoluante, inclusiv prin dezvoltarea și introducerea unor sisteme ecologice de propulsie în Delta									
Schimbările climatice (SC)									
Crearea unei platforme de parteneriat SC, inclusiv un fond pentru adaptare climatică impulsionat de comunitate, dedicat familiilor cu venituri reduse, micro - granturi sau un mecanism de împrumut pentru susținerea IMM - urilor și o facilitate de parteneriat pentru promovarea colaborării publice - private pentru măsurile inovatoare privind schimbările climatice	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Înființarea unei unități cu mandat clar care să se adreseze problemelor legate de schimbările climatice, cu un număr mic de angajați dedicați și informați și capabilă să funcționeze trans - sectorial	x	x	x						
Elaborarea unor ghiduri de bune practici pentru implementarea politicilor de combatere a schimbărilor climatice	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Managementul riscului în caz de dezastre (MRD)									
Furnizarea unor utilaje și echipamente speciale pentru intervenții ale ISU și SMURD în situații de dezastru	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Modernizarea, reabilitarea și construirea elementelor de infrastructură ale Inspectoratului pentru Situații de Urgență "Delta" al județului Tulcea în Tulcea + Măcin + Crișan + Babadag + Topolog	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Lucrări pentru protecția împotriva inundațiilor în paisprezece orașe/ comune	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Crearea și menținerea unei baze de date interinstituționale cu factorii de risc		x	x	x	x	x	x	x	x
Situațiile de urgență asociate riscurilor de poluare									
Achiziționarea de echipamente pentru ca echipa de primă intervenție să aibă acces rapid în localitățile din centrul Deltei unde are loc incidentul de poluare	x	x	x	x	x				
Crearea unei echipe interinstituționale pentru răspuns la situațiile de urgență în caz de poluare	x	x	x	x					
Crearea și menținerea unei baze de date interinstituționale cu răspunderea	x	x	x	x	x	x	x	x	x

pentru mediu, pentru schimbul de date și o mai bună coordonare între agenții									
Planuri complete, coerente și cuprinzătoare pentru prevenirea și răspunsul la situațiile de urgență în caz de poluare, care să acopere atât apa și uscatul, cât și sursele de poluare mobile și fixe		x	x	x	x				
<u>Turismul</u>									
Dezvoltarea și construirea instalarea infrastructurii turistice		x	x	x	x	x	x	x	x
Dezvoltarea și implementarea continuă a unui program integrat de interpretare și educație ce va include centrele de vizitare, centrele muzeale din Tulcea și centrele de informare turistică		x	x	x	x	x	x	x	x
Instituționalizarea unei Organizații de management pentru destinația Delta Dunării (OMD) corelat cu dezvoltarea brandului Delta Dunării	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Elaborarea și implementarea unui program cu multiple destinații pentru dezvoltarea de produse și atracții		x	x	x	x	x	x	x	x
Implementarea unui mecanism de sprijin pentru un turism durabil și inovator, bazat pe natură și pe cultură și pentru microîntreprinderi, întreprinderi mici și mijlocii și de turism social pentru o economie locală verde	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Implementarea unui program extins pentru înfrumusețarea așezărilor și revitalizarea centrelor urbane		x	x	x	x	x	x	x	x
Dezvoltarea unui program de interpretare (învățare) a destinațiilor		x	x	x	x	x	x	x	x
Program de îmbunătățire a calității cazării și a serviciilor de cazare		x	x	x	x	x	x	x	x
Dezvoltarea și derularea unui program pentru situații de urgență și prim ajutor pentru lucrătorii din turism și furnizorii de servicii		x	x	x	x	x	x	x	x
Înființarea unui observator de cercetare specializat în turism				x	x	x	x	x	x
Intervenții legate de patrimoniul cultural (reabilitare, conservare etc.)		x	x	x	x	x	x	x	x
<u>Pescuitul și acvacultura</u>									
Îmbunătățirea habitatului peștilor		x	x	x	x	x	x	x	x
Reducerea sedimentării în lacurile mari			x	x	x	x	x	x	x
Dragarea lacurilor pentru a reface adâncimea apei		x	x	x	x	x	x	x	x
Diversificarea activităților pescarilor care practică pescuit comercial prin	x	x	x	x	x	x	x	x	x

dezvoltarea unor activități complementare - îmbunătățirea siturilor ecoturistice, a adăposturilor pentru a satisface nevoile pescarilor, construirea unor facilități de debarcare simple în zonele cu densitate mare a pescarilor. Promovarea și acordarea de servicii de pregătire pentru pescaturism și pescuitul recreativ/sportiv durabil.									
Susținerea reproducerii artificiale a speciilor valoroase, precum știuca, șalăul și alte specii în declin și construirea/modernizarea unor facilități de debarcare simple în zonele cu densitate mare a pescarilor.		x	x	x	x	x	x	x	x
Reglementarea sau eliminarea câmpării pentru pescuit necontrolat		x	x	x	x	x	x	x	x
Îmbunătățirea acvaculturii inclusiv prin sprijinirea mediului de afaceri	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Propunerea unor stimulente fiscale, cum ar fi eliminarea taxei pentru apă		x	x	x	x				
Susținerea prelucrării peștelui pe scară redusă. Diversificarea prelucrării peștelui la nivel de gospodărie și sat prin introducerea unor unități de ambalare în conserve la scară mică (pentru caras și alte specii de pește ieftine, cum ar fi babușca și plătica) și îmbunătățirea sistemelor de afumare (afumătoare electrice mici), în principal pentru producerea delicatelor pentru turiștii vizitatori		x	x	x	x	x	x	x	x
Îmbunătățirea colectării și analizării datelor referitoare la pescărie	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Consolidarea capacității analitice a INCDD		x	x	x	x	x	x	x	x
Îmbunătățirea activităților de cercetare și dezvoltare legate de pescărie în institute de cercetare, instituții publice și asociații ale pescarilor		x	x	x	x	x	x	x	x
<u>Agricultura și dezvoltarea rurală</u>									
Înființarea și modernizarea facilităților pentru producția/colectarea/prelucrarea/comercializarea produselor agricole	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Modernizarea infrastructurii rurale (apă, salubritate, șosele, școli etc.)	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Inițierea de acțiuni de protejare, îmbunătățire și promovare a resurselor naturale și culturale	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Finalizarea restituirii terenurilor și înregistrarea în cartea funciară pentru consolidarea terenului/ fermelor	x	x	x	x	x				
Sprijin pentru activități agricole ecologice în cadrul zonelor Natura 2000	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Extinderea accesului la educația profesională pentru agricultură		x	x	x	x	x	x	x	x
Modernizarea sistemelor de control a calității pentru produsele agricole	x	x	x	x	x				

Organizarea de evenimente de informare cu privire la finanțările locale și europene, inclusiv proiecte de pregătire	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Furnizarea de consultanță și formare profesională pentru fermieri / forța de muncă din mediul rural	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Încurajarea agriculturii organice	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Practicarea activităților agricole de către generațiile tinere	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Modernizarea/ reabilitarea infrastructurii de irigații	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Consolidarea și modernizarea fermelor mici	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Crearea unor afaceri mici în npn-agricole	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Modernizarea dotărilor tehnice ale fermelor	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Inițiative de jos în sus pentru dezvoltare locală	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Împădurirea terenurilor agricole și neagricole din regiunea Deltei Dunării.			x	x	x	x	x	x	x
Conservarea patrimoniului și a tradițiilor locale (inclusiv a meșteșugurilor)	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Acordarea de terenuri, inclusiv prin concesiuni acordate de către Consiliul Județean Tulcea fermierilor locali pentru încurajarea activitatilor agricole și creșterea nivelului veniturilor	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Evacuarea vechilor fermieri și transferul bunurilor	x	x	x	x	x	x	x		
Încurajarea înființării grupurilor/ organizațiilor de producători	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Stimularea creării unor lanțuri scurte de aprovizionare în beneficiul activităților de turism	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Susținerea atribuirii de marcă/certificării produselor agricole și a comercializării acestora pe piețele internaționale	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Acordarea de stimulente pentru menținerea activităților agricole în centrul Deltei	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Susținerea reabilitării infrastructurii de protecție împotriva inundațiilor	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Accesul fermierilor și a procesatorilor la instrumentele pentru managementul riscurilor	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Modernizarea infrastructurii educaționale (în special pentru învățământul primar și secundar).	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Implementarea unui program extins de revitalizarea localitatilor din Centrul Deltei prin realizarea de proiecte de reabilitare arhitecturală și creștere a calității spațiilor publice	x	x	x	x	x	x	x	x	x

Îmbunătățirea conectivității									
Transportul									
Realizare pod peste Dunăre în zona Brăila-Măcin	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Sistem de transport public durabil, adaptat specificităților centrului Deltei		x	x	x	x	x	x	x	x
Modernizarea drumului național DN 22 Constanța - Tulcea - Măcin - Brăila	x	x	x	x	x				
Modernizarea drumului județean DJ229, sectorul I și II, Niculițel - Zebil - Sarichioi		x	x	x	x	x	x		
Modernizarea drumului județean DJ222N, Tulcea - Pardina - Chilia Veche		x	x	x	x	x	x		
Modernizarea drumului județean DJ226 Tronson DN22B - Corbu - Săcele - Istria - Mihai Viteazu		x	x	x	x	x	x		
Modernizarea și creșterea capacității operationale a porturilor Tulcea, Sulina, Măcin, Isaccea, Mahmudia și Chilia		x	x	x	x	x	x	x	x
Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii aeroportuare	x	x	x	x	x				
Modernizarea drumurilor județene (infrastructura de transport regional): • DJ222B Tronson Baia- Ceamurlia de Sus; • DJ222 Tronson Visina- Ceamurlia de Sus; • DJ 223A Tronson Enisala – Babadag – Slava Rusă,; • DJ 226A Tronson Cetatea Histria – DN22/Tariverde	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Reabilitarea și modernizarea Canalului Sulina		x	x	x	x	x	x	x	x
Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)									
Internet/ internet ultrarapid pentru un turism ecologic		x	x	x	x	x	x	x	x
Îmbunătățirea serviciilor guvernamentale electronice și a sistemelor locale de monitorizare publică		x	x	x	x	x	x	x	x
Susținerea TIC pentru afaceri prin intermediul e-portal și acordarea de facilități		x	x	x	x	x			
Formularea și implementarea politicilor de date deschise		x	x	x	x	x	x	x	x
Creșterea integrării verticale a soluțiilor de inovare din domeniul TIC în economia locală		x	x	x	x	x	x	x	x
Dezvoltarea infrastructurii și sistemelor TIC și a competențelor digitale pentru susținerea educației, sănătății, a culturii online și a incluziunii digitale		x	x	x	x	x	x	x	x

Creșterea investițiilor private în CDI și încurajarea cererii pentru CDI.		x	x	x	x	x	x	x	X
Creșterea transferului de cunoștințe, tehnologie și personal cu competențe CDI prin parteneriate între mediul privat și cel de cercetare.		x	x	x	x	x	x	X	x
Creșterea excelenței bazei științifice ca promotor al inovării prin dezvoltarea infrastructurii CD.		x	x	x	x	x	x	x	X
Creșterea implicării în cercetarea la nivel UE prin deblocarea potențialului de excelență în CDI, cum ar fi prin programul cadru Orizont 2020, și prin atragerea talentelor și a competențelor avansate în sistemul național CDI		x	x	x	x	x	x	x	x
Asigurarea serviciilor publice									
Alimentarea cu apă, canalizarea și managementul									
Proiecte în zone cu un echivalent - locuitor mai mare de 2.000		x	x	x	x	x	x	x	x
Proiecte în zone cu un echivalent - locuitor mai mic de 2.000		x	x	x	x	x	x	x	x
Managementul deșeurilor									
Investiții în sisteme de management al deșeurilor pentru manevrarea deșeurilor separate (infrastructură pentru separare deșeurilor la sursă, colectare, sortare și transport)	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Containere de compost pentru gospodăriile rurale în vederea procesării deșeurilor biodegradabile	x	x	x	x	x				
Colectarea deșeurilor plutoare de pe canalele fluviului	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Investiții în unități pentru tratarea și eliminarea deșeurilor rezultate din construcții și demolări					x	x	x	x	x
Program de educație publică și conștientizare cu privire la gestionarea deșeurilor	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Valorificarea deșeurilor colectate de la populație și agenți economici	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Sănătatea									
Consolidarea capacității de răspuns a Direcției de Sănătate Publică (DSP) prin elaborarea și implementarea unui sistem de supraveghere a sănătății mediului			x	x	x	x	x	x	
Reabilitarea/modernizarea facilităților și a echipamentelor IT			x	x	x	x	x	x	x

Modernizarea, dotarea și organizarea unui bloc funcțional în cadrul Spitalului de Urgență Tulcea (inclusiv pentru ambulatoriul integrat) și pentru Spitalul Măcin		x	x	x	x	x	x	x	x
Reabilitarea/transformarea pavilionului TB din cadrul Spitalului de Urgență Tulcea într-un centru social (adăpost de îngrijire rezidențială).	X	x	x	x	x	x	x		
Crearea ambulatoriilor publice prin reabilitarea corpurilor de spital închise din Babadag și Sulina		x	x	X	x	x	x	x	x
Asigurarea interoperabilității sistemelor informatice medicale la nivel de asistență medicală (telemedicină și e-sănătate)		X	x	x	x	x	x	X	x
Reforme pentru creșterea rentabilității guvernantei/managementului sectorului (mecanism de finanțare în spital pentru stimularea sistemelor de ambulatoriu public, medicină de familie și telemedicină)	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Campanii de informare, educare și comunicare privind mediul sănătos și igienic		x	x	x	x	x	x	x	x
Ambulanțe pentru îngrijiri medicale de urgență și lucrări civile de reabilitare.		x	x	x	x	X	x	x	x
Acordarea de instruire specifică zonei pentru personalul medical		x	x	x	x	x	x	x	x
Creșterea prevalenței programelor de sănătate axate pe prevenție și depistare (screening)		x	x	x	x	x	x	x	x
<u>Educația</u>									
Asigurarea de programe de învățare continuă relevante, accesibile și stimulative în turismul, agricultura și pescuitul sustenabile, în Centrele Comunitare de Învățare Permanentă			x	x	x	x	x	x	x
Crearea unei rețele de educație și formare pentru elevii care trăiesc în zone îndepărtate sau în zone cu mai puțin de 2000 locuitori, în vederea oferirii accesului tuturor la învățământ primar și gimnazial de calitate		x	x	x	x	x	x	x	x
Acordarea de sprijin pentru înființarea școlilor profesionale care sunt relevante, atractive și cuprinzătoare și care produc forță de muncă cu cunoștințe și competențe la standarde internaționale și cu relevanță			x	x	x	x	x	x	x

pentru cerințele globale ale turismului bazat pe natură și ale pieței pescuitului recreativ									
Consolidarea serviciilor prestate de grădinițe și creșe prin dezvoltarea, susținerea, reabilitarea și acordarea de echipamente pentru creșterea accesului la educație și îngrijire pentru copiii preșcolari		x	x	x	x	x	x	x	x
Aducerea înapoi la școală a elevilor care abandonează școala de timpuriu prin programe de tip școală după școală și a doua șansă		x	x	x	x	x	x	x	x
Crearea de parteneriate între angajatori, furnizorii de educație și formare profesională și organisme de cercetare pentru a avea performanțe mai bune ale sistemului de învățământ în abordarea nevoilor pieței muncii		x	x	x	x	x	x	x	x
<u>Incluziunea și protecția socială</u>									
Dezvoltarea infrastructurii instituționale pentru copiii preșcolari (0-6 ani) în comunitățile cu o pondere mare de minorități etnice și alte grupuri vulnerabile		x	x	x	x	x	x	x	x
Extinderea programului de mediatori școlari în școlile cu un procent ridicat de minorități etnice și alte grupuri vulnerabile			x	x	x	x	x	x	x
Implementarea subvențiilor pentru comunitate pentru intervenția în educație			x	x	x	x	x	x	x
Facilitarea regularizării dreptului la proprietate			x	x	x	x	x	x	x
Subvenții acordate IMM-urilor pentru plasarea forței de muncă pentru NEET în domeniile relevante		x	x	x	x	x	x	x	x
Îmbunătățirea competențelor digitale în rândul minorităților etnice și a altor grupuri vulnerabile			x	x	x	x	x	x	x
Creșterea accesului și eficienței furnizării de servicii sociale inclusiv infrastructura aferentă		x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Promovarea eficienței, accesibilității și sustenabilității</i>									
<u>Capacitate administrativă și management de program</u>									
Consolidarea capacității administrative locale pentru planificarea strategică și bugetară, luarea deciziilor, managementul resurselor umane, monitorizare și evaluare	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Identificarea, dezvoltarea și implementarea măsurilor pentru a crește	x	x	x	x	x	x	x	x	x

transparența, incluziunea, etica și integritatea și pentru a reduce corupția din cadrul autorităților publice și al instituțiilor									
Îmbunătățirea accesului și calității serviciilor furnizate de sistemul judiciar	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Asistența tehnică (AT) pentru managementul programului	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Acțiuni menite să asigure coordonarea între instituțiile publice cu atribuții în conservarea biodiversității și reconstrucția ecologică a Deltei Dunării		x	x	x	x	x	x	x	X
Dezvoltarea și implementarea de servicii online	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Revizuirea reglementărilor pentru a îmbunătăți proiectarea subvențiilor gospodărești, în vederea ameliorării accesibilității serviciilor și o mai bună direcționare și utilizare a resurselor financiare și naturale	x	x	x	x	x	x	x	x	x

Secvențialitatea implementării pentru perioada 2020-2030

În ceea ce privește următoarea perioadă acoperită de „Strategia de dezvoltare durabilă a Deltei Dunării” până în 2030, având în vedere lipsa informațiilor cu privire la configurația programelor și a axelor prioritare pentru 2021-2027, sunt dificil de identificat proiecte concrete și acțiuni legate de implementarea acestora, având în vedere că, până în 2020, pot apărea modificări în ceea ce privește contextul socio-economic general și nevoile specifice, identificate la nivelul zonei analizate și, că de asemenea, e dificil de estimat bugetul disponibil pentru o perioadă de timp atât de lungă (acum este vorba de următorii 7 ani).

La finalul perioadei de programare 2014-2020, va fi realizată o revizuire a acestei strategii pentru a se asigura corelarea cu prioritățile și sursele de finanțare viitoare, având în vedere faptul că acestea vor continua să fie principalul vector pentru realizarea de investiții la nivelul Zonei de Studiu.

În procesul de revizuire a strategiei se va ține cont, în primul rând, de tipurile de intervenții și portofoliul de proiecte propus pentru 2014-2020, având în vedere următoarele aspecte:

- tipurile de intervenții și proiectele care au fost propuse până în 2020 și nu au fost realizate vor fi prioritare pentru următoarea perioadă dacă, în urma evaluării strategiei la finalul perioadei, realizate în vederea revizuirii, se constată că nevoile adresate de acestea mai sunt de actualitate și obiectivele și prioritățile la nivelul DD nu se modifică;
- proiectele începute în perioada 2014-2020 și nefinalizate în această perioadă vor fi avute în vedere cu prioritate în perioada următoare de programare în vederea finalizării lor;
- continuarea proiectelor „soft” legate de:
  - o managementul ADI ITI, managementul rezervației biosferei (managementul biodiversității, monitorizarea ariei) și promovarea și conștientizarea la nivelul populației privind protejarea mediului, schimbările climatice, eficiența energetică etc.;
  - o activitățile prioritare ale zonei (turism, pescuit și acvacultură, agricultură și dezvoltare rurală), precum: oferirea de subvenții pentru crearea de locuri de muncă, formarea profesională a locuitorilor în aceste domenii, asigurarea unor servicii de calitate și creșterea valorii adăugate a acestor activități;
  - o incluziune socială;
  - o intervențiile menite să dezvolte capacitatea instituțională a administrațiilor locale în a oferi servicii publice îmbunătățite și accesibile;
- continuarea unor tipuri de intervenții / proiecte, care au fost începute în această perioadă (2014-2020) și se implementează în anumite localități, iar în perioada următoare (până în 2030) în restul localităților (intervențiile în rețea – care sunt menite să rezolve o anumită problemă la nivelul întregii zone – ex. infrastructuri de mediu / de utilități, de transport, de educație și sănătate etc.);
- identificarea unor proiecte corelate cu / complementare celor realizate până în 2020.

Pentru perioada 2020-2030 au fost deja identificate o serie de proiecte concrete, care se concentrează pe măsuri soft din domeniul protecției mediului, a conservării biodiversității, a eficienței energetice, a dezvoltării turismului și a consolidării capacității administrative și de management, respectiv:

1. Gestionarea și evaluarea populațiilor de animale domestice abandonate (cai, vite). Amenajarea infrastructurii de gestionare (cartare, infrastructură hrănire și protejare, sterilizare, punere în valoare, hrana);
2. Realizarea unui centru pentru îngrijirea și adăpostirea exemplarelor rănite sau bolnave de faună sălbatică din RBDD;
3. Infrastructura de cuibărit pentru specii de păsări periclitare în RBDD (platforme de cuibărit, cuiburi artificiale, marcarea, monitorizarea satelitară);
4. Stație de monitorizare a peștilor migratori: sturioni și scrumbie (dotare, sistem de monitorizare, marcarea);
5. Salubritatea teritoriului RBDD din domeniul public de interes național;
6. Adăposturi pescărești cu facilități de acostare pentru susținerea activității tradiționale de pescuit comercial;
7. Stație de reproducere a speciilor de pești autohtoni pentru susținerea și refacerea populațiilor de specii sălbatice în declin (șalău, știucă, lin, crap sălbatic, caracudă, etc.);
8. Amenajarea zonelor de pescuit recreativ/sportiv, zone de campare (evaluare, stabilirea Regulamentului de Funcționare al RBDD);
9. Proiect pilot pentru asigurarea energiei electrice prin utilizarea unor surse de energie neconvențională: eoliene, solară, pompe de căldură, etc., la sediul ARBDD din Tulcea, Cantonul Gura Portiței, centrul de informare și educație ecologică Sf. Gheorghe, centrul de monitorizare ornitologică Grindul Lupilor, ambarcațiuni cu propulsie foto-electrică, etc.;
10. Amenajare cheiuri de acostare pentru ambarcațiuni;
11. Restaurarea Centrului de monitorizare ornitologică „Grindul Lupilor” și diversificarea funcțională a acestuia;
12. Lucrări de reparații capitale la cantoanele din patrimoniul ARBDD;
13. Studiul de evaluare a resurselor acvatice vii în vederea stabilirii capturii totale admisibile (TAC) pe specii și zone în RBDD (Complexele lacustre din RBDD, Dunărea și brațele sale, Marea Neagră)
14. Studiu de fundamentare pentru limitarea efectivelor de faună cinegetică ce produc daune din Rezervația Biosferei Delta Dunării și stabilirea cotelor de extracție.
15. Studiul privind evaluarea potențialului de valorificare a plantelor medicinale, ciupercilor
16. Studiul pentru evaluarea resursei stuficole pentru RBDD
17. Studiu privind evaluarea impactului circulației navelor și ambarcațiunilor în interiorul RBDD asupra componentelor biodiversității în vederea stabilirii regulilor de acces și circulație a acestora;
18. Studiu privind efectul speciilor invazive în RBDD
19. Perdele forestiere de protecție în Delta Dunării;
20. Evaluarea stării actuale a florei și faunei din fondul forestier natural din RBDD, inclusiv din zonele strict protejate (pădurile Letea, Caraorman, Erenciuc), cu privire la starea vegetației forestiere precum și măsurile de protecție și conservare care se impun.

21. Promovarea colaborării între ariile naturale protejate în cadrul Rețelei Parcurilor Dunărene – DANUBEPARKS

22. Promovarea colaborării cu Ucraina, Rusia, Georgia, Turcia și Bulgaria pentru gestionarea zonelor umede costiere ale Mării Negre, în cadrul Inițiativei Regionale Ramsar pentru Conservarea Zonelor Umede Costiere ale Mării Negre – BLACKSEAWET

23. Studiu pentru Refacerea peisajului natural din zona Caraorman;

24. Studiu privind actualizarea inventarierii speciilor din RBDD;

25. Studiu privind îmbunătățirea conservării speciilor de faună de interes comunitar, inclusiv evaluarea efectivelor populațiilor avifaunistice, cartarea coloniilor de pe teritoriul RBDD și aplicarea măsurilor de conservare și protecție;

26. Elaborarea și implementarea măsurilor care asigură utilizarea durabilă a habitatelor și a speciilor de interes comunitar (Rețeaua Natura 2000) din regiunea Deltei Dunării (inventarierea resurselor naturale, evaluarea impactului utilizării resurselor, elaborarea măsurilor pentru reducerea impactului, promovarea, actelor normative, etc.);

27. Evaluarea factorilor de risc (agenți patogeni, schimbări climatice, activități antropice, specii invazive, etc.) pentru zonarea habitatelor și identificarea măsurilor de limitarea efectelor;

28. Program de monitoring și studiu privind impactul dezvoltării activității de turism din RBDD asupra integrității speciilor și habitatelor care fac obiectul conservării;

29. Studiu socio-economic privind efectele restricțiilor datorate protecției biodiversității asupra comunităților din RBDD și zonele învecinate din care să rezulte un mecanism de compensare economică și financiară;

30. Proiecte pentru protejarea și conservarea unor construcții tradiționale (cherhanale, case de locuit, mori de vânt în localitățile CA Rosetti, Letea, Sfiștofca, etc.) din perimetrul rezervației prin reabilitarea acestora și introducerea lor în circuitul turistic;

31. Elaborarea și implementarea unui concept comun de promovare/ inter-pretare în centrele de informare din RBDD (reamenajarea centrelor de informare existente în RBDD, realizarea de planuri de acțiuni comune tuturor centrelor, realizarea de materiale de promovare și dotarea cu echipamente moderne gen infochioșcuri și dispozitivelor dedicate persoanelor cu dizabilități;

32. Reactualizarea strategiei pentru vizitare a RBDD.

33. Inventarierea, cartarea și restaurarea zonelor de reproducere naturală/iernare a sturionilor din RBDD;

34. Îmbunătățirea condițiilor de mediu în zonele de reproducere naturală a peștilor din complexul acvatic Dunavăț-Dranov.

Deși unele dintre măsuri sunt necesare și pe termen scurt, implementarea lor până la orizontul anului 2020 este puțin probabilă, având în vedere fondurile puse la dispoziții dar și capacitatea financiară și instituțională a beneficiarilor. Realizarea până în 2020 a cel puțin unor activități care pot fi incluse în proiecte care urmează a fi finanțate prin ITI Delta Dunării va contribui în mod semnificativ la realizarea obiectivelor strategiei.

Tabelul 55: Secvențialitatea acțiunilor din perioada 2020-2030

Acțiuni	Anul										
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Evaluarea Strategiei											
Revizuirea Strategiei și identificarea proiectelor prioritare pentru 2021-2030											
Aprobarea Strategiei revizuite și a listei de proiecte aferente											
Planificarea multianuală a bugetului având în vedere resursele necesare pentru implementarea proiectelor prioritare (includerea în bugetul multianual a investițiilor propuse ca fiind prioritare, în vederea pregătirii lor)											
Formarea echipelor de implementare a proiectelor prioritare											
Elaborare documentațiilor tehnico-economice aferente proiectelor propuse a fi realizate până în 2030 (identificare de terenuri / clădiri, pregătire de documente care să ateste regimul juridic al terenurilor, studii de fezabilitate-fezabilitate, proiecte tehnice, studii de impact, planuri de afaceri, documentații urbanistice etc.)											
Susținerea și finalizarea proiectelor în curs de implementare											
Continuarea activităților care nu au fost finalizate											
Promovarea rezultatelor proiectelor la nivel național și internațional (materiale promoționale, participare la manifestări internaționale, site-uri etc.)											

Tabelul 55: Secvențialitatea acțiunilor din perioada 2020-2030

Acțiuni	Anul										
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Facilitarea implementării proiectelor prioritare (concesionare de terenuri, facilitare de construcții, facilități pentru capacități de producție, reducerea / înlăturarea barierelor administrative etc.)											
Implementarea proiectelor prioritare (realizare de achiziții publice, executare de lucrări etc.)											
Monitorizarea stadiului implementării proiectelor din portofoliul de proiecte prioritare și realizarea unor rapoarte de monitorizare											
Revizuirea strategiei și luarea de măsuri corective (dacă e cazul) în baza raportului de monitorizare											
Promovarea rezultatelor proiectelor la nivel național și internațional											
Promovarea și sprijinirea inițiativelor private în domeniile prioritare și complementare proiectelor prioritare											
Evaluarea finală a Strategiei											
Elaborarea Strategiei pentru următoarea perioadă											

VI.3 Susținerea proiectelor relevante pentru implementarea strategiei printr-o coordonare a ITI Delta Dunării cu alte programe de finanțare

Scopul unei strategii de dezvoltare este de a identifica programe și proiecte care să susțină o viziune și un set de obiective. În acest context, sursa de finanțare este mai puțin relevantă – ceea ce este important este impactul pe care programele/proiectele îl pot atinge. În practică, însă, disponibilitatea fondurilor are o importanță critică. În cazul României, fondurile UE reprezintă granturi care pot sprijini țara să treacă câteva trepte de dezvoltare, creând, în același timp, spațiu bugetar pentru alte investiții – adică bugetul de stat sau fonduri din bugetul local care nu sunt folosite pentru proiecte finanțate din fonduri europene pot fi întrebuițate pentru alte investiții necesare.

În Delta Dunării este necesar a fi folosite cu prioritate fondurile alocate pentru ITI. Dar investițiile necesare pentru regiunea Delta Dunării nu sunt întotdeauna eligibile pentru finanțare europeană. În acest caz ar trebui căutate finanțări din alte surse.

Toate investițiile din Delta Dunării ar trebui evaluate prin prisma unei sustenabilități financiare stricte, iar actorii din regiune (în special instituțiile publice) trebuie să implementeze acele proiecte care contribuie la atingerea obiectivelor strategiei, în funcție de capacitatea lor instituțională și financiară.

Din lista completă de proiecte propuse în strategie unele nu sunt eligibile pentru finanțare europeană. În alte situații (de ex. alocări pentru proiecte de mediu și biodiversitate), există posibilitatea ca fondurile disponibile pentru perioada de programare 2014-2020 să nu fie suficiente.

Având în vedere importanța acordată Deltei Dunării celelalte programe de finanțare, în afara celor finanțate din FESI, ar trebui acordată prioritate proiectelor propuse pentru finanțare națională sau locală, în cazul în care acestea au o contribuție semnificativă la atingerea obiectivelor strategice.

Pe de altă parte, trebuie să avem, de asemenea, în vedere faptul că resursele alocate pentru implementarea programelor naționale, precum Programul Național pentru Dezvoltare Locală (PNDL), acoperă doar o mică parte din nevoile de dezvoltare locală. Un raport recent al Băncii Mondiale a cartografiat aceste nevoi de dezvoltare și a identificat – prin utilizarea unei serii de criterii solide precum demografia, nivelul de dotare al serviciilor și infrastructurii publice, accesibilitate – investițiile cu grad înalt de prioritate care ar trebui finanțate prin PNDL. Această prioritizare a avut, de asemenea, în vedere selectarea proiectelor din regiunea DD care ar trebui finanțate prin PNDL.

Deși este posibil ca unele proiecte să nu fie eligibile pentru finanțare ITI, ele pot avea legături de implementare strânse cu proiectele care sunt într-adevăr eligibile, cum se întâmplă în sectorul agriculturii și dezvoltării rurale (ADR), precum și în sectorul apei și al canalizării. În sectorul ADR, reformele în materie de politici publice/de reglementare, dezvoltarea instituțională, pregătirea profesională, etc. nu sunt eligibile pentru finanțare ITI. Totuși, ideal ar fi ca aceste inițiative să însoțească frecvent intervențiile cu finanțare ITI, pentru obținerea unui efect și impact maxim în materie de dezvoltare.

Investițiile în alimentarea cu apă și în canalizare acoperă investițiile în sisteme noi de tratare a apei și

de alimentare cu apă, îmbunătățirea rețelelor de distribuție și a zonelor de presiune, precum și canalizarea cu colectare, epurare și eliminare. Întrucât investițiile în sistemele de tratare a apei și de alimentare cu apă sunt eligibile în baza Programului Operațional Infrastructură Mare (POIM), fără nicio limitare în ceea ce privește arealul geografic (populație și zonă acoperite), poluarea creată de apele uzate produse în comunitățile cu un echivalent-locuitor mai mic de 2000 (e.l. = populație plus potențiala industrie locală poluantă) nu este considerată o amenințare semnificativă la adresa mediului și, prin urmare, nu este eligibilă în cadrul POIM sau a PNDR. Astfel, pentru îmbunătățirea canalizării în comunitățile cu e.l. mai mic de 2000, trebuie căutată o altă sursă de finanțare; de exemplu, bugetul de stat, în cadrul Planului național pentru dezvoltare locală.

Îmbunătățirile în domeniul canalizării sunt necesare în majoritatea satelor din Centrul Deltei, iar introducerea sau reabilitarea rețelelor de alimentare cu apă fără o colectare și epurare adecvată a apelor uzate (posibil în cantitate mai mare) nu reprezintă o practică inginerescă corectă. Deși agentul poluant rămâne același (apele uzate produse de populație pot crește ușor din cauza detergenților), transmiterea unei cantități mai mari de lichid poate determina pericole mari pentru sănătate. În măsura în care este posibil, nevoile în materie de alimentare cu apă și canalizare trebuie analizate și rezolvate împreună (dacă se poate chiar finanțate ca o excepție de la POIM).

Tabelul 56: Avantaje și dezavantaje ale diferitelor surse de finanțare

AVANTAJE	DEZAVANTAJE
FONDURI EUROPENE	
<ul style="list-style-type: none"> • Existența unei anumite sume alocată pe ciclul de programare • Posibilitatea de implementare a proiectelor în parteneriat 	<ul style="list-style-type: none"> • Nivel ridicat de competiție între potențialii beneficiari • Perioadă lungă de evaluare • Nivel ridicat de birocrație • Necesitatea co-finanțării • Criterii multiple de eligibilitate
FONDURI NAȚIONALE (GUVERNAMENTALE)	
<ul style="list-style-type: none"> • Perioadă de evaluare a proiectului redusă • Investiții permise în categorii ineligibile pentru fondurile europene • Mai puține restricții de eligibilitate pentru proiecte și aplicanți • Un număr mai mic de documente solicitate în comparație cu fondurile europene 	<ul style="list-style-type: none"> • Conform alocațiilor bugetare • Predictibilitate redusă – finanțare disponibilă în anul respectiv, nu și în alt an • Concentrare redusă pe impactul investiției
PARTENERIATE PUBLIC - PRIVATE	
<ul style="list-style-type: none"> • Atragerea surselor private de finanțare • Distribuirea riscurilor între parteneri • Transparență în pregătirea și implementarea proiectelor 	<ul style="list-style-type: none"> • Legislație neclară și nestimulantă • Lipsa de know-how la nivelul administrației publice locale referitor la implementarea PPP • Nu toate proiectele de investiții sunt atractive pentru partenerii privați (de ex. cele care nu au profit)

VI.4 Condiții pentru asigurarea capacității instituționale a potențialilor beneficiari ai ITI Delta Dunării

Disponibilitatea fondurilor locale (care completează fondurile UE) este vitală pentru implementarea efectivă a proiectelor. Fiecare beneficiar trebuie să își proiecteze capacitatea de finanțare în această privință, din propriul buget sau din alte surse de finanțare, de exemplu pe semestre, aliniindu-și procedurile de achiziții și contractare în consecință.

În plus, beneficiarul trebuie să evalueze și să asigure disponibilitatea *resurselor umane necesare* pentru implementarea eficientă a proiectului (inclusiv supravegherea contractelor). Capacitatea curentă limitată în această privință este reflectată în următoarele cifre aproximative, preluate din organigramele puse la dispoziție de beneficiar (autoritățile locale):

- Majoritatea comunelor din Centrul Deltei au aproximativ 20-22 de angajați.
- Majoritatea comunelor din zona limitrofă Deltei au aproximativ 30-35 de angajați;
- Fiecare oraș are aproximativ 90-100 de angajați;
- Orașul Tulcea are aproximativ 500 de angajați; și
- Administrația județului Tulcea are aproximativ 140 de angajați.

Multe comune funcționează cu mai puțin de 10 angajați care au competențe în utilități publice și servicii, amenajarea teritoriului, contabilitate și consiliere juridică. Primăriile au, în plus, departamente de achiziții publice și investiții publice. Din cauza constrângerilor financiare, în majoritatea comunelor există multe posturi vacante.

Pe parcursul pregătirilor detaliate pentru proiect, beneficiarul trebuie să evalueze totodată implicațiile implementării proiectului asupra *cerințelor viitoare în materie de exploatare și întreținere* - atât din perspectiva cerințelor privind finanțarea, cât și din perspectiva cerințelor legate de resursele umane - și să se asigure că se adoptă măsuri adecvate pentru prevenirea lipsei de capacitate în viitor. Finanțarea ITI extinsă alocată de Guvernul României regiunii Deltei Dunării comportă riscuri semnificative în această privință.

ADI ITI DD (Asociația) trebuie să-și stabilească atent activitățile prioritare în cadrul alocărilor bugetare de care va beneficia, pentru a genera un impact maxim asupra dezvoltării în regiunea Deltei Dunării. Acest lucru este valabil atât pentru beneficiarii din sectorul public, cât și pentru cei din sectorul privat. Se estimează că diverșii beneficiari vor necesita niveluri diferite de asistență și îndrumare.

Sustenabilitatea financiară a investițiilor de capital

Disponibilitatea fondurilor pentru investițiile publice atât de necesare reprezintă o atracție puternică pentru majoritatea autorităților publice. Totuși, este problematic modul în care disponibilitatea fondurilor pentru realizarea acestor investiții este echilibrată cu capacitatea de susținere a investițiilor, odată ce aceste investiții sunt finalizate. De exemplu, reabilitarea unui drum județean nu va avea impactul scontat în cazul în care consiliul județean nu dispune de fondurile necesare pentru întreținerea infrastructurii noi. Dacă drumul reabilitat începe să se deterioreze imediat după expirarea perioadei de garanție, întregul impact pozitiv asupra dezvoltării poate dispărea. Practic, acest lucru înseamnă irosirea fondurilor publice.

Astfel, este importantă planificarea judicioasă a investițiilor de capital în funcție de capacitatea

beneficiarilor de a susține efectiv investiția finalizată. În acest scop, Banca Mondială a elaborat o serie de instrumente adresate Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, în vederea ghidării investițiilor de capital într-o manieră durabilă. În raportul *Modele de selecție a proiectelor* au fost identificați doi indicatori - indicatorul Glenday și indicatorul Giosan. Metodologia de calcul aplicabilă acestor indicatori este explicată detaliat în raport. Indicatorul Giosan măsoară în principal gradul în care veniturile nealocate disponibile (adică veniturile ce pot fi cheltuite, printre altele, pentru cheltuieli de capital) reprezintă o proporție semnificativă din veniturile totale; indicatorii Glenday măsoară cât din veniturile nealocate s-a cheltuit anual pentru cheltuieli de capital. Autoritățile publice care cheltuiesc prea mult din veniturile nealocate pentru cheltuieli de capital riscă să nu poată acoperi costurile viitoare de exploatare și întreținere aferente acestor investiții.

Perioada de timp utilizată pentru calcularea indicatorului Glenday și a indicatorului Giosan este 2009-2012. Aceasta este perioada pentru care cheltuielile de capital din fonduri UE au fost separate distinct în tabelele privind execuția bugetară întocmite de Ministerul Finanțelor. În tabelul de mai jos, autoritățile subnaționale care au rezultate slabe pentru indicatorul Glenday sunt marcate cu galben (cu valori ale indicatorului între 30% și 40%), portocaliu (40%-50%) și roșu (>50%). De obicei, atunci când o autoritate subnațională cheltuiește anual pentru cheltuieli de capital peste 30% din veniturile nealocate, ea riscă să nu poată acoperi costurile de exploatare și întreținere aferente acestor investiții.

Conform tabelului de mai jos, mai multe autorități subnaționale din regiunea Deltei Dunării au cheltuit pentru cheltuieli de capital peste 30% din veniturile nealocate aferente perioadei 2009-2012. De exemplu, Consiliul Județean Tulcea a cheltuit pentru cheltuieli de capital o sumă aproape egală cu veniturile sale nealocate aferente perioadei 2009-2012. Aceasta poate afecta capacitatea consiliului județean de a acoperi în viitor costurile de exploatare și întreținere aferente acestor investiții, precum și capacitatea sa de a se lansa în noi investiții de capital în viitor.

Indicatorul Glenday a fost extins pentru a estima spațiul fiscal pentru cheltuieli de capital pentru autoritățile sub-naționale, pentru perioada de implementare 2014-2023. Metodologia este explicată detaliat în raportul Băncii Mondiale privind Criteriile de prioritizare îmbunătățite pentru proiecte PNDL. Tabelul de mai jos prezintă spațiul fiscal estimat pentru autoritățile sub-naționale din Delta Dunării, pentru perioada de programare 2014-2020. Tabelul poate fi folosit ca instrument pentru ghidarea investițiilor în Delta Dunării și pentru asigurarea durabilității acestora după finalizarea lor.

Toate autoritățile sub-naționale din regiunea Deltei Dunării au o marjă estimată de cheltuieli de capital de aproximativ 430 de milioane pentru perioada de implementare 2014-2023, din care aproape 40% reprezintă bugetul operațional estimat al județului Constanța. Este recomandat ca investițiile de capital ale autorităților publice locale din Delta Dunării să se încadreze în cifrele prezentate mai sus, pentru a evita ca aceste autorități să nu poată acoperi costurile de exploatare și întreținere pentru aceste investiții.

Tabelul 57: Indicatori privind sustenabilitatea financiară pentru 2009-2012

UAT	Venituri totale	Venituri nealocate	Cheltuieli de capital	Indicator Glenday	Indicator Giosan
	<i>a</i>	<i>B</i>	<i>c</i>	<i>c/b</i>	<i>b/a</i>
Consiliul Județean Constanța	326.452.346 €	156.259.992 €	100.498.479 €	64,3%	47,9%
Corbu	8.054.491 €	6.444.678 €	1.590.854 €	24,7%	80,0%
Istria	3.140.237 €	1.545.858 €	1.140.081 €	73,8%	49,2%
M Viteazu	4.405.674 €	2.675.040 €	1.133.083 €	42,4%	60,7%
Săcele	2.788.736 €	1.569.680 €	597.537 €	38,1%	56,3%
Consiliul Județean Tulcea:	157.245.750 €	65.730.432 €	64.218.602 €	97,7%	41,8%
Tulcea:	136.146.513 €	81.943.792 €	19.877.169 €	24,3%	60,2%
Babadag	11.331.977 €	6.512.375 €	223.126 €	3,4%	57,5%
Isaccea	8.335.551 €	5.617.890 €	1.440.761 €	25,6%	67,4%
Macin	12.492.778 €	5.778.111 €	1.576.503 €	27,3%	46,3%
Sulina	6.510.439 €	3.754.967 €	848.898 €	22,6%	57,7%
Baia	7.299.931 €	5.257.761 €	2.548.625 €	48,5%	72,0%
Beștepe	2.035.137 €	1.198.697 €	647.920 €	54,1%	58,9%
C.A. Rosetti	1.298.310 €	647.042 €	63.191 €	9,8%	49,8%
Ceamurlia de Jos	3.435.255 €	1.557.638 €	1.420.061 €	91,2%	45,3%
Ceatalchioi	1.047.293 €	630.087 €	214.011 €	34,0%	60,2%
Chilia Veche	3.053.134 €	1.948.163 €	490.315 €	25,2%	63,8%
Crișan	2.789.202 €	1.485.005 €	1.363.667 €	91,8%	53,2%
Frecăței	3.182.020 €	1.967.839 €	67.765 €	3,4%	61,8%
Greci	6.353.023 €	3.035.817 €	2.777.560 €	91,5%	47,8%
Grindu	5.106.507 €	1.168.665 €	3.563.392 €	304,9%	22,9%
I.C. Brătianu	2.114.683 €	1.002.489 €	883.597 €	88,1%	47,4%
Jijila	4.279.411 €	2.391.820 €	741.397 €	31,0%	55,9%
Jurilovca	4.777.190 €	2.431.423 €	994.065 €	40,9%	50,9%
Luncavița	5.015.322 €	2.815.205 €	1.338.102 €	47,5%	56,1%
Mihail Kogălniceanu	6.055.344 €	3.190.933 €	3.004.746 €	94,2%	52,7%
Mahmudia	4.019.810 €	2.480.180 €	1.346.552 €	54,3%	61,7%
Maliuc	1.767.617 €	1.024.735 €	440.760 €	43,0%	58,0%
Mihai Bravu	2.730.268 €	1.519.798 €	896.404 €	59,0%	55,7%
Murighiol	6.858.034 €	3.202.125 €	3.686.888 €	115,1%	46,7%
Niculitel	6.244.254 €	3.196.214 €	3.038.150 €	95,1%	51,2%
Nufăru	4.325.154 €	1.821.619 €	2.274.290 €	124,8%	42,1%
Pardina	1.445.311 €	1.243.468 €	367.984 €	29,6%	86,0%
Sarichioi	7.703.022 €	3.849.136 €	2.885.637 €	75,0%	50,0%
Sf. Gheorghe	1.423.581 €	1.006.774 €	270.535 €	26,9%	70,7%
Slava Cercheză	2.513.852 €	1.378.956 €	758.895 €	55,0%	54,9%
Smârdan	1.658.462 €	1.170.600 €	374.716 €	32,0%	70,6%
Somova	3.781.982 €	2.355.596 €	752.660 €	32,0%	62,3%
Văcăreni	2.265.192 €	1.445.125 €	250.955 €	17,4%	63,8%
Valea Nucarilor	4.648.242 €	2.479.620 €	1.664.654 €	67,1%	53,3%
TOTAL	786.131.034 €	396.735.343 €	232.272.587 €	58,5%	50,5%

Tabelul 58: Capacitate financiară UAT din zona ITI Delta Dunării	
UAT	Indicele de sustenabilitate financiară pentru 2014-2022
Consiliul Județean Constanța	€ 170,744,238
Corbu	€ 7,023,553
Istria	€ 1,688,042
M Viteazu	€ 2,917,810
Săcele	€ 1,714,197
Consiliul Județean Tulcea	€ 71,101,009
Tulcea	€ 89,134,947
Babadag	€ 7,107,424
Isaccea	€ 6,139,681
Măcin	€ 6,297,618
Sulina	€ 4,094,718
Baia	€ 5,697,367
C.A. Rosetti	€ 702,471
Ceamurlia de Jos	€ 1,696,196
Ceatalchioi	€ 683,504
Chilia Veche	€ 2,118,648
Crișan	€ 1,618,109
Frecăței	€ 2,145,023
Greci	€ 3,289,023
Grindu	€ 1,271,588
I.C. Brătianu	€ 1,092,760
Jijila	€ 2,604,590
Jurilovca	€ 2,652,262
Luncavița	€ 3,070,485
M. Kogălniceanu	€ 3,472,338
Mahmudia	€ 2,713,923
Maliuc	€ 1,116,111
Mihai Bravu	€ 1,655,757
Murighiol	€ 3,480,727
Niculițel	€ 3,467,076
Nufăru	€ 1,982,793
Pardina	€ 1,348,953
Sarichioi	€ 4,204,014
Sf. Gheorghe	€ 1,095,944
Slava Cercheză	€ 1,499,672
Smârdan	€ 1,280,272
Somova	€ 2,565,563
Văcăreni	€ 1,582,360
Valea Nucarilor	€ 2,701,511
TOTAL	€ 430,772,277

VI.5 Metodologie de stabilire și evaluare a relevanței proiectelor

În procesul de implementare a strategiei vor fi utilizate două proceduri. O procedură de evaluare a relevanței proiectului pentru Strategie până la selecția operațiunii, respectiv o procedură de prioritizare a proiectelor care va stabili măsura în care proiectele derulate în cadrul unui program operațional pot avea relevanță scăzută, medie sau mare pentru Strategie. Aceste două proceduri vor fi elaborate și aprobate, de către ADI-ITI DD, cu avizul prealabil al MDRAP, MFE și al altor Autorități de Management. Procedurile, respectiv criteriile aferente de stabilire a relevanței și de prioritizare a proiectelor, vor fi aprobate, în forma finală, în cadrul metodologiei de implementare a Investiției Teritoriale Integrate Delta Dunării.

Stabilirea relevanței proiectelor și strategiilor locale în faza de intenție de proiect/strategie locală

Metodologia de stabilire a relevanței și de încadrare a proiectelor/strategiilor locale în raport cu Strategia Integrată de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării se va folosi o **Matrice cadru privind criteriile de încadrare a proiectelor/strategiilor locale și de stabilire a relevanței acestora în raport cu Strategia Integrată de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării**.

Criterii utilizate în Matricea cadru

- **Criteriul numărul 1**

Relevanța proiectului /strategiei locale față de Obiectivele Strategice stabilite la nivelul Strategiei Integrate de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării

- **Criteriul numărul 2**

Relevanța proiectului /strategiei locale față de Pilonii – Domeniile – Obiectivele sectoriale stabilite la nivelul Strategiei Integrate de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării

- **Criteriul numărul 3**

Amplasarea geografică a proiectului /strategiei locale

- **Criteriul numărul 4**

Abordarea integrată și/sau relaționarea cu alte proiecte/inițiative strategice locale a proiectului/strategiei locale.

Matricea cadru va fi utilizată în etapa de Fișă de Proiect, a unui proiect /strategie locală propus/propusă de un beneficiar, iar Avizul de Conformitate va constitui o condiție de eligibilitate pentru toate proiectele/strategiile locale ce vor viza obținerea de finanțare din Programele Operaționale aferente exercițiului financiar 2014-2020, pentru componenta dedicată Investiției Teritoriale Integrate Delta Dunării.

În vederea obținerii Avizului de Conformitate cu Strategia Integrată de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării, proiectul/strategia locală, prin intermediul Fișei de Proiect supusă evaluării, trebuie să îndeplinească cumulativ cele patru criterii stabilite și detaliate în procedura specifică.

Evaluarea relevanței proiectelor în etapa de implementare a acestora

În procesul de implementare a strategiei și Investiției teritoriale integrate vor fi avute în vedere criteriile de prioritizare a proiectelor.

Metodologia cuprinde patru criterii principale. Fiecărui criteriu principal îi este atribuită o pondere (totalul ridicându-se la 100). Fiecare criteriu primește o notă de la 1 la 10 (de la scăzut la ridicat)

pentru un proiect. Notele sunt apoi multiplicare cu ponderea respectivă. Cele cinci note principale pentru proiect se adună pentru a ajunge la nota totală a proiectului.

Criteriile pentru prioritizare

Următoarele criterii de prioritizare se vor folosi pentru proiectele derulate în cadrul unui program operațional, pentru a stabili relevanța scăzută, medie sau mare pentru Strategie a operațiunii finanțate în cadrul PO respectiv.

	Criteriul	Ponderea (%)
1.	Consolidarea mediului -- impactul anticipat asupra obiectivului strategic 1	35
2.	Dezvoltarea economică și serviciile îmbunătățite impactul anticipat asupra obiectivului strategic 2	35
3.	Amploarea geografică, numărul beneficiarilor	10
4.	Gradul de dificultate, durabilitatea financiară pe termen lung și stadiul în implementare	20
	Total	100 %

Descrierea criteriilor

1. Consolidarea mediului -- impactul anticipat asupra obiectivului strategic 1 (35 %)

Acest criteriu reprezintă impactul pe care proiectul îl are asupra primului obiectiv strategic definit în Strategia de dezvoltare durabilă integrată în Delta Dunării (2030).

Păstrarea valorilor naturale unice printr-un management de mediu ghidat de știință și prin consolidarea comunităților locale în rolul acestora de protectori proactivi ai acestui patrimoniu mondial unic

Se pune accentul pe impactul pozitiv asupra mediului în zona de dezvoltare, reducerea riscurilor de mediu, prevenirea pierderii biodiversității și a serviciilor ecosistemice, managementul de mediu și autonomizarea comunităților locale. Mediul natural unic este considerat critic pentru dezvoltarea Regiunii Deltei Dunării. Proiectele care ajută la menținerea sau îmbunătățirea calității mediului natural și a biodiversității sale și/sau reducerea tensiunii puse pe acestea ar trebuie să obțină o notă mare. Proiectele care reduc valoarea ecologică a regiunii sau creează riscuri în timp pentru aceasta ar trebui să fie respinse sau cel puțin să obțină o notă proastă.

În cazul în care amploarea acestor criterii face dificilă realizarea unei singure analize generale pentru a defini nota unui proiect, analiza subarticolelor (subcriteriilor) poate să ajute un evaluator să dea o notă.

NOTĂ: acestea pot să fie utilizate: (a) ca o reamintire în procesul de judecare pentru obținerea notei proiectului sau (b) pentru calcularea detaliată a notei, folosind ponderi și note atribuite pentru fiecare subcriteriu (consultați anexa pentru un exemplu ilustrativ).

Subcriteriile și ponderile sugerate:	Ponderea (%)
• Proiectul are un impact pozitiv asupra mediului în zona de dezvoltare	25
• Proiectul reduce riscurile de mediu în timp	10
• Proiectul previne pierderea biodiversității și pierderea serviciilor ecosistemice	20
• Proiectul utilizează surse alternative de energie	10
• Proiectul întărește managementul de mediu	15
• Proiectul asigură creșterea eficienței energetice	10

• Proiectul responsabilizează comunitățile locale	10
TOTAL	100

2. Dezvoltarea economică și serviciile îmbunătățite impactul anticipat asupra obiectivului strategic 2 (35 %)

Acest criteriu reprezintă impactul pe care proiectul îl are asupra celui de-al doilea obiectiv strategic definit în Strategia de dezvoltare durabilă integrată în Delta Dunării (2030).

Dezvoltarea unei economii locale verzi, incluzive, pe baza consumului și producției durabile, eficientă din punct de vedere al resurselor⁷⁹, valorificând avantajele comparative ale zonei și beneficiind de sprijinul unor servicii publice îmbunătățite.

Se pune accentul pe dezvoltarea economică durabilă și incluzivă social. Deoarece se consideră că turismul are o importanță fundamentală pentru dezvoltarea regiunii Deltei Dunării, proiectele care îmbunătățesc regiunea ca destinație și care vor atribui la atragerea vizitatorilor ar trebui să primească o notă mare. Notele mari ar trebui, de asemenea, să fie date proiectelor care creează sinergii (între mediu, turism, pescuit, agricultură, întreprinderi mici, servicii etc.) și servicii de bază îmbunătățite (transport, apă, salubritate etc.) pentru dezvoltarea economică și îmbunătățirea calității vieții. Criteriul acoperă și contribuția proiectului la eficiența resurselor (în special eficiența energetică) și emisiile reduse de dioxid de carbon, dacă este cazul.

NOTĂ: unele aspecte asociate economiei „verzi” (în special reducerea riscurilor de mediu și prevenirea pierderii biodiversității și a serviciilor ecosistemice) ar trebui să fie luate în calcul în cadrul criteriului 1 și nu ar trebui să fie „numărate pentru a doua oară” aici (nu au un impact de două ori).

• Proiectul îmbunătățește destinația și va atrage turiști în regiune	25
• Proiectul îmbunătățește calitatea vieții (educație, sănătate, asistență și protecție socială, tehnologia informației etc.)	30
• Proiectul contribuie la sinergii pentru dezvoltarea regiunii	10
• Proiectul contribuie la dezvoltarea economică a zonei (număr de locuri de muncă preconizate etc.)	25
• Proiectul contribuie la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră	10
TOTAL	100

3. Amploarea geografică, numărul beneficiarilor (10 %)

Acest criteriu ar trebui să reflecte domeniul de aplicare al impactului pe care îl are proiectul în ceea ce privește (a) numărul de comune sau zone urbane (localități, oraș) și (b) populația afectată din regiune (numărul persoanelor care vor beneficia de proiect). Pentru această punctare, poate să fie utilă clasificarea proiectelor în ceea ce privește aceste două dimensiuni, după cum urmează. Un proiect de tip A ar trebui să obțină o notă mare, în timp un proiect de tip D ar trebui să obțină o notă mică potrivit acestui criteriu. Prin acest criteriu, amploarea mai mare a unui proiect va fi considerată drept pozitivă.

⁷⁹ O economie care se bazează pe o bunăstare îmbunătățită a oamenilor și pe echitatea socială, reducând semnificativ riscurile de mediu și prevenind pierderii biodiversității și a serviciilor ecosistemice. O economie verde poate să fie considerată una care are emisii scăzute de dioxid de carbon, este eficientă din punctul de vedere al resurselor și incluzivă social. (Inițiativa UNEP pentru o economie verde)

Beneficiarul geografic

Domeniul de aplicare   Domeniul de aplicare

Tipul proiectului

- A Ridicată   Ridicată   De exemplu, promovarea regiunii ca destinație turistică
- B Ridicată   Scăzută
- C Scăzută   Ridicată   De exemplu, dezvoltarea urbană în mun. Tulcea.
- D Scăzută   Scăzută

Deși zona Regiunii Deltei Dunării nu este mai importantă decât alta, Delta (adică RBDD) este totuși evidențiată într-o oarecare măsură ca prezentând o importanță semnificativă specifică în regiune în baza relației sale puternice cu criteriul și obiectivul strategic nr. 1 și relația turismului și pescuitului cu criteriul și obiectivul strategic nr. 2.

Subcriteriile și ponderile sugerate:	Ponderea (%)
•Numărul de populație deservită de proiect	50
•Numărul de comune din centrul Deltei Dunării	50
TOTAL	100

4. Gradul de dificultate, durabilitatea financiară pe termen lung și stadiul în implementare (20 %)

Criteriul dorește să identifice diferențele legate de (a) complexitatea proiectului; și (b) riscurile și incertitudinile referitoare la durabilitatea financiară pe termen lung.

Subcriteriile și ponderile sugerate:	Ponderea (%)
• Complexitatea proiectului (complexitatea achiziției etc.)	50
• Riscurile și incertitudinile referitoare la durabilitatea financiară pe termen lung	50
TOTAL	100

Exemple de factori care conduc la analiza subcriteriilor:

- Complexitatea tehnică (de exemplu, care este riscul de apariție a complicațiilor neașteptate sau a surprizelor? Se aplică un concept sau o tehnologie „nouă” sau bine-cunoscută? „Am mai făcut acest lucru înainte sau nu” în regiune?)
- Complexitatea instituțională (de exemplu, sunt multe administrații locale implicate sau nu? Implementarea proiectului depinde de acțiunile entităților guvernamentale județene sau locale? Toate părțile interesate sunt de acord în privința abordării proiectului?)
- Structura parteneriatului/modificări intervenite în structura acestuia
- În ceea ce privește activitățile de proiect determinate de cerere (de exemplu, inițiativele agricole), există personalul și mecanismele necesare pentru a satisface această cerere?
- Complexitatea achiziției (de exemplu, sunt disponibili contractanți cu experiență și fiabili? Contractele vor fi rezonabil de simple și directe sau complexe? Personalul beneficiarului este capabil să gestioneze contractele/să supravegheze adecvat lucrările?)
- În ce măsură condițiile meteorologice reprezintă un factor pentru implementarea proiectului?
- Gestionarea resurselor financiare
- Alte complexități, riscuri sau incertitudini

În plus, orice condiții sau alte limitări care apar în perioada de implementare a proiectului, de exemplu: derularea mai multor proiecte ale aceluiași beneficiar în același timp, suprapunerea unor lucrări din proiecte diferite etc.

VII: Monitorizare și evaluare

Scopurile sistemului de monitorizare și evaluare propus (M&E) pentru Strategia integrată de dezvoltare durabilă a Deltei Dunării (Strategie) sunt: (1) sprijinirea implementărilor efective a intervențiilor și a absorbției de fonduri aferente; și (2) evaluarea impactului pe termen lung și a dezvoltării durabile a intervențiilor.

Indicatorii sunt necesari la următoarele niveluri. Datele M&E aferente pot fi „rulate” sau consolidate la toate nivelurile într-o anumită măsură, pentru a limita eforturile de raportare.

Figura 59: Responsabilități de monitorizare pe tipuri de indicatori

Nivelul indicatorului	Utilizator principal
Indicatori pentru obiectivele strategice (pe baza indicatorilor de pilon)	MDRAP
Indicatori de pilon (pe baza indicatorilor de sector)	ADI ITI DD
Indicatori de sector (pe baza indicatorilor de proiect)	ADI ITI DD
Indicatori PO (conform AM)	Autorități de Management
Indicatori axă PO (conform AM)	Autorități de Management
Indicatori de proiect (a se vedea fișele de model)	Beneficiari (Autoritățile locale, entități private)

Calendarul pentru implementarea proiectelor și pentru monitorizarea și evaluarea aferente sunt ilustrate mai jos.

Figura 60: Calendar pentru monitorizare și evaluare

2016	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Aprobarea formală a Strategiei	Activități pentru implementarea proiectului - proiect cu proiect, în mod continuu. (vor începe imediat ce este deschisă o AM pentru primirea cererilor de proiect)					Implementarea continuă a proiectelor	
Autorități de Management (AM) deschise pentru primirea cererilor de proiect	Sucesiunea activităților cheie pe proiect: 1. Depunerea cererii de finanțare 2. Semnarea contractului de finanțare 3. Procedura / procedurile de achiziție 4. Semnarea contractului / contractelor - de echipamente, lucrări civile, servicii (după caz) 5. Supravegherea continuă a proiectului 6. Procedura de finalizare a proiectului					(condiționată de aprobarea UE privind prelungirea perioadei programului)	
raportare monitorizare	. raportare . monitorizare	. raportare . monitorizare	. raportare . monitorizare . evaluare intermediară	. raportare . monitorizare	. raportare . monitorizare	. raportare . monitorizare . evaluare	. raportare . monitorizare . evaluare

VII. 1 Monitorizarea și evaluarea strategiei

Întreaga evaluare a progresului și impactului Strategiei integrate de dezvoltare durabilă a Deltei Dunării (Strategie) va fi efectuată de către Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice. în colaborare cu ADI ITI DD. Aceasta trebuie legată de cele două obiective strategice definite în Strategie (repetate aici pentru referință), adică evaluarea măsurii în care progresul implementării și realizările finale ale proiectului contribuie la aceste obiective. Evaluarea urmărește contribuția fiecărei intervenții la dezvoltarea regiunii, conform Strategiei acesteia⁸⁰. În plus, evaluarea va conduce la tragerea de învățăminte din implementarea programului ITI pentru a ajuta la pregătirea strategiilor și programelor viitoare. Un cadru general de evaluare este ilustrat mai jos.

Obiectivul strategic nr. 1

Păstrarea valorilor naturale unice printr-un management de mediu ghidat de știință și prin consolidarea comunităților locale în rolul acestora de protectori proactivi ai acestui patrimoniu mondial unic.

Obiectivul strategic nr. 2

Dezvoltarea unei economii locale verzi⁸¹ incluzive, pe baza consumului și producției durabile, eficientă din punct de vedere al resurselor, valorificând avantajele comparative ale zonei și beneficiind de sprijinul unor servicii publice îmbunătățite.

Pentru a facilita evaluările, următorii factori arată contribuția la obiectivul respectiv:

Pentru Obiectivul strategic nr. 1:

- Proiectul are un impact pozitiv asupra mediului în zona de dezvoltare
- Proiectul reduce riscurile de mediu în timp
- Proiectul împiedică pierderea biodiversității și a serviciilor ecosistemului
- Proiectul consolidează managementul mediului
- Proiectul împuternicește comunitățile locale.

Pentru Obiectivul strategic nr. 2:

- Proiectul consolidează destinația și atrage vizitatori în regiune
- Proiectul îmbunătățește calitatea vieții prin servicii mai bune
- Proiectul contribuie la sinergiile pentru dezvoltarea regiunii
- Proiectul are impact asupra eficienței energetice / emisiilor reduse de carbon

În plus, se va avea în vedere:

- (a) evaluarea amploarea impactului, adică impactul geografic și asupra beneficiarilor din regiune; și

---

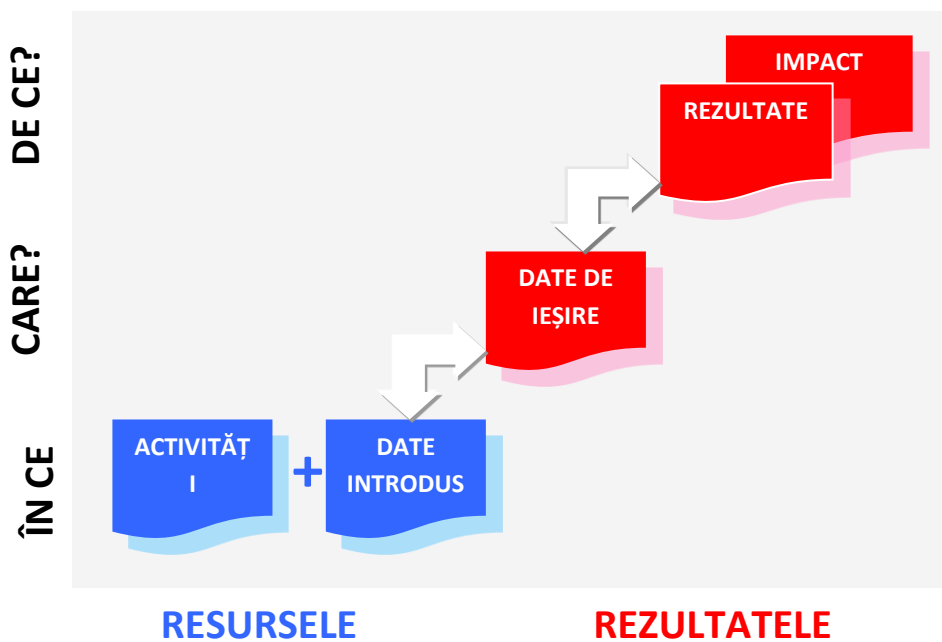
⁸⁰ Sistemul ME va ajuta totodată AM la măsurarea rezultatelor și la stabilirea gradului în care respectivul PO are un impact în zona ITI. AM vor evalua, de asemenea, gradul de integrare a dezvoltării în cadrul axelor PO.

⁸¹ O economie care are ca rezultat creșterea bunăstării umane și a echității sociale, reducând semnificativ riscurile de mediu și care împiedică pierderea biodiversității și a serviciilor ecosistemului. O economie ecologică poate fi concepută drept una cu puține emisii de carbon, care folosește eficient resursele și care este atotcuprinzătoare din punct de vedere social. (PNUM Inițiativa economiei verzi)

- (b) stabilirea riscurilor sau incertitudinilor în ceea ce privește sustenabilitatea financiară a investițiilor făcute, adică capacitatea beneficiarului de a avea puterea financiară de a exploata și menține investițiile făcute, într-o manieră adecvată, pe termen scurt, mediu și lung.

Studiile de evaluare trebuie să evalueze și beneficiile obținute de diferite grupuri ale societății, inclusiv femei, tineri și populații minoritare.

Figura 61: Cadrul de evaluare

Indicatori de evaluare și monitorizare a Strategiei Integrate de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării pentru perioada 2014-2020:

În vederea realizării monitorizării strategiei, se va avea în vedere utilizarea unui set minimal de indicatori care să reflecte cu prioritate impactul proiectelor propuse spre implementare și contribuția strategiei la atingerea obiectivelor Strategiei Europa 2020:

Tabelul 59: Indicatori generali de evaluare și monitorizare a strategiei

Nr. Crt.	Denumirea indicatorului	Unitatea de măsură	Sursa datelor
1.	Rata de ocupare a populației cu vârsta cuprinsă între 20 și 64 de ani	%	INS, ANOFM
2.	Procentul din PIB alocat activităților de Cercetare – Dezvoltare – Inovare	%	INS
3.	Volumul total al emisiilor de gaze cu efecte de seră	Tone echivalent	ANPM
4.	Ponderea energiei produse din resurse regenerabile	%	TRANSELECTRICA, ANRE

5.	Volumul emisiilor de CO ₂ generat de sectorul rezidențial și public	Tone echivalent	Audituri energetice
6.	Rata abandonului școlar	%	ISJ, INS
7.	Ponderea populației de 30-34 de ani cu studii superioare	%	INS
8.	Numărul persoanelor cu risc de sărăcie și de excluziune socială	Persoane	INS
9.	Valoarea agregată a Indicelui de Dezvoltare Umană Locală la nivelul teritoriului ITI Delta Dunării	Valoare	Banca Mondială
10.	Valoarea agregată a Indicelui de Dezvoltare Teritorială la nivelul teritoriului ITI Delta Dunării	Valoare	MDRAP

* indicatorii vor fi revizuiți în conformitate cu modificările care vor fi aduse prezentei Strategii Europa 2020, pentru următorii 10 ani.

** recomandăm stabilirea de ținte pentru fiecare indicator în parte, pentru orizontul 2020 și 2030, după aprobarea listei de proiecte prioritare

Termenele de raportare privind stadiul implementării strategiei sunt: anul 2017, respectiv în 2019 (pentru perioada de programare 2014 -2020), respectiv 2024 și 2027 (pentru orizontul 2030), în strânsă corelare cu procesul de examinare a performanțelor de la nivel național, impus de Comisia Europeană pentru toate Statele Membre (în condițiile prevederii, în premieră, a unei rezerve de performanță).

Documentarea valorii indicatorilor de monitorizare selectați, prezentați în tabelul de mai sus, pe baza surselor secundare: datele statistice puse la dispoziție de Institutul Național de Statistică, din raportările ADI ITI Delta Dunării și din Rapoartele Anuale de Implementare ale Programelor Operaționale aferente perioadei 2014-2020, elaborate de Autoritățile de Management/Organismele Intermediare (pe baza datelor din SMIS), în contextul în care majoritatea proiectelor strategice prioritare sunt propuse spre finanțare din Programe Operaționale.

În contextul în care se va constata că informațiile disponibile la nivelul surselor de informații existente (bazele de date ale INS, rapoartele anuale de implementare) nu sunt suficiente pentru a reflecta progresul implementării strategiei, se poate opta, complementar, pentru aplicarea de chestionare de monitorizare organizațiilor care implementează proiecte relevante pentru măsurile Strategiei Integrate de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării pentru perioada 2014-2020. Cu toate acestea, trebuie avut în vedere că procesul de colectare a informațiilor din surse primare, pe bază de chestionar, este un proces anevoios, iar rezultatele pot fi viciate de rata ridicată de non-răspuns.

VII.2 Monitorizarea implementării Investiției Teritoriale Integrate Delta Dunării

Coordonarea implementării FESI (conf. Acordul de Parteneriat - Cap. 2.1) implică asigurarea coerenței intervențiilor, complementarității și sinergiilor necesare în toate fazele implementării și în acest sens a fost constituit Comitetul de Coordonare pentru Managementul Acordului de Parteneriat – CCMAP. Subsecvențe acestuia, au fost înființate Grupuri de Lucru Funcționale (GLF), unul dintre acestea - Grupul de Lucru Funcțional Abordări Inovative (GLF AI) abordează interinstituțional, la nivel tehnic, aspecte orizontale strategice și operaționale privind investițiile teritoriale integrate. GLF AI este coordonat de MFE.

În scopul monitorizării implementării Investiției Teritoriale Integrate Delta Dunării, ADI ITI DD depune trimestrial un Raport de activitate care este aprobat în cadrul GLF AI. Raportul aprobat este depus ulterior la AM POAT și publicat în vederea asigurării transparenței.

Date și informații care trebuie raportate trimestrial:

I. Contribuția la implementarea și monitorizarea Strategiei Integrate de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării (SIDD):

- Acțiunile proactive derulate de ADI ITI :
  - informare a Beneficiarilor din teritoriul ITI asupra conținutului SIDD (DD);
  - dezbateri publice și colectarea de comentarii și recomandări din partea actorilor locali din teritoriul ITI Delta Dunării;
  - susținerea în strânsă colaborare cu Comitetul consultativ a activității de elaborare și modificare a ghidurilor specifice pentru PO care finanțează ITI,
- Actualizare/întreținere website-ul Asociației cu informații la zi, inclusiv privind:
  - dezbateri/reuniuni ale Comitetului Consultativ privind implementarea ITI
  - stadiul aprobării/implementării proiectelor propuse spre finanțare/depuse
  - portofoliu de propuneri de proiecte și stadiul aprobării/implementării acestora
  - documente de sinteză
- Acțiunile pentru asigurarea vizibilității proiectelor aflate în implementare și activităților ADI ITI

II. Susținerea beneficiarilor publici/privati în elaborarea și implementarea propunerilor de proiecte finanțate prin mecanismul ITI Delta Dunării, în conformitate cu alocările indicative prevăzute în Acordul de Parteneriat 2014-2020

- Întâlnirile organizate la inițiativa personalului ADI ITI DD, pentru a prezenta și explica potențialilor beneficiari locali conținutul și criteriile de eligibilitate pentru proiectele ITI, conform ghidurilor fiecărui Program Operațional la nivel de Axă Prioritară / Măsură / Prioritate de Investiție (după caz);
- modalitățile de dezvoltare și consolidare a rețelei de proiecte din teritoriul ITI Delta Dunării, prin îndrumarea personalului implicat din cadrul Consiliilor Județene Tulcea și Constanța sau al primăriilor din orașele și comunele aflate în teritoriul ITI Delta Dunării;

- susținerea altor categorii de beneficiari publici/privati, atât în etapa de formulare a propunerii de proiect/elaborarea Cererilor de Finanțare, cât și în perioada de implementare a proiectelor aprobate, în vederea evitării întârzierilor sau rezilierii contractelor;
- serviciile de helpdesk acordate pentru toate categoriile de beneficiari (informații privind documentele necesare, procedurilor de achiziții publice, dacă este cazul, criterii de selecție, sfaturi practice, etc.);
- avizarea propunerilor de proiecte privind relevanța acestora față de SIDD (DD).

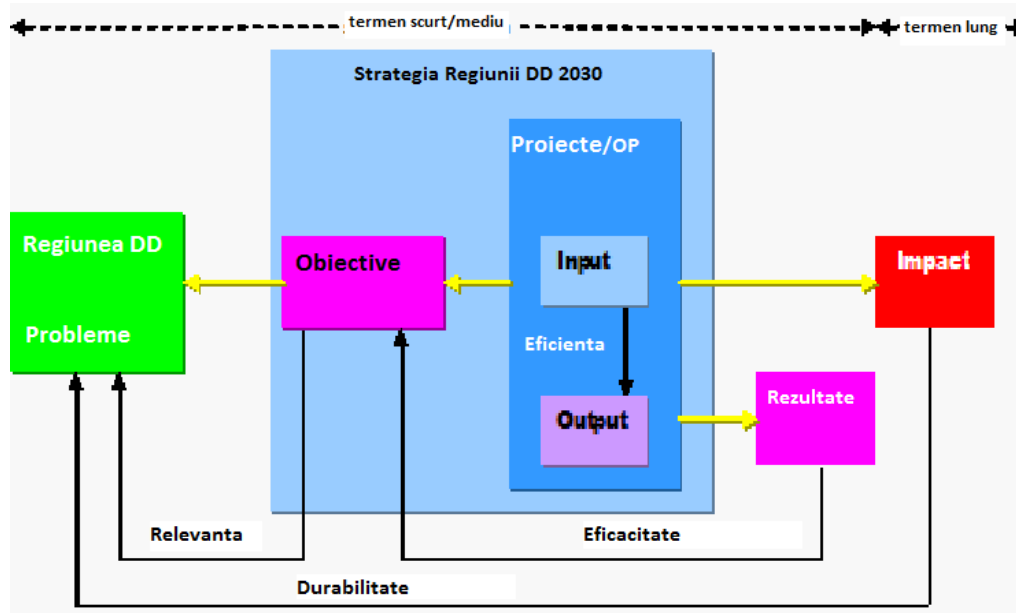
III. Stadiul implementării proiectelor

- Tabele (.xls) și raportări sintetice necesare furnizării de informații pentru monitorizarea elaborării și implementării proiectelor;
- Sinteza stadiului realizării indicatorilor asociați SIDD, defalcați pe fiecare PO;
- Informații privind contractele/ achizițiile.

IV Dificultăți în implementarea soluțiilor mecanismului ITI

- Dificultăți în etapele de pregătire/implementare a proiectelor
- Riscuri (proiecte blocate, indicatori cu ținte nerealiste/dificil de atins)
- Propuneri de îmbunătățire a implementării mecanismului ITI etc.

Figura 68: Principalele criterii de evaluare din matricea logică a proiectului⁸²

Criteriile de evaluare a calității vin în sprijinul unei analize consistente și de luare a deciziilor pe bază de informații solide, documente-cheie și capacitate a părților interesate. Procesul permite factorilor de decizie de la nivelul AM-urilor și ITI-DD să adapteze criteriile în conformitate cu prioritățile locale și cu mediul de lucru.

⁸² Matricea logică a proiectului este formată din: (i) cadrul obiectivelor, indicatorilor și surselor de informații; (ii) lista principalelor ipoteze care trebuie monitorizate; și (iii) referințe solide. Sursa: *Direcții orientative privind managementul ciclului de proiect*, Comisia Europeană, 2004.

Cadrul calitativ este format din trei secțiuni principale.

Prima secțiune, **relevanța**, evaluează dacă proiectul îndeplinește cerințele de prioritate în baza următoarelor criterii:

- Proiectul a fost formulat în conformitate cu politicile/planurile de la nivelul UE și de la nivel național și local.
- Mecanismul actorilor implicați este operațional.
- Grupurile-țintă au fost identificate și problemele lor analizate.
- Principalele probleme legate de capacitatea instituțională au fost adresate.
- Este stabilită responsabilitatea relevantă și demonstrată local.

Cea de a doua secțiune, **fezabilitatea**, evaluează calitatea proiectului creat și implementat pentru a întâmpina nevoile grupului de referință bazându-se pe următoarele criterii:

- Planul de lucru privind activitățile este pregătit și acceptat de toate părțile pentru a se asigura coordonarea, acordurile de finanțare și suportul din partea altor instituții și organizații.
- Resursele și costurile sunt bine definite în studiul de fezabilitate și proiectul are rentabilitate economică pozitivă.
- Diversele scenarii și riscuri sunt adresate în detaliu în studiul de fezabilitate și mecanismul de gestionare a riscurilor este finalizat.
- Proiectul îndeplinește cerințele tehnice și standardele, este sigur din punct de vedere social și de mediu și este acceptat la nivel local.

A treia secțiune, **utilitatea**, evaluează beneficiile ulterioare și aspectele de management pe durata implementării procesului. Această secțiune este mai complexă și se referă la următoarele aspecte:

- Proiectul rămâne relevant și fezabil până la sfârșitul procesului.
- Obiectivul/obiectivele proiectului este/sunt atins/atinse.
- Aspectele de sustenabilitate, cum ar fi cele financiare și de resurse umane care vor fi implicate în operarea și mentenanța proiectului, sunt adresate în mod eficient și rezolvate până la sfârșitul implementării proiectului.

Tabelul 60: Secțiunea 1 – Relevanța

Criterii de evaluare	Întrebare cheie	Indicatori	Actori implicați
A. Relevanță: 1. Proiectul sprijină obiectivele PO 2. Proiectul se adresează unei probleme reale a grupurilor-țintă din regiunea DD	Răspund obiectivele strategice la problemele identificate în regiunea DD?	Planul de acțiune este susținut de fișa individuală a proiectului Aprobarea Strategiei DD de către Comisia Inter-ministerială	Părți semnatare ale Protocolului ADI, MDRAP, MFE, MADR, ADI-ITI

Riscuri și măsuri corespunzătoare. Riscurile pot apărea dacă proiectele incluse în planul de acțiune sunt schimbate cu altele care nu corespund obiectivelor strategice. În acest caz, ITI-DD va informa părțile semnatare ale Protocolului ADI, prezentând: (i) motivele pentru care proiectul a eșuat să îndeplinească cerințele; (ii) noua listă de proiecte. Părțile semnatare ale Protocolului ADI, prin

consultare cu AM-urile specifice, vor trebui să aprobe noua listă.

Tabelul 61: Secțiunea 2 – Fezabilitatea

Criterii de evaluare	Întrebare cheie	Indicatori	Actori implicați
B. Eficacitate 3. Proiectele sunt fezabile și se așteaptă în mod realist ca ele să atingă obiectivele strategice și ale PO	Corespund rezultatele proiectului cu obiectivele sectoriale formulate în Strategia DD? Sunt rezultatele proiectului în concordanță cu obiectivele PO?	Indicatorii proiectului ⁸³ specificați în planul de acțiune al Strategiei Indicatori specifici din studiile de fezabilitate și analiza cost-beneficiu ⁸⁴ Raporturi anuale de activitate ⁸⁵	Parți semnatare ale Protocolului, MDRAP, MFE, MADR, ADI-ITI Solicitant al Proiectului (public sau privat) ADI-ITI și AM-uri

Riscuri și măsuri corespunzătoare. Riscurile pot apărea din cauza constrângerilor de nivel operațional și din motive legate de capacitatea agenților de implementare –ide exemplu, locuri de muncă vacante accidental, nivelul scăzut de calificare a personalului și întâzieri în procesul de recrutare. În acest caz, sunt necesare anumite măsuri, ca, de exemplu, sporirea canalelor de comunicare între actori; dezvoltarea resurselor umane prin programe de formare și/sau proceduri de recrutare.

Tabelul 62: Eficiența

Criterii de evaluare	Întrebare cheie	Indicatori	Actori implicați
C. Eficiență 4. Proiectele sunt măsurate pe baza raportului input/output	Au fost atinse rezultatele proiectului cu resursele alocate?	Cerințele din Termenii de Referință, formulate de solicitant Indicatorii din studiul de fezabilitate: a. Informații tehnice b. Informații financiare (e.g. cost/unitate) c. Calendar Rapoarte anuale de activitate	Părți semnatare ale Protocolului, MDRAP, MFE, MADR, ADI-ITI Solicitant al Proiectului (public sau privat) Evaluator independent de proiect Supraveghetorul independent (în timpul implementării) ADI-ITI și AM-uri.

Riscuri și măsuri corespunzătoare. Riscurile pot apărea din cauza întâzierilor în stadii diferite ale implementării proiectului. Aceste întâzieri pot, spre exemplu, să fie generate de calitatea informației din specificații sau de termenii de referință pregătiți de solicitant, de lipsa informațiilor de proprietate, documente statutare neclare în materie de planificare, condiții climatice nefavorabile, accesul limitat în zona proiectului sau lipsa coordonării dintre actorii implicați în implementarea proiectului. Unele situații pot genera costuri adiționale care, în conformitate cu condițiile de eligibilitate, vor putea sau nu să fie finanțate din fonduri UE. Un nivel rezonabil de risc ar trebui totuși să fie acceptat, dar trebuie să fie atenuat; de exemplu, prin date fiabile și informații care să sprijine luarea de decizii și implementarea proiectului; și un sistem de monitorizare al

⁸³ Indicatorii ar trebui să răspundă de indicațiile PO, acolo unde pot fi aplicate. Raportul existent de Evaluare a Nevoilor oferă indicatori relevanți pentru toate sectoarele analizate.

⁸⁴ Analiza cost-beneficiu oferă indicatori de financiare ex ante și indicatori economici (a se vedea Guide to Cost Benefit Analysis of Investment Projects, European Commission, Directorate General regional Policy, 2008). Studiul din 2013 al Băncii Mondiale, „Identificarea Modelelor de Selectare ale Proiectului pentru Programul Operațional Regional 2014-2020”, prezintă în capitolul XI - Monitorizare și Evaluare indicatorii de performanță folosiți pentru perioada de programare 2007-2013.

⁸⁵ Raportul operațional include locația, activitățile, programarea resurselor și bugetul. Indicatorul ratei de absorbție va trebui de asemenea inclus.

proiectului aplicat la fiecare etapă din proiect.

Tabelul 63: Secțiunea 3 – Utilitatea

Criterii de evaluare	Întrebare cheie	Indicatori	Actori implicați
D. Sustenabilitate 5. Această evaluare se referă la impactul pe termen lung în ceea ce privește sustenabilitatea intervenției.	Au fost rezolvate problemele/îmbunătățite situațiile? Sunt beneficiile proiectului cel mai probabil durabile?	Existența operatorilor după implementarea proiectului Existența fondurilor pentru operare și mentenanță după implementarea proiectului Indicatori specifici de impact pentru fiecare proiect Rapoarte de Evaluare și de Audit	Beneficiarul proiectului Parți semnatare ale Protocolului, MDRAP, MFE, MADR, Companii specializate

Riscuri în timpul implementării și măsuri corespunzătoare. Din cauza resurselor umane și financiare limitate din instituțiile publice și câteodată a capacității reduse de recuperare a costurilor de la utilizatorii de utilități, unele proiecte sunt în riscul de a nu fi durabile pe termen lung. Pentru a adresa parțial aceste situații, proiectele definite ca fiind “proiecte majore”, e.g. având costuri estimate la 25 sau 50 de milioane de euro, în funcție de sector, trebuie să aibă o analiză cost-beneficiu amplă, în concordanță cu regulile UE.

VII.3 Monitorizarea implementării la nivel de proiect

Monitorizarea ajută la atingerea rezultatelor, contribuie la obiectivele totale ale proiectului, administrează eficient resursele existente și raportează progresul. De aceea raportarea ar trebui să fie legată de sistemul de monitorizare. Procesul de monitorizare și raportare conține activitățile axate pe progresul proiectului, propune inițiative și ia acțiuni de remediere, păstrează planul de lucru actualizat în mod continuu. Este un proces permanent executat de unitățile administrative de la nivelul AM și ITI-DD, care urmăresc inputul, activitățile și rezultatele, incluzând rata anuală de absorbție per proiect și amplasament.

Responsabilitatea principală de monitorizare și supraveghere a implementării proiectului individual îi revine Beneficiarului. Trebuie elaborat un plan de implementare a proiectului pentru fiecare proiect, în unele cazuri împreună cu un studiu de fezabilitate. Monitorizarea trebuie efectuată în baza acestui plan, în ceea ce privește: (a) produsul (realizările); (b) perioada (grafic); și (c) costurile (buget) și măsurile luate, după caz, pentru finalizarea cu eficiență a proiectului. Date cheie trebuie prezentate periodic către ADI ITI DD, în special privind abaterile semnificative de la plan sau problemele de implementare neprevăzute. Informarea periodică trebuie făcută către AM competentă, conform cerințelor de raportare ale acesteia, fie direct sau prin consolidare de către ADI ITI DD.

Monitorizarea proiectelor se va realiza conform procedurilor elaborate de ADI ITI DD și aprobate de fiecare Autoritate de Management astfel încât să nu se creeze o presiune la nivelul beneficiarului, acționând în sensul reducerii poverii administrative a acestuia.

VII.4 Indicatori de monitorizare a obiectivelor pe sectoare prioritare

Pilonul I: Protejarea mediului și resurselor naturale

Tabelul 64: Indicatori de monitorizare

Domeniul	Indicatori
Biodiversitate și managementul ecosistemelor	<ul style="list-style-type: none"> Plan de Management al Rezervației Biosferei Delta Dunării aprobat și după caz, actualizat în perioada de implementare a strategiei Număr de seturi de măsuri și acțiuni ale Rezervației Biosferei Delta Dunării bazate pe date de monitorizare larg acceptate și pe modele hidrologice, de sedimentare și demografice de ultimă oră, demarate și implementate Suprafața habitatelor sprijinite în vederea obținerii unui stadiu de conservare mai bun Pondere populatiilor de specii de pește valoroase din punct de vedere economic Număr de obiective de infrastructură esențială și obiective de interes economic din cadrul RBDD protejate împotriva inundațiilor Număr de măsuri/Inițiative de actualizare a cadrului legislativ și de reglementare pentru managementul și utilizarea RBDD și a resurselor acestuia actualizate pentru a sprijini obiectivele participării sporite a comunității și stimulentele pentru protejare și refacere ecologică Număr de instituții și cercetători locali și internaționali implicați în programul diversificat de cercetare, recunoscut internațional, privind sistemele și resursele naturale și culturale ale DD
Eficiență energetică	<ul style="list-style-type: none"> Numărul de clădiri publice renovate și consumul de energie finală în clădirile publice Număr de clădiri rezidențiale renovate și consumul de energie finală în sectorul rezidențial Lungimea rețelei termice reabilitate / extinse Număr de utilizatori suplimentari de energie conectați la rețele inteligente
Schimbări climatice	<ul style="list-style-type: none"> Nivelul estimat al emisiilor de gaze cu efect de seră Producția brută de energie primară din surse regenerabile mai puțin exploatate Nivelul de investiție în măsurile de adaptare la schimbările climatice Numărul gospodăriilor cu o clasificare mai bună a consumului de energie Evoluția consumului anual de energie primară în clădirile publice
Managementul riscului în caz de dezastre	<ul style="list-style-type: none"> Număr de locuitori care beneficiază de măsuri de protecție împotriva inundațiilor Număr de exerciții cu intervenție de urgență în caz de dezastru (anual) Timpul mediu de răspuns la situații de urgență Inventar cu deșeuri periculoase și sistem de management al informațiilor existente (da sau nu) Număr de planuri de intervenție disponibile
Situații de urgență asociate riscurilor de poluare	<ul style="list-style-type: none"> Număr de incidente de poluare în regiunea DD (anual) Număr de exerciții cu intervenție de urgență în caz de poluare (anual) Durata medie pentru a opri incidentele de poluare (zile) Număr de planuri de prevenire a poluării disponibile

Pilonul II: Îmbunătățirea economiei

Domeniul	Indicatori
Turism	<ul style="list-style-type: none"> Sosiri ale turiștilor pe lună (distribuție pe an) Număr de permise de intrare în RBDD Număr de ambarcatiuni disponibile pentru turiști la principalele puncte de ieșire și puncte nodale (rute monitorizate) Ratele de ocupare pentru cazările autorizate / oficiale Cheltuielile medii pe un turist într-un sejur Durata medie a sejurului (nopti)) Ponderea structurilor de cazare turistice deschise tot anul (%) Număr și pondere din locurile de muncă în turism (locurile de muncă permanente vs. temporare) Gradul de satisfacție a vizitatorilor privind serviciile turistice Percepția raportului calitate/preț Gradul în care vizitatorii revin (%) Număr de locuitori ocupați în turism (locuri de muncă directe și indirecte, raportul dintre locurile de muncă în turism și totalul locurilor de muncă) Venituri generate de turism raportate la veniturile totale generate în economia locală (%) Număr de case tradiționale mentinute/reabilitate incluse în circuitul turistic Gradul de satisfacție a locuitorilor privind dezvoltarea turismului în zonă (%) Proportia produselor și serviciilor locale din totalul produselor și serviciilor Raportul dintre rezidenții și nerezidenții ce dețin terenuri / imobile în DD
Pescuit și acvacultură	<ul style="list-style-type: none"> Număr locurilor de muncă din domeniul pescăresc pe activități specifice Mărimea populațiilor de specii de pești răpitori Dinamica populației de caras Număr de investiții/proiecte în acvacultură
Agricultură și dezvoltare rurală	<ul style="list-style-type: none"> Număr de fermieri/asociații cu acces la rețele de promovare Număr de participanți la programe de educație / formare profesională Ponderea infrastructurii de irigații reabilitate din totalul infrastructurii de irigații viabile (%) Suprafața de teren neproductiv împădurit Număr de intervenții de protecție împotriva inundațiilor % de teren acordat fermierilor din totalul terenului public disponibil % de fermieri care au intrat într-o schemă pentru micii fermieri % de fermieri care au deschis o activitate non-agicolă % de inițiative/proiecte care valorifică patrimoniul cultural al zonei % din infrastructura comunală și sătească modernizată

Pilonul III: Îmbunătățirea conectivității

Domeniul	Indicatori
Transport	<ul style="list-style-type: none"> Durată de călătorie între Tulcea și municipiile Constanța, Brăila, Galați Volum de mărfuri transportate pe căi navigabile interioare Volum de mărfuri containerizat manipulat în unități de transport intermodal Număr de pasageri îmbarcați și debarcați în transportul aeroportuar Durată de călătorie între toate localitățile și municipiile reședință de județ Număr de intervenții privind accesul îmbunătățit la principalele servicii pe timpul iernii

	<ul style="list-style-type: none"> • Numărul de ambarcațiuni publice și private puse la dispoziția călătorilor
Tehnologia informației și comunicațiilor	<ul style="list-style-type: none"> • Gradul de utilizare cu regularitate a internetului de către populația zonei • Acoperire/disponibilitate în bandă largă NGA • Număr de locuitori care utilizează sistemele e-guvernare • Număr de școli care utilizează OER, WEB 2.0 în educație • Număr de unități prespitalicești și spitalicești care utilizează sisteme de telemedicină • Număr de puncte de acces public la informații (PAPI) nou înființate

Pilonul IV: Asigurarea serviciilor publice

Domeniul	Indicatori
Alimentare cu apă și canalizare / managementul integrat al apei	<ul style="list-style-type: none"> • Ponderea populației racordate la rețelele centralizate de alimentare cu apă (%) • Ponderea populației racordate la rețelele centralizate de canalizare (%) • Ponderea apelor uzate tratate conform cu standardele cerute (%)
Managementul deșeurilor	<ul style="list-style-type: none"> • Cantitatea totală de deșeuri menajere colectată și transportată (tone/an) • Rata globală de reciclare a deșeurilor menajere (%) • Capacitate suplimentară de recuperare a deșeurilor (exclusiv reciclare) • Cantitatea de deșeuri biodegradabile depozitată • Cantitatea totală de deșeuri menajere colectate separat (de exemplu hârtie și carton, mase plastice, sticlă, metale, lemn) (tone/an) • Număr de locuitori și vizitatori care participă la activitățile educative legate de gestionarea deșeurilor (număr de persoane)
Educație	<ul style="list-style-type: none"> • Rata de cuprindere în învățământul ante-preșcolar / preșcolar / primar / gimnazial / secundar superior, din care: de etnie romă / din mediul rural (%) • Rata de abandon școlar (%) • Număr de persoane (elevi / ucenici), din care de etnie romă / care beneficiază de sprijin pentru participarea la programe de educație / FP, din care: elevi / ucenici • Număr de angajați care beneficiază de sprijin pentru participarea la FPC (formare / validare de competențe), din care: persoane cu nivel scăzut de calificare / persoane din mediul rural / persoane cu vârsta peste 40 de ani • Număr de persoane (cursanți, studenți) care beneficiază de sprijin pentru tranziția de la școală la viața activă, din care: de etnie romă / din mediul rural / netradițional / SEN • Număr de copii / tineri / adulți care au obținut o calificare/ au finalizat programe de tip „a doua șansă”, urmare a sprijinului primit • Număr de persoane care beneficiază prin proiecte de sprijin pentru formare / schimb de bune practici • Număr de tineri șomeri din categoria NEET, cu vârsta între 16 și 24 de ani, care beneficiază de măsuri de reînțorcere prin programe de tip „a doua șansă”, din care: de etnie romă / grupuri vulnerabile/ minoritati etnice/ din zona rurală
Sănătate	<ul style="list-style-type: none"> • Număr de persoane care au beneficiat de consultatii privind asistenta medicala primara în ultimul an • Grad de acoperire prin vaccinare a populației / copiilor • Număr de centre integrate de asistență socio-medicală primară construite / reconstruite • Număr de unități de primire medicale reabilitate
Incluziune și protecție socială	<ul style="list-style-type: none"> • Număr de grădinițe și alte servicii educaționale pentru copiii sub 6 ani în comunități dezavantajate • Număr de copii integrați în creșe /grădinițe în comunitățile dezavantajate • Rata anuală de copii integrați în clasa pregătitoare și care au participat la educația preșcolară • Număr de elevi cu risc de abandon școlar la începutul și la sfârșitul anului școlar

	<p>în școlile cu un număr ridicat de romi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rata anuală a participării în școlile cu un număr ridicat de romi • Număr de copii implicați în diferite tipuri de măsuri educaționale complementare (post-școală, grădinițe de vară, tutorat școlar etc.) • Număr și tipuri de centre (școli, ONG-uri) care au implementat măsurile de educație complementară în funcție de regiuni, județe • Număr de mediatori școlari la nivel național și în comunitățile cu o pondere ridicată de romi (peste 25 %) • Număr de mediatori școlari angajați cu normă întreagă în sistemul școlar • Număr de mediatori școlari instruiți prin programe specifice • Număr de absolvenți ai facultăților de filologie, limba romani, angajați în sistem • Număr de persoane care au beneficiat de drept de proprietate regularizate
--	---

Pilonul V: Promovarea eficienței, accesibilității și sustenabilității

Domeniul	Indicatori
Capacitatea administrativă și managementul de program	<ul style="list-style-type: none"> • Număr de entități interesate participante la luarea deciziilor și frecvența participării) • Număr de autorități și instituții publice care au implementat măsuri unitare pentru reducerea poverii administrative, pentru implementarea sistemelor de management a calității și performanței • Număr de acte normative revizuite care vizează îmbunătățirea cadrului legal și instituțional din Delta Dunării • Număr de proiecte implementat în cadrul ITI Delta Dunării